

ראשית בכורים כל יודע לבחון דבר לאשורו יענה ויאמר אמת.

בי בודרנו זה אף פי עלינו והצלחנו עשר מעלות בתכמות טבעיות ולמוריות. פי אצל לנו ה' רוח מלא מאלה וגם העיר לב מלפנינו הישרם יברכם ה' לתמוך בידי כל חכמה ומדע ומה נאנה פרי מחשבותם בימינו להועיל ולהיטיב.

אף לךאבון נפשנו, נראה דבים אשר דבקה נפשם בם לא לחכמה ולא לרעת אף התמכרו אליהם לפלס כל דרכיהם על פי משפט האהבה והחשק בנות הטבע וכל ק אשר תשאל חמדת החיים המוחשיים אשר בארץ יסודם, פאלו לזאת נוצרנו ואין לנו כ"א עולם אחר גם בכל מעינים ומחקרם יגורו בעליל פי אף למראה עיניהם המשפט וכל אשר לא לומד לעיניהם לראות זרת לנפשם.

ויאמרו לא הוא פאלו כל יקד הטבע ראטה עינם וכל משטריה נודע למו ואנחנו לא ראינו מי בכל חוקרי הטבע וחכמיה מימות עולם אשר ואמר פי בתכונתו מצא מה היא תכונת נפש החיה המסתתרת בתוך כל היצור ונפש המשפלת תהופפת עלינו לבדנו הן לא ירע האדם את נפשו ואיך ירע את זולתו.

ומה חיי האדם ההולך אחרי עיניו: ראשיתו עיר פרא ואחריתו חרש את חרשי אדמה. וימי הבינים עבד נמכר לתאנות נמכזות ונבזות.

מאניו ומאניו אשתו ובניו אשר נוטל עליו ולמה לנו חיים ומה יוסיף לנו זוהר פתר השכל המלא זיו ונגה פי, מה אור, פי נראה אף פאור הברק הנוצץ בחשכת לילה נאפלה לאיש תועה במדבר וערבה מקום שם אריה ופריץ חיות אשר אף יפקח עיניו לראות פי מות לו מסביב פן יפקחו עינינו לראות פי כל ימינו המה מהבל יחד וחינו רעים מפל בהמת וחית השדה אשר לא ירעו את מכאובם.

ואנחנו נוספנו דעת להוסיף, מכאוב ואיך ירעו ארחות יושר דורכי נתיבות עקלקלות פאלה אשר נפש כל חי לא ישרה בקרבו: ואין לנו מקנה אף בדת קרשנו. אשר חטתנו מפל חלאת התאות המגנאלות.

ותקדשנו להדבק באלהי האמת והמבטחת אתנו על שדיה להביאנו אחרי צאתנו מעמק העכוור הזה למרום הררי קדש משפנות מבטחים לנעימות נצח: א) וכל משפטיה אף מעגלי יושר ב) לשמור כל אדם על הונו וקנינו.

ושלא לענות משפט כל גברמפל בני שת ג) ולנצור באמונה ותום לב פקודי וחקותיה לאלהינו אף זכרונות קדש וציוני תודה המלך אשר נחפה בצל ממשלתו ד) וכל מצותיה לאל יוצרנו ה' אהד ושמו אהד וגם מטוב הארץ פין איש לרעהו אף עצת אמת ושלום חסד ורחמים לא תמנע ממנו ותאמר לנו לעבור את ה' בשמחה וטוב לב מרוב כל (דברים כ"ט מ"ו).

וגם אחרי אשר קצרה ה) בבואור המצות כמצנת תפילין ומלאכות שבת ומועדים ומספר ימי החדש וסדר התקופה. ומסרה ו) ליד חכמי ז) הקבלה דור דור (שם י"ז י"א) פי.

פן משמרת הכתוב לבל יתהפך פחוקר חותם לכל איש פדברו. וכבר סדרו לנו אורחות חיים על הליכות האדם מפוקר ער הערב יום יום מראשית השנה עד אחרית השנה לא

ראינו מחלת לב בשמירת התורה ואובד הונו בקיום מצוותיה אם לא שומה עליו מה' לרעה אשר אז גם לחמו למדורת פתגים בקרבן ולא ייעף ולא ייגע בהם אף, נענה לב מכסה קלון בונה כל קודש זונה מה' ומלך אשר נפשו לא תטעום אף שמנו ושקויו ואיך ימתק לו טוהר המצות וקדושתם ונפשו לא מטוהרה: ועתה עם ה' הישרים בלבבותם חזק ונתחזק בעד חיינו ובער תורת אלהינו אשר יחללוה חנפי לב הלוקחים להם קרנים בחזקה וראו כי פבר ידאה פעלם על דור בנינו כי יקנו להם תחבולת נביאי השקר בימי יחזקאל הנביא לעטוף תהפוכה דעותיהם בתפארת המליצה הצחה.

לוקח לב בני הנעורים האוהבים כל דבר נחמד למראה ולא ידעו כי המה תנינים בקרבם. ולאט לאט יכו בלבבם שורש פורה ראש ולענה לבגור בהורים ומורים ולהמרות בכל קודש וכבר רבה העזובה בקרם בית ישראל פשרה איש עצל אשר עלה פולו קמשונים ועד מתי נחשה ונעלים עינינו מלשמרם ולהזהירם מהם כאשר ישמור איש את בנו ספרי פוסר וסר רעל התבוננו ושימו לב מאור לכל תאבד תודה מישראל והיינו משולח ונעזב לכל תאנות רשע פסל באין דלתים ובריח לחרפה וקלסה לכל הגוים, ה' ישמרנו ה' יושיענו: ועתה במקהלים אברהם ה' אשר לא שם חלקי בכאלה ומנעורי נתן בלבי תורתו ויראתו ובכל משברי הזמן וגליו אשר מנעורי יתגעשו להדיחני ח) החזיק ביד ימיני להעבירני בשאון דכים ויתן בקרבי רוח חדשה יום יום להתחזק על משמרת י ובפניי הכין לבבי להבין דעת ולהוסיף לקח בבניאורים חדשים בש"ס ופול שבע שיטות על מסכתו' מו"ק גיטין ב"ב חולין זבחים מנחות גדה והרבה חי' וליקוטים על שאר מסכתות ושלשה ספרים על כל היו"ד וח"ש מחו"מ והלכות גיטין והרבה ליקוטים באו"ח ושאר פול' והרבה דרושים וליקוטים במקרא והרבה קונטרסים מהם פבר היו לפני גאוני זמנינו יצ"ו והנה פבר חכמים הגידו כי תשווקת האדם להביא דיעותיו לפני רבים וכך חובתנו מן התורה כי כמו שניתן לכתוב תורה שבע"פ משום עת לעשות לה' פן כל מה שישחדש ויבאר אחרון שבאחרונים ותלמיד קטן מן התלמידים יש בדבריו עת לעשות לה' כאשר נתבאר בדברי הראשונים לענין טעה בדבר משנה ובכ"מ שגם דברי האחרונים חשובין כדבר משנה ויש פח ביד האחרונים לחלוק על דברי הקדמונים אם יש להם ראי' ברורה וכ"ש כאשר יעלה בידו פירוש וביאור בדבריהם הקדושים איך לא נאמר עליהם עת לעשות לה' ומש"כ בהקדמת ספר ח"ס בשמו כי אינו רואה להדפיס דבריו (כי לרנבא דעלמא שהם גדולים וטובים ממני או לפחות פערפי אינם צריכין לדידי ולמיעוטא דמיעוטא הפחותים ממני למה נטרית בשביל המיעוט כו' והנני פותב פל דברי בספר ורשות נתונה להעתיק לכל מי שירצה כו' וכן עשו קדמונינו קודם הדפוס ואיני מחוייב יותר כו' ואם להתגדל חוששני מקללת חז"ל לנגיד שמא אבד שמי' כו' ואם להרויח ממון נוטל חזיו מן העולם) עכ"ל הנה פל דברי קדשו משנת חסידים וענוה יתירה אבל לפי שורת הדין יש לדון בדבר לענ"ד כי ראשית דבריו כי אינו נצרך לגדולים פבר אמרו כי ת"ח קטנים מסדדים את הגדולים ואמרו הרבה למדתי מרבתי כו' ומתלמידי יותר מפולם ומש"כ ואיני מחוייב יותר מקודם הדפוס לא ידעתי וכי בשביל שבימי הראשונים לא הי' מלאכת הדפוס ולא נתחייבו בקמה שאין בידם אנו אשר עזרנו ה' ויש הרבה דפוסים טובים ומהירים בישראל על מה נסמך לפטור עצמנו מתועלת רבים במה שפדינו וד"ק נוטין שהיה עוד בימיו טורח גדול ובטול תורה הרבה כמו שגראה מדברי הקדמונים אבל

בְּיָמֵינוּ הַפֶּל לְפִי הָעֵת וְהַזְמַן וְכ"ש בְּדוֹרוֹתֵינוּ אֲשֶׁר נִתְמַעְטוּ דִּיבּוּק הַתְּלַמִּידִים וּפְלִפּוּל הַחֲבָרִים נִכּוֹן מְאֹד שִׁיעוּרָר כ"א בְּעִיּוּנָיו לְרַבִּים וְאֲשֶׁר סִיִּים בְּדַבְּרָיו אִם לְהַתְגַּדֵּל כּו' אִם כִּי אֵלּוּ הַדְּבָרִים אֵינָם לִפְנֵים מְשׁוּרֵת הַדִּין אֹמֵר אֲנִי כִּי גַם בְּזֶה כָּלֵל גְּדוּלָה, אָמְרוּ חַו"ל לְעוֹלָם יַעֲסֹק אָדָם בַּתּוֹרָה וּמִצְוֹת אִפִּי' שְׁלֵא לְשִׁמָּה שְׁמַתוּף שְׁלֵא לְשִׁמָּה בָּא לְשִׁמָּה וְתוֹכֵן לְבוֹת ה' וְכָל לְבָבוֹת הוּא דוֹרֵשׁ וְחֻכְמִים יִזְהָרוּ בְּדַבְּרֵיהֶם וְגַם רָאוּי לוֹ לְאָדָם לִזְהַר לְבַל יִקְפֹּץ מֵעֲצָמוֹ וְלֹא יִסְמָךְ עַל דַּעְתּוֹ לְבַד כִּי דַעַת הָאָדָם קְרוּבָה לְטַעוֹת וְרָאוּי לְהַצִּיעַ דְּבָרָיו לְפָנֵי רַבּוֹתֵינוּ שֶׁבְדוֹר וְלָהֶם הַמְשַׁפֵּט לְבַחֲרוֹר וְלִקְרַב ט) וְכֵן קִיָּמְתִי בְּעֲצָמֵי אֲנִי י) תְּלַמִּיד הַקֶּטָן וְאֵלּוּ הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמוּ בְּלִבִּי לְהַחֲלִי פְהִיּוֹם תַּת לְפָנֵי רַבִּים רֵאשִׁית בְּפּוֹרֵי הַגִּיּוּנֵי וְעִיּוּנֵי מְנַעוּרֵי אֲשֶׁר בְּרַכְנֵי ה' חוֹנֵן דַּעַה וְכֹאֲשֶׁר עוֹדְנֵי צָעִיר לְיָמִים כְּכֹן עֲשָׂרִים וְחֻמֵּשׁ שָׁנִים לֹא"י לֹא רֵאשִׁית לְרֵאשִׁית לִי בְּפִסְקֵי הַלְכָה לְמַעֲשֵׂה עַד אֲרָאָה אִם יִתְקַבְּלוּ דַרְכֵי תְּלַמּוּדֵי וּמְחַקְרֵי לְחֻכְמִים וְגְדוּלִים וְאִז תִּהְיֶה לִי פֶתַח תְּקִנָּה לְחֻק עַל סֵפֶר לְפָנֵי רַבִּים כֹּל חִידוּשֵׁי אֲשֶׁר עָמְדִי בְּכַתוּבִים וּבְחֻרְתֵי בְּקוּנֵי' אֵלּוּ בְּאֲשֶׁר הֵם רֵאשִׁית פְּרֵי נַעוּרֵי וְגַם בְּאֲשֶׁר הַדְּבָרִים בְּמִקְוֹמוֹת שׁוֹנוֹת וְסִדוּרֵם כְּכַתִּיבְתֶם קְרוּב הַפָּרָק לְעַמּוּד בְּכָל מְקוֹם וְאוֹכֵל לְהַעֲרִיכֶם בְּכָל עֵת כְּפִי הוֹצָאוֹת הַהַדְפָּסָה אֲשֶׁר יֵהִי בְּיָדֵי כִּי בְּיָמֵינוּ אֵין עוֹזֵר וְאֵין מְחַזֵּק בְּיָדֵי סוֹפְרִים וְסִפְרִים כִּי תִהְלֹכוֹת הַזְמַן בְּיָד כָּל אִישׁ כְּעֶרְכּוֹ הוֹצָאתוֹ גְּדוּלָה וְקוֹדֶמְתָּ לְתַבּוּאוֹתוֹ ע"כ אִישׁ אֵת רַעְהוּ יִדְחֻקוֹן וְאֵין שְׁלוֹם וְאֵין שׁוֹבַע וּמֵאֵין יָבוֹא עֲזָרְתֶם וְהַרְבֵּה יֵשׁ לְדַבֵּר בְּזֶה הַךְ קְטוֹנְתִי מְלֵהִיּוֹת מוֹכִיחַ בַּשַּׁעַר (וְאֵינִנִּי אֶף כְּמִזְפִּיר אֵת אֲשֶׁר כָּבֵר יִדַע כֹּל אִישׁ בְּלִבּוֹ) וְה' יִרְחַם עִמּוֹ וְהִנֵּה עֲבַרְתִּי כַּעַת בְּעִיּוּנֵי עַל כָּל דְּבָרֵי לְבַרְרָם וּלְצַרְפָּם וּלְהַחֲזִיק כָּל בְּדָק וְאֲבַקֵּשׁ מִכָּל מַעֲיִין אוֹלֵי יִמְצָא עוֹד בְּדָק בְּדַבְּרֵי לְהוֹדִיעֵנִי וּלְהוֹרִנִי אַחֲרֵי אֲשֶׁר יִדְיִנִּי לְכַף זְכוּת כְּמַדַּת חֻכְמִים וְהִנֵּנִי לְהַשִּׁיב לְכָל שׁוֹאֵל כְּאֲשֶׁר יִחַנְנֵנִי ה' אִם לְתַרְץ דְּבָרֵי כִּי הֵם בְּקִיצוֹר מְנֻפְלָג כְּאֲשֶׁר יִרְאֶה הַרְוָאָה אוֹ לֹא אֲבוּשׁ לְהוֹדוֹת וּלְהַזְכִּירוֹ לְטוֹבָה בְּשָׂאֵר קוּנֵי' אֲשֶׁר אֶקְוֶה לְהוֹסִיף בְּיַשַּׁע יָמֵינוּ וּבְחֻסְדּוֹ יוֹסִיף לָנוּ אֲנֻמָּן בַּתּוֹרָתוֹ וְיִרְאֵתוֹ וְיִחַנְנֵנוּ דַּעַה בִּינָה וְהַשְׁכָּל וּמְלֵאָה הָאֶרֶץ דַּעַה אֵת ה' וְתוֹרָתוֹ כְּמִים לַיָּם מְכַסִּים אֲמֻסִּימָן א גְּרַסִּינֵן בְּמוֹ"ק (דָּף ט') רַמִּי קְרָאִי אֶהְדְּדִי כְּתִיב פֶּלֶס מַעֲגַל רַגְלֵיךָ וְכְתִיב אֲנֹרַח חַיִּים פֶּן תִּפְלֵס ל"ק כָּאֵן בְּמִצְוֶה שְׁאֵפְשָׁר לְעֲשׂוֹתָה ע"י אַחֲרִים וְכָאֵן שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְעֲשׂוֹתָה כּו' וּפִירֵשׁ"י בְּמִצְוֶה שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְעֲשׂוֹת ע"י אַחֲרִים אֵל תִּפְלֵס אֵלֶּא מִצְוֶה הַבָּאָה לִידָךְ בֵּין גְּדוּלָה בֵּין קְטָנָה עֲשֵׂה וְהַרְשׁ"א הַקָּשָׁה דְּבַרִּישׁ מְגִילָה אֲמַרִּינֵן בְּהַדְיָא דְּמִצְוֶה גְּדוּלָה דּוֹחָה הַקְטָנָה כְּגוֹן עֲבוּדָה וּמְגִילָה מְגִילָה עֲדִיף וְכֵן מֵת מִצְוֶה עֲדִיף מֵעֲבוּדָה וְדַעְתּוֹ לְפָרֵשׁ אֵיפְכָא דְּבִאֶפְשָׁר לְעֲשׂוֹת ע"י אַחֲרִים שִׁיעֲשׂוּ הַגְּדוּלָה אֵל תִּפְלֵס אֵלֶּא יַעֲשֵׂה אֶף הַקְטָנָה וְהַאֲחֲרִים יַעֲשׂוּ הַגְּדוּלָה וּבִאֵי אֶפְשָׁר נַעֲשׂוֹת ע"י אַחֲרִים פֶּלֶס לְעֲשׂוֹת הַגְּדוּלָה וְצ"ל דְּבִאֶפְשָׁר לְעֲשׂוֹת ע"י אַחֲרִים הִינֵנוּ הַגְּדוּלָה אֶפְשָׁר אֲבָל הַקְטָנָה אֵי אֶפְשָׁר ע"י אַחֲרִים דָּאֵי ל"ה מִצְוֶה בּו יוֹתֵר מִבְּשִׁלּוּחוֹ וְא"כ נְדָאֵי דִּיעֲשֵׂה הוּא הַגְּדוּלָה בְּעֲצָמוֹ וְהֵם יַעֲשׂוּ הַקְטָנָה וְע"כ שֵׁא"א לְעֲשׂוֹת הַקְטָנָה ע"י אַחֲרִים וְא"כ פְּשִׁיטָא דְלֹא יִדְחָה הַקְטָנָה לְגַמְרֵי מִשׁוּם מִצְוֶה בּו יוֹתֵר מִבְּשִׁלּוּחוֹ וְכֵן אֵינְךָ קְרָא דְּפֶלֶס דְּמוֹקֵי בֵּא"א לְעֲשׂוֹת ע"י אַחֲרִים וּמִשׁ"ה יַעֲשֵׂה הַגְּדוּלָה ג"כ פְּשִׁיטָא דְּבִשְׁתֵּי מִצְוֹת לְפָנָיו יַעֲשֵׂה יוֹתֵר הַגְּדוּלָה.

וְהֵכִי מְשַׁמַּע בְּמְגִילָה דְּאָמַר בְּפִשְׁטוֹת דְּהַגְּדוּלָה עֲדִיפָא וְדוֹחָה הַקְטָנָה וְלֹא מִיָּתִי קְרָא מִיָּדִי וְעוֹד דְּלִפִּי סִידוּר הַש"ס מְשַׁמַּע דְּהַךְ גְּוֹנָא קְמָא דְּאֶפְשָׁר לְעֲשׂוֹת ע"י אַחֲרִים קָאֵי אֲקָרָא קְמָא דְּפֶלֶס כְּפִירֵשׁ"י וְלַעֲנֵנִי דְּכֹאֲשֶׁר נִדְקַדַּק בְּלִשׁוֹן רִשׁ"י אֵלֶּא מִצְוֶה הַבָּאָה לִידָךְ

בין גדולה בין קטנה עשה נראה בהקדמי דקאי בגוונא דבא לפניו מצנה לעשות אלא שאם יעשה עכשיו מצנה זו אח"כ פשיבא לפניו גדולה לא יוכל לעשותה וכיון שהקטנה באה לידו עתה והגדולה אפתי ליתא לפניו ודאי דצריף לעשות עתה הקטנה אף שאח"כ לא יוכל לעשות הגדולה והכי מפניך התם בריש מגילה דמת מצנה עדיף מפסח מלאחותו דגליף מיניה דהולף לשחנט את פסחו ולמול את בנו דאינו מטמא לאחותו אבל מטמא למ"מ.

הרי דמ"מ עדיף מפסח ופסח עדיף מטומאת קרובים ומש"ה דוחה לטומאת קרובים ואפילו הכי אמרינן בזכחים (דף ק') ביוסף הפהן שמתה אשתו בעה"פ וטמאהו בע"פ אף שלא יוכל לעשות הפסח אח"כ ומחלק אבני התם בהקדמי דבלא מטי זמן חיובא טומאת קרובים עדיף ובמטי זמן חיובא פסח עדיף הרי בהקדמי כפירש"י דאף קטנה כיון שבאה קודם יעשה ואפי' רבא דפליג התם דמטמא לקרובים אפי' אתר תצות היינו בפסח דיש נו תשלומין וע"ש בתו' ובתו' סופה כ"ה ד"ה משום.

והכי מוכח בכ"ד דעוסק במצנה פטור מן המצנה ואפי' בקטנה אף שדוחה הגדולה והינו כיון שהתחילה קודם וז"ב וזה חידוש גדול דמתחיל בקטנה אף שאח"כ לא יעשה הגדולה. ובהך גוונא נמי באידך קרא דפלוס.

דהינו שאין לפניו עתה כ"א הקטנה וכגון שאח"כ ג"כ לא יוכל לעשות הגדולה ויכול לעשות עכשיו הקטנה ע"י אחרים אף דקיי"ל מצנה בו יותר מבשלוחו אפ"ה נותן עתה הקטנה לאחרים והוא אינו עושה כדי שיעשה אח"כ הגדולה ונראה דאפילו הגדולה יוכל ג"כ לקיים אח"כ ע"י אחרים מ"מ יכול להמתין וליתן הקטנה עתה לאחרים דאי לא יכול לעשות אח"כ הגדולה כלל פשיטא דיתן עתה לאחרים ומאי איריא דהמצנה דאח"כ היא גדולה אפי' קטנה נמי כיון דתתבטל אח"כ לגמרי פשיטא דיתן השתא לאחרים כדי לקיים שתייהן.

אלא ע"כ דתתקיים אח"כ ואי לאו דהשני גדולה יותר שיתא דיעשה עכשיו הוא בעצמו ולאחרים יתן אח"כ. אלא כיון דהשני גדולה יותר יוכל עכשיו ליתן לאחרים שיעשו הקטנה והוא יעשה בעצמו הגדולה אח"כ ואף דהיא דמתבטלת המצנה לגמרי צריף לעשות עכשיו אף הקטנה.

ואף שלא יעשה הגדולה אח"כ כיון שהקטנה באה קודם מ"מ בהך גוונא דמתקיימות שתייהן ואינו מתבטלים לגמרי עדיף טפי שלא לעשות עתה הקטנה. כדי שיעשה אח"כ הגדולה כיון דאינו מתבטלים מיהת לגמרי כ"ז עולה לדינא לפי פירש"י ומוכרח בש"ס.

שוב ראיתי בנ"א פל"ס ה"ה אות א' הביא בשם הח"צ. שהוכיח פן לדינא מפירש"י וכתב עליו ונעלם ממנו דברי המהרש"א דהקשה על פירש"י ופ"ה הש"ס בשי' אחרת ולא הרגיש דדברי רש"י ז"ל נכונים ומוכרחים בש"ס בכ"ד וכן נכון לדינא: מיהו זה דווקא היכי דמצנה אתת מתבטלת לגמרי אבל בספק השני שלו אי יכול אח"כ לעשות מצנה מן המוכרח ועתה אינו יכול לעשותה מן המוכרח.

דהביא שם דברי התה"ד לענין קידוש לבנה דימתין עד מוש"ק כדי שתהי' מן המוכרח והובא להלכה ברמ"א סי' תכ"ו ס"א והכי נקטינן והוא ז"ל חלק עלי' מדברי הס"ח שפסק

שָׂאִין לְהַמְתִּין עַל הַיְדוּר מְצֻנָה וְרִצָּה לְחַלֵּק בֵּין הַיְדוּר לְמְצֻנָה מ"ה אֲבָל דְּחָה זֶה דַּא"כ גַּבֵּי ק"ל נְמִי הַיְדוּר בְּעֵלְמָא הוּא וְלַעֲנִי"ד חִילּוּק זֶה מְנֻכָּרָה דְּהָא רִישׁ אֱלוּ מְגַלְחִין אָמַר דְּנִזִּיר וּמְצֻנְרַע מְגַלְחִין בְּמוֹעֵד אַף שֶׁהִי לְהֵם פְּנָאֵי פְּדֵי שְׁלָא יִשְׁהוּ קַרְבָּנוֹתֵיהֶן וּפִירִש"י ד"ה שְׁלָא כּו' דְּאֵי אָסְרִי לְהוּ בְּמוֹעֵד נְמָצָא שְׁמִשְׁהֵי וְקַרְבָּנוֹתֵיהֶן.

וּמְבֹאֵר דְּדִינָא הֵכִי שְׁמֻחֻיבִין לְהַשְׁהוּת. וְע' בַּתּוֹס' שָׁם דְּגִילּוּחַ נְזִיר אֵינָה אֱלָא מְצֻנָה מ"ה. ש"מ דְּמִוּתָר לְהַמְתִּין פְּדֵי לַעֲשׂוֹת מְצֻנָה מ"ה וְע"כ דְּמְצִיָּה מ"ה עֲדִיף וְדַבְרֵי הַס"ח דְּוִוּקָא בְּהַיְדוּר בְּעֵלְמָא אֲמֹרִין. וּבְאַמַּת גַּבֵּי ק"ל פִּינּוּ דְּכָל מְצֻנָתָה הוּא מְדַרְבְּנּוּ וְאַמְרִינוּ בְּמַס' סוֹפְרִים דְּמְצֻנָתָה בְּמו"ש לְמַמ"ה דְּמִי וְלֹא לְהַיְדוּר וּמַש"ה יְכוּלִין לְהַמְתִּין וְהֵכִי נְקֻטִינוּ: סִימָן ב בְּכָלֵל קנ"ב הֵבִיא הַיְרוּשְׁלָמִי דְּבַעֲי ר"י מֵהוּ לֹאמַר עַל פֶּת מִן עֲצִיץ שְׂאִינוּ נְקוּב.

הַמוֹצִיא לְהֵם מִן הָאֶרֶץ וְכַתֵּב עָלָיו אַע"ג דְּלַעֲנִין בְּרַהֲמ"ז אֵימָא בְּש"ס דִּילָן פִּגְש"א דְּמוֹקִי מַתְנִי דְּאֲכַל טָבֵל אִין מְזַמְנִין עָלָיו בְּטָבֵל טְבוּל דְּרַבְּנָן פְּגוֹן בְּעֲצִיץ שֶׁא"נ וּמִשְׁמַע הָא נִתְקַן מְבָרְכִין עָלָיו מ"מ מִיְבַעֲיָא לִי אִי יְכוּל לְבָרַךְ הַמוֹצִיא דְּמִן הָאֶרֶץ דִּינִיקָא דְּאִינוּ נְקֻרָא אֶרֶץ.

וּמְצִינוּ בְּמִן שְׁפָרְכוּ עָלָיו בְּרַהֲמ"ז פְּדָאֲמִרִין מִשֶּׁה תִּקַּן לְהֵם לְיִשְׂרָאֵל בְּרַכַּת הֵן בְּשַׁעָה שְׁיַרְד לְהֵם הֵן וּבְנֹדָאֵי לֹא אָמְרוּ עָלָיו הַמוֹצִיא וְלַעֲנִי"ד רְאֵיתוּ לַעֲנִין בְּרַהֲמ"ז מֵהָד דְּשִׁלְשָׁה שְׁאֲכְלוּ אֵינָה מְכַרְעַת כָּלֵל חֲדָא דְּלִשְׁי ר"י בְּדַמ"ח ד"ה תְּשַׁעָה דְּאֶפִּי לַעֲנִין זִימּוֹן לֵג' מְצַטְרַף בְּאֲכַל יָרֵק וְהֵכִי נְקֻטִינוּ א"כ מַתְנִי אִין מְזַמְנִין עָלָיו קַתְנִי וְאִיפָא לְמִידָק.

הָא נִרְקַן מְזַמְנִין עָלָיו וּמְצַטְרַף לְזִימּוֹן אֲבָל לֹא דְּצָרִיף בְּרַהֲמ"ז אֱלָא מְצַטְרַף פְּאֹנְכַל יָרֵק וְעוֹד דְּבִלֹא"ה לֹא רֵאִי הִיא כָּלֵל דִּישׁ לְפָרֵשׁ בְּפִשְׁטוּת פְּגוֹן שְׁנַאָסֵר מְטָבֵל דַּעֲשֵׂא"נ וְטָבֵל קִי"ל בְּנֻדְרִים (נ"ח) דְּהֵנָּה דְּשִׁיל"מ וְקִי"ל דְּדִשִׁיל"מ אֶפִּילוּ בְּדַרְבְּנּוּ בְּמִשְׁהוּ אֲבָל לַעֲזוֹלָם אִיפָא פְּאֵן רַב דְּגוֹן גְּמוּר וְא"כ א"ש הָא נִתְקַן פִּינּוּ דְּרַוּבָא דְּגוֹן גְּמוּר מְבָרְכִין וְאַפִּי טָבֵל דְּרַבְּנָן אוֹסֵר בְּמִשְׁהוּ.

וְעִי' מְנַחֲוֹת (ל"א) גַּבֵּי ר"ש שְׁזוּרֵי דְּנִתְעַרְב לּוֹ טָבֵל בְּחֻלִין וּפִירִש"י שָׁם דְּמֵאֵי ע"ש. וְעוֹד דְּאֶפִּי אִינוּ אוֹסֵר בְּמִשְׁהוּ וּכְהֵנָּה אֲמֹרָאֵי דְּרִישׁ בִּיצָה דְּדִשִׁיל"מ בְּדַרְבְּנּוּ בְּטַל וְנִימָא דַּה"ה טָבֵל דְּרַבְּנּוּ וְע"ת ע"ג דָּף ע"ד וְדו"ק מ"מ בְּשִׁשִּׁים אוֹסֵר כְּכָל אִיסוּרֵי דְּרַבְּנּוּ אֲבָל לַעֲנִין דְּגוֹן כָּל שִׁישׁ בּוֹ טַעַם דְּגוֹן קִי"ל דְּמְבָרְכִין עָלָיו בְּרַהֲמ"ז וּכְהֵיכֵי דְּהַעֲוָשָׁה עֵינְסָתוּ מְאֹרְזוּ וְחֻטִּים וּז"ב גַּם מַש"כ דְּאֶפִּי מְבָרְכִין בְּרַה"מ אִינוּ מְנַכְרַח דְּאוֹמַר עָלָיו הַמוֹצִיא וְרֵאֵי' מִמֶּן שְׁמִשְׁהָ תִּקַּן בְּרַכַּת הֵן וּבְנֹדָאֵי לֹא אָמְרוּ עָלָיו הַמוֹצִיא לַעֲנִי"ד נְמִי לִיתָא דְּהָא לְמֵאֵי דְּקִי"ל דְּג' בְּרַכּוֹת דְּאוֹרֵייתָא וְא"כ הֵכֵא דְּבָרְכוּ בְּרַכַּת הֵן לְחוּד וְלֹא בְּרַכַּת הָאֶרֶץ כְּדַמוּכַח סוּגְיָא וְעוֹד דְּעֲדִינּוּ לֹא בָּאוּ לְאֶרֶץ ע"כ דְּלֹא הֵנָּה בְּרַה"מ דְּאוֹרֵייתָא וּכְבָר פְּתַב הַרְשָׁפ' א בְּחִידוּשָׁיו דְּהֵנָּה תִּקְנָה בְּעֵלְמָא וְלֹא חֵיבָא דְּאוֹרֵייתָא ע"ש וְרֵאִיתִי בְּמַע"מ פ' ג' שְׁאֲכְלוּ ס' כ"ב אוֹת ע' דְּבִיָּאָר עַל מֵה שְׁכ' הָרֵא"ש עַל הָא דְּאָמַר הֵתָם דְּדוּד וּשְׁלָמָה תִּקְנוּ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם.

דְּלֹא דַּעַד הַשְׁתָּא לֹא אָמְרוּ בְּנֵה יְרוּשָׁלַיִם דְּהָא דְּרִישׁ לְהוּ כּוּלְהוּ ג' בְּרַכּוֹת מְקַרָא אֱלָא דְּאִינָהוּ לְיִשְׁנָא דִּידְהוּ בְּעֵלְמָא תִּקְנִינוּ. וּבִיָּאָר הַמַּע"מ דְּהָא דְּלֹא הִקְדִּים הָרֵא"ש ו"ל מְעִיקָרָא אֵהָא דִּיהוֹשֻׁעַ תִּקַּן בְּרַכַּת הָאֶרֶץ הֵינּוּ מִשּׁוּם דְּהָד קָרָא דּוּאֲכַלְתָּ וּשְׁבַעְתָּ בְּמִשְׁנֵה תוֹרָה נְאָמַר וְהִי בְּתַחֲלִילַת כְּנִיסַתָּן לְאֶרֶץ פְּדַכְתִּיב אַחֲרֵי הַפְּנוֹתוֹ אֵת סִיחוֹן כּו' וְאָז כְּבָר

תקנו ברפת הארץ ותקנה יהושע ולא משה משום דמשה לא נכנס לארץ ולעולם ברפת
הון וברפת הארץ בחד זימנא תיקנו יעו"ש ונדעתו פיון שלקחו ארץ סו"ע נתחייבו
בברה"מ וזהו משנכנסו לארץ וזה תמוה דבכ"ד גבי מצות התלויות בארץ אמר פיון
שעברו הירדן וארץ סו"ע לא מיחשבו לעונן הא ביאת הארץ והארכנו במ"א בזה ועוד
תימא דהא בהד"א אמר משה תקן להם ברפת הון בשעה שיבד להם הון וזהו לחודש
השני לצאתם ממצרים ועדיין לא נאמר כלל מצות ברה"מ ובאמת מוכרח כשי' הרשב"א
דמשה תקנה בעלמא תיקן ולא חיובא דאורייתא וברור שהרב ז"ל לא ראה דברי
הרשב"א ז"ל המוכרחים.

ודברי הרא"ש ז"ל מתפרשין השתא פפשוטן דמיהושע תקן ברפת הארץ לק"מ דנדאי
עד שלא נכנסו לארץ. לא אמרו כלל ברפת הארץ דלא נתחייבו כלל בברפת המזון דקרא
פתיב לברך על הארץ הטובה אשר נתן לך וה"נ משמע לישנא דהש"ס דיהושע תקן
ברפת הארץ בשעה שנכנסו לארץ (וצ"ל דמ"מ לא חשיב לה גבי מצות התלויות בארץ
דכינן שניתנה להם נתחייבו לברך על הנתנה אף שיצאו ממנה ודו"ק אבל בנדוד ושלמה
תיקנו בונה ירושלים שפיר קשי' לי' דנדאי פיון שנכנסו לארץ נתחייבו בברה"מ דמידי
ירושלים פתיב בקרא ובית המקדש בירושלים הוא מ"ה הרי הפתוב אמר בכל מקום
במקום אשר יבחר ותדע דהא עד שבנו בהמ"ק הקריבו בנוב וגבעון ושילה ובאמת נראה
ברור דהא קרא דדרשינו מינ' בונה ירושלים.

היינו הטובה ואגמרוה מדכתיב הדר הטוב הזה והלבנון ודרשינו בעלמא מפני מה נקרא
לבנון שמלבין עונותיהם של ישראל והיינו מקום המזבח ועליו קאי קרא בברכה ג' ועל
המזבח שבכל מקום ברכו ובאמת צריך לי עיון אי לא הזכיר בונה ירושלים על הבית
הגדול והקדוש אי יצא אי הזכיר ירושלים היינו הזכיר המקדש וצ"ע פעת] ונדאי
דנתחייבו ברה"מ והיינו דאמר הרא"ש דלא דעד השתא לא אמרו בונה ירושלים דהיינו
ברפת המזבח דהא דריש לה לקמן מקרא כו' וז"ב וא"כ מברפת הון דמשה דהנה תקנה
בעלמא אין פאן ראי' לברהמ"ז גמור דאורייתא דתקנתא דמשה לא הנה תליא בברפת
המוציא ועוד נראה דלפי' שי' המע"מ דברהמ"ז דמשה הנה ברהמ"ז גמור דאורייתא
והיינו בשעה שנכנסו לארץ סו"ע ולא דייק בשעה שיבד להם הון נמי אין פאן ראי' דעל
הון ברכו בה"מ דאף דעד שמת משה יבד להם הון מ"מ הא אמרינו ביומא (ע"ד) דהא
דכתיב ויצאת חוץ היינו ממה שלקחו מתגרי עובדי כוכבים.

א"כ הרי אכלו לחם גמור ואפשר דעל זה ברכו בה"מ באופן שאין מפאן ראי' כלל והנה
הרא"ש בפרק פיצד מברכין (סי' ט"ז) הביא ירושלמי דכל שאמרין עליו ברה"מ אומרין
עליו המוציא לחם מן הארץ וכל שאין אומרין ברה"מ אין אומרין עליו המוציא התיבון
הרי פחות מכוזת ומשני לא נצרכה אלא לשאר מינין וע"ש ברא"ש דפי' כגון מעשה
קדירה ופת אורז דאין מברכין עליהו ואין אומרין המוציא ומדכלל מעשה קדירה ופת
אורז משמע דעל מין המאכל קאי בכל גוונא וא"כ ה"ה עציץ שא"נ נמי נראה לכאורה
דהמוציא וברה"מ הא בהא תליא דברה"מ נמי פתיבה על הארץ ואי לא ניימא המוציא
ה"נ דלא מברכין ג' ברכות ודלא פדעת הרב ז"ל וליישוב קצת דעת הפוסקים דלא הביאו
בעיא זו להלכה נראה דסברי דאיפשטא בעין בנדוקתא אחרניא דהנה התוס' קדושינו

(ל"ח) ד"ה אקריב הביאו ירושלמי דפריה אקרא דויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח דאקריב עומר וחדר אכיל דאמאי לא אכלו מצה מחדש דלידחי עשה דמצה ל"ת דחדש כ וכבר בארופיארן האחרונים דהא דלא גיחא להו דאכלו יגשן היינו משום דכשנכנסו לארץ ונתחייבו בעומר הי' פל התבואה אסורין משום העומר עד שיתירן ולכאורה אפתי קשה.

הא נדאי דחדש אינו נוהג בעציץ שא"נ דהא הנה ממצות התלויות בארץ והארבתי בבירור דבר זה במ"א וילעגנו מצה נראה פשוט דיוצאין בו דהא סתמא דרשינו פל שפא לידי חימוץ יוצאין בו במצה ועיין פסחים ל"ה ואי ס"ד דעציץ שאינו נקוב לא מקרי עבור הארץ א"כ תיקשי מאי פריה דילמא הנה להו תבואת עציץ שא"נ ויצאו ידי מצה ולא עברו על חדש ובעבור הארץ מתסרא דהא אפשר לקיים שניהם דלא יעברו על אסור חדש והיינו דאמר קרא ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח.

אלא ע"כ דהירושלמי ס"ל דאפילו תבואת עציץ שא"נ נכלל בעבור הארץ דמ"מ פירות הארץ מיקרי וכיון דכתיב בעבור הארץ אכלו ממחרת הפסח ש"מ דגם מעציץ שא"נ לא אכלו דהוא נמי בכלל בעבור הארץ וע"כ דלא הי' להם פירות עציץ שא"נ ומש"ה פריה שפיר דמ"מ הו"ל לאכול מצה מחדש דעשה דוחה ל"ת.

וכיון דס"ל דמיקרי עבור הארץ ה"נ נדאי יכולין לומר עליו המוציא וכיון דאומרין עליו המוציא ה"נ מברכין עליו ג"כ דכבר למדנו מהירושלמי שהביא הרא"ש ה"ל דכל שאין מברכין עליו אין אומרין עליו המוציא והוא סמך גדול ליישב דברי הפוסקים הראשונים אבל לדינא צ"ע גם להמוציא גם לברה"מ וכדביארנו ולכאורה הי' נראה לה"ר מר"פ כ"מ גבי חמרא סעיד דפריה א"ה גיבירי עלי' ג"ב כו' ע"ש.

וא"כ לכאורה תליא מילתא בסעיד וא"כ פת עציץ שא"נ נמי דסעיד כשאר נחם ולא שייך שינויא דהש"ס שם לא קבעי אינשי עלי' דנדאי הנה כשאר פירות וא"כ צריה לבריה אבל אחר העיון ליתא דהא צריה להבין הא דפריה בפשיטות דגיבירי עלי' ג"ב וצ"ל דהיינו פיון דמסקינו לקמן (דף מ"ד) טעמא דרבנן דאינו מבריה אלא על הפת בלבד משום דארץ הפסוק הענין וברכת לא קאי אלא אלחם וכל דסעיד הנה בכלל לחם ונהו לענין לחם אבל הכא לא מספקא לן משום לחם דלחם נדאי הנה דאפ"י גבי מן כתיב הנני ממטיר לכם לחם מן השמים אלא דמשום דכתיב ארץ בקרא נאפ"י הנה לחם לא חייבה רחמנא אלא בלחם הארץ ודו"ק: א) עירובין ל"ה נתגלגל חוץ לתחום כו' מבעוד יום אינו עירוב אם ספק ר"מ ור"י אומרים ה"ז חמר גמל ובגמרא נסבר ר"מ ספיקא לתומרא והתניא טמא שירד לטבול ספק טבל ספק לא טבל כו' אבל בטומאה קלה כו' ספיקו טהור ומשני סבר ר"מ תחומין דאורייתא דיקא נמי כו' ולכאורה ר"י נמי דמחמיר בספק עירוב אף דאיכא חזקה לקולא טעמא נמי דתהומין מ"ה ואע"ג דלא שמעינו ליה התם דמטהר מ"מ אין סברא שיחמיר בספק דרבנן במקום חזקה נאפילו ר"י דמחמיר התם בספק טומאה דרבנן היינו היכא דאיכא חזקת טומאה פדהתם כדמסיק רבא היינו טעמא דר"י העמד טמא על חזקתו ובהדיא תנו במקנאות (פ"ב מ"ב) שר"י אומר פל דבר שהוא בחזקת טומאה לעולם בטומאתו עד שינדע שהוא טהור ספק ליטמא וליטמא טהור דספיקא דרבנן במקום חזקת טהרה טהור ועוד דבפסחים (דף יג) פריה בפשיטות א"מ ר"י אלל

טמא למימרא דסבר ר"י טומאת משקין לטמא כלים דאורייתא כו' ולא משני דלעולם
מדרבנן ור"י מחמיר אפילו בספיקא דרבנן ש"מ דאין סברא פלל להחמיר בספק דרבנן
במקום חזקה וא"כ מדמתמיר הקא בספק עירוב אפילו במקום חזקה ש"מ דסבר תחומין
דאורייתא וכן פתב הרא"ש בפ"ד ס"ח בפשיטות דלר"י תחומין מ"ה ועי"ש והקשה
בספר ק"נ מדאמרין בדרף ל"ז א"ל רבא לר"נ מאן האי תנא דאפילו בדרבנן לית ליה
ברירה דתנא אמר הרני מערב למי שארצה רצה מבעוד יום עירובו עירוב כו' ולימא
תנא דבי איזו הוא דתנא איזו ר"י אומר אין אדם מתנה טל שני עירובין פאחד כו' ואר"י
וכבר בא חכם כו' ואי לר"י תחומין מ"ה לא פשיט מידי מדר"י דהא מדאמר מאן ה"ת
דבדרבנן ל"ל ברירה ש"מ דלא בעי לאוקמי מתני' כמ"ד תחומין דאורייתא ומש"ה הוא
דאין ברירה בתחומין וא"כ מה יוסיף לנו הך דר"י ונדחק שם לתרץ וע"ש ואין להאריך
בתירוץ דכפי מה שביארנו הקושיא פבר אין מקום לתירוץ ועי"ש והגאון ק"י האריך
בדבר ותלי לה באשלי רב רבי ועיקר תירוץ דלכאורה קשה טובא מאי פריה בסוגיא
וסבר ר"מ ספיקא לחומרא והתנו כו' דילמא הקא שאני דהא הספק אי קנה עירוב
ושביתתו הנה במקום עירובו ומודדין תחומו במקום עירובו ואי לא קנה עירוב ונהה
תחומו מביתו ונהה תרי ספיקי דסתרי אהדדי וכל פי האי גונא קי"ל בכ"ד דאפילו ספק
דרבנן לחומרא וע"כ הכרית דלא פריה אלא לר"מ לשיטתיה דסבר לקמן דנ"ב ר"מ
אומר פל שיכול לערב ולא עירב ה"ז ח"ג ובגמרא לא תימא טעמא דר"מ ספק לא עירב
אלא אפילו ודאי לא עירב כו' וברש"י שם בלשון שני שהספיק עליו דלר"מ פל שהניח
עירוב במקום שאינו עירוב הפסיד מקום ביתו דעקר דעתו משביתת ביתו והא דקתני
ה"ז ח"ג ולא קתני לא יזיז ממקומו דמשמע דאלפים שמביתו לעירובו מיהו יש לו ולא
אמרין כיון דעקר דעתו הרי אין לו שביתה פלל היינו טעמא דלא אמרין דעקר דעתו
אלא מאלפים שמעבר ביתו להלאה דכיון שמתפנין לעירובו עקר דעתו מהם אבל
שמביתו לעירובו דלא עקר דעתו מהם לא עקר ויש לו וא"כ הקא אף שודאי נתגלגל
מבעו"י אין לו תחום ביתו ואין הספק אלא יש לו אלפים מעירובו ואין פאן ספק הסותר
ופריה שפיר כ"ז לר"מ אבל בטעמא דר"י תליא בפלוגתא דרב ושמואל דלרב דסבר
לקמן דמ"ט גבי שביתתו בעיקרו דכל היכא דעקר דעתו ממקומו ובמקום שנתפנין נמי
לא קנה דאין לו שביתה פלל ולא יזיז ממקומו ואמרין לגמרי עקר והיינו דלא כר"מ
וע"כ נאמר אליבין דסבר דהך ברייתא דמסייעה ליה פליג אר"מ וסבר דכל היכי דעקר
לגמרי עקר וא"כ אי נימא דה"נ לא פליגי אר"מ וסברי דעקר א"כ הנה ליה למימר דלא
יזיז ממקומו ומדקתני ה"ז ח"ג דמשמע דאלפים שמביתו לעירובו יש לו ע"כ דסבר דלא
עקר דאי עקר הא לגמרי עקר וכיון דלא עקר הרי ספיקן אי יש לו תחום ביתו או תחום
עירובו ונהה ספק הסותר וא"כ יש לומר שפיר דלר"י תחומין דרבנן ואפ"ה מחמיר
בספיקא משום דנהה תרי ספיקי דסתרי אבל לשמואל דפליג התם אדרב ומוקי ברייתא
דהתם במילי אוהרא ועי"ש וא"כ לא מצינו דרבנן סברי דלגמרי עקר וא"כ הך דהקא נמי
יש לנו לומר דלא פליגי אר"מ וסברי נמי דעקר דעתו מתחום ביתו וא"כ אין פאן ספק
אלא אאלפים שמעירובו ואפ"ה מחמיר וע"כ דתחומין מ"ה כדאמרין אליבא דר"מ ועיין
בדבריו באורה ונהה שיטתו דלשמואל לא מצינו חולק על ר"מ בהא דעקר ולא נעשה
פלוגתא חדשה אלא נימא דר"י סבר תמ"ה כר"מ אבל לרב טפי אית לן לומר דטעמא

דר"י משום דלא עקר ונהנה ספק הסותר ומחמיר אפילו בדרבנן מדנימא דסבר תמ"ה:
ואחרי הסליחה לע"ד א"י לנישב ד"ק בזה דאע"ג דפלוגתא דמתני' דמי שניצא לילה לא
פליג ר"י אהו סברא דעקר דטעמא דר"י התם דקנה עירוב מ"מ הא לר"י ע"כ לית ליה
סברא דעקר דהא דייק התם רש"י בד"ה אלא אפילו ודאי לא עירב דסתמא דמתני' לעיל
גבי נתגלגל דקתני אינו עירוב דמשמע ודאי לא עירב דסתמא דמתני' דלא יזיו ממקומו
האי סתמא ר"י הוא דפליג וסבר דלא עקר ועי"ש וכן יש לדקדק כה"ג ממתני' טובא עוד
תנו בהדיא לקמן ד"ס מי שקה במזרח ואמר לבנו ערוב לי למערב כו' יתר מפאן מותר
לביתו ואסור לעירובו הרי אף דסמך על עירוב בנו אפ"ה מותר לביתו ולא אמרינן דעקר
דעתו וע"ש ברש"י ד"ה ואסור כו' עוד נ"ל להביא ראיה מדר"י גופא דסבר לא עקר
דמתניא לקמן ל"ח נאכל עירובו בראשון אין יוצא עליו בשני ד"ר רי"א ה"ז ח"ג ודאי
רבי סבר ע"כ דהרי הוא כבני עירו בשני דנדאי שני קדושות הן ואף דאיהו פ"כ סמך
עליו אף בשני דאי ל"ה לכ"ע לא הנה עירוב ודאי אף דסמך עליו לא אמרינן עקר דעתו
לרבי וכן ר"י דפליג משמע משום דספק קדושה אחת פתכמים דמתני' וכן פירש"י אבל
בלא"ה הנה כבני עירו הרי דלא אמרינן עקר דעתו ולא מסתבר לאוקמי בנדע לו קודם
יום שני ומש"ה אי הנה שתי קדושות הרי אפתי לא עקר כלל דלא משמע הכי מלשון
ה"ז ח"ג דאי בנדע לו קודם הרי יכול להניח עירוב מחדש ויש מי שרצה לחלק בין ספק
לנדאי דאף דחזינו דפליג בנדאי מ"מ בספק אפשיך דסבר עקר ואינו נראה כלל דכיון
שמצינו שחולק בנדאי למ"ל לחלק בספק ונימא דסבר חמ"ה טפי אית לן למימר דלא
מחלקינו ביניהן ומש"ה מחמיר דהנה ספק הסותר ולעולם תד"ר ועוד נ"ל דע"כ אף
בספק סברי רבנן דלא עקר דלכאורה קשה למה מחמיר רבנן משום ספק דנאכל בראשון
אין יוצא עליו בשני נימא ס"ע פשר ודחוק לומר דסברי רבנן נמי תמ"ה דהא סתמא
דלקמן נ"ח דתד"ר אלא משום דסברי לא עקר ונהנה ספק הסותר ומש"ה אזלינן לחומרא
ומיהו זה י"ל דאפילו בלא ספק הסותר מ"מ בכי ה"ג דלהראשונים גופייהו הנה מספקא
להו בדינא אזלינן לחומרא ואף דבשאר ספק אזלינן לקולא אף בספיקא דדינא מ"מ בכי
ה"ג לא ניזיל לקולא וכן הביא הק"נ בסופה פ"ק אות פ"ח ועוי"ל דבלא"ה יש פאן ספק
הסותר היכא דעירב לשני רוחות ובסותר פי ה"ג נמי מחמירין וכי ה"ג פתבו התוס' בנדה
כ"ז ד"ה חומר ועי"ש ויש לחלק מיהו אף דאינו מוכרח מרבנן דהכא מ"מ טפי מסתבר
שלא לחלק ביניהן מדנימא תמ"ה וא"כ ביומא קשה להרא"ש מנ"ל דלר"י תמ"ה ובעיקר
קושיתו דדילמא מש"ה מחמיר ר"מ משום ספק הסותר ותירץ משום דעקר ואין פאן
סותר אפתי לא יתישב לנו ללשון ראשון ברש"י שם דאף לר"מ לא אמרינן עקר.

עוד קשה לרב דסבר לרבנן לא עקר א"כ מ"ט דר"י דסבר ס"ע פשר הא הנה ספק
הסותר ובכי ה"ג קיי"ל בכ"ד לחומרא ומיהו י"ל דאיהו סבר עקר כר"מ אבל יקשה
לדידן יסותרו לנו פסקי השו"ע אהדדי דבסי' הי"א גבי מי שקה במזרח פסקינו דלא עקר
ועי"ש בט"ז וכן בסי' ת"ט סעיף י"ג ועי"ש ובספק עירוב פסקינו בסעיף י' דכשר ואמאי
מקילינו בספק הסותר ע"כ נראה דקוש' מעיקרא ליתא דלא מבעיא לשיטת התוס' בד"ה
אר"י דחזקת תחום ביתו לא חשיבא חזקה כלל אין פאן ספק הסותר כלל דהרי להעירוב
יש לו חזקת קנים ולתחום ביתו יש חזקה פגודה ואית לן להקל בתחום עירובו דמסייע
ליה חזקה וכן הדין בכל דבר דאזלינן בטר חזקה אלא אף לשיטת רש"י דאיכא חזקת

תחום ביתו מ"מ אין לנו להחמיר בכאן משום ספק הסותר שהרי מוכח ע"כ דעיקר העירוב הוא גילוי דעתא היכא דניחא ליה ותדע דהא הני דבי רב דאכלי בבאגא ובגייתי בי רב איתא לקמן דע"ג דמשחינון להו מבי רב ולא ממקום הפת ונותן עירובו נותנין לו תחומו ממקום עירובו ומה עדיף העירוב ממקום אכילה וע"כ דעיקרא דמילתא אזלינן בתר ג"ד דידיה: אלא שתקנת חכמים היתה שאין קונה שביתה בלא פת ובכא בדרף מקילינן בדרף מ"ע דקונה שביתה באמירתו: ועיין דף נ"א דר"ח מקיל טפי וא"כ איפא למידק הכא אפילו נתגלגל הפת הרי בעת ג"ד היתה פת וא"כ אף שנאבד הפת ג"ד דידיה קיים ולמה יפסיד עירובו וצריך לומר פדי שלא נחלק בתקנת חכמים פיון דנתגלגל מבעו"י מדמינן ליה לתחילת עירוב ולפ"ז יתיישב שפיר דבגולד ספק בעירוב על הפת.

פיון דעיקר העירוב דהיינו ג"ד לא איתרע פלל אין לנו לדון בעיקר העירוב אלא נדין על הפת בכלל עצמה וכל שיש לנו על הפת חזקת קיים אין לנו להחמיר פלל משום ספק אחר פיון שאם נדין על הפת יש לנו לומר שהוא קיים א"כ שוב קיים לנו ג"ד דידיה.

ואפילו נימא דמהני חזקה שפנגדה לאורועי חזקת פת ולמשניה ספיקא כדמשמע בסוגיא מ"מ אי עירוב דרבנן יש לנו להקל דיכול לערב אף בספק פת וג"ד דידיה דהנה עיקר העירוב הוא קיים ומהני אף בספק פת אם לא שנאמר דעירוב דאורייתא ולא יכול לערב בספק פת ומש"ה פריף לר"מ בפשיעות פיון דבשאר ספיקא דרבנן מקילינן הנה לנו להקל דיכול לערב בספק פת ומוכח ע"כ דסבר תמ"ה.

ומש"ה אינו יכול לערב בספק פת ואף דאפילו אי תמ"ה נראה דהעירוב דמדאורייתא יש לנו לומר דהוא ג"ד היכא מקום שביתתו ומשם יש לנו למדוד תחומו דאטו פת פתיב באורייתא אלא מקום שביתתו דיינינן ליה ממקום ג"ד וכן משמע מכ"ד מ"מ י"ל פיון דעיקר עירוב דאורייתא מחמיר אף בספק פת וא"כ יפה למד רבינו הרא"ש דר"י נמי דמחמיר בספק: ע"כ דסבר תמ"ה (ומיהו יש לעיין בפשיטת רש"י בשבת ל"ד דסבר דיכול לערב אף בספק בין השמשות וברי התם נדאי הנה ספק הסותר ולמה לנו להקל בספק הסותר ולמה לא יונח לנו בדברינו גם תירוץ הגאון לא שייף הכא דמספקינן אי פבר קנה תחום ביתו ועיין וי"ל דהכא אין אנו דנין ככל ספק דעלמא אלא פיון דתחומין דרבנן כף היתה תקנת חכמים.

דביה"ש יכול עוד לערב ודכונותיה קיי"ל דכל דבר שהוא משום שבות לא גזרו ביה"ש וה"נ פיון דתחומין דרבנן כף התקינו דיכול עוד לערב ביה"ש ובזה סיתניישב לו קושיות התו' שם ד"ה שניהם ודו"ק] נהדר לענינא דנתבאר לנו דיפה הוכיח רבינו דלר"י תמ"ה אליבא דכ"ע ונהדרא קושנין לדוכתא דהיכי לימא תנא דבי איז הוא הא אליבא דר"י תמ"ה עוד קשה מביצה דף ל"ז דפריף שם גבי חבית של שותפין דסבר ר"י דיש ברירה ומי אית לר"י ברירה כו' וכ"ת פי לית ליה בדאורייתא בדרבנן אית ליה ובדרבנן מי אית ליה כו' והתני איז רי"א אין אדם מתנה כו'.

ואר"י וכבר בא חכם כו' והיכי אמר דרבנן הוא הא לר"י תמ"ה. ואף דהשתא נמי פריף שפיר דא"כ חבית נמי דאורייתא היא מ"מ לישנא משמע דפשיטא ליה דהנה דרבנן ועוד דהא קושיא ע"כ דמדמשני ר"י להף ברייתא דסברה אין ברירה מסתמא סבירא ליה הכי ולימא דאליבא דר"י דסבר תמ"ה ע"כ שני דאין ברירה אבל איהו סבר דתחומין דרבנן

ומש"ה אָמְרִינֵן בְּרִירָה וְאַף שְׂיֵשׁ לְדַחֵק דַּמ"מ מְשַׁמַּע לִיהָ פִּינֵן דְּשַׁנֵּי, לָהּ מִסְתַּמָּא סָבַר לָהּ דְּבַתְחוּמִין אִין בְּרִירָה וְתַהֲוֵי דְאוֹרְיִיתָא אוּ דְרַבְּנֵן מ"מ דְּחֻסָּה הוּא וְעוֹד דְּלִישְׁנָא לָא מְשַׁמַּע הָכִי ע"כ נִרְאֶה דְהִנֵּה הַתְּד"ה וְאִר"י הִקְשׁוּ דִלְר"י דְקָשְׁיָא לִי מ"ש מְרוּס אַחַת לִישְׁתֵּי רוּחוֹת וְלֹא שְׁנֵי דְבָרוֹת אַחַת הֵנָּה תְּלָה בְּדַעַת אַחֲרִים וְיֵשׁ בְּרִירָה וְע"כ דְּלֹא מְחַלֵּק וְא"כ ע"כ לִיתָא לְדָאִיו מְקַמֵּי מִתְּנִיתִין: וְתִגְרֵן הַר"ש דְּאַף דְּלִיתָא לְדָאִיו דְּר"י תְּנִי לָהּ מ"מ מְדַשְׁנֵי לָהּ ר"י ע"כ סָבְרָה וְתַנָּא אַחֲרֵינָא אָמְרָה עִי"ש וְהִשְׁתָּא פְּרִיף שְׁפִיר דְּכַמוּ דְּבַעִירוּבִין דֹּא"ל רְבָא לַר"נ מֵאֵן ה"ת דְּבַדְרַבְּנֵן ל"ל בְּרִירָה דְּתַנָּיָא דְּאִין בְּרִירָה בְּתַחוּמִין וּפְרִיף בְּפִשְׁטוּת דְּלֹא מְסַתְּבַר לְאוּקְמֵי כַּמ"ד תַּמ"ה מְשׁוּם דְּכוּלְהוּ תַּנָּיָא לָא סְבִירָא לְהוּ הָכִי וְה"נ פִּינֵן דְּלַר"י ע"כ ר"י לָא תְּנִי לָהּ וְתַנָּא אַחֲרֵינָא אָמְרָה וְדָאִי יֵשׁ לָנוּ לֹמַר דְּסָבַר תַּד"ר וְאַפ"ה אִין בְּרִירָה דְּאַפִּילוּ בְּדַרְבְּנֵן אִין בְּרִירָה וְהִיא דְּעִירוּבִין נִיחָא נְמִי בְּפִשְׁטוּת טְפִי דְּהָא רְבָא נְמִי לָא מְחַלֵּק בְּרִישׁ כָּל הַגָּט (כ"ה) בֵּין תּוֹלָה בְּדַעַת עֲצָמוּ לְחוּלָה בְּדַעַת אַחֲרִים וְע"כ דְּלְדִידְיָה נְמִי לִיתָא לְדָאִיו דְּר"י תְּנִי לָהּ וְע"כ דְּתַנָּא אַחֲרֵינָא אָמְרָה וְא"כ ע"כ נִימָא דְּאִיהוּ סָבַר נְמִי דְּבַדְרַבְּנֵן אִין בְּרִירָה וְאַף דְּבַעִי הֵתֵם לְמַצָּא שְׁם שְׁל הַתַּנָּא לָא חָשׁ יוֹתֵר אֱלָא דְּאִיו תַּנָּא לָהּ.

וּמְדַקְדַּק נְמִי לִישְׁנָא דְּתַנָּא דְּבִי אִיו הוּא וְלֹא אָמַר ר"י הִיא דְּלֹא מְדַר"י מִיִּיתִי פִּינֵן דְּלְדִידְיָה תַּמ"ה. וְעוֹד נ"ל לְהַבִּיא רְאָיָה כְּדַעַת הָרֵא"ש דְּסָבַר הַסְּוֵגֵיָא דְּלַר"י תַּמ"ה מְדַאֲמַר רַב בְּדַף ל"ו דְּלִיתָא לְמִתְּנִי דְּלַר"י יֵשׁ בְּרִירָה בְּתַחוּמִין מְקַמֵּי מִתְּנִיתָא דְּאִיו דֹּא"ב וּפְרִיף אַדְרַבָּה לִיתָא לְדָאִיו מְקַמֵּי מִתְּנִי וּמְשַׁנֵּי דְּהַף דְּהַלּוּקֵם יִין מְסִייעַ לְדָאִיו דְּלַר"י אִין בְּרִירָה וְלְכַאוּרָה הִיכָא מִיִּיתִי מְהַף דְּהַלּוּקֵם יִין דְּחֻשְׁבִּינֵן לָהּ כְּדְאוֹרְיִיתָא מְדַלָּא א"ר דֵּה"ת הוּא דְּל"ל בְּרִירָה בְּדַרְבְּנֵן וְע"כ פִּינֵן דְּעִיקְרוּ דְּאוֹרְיִיתָא חֻשְׁבִּינֵן לָהּ כְּדְאוֹרְיִי' וְעִינֵן תַּד"ה מֵאֵן ה"ת וְא"כ הִיכָא מִיִּיתִי לָהּ לְתַחוּמִין נִימָא דְּבַתְחוּמִין דְּרַבְּנֵן סָבַר דְּיֵשׁ בְּרִירָה שׁוּב מְצִאתִי שְׁפָבַר נִתְעוֹרֵר בְּנֵה הַפְּהַרְש"א וְהַנִּיחַ בַּצ"ע אֲבָל לְשִׁיטַת הָרֵא"ש א"ש מְשׁוּם דְּפִשְׁטָא לִיהָ דְּאַלִּיבָא דְּר"י תַּמ"ה וְא"כ פְּרִיף שְׁפִיר דְּהָא כְּדְאוֹרְיִיתָא שְׁמַעִינֵן לִיהָ דֹּא"ב וְאִיִּסְתַּייעַ שִׁיטַת הָרֵא"ש אֱלָא דְּלְכַאוּרָה יִקְשָׁה לָנוּ לְפִי"ז הַף דְּרֵאשׁ כְּשִׁנָּה דְּל"ב גְּבִי שׁוֹפֵר שְׁל ר"ה אִין מְעַבִּירִין עָלֵינוּ אֵת הַתַּחוּם וְאִין מְפַקְחִין עָלֵינוּ אֵת הַבָּל וְאִין עוֹלִין עָלֵינוּ בְּאִילָן וְאִין רוֹכְבִין ע"ג בְּהֵמָה וּפְרִיף בְּגִמְרַת הַשְּׁתָא דְּרַבְּנֵן אָמְרַת לָא דְּאוֹרְיִיתָא מִיִּבְעֵיָא וְעַפ"י רַש"י דְּזֵה דְּעוֹלִין בְּאִילָן וְרוֹכְבִין ע"ג בְּהֵמָה הֵנָּה סְרַף דָּאו' וְלְכַאוּרָה הָא סִיפָא מוֹקְמִינֵן לָהּ כַּר"י שְׁם וְאִי לַר"י חַמ"ה א"כ מְעַבִּירִין עָלֵינוּ אֵת הַתַּחוּם הֵנָּה דָּאו' וְגַם מְפַקְחִין עָלֵינוּ אֵת הַגַּל אִיכָא לְאוּקְמֵי בְּצָרִיכָא מְרָא וְחֻצִּינָא דְּהֵנָּה דָּאו' כְּדְאוּקְמִינֵן בְּהַף דְּעִירוּבִין דְּהַכָּא.

וְאַפִּי' נִימָא דְּהֵנָּה מְלֹאכָה שְׂאִינָה צָרִיכָה לְגוּפָה ר"י דְּהַכָּא סָבַר בַּכ"ד דְּהֵנָּה מ"ה וְאִי אֲפֻשֵׁר לִישֵׁב אֱלָא דְּאַלִּיבָא דְּר"י תַּחוּמִין דְּרַבְּנֵן דְּלֹא כַּשִּׁי הָרֵא"ש וְאַפֻּשֵׁר דְּס"ל לְהַש"ס דְּאַף דְּסִיפָא מוֹקְמִינֵן כַּר"י מ"מ לְעַנְנֵן תַּחוּמִין אִין לֹמַר דְּאַתָּא כַּר"י דְּהֵנָּה מ"ה דְּהָא תַּנָּן סְתַמָּא בְּעִירוּבִין נ"ח וּבְכַתְּוּבוֹת דַּכ"ח דְּתַדִּיר ע"ש.

וְכַה"ג כ' הַתּו' בְּנֵדָה דַּמ"ד ד"ה שְׁלֹשִׁים יוֹם ע"ש. וְעוּי"ל דְּמִתְּנִי' דְּהַכָּא מוֹכַח דְּאַפִּי' אִי סָבַר דְּתַחוּמִין מ"ה מְפַקְחִין אֵת הַגַּל ע"כ הֵנָּה דְּרַבְּנֵן דָּאִי אִיִּירִי מְפַקְחִין בְּדָאו' א"כ הֵנָּה זֹו וְאִין צָרִיף לֹמַר זֹו מְתַחוּמִין.

דְּהָא אפֿי אי תמ"ה אינְה אֶלָּא בל"ת ומִפְקָחִין אי אִינְרִי בְּדָאוֹ הָהּ אִיסוּר סְקִילָה וע"כ
דְּמִפְקָחִין אֶת הַגַּל אִינְרִי בְּגוֹנוֹנָא דְהָהּ מְדַרְבְּנָן ומש"ה פְּרִיף שְׁפִיר ודו"ק: (נדף כ"ט) פֿעַם
אחַת שְׁבַת רַבִּי מְאִיר בְּעַדִּיסקָא וּבָא אָדָם אָחָד לְפָנָיו וא"ל רַבִּי עֲרַבְתִּי בְּבַצְלִים לְטִיבְעִין
וְהוֹשִׁיבוּ ר"מ בד"א כו'.

ופירש"י וְתוֹס' ז"ל דְּאִינְרִי בְּנִצָּא חוּץ לְתַחוּם ומש"ה אין לו אֶלָּא ד"א וְקִשָּׁה דְּלֹא הֵוֹזַר
בָּהּ שְׁיִצָּא חוּץ לְתַחוּם ע"כ נִרְאֶה מִפְּאֵן סִינְעֵתָא לְשִׁיטַת הִירוּשְׁלַמִּי לְמ"ד דְּסִבְר ר"מ פֿל
הַמְנִיחַ עֲרֹוב עֶקֶר דְּעֵתוֹ מְשַׁבֵּיתַת בֵּיתוֹ וְכִינּוֹן דְּעִירוּבוֹ אִינוּ קוֹנָה אִין לוֹ שְׁבִיתָה פֿלֵל.

ולא יזיז מִמְקוֹמוֹ וְהָכִי אֵיתָא הָתָם עַל מִתְנִי' דְּלִקְמָן דְּנִתְגַלְגַּל חוּץ לְתַחוּם מֵהוּ לִיתָן לוֹ
מִבֵּיתוֹ לְעִירוּבוֹ: ר"ש בר"י אָמַר נוֹתְנִין לוֹ רַבִּי בָּא בַר מְמַל אָמַר אִין נוֹתְנִין לוֹ בְּמֵה
פְּלִיגִין כר"מ בְּרַם כר"י לכ"ע נוֹתְנִי לוֹ מ"ד נוֹתְנִין שְׁלֹא זָכָה לוֹ עִירוּבוֹ לְעַקוֹר רַגְלֵיו
מְעִירוֹ ומ"ד אִין נוֹתְנִין שְׁנָתוֹ דְּעֵתוֹ לְעַקוֹר מְעִירוֹ כצ"ל וּבִירוּשְׁלַמִּי נִדְפַס לְהִפְךָ וְכַמְדוּנָה
שט"ס הוּא.

וְהַשְׁתָּא חֲזִינָן דְּמ"ד אִין נוֹתְנִין סְבַר דְּלַר"מ פֿינּוֹן שְׁעִירָב עֶקֶר דְּעֵתוֹ מְשַׁבֵּיתַת בֵּיתוֹ וְלֹא
יְזִיז מִמְקוֹמוֹ וְהָא דְקִתְנִי ה"ז ח"ג הִינְנוּ לְגַמְרִי דְּלֹא יְזִיז מִמְקוֹמוֹ וְה"נ פֿינּוֹן שְׁעִירָב בְּבַצְלִים
עֶקֶר דְּעֵתוֹ מְשַׁבֵּיתַת בֵּיתוֹ וְעִירוּבוֹ אִינוּ קוֹנָה לוֹ וְאִין לוֹ אֶלָּא ד"א וּפְלִגְתִּיָּהּוּ אִי אָמְרִינּוּ
דְּעֶקֶר דְּעֵתוֹ לר"מ נִרְאֶה דְּתַלְמֵי בְּמֵאִי דְגָרְסִינּוּ תוֹ לְקָמָן בִּירוּשְׁלַמִּי בַּפ"ד אִמְתְּנִי דְּמִי
שְׁיִצָּא לִילָף לְעִיר שְׁמַעְרָבִין בָּהּ וְהִתְזִירוּ חֲבִירוֹ הוּא מוֹתֵר לִילָף וְכָל בְּנֵי הָעִיר אִסוּרִין
דְּבָרֵי ר"י רַמ"א פֿל שְׁיִכּוֹל עֲרַב וְלֹא עִירָב הָרִי זֶה ח"ג וְגָרְסִינּוּ הָתָם פֿתֵר לֵה תֵרִין פֿתֵרִין
א"ל אָנָּא מְעַרְבַּ עֶלְףָּ וְעַל בְּנֵי קֶרְתָּהּ וְעִירָב עַל בְּנֵי קֶרְתָּא וְלֹא עִירָב עֶלְפָּהּ הוּא מוֹתֵר
לִילָף לְשַׂאֵר פֿל הָרוּחוֹת וְהֵן אִסוּרִין פֿתֵר לֵה פֿתֵר חוֹרֵן לֹא עִירָב עֶלְפָּהּ וְלֹא עַל בְּנֵי קֶרְתָּא
הוּא מוֹתֵר לִילָף לְעִירוּבוֹ שְׁפָכֵר קִנּוּ לוֹ רַגְלֵיו מֵאֲתָמוֹל וְהֵן אִסוּרִין יַעו"ש וְהַשְׁתָּא נִרְאֶה
דְּל"ק דְּקִתְנִי הוּא מוֹתֵר לִילָף לְשַׂאֵר הָרוּחוֹת וְלְכַאוּרָה פְּשִׁיטָא דְמוֹתֵר וְלֹא נִרְאֶה לוֹמַר
דְּאִשְׁמוּעִינּוּ דְּלֹא קִנּוּ לוֹ רַגְלֵיו וְכַדְאִמְרִינּוּ ל"ב דְּטַפִּי ה"ל לְמִיתְנִי דְּאִסוּר לְעִירוּבוֹ אֶלָּא
נִרְאֶה דְּאִשְׁמוּעִינּוּ דְּלֹא נִימָא דְּעֶקֶר פֿינּוֹן שְׁסַמָּה עַל שְׁלוּחוֹ וְעֶקֶר דְּעֵתוֹ מְשַׁבֵּיתַת בֵּיתוֹ
וְכַמ"ל דְּמוֹתֵר דְּלֹא עֶקֶר וְאֵהָא פְּלִיג ר"מ וְסִבְר פֿל שְׁיִכּוֹל לְעַרְב וְלֹא עִירָב פֿי' שְׁסַבוּר
לְעַרְב וְנָתַן דְּעֵתוֹ לְעַקוֹר מְשַׁבֵּיתַת בֵּיתוֹ וְלֹא עִירָב ה"ז ח"ג וְלֹא יְזוּז מִמְקוֹמוֹ ומ"ד
דְּאִין נוֹתְנִין לוֹ סְבַר פֿהָף לִישְׁנָא דְּלַר"מ עֶקֶר דְּעֵתוֹ אָבֵל לִישְׁנָא בְּתֵרָא מְפָרֵשׁ דְּפִלְגְתִּיָּהּ
בְּקִנּוּ לוֹ רַגְלֵיו וְכָלְשׁוֹן רֵאשׁוֹן בְּרַש"י וְהִינּוּ פֿסוּגָא דִּידָן וְטַעֲמָא דְּר"מ מְשׁוּם דְּמִסְפָּקָא
לִיָּה אִי קִנּוּ לוֹ רַגְלֵיו וְהָף סְבָרָא דְּעֶקֶר לֹא אָמְרִינּוּ פֿלֵל וְהָף לִישְׁנָא הָהּ כַּמ"ד נוֹתְנִין לוֹ
וְהִינּוּ דְקָאֵמַר בְּמֵה פְּלִיגִין כר"מ אָבֵל כר"י לכ"ע נוֹתְנִין דְּהָא אָפִילוֹ ל"ק דְּמְפָרֵשׁ
דְּאִלְיָבָא דְּר"מ עֶקֶר ר"י סְבַר הָתָם דְּלֹא עֶקֶר וְעַכ"פ חֲזִינָן הַשְׁתָּא דְּלֹא מְשַׁמַּע לִיָּה
לְהִירוּשְׁלַמִּי דַּח"ג מְשַׁמַּע דְּמִבֵּיתוֹ לְעִירוּבוֹ מִיָּהּ אֵית לִיָּה אֶלָּא דַּח"ג לְגַמְרִי וְלֹא יְזוּז
מִמְקוֹמוֹ וְאִין אָנוּ צְרִיכִין לְמָה שְׁנַדְחַק רַש"י בְּדַף נ"ב דְּלֹא עֶקֶר אֶלָּא מִצַּד בֵּיתוֹ וְלִהְלֵן
אָבֵל לְצַד עִירוּבוֹ לֹא עֶקֶר אֶלָּא דְּלַגְמְרִי עֶקֶר יַעוּי"ש וְכֵן הָתוּ בְּדַף מ"ע ד"ה וְאָפִילוֹ
הַקְּשׁוֹ שָׁם לְרַב דְּסִבְר דְּעֶקֶר מְשַׁבֵּיתַת מְקוֹמוֹ וְלֹא יְזוּז מִמְקוֹמוֹ מֵהָף מִתְנִי' דְּנִתְגַלְגַּל דְּקִתְנִי
ה"ז ח"ג וְלֹא אָמְרִינּוּ לֹא יְזוּז מִמְקוֹמוֹ וְלִשְׁיטַת הִירוּשְׁלַמִּי לִיתָא אֶלָּא דְּאִין ה"נ דְּלֹא יְזוּז
מִמְקוֹמוֹ.

וסבר רב כר"מ דעקר ומיהו י"ל פתירוץם לחלק בין עיר לדרך פדי דלא נימא מילתא דרב פתנאי וגם נראה דלפי הירושלמי מוכח דלסוגיא דידן דהנה פפתר חורן. לא פליגי פלל בעקר אלא פלשון ראשון ברש"י דפלוגתניהו בקנו לו רגליו ועיניו ומיהו אפשר לדחוק דרש"י מפרש שלא זכה לו עירובו לעקור רגליו מעירו היינו אלפים שמצד ביתו לעירוב אבל מה שהוא מביתו לצד שני שאוסר עליו עירובו מודה דעקר ופי' כמ"ד נותנין לו אבל לישנא לא משמע הכי גם הסברא דחוקה בעצמה ודו"ק: המ"א בסי' ת"ד סק"א הביא דעת הרלב"ח.

דאפילו אי תחומין דאורייתא תחומי פלים דרבנן יעוי"ש ולכאורה הנה נראה ראיה לדבריו מדאמרין (בעירובין צ"ד) רי"א בפשיירא נותן אדם חבית לחבירו ונתבירו כו' ופירש"י דבשיירא דאנוסין הו הקילו ולכאורה הא פבר פתב הרא"ש בפ"ד ס"ח.

דלר"י תמ"ה וכבר הוכחנו פן לעיל והכי ניקל באיסור דאורייתא אלא ע"כ דאפילו אי תמ"ה תחומי פלים דרבנן ומש"ה מקילין בפשיירא אבל יש לדחות דאפילו אי ת"כ נמי דאורייתא י"ל דהקילו הכא בפשיירא דכיון שאין להם מים אחרים י"ל דמאתמול סמכי עליהו ובעלים מעיקרא אפקורי מפקרי להו ונהה פחפצי הפקר דאין קונין שביטה וכי ה"ג אמרינן בביצה ל"ז דמוסר בהמתו לרועה פשאין בעיר אלא רועה אחד הרי היא פרגלי רועה דמאתמול סמכא דעתיה עליה וליפא למימר דהיינו דווקא לדין דתחומין דרבנן אבל אי תמ"ה לא מקילינן דא"כ מאי פריה התי' אמתני' דקתני פרגלי הבעלים לישני דמתני' כמ"ד תמ"ה ומש"ה לא מקילינן ואף שיש לדחות דלא ניחא ליה לאוקמי מתני' כמ"ד תמ"ה דסתמא בעירובין דתד"ר מ"מ מסברא ודאי נראה דלמה לא יועיל פינו דנימא דאפקי לה פבר אין קונין שביטה וה"נ פינו דסמכי עליהו שאין להם מים אחרים מסתמא הבעלים יתנו להם ואף דבמים של שותפין משמע בביצה ל"ט דאי אין בריהו אסורין ורב יוסף דמוקי הכא בפשיירא שמעינן לי' גופי' בעירובין ל"ז.

דטעמא דר"ש פלוקח יין משום דא"ב וא"כ ה"נ טעמא דר"י דסבר ג"כ הכי התי' משום דא"ב וא"כ בשותפין אסור לדין' מ"מ בפשיירא שרי טפי שאני גבי שותפין שפבר יש להו קונין במים ולא נימא דאפקור לכל הבור.

אבל הכא בפשיירא אמרינן דהבעלים מפקע להו מרשותיה ואינהו נמי לא קנו עדיין מש"ה אין להם שביטה פלל ועוד דבשיירא הוא דהקילו משום הפקר דאנוסין נינהו אבל באחרים פל שלא הפקירו בפירוש לא נקיל אבל יש להביא ראיה מביצה שם.

דאמר התי' חבית ובהמה של שותפין דאמר רב חבית מותרת ובהמה אסורה א"ל ר"כ ור"א לרב לאיסור מוקצה לא חששו לאיסור תחומין חששו שתיק רב וע"כ הא דשתיק משום דאודי להו דלא מסתבר דלא חש להו וכן כתבו הפוסקים ואמאי שתיק הא משמע בעירובין ד"פ דסבר עירובי תחומין צריה לזכות וכתבו התד"ה מעשה דפלוגתניהו אי תמ"ה וכן משמע בירושלמי דגרסינן התי' עלה רבי יוחנן אמר ק"ו הדברים אם בע"ח דרבנן צריה לזכות ע"ת דבר תורה לא כ"ש אתיא דרב כר"י וע"ש (פי' רב דסבר בשמעתין דע"ח צריה לזכות כר"י) ומשמע דסבר דתמ"ה וא"כ אמאי שתיק הא שפיר י"ל דמוקצה שהיא דרבנן לא חששו אבל תמ"ה חששו אלא פשיטת הרלב"ח דת"כ לכ"ע דרבנן.

וּפְרִיף שְׁפִיר אָבֵל פְּשֻׁנְדִקְדִק בְּדַבְרֵי הַיְרוּשְׁלָמִי גַם זֶה יֵשׁ לְדַחוֹת דְּהָא אִי גִימָא דְתַחוּמִין ד"ת דְקָאָמַר הֵינְנוּ מִפְּשֵׁי מ"ה קָשָׁה לְכַאוּרָה דְבִסְוִגְלָא דִיזֵן שְׁם פְּרִיף לר"י דְסָבַר בְּרִירָה וּבְדַרְבְּנֵן מִי אֵית לִיה כּו' וְעִי"ש מְשַׁמַּע דְלר"י תד"ר.

עוּד קָשָׁה הָא אר"י הִלְכָה כְּסֵתָם מְשֻׁנָּה וְסִתְמִים לָן בְּעִירוּבִין נ"ח וּבִסְפ"ב דְכִתְנֻפוֹת דְתד"ר ע"כ נִרְאָה דְדַבְרֵי תוֹרָה דְקָאָמַר הֵינְנוּ דְעִיקָר תמ"ה. וְהַיְרוּשְׁלָמִי לְשִׁיטְתָּיה דְתַחוּמִין דִּי"ב מִיל דְאוּרְיִיתָא.

וּדְבַרֵי הַתּוֹסֵף נְמִי יֵשׁ לְפָרֵשׁ כּו' דְהָא דְסָבַר ר"ח לֹוֹקִין עַל תמ"ה כְּכָר פִּירֵשׁ הָרָא"ש דְהֵינְנוּ תַחוּמִין דִּי"ב מִיל ור"י דְסָבַר הֵתָם ס"ע פֶּשֶׁר אָמַר הֵתָם בְּסוּגְיָא דְתַחוּמִין אִין לֹו עִיקָר מִן הַתּוֹרָה וְעִי"ש וּלְפִי"ז גַּם רַב נְמִי לֹא סָבַר אֲלֵא דְעִיקָר תמ"ה וְהָא דְלֹא מְשַׁנֵּי דְמִש"ה חָשְׁשׁוּ לְתַחוּמִין דְעִיקָרוּ מִן הַתּוֹרָה זֶה אֲפִילוּ אִי גִימָא דְטַעֲמָא מְשׁוּם דְת"כ דְרַבְּנֵן יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת כּו' דְמ"מ יֵשׁ לֹו עִיקָר מ"ה אָבֵל לֹא קָשָׁה מִיָּדֵי דְהָא מְסַקִּינֵן לְעֵיל ד"ד דְרַב אֵית לִיה הִכְנָה דְרַבָּה.

א"כ מְוַקְצָה נְמִי יֵשׁ לֹו עִיקָר מִה"ת וּפְרִיף הִגָּה"ה (וּבְהַכֵּי גִיחָא (בְּחֻלִין י"ד) גְּבִי הַשְׁוֹחֵט בְּשִׁבְתָּ כּו' דִּא"ר וְנִסְבִּין חֲבֵרִיא לְמִימַר ר"י הִיא כּו' וּבְעֵי לְמִימַר ר"י דְמוֹקְצָה כּו' וּפְרִיף וּמִי אֵית לִי לר"י בְּרִירָה וְהַתְּנָא הַלּוֹקֵם זֵין כּו' וְלַכַּאוּרָה הַלּוֹקֵם זֵין מְבִין הַפּוֹתִים דְנִדְאִי אִינָם תּוֹרְמִים כְּמִש"כ הַתּוֹסֵף שְׁם הָנָה דִּאֵו'.

וּמֵאִי פְּרִיף לְמוֹקְצָה דְרַבְּנֵן וְיֵשׁ מִי שְׁרַצָּה לֹוֹמַר דְהֵתָם נְמִי מְדִאוּ מְתַבְּטַל הַתְּרוּמָה בְּרוּב וְזֶה אִינוּ מְכַמָּה טַעֲמִים חֲדָא דְהִכָּא אָנוּ דְנִין עַל עִיקָר חֲלוֹת הַתְּרוּמָה דְהָנָה דְאוּרְיִי' נְעוּד דְקוֹדֵם שְׁהַפְרִישׁ אִינוּ שְׁיִיף בִּיטוּל.

דִּאֲפִתִי אִינוּ חָל שְׁם תְּרוּמָה. וּגְדוּלָּה מְזוּ כ' הַתּו' כ"ד שְׁפִיר וּלְעוֹלָם ת"כ דְאוּרְיִי'.

וְלַכַּאוּרָה מְשַׁמַּע כּו' שְׁם אֲלִיבָא דר"י דְפְרִיף אֵהָא דְסָבַר יֵשׁ בְּרִירָה בְּחֻבִית מְדַתְּנָא אִיו דִּאִין אָדָם מְתַנָּה עַל שְׁנֵי עִירוּבִין כְּאָחֵד כּו' וּאר"י וּכְכָר בָּא חֲכָם כּו' אֲלֵמָא דִּא"ב ע"ש נְאֻם יֵשׁ לְחֻלְקָא בֵּין ת"כ לְתַחוּמִי עֲצָמוּ אִף שְׁכָבַר בְּיֶאֱרָנוּ דְלר"י תד"ר מ"מ לִישְׁנֵי דְבַתְּחוּמִי עֲצָמוּ דִּאִיבָא בְּדִאוּרְיִיתָא בִּי"ב מִיל מְחַמִּיר דִּאִין בְּרִירָה אָבֵל בְּת"כ דְלִיבָא בְּדִאוּרְיִיתָא סָבַר דִּי"ב אֲלֵא ע"כ דְבִי"ב מִיל ת"כ נְמִי דְאוּרְיִיתָא.

וּמִיָּהוּ י"ל דְלֹא גִיחָא לִיה לְחֻלְקָא כ"כ וּבִלֵּא"ה פְּתַבּוּ שְׁם הַתּוֹד"ה וּאר"י דְנִיחָא לִיה לֹוֹמַר לְעוֹלָם לֹא תִיפּוּף וצ"ע. (ד) לְעַנְיֵן תַּחוּמִין בִּיו"ט שִׁיטַת רש"י בְּחֻגְיָה י"ז גְּבִי וּפְנִיָּתָא כְּבִנְיָן וְהַלְכָתָּ לֵאחֲלִיף דל"ל בִּיו"ט דְאָסוּר לְצִאֲתָא חוּץ לְתַחוּם.

וְע"ש בְּתוֹסֵף ד"ה דְכִתִּיב דְהַקְשׁוּ עָלָיו דְקִי"ל דְתד"ר אָבֵל בְּהָא אִי הָנָה דְאוּרְיִי' אוּ בִי"ב מִיל לְכ"ע גַּם בִּיו"ט הֵנִי דְאוּרְיִיתָא וְאִין לִיה וּבְעִירוּבִין ל"ז ד"ה מִיחָל דִּאִינוּ יְכוּל לְחֻלְקָא הַמְעַשֵּׂר קוֹדֵם הַפְּרִישָׁה דְעַד שְׁלֵא הַפְּרִישׁ הָנָה טָבֵל דְשִׁאֲנֵי עֲתִיד לְהַפְרִישׁ קָאָמַר ע"ש.

וְזֶה פְּשׁוּט אֲלֵא דְבִאֲמַת גַּם הַלּוֹקֵם זֵין אִינוּ אֲלֵא עִיקָרוּ דְאוּרְיִיתָא דְלִקוּם פְּטוּר מְדִאוּרְיִיתָא כְּדִקִּי"ל ב"ב מ"פ"ח וְע"ש בְּתוֹסֵף וּא"כ הִכָּא אֲלִיבָא דְרַב גַּם מְוַקְצָה עִיקָרוּ דְאוּרְיִיתָא דְהָא סָבַר הִכְנָה דְרַבָּה וְדו"ק: לֵה"ר מְהָא דְתַנּוּן בְּמַגִּילָה ז אִין בֵּין יו"ט לְשִׁבְתָּ אֲלֵא א"נ בְּלִבְדָּ הָא לְשִׁאָר דְבָרִים זֶה וְזֶה שְׁוִין דִּי"ל דְלֹא אִיִּירִי אֲלֵא בְּמִלְאֲכוֹת גְּמוּרוֹת

ותחומין לאו מלאכה גמורה תדע דאל"כ קנשה לשי' הפו' דאין אדם מצווה על שביתת
בהמתו ביו"ט דליחשוב בינייהו שביתת בהמתו אלא ע"כ דלא איירי אלא במלאכות
גמורות וכה"ג כ' התוס' בשבת קכ"ד ד"ה הא ע"ש: ולכאורה הנה נראה לה"ר
מהירושלמי פסחים פ"ק מי שהי' טמא גבי מתני' דאינהו דרף רחוקה דאמר בירושלמי
דאפילו למ"ד עד שיבא ויאכל והוא שהי' בתוך אלפים אמה משחשיכה ופ"ה הרב ק"ע
דהירושלמי לשי' דתחומין מ"ה וא"כ לפי"ז מוכח ע"כ דגם ביו"ט הנה מ"ה מ"מ לענ"ד
איני יודע הברח לזה לומר דהנה מ"ה דהא א"ר בסו"פ האשה דערלה הזאה ואינמל
העמידו דבריהם במקום פרת.

וה"נ י"ל דתחומין אפי' הנה דרבנן העמידו דבריהם במקום פדת ועוד דבהדיא מצינו
דהעמידו איסור תחומין במקום פרת דהא תנן סתמא בר"פ א"ד דהבאתו מחוץ לתחום
אינו דוחה את השבת ובנדאי א"א לומר דסתמא דמתני' שברה דתחומין מ"ה דהא תנן
סתמא בעירובין נ"ח ובס' פ"ב דכתובות דתד"ר וע"כ דאפי' הנה דרבנן העמידו דבריהם
במקום פרת ואין להקשות דא"כ ליחשיב לה רבא בהדי הנה דהעמידו די"ל משום
דהבאתו מחוץ לתחום יליף לה התם מהזאה ונחשיב ליה פתדא ועוד דתחומין דאסמכוה
אקרא פשיטא לי' ונחשיב הני דהנה רבותא טפי שוב ראיתי בק"ע ר"פ איד דפי' הבאתו
חוץ לתחום היינו בתחומין די"ב מיל ולשי' הירושלמי ג"כ דהנה מ"ה והנה פירושו שם
אינו מוכרח ויש לנו ד"א בסוגית הירושלמי ואכ"מ אבל אני תמה עליו דהא מסיק התם
הירושלמי מה בין אלו להזאה דאינו דוחה את השבת ואינו עושה פסח.

ומשני זה בזבח וזה בזובח ע"ש ושמעין דשבות שהוא בזובח העמידו במקום פרת וא"כ
גבי דרף רחוקה דהשבות בזובח שפיר י"ל דהנה דרבנן וא"כ אין ראי' משם מיהו מדברי
התוס' בפסחים צ"ג ד"ה ר"י נראה דמפרשו בהירו' פהרב ק"ע דקאי אליבן דר"ע
דתמ"ה.

ומשמע מדבריהם דגם ביו"ט מ"ה עוד נראה לי ראי' נכונה מביצה ל"ז גבי ב' שלקחו
בהמה וחבית דבעי למימרא דלר"י יש בריה. ופריף ומי אית לי' לר"י בריה כו' וכ"ת
פי' ל"ל בדאו' דרבנן אית לו וברבנן מי אית לי' והתני' איו אין אדם מתנה על שני
דברים פאחד כו' ואר"י וכבר בא חכם כו' ואי ס"ד דביו"ט ליפא לעיקר תמ"ה א"כ
לישני דהתם גבי חבית ובהמה דאיירי ודאי ביו"ט אית לי' בריה דל"ל עיקר בשל תורה
ואיו איירי בשבת דאית לי' עיקר מ"ה וכה"ג מחלקינן בעירובין ל"ז לפי' התד"ה מאן
ה"ת ע"ש וע"כ דעיקר תחומין גם ביו"ט מ"ה ואין לחלק בין יו"ט לשבת גם במד"ר רות
גבי ותלכנה בדרף אר"י שעברו על מדת הדין שהלכו חוץ לתחום ביו"ט ומדסמיף לה
אקרא משמע דס"ל דגם ביו"ט הנה מ"ה שוב ראיתי מי שרצה להוכיח דביו"ט הנה
דרבנן מעירובין ל"ב דפשיט ר"ש דאף בשל תורה סמכינן אחזקה שלים עושה שליחותו
מהו דלקוט תאנים דסמכינן אהבר שתורם וכ' התוס' דאף דמעשר תאנים מדרבנן מ"מ
שם מעשר יש לו עיקר מ"ה ולכאורה לפי"ז תיקשה דלפשוט ממתני' דהתם גופי'
דאמרינן בע"ת חזקה שלים עושה שליחותו ולמאי דקיי"ל די"ב מיל מ"ה גם תחומין יש
לו עיקר בשל תורה וע"כ משום דאיפא למידחי דאיירי ביו"ט דאין לו עיקר בשל תורה
ולפי' דבריו לר"נ דל"ל בדאורייתא חזקה שלים ע"ש מוקי לה באמת ביו"ט ולענ"ד הוא

דןסק גדול לאוקי סתמא דמתני' דמתניא בדיני עירובין לאוקי ביו"ט ועוד דסיפא דאיירי בדיני הוצאה ע"כ איירי בשבת אבל לענ"ד אין מקום לקו' זו דהא איתא (ביבמות פ"א) דפשיט ר"י דתרומה בזה"ז דרבנן דמתניא עיגול בעיגולים עולו ואי הוי דאוריין לא הנה מקילינן דקיי"ל דדבר שפמנן לא בעל וע"ש בפירוש"י דאע"ג דבלא"ה מעשר פירות דרבנן מ"מ משום הא לא הנה מקילינן דכל דתיקון רבנן כעין דאוריין' תיקון פינו דאיפא מעשר דאוריין' ע"ש וכ"כ התוס' בר"ה י"ב ד"ה תנא ע"ש וכה"ג אמר בהדיא בסוגיא דהתם דאין מאכילה בזמן קזה ושוק ע"ש היטיב וא"כ תזינן דדונקא במעשר פירות מחמירנן דאתי לאיחלופי בדאוריין' אבל משום מעשר דזה"ז לא החמירו וא"כ פשוט דמתחומין ליפא למפרה מידי פינו דהתם לא שנייה לימי לאיחלופי בדאוריין' ובסברא זו יתיישב לנו קו' הפ"י בפסחים ד"י גבי הא דפריה ואין ספק מוציא מידי ודאי והתניא חב"ר שמת והניח מגורה מליאה פירות כו' והקשה דלשי' הפוסקים דמעשר פירות דרבנן מאי פריה מדרבנן אמתני' דהתם דאיירי לענן בדיקה פשלא ביטל דהנה דאוריין' כמש"כ התוס' ולענ"ד סוגיא דהתם הוי ממש פסוגיא דעירובין פאן וכמש"כ התוס' דבמעשר פירות החמירו פשל תורה ומש"ה פשט מינה ר"ש לשל תורה וכן מוכח הסוגיא דיבמות שבהבאנו זו"ב.

אלא דלכאורה יש לדקדק מדברי רש"י ביומא דס"ו גבי עתי אפי' בשבת ופריה בגמרא למאי הלכתא כו' ופירש"י דאי משום תחומין. דרבנן בעלמא נינהו ע"ש והנה מתני' דלקמן סתמא דהנה י"ב מיל וצ"ל דס"ל לרש"י דגם תחומין די"ב מיל הנה מדרבנן ולכאורה למ"ל לרש"י לדחוקי בהכי ולא פלי כפשוטו דאי משום תחומין מאי אריא משום שבת ת"ל דבכל יוה"כ הוי איסור זה וכדפשיט מינה רפרם בכריתות לפי המסקנא דמסיק לענן עירוב והוצאה והתם דחי הש"ס דיוה"כ מצותו בקרה אבל ענן תחומין ודאי לא שנייה לומר פן דאפי' גימא דלא הי' צוק בקרוב לירושלים משפן שילה וגלגל ונו"ג וכי לא הי' אפשר שיהי' צוק בסמוך וזה פשוט.

ולכאורה מוכח דלענן תחומין ג"כ ליפא ביוה"כ לשי' רש"י אפי' למ"ד תחומין דאורייתא או לי"ב מ"ל לכו"ע ונלע"ד דרש"י הוכיח ע"כ דלא הי' פאן תחומין דאוריין' דהא קיי"ל כר"ל דכ"מ שאפשר לקיים שניהם אינו דוחה ע"כ וא"כ פאן לענן תחומין לעולם אפשר לקיים שניהם דאפי' הצוק רחוק הרבה וכדתנן דהנה י"ב מיל אפשר לעשות בורגינין וכדאמרינן בעירובין כ"א אתיתו מברנש לבי כנישתא דניאל אמאי סמכיתו אבורגינין ע"ש ואפי' לשי' הרא"ש שהביא בשם הירוש' דאין עושין בורגינין יותר מן העיר שלא תהא טפל יותר העיקר מ"מ הא אמרינן בב"ב (ע"ה) דירושלים קמיינתא הנה תלתא פרסי ע"ש ויכול לעשות בורגינין ממש י"ב מיל ובלא"ה יכול למעט עכ"פ איסור דאורייתא וע"כ דלאו י"ב מיל ממש אלא פחות מעט מי"ב מיל כדי שלא יהי' איסור תחומין דאוריין' ונראה ברור דזה השיעור שפוננו י"ב מיל פלי פחות מעט מאיסור תחומין דאוריין' וזה הוכחת רש"י בפשיטות דלא הנה תחומין דאוריין' ולאיסור דרבנן לא חשו לעשות בורגינין.

ושפיר הוי פירש"י אליבא דכו"ע ונקט פלי הפשוט וה"ה דהנה מצוי לפרש דאי הנה תחומין דאורייתא גם ביוה"כ הנה דאורייתא אלא דקושטא דמילתא נקט: והנה שמעתי

בְּשֵׁם הַגָּאוֹן מֵה"ח דְּהוֹכִיחַ דְּהִי' פֶּאן תְּחוּמִין דְּאוֹרְיִיטָא דְּלִפִּי הַמְּסַקְנָא דָּאם חֵלָה מְרַפִּיבוּ
עַל פְּתִיפּוֹ וְהִי' פֶּאן אִיסוּר הוּצָאָה דְּאוֹרְיִיטָא וְקָשָׁה לְפִי מַאי דְּקִי"ל דְּאִפִּי' זֶה יָכוֹל וְזֶה
יָכוֹל שְׁנַיִם שְׁעִשְׂאוּהָ פְּטוּרִין א"כ לְמָה לֹא עָשׂוּ ע"י שְׁנַיִם וְלֹא לְיִהְיוּ אִיסוּר הוּצָאָה וְע"כ
דְּבִלֵא"ה הֵנָּה אִיסוּר תְּחוּמִין וּמִש"ה אִי נַעֲשֶׂה ע"י שְׁנַיִם גַּם הַשְּׁנִי יַעֲבֹר עַל אִיסוּר תְּחוּמִין
וְיִוְתֵר טוֹב ע"י אֶחָד וְלֵעֲנַ"ד אִינִי מְבִין דָּאם אֶפְשָׁר בְּשְׁנַיִם אֶפְתִּי אִינוּ מִיְנֻשְׁבִּי דְּהֵנָּה לְהוּ
לְעִשׂוֹת גַּם בְּשְׁנַיִם צִא"ז וְלֹא יִהְיִי ג"כ אִיסוּר תְּחוּמִין ע"כ נִרְאֶה לְכַאוּרָה דְּלֹא אֶפְשָׁר
בְּשְׁנַיִם כָּלֵל לֹא בְּב"א וְלֹא בְּזִא"ז פְּדִאָמְרִינוּ בְּחֻלִּין (כ"ט) תְּזַבַּח שְׁלֹא יִהְיִי שְׁנַיִם שׁוֹחֲטִין
זָבַח אֶחָד וְהִינֵנוּ לֹא בְּב"א וְלֹא בְּזִא"ז פְּדִמְשָׁמַע בְּדְבָרֵי הַתּוֹס' שָׁם דְּבִב"א גָּרַע טְפִי ע"ש
וְה"נ פִּינּוֹן דְּכְתִיב אִישׁ עֲתִי בְּוִןקָא אֶחָד וְלֹא שְׁנַיִם וְדו"ק: סִימָן ד' או"ה סו"ס תפ"ט אִיסוּר
לְאֶחָד חֲדָשׁ אֶפְלוּ בּוּמָה"ז כּו' וְעַמ"א דְּנִהְגּוּ לְהַקְלֵי וְכַתְּבֵי דְּסוּמְכִין עַל ר"ב דְּפֶסֶק כַּת"ק
וְאֵע"ג דְּסִתְמָא כַּר"א דְּאִיסוּר הו"ל סִתְמָא וְאֵח"פ מְחַלְוֹקָת דְּסִתְמָא בְּעֶרְלָה וּמְחַלְוֹקָת
בְּקִדּוּשִׁין וְאֵע"ג דְּאִין סִדֵּר לְמִשְׁנֵה הַדְּרִינּוּ לְכָלֵל דְּהִלְכָה כַּת"ק וּבכ"מ פְּתַב דְּבִשְׁנֵי
סִדְרִים יֵשׁ סִדֵּר לְמִשְׁנֵה הַנָּה לְעִיקָר הַסִּפְקָא דְּסִדֵּר לְמִשְׁנֵה בְּב' סִדְרֵי' כְּבָר הַקָּשָׁה הַתּוֹי"ט
מְקִדּוּשִׁין ע"ש וְהַתּוֹס' בַּע"ג ר"פ אִין מַעֲמִידִין פְּתַבוּ בְּהִדְיָא דְּאֶפְלוּ בְּשְׁנֵי סִדְרִים אִין
סִדֵּר לְמִשְׁנֵה ע"ש וְגַם אֲנָכִי הִבְאֵתִי רֵאִי בְּרוּרָה מְב"ק (דס"ט) דְּפֶסֶק ר"י גְּבִי גִזֵּל וְלֹא
נְתִיבָאֵשׁוּ הַבְּעָלִים כַּס"מ דְּב"ק דְּלֹא כְּסִתְמָא דְּצִנּוּעִים בַּמַּע"ש.

וּפְרִיף וּמַאי חֲזִית דְּאִזְלוּת בְּתֵר הָא סִתְמָא כּו' וְאִי בְּבִי"ס יֵשׁ סִדֵּר מַאי פְּרִיף הָא אֶמְרִינוּ
בְּרִישׁ שְׁבוּעוֹת (ד"ד) דְּסִתְמָא בְּתֵרָא עֲדִיף וְע"כ דְּגַם בְּב"ס אִין סִדֵּר. וּבְמַחְצִית הַשְּׁקָל
הַקָּשָׁה פִּינּוֹן דְּאִין סִדֵּר א"כ מַאי חֲזִית לְמַפְסֵק כַּת"ק לֹא יִהְיִי אֶלָּא סִתְמָא מ"מ פִּינּוֹן דְּאִין
סִדֵּר סְפִיקָא הוּא ע"ש וְלֵעֲנַ"ד נְכוּנִים דְּבָרֵי הַמ"א דְּכִינּוֹן דְּגַם ת"ק חֲשִׁיב כְּסִתְמָא פְּדוּמוּכַח
בְּרִישׁ בִּיעָזָה וְהוּא פְּתִירִי סִתְמִי דְּסִתְרִי אֶהְדְּדִי וְאִית לִי לְרַבִּינָא בְּב"ק שָׁם דְּלֹא פְּסִקִינוּ
כְּסִתְמָא יְחִידָאָה וְה"נ לְדִידִין מִיֵּהֵת פִּינּוֹן דְּהֵן סִתְמָא דְּעֶרְלָה כַּר"א הִיא וְהוּא סִתְמָא יְחִידָאָה
ע"ש בַּתְּד"ה כְּסִתְמָא יְחִידָאָה אִית לָן לְמַפְסֵק כַּת"ק דִּי"ל דְּהֵנָּה רַבִּים וּז"ב וּמִש"כ עוֹד
הַמ"א וְאֵע"ג דְּרַבִּי עֲקִיבָא פְּלִיג אֶת"ק וְס"ל דְּמוֹשְׁבוֹתֵיכֶם כ"מ שְׁאֵתֶם יוֹשְׁבֵינִי מְשָׁמַע.

י"ל דַּת"ק נְמִי מוֹדָה בְּהָא וְס"ל כְּהִירוּשְׁלָמִי דְּאֵתִי לְתַבּוּאָה הַבָּאָה מִן הָאֶרֶץ לַחֲו"ל אֶבֶל
בְּחו"ל גּוֹפִי' לֹא נִהְגָּא וְרֵאִיתִי מִי שְׁתַּמָּה עָלָיו דְּהָא מְדַאֲמַר בְּש"ס דִּילֵן מֵאֵן תָּנָא דְּפִלִּיג
עַל ר"א ר"י דְּאִית לִי מוֹשְׁבוֹת לְאַחַר יו"י מְשָׁמַע מְפָלֵל דַּר"ע לֹא פְּלִיג עֲלֵי' וְזֶה אִינוּ
קוֹשְׂיָא דְּכְבָר פְּתַבוּ הַתּוֹס' בְּכ"ד דְּבַעֲזֵי לְמִימַר תָּנָא דְּפִלִּיג בְּהִדְיָא וְר"ע אִינוּ מוֹכְרָח אִי
פְּלִיג וְלֵעֲנַ"ד גַּם בְּלֵא"ה פִּינּוֹן דְּבַמְתַּנִּי לֹא פְּלִיג כ"א ר"א אֶת"ק הֵנָּה יְחִידָאָה וְעִינּוֹ (יְבָמוֹת
מ"ב) גְּבִי סִתְמָא בְּמִשְׁנֵה וּמְחַלְוֹקָת בְּבִרְיִיטָא ע"ש וּבְלֵא"ה צָרִיף לוֹמַר כֵּן דְּהָא רִשְׁבִּי
בְּקִדּוּשִׁין שָׁם וְרַבִּי יוֹסִי בְּר"י כָּל הַקְּרִבּוֹת סְבָרֵי בְּהִדְיָא דְּחֲדָשׁ בְּחו"ל מִן הַתּוֹרָה
וְע"כ פִּינּוֹן דְּאִינוּ בְּמַתְנֵי הו"ל ר"א יְחִידָאָה וְלֹא פְּסִקִינוּ כְּסִתְמָא דִּיְחִידָאָה.

וְהַגָּאוֹן בַּעַל פ"י כְּתִב דַּס"מ דְּרִישׁ כָּל הַקְּרִבּוֹת דְּסִבְרָה דְּעִנּוֹמַר אִינוּ בְּאֵ מְחו"ל סְבָרָה
ע"כ דְּחֲדָשׁ אִינוּ נוֹהֵג בְּחו"ל וְנִחָה דְּבָרֵי הַלַּח"מ דְּכַתְּבֵי דְּלֹא תְּלִי אֶהְדְּדִי ע"ש. וְלֵעֲנַ"ד
מוֹכַח פְּדִבְרֵי הַל"מ דְּמַדְאֲמַר הֵתֵם מְתַנִּי' דְּלֹא כַּר"י בְּר"י וְלֹא אֶמַר דְּהוּא דְּלֹא פְּכַל הַנִּי
תָּנָא דְּסְבָרֵי דְּחֲדָשׁ בְּחו"ל מ"ה וְע"כ דְּלֹא תְּלִי אֶהְדְּדִי כָּלֵל וּכְדְּבָרֵי הַלַּח"מ וְעוֹד רֵאִי
מְדָלָא פְּרִיף כָּלֵל מְמַתְנֵי דְּעֶרְלָה.

וְלִימָא תַנְאִי הִיא פְדָרָה הַש"ס בַּכ"מ ע"כ דְהָדָה מִתְנִי דְרִישׁ כְּלָה"ק לָא פְּלִיגָא פְּלִל לְעַנְוִין
חֻדְשׁ וְכַה"ג פְּתָבוּ הַפּו' בַּכ"ד וְאִין לְנוּ אֶלְא דְבָרֵי הַמ"א דִּישׁ לְנוּ לְפָסוּק כַּת"ק אֶבֶל כְּבָר
תָּמָה עָלֵיו הַגֵּר"א בִּי"ד דְאִין לְנוּ לְלַמּוּד פְּאֵן מְסַתְמָא דְמִתְנִיתִין דְהָא פְּלִיגֵי אַמּוֹרָאֵי בְּהִדְנִי
בְּמִנְחוֹת ס"ח דר"פ ור"ה בדר"י אֶכְלִי בְּאַנְרֵתָא דְשִׁיתְסַר דְסָבְרֵי חֻדְשׁ בַּחוּ"ל דְרַבְּנָן כּו'
וְרַבְּנָן דְבַר"א וְרַבִּינָא לָא אֶכְלִי דְסָבְרֵי דְחֻדְשׁ מ"ה ע"ש וַיֵּשׁ מִי שְׁנַדְחַק דִּי"ל דְחֻשְׁשָׁא
בְּעֻלְמָא לְחוּמְרָא חִיְיָשִׁי וְזֵה דְוַחַק חֻדְשׁ דְלִשׁוֹן הַש"ס סָבְרֵי וְעוּד נִלְעַנ"ד דְאִית לָן לְמִיזַל
בְּתַר סֻגְיַת הַש"ס בַּר"ה (דִּי"ג) דְבַעֵי מִיזְנִי חֻבְרָא מְרַב פְּהֵנָא עֲנֹמֵר שְׁהַקְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל
בְּכַנִּיסְתָּן לְאַרְצָא כּו' וְהָא הֵנָּה ע"כ כַּמ"ד דְמוֹשְׁבוֹתֵיכֶם כ"מ שְׁאַתֶּם יוֹשְׁבֵינָן דְלַמ"ד לְאַחַר
י"י מְסִיק בְּקִדּוּשֵׁין דְלָא אֶקְרִיבוּ פְּלִל ע"ש וְכִינּוּן דְסוּגְיָא אֶזְלָא כְּהָדָה מ"ד וְלָא אִיפְסָקָא
הִילְכְתָא בְּהִדְנִי קִי"ל דְהָא הֵנָּה שְׁיָקוּל הַדְּעַת וּמִיָּהוּ לְפִי דְבָרֵי הַמ"א מְהִירוּשְׁלָמִי דְאֵנּוּ
נְמִי מְצִינּוּ לְמִימַר בַּכ"מ שְׁאַתֶּם יוֹשְׁבֵינָן וְאַתִּי לְתַבּוּאַת אֶרְצָא הַבָּאָה לְחוּ"ל אִין רֵאִי מְהָדָה
סוּגְיָא אֶבֶל גַּם זֵה קָשָׁה מְאוּד לְסַמְדָה אֶדְרֻשְׁתָּ יְרוּשְׁלָמִי שְׁלָא גְזַפְרָה בְּש"ס וְאַף דַּכ"כ
שְׁאַיִן סְתִירָה מְהַש"ס מ"מ לָא הִזְפִּירוּהוּ וְכַבֵּר פְּסָקוּ רַבּוּתֵינוּ הַפּו' הַמְפָּנְרִסְמִים הֶרִי"ף
וְהַרְמַב"ם וְהָרָא"ש כַּר"א דְאַסוּר וּמַש"כ הַב"ח הִיתַר דְבִשְׁל עוּבַד פּוֹכְבִים אִינוּ נוֹהֵג חֻדְשׁ
כְּבָר הַשְּׁיָגוּ עָלָיו פֶּל הָאֶחְרוּנִים וְאַף שְׁרָאָ' הַש"ף לְאַסוּר מְהָדָה דַּר"ה הַנ"ל דְפָרִיף מְהִיכֵן
הַקְרִיבוּ עֲנֹמֵר כּו' מְעִיקְרָא לָא אֶכִּיל כּו' וְכִינּוּן דַּס"ד דְכָל א"י שְׁל עוּבְדֵי פּוֹכְבִים הִיא לְמָה
לָא פָּרִיף טְפִי לְמָה לָא אֶכְלוּ וְע"כ דְאַף שְׁל עוּבַד פּוֹכְבִים אֶסוּר רֵאִי זֹו נִלְעַנ"ד דִּי"ל דְהָא
לְכַאוּרָה קָשָׁה מְאִי פָּרִיף שֶׁם מְהִיכֵן הַקְרִיבוּ דִילְמָא מְאַרְצָא סו"ע שְׁהִי בַּה כְּבָר הַקְרִיבוּ
דַּע"כ הִיא פְּאַרְצָא יִשְׂרָאֵל גְּמוּרָה פְּדַתְנָן בַּר"פ מְקוּם שְׁנַהֲגוּ ג' אֶרְצוֹת לְבִיעוּר ע"ש וְנ"כ
רַש"י בְּהִדְנֵי בְּרִישׁ פֶּרֶק פֶּל קְרַבְנוֹת הַצִּיבוּר ע"ש וְהַנְרָאָה דְעַבְרָה הִירְדוֹן לָא נִתְקַדְשׁ עַד
שְׁנַכְנְסוּ לְאַרְצָא וְכֵן מְשַׁמַּע בַּסו"פ הָאֶשָׁה נִקְנִית דְחֻשִׁיב דְתַלְמוּד קַדָּם לְחַלָּה מ' שְׁנָה דְחַלָּה
לָא נִתְחַיְיְבוּ עַד שְׁנַכְנְסוּ לְאַרְצָא וְהִירְדוֹן בְּאַרְצָא סו"ע נַכְנְסוּ קוֹדָם מ' שְׁנָה טוֹבָא: וְע"כ דְאַרְצָא
סו"ע לָא נִתְקַדְשׁ קוֹדָם כְּנִיסְתָּן לְאַרְצָא וְא"כ י"ל דַּס"ל כְּרַבִּי (בַּסו"פ ר"י) דְקַצִּירַת הָעוֹנֵמֵר
בְּעֵי לְשֶׁם מְצֻנְהַמְזָה וְכִינּוּן דְאַכְתִּי לָא נִתְקַדְשָׁה הָאֶרְצָא וְדֵאִי לָא שְׁיָיָה לְשֶׁם מְצֻנְהַמְזָה וְאַחַר
שְׁעַבְרוּ אֶת הִירְדוֹן שְׁנַתְקַדְשׁ כְּבָר גַּם אֶרְצָא סו"ע לָא מְצִינּוּ שְׁחֲזָרוּ וְע"כ שְׁלָא הַקְרִיבוּ מִהֵן
וּפְרִיף שְׁפִיר וְהֵנָּה זֵה שְׁיָיָה לְעַנְוִין הַקְרַבָּה אֶבֶל לְעַנְוִין אִיסוּר חֻדְשׁ שְׁפִיר י"ל דְמְעִיקְרָא
הֵנָּה אֶסִירָא בְּתַבּוּאַה שְׁהִבִּיאוּ בִּינְדָם מְאַרְצָא סו"ע דְנֶאֱסַר תִּיכְף בְּכַנִּיסְתָּן לְאַרְצָא מְשׁוּם חֻדְשׁ
דְהָא בְּשַׁל יִשְׂרָאֵל גְּדַל שְׁנָה זֹו וְז"ב אֶבֶל כְּבָר הִבִּיא הַבְּרַכַּת הַזֶּבַח רֵאִי בְּרוּרָה לְאַסוּר
דְהָא עֶרְלָה הוֹכִיחוּ הַתּוֹס' שֶׁם בְּקִדּוּשֵׁין דְנוֹהֵג בְּשַׁל עוּבַד פּוֹכְבִים וּמְדָלָא אַר"ש ק"ו
בְּעֶרְלָה בַּג' ע"כ חֻדְשׁ נְמִי נוֹהֵג בְּשַׁל עוּבַד פּוֹכְבִים דְאִי לָא"ה אִיכָּא ק"ו נְמִי מְהָא דְחֻדְשׁ
אִינוּ נוֹהֵג בְּשַׁל עוּבַד פּוֹכְבִים וְעֶרְלָה נוֹהֵג וְרֵאִיתִי מִי שְׁנַסְתַּפֵּק דְעֶרְלָה גּוֹפִי' אִינוּ נוֹהֵג
בְּשַׁל עוּבַד פּוֹכְבִים מְדַאוּרִיָּתָא אֶבֶל לְעַנְוִין דְרֵאָ' הַתּוֹס' דְעֶרְלָה נוֹהֵג בְּשַׁל עוּבַד פּוֹכְבִים
מַע"ג דְאַמַר דְאַסְרוּ גְּבִינּוֹת עוּבַד פּוֹכְבִים מְשׁוּם שְׁמַעְמִידִין בְּשַׁרְף שְׁל עֶרְלָה וּש"מ דְנוֹהֵג
בְּשַׁל עוּבַד פּוֹכְבִים מְשׁוּם מוֹכַח נְמִי דְהוּא מ"ה דְהָא בַּע"ג שֶׁם פְּתָבוּ הַתּוֹס' אַהָא דְבַעֵי
לְפָרוּשֵׁי דְטַעַם דְאַסְרוּ גְּבִינּוֹת עוּבַד פּוֹכְבִים מְשׁוּם שְׁמַעְמִידִין בְּעוּר קִיבַת גְּבִילָה וְהַקְשׁוּ
דַּלְמ"ל גְּבִילָה אִפִּי שְׁחוּטָה נְמִי הֵנָּה בְּשַׁר בְּחֻלָּב דְכַבוּשׁ כְּמַבּוּשַׁל וְתִי' דְכַבוּשׁ הֵנָּה דְרַבְּנָן
וְלְסַפִּיקָא דְרַבְּנָן לָא חִיְיָשִׁין.

וע"כ בערלה דחששו הנה מ"ה. וא"כ חדש נמי הנה בשל עובד פוכבים מ"ה וז"ב וא"כ לכאורה אין לנו על מה לסמוך במה שנהגו להקל: ולענ"ד לש"ב ולבנות היתר רמ"א ביו"ד סי' דכתב דאין נוהגין לאסור סתם תבואה מפת ס"ס ספק משנה שעברה ואת"ל משנה זו שמה נשרשה קודם לעומר ומסיק דבמיני תבואה שזרעין נדאי אחר הפסח יש להקמיר ומשמע דווקא בנדאי הא כל שאינו נדאי אפי' מיעוט קודם הפסח יש להקל אמנם הש"ך שם סק"ו כתב דמיעוט אינו חשוב להצטרף לס"ס והוכיח פן מדברי התוס' פתובות ועפ"ז כתב המ"א בשם הש"ך דבמדינותינו שרוב נזרעין אחר הפסח אסור ועוד הביא הגרע"א להקשות בעיקר ס"ס של הרמ"א דהא הנה משם אחד ולא הנה ס"ס כמבואר בתוס' פתובות שם.

והנה בכתובות (ט) אר"א האומר פ"פ מצאתי נאמן לאוסרה עליו ופרי"ך ס"ס הוא ספק תחתיו ספק א"ת ואפ"י תחתיו ספק באונס ומשני ואי בעית אימא באשת ישראל וקיבל בה אבי קידושין פחות מבת ג' והקשו שם בתד"ה באשת ישראל אפתי הנה ס"ס ספק באונס ואת"ל ברצון שמה פשהיא קטנה ופיתוי קטנה אונס הוא ות"י דשם אונס חד והקשו דנימא אוקמא בחזקת היתר ובאונס הוא ות"י דרצון רובא והקשו דא"כ היכי קאמר דהנה ס"ס ות"י דאינו רוב גמור ובמקום ס"ס שרי ומזה הוכיחו דהא אי הנה רוב גמור אינו מצטרף לס"ס וכן היכי דהנה משם אחד לא חשיב ס"ס כמש"כ דשם אונס חד: והנה בס"ט סקפ"ז הקשה על דברי התוס' דסותרים דבריהם בנדה (דף י"ח) דהקשו לפירש"י שם דרוב שליות יש להם ולד דא"כ למה תנו בבהמה המקשה דשליא שיצתה מקצתה אסורה הא מוכח בב"ק דמקצת שליא ספק יש בהם רוב ולד או לא א"כ נימא סמוך מיעוט שליא שאין בהם ולד כלל לספק דאין פאן רוב ולד ולא הנה עוד פילוד ושריא השליא ונהנה רובא להתיירא וכי ה"ג אמרינן שם סמוך מיעוט נדמה לפלגא דנקיבות וכן בבכורות עכ"ד וה"נ אפי' ספק האחד מיעוט אמרינן סמוך לספק השני ונהנה רובא וכתב דדבריהם בנדה עיקר מפת ראיות ברורות שהביאו ולענ"ד דברי התוס' צדקו יחדו ואין סותרין כלל ונחקור בהא דנסתפקו הראשונים אי ס"ס הנה פרוב או לא או דעדיף טפי ולכאורה הא ס"ס היינו רובא ממש דשני צדדי ההיתר רבין על המיעוט ונהנה רוב אבל נבין דבריהם בהקדם שצדק דגבי ס"ס תנו בטהרות כובא בתוס' (פסחים ט) דכל שאמה יכול להרבות ספיקות וס"ס ברה"י ספיקו טמא ואילו גבי רוב תניא בתוספתא (פ"ו דטהרות) דמים טהורים נטמאים בתוך הבית הלא אחר הרוב והכי מוכח סוג' דחולין (ריש ד"י) גבי שדרפן של שרצים לגלות ואין דרפן לכסות דמצטרפין לרוב לטהר וע' פירש"י והכי תניא בהד"ל בקידושין (ד"פ) עיסה בתוך הבית ושרצים וצפרדעים מטפלין שם הלא אחר הרוב ע"ש.

וצרי"ך להבין דמ"ש רוב מס"ס ונהנראה דגדר ס"ס כל שאין ההית' מש"א ומטע' אחד דבזה אין אומרי' דמצטרפין שניה' כאחד פיון דאינו מט"א וכי ה"ג כתב הש"ך ביו"ד סרמ"ב ובחזו"מ סכ"ה דבאיסור דאורייתא אין מצטרפין שנים שאין אומרינן מט"א ע"ש אלא דזה גופה הוא רוב דיש שני צדדין להיתר וצד אחד לאיסור ומש"ה נמי נראה אף שאין צדדי ההיתר מחצה הספק ממש.

ואפ' כי מצרפת שניהן אפשר דאפתי לא הנה רנבא. מ"מ פיון דשגי הספיקות רגילין ויש פאן שגי צדדי היתר הא גופא הנה רנבא שיש שגי צדדין להיתר אבל כל ששניהן מט"א וש"א ממש מצטרפין שניהם פאחד.

ובכי ה"ג בעינו דכשיצטרפו ליהוי רנבא והשתא איש דגבי טומאה לא מהני ס"ס דכיון דאין הספיקות מצטרפין פאחד וכל חדא לחודא קאי א"כ קי"ל דס"ט ברה"י הנה ודאי טומאה כדכ' התוס' ב'חולין (ט') ד"ה ה'תם ע"ש וכיון דכל אחד באפי נפש' הנה ודאי טומאה לא שני' ס"ס פ'לל אבל כל ש'הרוב פאחד לא שני' למילף מסוטה דלא אסרה חוזה אלא ספק אבל רוב אזלינן בתר' פודאי וזה נכון מאוד וזה נמי מה שנסתפקו הראשונים דהיתר זה של שגי צדדי היתר שאין מצטרפין אי הנה פרוב והשתא מבואר לנו דברי התוס' דאינו סותרין פ'לל דבגדה דספק שאין רוב ולד וספק שאין ולד פ'לל הנה מש"א דאינה לידה ונהה מט"א דרנבא דאין פאן לידה ושפיר אמרינן סמוך אבל בכתובות ספק א"ה וספק אונס אינו מש"א ותדע דהא קרי לה בסוגיא ס"ס וא"כ אי הנה אונס מיעוט גמור לא הנה ה' ספק חשיב פ'לל ולא הנה אלא חד ספק דא"ת וסמוך לא שני' דהא אינו מט"א וכדבארנו וזהו כל דברי הפו' דכל שרגיל לאיסור לא מיקחשב ס"ס היינו שאינן מש"א ולא שני' סמוך וכ"ז ברור: ובזה יתיישב קושית התוס' בב"ק (דף י"א) ד"ה דאין מקצת שלי' בלא ולד דמשמע הא אי הנה מקצת שלי' בלא ולד לא היתה חוששת וה"ד אי ברה"ר בחד ספיקא טהור ואי ברה"י אפי' ס"ס טמא פדתנן כל שאמה יכול להרבות ספיקות כו' ברה"י טמא ות' דאיירי לבעלה וזה תמוה לענ"ד דכיון דהאיסור לבעלה נמשך מטומאה וא"כ פיון שאנו מטהרין ברה"ר בחד ספיקא ואמרינן דלא הנה לידה א"כ אינה אסורה גם לבעלה וכן ברה"י פיון דאנו מטמאין בס"ס ואמרינן דהיא יולדת ה"נ אסורה לבעלה והכי מונח בריש פרק שני גזירים גבי ראיתי אחד מקם שנטמא שניהם מביאין קרבן טומאה וקרבן טהרה ופרי' הגי חרי ויה' דקאי הנה תלתא וס"ט ברה"ר ס"ט ונהרי חזינו אף דקרבן ודאי הנה איסור מ"מ פיון דנמשך מטומאה יש לודין טומאה וכן מוכח בכ"ד אבל לפי דברינו קושיתם לק"מ דלעולם הנה ברה"י ומ"מ אי הנה מקצת שלי' בלא ולד א"כ אין פאן לידה ונהה חד טעמא עם ספק דלא יצא רוב ולד ומצטרפין פאחד ונהה רנבא וטהור אף ברה"י פדאי'תא בתוספתא ה'ל וכן מוכח בדבריהם בגדה דהקשו דנימא סמוך אפי' אי מיעוט מן השליות בלא ולד וע"כ משום דהם מש"א אמרינן סמוך וכדבארנו: אבל עתה צריכין אנו לבאר ריש דבריהם דכתבו דמש"ה לא הנה ס"ס ספק פשהיא קטנה ופיתוי קטנה אונס וספק באונס דשם אונס חד הוא ולפ"ז אדרבה פיון שהוא ס"ס משם אחד עדיף טפי ומצטרפין לרנבא ונהה הס"ט הביא קושית הריב"ש דהקשה על מש"כ התוס' דאונס הנה מיעוט והקשו דלמה הנה ס"ס והקשה הריב"ש דמ"מ מאי קושיא נימא סמוך מיעוט אונס לספק א"ת ונהה רנבא ות' דדוקא במחצה זכרים אמרינן סמוך דהוא מחצה גמור פי כן יסד מלכו של עולם אבל פאן מנין לנו שהוא מחצה על מחצה ממש ואפשר דאפי' נצטרף המיעוט אפתי לא הנה רנבא.

והבין הרב ס"ט דכוננת הריב"ש דדוקא במחצה זכרים אמרינן סמוך ולא בעלמא ועפ"ז כתב דסותר לדברי התוס' גדה ה'ל דכתבו סברא זו גם בספק שלי' אי יצא רוב ולד ע"ש אבל בב"א שער רי"ח ס"ח העתיק לשון הריב"ש פולו ומשמעות דבריו דדוקא

גבי פה ספק דא"ת כתב פן וכבר צידד הרב שם דהה ספק דא"ת גרע אלא מה שכתב משום דהנה ע"י מעשה גרע וכדאמרין דרוב שע"י מעשה גרע ע"ש הוא תמוה דאטו א"ת הוא דהנה מעשה וכי תחתיו אינו מעשה.

הא אידי ואידי חד מעשה זנות הוא ואדרבה תחתיו דבעל נראה דצריף פיתוי יותר וא"כ ספק אינה תחתיו לא גרע כלל בהכי אבל לענ"ד הוא פשוט דלספק א"ת יש לנו חזקת הגוף לכאורה דהשתא נבעלה פשהיא תחתיו אלא משום דכנגד הך חזקה אית לה חזקת היתר לבעלה וכ"כ שם התוס' ד"ה ל"צ ע"ש אבל מ"מ קיי"ל בכ"ד דחזקת הגוף דידה עדיף מחזקה דעלמא והארכת בזה במ"א וא"כ ספק א"ת גרע טפי ואינו חשוב כספק תחתיו וזה פשוט ויפה כתב הריב"ש דאפי' נצטרף לזה מיעוט אונס ל"ח רוב וכ"ז לענין צירוף לרוב אבל בדין ס"ס פינו דהשני ספיקות מפורדין כגון א"ת ואונס כ' התוס' דרוב שפירצון אינו רוב גמור.

ומהני ספק אונס אף שהיא מיעוטי מ"מ פינו דהנה מיעוט הרגיל במקום ס"ס דהא גופה חשיב דיש פאן שני צדדי היתר הא גופה מיקחשב כרוב וכדכתבנו ומשו"ה נמי לענין לצרף לספק פשהיא קטנה ופיתוי קטנה אונס פינו דהניין מש"א בעינין רוב גמור וכאן בספק פשהיא קטנה יש פאן חזקת הגוף דהשתא נבעלה ומיעוט אונס אף שאינו מיעוט גמור מ"מ פי מצרפינו להו אפתי לא הנה רובא אלא דהיכי דאינו מש"א הא גופה הנה רובא דיש שני טעמים להיתר אבל היכא דהן מש"א פשוט דכל שאין רוב גמור אין להתיר ולענין זה דווקא כתבו התוס' דמש"א גרע והיינו היכא דאפי' פי מצרפת להו ליכא רובא אבל כל היכא דיש לצרפן לרוב פשיטא דבש"א הנה רוב גמור וכדברי התוס' גדה ובהו יתיישב כל מה שנדחקו האחרונים ז"ל בהה פללא דמש"א ועי' בדבריהם ואכמ"ל מיהו רבינו הריב"ש לא הנה צריף לזה דבלא"ה לא שייף סמוך ספק א"ת ומיעוט אונס פינו דאינו מש"א אלא דקושטא דמילתא נקיט דלא הנה רובא וכדמוכח בתו' גבי שם אונס חד וכ"ז ברור ונכון]: וא"כ פשוט לענין ספק חדש פינו שתבואה ושנה שעברה רגילה ממש כתבואת שנה זו ומצוי יותר דכתוב וישן מפני חדש תוציא דדרף למפור הישן א"כ כ"ז שיש מיעוט תבואה בעלמא משנה זו שנשרשה קודם לעומר פשוט דמצטרף לפלגא דשנה שעברה ונהה רובא להתיירא וכינון דהוא מש"א וממש דבר אחד פשוט דמצטרפין לרובא והא דנקטו הפו' לישנא דס"ס ל"ד אלא רובא להיתר וכה"ג כתבו התוס' פסחים (ד"ז) ד"ה לפני סוחרי בהמה לעולם מעשר דהקשו לפירש"י שם דכתב דאע"ג דאיכא למיתלי במוכר שפכר נפל לאחר שנתחלל מספיקא תלינו לחומרא והקשו דסמוך מיעוט דשאר מעות חולין לפלגא דמוכר ונהה רובא ע"ש וה"נ הנה ממש כדהתם דאפי' ליכא אלא מיעוט שנשרשו קודם העומר אמרינו סמוך לפירות שנה שעברה דהא הו ממש חד מילתא עוד תניא כה"ג בתוספתא דדמאי (פ"ד) מצרפין פירות חוץ לארץ על פירות שני' כדי שירבו על פירות שלישית לפוטרו ממעשר עני.

מצרפין פירות חו"ל על פירות ערב שביעית לפוטרו מן הביעור ומיהו י"ל דהתם בלוקח מן ע"ה דבדמאי הקילו ותדע דהא פירות שני' תייבין במע"ש והתם נראה דפטור לגמרי דאי לא"ה הנה ספק הסותר ומאי חזית דאזלת בתר שני' וע"כ דפטור לגמרי וא"כ הא משמע דפירות חו"ל אינו רוב לחודייהו והיכי פטרינהו לגמרי בצירוף הא הנה תרתי

דְּסִתְרִי וְע"כ דְּבִקְוֹלָא דְדִמְאִי הוּא דְתַנְיָנָא וּמִיָּהּ לִפְיָא ר"ת (בְּכַתְּוֹבוֹת כ"ד) דְּלֹא נִחְשָׁדוּ ע"ה עַל הַשְּׁבִיעִית וְע"כ צ"ל דְּאִינְרִי בְּמוֹצָא וְאִפ"ה תְּלִינָן לְקוֹלָא וְצ"ע: וְעוֹד נִרְאָה דְּהָא חֲדָשׁ הַגָּדֵל בְּעֶצֶיץ שְׁאִינוּ נְקוּב נִרְאָה דְּאִינוּ נוֹהֵג בּוֹ אִיסוּר חֲדָשׁ דְּהָא חֲשִׁיב לֵה בְּקִידוּשֵׁין מִמְצוֹת הַתְּלוּיּוֹת בְּאַרְצָן וּבְמִנְחוֹת (דע"א) אֲמַרִינָן דְּבַעֲי הַשְּׁרִישׁוּ דְּבִשְׁדָּה כְּתִיב ע"ש וְאֵע"ג דְּבַעֲי שָׁם (דס"ח) בְּחִטִּין שְׁיִרְדוּ בְּעֵבִים מֵהוּ לְשִׁתֵּי הַלֶּחֶם וְהָא שֶׁה"ל שְׁנֵה לְעוֹנָמָר וְהָא דְּלֹא מִיבְעִיָּא לִי בְּעוֹנָמָר גּוֹפִי' דְּעֵסִיק בִּי' בְּנֹלָא פִּירְקָא דְּהֵתָם נִרְאָה דְּס"ל דְּעוֹנָמָר צָרִיף קְצִירָה לְשָׁם מְצוּה פֶּר"ש ב"א בְּסו"פ ר"י ע"ש וְלֹא שְׁיִיף וְעוֹמָר תְּלִי בְּאִיסוּר חֲדָשׁ כְּדַמְשָׁמַע בְּרִישׁ כַּה"ק וְלָמָּה מִיבְעִיָּא לִי לְהַקְרִיבָה הָא אִינוּ בְּשִׁדָּה י"ל דְּעֵבִים דְּמִי לְעֶצֶיץ נְקוּב דְּהָא אֲמַרִינָן בְּפֶרֶק הַרְוָאָה דְּעֵבִים חִילְחוּלֵי מְחַלְחַל וְאִף שֶׁהוּא רְחוּק מִן הָאָרֶץ אֲמַרִינָן בְּגִיטִין (דל"ז) דְּכוֹתָבִין פְּרוּזָבוּל עַל ע"נ הַמְּוֹנָח עַל יְתוּדוֹת דְּחֲשִׁיב כְּמַחְנֹפֶר וְע"ש ד"ז וּבַתְּדוּ"ה דִּילְמָא וּמ"מ מִיבְעִיָּא מְשׁוּם שְׁלֹא נִתְגַּדְלוּ בְּמוֹשָׁב ב"א וְכֵן פִּירֵשׁ"י שָׁם: וְעוֹד נ"ל רֵא"י בְּרוּרָה דְּהָא יִלְיָף בְּקִידוּשֵׁין שָׁם לְעֶרְלָה וְכַה"כ דְּנוֹהֲגִין בְּחוּ"ל מִק"ו מְחַדָּשׁ וְהָא כַּה"כ אֲמַרִינָן בְּמִנְחוֹת (ד"ע) דְּהַמְעַבִּיר עֲשֵׂא"נ בְּכֶרֶם לוֹקָה מִכּוֹת מְרֻדוֹת מְדַרְבְּנָן וְכֵן בְּעֶרְלָה פֶּסֶק בִּי"ד דְּאִילָן בְּעֶצֶיץ שֶׁא"נ חֲטִיב בְּעֶרְלָה מְשׁוּם שֶׁהַשְּׁרִישִׁים מְפַעְפְּעִים הָא לֹא"ה אִינוּ נוֹהֵג בְּעֶצֶיץ שֶׁא"נ וְאִי חֲדָשׁ נוֹהֵג בְּעֲשֵׂא"נ אִיכָּא לְמִיכְרֵף דְּמָה לְחֲדָשׁ שְׁנוּהֵג בְּעֲשֵׂא"נ תֵּאמַר בְּהִנֵּי וְע"ש בְּתו' בְּהִנֵּי וְדו"ק]: דְּכַתְּבוּ פְּרָכוֹת כ"ד דְּלִיכָּא לְמִילָף תו"מ מְחַדָּשׁ וְהָא הֵנּוּ פִּירְכָּא אֲלִימְתָּא וְעִי' יְרוּשְׁלָמִי (פ"א דְּעֶרְלָה ה"ד) מְשָׁמַע כְּמִשְׁמַע דְּהִיכָּא דְּכַתְּיב שְׁדָּה אִינוּ נוֹהֵג בְּעֶצֶיץ שֶׁא"נ.

וְכִבֵּר כְּתַבְנוּ מְסוּגָלֵי דִילָן בְּמִנְחוֹת דְּבִחֲדָשׁ שְׁדָּה כְּתִיב. וּמִיָּהּ מְשָׁמַע הֵתָם דְּבְעֶרְלָה חֲטִיב וְלִכְאוּרָה יִקְשֶׁה מְזָה עַל דְּבָרֵי הַשּׁו"ע דְּכַתְּבֵם מְטַעַם דְּהַשְּׁרִישִׁים מְפַעְפְּעִין הָא לֹא"ה פֶּטוּר וִי"ל בִּינָן דְּאִף לְהִירוּשְׁלָמִי בְּחֲדָשׁ דְּכַתְּיב שְׁדָּה אִינוּ נוֹהֵג בְּעֲשֵׂא"נ א"כ מוֹכַח מְש"ס דִילָן דַּע"כ עֶרְלָה נְמִי אִינוּ נוֹהֵג דְּאִי ל"ה לִימָא גַם בְּעֶרְלָה ג' הָא דְּעֶרְלָה נוֹהֵג בֵּא"נ וְלֹא חֲדָשׁ וְסִמְכוּ עַל ש"ס דִילָן וְאִכְמ"ל וּבְזָה יִתְיַשֵּׁב מָה שֶׁהַקְשָׁה הִגְאוּן בַּע"י בְּסו"ט עַל פִּי שִׁי הַר"ש דְּכְשָׁנְכִנְסוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְצָן נְאֻסְרוּ כָּל הַתְּבוּאוֹת מְשׁוּם חֲדָשׁ עֲשׂוֹךְ סַרְצָג סַק"ו דֹּא"כ מֵאִי פְּרִיף בִּירוּשְׁלָמִי לָמָּה לֹא אָכְלוּ מְצָה מִן הַחֲדָשׁ דְּלִיתִי עֲשֵׂה וְלִידְחִי ל"ת הָא מְבִנְיָר בְּפֶסְחִים דְּלַר"ש דְּל"ל אִיסוּר כּוֹלֵל אִין יוֹצֵאִין בְּמְצָה שְׁל טָבֵל דְּאִין אִיסוּרוֹ מְשׁוּם לֹא תֵאכֵל חֶמֶץ אֲלָא מְשׁוּם טָבֵל.

וְא"כ הֵתָם בְּחֲדָשׁ דְּכָל הַתְּבוּאוֹת נִחְסְרוּ מְשׁוּם חֲדָשׁ אִין כָּאֵן כּוֹלֵל דְּהָא הַפֵּל אִיסוּר מְשׁוּם חֲדָשׁ. וְא"כ אִין יוֹצֵאִין בְּהַ יְדֵי מְצָה וְלִפ"ד א"ש דְּהָא בְּמָה שְׁגָדֵל בְּעֶצֶיץ שֶׁא"נ אִין אִיסוּר חֲדָשׁ נוֹהֵג בּוֹ וְאִי מְשׁוּם הָעֵינְקָר דְּהוּא נְמִי הֵנּוּ אִיסוּר כְּשָׁנְכִנְסוּ לְאַרְצָן הָא תְּבוּאָה הֵנּוּ זָרְעוּ כְּלָה וְא"כ הֵנּוּ עֲפָרָא בְּעֶלְמָא וּמָה שְׁנִתְגַּדֵּל אִין עֲלִיו אִיסוּר חֲדָשׁ וְחֶמֶץ חָל עֲלִיו וְשִׁפִּיר הֵנּוּ כּוֹלֵל וְזָה מְבִנְיָר בְּהִדְיָא בְּפֶסְחִים שָׁם דְּמוּקִי דְּאִין יוֹצֵאִין בְּמְצָה שְׁל טָבֵל בְּטָבֵל טְבוּל דְּרַבְּנָן כְּגוֹן שְׁנִזְרַע בְּעֲשֵׂא"נ הָא אִי ל"ה הֵנּוּ יוֹצֵא בְּמְצָה שְׁל עֶצֶיץ שֶׁא"נ וְע"כ דְּחָל עֲלִיו חֶמֶץ וְכֵן נִרְאָה פְּשׁוּט וְא"כ הֵנּוּ חֶמֶץ כּוֹלֵל עַל חֲדָשׁ אִף כְּשָׁנְכִנְסוּ לְאַרְצָן וְז"ב וְא"כ אִף דְּעֲשֵׂא"נ הֵנּוּ מִיעוּט אִית לָן תְּרִי מִיעוּטָא דְּאִין בְּהֵם אִיסוּר חֲדָשׁ וְכִבֵּר כְּתִב הַרְשָׁב"א בְּמִשְׁמַרְתֵּי הַבֵּית דְּאִף דְּאָנָן לֹא ס"ל סְמוּף מִיעוּט לְחִזְקָה אִפ"ה אֲמַרִינָן בְּרִישׁ הָאִשָּׁה בְּתָרָא סְמוּף מִיעוּט דְּאִין מִתְעַבְּרוֹת לְחִזְקָת יְבוּם מְשׁוּם דְּהֵנּוּ תְּרִי מִיעוּטֵי מִיעוּט שְׁאִין מִתְעַבְּרוֹת וּמִיעוּט מְפִילוֹת ע"ש וְכ"ש דְּאֲמַרִינָן בְּכִי ה"ג סְמוּף לְפִלְגָא וְעַדִּין

צָרִיכִין אָנוּ לְבָאָר דְּאַף דְּהֵנָּה רֹב מ"מ הָא חֲדָשׁ מִיחְשִׁיב דְּבָר שְׁיֵשׁ לוֹ מִתִּירִין פְּדִתְנִיא בְּנֶדְרִים נ"ח וּבִאוּ"ח סִתְקִי"ג הִבִּיא הַמַּג"א וְהַט"ו דְּבָרֵי הַרֵ"ל לְעֵנִן עֵיבָד פּוֹכְבִים הַמְבִיא בִּיצִים בִּיו"ט אַחַר הַשְּׁבִת דְּאַף דְּרֹב בִּיצִים הֵנָּה מְנוֹלְדִין מִפְּכָר מ"מ הֵנָּה דְּבָר שִׁיל"מ וְקִי"ל דְּבִאָלָף לֹא בְטִיל וְה"נ אֵין הוֹלְכִין בּוֹ אַחַר הָרֹב ע"ש אֲבָל פְּכָר הִבִּיא הַמַּל"מ פ"ז מְמַעֲלָה דְּהַסְפַּמַּת כָּל הַפּוֹ' לְחַלֵּק דְּדוֹנוֹקָא בְּמָקוֹם דְּאִית בִּי' וְדֵאֵי אִיסוּר אֲמַרִינוּ דְּלֵב בְּאָלָף אֲבָל פְּאָן דְּאֲמַרִינוּ דְּאִין פְּאָן אִיסוּר פְּלֵל שְׁפִיר הוֹלְכִין אַחַר הָרֹב אִפִּי' בִּיל"מ וְהִבִּיא דְּבָרֵי הָר"ן רִישׁ בִּיצָה דְּכַתֵּב זֶה כְּמִסְתַּפֵּק וְתַמָּה עָלְיוּ מְרָאוֹת בְּרוּרוֹת ע"ש.

וּכְבָר הוּבָא סְבָרָא זֹו בְּש"ף סק"י סקנ"ו ע"ש אָמְנָם לַענ"ד דְּבָרֵי הָרָאב"ד בְּהַשְׁגוֹת פ"א מִהֲלָכוֹת מַט"ש אֵין נִרְאִין פֶּן דְּכַתֵּב דְּבִטְבָּל לֹא הִלְכוּ בּוֹ אַחַר הָרֹב וְהִיָּנוּ מְשׁוּם דְּהֵנָּה יל"מ אֲבָל פְּכָר תַּמָּה עָלְיוּ הַכ"מ מִמְשָׁנָה עֲרוּכָה בַּפ"ב דְּמַכְשִׁירִין ע"ש וְהַנְרָאָה נִי לִיָּשֵׁב קֶצֶת שִׁי הָרָאב"ד דְּהָא מִתְנִי' דְּהֵתָם קָאֵי אַרְיִשָׁא דְּאִיָּרִי בְּמוֹצָא וּבִלְא"ה מוֹכַח מַכ"ד דְּלֹא חָשׂוּ לְמַעֲוֹט בְּמוֹצָא טַב"ק ס"ט גְּבִי כ"ר הֵיּוּ מְצִיָּנִין אוֹתוֹ הָא ל"ה לֹא הֵנָּה חִיָּשִׁינוּ לְרַבְעֵי אָף דִּיל"מ וְכֵן בְּפִסְחִים ד"ז לְעֵנִן מוֹצָא מְעוֹת בִּירוּשְׁלַיִם הִלְכוּ בּוֹ אַחַר הָרֹב לְעֵנִן סָפֵק מַע"ש.

וְכֵן בְּרֵא"מ הַמוֹצָא מְעוֹת בְּבַה"מ ד"ה ה"ה שְׁלוֹ וְכֵן בְּמוֹצָא קֶצֶת בְּדֶרֶךְ. וְכַתוּב ב"ק צ"ד הִבִּיאוּ מְשָׁנָה דַּמַּע"ש הַמוֹצָא פִּירוֹת מְמוֹנְחִים פְּטוּר מִן הַמַּעֲשֵׂר וְלֹא חָשׂוּ בְּכָל הַנֶּהָד לְסָפֵק מַעֲשֵׂר וְהַקֶּדֶשׁ ב"ה דְּהוּוּ יל"מ.

וְרֵאִיתִי מִי שְׁפַתֵּב דְּדוֹנוֹקָא פִּירוֹת מַע"ש וּבִירוּשְׁלַיִם חָשִׁיב יל"מ. אֲבָל מְעוֹת לֹא לְאַכִּילָהּ לְחוּד קָאֵי וְלֹא חָשִׁיב יל"מ.

וְלַענ"ד זֶה אֵינוֹ דְּהָא הַקֶּדֶשׁ ב"ה חָשִׁיב בְּנֶדְרִים (נ"ח) יל"מ בְּפִדְיָ' וְה"נ פְּרִיָּף בַּב"מ (נ"ג) וְנִיפְרָקִי ע"ש. הָרִי אָף לְעֵנִן פְּדִיּוֹן טַל מְעוֹת חָשִׁיב יל"מ וְכ"ש אוֹתָן הַמְעוֹת עֲצָמָן וּמ"מ לֹא חָשְׁשׁוּ בְּכָף וּבְדֵאֵי שְׁלֹא נֶעְלַם מִהָרָאב"ד כ"ז וּמַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם דְּמַצִּיאָה מוֹתֶרֶת אֲבָל נִלְעַנ"ד דְּשִׁי פִינֵן דִּיל"מ הוּא מְדַרְבְּנֵן דְּאֲמַרִינוּ בְּהַדְלָ' בַּב"מ שְׁם דְּאוֹרִיָּתָא וְדַרְבְּנֵן לֹא מְצַטְרְפִי ע"ש מְשׁו"ה לֹא הִחְמִירוּ לְאַסוּר כָּל הַמַּצִּיאוֹת וְלַחֹשׁ לִיל"מ וּבְזָה אֲזַלָּא כָּל רְאוֹת הַמַּל"מ וְכֵן הֵף דְּמַצְרָפִין פִּירוֹת חו"ל עַל פִּירוֹת ע"ש פְּדִי שְׁיָרְבוּ עַל פִּירוֹת שְׁבִיעִית לְפִטוּר מִן הַבִּיעוּר כ"כ דְּלִשְׁי' ר"ת דְּלֹא נִחְשְׁדוּ ע"ה עַל שְׁבִיעִית ע"כ אִיָּרִי בְּמוֹצָא וְדוֹחֵק לֹאמַר דְּאִיָּרִי בְּדֵאֵי חָשׂוּ דְּהָא תְּנִי סְתָמָא אֲלֵא דְּבְמוֹצָא אִיָּרִי וְאִפִּי' אִיָּרִי בְּלוֹקֵת מַע"ה ל"ק מִיָּדִי לִשְׁי' הָרָאב"ד דְּבִלְא"ה רֹב ע"ה מְעַשְׂרִין הֵן וְהֵנָּה חָרִי רֹבָא וּבִתְרֵי רֹבָא י"ל דְּגַם הָרָאב"ד מוֹדָה וּבְזָה תִּנְיָשֵׁב גַּם קוֹשְׁי' הָרַב כ"מ מִיָּהוּ הֵף חִילּוּק דְּמוֹצָא וְדֵאֵי מוֹכְרָח מְכָל הֵנִי וּלְפִי"ז י"ל דְּבִסְפֵק חֲדָשׁ דִּידוֹן דְּכָל הַתְּבוּאוֹת קְנִימִי בְּהֵף סְפִיקָא וְלֹא סְגִי בִלְא"ה הֵנִי ג"כ כְּסָפֵק מוֹצָא וְאָף הָרָאב"ד מוֹדָה דְּאֲזַלִּינוּ בְּתֵר רֹבָא וְשִׁי' רִש"י בְּחֻלִּין (דכ"ו) גְּבִי תְּמֵד דֵּאֵר"נ דְּלִבְסוּף הַחֲמִיץ פִּירָא הֵנָּה וְשְׁרִיָּף עָלְיוּ מִמְתְּנִי' דְּאִינוּ נִיָּקַח בְּכֶסֶף וּמַעֲשֵׂר וּפִירִש"י דְּמִתְנִי' מְשַׁמַּע דְּבִדְעֵבֵד הַמְעוֹת קְדוּשִׁין בְּיַד מוֹכֵר וְנִיזִיל בְּתֵר רֹבָא דְּמַחְמִיצִין הוּ.

וְהָא מַע"ש הַנִּיָּקַח שְׁהוּא בִּירוּשְׁלַיִם הֵנָּה וְדֵאֵי יל"מ. וְע"כ דַּס"ל דְּהוֹלְכִין אַחַר הָרֹב גַּם בִּיל"מ וּבְקֶאֱמַת נ"ל רֵאִי' בְּרוּרָה מְפִסְחִים (ד"מ) גְּבִי וְאֵין סָפֵק מוֹצִיא מִיָּדִי וְדֵאֵי וְהָא תְּנִי'

חבר שמת והניח מגורה מליאה פירות ה"ה בתזקת מתוקנין וע"ש בתו' דהיינו ספק הרגיל.

דאי ל"ה היכי ס"ד דמוציא מידי נדאי ועכ"פ לא עדיף מרוב גמור והיכי ס"ד ה"ה דטעמין משום ספק מוציא מידי נדאי הא טבל ביל"מ וע"כ דברוב גמור פשוט דמהני אפ"ל ביל"מ: עוד יש להביא ראי' מסוף סוגיא דהתם הניח תשע ומצא עשר פלוגתא דרבי ורבנן דתניא הניח מנה ומצא מאתים חולין ומע"ש מעורבין זה בזה דברי רבי וחכ"א הפל חולין כו' והנה צריף לבאר דיליף קולא לענין בדיקה מרבי דהנה לחומרא וצ"ל דס"ל דע"כ מדמחמיר רבי ע"כ דהנה ספיקא וא"כ ה"כא גבי בדיקה דהבית בתזקת בדוק פשיטא לי' דמקילינן בספיקא ואי ס"ד דאפ"ל במקום רוב מחמירינן בדשיל"מ א"כ אפתי לא פשיט מידי.

די"ל דהתם מחמיר אף שקהוב להיפוך וא"כ גבי בדיקת חמץ פנין דהרוב דאתריני נינהו ונדאי צריף לבדוק אף בתזקת בדוק ואע"ג דלמאי דבעי לאוקי בביצה (ד"י) מתני' דהתם דהניח שלשה ומצא שנים פרבי דסיפא דהך פריי' וא"כ צ"ל דע"כ לרבי הנה נדאי מדמקילינן בספק מוקצה דהנה ג"כ דבר שיל"מ: וא"כ נראה דה"ה ברישא מ"מ לפי מסקנא דהתם אפ"ל תימא רבנן אין ה"כרס ממשנה זו ונשפיר י"ל דמחמיר אפ"ל במקום רוב וע"כ דפשיטא לי' דאי הנה רוב לא הנה מחמירינן אפ"ל בדשיל"מ ואין לומר דה"כא שאני דאיכא ג"כ תזקה להתיירא דהמעות ונדאי נדאי יש להן תזקת חולין דמעיקרא דהא פנגד תזקה זו איכא תזקה להיפוך דאית לן להעמידן בתזקת קנים פדאיטא בגיטין ל"א ע"ש ודחוק לומר דה"כא שאני דאייתרע תזקה דהתם נמי אייתרע ע"ש ודו"ק וע"כ דהולכין אחר הרוב אפ"ל בדשיל"מ עוד יש ראי' מחולין י"ב) גבי בעיא דרב דימי ב"י האומר לשלוחו צא ושחוט והלך ומצא שחוט דפשיט דבשחיטה תזקתו שחוט ובתרומה כה"ג אין תזקתו תרום ופריף אי תזקה שלים עושה שליחותו אפ"ל תרומה נמי ואי בדשיל"מ אין סומכין על הרוב לימא דרוב שלוחין עושין שליחותן ובתרומה דקיי"ל דטבל יל"מ אין סומכין על הרוב וע"כ דרוב מהני אפ"ל ביל"מ ולפי"ז גם בביצים הנזקקים מן העובדי פוכבים דכתבו בשם רש"ל להחמיר לענ"ד יש לסמוך על הרמב"ם ורש"י והרבה פוסקים דברוב שרינן אפ"ל בדבר שיל"מ ולענין חדש פכר פתבנו די"ל דאפ"ל הרמב"ד מודה דהולכין אחר הרוב וכ"ש דיש להקל ועיקר הדבר הנה דרבנן דמ"ה אין חומרא פלל בדשיל"מ.

ואין חוששין בו להחמיר וז"ב: ולענין משקין הנעשה מחדש דכתב הש"ך בשם הלח"מ להתיר מסוגי' דריש פל שעה דאמרינן אין סופגין על היוצא מן הערלה אלא בזיתים וענבים לבד ובעי למיפשט מינה כדר"י דבכל איסורין אין לוקין אלא פדרף הנאתו ודחי אפיי' דשאני התם דזיעה בעלמא הוא ונהרי מעיקרא בעי למיפשט מינה לענין פל איסורין וא"כ ה"נ למאי דמסיק אפיי' דטעמא משום זיעה מסתמא דה"נ מותר נמי בכל האיסורין אבל הגאון ח"צ פתב דלא סמכינן אהך סוגי' דסותר לסוגי' דהעור והרנטב דתני' בהדיא דבטבל וחדש וכל איסורין משקין היוצא מהן פמותן.

והדר אמר ה"ה דבתרומה ובכפורים סבר ר"י דאין איסור אלא ביוצא מזיתים וענבים ומסיק דהך דאין סופגין על היוצא מן הערלה כו' ר"י היא וגמר פרי פרי מבכפורים הרי

דלר"א גם בערלה אסור ולר"י דוקא ערלה שרי דיליף פרי פרי אבל שאר איסורין לא והאחרונים לא הודו לו בזה דקשה לעשות מחלוקת בין הסוגיות ולימא דר"ז לא ידע הך מתניתא דכל האיסורין משקין היוצא מהן פמותן וחתרו הרבה ליישב הסוגיות ועפ"ז פתבו להספם להרב לח"מ להתיר אבל נדחקו בהרבה דחוקים והאריכו מאוד עד שא"א לעמוד על דבריהם והנלענ"ד ליישב הסוגיות בדרך מרווח בקצרה.

והנה פבר הקשו בתוס' על אבני דאמר טעמא משום זיעה דהא בחולין מסיק משום דגמר פרי פרי ות' דטעם הפטור בכל היוצא הנה משום זיעה והא דיליף פרי פרי היינו לאסור בזיתים וענבים אבל הניחו בתימא.

דקא קי"ל טעם פניקס מ"ה והיכי אמר דזיעה בעלמא הוא עוד קשה לענ"ד על תירוץם דקא דגמרינו פרי היינו לאסור בזו"ע. הא בהדיא אסיק התם מעיקרא דבכל איסור הבא מאליו איכא למילף משרצים וחקמין או חלב או גבילה וערלה איסור הבא מאליו ואפי' הנה דלא בא מאליו אין אנו צריכין לענגן זו"ע לג"ש דפרי פרי אלא במה הצד משרצים וביפורים.

ולא צריף ג"ש פלל. עוד תמוה לי דקא לפי מאי דאסיק התם הך דאין סופגין ר"י היא אבל לר"א לקי בכל מילי וא"כ היכי אמר בריש כ"ש אף אנו נמי תנינא לסיועי לר"י אדרבה הנה לי לאתויי רישא דפליג ר"א ולימא כתנאי והכי אמרינו בפירק כ"מ (דל"ח) לענגן דובשא דתמרי דאמר דמברך שהפלו מ"ט זיעה בעלמא הוא פמאן פהאי תנא ומייתי רישא פלוגתא אדר"א ור"י: עוד יש להקשות לכד מסתירה דזיעה מ"מ משמע דלא עדיף מיהו משלא פדרף הנאתן והיכי נאסרינהו בכל איסורים שבתורה הרי פאן ד' קושיו' חזקות והנלענ"ד דהנה התוס' בחולין (קי"ב) ד"ה ורוטבן הקשו אהא דמרבינו מהטמאים גבי שרצים לאסור צירן ורוטבן וקיפה שלקחן ת"ל דטכ"ע ותירצו דאיצטריף לציר ואינף אגב נקטינהו ועוד פתבו דאיצטריף אף לרוטב דס"ד דשת' לא הנה בכלל אכילה וה"נ מייתי לה בהעור והרוטב לענגן המחזהו וגמעו כו' ומציר לא אתי דאיכא לאוקי פגון שהקפהו ואכלו ע"ש נקטינו מדברי התוס' דבשרצים איכא תרי גונוי יוצא מהן לאיסור חדא ציר ואין בו נ"ט לאיסור וחדא רוטבן ומשקין היוצא מהן דסוג' דהעוה"ר דיש בהם טעם אלא דאיצטריף קרא לרבוני שתי' פאכילה והנה ציר לא מיתסר בכל התורה והכי אמרי' בהדי' בגה"נ (דצ"ט) גבי דג טמא שאני ציר דזיעה בעלמא הוא ואינו אלא מדרבנן ואי ס"ד דבכל הנה דהעוה"ר אסור ציר א"כ גם דג טמא גילף במה"צ משרצים וחד מהנה.

ואנ"ל דדג טמא הותר מפללו והיינו בכלים פדאמרינו בסו"פ א"ט דמ"מ נימי משרצים וחלב דאמרינו בסוגיא דהעוה"ר שם דהותר מפללו וע"כ דלא אסר אלא בשרצים וע"ת גה"נ שם. דבשרצים ובהמה טמאה איכא קרא אבל דג טמא ליכא למילף מינה ומה שהניחו בקוש' דא"כ היכי יליף בדקי"ב טריפה משרצים נלענ"ד עפ"י דבריהם בפא"ט (דס"ד) ד"ה שאם לענגן ביצת טריפה דילפינו מביצת טמאה ולא ילפינו ביצת השרץ מינה משום דמסתברא דעוף מעוף ילפינו ע"ש.

וה"נ טריפה ילפינו מבהמה טמאה דהוי בהמה מבהמה. אבל דג מבהמה ושרץ לא אתי ונה נכון עכ"פ זה ברור דבכל איסורין שבתורה ציר לא אסור דאין בו נ"ט דזיעה

בְּעֶלְמָא הוּא וְלֹא מִיתְסַר אֱלָא מְדַרְבְּנֵן וּא"כ נִרְאָה דְהַדּ מְשַׁנָּה דְאִין סוּפְגִין עַל הַיּוֹצֵא
מְעַרְלָה אֱלָא בּוֹזוּ"ע פְּלֵל פְּלֵל פֵּל הַיּוֹצֵא וּלְעַנְנֵן מְשַׁקִּין אִינוּ אֱלָא אֲלִיבָא דר"י.

וְטַעְמָא דְגַמְר פְּרִי פְרִי מְתַרוּמָה לְהַתִּיר בְּהַבְנַת הַתּוֹס' בְּתַחֲלִילַת קו' וּבְאַמַּת בְּלֹא הַדּ דְרִשָּׁא
הָוָה אֲסֻרִין מְשַׁקָּה פֶּל פִּירוֹת עַרְלָה דְהָוָה אִיסוּר הַבָּא מֵאֲלִיו וְהָוָה יִלְפִינוּ לְאִיסוּר
מְשַׁרְצִים וְחַד מְהַנְּף אֱלָא דְגַמְר ג"ש לְהַתִּיר וּלְעוֹלָם הָוָה הַג"ש לְהַקֵּל כְּמִשְׁמַעוֹת לְשׁוֹן
הַסְּגִיָּא דְהַעוּה"ר שָׁם.

וְסוּגִיָּא דְרִישׁ כ"ש דְסִבֵּר דְהַטַּעַם מְשׁוּם זִיעָה לֹא אִיבְרִי פְלֵל בְּהַדּ גְּוֹנָא דְהַכָּא אֱלָא אִיבְרִי
בְּאִנְפֵן יוֹצֵא הַשְּׁנִי דְהִינּוּ צִיר דְאַתְמַעַט נְמִי בְּמַתְנִי מְכַלְלָא דְכָל הַיּוֹצֵא וְאִיבְרִי כְּגוֹן אִפִּי
הַקְּפָהוּ דְאִין בּוּ הַיְתֵר דְשִׁתִּי דְבַפְהַעוּה"ר וְכַדְבְּרִי הַתּוֹסְפוֹת בְּדִקִּי"ב.

וּבְזָה טַעְמָא מְשׁוּם זִיעָה כְּדַאֲמַרִּין בַּפְּגָה"נ. וּבְהָא כו"ע מוֹדוּ.

וּר"ז לֹא הָוָה ס"ל טַעַם דְזִיעָה אֱלָא הָוָה סִבֵּר דְצִיר הָוָה שְׁלֵא כְּדַרְף הַנְּאֲתָן וּמִיִּתִּי שְׁפִיר
סִינְעָתָא לר"י מְכוּ"ע וְאִף דְבְשַׁרְצִים וּב"ט אֲסוּר מ"מ כְּכַר פְּתַבְנוּ דְלֹא יִלְפִינוּ מִינְיָהוּ
וּש"ה דְגַלִּי קְרָא וְאִבְרִי דְחִי לִי דְהַתָּם מְשׁוּם זִיעָה וְכַסְתְּמָא דְהַש"ם בַּפְּגָה"נ וּל"ק פְּלֵל
קְוִשִׁית הַתּוֹס' דְהָא טכ"ע מַה"ת דְצִיר אִין בּוּ טַעַם וְכַדְבְּרִיהֶם בְּחֻלִּין קִי"ב וְהָא דְשַׁרִּי
מְשַׁקִּין אִף שְׁיֵשׁ בְּהֶם טַעַם שְׁאִנִּי הַתָּם דְהָוָה שְׁתִּי וְאֲלִיבָא דר"י וּבְזָה לֹא אִיבְרִי סוּגִיָּא פְּלֵל
וּבְסוּגִיָּא דְבְרָכוֹת (דל"ח) לְעַנְנֵן דְנִבְשָׁא דְתַמְרִי הָא וְדָאִי דְהָא דְנִקְט זִיעָה ל"ד וְלֹא הָוָה
כְּסוּגִיָּא דְזִיעָה דַּפְגָּה"נ דְאִין בּוּ טַעַם דְהָא אִפִּי מְשַׁקִּין כְּתַבּוּ הַתּוֹס' בְּפִשְׁטוֹת דִּישׁ בּוּ טַעַם
אֱלָא דְהַתָּם לְעַנְנֵן בְּרָכָה קִי"ל.

כָּל שְׁנִשְׁתַּנָּה נְשַׁתַּנָּה בְּרָכְתוֹ וְאִפִּי שְׁלִקוֹתֵי אֲמַרִּין דְכָל הֵיכָא דְלֹא נְשַׁתַּנָּה לְעִילּוּיָא כְּכַר
נְשַׁתַּנָּה בְּרָכְתוֹ אִף דִּישׁ בּוּ עִיקַר הַפְּרִי וּמִיָּהוּ לר"א דְסִבֵּר דְחִיבִין אֲכַל הַמְשַׁקִּין מְסַתְּבַר
לְהַש"ם דְבַמְלַתִּי קָאִי.

וּמַש"ה אָמַר מֵאֵן תִּנָּא ר"י הִיא דְחֻזִּין דְסִבֵּר דְנְשַׁתַּנָּה וְאִין חִיבִין עֲלִיו א"כ נְשַׁתַּנָּה
בְּרָכְתוֹ וְהָא דְקָרִי לָה זִיעָה הִינּוּ לְגַבִּי גוּף הַפְּרִי נְשַׁתַּנָּה וְהָוָה זִיעָה בְּעֶלְמָא וְאִין זָה דְחֻסְק
דְלִשׁוֹן זִיעָה אִין כְּוֹנָתוֹ שְׁנָה דְבַכָּה"ג כְּתַבּוּ הַתּוֹ בִּיבְמוֹת (ל"ט) ד"ה לְשֵׁם אִישׁוֹת דְאִין
כְּוֹנָתוֹ שְׁנָה בְּש"ס דְהַדּ דְהַכּוֹנֵס לְשֵׁם אִישׁוֹת כְּאֵלוּ פּוֹגַע בְּעַרְוָה פִּירוּשׁוֹ פִּי הֵיכִי דְתִפּוּק
עֲלִי קָלָא דְאִישׁוֹת וְהַדּ דְרַצָּה לְשֵׁם נוֹי כּוֹנְסָה רַצָּה לְשֵׁם אִישׁוֹת הִינּוּ לְשֵׁם מְצוּהָ.

וְהוּא מְשׁוּם דְקַתְנִי לָה בְּהַיְפוּף מְנוּי וְקָרִי אִישׁוֹת לְשֵׁם מְצוּהָ וְכַה"ג כ' הַתּוֹ ב"ב (קל"ה)
ד"ה פֶּל וּבכ"ד וְה"נ לְעַנְנֵן בְּרָכָה דְפִשְׁיט דְבַעֲי גוּף הַפְּרִי בְּעִין קָרִי לְמְשַׁקִּין זִיעָה אִף שְׁיֵשׁ
בּוּ טַעַם וְכִי ה"ג כְּתַבּוּ כֵּן לְעַנְנֵן שׁוּגְג וּמִזִּיד ע"ש וּמַש"ה הַתָּם לְגַבִּי דְבַשׁ דְהוּא מְשַׁקָּה
אָמַר ר"י הִיא וּלר"א וְדָאִי בְּכ"ד הוּא כְּגוּף הַפְּרִי אֲבָל בְּפִסְחִים לֹא קָאִי פְּלֵל לְעַנְנֵן מְשַׁקִּין
אֱלָא לְעַנְנֵן צִיר דְזִיעָה בְּעֶלְמָא הוּא וְאִין בּוּ נ"ט וְכַהֲהִיא דַּפְנָה"ג וּמַש"ה אָמַר אִף אֲנִן נְמִי
תִּנְיָנָא דְבָהָא כו"ע מוֹדוּ וְכ"ז לְעַנְנֵן צִיר אֲבָל מְשַׁקָּה דְחַדְשׁ כו"ע מוֹדוּ דְהָוָה אִיסוּר
דְאִוְרִיָּתָא וְכַמְתַּנְיָתָא דְפִרְק הַעוּה"ר וְכָל זָה בְּרוּר וְנִכּוֹן לְדִינָא וְשְׁנֵי הַסְּוִגִיּוֹת אִינֵן סוֹתְרוֹת
פְּלֵל נְת"ל לִי מְקוּם לְהַתְגַּדֵּר בּוּ: סִימָן הַ חו"מ (סצ"ו ס"ה) אֲבָל הַסּוּמָא ה"ה פְּכַל הָאָדָם
וְנִשְׁבַּע פֶּל מִינִי שְׁבוּעוֹת וְכֵן נִשְׁבַּעִין עַל טַעְנָתוֹ ע"כ הִנֵּה ב"ב (פ"ו) סִבֵּר ר"י דְסוּמָא
פִּטוּר מְכַל הַמְצוֹת וְיֵשׁ פּוֹסְקִין שְׁכַתְּבוּ דְאֲלִיבִי פִטוּר אִפִּי מְלֵאנִין וְא"כ פְּסָקָא דְהַכָּא

לקאורה דלא פֿונת' אַמנָם אַחר העיון נראָה לדקדק דאָדערבֿה לר"י נצֿרָכה דלרפֿנָו דסבֿרי דחֿיב בְּכָל המצוֹת א"כ פֿשיטא דישׁרָאל גִּמור הוא וכן ע"כ דהוא בר דעת דמחֿיבֿינן ל'י בְּכָל המצוֹת שֶׁהנִּיחוּ ופֿשיטא דנִשְׁבַּע ומשִׁמְעוֹת הַב"י בְּכָאן דקמ"ל דהוא פֿון דעת ולענ"ד זֶה תּוֹמֵה דְּלֹא מְצִינּוּ סבֿרָא פֿזוּ דְּכִי בְּשִׁבִיל שְׁנִסְתַּמָּא נְטִרְפָּה דַּעְתּוֹ וְאֵלִיבָא דִּרְפֿנָו דְּחֿיב בְּמִצְוֹת פֿשיטא דְּבִן דַּעַת הוּא וּמֵהִכִּי תִּיתִי הו"ל לְמִיטְעִי וּמֵאִי קמ"ל וע"כ ס'י נִרְאָה אִיפְכָא דִּאָדְרָבָה כּ בְּכָל המצוֹת קי"ל כר"י דְּפִטוֹר וּמֵהוּ נְהִי דְּפוֹטֵר ר"י מְפָל המצוֹת נִרְאָה פֿרוּר מֵיהֵת דְּבְּמִצְוֹת ב"נ וְדֵאִי חֿיב דֵּאִין סבֿרָא פֿלֵל שְׁיִהְיֵי מוֹתֵר לְעִבּוֹד ע"ג וְלִכְפּוֹר בְּעִיקָר וְנֵאֻפֵי וְרִצּוּחַ וְגִזּוּל וְנֶאֱפִי שׁוֹר הַהוֹרֵג אָדָם נִסְקֵל וְנֵדֵאִי לֹא פֿלֵלָא הוּא לְפִוְטְרוֹ מְפָל המצוֹת וּבְמִצְוֹת ב"נ וְדֵאִי חֿיב (מֵיהוּ זֶה נִרְאָה דֵּאִינוּ בְּחֻמְרַי ב"נ) וּמ"מ פֿשְׁלָנָה חֿיב לְשִׁלֵּם וְכֵן יֵשׁ לוֹ נֶאֱמָנוֹת עַל הַשְּׁבוּעָה וְחֿיב שְׁבוּעָה וְהִינּוּ אִפֿילוּ לר"י וּמִש"ה אִיִּצְטְרִיף ל'י לְאִשְׁמוּעִינָו וְכֵן גַּבִּי גְלוֹת פֿסֵק הַרְמַב"ם ו"ל כר"י וְלִכְאוּרָה לֹא שְׁמַעִינָו ל'י לר"מ דְּפִלִּיג עֲלֵי דר"י אֵלָא מִשׁוּם דְּחֿיבּוּ בְּגְלוֹת אָבֵל בְּאִינְפֵי ג"ש דְּיִלְיָף ר"י רִשַׁע רִשָּׁע וּמִפָּה מִפָּה כו"ע דְּרִשִּׁי ל'י בְּדוּ"ט.

וכינן דְּפִסְקִינָו גַּבִּי גְלוֹת פֿונת' לְכְאוּרָה ה"נ בְּכָל המצוֹת. וּמִש"ה הֵכָא אִשְׁמוּעִינָו דְּכִינָו דַּאֲף עוֹבֵד כּוֹכְבִים חֿיב לְשִׁלֵּם פֿשְׁלָנָה אִיהוּ גַּמִּי נִשְׁבַּע פֿינָו דִּישׁ לוֹ נֶאֱמָנוֹת.

וְהִנֵּה לְפִי שִׁי הַתּוֹסֵ' בְּנִדָּה (ד"נ) דְּלִרְפֿנָו דר"מ דְּהִינּוּ ר"י בְּכ"ד וְאֵף סוּמָא בְּשִׁתֵּי עֵינָיו פֿשֵׁר לְדוּן. ע"כ מוֹכַח דְּבְּדִינָו פֿדִין ב"נ ע"כ אִיתָא וְחֿיב לְשִׁלֵּם.

דֵּאִי ל"ה הִכִּי דָן לר"י הָא אִמְרִינָו בְּרִישׁ כה"ג דְּכָל שְׂאִין דְּנִין אוֹתוֹ אִינוּ דָן לכו"ע דְּהַתְקוּשְׁשׁוּ וְקוּשׁוּ. וע"כ בְּהַלְנָאָתוֹ וּבְהִזְיָקוֹ לְפָחוֹת פֿעוּבָד כּוֹכְבִים וְכְדִבְיָרְנוּ מֵהוּ לְפִי שׁ הַתּוֹסֵ' בְּנִדָּה שֵׁם וּבב"ק (ט"ו) דֵּאִשָּׁה פֿסוּלָה לְדוּן א"כ לְכְאוּרָה אִי קי"ל כר"י קָשָׁה פִּי מְכִשְׁרִינָו סוּמָא לְדוּן הָא פִּי הִכִּי דִּילְפִינָו ק (פ"ח) דְּעִבֵּד פֿסוּל לְהַעִיד מִמָּה"צ דֵּאִשָּׁה וְגִזְלוֹן מָה הִנִּי דְּכִשְׁרִין לְבֵא בְּקִהֵל פֿסוּלִין לְהַעִיד עִבֵּד דְּפֿסוּל קִהֵל לֹא כ"ש מָה לֵּאשָׁה שְׂאִינָה בְּמִילָה גִזְלוֹן יוֹכִיחַ מָה לְגִזְלוֹן דְּמַעֲשֵׂיו גִּרְמוּ לוֹ אִשָּׁה תּוֹכִיחַ וּפִירִש"י דְּצַד הַשְּׁנוּה שְׂאִינָו זְהִירִין בְּמִצְוֹת זֶה מְפִי רִשָּׁעוֹ וְזֶה מְתַנִּי שְׂאִינָו מְצֻנָּה וְה"נ אִיפְכָא לְמִיַּעֲבֵד ק"ו מְחִיבִי מִיתוֹת וּמְלִקוֹת דֵּאִינָהוּ חֿיבִין וְסוּמָא פֿטוֹר וְאִפְ"ה פֿסִילִי, לְדוּן אִשָּׁה פֿשִׁיטַת הַתּוֹ' וְגִזְלוֹן כְּדִקִּי"ל דְּכָל הַפֿסוּל לְהַעִיד פֿסוּל לְדוּן וְנַעֲשֶׂה צַד הַשְּׁנוּה שְׂאִין זְהִירִין בְּמִצְוֹת וְה"ה סוּמָא וּא"כ פֿסוּל לְדוּן וּמֵהוּ הָרָא"ש בִּש"מ לֹא נִיחָא ל'י הָךְ צַד הַשְּׁנוּה דְּפִירִש"י וּפִי בְּהַצַּד הַשְּׁנוּה דֵּאִינָו מְצוּן בְּכָל המצוֹת דְּגִזְלוֹן דְּפֿסִיל לְדוּן אִינוּ מְשֻׁנוּה לְדוּן וּא"כ הַשְּׁתָא דְּעַל הָךְ גּוֹפִי עִבְדִּינָו ק"ו לֹא שְׁיִיף הָךְ צַד הַשְּׁנוּה מֵהוּ לְשִׁי רִש"י וְדֵאִי קָשָׁה גַּם לְהָרָא"ש בְּקַל יֵשׁ לְעִשׂוֹת צַד הַשְּׁנוּה אַחֲרֵינָא וְנִרְאָה דְּלר"י יֵשׁ לְלַמּוֹד מִקְרָא דְּסוּמָא פֿשֵׁר לְדוּן דְּהִנֵּה בְּרִישׁ מְצוֹת חִצִּיצָה אִמְרִינָו דְּלר"י נִפ"ל דְּלַחֲלִיצָה לֹא בְּעִינָו סְנֵהֲדִרִין דְּאִמֵּר מֵר לְעִינֵי פֿרֵט לְסוּמָא וּמְדֵאִיִּצְטְרִיף קָרָא לְמַעוֹטִי סוּמִין ע"כ לֹא בְּעִינָו סְנֵהֲדִרִין דֵּאִי סְנֵהֲדִרִין בְּעִינָו מִדְּר"י, נִפְקָא דְּב"ד מְנַקִּין מְפָל מוּם וְאִיִּדָּף הַהוּא מִיַּבְעִיָא ל'י לְכְדִרְבָּא דְּצִרִיכִי דִּינָא לְמִיחֻזִּי רוּקָא דְּכִתִּיב לְעִינֵי הַזְּקֵנִים וְנִרְקָה וְאִיִּדָּף אִין ה"נ לְכְדִרְבָּא אִתִּי כו' יַעו"ש וְהִכִּי הִנֵּה מְסַקְנָא וְלִכְאוּרָה קָשָׁה דֵּא"כ כְּפֵי אִמֵּר מֵר לְעִינֵי פֿרֵט לְסוּמִין לֹא קָאִי וּקִי"ל דְּאִמֵּר מֵר הִילְכְתָא הִיא עו"ק דְּהָךְ אִמֵּר מֵר לִיתָא בְּכָל הַש"ס הָךְ לִישְׁנָא וְהִנֵּרְאָה

דהנה בסו"פ תנו לעיני הזקנים ונרקה רוק הנראה לדיינים ובגמרא א"ר צריכי דייני למיחזי רוקא דכתיב לעיני הזקנים ונרקה.

ולכאורה הו דרבא היינו מתני' והנראה דהנה בדיעבד קיי"ל דרקייה לא מעפבא אלא ראוי נראה דמעפבא וכי היכי דבקריאה ראוי מעפב וא"כ ה"נ דיינים סומין דקיי"ל דפסול דיעבד היינו משום דבעינן ראוי למיחזי רוקא וזה פ"ה המשנה רוק הנראה לדיינין היינו שיהא ראוי להראות לדיינין והיינו שלא יהיו סומין וזה מעפב בדיעבד וא"ר בגמרא דלכתחילה למצוה בעינן נמי שהדיינין יראו באמת הרוק וכי היכי דקיי"ל גבי ביילה דראוי מעפב דיעבד ולמצוה בעינן ביילה ממש והנה פתבו החוס' בנדה (ס"ו) וכ"ד דהא דלא מעפב אלא ראוי דסברא הוא דכיין דליכא קרא לעפב אמרינן דלעיפוב בעינן ראוי והו גופה למצוה היכי דשייכא יעו"ש וא"כ הסוגי' מבואר היטיב דהו אמר מר היינו מהני' דרוק הנראה לדיינין דהיינו שלא יהיו סומין ובעי לאוכוחי מינה דע"כ דלא בעינן סנהדרין דאי ל"ה לא צריף למעוטי סומין ודחי דליכא למילף מינה דלא בעינן סנהדרין דלעולם בעינן סנהדרין וע"ש בתוס' דהיינו משום דכתיב השערה.

פינו דבעינן סנהדרין אין ה"נ דע"כ סומין לא. ואי דא"כ קרא למאי אתי הא טעמא דלא בעינן אלא ראוי בדיעבד משום דלא מייחזי קרא א"כ השתא דקרא באמת מיותר נימא דרבא דרקייה גופה מעפבא דיעבד ולא מצינו למיזק דלא בעינן סנהדרין.

אבל לפי המסקנא דילפינו מקרא דלא בעינן סנהדרין איצטריף קרא לראוי והיינו לסומין וכדמתני' ורבא למצוה והאי אמר מר שפיר קאי לפי המסקנא ומבואר הסוגי' פמין חומר ולכאורה דברי התוס' שם ד"ה ש"מ דפסק ר"ת דסומא באחד מעיניו פשר לחליצה דכיין דלפי המסקנא לא בעינן אלא שיראו הרוק.

ובאחד מעיניו יכול לראות לכאורה הנה תיובתא לדין דמשמע דהנה ס"ד והדר בי' אבל דברינו נראין מוכרחין ודברי התוס' נראה לפרש דלפי הס"ד דמעט סתמא סומין מלעיני הו"ל למעט אפילו באחד מעיניו כי היכי דר"מ ממעט אף סומא מאחד בעיניו בנדה שם מדכתיב לעיני הפהו ובעי שניהו.

אבל לפי המסקנא דש"מ דקרא לא אתי אלא ראוי לראי' די באחד מעיניו ולא ממעטינן אלא סומא גמור וז"ב והיינו דרבא קמ"ל דמשמענותא דקרא אתי לאשמועינן דבעי ראי' והיינו ראי' ממש למצוה וראוי לעפב והנה אמר התם דבחליצה דכתיב ונקרא שמו בישראל ע"כ אתי עד שיהי' אביו ואמו מישראל.

וע"ש בתוס' דהיינו דאי למעוטי גר בעלמא אתי בשאר דינין נמי בעינן מקרב אחיף וחליצה לא גרע משאר דינין יעו"ש וא"כ אף אנו נאמר דמדבעינן בחליצה קרא למעוטי סומין ע"כ בשאר דינין פשר דאי ל"ה חליצה לא גרע משאר דינין [ומיהו הרי"ף והרמב"ם פסקו דסומא בשתי עיניו פסול לדון ואכמ"ל] ומזה הוכחה ג"כ דע"כ חייב בד"מ דאי ל"ה תיקושי הא משמע בריש כה"ג דהתקוששו וקושו הנה סברא פשוטה אליכא דכו"ע ואי אינו בד"מ היכא דן וע"כ דחייב וא"כ איכא ילפותא בהדיא דכשר לדון ולק"מ לר"י ונשפיר י"ל דקיי"ל כמתני' פמשמעות הפו' בהו דשבועה וכן פסק הרבנינו רבנחם כר"י וכבר כתבנו דכן משמע מפסק הרמב"ם גבי גלות וא"כ נראה דאף דמדברי

האחרונים וכ"פ משמע דלא קיי"ל כר"י מ"מ לענין להוציא בקידוש היום וברה"מ ושופר וכ"מ יש להחמיר בספק של תורה.

דכל שאינו חייב בדבר אינו מוציא את הרבים די חובתן וסומא דפטור אליבא דר"י אינו יכול להוציא ולהחיש לדעת ר"י ומשמעות הרמב"ם והמחבר ובאמת רב יוסף מספקא לי' התם בב"ק אי הלכה כר"י וקיי"ל דר"מ ור"י הלכה כר"י ורב שישא ברי' דר"א מפריש טעמין ומשמע דהילכתא פנותי ומיהו הא דקיי"ל וראיתם פרט לכסות סומא.

ובריש חגיגה רגלים פרט לסומא דפטור מראי' ובסוף פסחים דממעט ראב"י סומא מהגדה משמע דלא כר"י ומיהו הגי מתניתא וניהו והו דראב"י פליג התם ר"י וי"ל דהיינו טעמא באמת דלא משמע לי' מיעוטא משום דקיי"ל כר"י ועוד יתבאר בזה לפנינו ועכ"פ ספיקא הנה ויש לחוש לחומרא.

והנה הרא"ש בב"ק שם פסק פסתמא דמתניתין דהמבייש את הסומא חייב דלא כר"י ומשמע דבכל דנכתא לא סבר כר"י אבל הרא"ש לא הביא פ"ה התוס' בהו דר"י דסומא אין לו בנשת. ומשמע דמפריש כפשוטו דהמבייש את הסומא פטור פי היכי דאר"י אין לעבדים בנשת ולפ"ז לא אריא ושפיר י"ל שפסק כר"י וכאשר נבאר דהנה אמר התם על מתני' דהמבייש את הסומא חייב מתניתין דלא כר"י.

דמתני' רי"א סומא אין לו בנשת וכו' מ"ט דר"י גמר עינה עינה מע"ז ופירש"י דע"ז ליתא בסומין דבעינן ראי' דאם לא ראה היה יעיד וא"כ קאי על המתחייבין. וא"כ הו דסומא אין לו בנשת היינו שסומא שבייש אינו חייב בבנשת וכן פ"ה התוס' ז"ל בהדני' וא"כ ע"כ הא דאמר מתניתין דלא כר"י אף דמתני' לא תני אלא המבייש את הסומא חייב פבר נדחק רש"י דהכי קאמר והא בישן פ"ה דישן שבייש פטור ומדלא פ"ה דסומא שבייש פטור ש"מ דסומא שבייש חייב ועיקר חסר מן הספר ודיוקא גופא אינו מוכרח כ"כ ונהדחוק מבואר עוד הקשו התוס' דא"כ גילף גמי דגזלנים וקרובים ופסולים דאין בע"ז ליתנהו בבנשת ותירוץ דחוק מאוד לכל מעיין.

עוד הקשו דלפי המסקנא דפוטרו מפל הדינין למ"ל קרא גבי בנשת ונדחקו ליישב דאי לא קרא דגבי בנשת הנה מסתברא למדרש גבי גלות כר"מ יעו"ש וכ"ז דחוק [והנה משושייתם דאי ליתא בדינין פטור גמי גבי בנשת לא קשי' לסברתנו דלעיל דסומא חייב בכל נזקין דמ"מ אף שחייב בגזק נראה פשוט דבד"ד פטור דזה חידוש וה"נ בב"נ שחבל את ישראל בשוגג ובגרים נראה דפטור מד"ד ופשוט] והעיקר קשה לי מאוד דלשון סומא אין לו בנשת משמע דהמבייש את הסומא פטור פי הו דאין לעבדים בנשת ותימא מאוד להפך הדברים.

ע"כ נראה לענ"ד דיש לפריש כפשוטו דסומא אין לו בנשת היינו דאין חייבין על בנשת סומא וא"כ אתי שפיר מתניתין דלא כר"י כפשוטו דהא במתני' תנן דהמבייש את הסומא חייב.

והא דכתבו התוס' דהא מילפוטא משתמע דקאי על המתחייבין נראה דשפיר איכא למשמע על המתביישין והיינו לפי המסקנא דר"י פוטר סומא מפל מצות שבתורה וכל דינין שבתורה א"כ פשיטא דלא משכחת עדים זוממין שהעידו בסומא והוזמו פיון דפטור

מְפֹל דִּינִין א"כ עֲדִים שְׁהַעֲיָדוּ עָלָיו לֹא חֲיִיבוּהוּ כְּלוּם וּא"כ אָף אֵי הוּזְמוּ פְּטוּרִין וְה"נ
הַמְבִינִישׁוּ פְּטוּר וְאָף שְׁהַעֲלִינוּ בְּרוּר דְּלֹא פוּטְרוּ ר"י עַל גְּזִילְתּוֹ וְהַלְנוּאָתוֹ וְנִזְקִיו וְעוֹד דְּהֵךְ
מִתְנִיתָא לֹא תְּנִי אֱלָא חֲיִיבֵי מִיתוֹת וּמִלְקִיּוֹת וּא"כ לְכַאוּרָה שְׁפִיר אִיפָא ע"ז שְׁהַעֲיָדוּ
בְּסוּמָא נִרְאָה דְּהִנְהַ בְּכַתְּנֻבוֹת (ל"ג) אָמַר אַבְיֵי דַע"ז לֹא צָרִיכֵי הַתְּרָאָה דְּמִי אִיפָא מִיָּדֵי
דְּאִינְהוּ בְּעוּ לְמִיקְטֵל בְּלֹא הַתְּרָאָה וְאִינְהוּ בְּעוּ הַתְּרָאָה.

וְרַחֲמָנָא אָמַר פְּאֲשֵׁר זָמַם וּפְרִיף לִי אֱלָא זוּמְמֵי בְּן גְּרוּשָׁה דְּלֹאוּ מְאֲשֵׁר זָמַם נְפָקָא ה"נ
דְּבַעֵי הַתְּרָאָה. וּמִשְׁנֵי מִשְׁפֵּט אֶחָד מִשְׁפֵּט הַשְּׁנֵה לְכֹלְכֶם וּפִירִשׁ"י וְכִינּוּן דְּרֹב ע"ז לֹא בְּעֵי
הַתְּרָאָה הִנֵּי נָמִי לֹא בְּעֵי הַתְּרָאָה וִיעוּ"ש דְּסִבְרַת אַבְיֵי אִינְהַ אֱלָא בְּחֲיִיבֵי מִלְקוֹת וּמִיתָה
וְהוּוּ רַבָּא וְהִינְנוּ דְּאִינְהוּ הוּוּ רֹב חֲחִיבוּבִין וְדו"ק וּא"כ ה"נ י"ל כִּינּוּן דְּלִיתָא בְּרֹב ע"ז
שְׁפִיר יְלִיף לִי לְעֵנִין בְּנוֹשֶׁת וְעוֹד י"ל דְּלִגְבֵי סוּמָא נָמִי כָּל ע"ז נָמִי לִיתָא דְּיִלְיָף מִמִּשְׁפֵּט
אֶחָד וְכַדָּאֻמַר הֵתָם אַבְיֵי וְשְׁפִיר יְלִיף לְעֵנִין בְּנוֹשֶׁת וְשְׁפִיר קָאִי דְּרָשָׁא עַל הַנִּזְקִין וְלֹא עַל
הַמְזִיקִין וּא"כ פְּשׁוּט דְּמִתְיָשֵׁב קו' הַתּוֹס' מְקַרְוִבִים וּפְסוּלִים דְּעֲלִינְהוּ אִיפָא חֲיִיב ע"ז אֵי
הַעֲיָדוּ עָלֵיהוּ.

וּמְקַרְוִבִים בל"ה ל"ק דְּאִיתְּנָהוּ בְּרַחוּקִין בְּתוֹרַת ע"ז וּכ"כ הַש"מ וְגַם קְנוֹשֶׁת הַתּוֹס'
דְּלִמ"ל קָרָא גַבֵּי בְּנוֹשֶׁת א"ש בְּפִשְׁטוֹ דְּהָא הַשְׁתָּא יִלְפוּתָא הִנְהַ דְּאִינּוּ חֲיִיבִין עַל בְּנוֹשֶׁתוֹ
וְזֵה לֹא מִשְׁתַּמַּע כָּלְל עַד הַשְׁתָּא וּמִתְיָשֵׁב מְאוֹד בְּסוּגִית הַש"ס וּא"כ הָרָא"ש דְּלֹא הִבִּיא
פִּי הַתּוֹס' מִשְׁמַע דְּמִפְּרִשׁ כְּפִשׁוּטוֹ וְכִמּוֹ שְׁנַתְּבָאָר וּא"כ הֵךְ דְּרָשָׁא דְּבְנוֹשֶׁת לֹא שְׁיִיכָא כָּלְל
לְאִינְהוּ דִּינִים וְשְׁפִיר י"ל דְּבְכָל הַמְצוֹת שְׁפִיר פְּסַק כַּר"י וְתַדַּע דַּל"ה הִיכֵי פְּסַק בְּפִשְׁטוֹת
דְּלֹא כַּר"י מִכַּח הֵךְ סְתָמָא רַאֲהָא חֲזִינּוּ דַּר"י מְסַפְקָא לִי אֵי הִילְכְתָא כַּר"י וְלֹא הִבִּיא שׁוּם
רַאֲי' כָּלְל דְּלֹא כַּר"י אֱלָא נִרְאָה דְּהֵךְ דִּינָא דְּבְנוֹשֶׁת לֹא תִלְיָא כָּלְל לְכָל הַמְצוֹת וּמַש"ה פְּסַק
פְּסַתָּם מִתְנִי לְעֵנִין בְּנוֹשֶׁת וּבְכָל הַמְצוֹת שְׁפִיר י"ל כַּר"י וְהָא דְּפִלִּיג מִתְנִיתִין דְּהֵכָא בְּבְנוֹשֶׁת
לֹאוּ מְשׁוּם דְּלֹא סְבִירָא לֵה דְּפִטוּר סְכָל דִּינִין וְלִיפָא לְמִילָף ג"ש לְעֵנִין בְּנוֹשֶׁת אֱלָא נִרְאָה
דְּכִבְרַת פְּתִבוּ הַתּו' בְּרִישׁ ב"ק גַּבֵּי כּוֹלָן פְּאָבוֹת הֵן לְשִׁלְמִם מִמִּיטְב דְּבְנוֹשֶׁת נ"ל מִיטְב מַג"ש
דְּעִינְהוּ מַע"ז וְהִכֵּי דְרִישׁ לִי בְּסַפְרֵי יַעוּ"ש וְשָׁם בַּד"ז ד"ה שׁוֹר רַעְהוּ וּבְרִישׁ הַחוּבֵל
(דפ"ד) ד"ה ר"א פְּתִבוּ דְהִנְהוּ ג"ש לֹא נִתְקַבְּלוּ אֱלָא לְעֵנִין מִיטְב יַעוּ"ש הִיטְב וּנ"ל דַּר"י
דְרִישׁ לְעֵנִין כָּל מִקְלֵי פִי הִיכֵי דְרִישׁ לִי ר"א בְּרִישׁ הַחוּבֵל שָׁם לְעֵנִין עֵין תַּחַת עֵין מְמוֹן
וּמַש"ה תַּנָּא דִּידֵן פְּלִיג וְלֹא דְרִישׁ לִי אֱלָא לְעֵנִין מִיטְב אֶבֶל בְּכָל הַדִּינִין שְׁפִיר י"ל דְּסִבְרַת
כַּר"י וְהָרָא"ש לֹא פְּסַק כַּס"מ אֱלָא לְעֵנִין בְּנוֹשֶׁת וּבְסִבְרָא זוּ יוֹבֵן לְנוּ דְּבְרֵי הַתּוֹס' דַּתִּי עַל
קְנוֹשֶׁת הַנְּזִיל דְּכִינּוּ דְּפִטְר ר"י סוּמָא מְפֹל דִּינִין א"כ לִמ"ל קָרָא גַבֵּי בְּנוֹשֶׁת וְתִי דְּאַחַר
שְׁמַצָּא קָרָא לְכָל דִּינִין חֲזוּר בּוּ מְקָרָא דְּבְנוֹשֶׁת.

וְלְכַאוּרָה תְּמוּהַ דְּהָא ג"ש הוּא וְקִי"ל דְּאִין אָדָם דָּן ג"ש מְעַצְמוֹ אֱלָא א"כ קְנוֹבְלָה מְרַבּוּתִיו
וְהִיכֵי שְׁיִיף דְּחֲזוּר בּוּ וְלִפִּי דְּבְרִינוּ א"ש דְּמִתְחַזְקִילָה הִנְהוּ דָּן הֵךְ ג"ש לְכָל מִקְלֵי וּכְבָר פְּתִבוּ
הַתּו' בַּכ"ד דְּהַג"ש לֹא נִתְקַבְּלוּ בְּפִירוּשֵׁיהוּן וְאַח"כ חֲזוּר בּוּ וְלֹא דָּנָה אֱלָא לְעֵנִין מִיטְב
בְּלִבְד וְכַסְתָּם סְפִיר דְּהַבְּאֵנוּ לְעֵיל דְּקִי"ל דַּס"ס ר"י וְז"ב וּמִיָּהוּ כ"ז נִשִּׁי דְּחֲזוּר בּוּ אֶבֶל
כְּבָר פִּירְשָׁנוּ דְּעֵדִינּוּ הִיא מְחַלְקָת וּג"ש דְּבְנוֹשֶׁת אֶפְתִּי צָרִיכָא לִי לַר"י וְלֹא חֲזוּר בּוּ כָּלְל
אֱלָא אֲנִין לֹא סְבִירִינוּ כְּנוֹמְנִי בְּהָא אֶבֶל בְּכָל הַמְצוֹת שְׁפִיר י"ל דְּקִי"ל פְּיוּתִי וְכֵן נִרְאָה
מִהֲגַתָּא אֲשֶׁר ר"י דְּהִבִּיא הֵךְ דַּר"י וּפִי דְּמִדְּרַבְּנָן מוֹדָה דְּחֲיִיב מִשְׁמַע דַּס"ל כְּנוֹמְנִי לְהִלְכָה

ופְּשִׁיטָא דִּישׁ לְחוּשׁ לְחוּמְרָא לְעֵנָן לְהוֹצִיא אֶת הַרְבִּים יְדֵי חוֹבְתָן: וְהִנֵּה כָּבֵד פְּתָבוּ
הָאֲחֵרוּנִים דְּמַדְבְּרֵי הַתּוֹ שֶׁם דְּכַתְּבוּ דְּמַדְרַבְּנָן מוֹדָה ר"י דְּחִיב דָּאִי ל"ה הִנֵּה פְּעוּבָר
פּוֹכְבִים דָּאִינוּ נוֹהֵג בְּתוֹרַת יִשְׂרָאֵל כְּלָל מִשְׁמַע דְּאִפִּי בְּלֹאנָן פְּטוּרוֹ ר"י דָּאִי ל"ה אֲמַאי
הִנֵּה פְּעוּבָד פּוֹכְבִים.

אָבֵל הַרְשָׁבָא ב"ש"מ פְּתַב עַל דְּבַרֵי הַתּוֹ דִּל"נ דָּא"כ אֲמַאי שְׂמַח ר"י אִי אֵין הֶלְכָה כַּר"י
דְּלֹא מְפָקִידָנָא וְעַבְדִּינָא: וְאִי חִיב מְדַרְבְּנָן אֲפִתִי מְחֻיב מְלֹא תְּסוּר וּש"מ דַּס"ל דְּבְּלֹאנָן
מְצֻנָה דָּאִי לָאוּ הִכִּי לֹא תְּסוּר גּוּפִי לִיפָא גְבִי וּבְאַמְתָּ פֶּן מִשְׁמַעוֹת הַש"ס דְּפוּטְרוֹ מְחֻיבִי
מִלְקוֹת מִשְׁמַע דָּאִי עֶבֶר פְּטוּר מִמְּלָקוֹת אָבֵל אִיסוּרָא אִיפָא וְלַעֲנִי"ד י"ל דְּאֵף הַתּוֹס' מוֹדִים
דְּבְּלֹאנָן חִיב וְהָא דְּכַתְּבוּ דְּהִנֵּה פְּעוּבָד פּוֹכְבִים הִינּוּ פִּינּוּ דָּאִינוּ נוֹהֵג בַּת"י בְּקוּם וְעֵשָׂה
לֹא מִינְכְרָא דְּהוּא יִשְׂרָאֵל וּבְדַרְדְּרָה זֶה יֵשׁ לִינְשֵׁב גַּם קוֹ הַרְשָׁבָא א"ו"ל דְּלִכְאוּרָה הָא דְּרִשִׁינָן
בְּסַפְרֵי וּבְכָל אֲשֶׁר אֲמַרְתִּי אֲלֵיכֶם תִּשְׁמְרוּ לִיתֵן ל"ת עַל כָּל עֵשָׂה וְא"כ לִיתְחִיבִי סוּמָא
בְּכָל מ"ע מְשוּם הַל"ת אָבֵל נִרְאָה בְּרוּר דְּהָא יִלְפִינּוּ דְּפְטוּר מְכָל הַמְצוֹת דְּכָל שְׂאִינוּ
בְּמִשְׁפָּטִים אִינוּ בְּמִצְוֹת וְחֻקִּים וְכִי ל"ת אִינָה בְּכָל מְצוֹת הָא הִכִּי אֲמַרִינּוּ בַּכ"ד תְּרִי"ג
מְצוֹת הֵן אֵלָא דְּאֲמַרִינּוּ דְּלֹא פְּטָרָה תּוֹרָה לְסוּמָא אֵלָא דָּאִינוּ מְחֻיב בְּקוּם וְעֵשָׂה מְצוּהָ
אָבֵל לְעִבּוֹר לֹא נִיתְּנָה לוֹ רְשׁוּת וְה"נ מִשְׁמַע לִישְׁנָא דְּכֵן הִי ר"י פּוּטְרוֹ מְכָל מְצוֹת
הָאֲמוּרוֹת בְּתוֹרָה וְא"כ מְלֹא תְּסוּר נְמִי לֹא מְחֻיבִינּוּ לִי לְעֵשׂוֹת דְּלֹא עֲדִיף מְכָל אֲשֶׁר
אֲמַרְתִּי אֲלֵיכֶם תִּשְׁמְרוּ וְשִׁפִּיר אַר"י דְּלֹא מִיפְקֵד לְעֵשׂוֹת וּמִש"ה נְמִי כְּתָבוּ דְּהוּא פְּעוּבָד
פּוֹכְבִים מְשוּם דָּאִינוּ עוֹשֵׂה כְּלָל אָבֵל שִׁפִּיר מוֹדוֹ דְּבְּלֹאנָן מְחֻיב וְגַם דְּבַרֵי הָרָא"ש בַּס"ק
פּוּטְרוֹ מִיְהוּ לַכ"ע מִמְּלָקוֹת גַּם בְּעֵינֵי הַדִּין צ"ע לְעַנִּי"ד דְּקִיּוּשִׁין דְּכַתְּבִי נְמִי דְּסוּמָא
מְחֻיבִי מְדַרְבְּנָן שְׁלֹא יְהִי נִרְאָה פְּעוּבָד פּוֹכְבִים אָבֵל אִשָּׁה מְחֻיבָה בַּמַּל"ת וְעֵשָׂה שְׂאִין
הַזְּמַן גְּרָמָא כְּנֻנְתּוֹ בַּל"ת הַמְבִיאוֹת לְעֵשׂוֹ אָבֵל סוּמָא אִינוּ בַּל"ת שְׁבַעֲשִׁי כְּלָל אָבֵל לֹא
שְׂיֵהָי מוֹתֵר לְעִבּוֹר וּמ"מ פִּינּוּ דָּאִינוּ בְּעֵשִׂי לֹא מִינְכְרָא מִלְתָּא דְּהוּא בְּתוֹרַת יִשְׂרָאֵל
וְהִנֵּה הַגָּאוֹן אַרְצוֹת הַחַיִּים בַּס"י י"ז כְּתַב לְהַבִּיא רֵאִי דְּפְטוּר אֵף מְלֹאנָן מְסוּגִיא דְּפְסָחִים
(מ"ח) גְּבִי הוֹאִיל דְּפְרִיף מִמְתְּנִיתָא דִּישׁ חוֹרֵשׁ תְּלָם אֶחָד וְחִיב שְׂמוּנָה לְאוּיִן הַחוֹרֵשׁ
בְּשׁוּר וְחִמּוּר וְהֵן מוֹקְדָשִׁים בַּכֹּל"כ וְשְׂבִיעִית בִּיו"ט וְאִי אֲמַרִינּוּ הוֹאִיל אֲחֵרִישָׁה לֹא
לִיחֻיב הוֹאִיל וְחִזִּי לְכִסּוּי דָּם צִיפּוּר וְאִי ס"ד דְּסוּמָא חִיב בְּלֹאנָן וּפְטוּר מְעֵשָׂה לַר"י
לוֹקִי דַּר"י הִיא וּמִש"ה לִיפָא הוֹאִיל הִנֵּה מְלַבֵּד דְּלִפִּי דְּבַרֵי הַתּוֹס' שֶׁם ד"ה כְּתִישָׁה וּמַכ"ש
לְשִׁי רְשָׁבָא שֶׁם דְּפְרִיף מְשׁוּם מְלֹאכָה שְׂאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה אֵין כָּאֵן רֵאִי [וּמִיְהוּ ד"ק
צ"ע דְּהָא הַשְׁתָּא מִיְהוּ צְרִיכָה לִי לְגוּפָה] וְכֵן לְשִׁי ר"ת אִינָה מוֹכְרַחַת יַעוֹ"ש בַּל"ה א"י
מְקוּם לְדְּבַרֵי דְּהָא תְּנָא אִיכְפָּל לְמִיחְשָׁב לְאוּי לְטְפוּי מִלְקוֹת וְכַדְאֲמַרִינּוּ עֲלָה בְּהַדְנִי
בְּמַפּוֹת דְּלֹא חֲשִׁיב זְרוּע בִּיו"ט דָּאִין חִילּוּק מְלֹאכּוֹת לִיו"ט יַעוֹ"ש וְה"נ דְּחֻקִּינּוּ בְּשִׁבּוּעוֹת
גְּבִי בְּרִייתָא דִּישׁ אוֹכֵל אֲכִילָה אַחַת וְחִיב ד"ח כו' דְּלִשְׁכַּחוּ כְּנֻלָּהוּ דְּלִיחּוּל אֲהַדְדִּי וְאִי
לְעֵנָן א"צ לְזָה וְא"כ הִיכִי לוֹקִי בְּסוּמָא וְר"י הָא בְּהַדְנִי פּוּטְרוֹ מִיְהוּ לַכ"ע מִמְּלָקוֹת גַּם
בְּעֵינֵי הַדִּין צ"ע לְעַנִּי"ד דָּאֵע"ג דְּסוּמָא אֵין מְצֻנָה לְכַסּוֹת אִי חוֹרֵשׁ כְּדִי שְׂיִכְסָה יִשְׂרָאֵל
מוֹתֵר לוֹ לְחַרּוֹשׁ בִּיו"ט פִּינּוּ דְּנִיתְּנָה לְדַחּוֹת לְהִישְׁרָאֵל וְרֵאִי מְרִישׁ חֲמִיד נִשְׁחַט דְּמַחְסוּר
כְּפִיּוּרִים בַּע"ש עֶבֶר כְּהֵן אֲעֵשָׂה דְּהַשְׁלָמָה כְּדִי שְׂיִקְנִים הִישְׁרָאֵל מְצוֹת פְּסַח וְעִי תוֹס'
בְּרִישׁ שְׁבַת גְּבִי הַתִּירוֹ לוֹ לְרְדוּתָהּ קוּדָם שְׂיָבֵא לִידֵי אִיסוּר סְקִילָה וְדו"ק וְעִי תו"י
כְּתוּבוֹת (ד"מ) ד"ה אִי כו' וְל"נ דְּגְבִי דִּינָה לִיפָא עֵשָׂה דָּאִי בְּעִי אֲמַרָה לֹא בְּעִינָא לִי ע"ש

ומשמע לכאורה דעשה דידי' אינו מתיר לה אכל החילוק מבואר דהתם הוי איסור דינדה
איסורא בפ"ט ודו"ק נאדרבה לשאר הפירושים יל"ד מסוגל' הש"ס איפכא דדווקא משו'
דאי אמרה לא בעינא ליתא לעשה פלל גם עליו הא ל"ה את דעלה נדאי ליכא עשה שרי
לה נמי ונ"ל דהתם אין עלי' איסור אלא פשהוא מצונה על האיסור ודו"ק עוד הביא ראי'
דפטור אף מלאונן מירושלמי דסוטה דהוא סומא והיא סומא אינה שותה.

וא דפטור מקל המצות וש"מ דפטור אף מלאונן והנה טעם הגאון דסבר דפטורא הוי משום
דכינן דאינו בלאונן לא מיתסרא עלי' וכינן דלא מיתסרא לא מצוי מקני לה אכל לענ"ד
י"ל דהירושלמי סבר דוקנא לה חובה פתנאי דינן בריש סוטה וא"כ נדאי י"ל דכל שאינו
במצות וקנא לה אינו בדין כל הפרשה.

אף דאיתא בלאני ומיתסרא עלי' וכינן דאם הוא סומא אינה שותה ה"נ אם היא סומא
כדאקשינהו אהדדי בש"ס דילן סו"פ ארוסה יעו"ש ועוד דע"כ צ"ל ה"כ לשי' הפו'
דהבאנו דפוסקים כר"י וא"כ בש"ס דינן שם למ"ל קרא ונעלם מעיני אשה פרט לסומא
אי לא מיתסרה עלי' פשיטא דאינו מקנא לה כדאמרין ברי"פ שם.

וע"כ דבלאונן מחייב ונפיר מיתסרא עלי' וטעם הירוש' דלר"י אינה שותה משום דוקנא
לה חובה וש"ס דילן או דקאי למ"ד רשות או דאף דהנה מצוה מ"מ סבר דאף דאינו
מצוה בקינוי מ"מ יכול להשקותה דקינוי קינוי ולא הנה פחרש ועכ"פ מש"ס דינן מוכח
דבלאונן מחייב.

והנה הגאון הנ"ל הביא ראי' לחייב בלאונן מריש יבמות דפריה ולחשוב בצרות דפוטרות
מחליצה אנוסת אביו ומשני דר"י היא דאוסר אנוסת אביו ובאיסורא לא מיירי: נאי
דסומא לר"י גם בלאונן ליתא א"כ ליחשוב בהיתרא וכגון בסומא נאי משום הא לא אריא
לפי שי' התוס' דמדרבנן אסור וא"כ הא התם גם באיסורא דרבנן לא מיירי פדהוכיחו
התוס' שם ד"ה לר"י ע"ש אכל לע"ד ראי' ברורה מיבמות (ע"ז) דאמר אי לאו דאמר
ר"י הפתוב תלאן בלידה לא מצא ידיו ורגליו בביה"מ מפדי אמר מר קהל גרים איקרי
קהל מצרי שני במה יטהר דילמא דאי עבר ונסיב דאי לא פתיב קרא נאי ס"ד דלר"י
סומא ליתא אף בלאונן משפחת לה בסומין ובהיתרא וע"כ דבלאונן מחייב וזו ראי'
ברורה לכו"ע עוד נלענ"ד ראי' ברורה מנדה (דף י"ג) דתנן החרשת והשוטה והסומא
כו' פקחות מתקנות אותן והן אוכלות בתרומה ופריה בגמ' סומא אינה תבדוק נפשה
ותקוהי לתברתה ואריב"ח סומא אינה משנה נאי ס"ד דלר"י סומא אינו מצוה גם בלאונן
מאי פריה לוקי דר"י היא ולר"י כינן דאינה מצוה על הגדות וגם בלפני ענר ליתא נראה
פשוט דלא מהימנא על איסורין ונהי דבתחלת ראי' כשהיא מוחזקת לטהורה י"ל לשי'
הר"ן סוף לולב הגזול דאפי' קטן נאמן בדבר שפידו כל שהוא בחזקת טהרה אפי' במידי
דאורייתא א"כ י"ל דה"נ סומא אכל בסוף ראי' וכגון בזבה דבעי ספירת נקיים לשם
טהרה ולטבילה דהנה בחזקת איסור נראה פשוט דכל שאינו מצוה בדבר אין נאמן עליו
דהא פירש"י בחולין (ד' י') דנ"ל דעד אהד נאמן באיסורין במקום דאיתחזק איסורא
ובידו מושטט את בן הבקר ואכלי פהגים ולא הצריכה תורה להעמיד עדים על הדבר.

וא"כ פשוט דזה דווקא במחוייב בדבר אכל מי שאינו מחוייב מנ"ל דלהימנא וא"כ א"ש
דבעי פקחות מתקנות אותן ומפרישין אותה בטהרה נאח"פ כינן דאינה בחזקת רואה

בְּדַכְתָּבוּ הַתּוֹסֵף בְּרִישׁ גִּיטִין יַעוֹ"שׁ נֶאֱמָנָת בְּעֶצְמָהּ וְכִי הֵיכִי דְקָטָן נֶאֱמָן אַף בְּדַאֲרֵינִיתָא בְּדָבָר שְׁבִידוֹ וְלֹא אִיתְחַזַּק אִיסוּרָא וְכַדְבְּרֵי הָרִ"ן ז"ל וְע"כ דְּבִלְאוּנָן מְחַנְיָב סוּמָא אַף לַר"י וְא"כ וְדָאִי דָאִית לָהּ נֶאֱמָנוֹת וּמְשׁוֹ"ה הַנּוֹצְרֵה לְזִמְרָא דְאִינָהּ מְשַׁנָּה וְזוֹ רֵאִי בְּרוּרָה וּמְוַכְרַחַת: עוֹד פֶּתַח לְהַקְשׁוֹת דָּאִי סוּמָא חֲזִיב בְּלָאוּנָן לַר"י אִינְצֵטְרִיָּה הַקִּישָׁא דְלֹא תֵאֱכַל חֲמִץ לְאֲכִילַת מִצָּה לְסוּמָא לַר"י וְהִנֵּה לְפִי מִש"כ לְעִיל דְּכָל דְּבָר שְׁבַעֲשִׁי ע"כ סוּמָא פְּטוּר כְּבָר יִתְיַשֵּׁב הֵיטֵב דְּסוּמָא ע"כ פְּטוּר מֵאֲכִילַת מִצָּה וְע"כ דְּהַקִּישָׁא לֹא קָאִי עָלִיו וְנִכּוֹן אָבָל מִש"כ דְּבִש"כ דִּיּוּ בְּחַד קָרָא יִתִּירָא לִיתָא דְּפִשׁוּט דְּלַר"י דְּסָבַר דְּבַעֲי וְנוֹקָא ג"כ צְרִיָּה תִּירֵי קָרָאִי יִתִּירֵי וְכ"כ הַתּוֹ בְּזִבְחִים (י"ח) ד"ה אֲתִיָּא ע"ש וְא"כ לְאַבְיֵי דְּמִצָּה וְהַקְהֵל וְקִידוּשׁ הַיּוֹם הוּוּ ג"כ וּמִצָּה וְקִידוּשׁ הַיּוֹם אִינְצֵטְרִיָּה לְסוּמָא לִיכָּא אֲלֵא חַד יִתּוּרָא וְדו"ק: גַּם מִש"כ דְּלְפִי שִׁי הָרַמְבַּ"ם דְּמִש"ה לֹא הֵנָּה תְּמוּרָה לְאוּ הַנִּיתְקָא לְעֵשֶׂה דְּהִלְאוּ שְׁנָה בְּכָל אָבָל הָעֵשֶׂה לִיתָא בְּשׁוֹתְפִין דָּאִין עוֹשִׂין תְּמוּרָה וְאִי סוּמָא לַר"י אִיתָא בְּלָאוּנָן וְלִיתָא בְּעֵשֶׂה א"כ לְאוּ הַנִּיתְקָא לְעֵשֶׂה לַר"י הֵיכִי מְשַׁכַּחַת לָהּ הָא כָּל לְאוּנָן אִיתָא בְּסוּמָא וְלִיתָא עֵשֶׂה גְבִי לְפַנ"ד י"ל דְּטַעְמֵי דְּהָרַמְבַּ"ם גְּבִי תְּמוּרָה הִינּוּ מְשׁוּם פִּינּוּ דְּשׁוֹתְפִין שְׁהִמִּירוּ דְּלִיתָא לְעֵשֶׂה גְּבִיָּהּ לִוְקִין וְכִינּוּ דְּלֹא זֶה נִיתָן לְלִקּוֹת גְּבִי שׁוֹתְפִין נִיתָן לְמַלְקוֹת גַּם לְכוּ"ע אָבָל כָּל לְאוּנָן אַף דְּאִינָהּ אִיתְנָהּ בְּסוּמִין וְעֵשֶׂה לִיתָא לְגְּבִיָּהּ מ"מ הָא אִית לִי לַר"י בְּהַדְּיָ דְּסוּמָא אִינוּ לִוְקָה א"כ לֹא נֶאֱמָרוּ כָּלֵל לְמַלְקוֹת וְשִׁפִּיר הֵנָּה נִיתְקָא אַף דָּאִין הָעֵשֶׂה שְׁנָה בְּכָל וּבְלֹא"ה יֵשׁ לְדַחוֹת בְּהַרְבֵּה פְּנִים עוֹד פֶּתַח לְהוֹכִיחַ דְּחִיב בְּלָאוּנָן דָּאִי ל"ה לְמ"ל בְּב"ב (קכ"ח) אוּ רָאֵה לְמַפְסֵל סוּמָא בְּעֵדוֹת.

תִּפְּוֹק לִי דְּהֵנָּה עֵדוֹת שְׂאִי אֲתָה יָכוֹל לְהַזְיָמָה וְהִנֵּה כָּל ד"ק אִינּוּ מוּבָנִין בְּנֵה דְּמִש"כ דְּבב"ב (קכ"ח) מְמַעְטִין סוּמָא מֵאוּ רָאֵה הִנֵּה לִיתָא שָׁם זֶה כָּלֵל אֲלֵא דְּאִינְיָתִי שָׁם מִתְּנִיתָא דְּפִתְחָא וְנִסְתַּמָּא פְּסוּל דְּבַעֲיָנָן תְּחִילְתוֹ וְסוּפּוֹ בְּכַשְׁרוֹת יַעוֹ"שׁ וְהָךְ קָרָא דָּאִי רָאֵה לִיתָא שָׁם כָּלֵל אָבָל מְצִאתִי הָךְ דְּרִשָׁא הַגְּהָ"ה בְּרִש"י נִדָּה (ד"נ) יַעוֹ"שׁ [וְהִנֵּה בְּב"ב ק שָׁם פִּירִש"י וְכֵן הִבְיָאָה הָרַמְבַּ"ם דְּסוּמָא פְּסוּל לְעֵדוֹת דְּבַעֲיָנָן ז"ל וְכֵן מְצִאתִי בְּתוֹסְפֹתָא רֵאִי דָּאִי לֹא רָאֵה הִיאָךְ (פ"ג דְּשַׁבּוּעוֹת) אוּ רָאֵה יַעֲיֵד יַעוֹ"שׁ וְצ"ע קֶצֶת] לְהוֹצִיא אֶת הַסוּמָא ע"ש.

וּמ"מ לֹא קָשָׁה כָּלֵל דְּבַאֲמַת י"ל דְּלַר"י לֹא אִינְצֵטְרִיָּה הָךְ דְּרִשָׁא וְהָךְ קָרָא מִיְדִישׁ בְּכ"ד לְמִילְתָא אַחְרִיתִי בְּשַׁבּוּעוֹת ל"ג מִיְדִישׁ לְעֵדוֹת הַמִּתְקַיְּמָת בִּידִיעָה בְּלֹא רֵאִי וְרֵאִי בְּלֹא יְדִיעָה וּמִיָּהּ מְשַׁמַּע שָׁם (דל"ד) דְּרַבְּנָן דְּר"מ דְּסִתְמָא הוּא ר"י נ"ל דְּשַׁבּוּעַת הָעֵדוֹת הֵנָּה בְּתַבִּיעָה שְׁבַמְמוֹן מַג"ש דְּתַחֲטָא תַחֲטָא וְא"כ לֹא אִינְצֵטְרִיָּה לִי הָךְ דְּרִשָׁא דִּידִיעָה בְּלֹא רֵאִי וְדו"ק.

אָבָל בְּעֶרְכֵין (דִּי"ז) דְּרִשִׁין לִי לַר"י גּוֹפְיָ דְּלֹא בַעֲיָנָן שְׂיָהָא בְּכַשְׁרוֹתוֹ מִתְחִילְתוֹ וְעַד סוּפּוֹ אֲלֵא דְּבִרְאֵי וְהַגְּדָה תְּלִי רַחֲמָנָא יַעוֹ"שׁ. גַּם מִש"כ דָּאִי לֹא מִיחְזִיב בְּלָאוּנָן הֵנָּה עֵדוֹת שְׂאִי אֲי"ל לֹא הִבְנִיתִי ג"כ דְּאֲפִי אִי חֲזִיב בְּלָאוּנָן פְּשִׁיעָא דָּאִינוּ בְּתוֹרַת הַזְּמָה דְּבִפְרִוּשׁ פּוֹטְרוֹ ר"י מְכַל דִּינִין שְׁפַתוֹרָה וְזֶה הֵנָּה בְּכָלֵל דִּינִין וּפְשׁוּט הוּא וְלִינְשֵׁב דְּבָרֵי הָרַב נִרְאָה דְּכּוֹנְנָתוֹ לְאוּ מְעֵדוֹת שְׂאִי אֲי"ל דְּהָא ל"ק לְשִׁי הִפִּי דְּבַמְמוֹן לֹא בַעֲי י"ל וּבְכַמָּה גּוֹנִי שֶׁא"צ י"ל אֲלֵא פּוֹנְתוֹ פִּינּוּ דָּאִינוּ בְּלֹא תַעֲנָה וְאִינוּ מְוַזְקֵר עַל עֵדוֹת שְׁקֵר לֹא הֵנָּה בְּכָלֵל

דבל"ה לית לי נאמנות פנין דאינו מונקר כלל על עדות שקר ומיהו לפי מה שהוכחנו דעכ"פ להפסיד ממון ישראל אסור דל"ג מב"נ א"ש]: ולדחות זה גם לדחות ראיתו מהא דקיי"ל סומא ששחט שחיתתו פשיטה וקא אינו בונבחת פנין דליתא אף בלאו דנבילה נראה דהנה בפסחים (נ"ד ס"ט) תניא דערל שלא מל ולא עשה פסח ענוש פרת ע"ש אלמא אע"ג דהשתא גברא לא חזי מ"מ פנין דבידו להכשיר את עצמו ולהביא עצמו לידי חיוב חייב.

וא"כ ה"נ נראה בסומא שבידו להתרפאות עצמו אף דפטר תורה סומא מכל המצות זה שבידו להתרפאות לא פטר תורה פנין דרפואתו בידו וה"נ מצינו בריש מי שאחזו קורדיקוס דר"ל סבר פנין דסמ"ל בידו חשיב כבר דעת ויכול לגרש וה"נ דכנותי' ואף דהתם קיי"ל כר"י דפליג היינו דהתם לענין גיטין השתא מיהת דעתא שגישתא הוא אבל קא פשוט דאף ר"י יודה דחייב במצות פנין דהוא בן דעת ובידו להתרפאות למה לא יתפא וא"כ פשוט דהני אמוראי יש לומר דאיירי בכי ה"ג ולא נפטרו במצות וקרא לאיפסולי סומא לא הווי דרשי ומש"ה הנה מכשרי לו.

ואולי דזה פנונת המפרשים שהביא רבינו הרשב"ם שם דהאי נסתמא לאו לשון ערוון גמור הוא אלא ערוון לשעתו דיש להן רפואה אלא דהוא ו"ל פתב דכולן הכל ואם לזה פנונו לא ידעתי למה זה הכל יתבול.

הרי דבריהם מכוונים דפוסקים כר"י וכשיטת רוב פוסקים שפתבנו וא"כ לא מצוי לפרושי בסומא ממש דא"כ פשיטא דפסול פנין דאינו בל"ת ע"כ פ"י בהה דיש לו רפואה ולא מיפטר מן המצות.

וא"ל דמ"מ הרב לא ס"ל דסבר דנדאי חייב בלאוין ועוד בנדאי אסור לו להפסיד לחבירו דל"ג מב"נ וכדביארנו ומ"מ י"ל דזה פנונת המפרשים והוא פפתור ופרח גם לענין דינא נראה דדברינו נכונים דביש לו רפואה לא מיפטר מן המצות וא"כ י"ל דקרא דממעט עדות לדין וכדבבאנו מן התוספתא בכי ה"ג איירי דאע"ג דחייב במצות פסול לעדות וכן הך דסומא ששחט דמכשרין שחיתתו היינו נמי בהא דמצנוה על השחיטה אבל סומא גמור אפשר דפטור אף מלאוין וא"כ שחיתתו ע"כ פסולה מ"מ כבר הוכחנו בראיות ברורות דבלאוין מיחייב ומשיה סתמו הפו' ולא חילקו ומשמעות דבריהם דבכל סומא פשר שחיתתו והכי נקטינו לדינא דבלאוין חייב לכו"ע אף דנראה להכריע כר"י.

שוב ראיתי ברדב"ז ח"א (סי' ל"ט) דכתב דלכאורה משמעות הרמב"ם גבי פהן סומא דכתב דבסומא באחד מעיניו נושא פפיו אם דש בעירו ומשמע קא בנשתי עיניו לא משום דפסק כר"י דפעור מן המצות אבל אח"כ חזר בו משום דקש"י לי' דאי אפשר לומר פן דמדחזינן דגבי עדות וסנהדרין ותיגיגה ורא"י ותיגיגה ולענין לקרות בתורה הוציאו הסומא מכלל דהא בכל המצות לא קיי"ל כר"י ע"כ נדחק דל"ד נקט סומא באחד מעיניו והנה לענ"ד משמעות דברי הרמב"ם חזקין וכבר דקדקנו פן מהך דשבועה וגלויות וכבר פסק פן הרבינו ירוחם והגהת אשר"י בהד"י ומה שהקשה מעדות וסנהדרין כבר נתתישב בדברינו בכמה אנפין.

גם מהך דלקרות בתורה פשוט דאין פאן ראי' פלל דהא קי"ל דאפי' קטן עולה למנון
שבועה אף שפטור וסומא איצטריף לאנסרו לקרות וטעמא משום דאסור לקרות פסוק
אחד שלא מן הפתב ואף דלענין ללמוד בתורה שבכתב בפני עצמו פבר כ' התוס' בריש
ב"ק דמותר משום עת לעשות מ"מ בצבור אין פאן הך התירא ואסור וז"ב ואין לנו
שיור כי אם מהך דראי' והגדה וכבר עמדנו בזה בריש דברינו והנראה בבבאור הך דריש
תגיגה דהכי איתא שם רגלים פרט לחיגר ולב"ק ולסומא ומי שאינו יכול לילף ברגליו
והנה קרא יתירא ליפא פלל לסומא דאיצטריף למעוטי פל הני אלא דמוכח מתנא
דאיצטריף למעוטי סומא מקרא דרגלים ש"מ דהא בכל המצות מחייב לי' אבל אחר
העיון ליתא דהנה פבר פתבו התוס' שם ובכ"ד דמדרבנן חייב סומא בכל המצות דלא
יהיה נראה פעובד פוכבים והיינו בכל המצות אבל במצות ראי' ותגיגה נראה דלא מחייב
אפי' מדרבנן דהא חיגר ואינו יכול לילף ברגליו נמי פטירי ומשמע שם ד"ז דאפי' מדרבנן
לא מחייבו דבעי קטן חיגר שיכול להתרפאות מי מחייב בחיננו מדרבנן ומשמע דהא
חיגר שאינו יכול להתרפאות אפי' מדרבנן נמי פטור ע"ש וא"כ ה"נ סומא לא עדיף
מינייהו וכי היכי דבפסחים שם גבי הגדה אר"א דסומא פטור דכתיב בעבור זה ומסקנא
דקאי לבזמה"ז וא"כ ע"כ ה"ק דכיון דבדאו' פטור בדרבנן בזה"ז נמי לא חייבוהו דכעין
דאו' תיקון וה"נ פי' דברייתא אף דס"ל דפטור מפל המצות מ"מ מדרבנן חייב אבל ראי'
ותגיגה פיון דיש למעט סומא מרגלים דאמתעט גם חיגר ומי שאינו יכול לילף ברגליו
דפטירי אף מדרבנן גם סומא פעור אפי' מדרבנן וז"ב: ובדרף זה יתבאר גם הדיא דהגדה
ונעתיק פל הסוגי' דהתם דראב"י פוטרו מהגדה דכתיב בעבור זה וגבי בן סו"מ ממעטינו
סומא מזה ופרי דרב יוסף ור"ש דהווי סומין והוציאו את הרבים ומשני דסברי דהגדה
בזה"ז דרבנן ופריף מפלל דר"א סבר דאו' והא איהו נמי אמר דהוא דרבנן ומשני דאיהו
סבר דכל דתיקון רבנן כעין דאו' תיקון ופריף ור"י נמי ודאי כעין דאו' תיקון ומסיק
דר"י סבר דהכי השתא התם דה"ל למכתב בננו הוא וכתוב זה למעוטי סומין אבל הקא
מאי לכתוב ע"כ לשון הסוגי' ולכאורה קשה דהא ר"י גופא מספקא לי' בב"ק דילמא
הלכה כר"י והו"ל למפרך לרב יוסף מדנפשי' היכי הוציא דלמא הלכה כר"י וכל שאינו
חייב בדבר אינו מוציא גם מה דמסיק פל דתיקון רבנן כעין דאו' ולא חייבו לסומא גם
מדרבנן בתקנתם צ"ע דהא לשי' התוס' דהוכיחו מדש"מ ר"י אי פטור מן המצית דע"כ
יכול לברך ולא הנה לבטלה דאי ל"ה מאי שמח הא מפסיד פל הברכות ושי' ר"י משום
דחייב מדרבנן ולשי' יש להוכיח דאפילו במצות דרבנן חייב דאי ל"ה הא אפתי מפסיד
פל ברכות דרבנן פגון הלל ומ"מ ונ"ח נעוד דהא גוף פל הברכות הוא מדרבנן וע"כ דאף
בדרבנן חייבוהו והנראה דבאמת מדר"י גופי' ל"ק לי' דהנה פשיטא לי' דסבר דהגדה
בזה"ז דרבנן ומש"ה יכול להוציא דמדרבנן סומא נמי חייב אלא דמראב"י מקשה דקמ"ל
סומא פטור מהגדה מדכתיב בעבור זה ע"כ דס"ל דאף מדרבנן לא חייבוהו דאי ל"ה מאי
קמ"ל דהא איהו סבר דבזה"ז דרבנן וא"כ גם לכ"א אינו אלא מדרבנן וע"כ דס"ל פיון
דפטור דסומא פאן משום מצנה פרטית לא חייבוהו רבנן ופטור לגמרי גם מדרבנן בזה"ז
וכי האי דראי' בתגיגה שם והיינו דפריף נמי לר"י דנדאי במצנה פרטית כעין דאו' חייב
פי הך מתניתא דריש תגיגה גבי ראי' והמקשה מעיר אהך דכעין דאו' תיקון סמיה פן
נראה בבבאור הסוגי' וא"כ א"ש הא דאיצטריף ראב"י למיפטרין' מבעבור זה היינו נמי

דלא נחייבו מדרבנן פבשאר מצות אלא דלכאורה עדיין קשה דהא קרא קאמר ולא שנייך קרא להכי ע"כ נראה דהך דרשא דבעבור זה אינו כמו שפירא לכוונה משמעות דברי הרשב"ם דמסיים שם ור"י ור"ש ג"ש לא הוו גמרי ומשמע לכוונה דר"י ג"ש דריש אכל לענ"ד לא משמע פן בש"ס דא"כ עיקר התי' דר"י ור"ש לא גמרי ג"ש חסר מן הש"ס אלא דגם ר"א לא ג"ש קאמר ול"ד נקט הרשב"ם ור"י ור"ש אלא פא לומר דאין פאן ג"ש וזה מוכרח לענ"ד וגם לאו יתורא דריש ראב"י דנדאי אינו מיותר פדמסיק ר"י ועוד דא"כ למ"ל לאתויי הך דבן סו"מ אלא דדייק ראב"י משמעותי' דקרא פי היכי דגבי בסו"מ אמרינן דמשמעות זה למעט סומין ה"נ גבי הגדה והיינו דפליג ר"י דהתם הנה יתורא דקרא אכל הקא לאו יתורא וכן משמעות לשון הש"ס וא"כ אין פאן הוכחה מראב"י דלא קיי"ל כר"י דהא קרא יתירא ליפא פלל וקא דהוצרף ר"א הך משמעותא דזה אינו אלא למיפטרין מדרבנן דהא בכל המצות חייב אכל בהגדה דמשמעותי' דקרא לא חייבה אלא מי שרואה את המצות ואית ליה הפירא לא חייבוהו רבנן פלל ונהה פהך מתניתא דריש חגיגה ואין פאן שום סתירה לדר"י ונכון וכו' יש ליישב קושית הארה"ח על דברי תו' (ר"ה נ"ג) דהוכיחו מפאן דסומא חייב במצות מדרבנן.

מדמשני סברי דהגדה דרבנן מפלל דאי דרבנן גם סומא חייב ותמה דהתם פינו דעיקר החיוב דרבנן י"ל מעיקרא גם על סומא איתקין אכל לעשות תקנה מיוחדת בשביל סומא אין ראי' וזהו הפל אי סוגיא קאי כמ"ד דבכל המצות של תורה חייב מן התורה וי"ל דבמצות דרבנן חייב מדרבנן אכל לעשות תקנה לא שמעינן אכל לפי דברינו יפה הוכיחו דהא לרב יוסף קיימינן ואיהו מספקא לי' אי הלכה כר"י דפטר סומא מפל המצות ואפ"ה אי הגדה דרבנן גיחא שגם סומא חייב וכינו דאפי' במצות דרבנן חייב סומא אפי' לר"י כ"ש דחייבוהו במצות של תורה מדרבנן מיהו דזהו א"א דמצות של תורה פטור אפי' מדרבנן ובתקנת חכמים נחייבו ודו"ק אכל מ"מ בעיקר הראי' לענין נשים שאף דפטירי אף מדרבנן שפיר יכולין לברך לכוונה הגה"ה וכשאני לעצמי הי' נלענ"ד לפרש דבאמת לא מצינו בכל הש"ס פעין דאו' שלא להחמיר ואדרבה בכ"ד תקנת חכמי' להחמי' אכל נראה דהנה התוס' (במגילה י"ט) פתבו דתרי דרבנן אינו מוציא חז דרבנן והקשו מהקא אי הנה הגדה בזה"ז דרבנן גם סומא יכול להוציא וקא הנה תרי דרבנן ע"ש שתי' בלוחק ולענ"ד קא גופא פנונת הש"ס במסקנא פל דתיקון רבנן פעין דאו' תיקון דהיינו כמו מעיקרא דהי' לכו"ע חייבין מדאו' לא היו סומין יכול להוציאן ה"נ השתא אף דכו"ע אין חייבין אלא מדרבנן אין הסומא מוציאן דסומא הנה תרי דרבנן ונהה פעין דאו' דהקא פכעין דאו' בכ"ד דהיינו דמחמירין בדרבנן כפשל תורה והוא נכון ומתקבל בשי' הסוגי'.

וא"כ אין אנו מסתפקין פלל לפטור לגמרי מדרבנן ואין ראי' לענין נשים. אכל דעת הרבה פו' דתרי דרבנן מוציא חז דרבנן.

גם לפי זה מוכרח דאי לא בעבור זה הנה חייב מדאורייתא ודלא כר"י גם תקשי לר"י פינו דמספקי לי' דילמא כר"י א"כ אף דלר"י חייב מדרבנן מ"מ הנה תרי דרבנן וצ"ע: ד"ק נכונים דמדפריה מראב"י ופ"כ סמיה אמסקנא דלר"א אף מדרבנן פטור משום פל דתיקון רבנן) ומדלא פריה אלא היכי מוציא אכל היכי מברך לא הנה קשי' לי' ש"מ דאף הפטור גם מדרבנן יכול לברך והיא ראי' נכונה גם לפי דברינו ואולי דעיקר פנונת

התוס' לדחות ראי' הראשונה מר"י שע"כ הי' מקבר' די"ל דתייב מדרבנן אבל ראי' זו בל"ה ס"ל שאינה מוכרחת כ"כ די"ל דהא גופה נמי פריה ולר"א אין ה"נ דא"י לקבר' פיון דפטור אף מדרבנן וצ"ע ואכמ"ל עכ"פ נתבאר דאין מקל הנה ראי' דלא כר"י וכיון דרב יוסף מספקי לי' דילמא הלכה כר"י ותזינו דר"ש דהוא בתרא מפרש טעמ' פשיטא דיש לחוש לחומרא כר"י וכמשמעות הגהת אשר"י והרמב"ם וש"ע וכדבארנו ויציב ונכון.

והנה נראה ברור דלר"י שפוטור סומא מחייבי מיתות ומלקות אף נסתמא אח"כ קודם גמר דין פטור. כדקיי"ל (בסנהדרין ע"א) גבי בסו"מ שפירח קודם גמר דין והקיר זקן דפטור דאי עביד השתא לאו בר קטלא הוא.

וה"נ דכונת' ואין להקשות דא"כ ח"מ היכי משפחת לה דכ"א יסמא עצמו ויפטור דכל אשר לו יתן בעד נפשו דע"כ צ"ל דבהכי חייב רחמנא ותדע דבל"ה יעשה עצמו טריפה קודם גמר דין ונהו עדות שאי אתה יכול להזנימה ויפטור ואין לומר דבגטרף אח"כ באמת לא נפטר דבתו' חולין (די"א) ד"ה ודילמא מוכח בהד' דאפילו נטרף אח"כ פטור.

ולכאורה משמע שם דאפ' נטרף אחר גמר דין פטור ע"ש ואפ"ל דהתם קאי לפי ס"ד דאין הולכין אחר הרוב ות"כ מעיקרא הנה ספק שמה טריפה הוא וצ"ל דלא חייבה רחמנא אלא היכי דנודע לסהדי אי אינו טריפה.

וא"כ נטרף אח"כ נמי פטור פיון דלא חייבוהו אלא בתר ההיא שעמא וההיא שעמא כפר נטרף אבל לדידן י"ל דנטרף אחר גמר דין חייב מ"מ קודם גמר דין פיון דקיי"ל דאין ע"ז נהרגין עד שיגמור הדין וא"כ אם גמר דין בטריפה לא מחייבו וכיון דאינהו לא מחייבו איהו נמי לא מחייב וז"ב ומיהו סברא דאי עביד השתא לאו בר קטלא נראה דלא שייך בטריפה דהא טריפה בר חיובא ואי הרג בפני ב"ד קיי"ל בסנהדרין שם דחייב אלא דאנול"מ לסהדי דהוה אי אתה י"ל אבל ודאי שפיר בר קטלא הוא השתא אלא דנראה ברור דמיפטור משום עדות שאי אתה י"ל וכנ"ל] אלא ע"כ דבהכי חייב רחמנא ועוד נראה פיון דקודם גמר דין על פי רוב מצילין אותו דרחמנא אמר והצילו העדה אף הוא בוטח בעצמו ואינו מסמא ומטרף עצמו ואחר גמר דין אינו נפטר עוד כדקיי"ל שם דגברא קטילא הוא וכיוצא בזה מצינו לר"י גופי' (בב"ק י"ג ומ"ד) דנגח ואח"כ הפקיר פטור ולכאורה א"כ כופר היכי משפחת לה דכיון דבל"ה השור בסקילה יפקירונו ויפטור מן הכופר וכן מועד דמשלם מעל' אף שאין השור שנה המ"ל יפקירונו ויפטור וכ"ש לשי' הרא"ש שם (סי' ט"ז) דבנזקין רבנן נמי מודו וע"כ דבהכי חייב רחמנא: שוב ראיתי בפ"ח שם דהקשה במועד מן העל' המ"ל ע"ש דלא תי' פלום ולענ"ד ברור מקל הני דע"כ בהכי חייב רחמנא וגם אין זה תמוה פיון דקודם גמר דין הוא וכדבארנו ועוד גדולה מזו מצינו דקיי"ל בריש היו בודקין דבעינו בחייבי מיתה שיתיר עצמו למיתה ע"ש בפירוש"י דשייב יודע אני שאני חייב וע"מ פן אני עושה ומי יזקיקו לומר פן ישים ידו לפיו ויעשה מה שלבו חפץ וע"כ דבהכי חייב רחמנא וזה ברור ומוכרח: סימן ו רבותינו האחרונים האריכו בענין נשבע בכתב אי כתיבה פדיבור דמי ופלפלו בזה בדרשות וסברות רבות בטעמא דקרא ובעניויתגו אין לנו רשות לדבר בזה פי דעתם רחבה ודעתנו קצרה אף נאמר מה שחננו ה' במשא ומתן ע"פ מקור וסוגיות הש"ס וה' יעזרנו על דבר

כבוד שמו: (א) והנה פולם פתחו דבריהם בראיה ממגילה י"ח גבי הא דתנו הי' פותבה דורשה ומגיהה אם פינו לבו יצא ופריה בגמ' ה"ד כו' אלא דכתב פסוקא פסוקא וקרי כו' אלא דמנחא מגילה קמי' וקרי לה מינה פסוקא פסוקא וכ' לה כו' ומדנקט הש"ס תרתי זימני לשון וקרי ש"מ דדוןקא אי קרי יצא אבל במה שפוטב הפסוקים לא הנה קריאה וש"מ דכתיבה לאו פדיבור דמי וחתרו הרבה לדחות ראי' זו דבקריאת מגילה שאני דגלי קרא ויש מי שכתב מנזכרים ונעשים דזכירה בפה ואחד כ' דדרשינו אמר עם הספר אמרה מיבעיא לי' אלא אמור בפה מש"כ בספר והתם דוןקא בעי קריאת פה ולענ"ד קשה בזה דאי מצינו לחלק בין מגילה לשאר דברים דאף דבעלמא פתיבה פדיבור במגילה גלי קרא דלאו פדיבור ובעי דוןקא קריאת פה א"כ תיקשי הא דאמר בברכות ט"ו גבי פלוגתא דר"י ור"י לענין קורא את שמע אי צריף להשמיע לאזניו דהא דתנו הפל פשרים לקרוא את המגילה חוץ מחרש כו' כמ"ד צריף להשמיע לאזניו כו' ודחיק טובא לאוקמה כמ"ד א"צ ע"ש ואי ס"ד דמצינו חילוק במגילה דאף דבעלמא גם פתיבה פדיבור במגילה בעי דוןקא אמירה בפה א"כ י"ל דה"נ ס"ל כו"ע דצריף להשמיע לאזניו וטעמין משום דגלי קרא דכתיבה לא מהני אף דהנה פדיבור בכ"ד וע"כ נראה דאין לחלק בין מגילה לשאר דברים אבל עיקר הראי' דבמגילה אינו יוצא בכתיבה משום דהש"ס נקט וקרי לענ"ד יש לדחות דהנה הא דנקט הש"ס וקרי נראה דדייק לה מלשון המשנה אם פינו לבו יצא ותקשה קו' הש"ס בברכות ר"פ הי' דקתני שם הי' קורא קורא ש"מ מצות צריכות פונה ומשני הש"ס שם אם פינו לבו לקרות ע"ש וה"ל סמיך אדהתם ולא חש פבר להאריף פינו דכבר פיל התם ועוד י"ל דהתם לא נחת לדקדק אלא משום הא דפריף בתר הכי והא קרי משום ומשני התם בקורא להגיה ע"ש אבל הכא דלא תני פלל הי' קורא אלא פותבה או מגיהה א"כ פשוט לו לפרש אם פינו לבו לקרות וז"ב והנה פיל התוס' שם בקורא להגיהה שאינו קורא פהלכתו אלא כמשפט פתיבתו בפסירות ויתירות ע"ש וא"כ הרי בהדיא דאפיל קורא בפה פינו שקורא כמשפט הפתיבה אינו יוצא ידי קריאה כ"ש פאן דאפיל פתיבה פדיבור הא הפתיבה כמשפט המסורת ואינו יוצא ידי קריאה שפתיבה פדיבור דמי מ"מ הא אינו קורא כמשפט הקריאה וכמש"כ התוס' ברכות שם.

ובזה יתיישב גם מה שתמה רע"א דלא דקדקו הפו' מסוגיא זו דצריף לקרות קודם פתיבה דהא במתני' לא תני קורא אלא פותבה וע"כ משום דכותב מגילה מן הסתם צריף לקרות וכה"ג דיקדק הש"ס דאסור לכתוב שלא מן הכתב משום דע"כ איירי מתני' במנחא מגילה קמי' דאל"ה היכי יצא וכינון דתני סתמא הי' פותבה ע"כ איירי שתייה מגילה קמי' פדין פתיבה וה"נ יל"ד דצריף לקרות קודם פתיבה מדתני סתמא הי' פותבה ולא תני קורא ע"כ דדין פתיבה פה הוא ולפי דברינו באמת זה תני במתני' בהדיא אם פינו לבו דהיינו פינו לבו לקרות וליפא למידק מינה וגם להיפך אין להקשות לדין באמת למה תני אם פינו לבו דהא בלא"ה ע"כ קורא משום הפתיבה דהכא אם פינו לבו לקרות פדין קריאה קאמר ולא פקורא להגיה ודו"ק: עוד הקשה רע"א דאי נכד"ד א"כ היכי לכותבי ספרים לכתוב השם פכתיבתו הא הנה הוגה השם באותיותיו בענ"ד איני יורד לד"ק בזה דהתם שאני דבהדיא ילפינו לא פשאני נכתב אני נקרא.

והותר בכתיבה ונאסר בדיבור ואין לומר דגילף מהתם דלאו פדיבור דהכא שאני דטעמא משום לעלם פדאמרין כ"ז בסו"פ אלו עוברין ע"ש וזה פשוט עוד הקשה מאלם לא יתרום משום ברכה והא יכול לכתוב הברכה וכעין זה יש להקשות בכל ספק ברכות פגון ספק קרא ק"ש וספק אמר אמת ויצויב וספק ברה בהמ"ז וספק התפלל וש"ד דנסתפקו אי דאוריין או דרבנן ואי דאורייתא חוזר אף דהנה ספק לא תשא וברכה לבטלה ולכאורה הי' אפשר בכתיבה דנראה דליפא לא תשא בכתיבה ובנדאי דוסק לומר דבכ"ד איירי דווקא בשבת דא"א לכתוב ובזה אין לתרץ פדברי הרע"א על קושיתו ע"ש ע"כ נראה לענ"ד דלקושטא דמילתא ברכות ותפלות וקדושות וקריאות לא ניתנו אלא בדיבור ואף שפתיבה פדיבור דמי הכא שאני פדאמרין בברכות כ"ה לענ"ן צואה על פשוטו פל הנשמה תהלה כו' ואף דקיי"ל התם כמ"ד פל עצמותי היינו לענ"ן טהרה אכל הדיבור הנה דווקא בנשימה ולא בידיים ותדע דהא ברכות ותפלות מדינא אסורין לכתוב מ"ה דדברים שבתב אי אתה רשאי לאומרם בע"פ פדאמרין בשבת (דקט"ו) כותבי ברכות פשוטין תורה דאין מצילין אותן מן הדליקה בשבת וש"מ דלא ניתנו לכתוב ע"ש ואף דעכשיו שוב הותר לכתוב גם ברכות משום עת לעשות כמש"כ הרא"ש שם מ"מ חיוב ברכה דאורייתא פגון ברפת המזון וכה"ג נדאי חזינו דלא ניתנו בכתיבה ואף דאס"פ הותר משום עת לעשות מ"מ לא לענ"ן חובת קריאה הותר הקריאה ורתינדי דווקא בפ"ה וכו' ברכות דרבנן פ"עין דאורייתא תיקון וכו' י"ל לענ"ן קריאת המגילה דהא קיי"ל בנדריים דמקרא ומסורת הנה הלמ"מ ושמעין דבעי דווקא קריאה בפ"ה וה"נ לכל קריאה ולפ"ד אלו י"ל דגם במגילה בעי דווקא קריאה בפ"ה ואפ"י יכתוב פדין קריאה לא יצא י"ח דקריאה בפ"ה איתקין ומ"מ אין למדין מזה לענ"ן שבועה דהכא שאני דהחיו' על הקריאה בפ"ה ולא שייך פתיבה פ"אן פ"ל ודו"ק: (ב) והנה התומים בס' צ"ו הביא ראי' מירוש' ר"פ כה"ג דפריה אהא דכה"ג דנין אותו וימנה אנטלר פי' למה צריך להתבזות בעצמו לפני ב"ד יעמיד טוען עבירו ומשני הגע בעצמך הרי שנתחייב כה"ג שבועה וכי ישבע אנטלר ע"ש ואי שבועה פכתב הנה שבועה הרי יכול לכתוב שבועתו ולשלוח לב"ד והנה לשי' רע"א דכל היכי דמתפנין שלא יהי פקריאה לא הנה פקריאה א"כ פשוט דלא שייך פ"אן אלעבר שבועה בכתב דדלמא אינו מתפנין לקריאה ונראה דכ"אן שעיקר השבועה אינה אלא בכוננתו לא תלי בדעת ב"ד אלא שפ"ר פתבנו דקו' שהוכיח ממנה אינו מוכרח אכל גוף הקו' שהקשה התומים לא זכיתי להבין דהא יכול ג"כ לשבע בפ"ה בביתו דנדאי מהני וע"כ הא דצריך הכא בפני ב"ד היינו פדאמרין בגיטין (ל"ה) אדרה בב"ד ואשבעה חוץ לב"ד דשבועה בב"ד חמורה ובכתיבות (פ"ה) תשבע ני העיר במתא פי היכי דתכסוף ובב"מ נ"ח נשבעין לב במעמד גזברים וע"ש בפירש"י דהיינו דצריך השבועה לכתחילה משום חומר השבועה בפני בע"ד ובפני ב"ד ואינו יכול לשבע בביתו בפ"ע וא"כ מאי מהני שכתוב השבועה בביתו ויקראנו בפני ב"ד ובפני בע"ד סוף סוף ליפא פיסופא ולא הנה בפני בע"ד ותדע דבשיליהי ב"ק גבי מקבלין עדות שלא בפני בע"ד דאם היו עדי' מבקשין לילך למה"י מקבלין שלא בפני בע"ד ואי מה שקורין הכתב בפני בע"ד הנה כפני בע"ד א"כ יכתבו עדותן ויקראם בפני הבע"ד וע"כ דזה לא הנה כפני בע"ד וזה פשוט וא"כ אף דכתיבה פדיבור לא עדיף מנשבע בביתו פדיבור דלא הנה כפני בע"ד דליפא פיסופא ודו"ק: (ג) עוד הקשה שם מהא דאמרין בריש תמורה פ"ל ת שפתורה

שָׂאִין בּוֹ מַעֲשֵׂה אֵין לּוֹקִין חוּץ מִנְשַׁבֵּעַ וּמְקַלְל חֲבֵירוֹ בְּשֵׁם וְיִלְיָף שֵׁם מְקַלְל חֲבֵירוֹ מֵאֵם לֹא תִשְׁמָר וְהַפְּלֵא ה' אֵת מִפְּנֵי דְהִינּוּ מִלְּקוּת וְאֵי כְּתִיבָה כְּדִיבּוּר דְּיִלְמָא אֵינְרִי בְּכַתְיבָה דְהוּהָ מַעֲשֵׂה וְהִנֵּה זֶה יֵשׁ לִינְשֵׁב בְּפִשְׁטוּת דְּהָא הוּא אֵם לֹא תִשְׁמָר הֵנִי קָרָא יִתִּירָא וְאֵי כְּשֵׁיז בּוֹ מַעֲשֵׂה פְּשִׁיטָא וְאָף דְּבֵר"פ אֵלוֹ הֵן הַלּוֹקִין יְלִיף מִינֵה לְכָל מִלְּקוּת מ"מ לִירְאָה אֵת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא דְכְּתִיב כָּאֵן לְמְקַלְל חֲבֵירוֹ לִיתּוּרָא לִמ"ל הָא הִנֵּה בְּכָלֵל דְּשָׂאֵר לְאֻנּוֹ וְעֵינֵין תּוֹס' סְנֵהֲדֵרִין (ס"ו) ד"ה מֵאֵי כּו' דְּאִיסוּר לְמְקַלְל חֲבֵירוֹ גְּמַרִינּוּ בְּמָה הִצַּד אוֹ מֵאֵב וְנִשְׂיָא אוֹ מֵאֵב וְחֵרֵשׁ ע"ש וע"כ דְּאֵינְרִי קָרָא כְּשֵׂאִין בּוֹ מַעֲשֵׂה וְהַח"ס הַקְּשָׁה מִנְשַׁבֵּעַ דְּיִלְיָף מֵלֹא יִנְקָה ה' הָא ב"ד מְנַקִּין אוֹתוֹ וּמְלַקִּין אוֹתוֹ וְהִנֵּה הוּא לְכַאֲוֵרָה לְאוֹ יִתּוּרָא הוּא דְּהָא פְּרִיָּה וְדִילְמָא לֹא יִנְקָה כָּלֵל וְא"כ לְמָה אֵינְצֵטְרִיָּה וע"כ דְּנִכְתָּב מִשּׁוּם חוּמְרָא שְׁבוּעָת שְׁוֹא כְּדִאֲמַרִינּוּ בְּכ"ד שְׁנֵאָמַר בּוֹ לֹא יִנְקָה וְא"כ פִּינּוֹ דְּצֵרִיָּה לְמִיכְתָּב לֹא יִנְקָה אֵינְצֵטְרִיָּה לֹא יִנְקָה ה' דְּלֹא לִימָא לֹא יִנְקָה כָּלֵל וְא"כ פִּינּוֹ דְּלֹא יִתּוּרָא קְשָׁה שְׁפִיר לְכַאֲוֵרָה דְּיִלְמָא כְּשִׁפְתָּב הַשְׁבוּעָה דְּהוּהָ מַעֲשֵׂה וע"כ דְּלִיכָא שְׁבוּעָה בְּכַתָּב מִיְהוּ לְאַחַר הָעִיּוֹן בְּשְׁבוּעוֹת (כ"א) מְבִנְיָרָא שֵׁם דְּיִלְיָף שֵׁם דְּאָף שְׁבוּעָת שְׁקַר דְּאֵין בּוֹ מַעֲשֵׂה לּוֹקָה מְלִשׁוּא לְשׁוֹא שְׁנֵי פְּעָמִים מִש"ש ע"ש וְזֶה הֵנִי קָרָא יִתּוּרָא וְדֵאֵי וע"כ כְּשֵׂאִין בּוֹ מַעֲשֵׂה קֵאֵי וִי"ל דְּאֵמְסַקְנָא סְמִיָּה וְהָא דְּפִרְיָה שְׁבוּעָת שְׁקַר מְנַלְן הוּמ"ל דְּשְׁבוּעָת שְׁוֹא גּוּפָא לֹא יִדְעִינּוּ כ"כ דְּלֹא מְשַׁכְּחִינּוּ יִתּוּרָא אֵלֹא דְּפִרְיָה בְּפִשְׁטוּת אֲשִׁבּוּעָת שְׁקַר וְדוּק אֵלֹא דִּישׁ לְהַקְשׁוֹת קו' זוֹ בְּתו"כ שְׁהִבִּיאוּ הַתּוֹס' בְּסְנֵהֲדֵרִין (ס"ה) ד"ה הוֹאִיל כּו' דְּמִמְעַט מִנְעֲשֵׂה דְכְּתִיב גְּבִי קֶרְבֵן מְקַלְל או"א וּמְסִית וּמְדִיחַ וּנְבִיא הַשְּׁקַר דְּאֵין בְּהֵם מַעֲשֵׂה ע"ש וְאֵי כְּתִיבָה כְּדִיבּוּר מְשַׁכַּחַת מַעֲשֵׂה בְּכָל הֵנִי ע"י כְּתִיבָה וְהִנֵּה כְּבָר הַקְּשָׁה כֵּן הַתּוֹמִים בְּהַח"ח גְּבִי ע"ז דְּמִמְעַט ג"כ מִנְעֲשֵׂה דְלִשְׁי ר"ת דְּבִרְאוּי לְהַגִּיד כְּשֵׁר ע"י כְּתָב יָדָם דֵּא"כ מְשַׁכַּחַת מַעֲשֵׂה בַע"ז וּמִש"כ דְּבִדְיָנִי נְפִשׁוֹת מוֹדָה ר"ת דְּפִסּוּל בְּכַת"י קְשָׁה לַעֲנִיד דְּמִשְׁמַעוֹת הַש"ס בְּרִישׁ מִפּוֹת דְּגַם לַעֲנִין מִלְּקוּת קֵרִי ע"ז בְּסִתְמָא לֹא שְׂאִין בּוֹ מַעֲשֵׂה ע"ש דְּצֵרִיָּה קָרָא דְּאִיכָא מִלְּקוּת בַּע"ז מִשּׁוּם דְּהוּהָ לֹא שְׂאִין בּוֹ מַעֲשֵׂה וּמִשְׁמַע דְּלַעוֹלָם הִנֵּה אֵין בּוֹ מַעֲשֵׂה: וְהִנֵּה הַח"ס יִינְשֵׁב קו' בְּשִׁי הַחֲזִינוּ דְּכָל לֹא דְּמִשְׁכַּחַת בְּלֹא מַעֲשֵׂה אָף שְׁעֲשֵׂאָה בְּמַעֲשֵׂה אֵינּוּ לּוֹקָה אֲבָל הַקְּשָׁה לִשְׁי הַרְה"מ דְּהַשְׁעָה"מ וְהַמְל"מ כְּתָבוּ בְּשִׁמּוֹ לְהַיְפּוּדָה דְּכָל שֵׁיז בּוֹ מַעֲשֵׂה אָף דְּעֲשֵׂאָה בְּלֹא מַעֲשֵׂה לּוֹקָה וְלִדְיָדִיָּה קְשָׁה טְפִי כָּל הֵנִי דֵּא"כ לְמָה קָרִי לְהוּ כָּל הֵנִי אֵין בּוֹ מַעֲשֵׂה אֵם אֲפִשֵׁר בְּכַתָּב דְּהוּהָ מַעֲשֵׂה וְתִי לִשְׁי דְּנִשְׁבַּע בְּכַתְיבָה לִיכָא מִלְּקוּת אָף דְּשְׁבוּעָה בְּכַתָּב הוּהָ שְׁבוּעָה מ"מ לִיכָא בְּזִיּוֹן הַשֵּׁם בְּכַתְיבָה וְכֵן מְקַלְל חֲבֵירוֹ אֵינּוּ לּוֹקָה מִשּׁוּם זֶה ג"כ ע"י כְּתִיבָה דְּבִהֲנִי הוּהָ טַעְמָא מִשּׁוּם בְּזִיּוֹן הַשֵּׁם וּמִש"ה חֲשִׁיב לְהוּ אֵין בּוֹ מַעֲשֵׂה וְכ' עוֹד דְּבִזְוָה נִיחָא הָא דְּלֹא חֲשִׁיב הַש"ס מְקַלְל או"א בְּהַדִּי הַנְּדָה תְּלֵתָא דְּמְקַלְל או"א חֲשִׁיב גַּם בְּכַתָּב וּמִש"ה בְּכ"ד נְמִי לּוֹקָה וְלֹא שְׁיָיָה לְמִחְשְׁבִינְהוּ לִשְׁי הַה"מ אֲבָל לִשְׁי הַחֲזִינוּ דְּכָל שְׁמִשְׁכַּח בְּלֹא מַעֲשֵׂה גַם כְּשִׁעֲשֵׂאָה בְּמַעֲשֵׂה אֵינּוּ לּוֹקָה נְדַחַק לִינְשֵׁב הָא דְּלֹא חֲשִׁיב מְקַלְל או"א וע"ש שְׁנֵדְפִס בְּטַעוֹת בְּהַיְפּוּדָה וְדו"ק אֲבָל כָּל דְּבִרְיוֹ לַעֲנִיד קְשִׁים לְהַבִּין הִנֵּה מִש"כ הָא דְּלֹא חֲשִׁיב מְקַלְל או"א כְּבָר הַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' בְּשְׁבוּעוֹת שֵׁם ד"ה חוּץ הָא דְּלֹא חֲשִׁיב מוֹצִיא שֵׁם רַע וע"ז וְתִי דְּלֹא חֲשֵׁ לְמִחְשְׁבִינְהוּ פִּינּוֹ דְּכְּתִיב מִלְּקוּת בְּגוּפִינְהוּ ע"ש וְה"נ י"ל דְּלֹא חֲשִׁיב מְקַלְל או"א דְּכַתְיב מִיְתָה בְּגוּפּוֹ וּבִלֹּא"ה י"ל דְּלֹא חֲשִׁיב אֵלֹא חֲשִׁיבִי מִלְּקוּת וְלֹא חֲשִׁיבִי מִיְתוֹת וּמָה שְׁתִּי אֵלִיכָא דְּהַה"מ דְּמְקַלְל או"א חֲשִׁיב כִּישׁ בּוֹ מַעֲשֵׂה מִשּׁוּם דְּאִיתָא בְּמַעֲשֵׂה כְּגוֹן בְּכַתְיבָה צ"ע דְּהָא הַתּו"כ חֲשִׁיב לִי

בְּהִקְיָא אֵין בּוּ מַעֲשֵׂה כְּמוֹ שְׁהִבִּיאוּ הַתּוֹס' סְנֵהֲדָרִין הַנִּלְעוֹד תִּקְשָׁה דְּהָא אֵי נִימָא
דְּשִׁבּוּעָה בְּכֶתֶב מְהַנִּי ה"ה הַקְדָּשׁ בְּכֶתֶב וּדְאֵי מְהַנִּי דְּהָא אִפִּי' בְּהִרְהוּר מְהַנִּי.

וּא"כ לִשְׁי' זֹו דְּכָל שְׁיִישׁ בּוּ בְּמַעֲשֵׂה גַם בְּלֹא מַעֲשֵׂה חֵיב א"כ לְמָה חֲשִׁיב מְמִיר דְּלוֹקָה
אַף שְׁאֵין בּוּ מַעֲשֵׂה הָא מְמִיר נְמִי אִיתָא בְּמַעֲשֵׂה וְכֵה"ג בְּכ"ד נְמִי לֹוקָה לְשִׁטְתּוֹ וְעו"ק
לִי טוֹבָא בֵּין לִשְׁי' הַחֲיִנּוּף בֵּין לִשְׁי' הַה"מ.

דְּהָא חֲסָמָה בְּקוּל לר"ל בב"מ (ד"צ) אֵינוּ לֹוקָה וּבְמַעֲשֵׂה וּדְאֵי לֹוקָה כְּדַמְנִיָּא בְּבְרִיָּתָא
הָתָם וְכֵן אֲמַרִּין בְּמִכּוֹת (ד"כ) גְּבִי הָא דְמַנְיָא אֶחָד הַנִּיָּקָף וְאֶחָד הַמְקִיף לֹוקִין וּפְרִיָּף נִיָּקָף
אֲמַאי לֹוקָה לָאו שְׁאִיב"מ הוּא וּמְשַׁנֵּי רְבָא בְּמַקִּיף לְעֲצָמוּ פִי' וְלָקִי תִרְתִּי מִשּׁוּם נִיָּקָף
וּמְשׁוּם מְקִיף פִּינּוֹן דְּעֵבִיד מַעֲשֵׂה כִפִּי רְשָׁ"י וּר"א מְשַׁנֵּי בְּמַסִּיעַ וּד"ה ע"ש הָרִי דְבָלָאוּ
אֶחָד אִם עֲשֵׂה בְּמַעֲשֵׂה לֹוקָה וּבְלֹא מַעֲשֵׂה אֵינוּ לֹוקָה וְקָשָׁה לְתַרְוּנִיָּהוּ: וְהַנְרָאָה לְעַנ"ד
בְּבִיאוּר הַדְּבָר וּבִתְחִילָה נְפָרֵשׁ דְּבָרֵי הַחֲיִנּוּף וְהַגְלַעַנ"ד דְּהַחֲיִנּוּף לָאו מְסַבְרָא דְנִפְשָׁי'
קְאָמַר וִיסוּדוֹ מְדַבְרֵי הַש"ס סְנֵהֲדָרִין (דס"ה).

וְאוּדְפְרִיָּף הָתָם לר"י מ"ש כְּפִיפֶת קוּמְתוֹ דְּהִנֵּה מַעֲשֵׂה וּמ"ש עֲקִימַת שְׁפָתָיו דְלֹא הִנֵּה
מַעֲשֵׂה וּמְשַׁנֵּי שְׁאֵנִי, מְגַדָּף הוּאִיל וַיִּשְׁנֹו בְּלֵב וּפְרִיָּף מַע"ז דְּלִיתְנָהוּ בְּלֵב וְלֹא חֲשִׁיב מַעֲשֵׂה
וּמְשַׁנֵּי שְׁאֵנִי ע"ז הוּאִיל וַיִּשְׁנֹו בְּקוּל וּפְרִיָּף וְקוּל לר"י לָאו מַעֲשֵׂה וְהָא גְּבִי חֲסִימָה חֲשִׁיב
ר"י מַעֲשֵׂה וּמְשַׁנֵּי שְׁאֵנִי ע"ז הוּאִיל וַיִּשְׁנֹו בְּרָאָי' וְהִנֵּה הַתּוֹס' בְּד"ה הוּאִיל הַקְשׁוֹ לְגִי'
רְשָׁ"י דְלִפִּי הַמְסַקְנָא הָדָר בִּי מַהֲדָּ סְבָרָא דְיִשְׁנֹו בְּקוּל וּא"כ תִּיָּקְשִׁי הִנֵּי דְחֲשִׁיב בְּתו"כ
שְׁהִבְאֵנוּ לְעִיל מְקַלֵּל או"א וּמְסִית וּמְדִיחַ וּנְבִיא הַשְּׁקָר אִיב"מ וְכ' גִי' אַחֲרֵת דְשְׁאֵנִי מְגַדָּף
הוּאִיל וַיִּשְׁנֹו בְּקוּל וְכִי פְרִיָּף וְקוּל לר"י לָאו מַעֲשֵׂה הִינֵנוּ דְוּוּקָא בַע"ז מִשּׁוּם דְּבְדִיבּוּרָא
עֵבִיד מַעֲשֵׂה וְהִנֵּה פְחֲסִימָה ג"כ דְּבְדִיבּוּרָא עֵבִיד מַעֲשֵׂה שְׁהִבְהִמָּה יִרְאָה לְאַכּוּל וְזוּקְפֶת
רְאִישָׁה.

וְה"נ אר"י בְּתַמּוּרָה לֹא תִיָּתְנִי מְמִיר דְּבְדִיבּוּרָא עֵבִיד מַעֲשֵׂה ע"ש וְהִנֵּה לְפִי גִירְסָתָם
וּפְרִיָּוִשְׁם נִרְאָה דְמַהֲדָּ טַעְמָא דְמַעֲקָרָא דְשְׁאֵנִי מְגַדָּף הוּאִיל וַיִּשְׁנֹו בְּלֵב הָדָר בִּי לְפִי
הַמְסַקְנָא וְלִהָדָּ שְׁיִנּוּיָא דְכֵן יִשְׁנֹו בְּקוּל ע"כ הָדָר בִּי ג"כ מִתְחַלֵּת סְבָרַת הַש"ס דְּהִנֵּה ס"ל
דְּעִקִּימַת שְׁפָתָיו הִנֵּה מַעֲשֵׂה אֶלָּא דְקוּל לָאו מַעֲשֵׂה הוּא וְהוּא דְחוּק אֶבֶל לִשְׁי' רְשָׁ"י נִרְאָה
בְּרוּר דְהָדָּ טַעְמָא שְׁכֵן יִשְׁנֹו בְּלֵב קָאֵי וּבִיאוּר הַש"ס בְּשְׁכֵן יִשְׁנֹו בְּקוּל מְבֹאָר לְמַדְקָדָּק
בְּדְבָרָיו דְחִילּוּק יִישׁ בְּדְבָר דַּע"ש וּדְאֵי הִנֵּה מַעֲשֵׂה כְּגוֹן בְּמַגְדָּף דְּעִיקָר הָאִיסוּר נְגַמַר
בְּדִיבּוּרוֹ לְבַד וּמַש"ה הַנְצָרָה לְטַעַם שְׁכֵן יִשְׁנֹו בְּלֵב אֶלָּא דַּבַּע"ז אֵין הָאִיסוּר נְגַמַר בְּדִיבּוּרוֹ
אֶלָּא בְּשְׁמִיעַת הַב"ד וְהַשְׁמִיעָה לְב"ד זֶה לָאו מַעֲשֵׂה וּמַש"ה אִם דַּבַּע"ז לֹא שְׁיָיָף יִשְׁנֹו
בְּלֵב מ"מ כָּאֵן אֵין ע"ש גּוֹמַר הָאִיסוּר וְאֵין הָאִיסוּר בְּמַעֲשֵׂה אֶלָּא בְּהַשְׁמִיעָה לְב"ד וְקו'
הַתּוֹס' נִרְאָה לִיָּשֵׁב דְגַם לְרְשָׁ"י אֶפְשָׁר לֹומַר דְלֹא הָדָר בִּי אֶלָּא בַע"ז דְּבְדִיבּוּרָה עֵבִיד
מַעֲשֵׂה וְהָדָּ סְבָרָא שְׁכֵן יִשְׁנֹו בְּקוּל קָאֵי שְׁפִיר לְעַנְיָן מְסִית וּמְדִיחַ וּנְבִיא הַשְּׁקָר דְבְּכָל הִנֵּי
אֵינוּ תְלוּי בְּלֵב כְּמַגְדָּף אֶלָּא הוּוּ כַע"ז דְּהָאִיסוּר נְגַמַר ע"י שְׁמִיעַת חֲבִירוֹ וַיִּשְׁנֹו בְּקוּל.

וּמְקַלֵּל או"א אִם אִם דְּהָאִיסוּר נְגַמַר בְּדְבָרָיו מ"מ הִנֵּה יִשְׁנֹו בְּלֵב דָּאֵם אֵינוּ מְכוּוֹן לְאָבִיו וּדְאֵי
אֵינוּ עוֹבֵר כְּמוֹ מְגַדָּף לְפִירְשָׁ"י ע"ש וּבִתְד"ה הוּאִיל וַיִּשְׁנֹו בְּלֵב וְדו"ק וּמַע"ז הוּא דְפְרִיָּף
דְּבְדִיבּוּרָה עֵבִיד מַעֲשֵׂה וְאִפ"ה מְסִיק פִּינּוֹן דְיִשְׁנֹו בְּרָאָי' וְעִיקָר הַדְּבָר ע"י רִאִי שְׁאֵין בּוּ
מַעֲשֵׂה לֹא חֲשִׁיב מַעֲשֵׂה זוּלַת דְלִפְנֵי הַתּוֹס' א"ש טְפִי דְקָאֵי הָדָּ שְׁיִנּוּיָא לְמַגְדָּף דְאִיָּרִי בִי

התם ולפירש"י לא מפרש בש"ס למאי צריך לפי המסקנא הך סברא דישנה בקול וכבר כ' דלשיטתם דחוק יותר וכנ"ל ומה שהוכיחו עוד דבתמורה אר"י לא תיתני ממיר דבדיבורי עביד מעשה.

ולכאורה לפירש"י לפי המסקנא ג"כ ע"ש לחוד הנה מעשה זולת מה שישנה בקול לק"מ דנדאי ג"כ ממיר הנה חשיב ישנה בקול דאינו דומה למגדף שהאיסור נגמר בדיבורי לחוד וכן מקלל או"א אבל ממיר אין האיסור בהדיבור אלא בהפעולה הנמשך ממנו אלא דמ"מ פיון דהפעולה הנמשך ממנו הנה מעשה חשיב מעשה ודו"ק והנה לפי המבואר בדברינו לפירש"י דקאי ס"ד דהש"ס לפי המסקנא דע"ש הנה מעשה אלא דבמגדף דתלוי בלב ועיקר האיסור במה שבלב לא חשיב לי מעשה וס"ל להחינוך דה"נ בכל מעשה גמורה אם עיקר האיסור אינו המעשה לא חשיב לאו שיש בו מעשה וה"נ הנה סברת ישנה בקול דאף דע"ש הנה מעשה פיון דהאיסור ע"י שמיעת הב"ד לא חשיב יש בו מעשה זולת היכא דבדיבורי עביד מעשה אף שישנה בקול מ"מ פיון דתחילתו וסופו מעשה אף שבינתים הנה ע"י שמיעה מ"מ הנה חשיב מעשה אי לאו דעיקר הדבר הוא ע"י ראי' ולא חשיב מעשה ולפי"ז מיושב מה שהקשינו לשיטתו מחסימה דהנה מסקינן בב"מ שם דעיקר איסור חסימה לא תדוש בחסימה והדישה שדש בו נדאי הנה מעשה והא דפטר ר"ל חסמה בקול לענ"ד נראה ברור דכיון דר"ל ס"ל ע"ש לא הנה מעשה א"כ הא דהבהמה נחסמת ס"ל דלא הנה מפחו וחשיב כמו שאינה אוכלת מעצמה ואיהו לא עביד איסורא כלל.

והא דאר"ל אינו לוקה אידי דאר"י לוקה אמר איהו נמי אינו לוקה אבל באמת ליכא פאן איסור חסימה כלל ובזה מיושב היטיב מה שהקשו התוס' דלר"ל פיון דגם חסימה איכא בלא מעשה א"כ היכי גלפינן במכות דלאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו משום דבעינו דומיא דחסימה הא בחסימה גופה איכא לדידי' בלא מעשה ונדחקו ליישב ועוד הקשו דלר"ל קי"ל דסבר דאפי' לשאב"מ לוקין עליו ולמה פטר לי' הקא ולפי דברינו א"ש שפקול לר"ל לא הוי לאו כלל וליכא חסימה בכה"ג וישפיר גליף מינה במכות וא"כ גם עיקר האיסור יש בו מעשה ולק"מ גם לש"י החינוך וגם הך דניקף לפי מה שביארנו בש"י א"ש פיון דעיקר איסור הקפה הנה האיסור ע"י מעשה אלא שאפשר שאחר יקיפנו והוא לא יעשה מעשה ומ"מ חבירו יעשה מעשה וא"כ אין נ"מ בדבר דמ"מ האיסור הנה ע"י מעשה ודו"ק.

וא"כ כבר נתנישב שפיר מה שהקשינו מכל הני מקלל או"א ומו"מ ונה"ש ונשבוע וממיר ומקלל חבירו דאי כתיבה דדיבור דמי כל הני משפט ע"י מעשה וכן ע"ז לשי' ר"ת דכשר בכתב דכיון דכל הני עיקר האיסור אינו המעשה וכמו שבארנו א"כ אף שעשאה ע"י מעשה אינו חשוב יש בו מעשה וכדנתבאר: והנה דברי הה"מ שכ' בשמו דכל היכא שישנה במעשה אף בלא מעשה לוקה הם בפ"ג מהל' שכירות שהקשה שם דהרמב"ם פסק שם דחסימה בקול לוקה כר"י וס"ל דע"ש הנה מעשה ובפי"ח מהלכות סנהדרין הביא כל לאו שאב"מ אין לוקין עליו חוץ מנשבוע ומק"ח בשם וממיר והנה מנשבוע ומקלל כ' דברי התו' דחסימה בקול דווקא משו' דבדיבורי עביד מעשה חשיב ע"ש מעשה אבל ממיר דהוא נמי עביד מעשה בדיבורי קשה ובהדיא אר"י לא תיתני ממיר

והנה לשי' רש"י והחינוך דביארנו דקאי ג"כ בשי' רש"י יש ליישב דברי הרמב"ם דלא יסתרו את עצמם וגם למה פסק שלא כר"י דהנה פבר ביארנו דע"ז אף דבדבורי' עביד מעשה מ"מ פיו דעיקר האיסור ע"י ראי' לא חשיב מעשה וכן מגדף אף דע"ש היכי שנגמר האיסור בדבורי' לחוד הנה מעשה פיו דישנה בלב לא הוי מעשה [ובאמת יש לתמוה בדברי התוס' שבועות ה"ל דכ' דאין לומר דע"ז חשיב מעשה דהא בר ש מפות מבואר דאין בו מעשה ולא אייתי טפי הך דסנהדרין דמסיק הש"ס מברי' דע"ז אב"מ ומבואר הטעם לפי שישנה בראי' וא"ל דהתו' גיחא לי' לאתויי ממלקות דהא בש"ס סנהדרין שם מדמה בהדיא למלקות ופריה מחסימה וצ"ע] וא"כ כמו דע"ז לא חשיב מעשה אף דבדבורי' עביד מעשה לפי שישנה בראי' לכאורה ה"נ ממיר נהי דבדבורי' עביד מעשה מ"מ הא ישנה בלב דנהי דקיי"ל דבתמורה רבי קרא שוגג כמזיד ואפי' בטעות הנה תמורה ולקי מ"מ היכי שאינו מתכוין להדיא לכה ודאי לא הנה תמורה פגון הך דתנו בסופ"ב דנדרים הרי עלי פקרפון והוא אומר לא נתכוונתי אלא לקרפון של מלכים דאינו נדר וה"נ גבי תמורה האומר ה"ז תמורתקרפון שיש לי בביתי ויש בביתו קרפון וקרפון של מלכים דאם הי' בלבו לקרפון של מלכים אינו תמורה וא"כ ת בלב פגדף וכי היכי דמגדף אף דבע"ש נגמר האיסור וע"ש בכה"ג ודאי הנה מעשה אפ"ה פיון שישנה בלב אינה מעשה ה"נ ממיר בכה"ג לענין סברת דבדבורי' עביד מעשה דהא משמעות הש"ס דסברא דישנה בלב וישנה בראי' שוין הן ותרוניהו מגרעי מעשה דע"ש וכל שפן לפי מה שביארנו בשי' רש"י והחינוך ודו"ק ע"כ נראה דבאמת ר"י לא אמר לתנא איש תבשות אלא דלא תיתני ממיר ובאמת פליגי בהכי דתנא סבר דבממיר איפא ילפותא דאף בכה"ג דישנה בלב דלא הנה מעשה אפ"ה לוקה בממיר ור"י סבר דלא תיתני ממיר וכעין שאר"י (בב"ק ל"ד) חובל ומבעיר אינה משנה ואת"ל משנה חובל בצריה לכלבו ומבעיר בצריה לאפרו ע"ש וה"נ אמר בקיצור דממיר אינה משנה אלא היכי דבדבורי' עביד מעשה חייב כמו בכל דנכתא וכגון בא"צ ללב פגון שאמר תחת קרפון חטאתי שיש לי בביתי ודו"ק.

והנה לפי"ז י"ל דהרמב"ם סמך אסוגי' דסנהדרין דהכא דאייתי הך דר"י דחסימה ולא אייתי ר"י דתמורה דמפרש בהדיא דבדבורי' עביד מעשה חייב: אלא משום דאנן ס"ל דגבי תמורה איפא ילפותא בהדיא הגה"ה וילשון הש"ס במנחות (פ"ה) הקדישו מהו שילקה עליו משום בע"מ כו' מבואר דמקדיש בע"מ לוקה אף דאינו במעשה אלא בע"ש וכן פסק הרמב"ם בהדיא ולכאורה אף דבדבורי' עביד מעש' מ"מ הא הקדש ודאי ישנה בלב דהא הקדש טעות אינו הקדש וע"כ דבתמורה איפא ילפותא דאפי' אין בו מעשה ונהדר ילפינו תחילת הקדש מסוף הקדש כדאמרינו (במנחות צ"ג) ולא חשיב בהדי נשבע וממיר משום דממיר ילפינו לה ונהה בכלל ממיר ולר"י י"ל דבאמת איפא ילפותא בהקדש ודו"ק: לוקה דאפי' בלא מעשה חייב ולא ס"ל בהדיא כר"י ואייתי טפי ר"י דחסימה דקיי"ל פנותי' ומש"ה הביא הך דחוזן מממיר ועוי"ל דג"ל כג"ל רש"י בריש תמורה דמש"ה איצטריה בתמורה ריבויא לנשים משום דתמורה הנה לשאב"מ וע"כ היינו בצריה ללב וכמ"ש דבכה"ג לא הנה מעשה ופסק כסתמא דהש"ס כ"ז לשי' החינוך וכפירוש"י: אבל הה"מ לא הביא אלא חילוק התוס' דבדבורי' עביד מעשה ומשמע דס"ל דע"ש לחוד לא הנה מעשה ולי"ל א"כ ג"ל רש"י וא"כ לפי המסקנא לא קאי סברא דישנה

בָּלָב וּכְמוֹ שְׂנֹת־בָּאָר וְהוֹקְשָׁה לוֹ הֵךְ דְּמִמִּיר לְפִי"ז לִיכָא תִי דִישְׁנָה בָּלָב וְתִי ע"ז בְּלִשׁוֹן
 זֶה וְאֶפְשָׁר הִי לִי לֹמַר דְּכָל שֵׁא"א אֶלָּא בְּדִיבּוּר לְבַד לֹא חֲשִׁיב מַעֲשֵׂה אָבֵל חֲסִימָה פִּינּוּן
 דִישְׁנָה גַם בְּמַעֲשֵׂה גַם חֲסִימָה בְּקוּל הֵנָּה מַעֲשֵׂה וְהֵנָּה הִבִּינוּ בְּדִבְרֵי הַמַּל"מ וְהֶאֱחָרוּנֵיהֶם
 דְּכָל שְׁשָׁנָה בְּמַעֲשֵׂה אֶף בְּלֹא מַעֲשֵׂה כָּלֵל לֹקִינְי עָלָיו וְכ"כ דְּקִשָּׁה טוֹבָא ע"ז הֵךְ דְּנִינְקָף
 וְחֲסִימָה בְּקוּל לר"ל דְּאִינוּ לֹקֵה אֶף שְׁשִׁינְיָה צ"י מַעֲשֵׂה נֶאֱפֵר לר"י מְבֹנָאָר הַטַּעַם
 בְּסִנְהֶדְרִין דַּע"ש חֲשִׁיב מַעֲשֵׂה אָבֵל לַעֲנִי"ד גַּם דְּבָרֵי הַה"מ אִינּוּ אֲמֹרִין אֶלָּא בַּע"ש
 דְּבַכָּה"ג גַּם פ"ש הֵנָּה מַעֲשֵׂה וְכֵן מֹרִין בְּהִדְיָא דְּבָרֵי שֵׁכ' דְּגַם חֲסִימָה בְּקוּל הֵנָּה מַעֲשֵׂה
 וְא"ש מֵהֵךְ דְּנִינְקָף וּמַחֲסִימָה דְּלר"ל דַּע"ש לֹא הֵנָּה מַעֲשֵׂה ל"מ הֵךְ סְבָרָא דִישְׁנָה ע"י
 מַעֲשֵׂה וּמִיָּהוּ עַכ"פ בַּע"ש הִיכָא דְּאֶפְשָׁר בְּמַעֲשֵׂה גַם לַהֲה"מ הֵנָּה מַעֲשֵׂה וְעַדִּין תִּקְשָׁה
 מְמִיר אִי פְתִיבָה דְּבִיבּוּר דְּמִי א"כ הָא אֶפְשָׁר בְּכַתְּבָא דְּהֵנָּה מַעֲשֵׂה וְלָמָּה חֲשִׁיב הֶרְמֵב"ם
 מְמִיר בְּהִדְיָה הִנֵּי דְּלֹקִינְי אֶף שְׁאִין כֹּס בְּהֵן מַעֲשֵׂה גַם תִּקְשָׁה הַתּו"כ דְּלַעֲיִל דְּחֲשִׁיב מְקַלְל
 או"א וּמו"מ כו' אִין בְּהֵם מַעֲשֵׂה וּבִיּוֹתֵר קִשָּׁה לְפִי דְּבָרֵי הַלַּח"מ שְׁם דְּכ' לְהַקְשׁוֹת לְפִי
 שִׁי הַה"מ לְחַלְקָא בֵּין הִיכָא דְּאֶפְשָׁר בְּמַעֲשֵׂה דַּא"כ אֲמַאי הַקְשָׁה הַש"ס בְּסִנְהֶדְרִין שְׁם
 דְּפָרִיף אַע"ז וְקוּל לר"י לֹא מַעֲשֵׂה וְהָא גְבִי חֲסִימָה לר"י הֵנָּה מַעֲשֵׂה וְא"כ דִּילְמָא חֲסִימָה
 שְׁאִנֵּי דְּאֶפְשָׁר בְּמַעֲשֵׂה גְמוּרָה וְתִי דְּגַם ע"ז אֶפְשָׁר בְּמַעֲשֵׂה כְּגוֹן בְּכַתְּבָא לְשִׁי ר"ת דְּכָשָׁר
 ע"ש וְא"כ ע"כ מְמִיר דְּלֶהֲרַמְבָּ"ם לֹא חֲשִׁיב מַעֲשֵׂה ע"כ לִיכָא בְּכַתְּבָא וְהַנְּלַעֲנִי"ד דְּבָאֲמַת
 לֹא ע"ז וְלֹא מְמִיר חֲשִׁיב יְשְׁנָה בְּמַעֲשֵׂה אֶף שְׁאֶפְשָׁר בְּכַתְּבָא דְּהֵנָּה הַתּו"כ בְּב"מ עַל הַקּו'
 שְׁהַבְּאִינוּ לַעֲיִל דְּלר"ל דְּחֲסִמָּה בְּקוּל אִינוּ לֹקֵה דְּאִינָה מַעֲשֵׂה א"כ אִיכָא חֲסִימָה בְּלֹא
 מַעֲשֵׂה וְא"כ הִיכִי אֲמָרִינּוּ בְּמַכּוֹת דְּלִשְׁאֲב"מ אִין לֹקִינְי עָלָיו דִּילְפִינּוּ מַחֲסִימָה הָא חֲסִימָה
 גּוּפָא אֶפְשָׁר בְּלֹא מַעֲשֵׂה וְתִי דְּקָרָא אִיירִי בְּסִתְּמָה חֲסִימָה שְׁהוּא בְּמַעֲשֵׂה ע"ש א"כ י"ל
 בְּפִשׁוּט דַּהֲה"מ לֹא אָמַר לֵה אֶלָּא בְּחֲסִימָה דְּסִתְּמָה חֲתִימָה הֵנָּה בְּמַעֲשֵׂה אָבֵל מַה שַׁע"ז
 וְנִשְׁבַּע וּמְמִיר וּמְקַלְל וְכו' אֶפְשָׁר בְּכַתְּבָא לֹא חֲשִׁיב יְשְׁנָה בְּמַעֲשֵׂה פִּינּוּ דְּאִין דְּרַף בְּמַעֲשֵׂה
 וְקו' הֶרֶב לַח"מ דַּא"כ מַאי פָּרִיף בְּסִנְהֶדְרִין אַע"ז לַעֲנִי"ד יֵשׁ לִינִישׁב בְּפִשְׁיטוֹת דְּהָא הַסּוּגְיָא
 בְּסִנְהֶדְרִין קָאִי אֲלִיכָא דְּר"י וְר"י וְדַאי לִי"ל הֵךְ חִילּוּק דַּהֲה"מ דְּהָא חֲשִׁיב מְמִיר יֵשׁ בְּהַ
 מַעֲשֵׂה דְּלֹא פְהֶרְמֵב"ם וִי"ל דְּהַש"ס סְמִיף אַר"י דְּמְמִיר וּבְזָה א"ש טְפִי דְּהֶרְמֵב"ם לֹא
 פֶּסֶק כְּר"י גְבִי מְמִיר מְשׁוּם דְּחֻזִּינּוּ דְּהַש"ס סְמִיף אַר"י דְּגְבִי מְמִיר וְלֹא אִינִי לִי ש"מ
 דְּלִית הִלְכָתָא הִכִּי גַם י"ל ג"כ פְּדִלְעִיל מַגִּי רַש"י רִישׁ תְּמוּרָה הַנְּ"ל וְכַמְשָׁנ"ו וְא"כ אֶף
 לְדְבָרֵי הַה"מ אִין רִאִי דְּכַתִּיבָה לֹא פְּדִיבּוּר דְּאֶפְי' הֵנָּה פְּדִיבּוּר וְאִיכָא בְּכַתְּבָא מ"מ לֹא
 מְיָקְרִי יְשְׁנָה בְּמַעֲשֵׂה פִּינּוּ דְּאִין דְּרַף בְּכַתִּיבָה וּמַש"ה לֹא הֵנָּה מַעֲשֵׂה וְאֶפְי' יְכַתֵּן בְּאֲמַת
 י"ל דְּלֹא חֲשִׁיב ג"כ מַעֲשֵׂה לְפִי"ז פִּינּוּ דְּאִין הָאִיסוּ' הַמַּעֲשֵׂה וּכְעִין סְבֵרַת הַחֻזְנוּף הַנְּ"ל או
 אֶפְשָׁר דְּבְכַתִּיבָה חֲשִׁיב מַעֲשֵׂה אֶלָּא דַּהֲתו"כ וְסוּגִית הַש"ס וְקָרָא דְּנִשְׁבַּע וּמְקַלְל חֲבִירוֹ
 בְּשֵׁם לֹא אִיירִי בְּהִכִּי כַּמְש"כ הַתּוֹס' גְבִי חֲסִימָה דְּקָרָא אִיירִי בְּסִתְּמָא דְּמִילְתָא וְה"נ סִתְּמָא
 לֹא הִנֵּי בְּכַתְּבָא וּלְפִי זֶה גַם לַהֲרַה"מ אִין לְנוּ שׁוּם רְאִיָּה לְהַקְל בְּכַתִּיבָה.

וּפְשִׁטוֹת הַדְּבָרִים תְּלִי בְּשְׁנֵי תְּרוּצֵי הַתּו' בְּגִיטִין (ע"א) ד"ה וְהָא יְכוּל לְדַבֵּר מִתּוֹף הַפְּתָב
 דְּבַס"ד דִּיקְדָּקוּ דְּלָמָּה מְמַעֵט גְבִי חֶרֶשׁ מְחַלְצָה לְפִי שְׁאִינוּ בְּאֲמַר וְאֲמָרָה הָא אֶפְשָׁר בְּכַתְּבָא
 וְס"ל בְּפִשְׁיטוֹת כְּמוֹ דְּאֲמָרִינּוּ הֵתָם דְּהֵנָּה הַגְּדָה בְּכַתְּבָא ה"נ אֲמִירָה וְא"כ ה"ה לְבַטָּא
 בְּשִׁפְתֵימָם דְּכַתִּיב בְּשִׁבּוּעָה וּבִתְנִי' כ' חַד סְבָרָא דְּאֲמִירָה וְדַאי לֹא הֵנָּה בְּכַתְּבָא וְא"כ י"ל דַּהֲה"ה
 בְּיִטּוּי אֶפְשָׁר דְּלֹא הֵנָּה בְּכַתְּבָא וּמ"מ אִינוּ מְוַכְרַח דְּאֶפְשָׁר דְּבִיטּוּי הֵנָּה פְּהֶגְדָּה וְעוֹד כ' שְׁם

דְּהַתָּם שְׂאֵנִי דִּילְפִינָן מוּעֵנֹו הַלּוּיִם וְאָמְרוּ כְּמוֹ דִּילְפִינָן דְּצָרִיף לֵה"ק מְהֵתָם וּלְפִי"ז מִשְׁמַע דְּגַם בְּאַמִּירָה בְּכ"ד הָהּ אִפִּי בְּכַתָּב וְדוֹקָא הָתָם דְּאִיפָא ג"ש מְלוּיִם אַבְּל בְּלֵא ג"ש לֵא יְלְפִינָן מְלוּיִם וְגַבִּי לְוִיִּם נִרְאָה טַעְמָא דְּלֵא הָהּ בְּכַתִּיבָה מִשּׁוּם דְּכַתִּיב קוּל רָם וְזֵה לֵא שְׂיִיף בְּכַתִּיבָה אַבְּל בְּכ"ד גַּם אָמְרָה מְהֵנִי ע"י פְּתִיבָה וְה"ה בִּיטוּי וְאַף דְּכַתִּיב בְּשִׁבּוּעָה לְבַטָּא בְּשִׁפְתִּים לֵא מְמַעְטִין פְּתִיבָה כְּמוֹ גַבִּי עֲדוּת מִפִּיָּהֶם וְלֵא מִפִּי כְּתָבָם.

דְּכָבֵר פְּתִיבָה הַתּוֹ בְּשִׁבּוּעוֹת (כ"ו) דְּהָךְ קָרָא לֵא הָהּ יְתוּרָא לְמַעַט אֲפִילוּ גְמַר בְּלָבוּ וּכ"ש פְּתִיבָה דַּעֲכ"פ חֲשִׁיבָה פְּהֵגְדָה פְּדַמְשָׁמַע בְּגִיטִין שָׁם בְּהֵדְיָא וְא"כ הָהּ סְפֵק שָׁל תוֹרָה מִמָּש (ד) עוֹד נִלְעַנ"ד דִּישׁ מְקוּם לְהַחְמִיר בְּשִׁבּוּעָה אִפִּי אִי נִימָא דְּאַמִּירָה וּבִיטוּי וְדִיבּוּר לֵא הָהּ ע"י פְּתִיבָה מְסוּגֵיָא דְּשִׁבּוּעוֹת שָׁם דְּאַמַר שְׂמוּאֵל גְמַר בְּלָבוּ צָרִיף לְהוֹצִיא בְּשִׁפְתִּיו שְׂנַאֲמַר לְבַטָּא בְּשִׁפְתִּים מִיִּתְיָבִי מוֹצָא שְׁפִתִּיהָ תִּשְׁמֹר אִין לִי אֲלֵא שְׂהוֹצִיא בְּשִׁפְתִּיו גְמַר בְּלָבוּ מִנִּין ת"ל כָּל נְדִיב לֵב עוֹלוֹת וּמְשַׁנֵּי ש"ה דְּכַתִּיב כָּל נְדִיב לֵב כו' וְנִגְמֹר מִנִּין הָהּ תְּרוּמָה וְקַדְשִׁים ש"כ הַבָּאִים פְּאַחַד וְא"מ וְלָמ"ד מְלַמְדִים חוֹלִין מְקַדְשִׁים לֵא יְלְפִינָן וְהֵנָּה הַתּוֹס' ד"ה מִשּׁוּם כ' דְּבִתְרוּמָה פְּתִיב וְנִחְשָׁב לְכֶם תְּרוּמַתְכֶם דְּנִיטְלַת בְּמַחְשָׁבָה וְאַף דְּתְרוּמָה הָהּ חוּל אַצֵּל קַדְשִׁים וְחוֹלִין מְקַדְשִׁים לֵא יְלְפִינָן מ"מ קַדְשִׁים נִילְפִי מִנִּין הַלְּכָף הָהּ ש"כ וּבְקוּ' פִּי תְּרוּמַת הַמְּשָׁפֶן כו' וְהֵנָּה ד"ק תְּמוּהִין לַעֲנ"ד דְּהָא הַשְׁתָּא דְּקָאִי לָמ"ד מִשּׁוּם ש"כ ע"כ סָבֵר דִּילְפִינָן חוֹלִין מְקַדְשִׁי וּמִש"ה צָרִיף מִיַּעוּטָא פְּדַפְרִיף וְנִיגְמֹר וְלָמ"ד מְלַמְדִין הוּא דְּמַסְקִינָן דְּחוֹלִין מְקַדְשִׁי לֵא יְלְפִינָן וּבְעֵיקַר הַדְּבָר אַף דְּבְכ"ד קִי"ל בְּפִשְׁטוּת חוֹלִין מְקַדְשִׁים לֵא יְלְפִינָן פְּרִיף הֵכָא וְנִגְמֹר מִנִּינָה וְלָמ"ד אִין מְלַמְדִין אִיצְטְרִיף ש"כ לְמַעוּטֵי כָּבֵר כ' בְּמ"א דְּהֵכָא שְׂאֵנִי פִּינָן דְּכ' נְדָרֵי הַקַּדְשׁ וּכְתִיב נְדָרִים סְתָם אֲלֵא דֵאִין אָנוּ יוֹדְעִין אִי גְמַר בְּלָבוּ הָהּ נְדָר שְׁפִיר יְלְפִינָן וְהִבְאֵתִי לְזֵה רְאִיוֹת נְכוֹנוֹת וְכוּן צ"ל ע"כ לְפִירֵשׁ"י דְּפִי תְּרוּמָה תְּרוּמַת הַמְּשָׁפֶן.

א"כ הִיכִי חֲשִׁיב לְהוּ שְׂנֵי פְּתוּבִים הָא בְּהֵדְיָא אִית לִי לְשְׂמוּאֵל בְּמִנְחוֹת (י"ט) דְּדוֹרוֹת מִשְׁעָה לֵא יְלְפִינָן. וְגַבִּי שְׁעִיר נִחְשׁוֹן לְסַמִּיכָה (שָׁם נ"ו) אָמַר דְּשַׁעָה מְדוֹרוֹת לֵא יְלְפִינָן וְה"נ אָמְרִינָן בְּכ"ד וְא"כ תְּרַנְיָהוּ לֵא יְלְפִי מְהֵדְיָי וְע"כ דְּס"ל דְּזֵה ג"מ וְר"י דְּסָבֵר מְלַמְדִין ע"כ פְּלִיג בְּהָא.

וְהֵנָּה אָנָּן דְּקִי"ל כְּמ"ד א"מ דְּהֵכִי סְתָמָא. דְּהַש"ס בְּכ"ד וּבְר"פ א"ע גַבִּי טכ"ע ע"ש וְא"כ לְכַאוּרָה בְּפִשְׁטוּ י"ל דְּהָא אִפִּי בְּגַמַר בְּלָבוּ הָהּ ס"ד לְמִילָף מְקַדְשִׁים אֲלֵא דְּמַעְטִי קָרָא וְא"כ לֵא מְצִינֹו מִיַּעוּט אֲלֵא לְהִרְהוּר.

אַבְּל פְּתִיבָה דַּעֲכ"פ עֲדִיפָא מְהִרְהוּר דְּהָא הֵגְדָה הָהּ בְּנֹדָאִי וְנָהִי דְּאִינָה פְּדִיבּוּר מ"מ עֲדִיפָא מְהִרְהוּר וְלֵא אֲשַׁפְחֵן דְּאִיתְמַעַט בְּשִׁבּוּעָה וְשְׁפִיר הָהּ שְׁבּוּעָה בְּכַתִּיבָה מִיַּהוּ זֵה יֵשׁ לְדַחוֹת לְפִי דְּבִרְיָנוּ דְּדוֹנְקָא מְעִיקְרָא דְּלֵא הָהּ מִיַּעוּטָא הָהּ חֲשִׁיב ג"מ אַבְּל הַשְׁתָּא דְּלַעֲנִין הִרְהוּר הָהּ מִיַּעוּט וּל"ד לְקַדְשִׁים ע"כ תו א"א לְמִילָף מְקַדְשִׁים לַעֲנִין פְּתִיבָה דְּאִיפָא לְמַפְרָף דְּמָה לְקַדְשִׁים שְׁכּוּן בְּהִרְהוּר אַבְּל לְפִי מַה דְּכ' הַתּוֹס' בְּקִידוּשִׁין (דל"ה) גַבִּי סוּגֵיָא דְּמ"ע שְׁהוּ"ג נְשִׁים פְּטוּרוֹת בְּד"ה אֲלֵא לָמ"ד כו' דְּכִינָן דֵאִין מְלַמְדִין הֵנִי מִיַּעוּטָא דְּדוֹנְקָא הֵנִי חֲשִׁיבוֹת אַבְּל מ"ע שְׁהוּ"ג פְּטוּרוֹת ע"ש וְכִינָן דְּהָהּ פְּמִיעוּט גְמֹר א"כ הָא אִיפָא לְמִילָף מִנִּינָה גּוּפָה דְּמִדְּאִיצְטְרִיף קָרָא לְמַעַט הִרְהוּר בְּכ"ד ש"מ דְּהָא פְּתִיבָה דְּעֲדִיפָא ע"כ פ' מְהִרְהוּר הָהּ שְׁבּוּעָה וְאַפִּי נִימָא דְּלֵא הָהּ כְּבִיטוּי וְלְכַאוּרָה זֵה סָבֵרָא נְכוֹנָה

להתמיר וצ"ע (ה) ולענגן חרם בכתב ע' ח"ס הביא דברי הנוב"י שכתב דבחרם לא פתיב ביטוי ולכו"ע הנה אפי' בכתב והשיג עליו דא"כ אפי' בהרהור נמי וזה ודאי א"א כדמוכח ממ"ק (י"ז) גפי צורפא מרבנן דהנה מצער לי' ההוא אלמא וא"ל ר"י דלשמתי' וא"ל מסתפינא מינ' וא"ל כתוב פתיחא ואתי' בכדא ואתי' בי קיברא ושקיל ד' מאה שיפורא כו' וע"כ הא דלא נידהו בינו לבין עצמו דאפ"ה ירא פעין שאמרו פריש ב"ב גפי בבא בן בוטא דלא רצה לקלל להורדוס בינו לבין עצמו משום עוף השמים יוליד את הקול וא"ל לכתוב בכתב ולהטמינו בכד ולמה לו הכתב הו"ל להרהר החרם בלבד וע"כ דהרהור ל"מ והנה הראי' ממ"ק לענ"ד לא שייך הכא כלל דנדאי לא הי' שם חרם גמור שיחול עליו איסור מן החרם וכל דיני חרם דא"כ היכי החרמינו ולא הודיעו שינהוג דין מו"מ ועבר אלפני עור לא תתן מכשול וגם האחרים לא ידעו כלל והנה מכשול לרבים.

וע"כ דלא הי' שם אלא קללה בעלמא וזה ודאי כל מקום שנתנו חכמים עיניהם או מיתה או עוני וע"כ הא דא"ל לכתוב היינו אלומי מלתא בעלמא כמו ד' מאה שיפורא דהתם אבל גוף דברי הנוב"י לענ"ד קשין להולמן דהא כ' בעצמו במ"ב בשם הרמב"ן דהביא המדרש גפי פי הנה השבועה גדולה דכתיב גפי פלגש בגבעה רע"א וכי שבועה הי' שם והלא חרם הי' שם אלא ללמדך שהוא החרם הוא השבועה ע"ש א"כ פשוט דחרם דין שבועה עלי' וחד מלשון שבועה הוא ואין לחלק ביניהן כלל וז"ב ומה שכתב דמעשים בכל יום שרבותינו גוזרים חרם על הספמות בכתב לענ"ד אינו שייך כלל כ'אן לענגן מה שמקבל בעצמו באיסור חרם.

זה שחכמי הדור גוזרים דהתם עיקר הדבר שאנו מחוייבין לשמוע תקנתם והכתב אינו אלא להודיע לנו דבריהם וזה פשוט (ו) והנה כ"ז באדם שכותב בעצמו אבל צנה לסופר שיכתוב באנו לדין שבועה ע"י שליח ודברי הח"ס שכ' ע"ז דהנה פגט דאף דכתיב וכתב קיי"ל שהאשה עצמה כותבת גיטה לא זכיתי להבין דהתם לר"א דסבר ע"מ פרת' פתיבת הגט צריך שליחות ולשי' התוס' בגיטין (כ"ב) ד"ה והא לאו בני דיעה גינהו דא"צ שליחות על פתיבת הגט כ' שם דוּכְתַב לָא קָאֵי עַל הַבַּעַל אֲלָא עַל הַסּוֹפֵר ע"ש ולר"מ דמצאו באשפה פשר סבר דוּכְתַב דקרא וחתם הוא אבל כ'אן כ"כ דכתיבה לא עדיף מאמירה וא"כ תלי בדין שליחות בשבועה וכ"כ הרמב"ן בתי' לב"ב פ"ק מי שמת דאין יכול לעשות שליח לנדון עבורו וכ"כ התו' בנזיר (י"א) ד"ה דהנה מתנה על מש"כ בתורה דאינו יכול לעשות שליח לנזירות וכ"כ הש"מ שם וכ"כ הר"ן והעיסור הובא באו"ח סת"ד דאינו יכול להפקיר ע"י שליח וכ"כ המהרי"ט דאינו יכול להקדיש ע"י שליח.

ונראה פשוט דה"ה דאין שבועה ע"י שליח וכבר הארכתי בדברי המהרי"ט במ"א והנה הנוב"י פתב להוכיח דיש שבועה ע"י שליח מדקיי"ל דיש תנאי בשבועה כגון שבועה שאוכל כפר זו אם אוכל זו בשבועות והא אמרינן בכתובות דכל מידי דאפשר ע"י שליח יש תנאי ולא אפשר ע"י שליח אין תנאי אבל כפר הקשו קו' זו הש"מ נזיר שם והתו' לענגן נזירות והש"מ תי' דוּנוּקָא בְּמַעֲשֵׂה דְלָא אֵלִים דִּיבּוּרָא לְמִיעָקָר מַעֲשֵׂה וְצָרִיךְ לְמִילָף מִתְּנַאי בְּנֵי גֵד וּב"ר בְּעֵי דוּנוּקָא אֶפְשָׁר לְקִיּוּמֵי ע"י שליח כהתם אבל בדיבור בלבד בלא"ה ידעין דיש תנאי דאמי דיבור ומבטל דיבור והתוס' תי' דנזיר מיקרי אפשר

לקיומי ע"י שליח דיכול להביא קרבנותיו ע"י שליח והנה הרע"א הקשה בדברי התוס' על קושיותם דהקשו על הא דא"ר דברי שא לא פליג ר"ש דהנה מתנה על מש"כ בתורה נת"ל דאין תנאי בגזירות דא"א ע"י שליח ותימצו משום הבאת קרבנות פנ"ל והקשה בקו' התוס' דמאי עדיפא להו הך טעמא דא"א ע"י שליח דאית בי' פלוגתא ביבמות (נ"ג) ובתירוצם הקשה דאפתי תקשה הך דקונם רחיצת עולם עלי אם ארסן ורחיצתו א"א ע"י שליח ואפ"ה יש בו תנאי: והנה מש"כ דהנה פלוגתא לפי דבריו טפי הו"ל להקשות דהא רבינא גופא סבר ביבמות שם דיש תנאי בחליצה אף דא"א לקניי ע"י שליח אבל באמת כ"כ התוס' שם ד"ה רבינא דלענין דינא לא פליגי ולכו"ע אין תנאי אלא לענין מאמר אי יש קצת זיקה ע"ש ועוד דהתו' מקשו לקושטא דמילתא דנדאי קיי"ל דיש תנאי בגזיר דבגזיר י"ב תנן הרניני גזיר לכשיהי' לי בן ומיהו התם לכשיהי' אינו תנאי וכדמוכח דברי הראב"ד גבי הבו לי' ד' מאה זוזי ולינסוב ברת' (בביצה) אבל בדי"ט תנן גבי הילני המלכה ה"נ ז' שנים אם יבא בני מן המלחמה ואם הנה תנאי גמור כמו אם יעברו ב"ג וב"ר וש"מ דיש תנאי בגזיר וכן יש להוכיח מכ"ד והקשו שפיר ומה שהקשה על תירוצם מקונם רחיצת עולם כו' הנה אמרינן בכתובות שם דבביאה נמי יש תנאי משום דאיתקוש הניזות להדדי וכינן דקדושי פספ' ושטר אפטר ע"י שליח גם ביאה מיקרי אפטר לקניי ע"י שליח וה"נ גזרים ונזירות אמרינן בריש גזרים דאיתקיש גזרים לנזירות גבי ידות ע"ש ותמהני מש"כ בנוב"י מ"ב בסי' קמ"ו מן המספר דגזרים לא אשכחן דאיתקוש לנזירות דלא פמפורש בש"ס גזרים בהדא וא"כ אף גזרים א"א לקניי ע"י שליח כינן דנזירות אפטר בשליח כמש"כ התו' מיקרי גם גזרים אפטר לקניי ע"י שליח ועוד דאיכא גזרים גופה דאפטר לקניי כגון גזרי הקדש ועדף טפי מכסף וביאה וא"כ ג"כ אין ראי' מזה לענין שבועה ודו"ק: והנה בתשובה הנ"ל הביא ראי' לחזק דעת אביו דיש שליח לשבועה משבועות (ל"ד) דאמר דר"ש יליף דשוגג כמזיד בשביעת הפקדון ממעילה ופריה וליגמור מעדות ומשני מסתברא ממעילה איכא למילף שכן מעילה בכל נהנה בקבוע חומש ואשם אדרבה מעדות הו"ל למילף שכן חטא הקדוש בשבועה תבעי' וכפרי' ואזין הנה גפישן דתביעה וכפירה חדא ואי אין שליח בשבועה איכא עוד חדא דדמי לעדות ולא למעילה דבמעילה קיי"ל דיש שליח ובשבועה אין שליח וכן בעדות עד מפי עד פסול ע"ש ולענ"ד זה תימה דנהי דמספקינן במחייב עצמו בשבועה דאפטר דמהני ע"י שליח מ"מ שבועת הפקדון ודאי ל"מ ע"י שליח כלל דאי נשבע בשקר א"כ אין שליח לדבר עבירה ולא מיבעיא לשי' הפו' דאפי' בשוגג אין שליח לד"ע דנדאי לא שייך שליח כלל ואפי' לשי' התו' בב"ק (ע"ט) ד"ה נתנו לבכורות בנו דבשוגג יש שליח וא"כ אפטר אם השולח א"י הנה שפיר שליח הא מ"מ קיי"ל דאין אדם מחויב להאמין אפי' בשבועה אלא מי שהאמינו תחילה ועסק עמו אבל השליח הנה לא עסק עמו כלל.

וא"כ אינו מחויב להאמינו דילמא השליח מזיד הוא ולא הנה שליח ועוד נראה דשבועה שלעבר לא שייך שליח כלל כמו מצות שבגופו ובהדא אמרינן בירושלמי ר"פ כה"ג הנ"ל הגע עצמה הרי שנתחייב כה"ג שבועה וכי ישבע אנטלר הרי דשבועה שלעבר לא שייך כלל ע"י שליח וזה ברור ומה שהקשה דא"כ איכא חדא דדמי לעדות טפי ממעילה הנה לפי מש"כ דשבועה שלעבר הנה כמצות שבגופו ולא שייך שליח א"כ י"ל דמעילה נמי בכה"ג אין שליח וכמו שכתבו התוס' בקידושין (מ"ג ד"ה) לא מצינו דהיכי שאמר

לו התחמם בגיזי עולה או הושיט ידו לכו שמן של הקדש גם במעילה אין שליח דלא מצינו זה נהנה וזה מתחייב דהנה דבר שבגופו עו"ל בפשוט דזה הנה בכלל מה שחשיב הש"ס דדמי לעדות בענין בשבועה דהינו נמי טעמא דאין שליח לפי שהוא בשבועה ונהנה דיבורא בעלמא ואין שליח וחדע דלא חשיב הא גופה ששניהם מביאין קרבן על הדיבור בעלמא משא"כ מעילה דהנה מעשה או שלו או של שלוחו ואין לדחוק דשבועת הפקדון חשיב ג"כ מעשה לפי שקבל פקדונו דהא הקרבן הוי על השבועה ולא על הפפירה וע"כ דזה הפל נכלל במה שאמר בשבועה ודו"ק וא"כ אין ראי' לסברת הנוב"י גם הוכחתו נדחית מדברי הש"מ והתוס' נזיר וכל הראשונים ס"ל דאין שליח וקרב ו"ל לא הביאם כלל ובנדאי פותייהו נקטינו.

אמנם הביא שם דברי המהרא"י ז"ל במי שעשה מן רשעה לדון בשבילו וקבל המן רשעה בחרם שיבא לזמן פלוני דיש ללמוד מהא דגבעונים דכתיב פי נשבעו להם נשיאי העדה הרי שנתחייבו ישראל לקיים שבועת הנשיאים דהווי כשלוהם וה"ה כ"א ע"י שלוחו ע"ש ולקאורה דבריו פנגד כל הני פו' ובאמת גוף ראיתו תמוה ג"כ דהא התם נשאר האיסור לדורות והספמות הראשונים דא"א להשביע הנולדים כלל וע"כ דהתם משום חרמי ציבור דכ' הפו' דחל על זרעם.

וכבר האריך בזה הנוב"י גופו' במ"ב (סקמ"ו) ע"ש וליישוב דברי רבינו המהרא"י נראה דהנה יש להבין בסוטה (ד"י) דדריש והוא יחל להושיע את ישראל הנחלה שבועתו של אבימלך. מבואר דנתחייבו ישראל לקיים שבועתו של אברהם אבינו ג"כ ודחוק לומר דהתם ג"כ מדין קבלת אבות וכדאמרין אברהם פיון דאתו מיני' רבים פרבים דמי ועוד דהרי השביע אברהם לאבימלך ג"כ וב"נ ודאי אינו מצוה כלל על השבועה כמש"כ התוס' נזיר (דס"א) דעובד פוכבים אינו בכל יחל ע"ש וכן מוכח בכ"ד ועוד דלא חשיב לה בשבע מצות ב"נ.

ע"כ נלענ"ד דכריתות ברית בין שנים בשבועה עדיף טפי וזה איתא אפי' בכ"נ ונהנה בכלל דינים וזה חל אפי' על זרעו ואין להקשות דהא קיי"ל נשבע ליתן מתנה לחבירו ומת אין היורשים חייבים לקיים שבועת אבירם התם בשלא קבל על זרעו אבל קיבל על זרעו חל על זרעו וכ"ש שחל על אדם ע"י שלוחו ולפי"ז נאמר ג"כ דבשבועת הגבעונים ג"כ בשביל כריתות ברית חלה השבועה וכדמשמע בגיטין (מ"ו) דדין שבועה גמור הנה התם דיליף מינה לנדר שהנדר ברבים ואלו חרמי ציבור מבואר בהדיא בפו' דיש לו הפרה אפי' ברבים והנוב"י נדחק בזה דתרונייהו הווי התם דהנשיאים נשבעו שיגזרו לרבים וזה דחוק דבקרא פתיב סתמא דב"י נשבעו להם ואין להקשות דא"כ היכי יליף לנדר שהנדר ברבים דילמא משום כריתות ברית דחמיר נראה פשוט דהתם יליף מדתלי קרא בלשון העדה כדכתיב פי נשבעו להם נשיאי העדה משמע בשביל שהי' עדה וה"נ יליף מינה ר"י דרבים דווקא עשרה אלא דר"נ ס"ל דעדה דכאן לא נראו להם לחכמים דוקא עשרה ובזה יש ליישב מה שהקשו הפו' דדילמא התם משום דנדרו על דעת הגבעונים וקיי"ל דנדר על דעת חבירו אין מתירין בלא דעתו לכתחילה מיהו..

ולענ"ד א"ש דקרא תלי בהדיא לפי שהיו רבים ואין להקשות דלמה באמת לא קפדינו משום דעת חבירו ד"ל בפשוט דהא כ' התוס' שם דר"י מודה דנהנה נדר טעות ולא הנה

אָלאַ משום קדוּשַׁת הַשֵּׁם אֲלֵא דְאֵי בְּרַבִּים יֵשׁ לוֹ הַפְּרָה לֹא שִׁינָה קדוּה"ש וּא"כ אִישׁ דְּמִשׁוּם דְּעַתָּם פְּשׁוּט דְּלֹא שִׁינָה קדוּה"ש פִּינּוֹן דְּהִי בְּטָעוֹת וְכֹן י"ל דְּלֹא שִׁינָה מִשׁוּם כ"ב אֲבָל הָא דְחָל ע"י שְׁלִיחַ שְׁפִיר י"ל מִשׁוּם כ"ב וְגַם הַמְהַרָּא"י לֹא לְמַד מִמְּנָה אֲלֵא לְעַנְּנוּ דִּין זֶה דְּנִעְשָׂה בֵּין שְׁנַיִם וּכְדִין כ"ב אֲבָל שְׁבוּעַת אִיסוּר שְׁפִיר מוּדָה לְכָל הַפּו' דֹּא"א ע"י שְׁלִיחַ וְלְעַנְּנוּ כ"ב יוֹדוּ כָּל הַפּו' לְשִׁי הַמְהַרָּא"י וְלְעַנְּנוּ תְּנָאִים שֶׁל שִׁידוּכִין דְּהָהּ וְדֹאֵי כ"ב אֲפֹשֶׁר דִּישׁ לְהַחְמִיר כְּדַבְּרֵי הַמְהַרָּא"י אִפִּי ע"י שְׁלִיחַ וּכ"ש ע"י פְּתִיבָה וְלְעַנְּנוּ דִּישׁ פְּנִים לְזֶה בְּדַבְּרֵי הַרְאִשׁוֹנִים לְעַנְּנוּ ת"כ יְעו"ש אָמְנָם הַנוּב"י כ' לְבַעַל חֶרֶם שֶׁל שִׁידוּכִין מִשׁוּם שְׁנִכְתָּב שֵׁם בְּלִשׁוֹן הַתְּנָאִים דְּמַקְבְּלִין עֲלֵיהֶן וְעַל ב"כ וּא"א לְהַשְׁבִּיעַ אֶת הַנּוֹלָדִים וְהָהּ כְּנֹדֵר שְׁבַעַל מְקַצְתּוֹ יְעו"ש מְבִנְיָא דְּלֹא ס"ל הָאֵי סְבָרָא ע"כ אִינִי אֹמֵר אֲלֵא כְּמַעוֹרֵר לְבַרֵּר הַדְּבָר לְמִי שֶׁדְּעַתּוֹ רַחֲבָה וְה' יִלְמְדֵנוּ דְּרַף תְּבוּנוֹת: אָמְנָם כ"ז שְׁאֲנוּ צְרִיכִין לְשְׁבוּעָה ע"י שְׁלִיחַ דְּוּנְקָא כְּשֶׁלֹּא חֲתָמוּ תַּחֲתֵיהּ אֲבָל כְּשֶׁחֲתָמוּ תַּחֲתֵיהּ פְּשׁוּט לְעַנְּנוּ דְּדִהָהּ כְּהַדִּירוּ חֲבִירוֹ וְקַבְּלֵי הַדְּבָרִים דְּמְבִנְיָא בִּי"ד סר"ע דְּהָהּ נֹדֵר וְה"נ אִי שְׁבוּעָה בְּכַתְּבָה הָהּ שְׁבוּעָה הַחֲתִימָה פְּשׁוּט דְּהָהּ כְּקַבְּלֵי הַדְּבָרִים וְתַמְהַנִּי דְּהַגְּאוֹן נוּב"י כְּתַב דְּחֲתִימָה לֹא הָהּ כְּכַתְּבָה בְּעַצְמוֹ וְלֹא זְכִיתִי לִירֵד לְסוּף ד"ק וּבְנִקְרָא לְפָנֵיהֶם וְקַבְּלוּ הַדְּבָרִים פְּשׁוּט דֹּאִין אָנוּ צְרִיכִין ג"כ לְשְׁבוּעָה בְּכַתְּבָה אֲלֵא הָהּ כְּקַבְּלֵי בְּחֶרֶם בְּפֶה מִמֶּשׁ מִיְהוּ כ"ז בְּשִׁפְתוֹב לְשׁוֹן וּמְקַבְּלִים הַצְּדָדִים כּו' אֲבָל כ' קִיבְּלוּ כְּכָר פְּשׁוּט בְּדַבְּרֵי הַפּו' דֹּאִינוּ אֲלֵא הוֹדָאָה שְׁקִיבְּלוּ וּמְהַנִּי אֲמַתְלָא שְׁלֹא קִיבְּלוּ אֲבָל הַח"ס יו"ד (סר"כ) כ' דְּזֶה דְּוּנְקָא בְּשִׁטְרָה הַעוֹמֵד לְרֹאָה אֲבָל בְּשַׁעַר שְׁנַעְשָׂה סִיפּוֹר דְּבָרִים בֵּין הַצְּדָדִים שְׁרַגִּיל שְׁאִינוּ נִגְמַר אֲלֵא בְּכַתְּבָה זֶה גּוּפָה הָהּ לְשׁוֹן קַבְּלַת שְׁבוּעָה ע"ש וְה"ה לְעַנְּנוּ תְּנָאִים שֶׁל שִׁידוּכִין וְדו"ק: עוֹד יֵשׁ בְּזֶה לְדוֹן מְדַבְּרֵי הַד"מ שֶׁהִבִּיא בֵּאֵה"ע ס' נ' מִהַג"מ פֶּרֶק הַחוֹלֵץ שֶׁיֵּשׁ חֶרֶם הַקְּדָמוֹנִים שְׁלֹא לְבַטֵּל שִׁידוּכִין ע"ש וְהַגְּהָה ע"ז יו"ד סוּף ס' רל"ו כ' בְּשֵׁם הַמְהַרָּא"י דְּבַזְמַיְנוּ אִין פּוּצָה פֶּה שְׁנוּגַע בְּחֶרֶם הַקְּדָמוֹנִים ע"ש וְלְכַאוּרָה הוּא תִּמְנָה שְׁהַרִי הַרְמ"א ז"ל הָהּ בְּתַרְאֵי טְפִי וְהִבִּיאוּ לְחֶרֶם זֶה אֲבָל נִרְאָה לְפִי שְׁמַסִּיק הַע"ז שֶׁם דְּעַתָּה שְׁכּוֹתְבִין וְהַקְּנָס לֹא יִפְטוֹר הַחֶרֶם צ"ע בְּדַבְּרֵי שְׁמַשְׁמַע שְׁמַקְבְּלִין חֶרֶם מְחַדָּשׁ זוּלַת חֶרֶם הַקְּדָמוֹנִים ע"ש.

וְנִרְאָה פְּשׁוּט דֹּאֵר שְׁאִין בְּלִשׁוֹן זֶה קַבְּלַת חֶרֶם מ"מ גְּלִי דְּעַתְיָהּ דְּסִמְכֵי אַחֲרָם קְדָמוֹנִים וְכֹן מוּכַח ע"כ דְּהָהּ חֶרֶם שְׁמַזְפִּירִין מְקוֹדָם כְּנֹנְתָנוּ עַל חֶרֶם הַקְּדָמוֹנִים דְּהָא בְּזַמְנֵינוּ כּוֹתְבִין אַח"כ וּכ"ז קִיבְּלוּ בַש"ד וַח"ח כּו' וְע"כ דְּחֶרֶם שְׁכ' מַעֲקִירָא הִינּוּ חֶרֶם הַקְּדָמוֹנִים וְזֶה פְּשׁוּט וְהַנוּב"י הִשְׁיֵא לְדַעַת הַט"ז לְקַבְּלַת חֶרֶם חֲדָשׁ מִפְּשׁ.

וְאִף זֶה לֹא קִיָּים דְּקִי"ל חֶרֶם בְּכַתְּבָה לֹא הָהּ חֶרֶם. וְלְעַנְּנוּ דְּנִרְאָה כְּמַש"כ וּמַש"ה נְמִי הַמְהַרָּא"י לֹא חָשׁ לְחֶרֶם זֶה לְפִי שְׁבַזְמַנּוּ לֹא הָיוּ כּוֹתְבִין וְהַחֶרֶם לֹא יִפְטוֹר כּו' אֲבָל בְּזַמַּן הַרְמ"א כְּכָר הָיוּ כּוֹתְבִין זֶה וּמַש"ה הִבִּיאוּ לְחֶרֶם זֶה לְדִינָא: עוֹד סְמָךְ עַל דְּבָרֵי הַסַּמ"ע בְּסִי' רמ"ה שְׁכ' דֹּאִפִּי כּוֹתְבִין וְהַקְּנָס לֹא יִפְטוֹר לְהַחֲרֵם לֹא חִיָּישִׁינּוּ לְחֶרֶם פִּינּוֹן דֹּאִין מְקַבְּלִין חֶרֶם בְּפִירוּשׁ אֲלֵא בְּק"ס וְהַקְּנָס בְּעַל לְעַנְּנוּ עֵיקַר הַנְּתִיבָה בְּטַל לְעַנְּנוּ חֶרֶם ע"ש אֲבָל לְעַנְּנוּ דְּגוּף דְּבָרֵי הַסַּמ"ע צְרִיף בִּיאוֹר דְּמָה עֲנִין הַקְּנָס עַל הַנְּתִיבָה לְעַנְּנוּ הַחֶרֶם דְּכִי מִשׁוּם דֹּאִינוּ קִנְיָן לְעַנְּנוּ הַנְּתִיבָה לֹא הָהּ קַבְּלָה עַל הַחֶרֶם וְהַרִי אִפִּי כְּנֹדֵר שְׁבַטֵל מְקַצְתּוֹ בְּטַל כְּנֹלוֹ אִיִּצְטָרִיף מִיְעוּעָא לְהַכִּי מְקַרָּא כְּדֹאִיתָא בְּרִישׁ גְּדָרִים ע"ש וּמְנַלֵּן דְּבַכָּה"ג מְתַבַּעַל הַחֶרֶם.

ע"כ נלענ"ד דטעם דבְּרִי הסמ"ע משום נְדָר טעוּת פְּמוּ דקיי"ל לענן יורשים שְׁחֵלְקוּ וְנִמְצָא שְׂדֵה אַחַת שְׁאִינָה שְׁלֵהֶם דְּבַעַל פֶּל הַחֲלוּקָה וְהָהָא פִּינּוּ דְעִיקָר הַהִתְקַשְׁרוּת שְׁלֵהֶם תְּלִי בְּהַתְיַבּוּת וְסָבְרִי דְהָוָה קִנְיֵן וְכִינּוּ דְהָוָה טְעוּת בְּהַתְיַבּוּת וְלֹא הָוָה קִנְיֵן בְּטַל הַהִתְקַשְׁרוּת וְלִפְאָ בֵּין חֶרֶם שְׁמֻקְבָּלִים בְּעַצְמָם בֵּין חֶרֶם הַקְדָּמוֹנִים דְּגוּף הַהִתְקַשְׁרוּת הָוָה בְּטְעוּת וְצ"ע בְּלִשׁוֹן הַסְּמ"ע אֲבָל ע"כ פ' נלענ"ד בְּרִיר דְהָאִיִּדְנָא שְׁכוּתְבִין עַל הַצְדָּדִין לִשׁוֹן הַתְּחִיבּוּת וּבְזָה הַקִּנְיֵן וְדָאִי קִיָּים עַל הַהִתְחִיבּוּת קִיָּים ג"כ לְעַנְיֵן הַחֶרֶם וְכָל לִשׁוֹן הַסְּמ"ע שָׁם סוֹכֵב עַל קִנְיֵן אֲתָן בְּלֹא הַתְּחִיבּוּת דְלֹא הָוָה פְּלוּם אֲבָל בְּהַתְחִיבּוּת הַקִּנְיֵן קִיָּים ג"כ לְעַנְיֵן הַהִתְחִיבּוּת וְקִיָּים לְעַנְיֵן הַחֶרֶם.

וְהָכִי דִינֵי רַבְּנָן קְשִׁישָׁאִי בְּסַפְרֵי שׁו"ת דִּישׁ חֶרֶם בְּמִבְטַל שְׂיָדוּכִין וְז"ב (ז) וְלְעַנְיֵן חִיּוּב הַקֶּנֶס מְבֹאָר בְּרַמ"א חו"מ (סר"ז) וְאֵה"ע (ס"ג) דְלֹא הָוָה אֶסְמַכְתָּא דְהָוָה לֹא גְזִים דְהַפְּלִי רָאוּי לְהַתְחִיבּוּת מִשׁוּם הַבּוּשָׁה וְכִינּוּ דְלֹא גְזִים וּבִידּוּ לֹא הָוָה אֶסְמַכְתָּא וְזָה שִׁי הַתּוֹס' בְּכ"ד וְהָרֵא"ש פֶּרֶק ד"ג (ס' יו"ד) וְהַג"א פֶּרֶק ד"ג (ס"ט) וְעוֹד הַרְבֵּה פּו' טַעַם ב' כ' הַתּוֹס' בְּב"מ (ס"ו) ד"ה וּמְנִיּוּמֵי דְהָוָה פְּסַעֲמוּתָא פִּינּוּ דְכָל הָעוֹלָם נוֹהֲגִין בּוֹ ע"ש.

טַעַם שְׁלִישִׁי כ' הַתּוֹס' פֶּרֶק ד"ג (דכ"ו) ד"ה וְהִלְכְתָּא דְהָוָה פְּקִנּוּ מִינֵי בְּב"ד חָשׁוּב לְפִי שְׁנוּהֲגִין לְקַבֵּץ הַרְבֵּה אֲנָשִׁים בְּשַׁעַת שְׂיָדוּכִין וְכ"כ הַג"א בְּשַׁבַּת פֶּרֶק ב"מ (ס"ט) ד"ה שְׁנֵי ב"א ע"ש עוֹד עָלָה בְּיָדָנוּ טַעַם רְבִיעִי בְּבִיאור שִׁי ר"ת וּנְבָאָר הַדְּבָרִים בַּעֲזָה"י הִנֵּה הַרַמ"א בַּחו"מ שָׁם סוּף סְעִיף י"ז הִבִּיא שִׁי ר"ת בְּלִשׁוֹן זָה וִי"א הָא דְמִשְׁחָק בְּקוּבָא לֹא הָוָה אֶסְמַכְתָּא מִטַּעַם דְּמֵאֲחֵר שְׁשֻׁנֵיהֶם מִתְנִין כּו' אַגַּב דְּבַעֲי לְמִיקְנֵי גָמֵר וּמִקְנָה וְדוּנְקָא דְאִין בְּיָדָן ג"כ אֲבָל בְּיָדָן לֹא כַּמֶּש"כ גְּבִי עֵירְבוֹן וְנִרְשָׁם מְרַדְכִי בְּשֵׁם ר"ת וְלִכְאוּרָה לְפִי"ז קִנְסָה שְׁלֵשׁ שְׂיָדוּכִין עֲדִינּוּ הָוָה אֶסְמַכְתָּא וְכ"כ הַסְּמ"ע (סַקְל"ה) וְהוּא תְּמוּדָה דְּבְמִרְדְּכִי שָׁם כ' בְּהִדְיָ דְלִפִּי"ז קִנְסוֹת שְׁלֵשׁ שְׂיָדוּכִין קוּנָה ע"ש עו"ק דְהִיכִי נְחַלֵּק לְשִׁי ר"ת דְּדוּנְקָא לֹא בְּיָדוּ לֹא הָוָה אֶסְמַכְתָּא וּבִידּוּ גָרַע טְפִי נְהָרִי פֶּל עִיקָר סְבֵרַת ר"ת זֹו מִשׁוּם דְּהַקְשָׁה עַל פִּירֵש"י בְּסִנְהֶדְרִין (כ"ד) גְּבִי מִשְׁחָק בְּקוּבָא דְאֶמְרִינּוּ שָׁם פֶּל כַּה"ג לֹא אֶסְמַכְתָּא וּפִירֵש"י דְהִינּוּ מִשׁוּם דְלֹא בְּיָדוּ וְהַקְשָׁה עָלָיו דְבַב"מ (ע"ד) אֶמְרִינּוּ אִיפְכָּא דְכָל שְׁלֹא בְּיָדוּ הָוָה טְפִי אֶסְמַכְתָּא וּפִי ר"ת דְכָל כַּה"ג הִינּוּ לְפִי שְׁשֻׁנֵיהֶן מִתְנִין וְאַגַּב דְּבַעֲי לְמִיקְנֵי גָמֵר וּמִקְנָה וְא"כ הִיכִי אָנוּ נְהַדְרִי נִימָא לְשִׁיטְתוֹ תּוּ דְלֹא בְּיָדוּ עֲדִיף טְפִי וּבְאֲמַת הוֹכַחַת רַמ"א מְעִירְבוֹן הַקְשׁוֹ שָׁם הַתּוֹס' בְּסִנְהֶדְרִין וְאִינוּ מְבֹאָר תִּי עַל זָה וּבְב"מ (ע"ד) ד"ה הָכָא לֹא בְּיָדוּ הוֹסִיפוּ לְהַקְשׁוֹת עָלָיו דָּאִי סְבֵרַת הַש"ס בְּסִנְהֶדְרִין שָׁם דְּמִש"ה לֹא הָוָה אֶסְמַכְתָּא דְאַגַּב דְּבַעֲי לְמִיקְנֵי גָמֵר וּמִקְנָה א"כ הִיכִי מְדַמָּה בְּמִסְקָנָא הַהוּא ר"י מִשׁוּם ר"ט הִיא דְאֶמֶר לֹא נִיתְנָה נְזִירוֹת אֲלֵא לְהַפְּלָאָה וּלְדִידֵי אִפִּי בְכַה"ג הָוָה אֶסְמַכְתָּא וְהָא גְּבִי נְזִירוֹת לֹא שְׁיָיְהוּ פֶּלֶל הָוּ סְבָרָא וְכ"כ אַח"כ וְשׁוֹב חֲזָר בּוֹ ר"ת וְהִגֵּי בְּעַצְמוֹ בְּסַפְרֵי הַיְשָׁר גְּבִי עוֹבְדָא דְשְׁנֵי אֲנָשִׁים שְׁהֶמְרוּ זֵא"ז בְּהַקְנֵי זָה לְזָה כּו' וְדְבָרֵיהֶם מוֹכִיחִים דְּבָזָה נְתִיבָב הַקו' שְׁהַקְשׁוּ עָלָיו.

וְהִנֵּה קו' מִהָדָּ דְעִירְבוֹן נִרְאָה בְּפִשׁוּט דְהֵתֵם שְׁהַלּוּקֵם נָתַן עֵרְבוֹן וְהִתְנּוּ אִם הַלּוּקֵם יִחְזוֹר בּוֹ מַחֲוִל הָעֵרְבוֹן וְאִם הַמּוֹכֵר יִחְזוֹר יִכְפּוֹל הָעֵרְבוֹן. וְהִנֵּה אַף דְהַמּוֹכֵר תְּפּוּס בְּיָדוּ מִמֶּשׁ וְשִׁי ר"ת מְבֹאָר בְּתוֹ ב"מ (ס"ו) הַנ"ל דְכָל שֶׁהַבַּע"ד עֲצָמוֹ תּוֹפֵס קוּנָה בְּדָאִי וְכ"כ הַר"ן בְּנִדְרִים שָׁם בְּשִׁמּוֹ כְּבָר פִּי הַתּוֹס' ב"מ שָׁם דְּמִש"ה בְּעֵרְבוֹן אִינוּ קוּנָה לְפִי שְׁהַלּוּקֵם

דאין לו תפיסה אינו קונה ומתוך דל"ק לוקח גם המוכר אינו קונה ע"ש וא"כ א"ש בפשיטות דל"מ ג"כ סברא דמגו דבעי למיקני גמר ומקנה דהא לפי מה שחזר בו ר"ת בעי קנין דווקא גם בכה"ג כמש"כ גבי המרו וא"כ אף דהמוכר יש לו קנין ויש לו תפיסה מ"מ פיון דהלוקח אין לו לא קנין ולא תפיסה על הפלג ודאי אינו קונה ומתוך של"ק לוקח ל"ק מוכר וכמש"כ לענין סברא דתפיסה וז"ב וכו' השני דהיכי מדמה לנזירות דהתם לא שייך הך סברא וע"נ ס"ר"ז שנדחק בהך קו' בסברא חדשה ולענ"ד בפשוט דדווקא לפי מה דס"ל ר"ת מעיקרא דהך סבר דמגו דבעי למיקני גמר ומקנה מהני לגמרי דזה גופה הוה קנין וצדיף טפי אפי' מלא אסמכתא דעכ"פ צריף קנין בכ"ד והכא לא בעי פלל א"כ אין לדמות נזירות לכאן פלל אבל לפי מה שחזר בו דאפי' בכה"ג צריף קנין דווקא א"כ אין סברא זו אועיל אלא שלא נימא דלא פיון לקנין פלל אלא להסמיה חבירו על דבריו ובכה"ג אמרינו פיון דבעי למיקני בנדאי פיון לקנין אבל עכ"פ צריף לומר דקנין מספק מועיל ומש"ה אייתי ההיא דנזירות דהתם ודאי ס"ל להש"ס דלא שייך לומר להסמיה ובנדאי פיון לגזירות וא"צ התם ג"כ קנין פלל דאמירה לגבוה פמסירה להקדוה ואפ"ה ס"ל דכיון דספק הוא אינו חל דבר מספק וה"נ ל"מ הקנין מספק ועי' תוס' סנהדרין שם ד"ה ההיא ר"י כו' ודו"ק וכו' ותפרש היטב המרדכי פ"ק א"נ ד"ה ואני מצאתי פדברי ר"ת כו' ההיא דערבון דקונה אליבא דר"י פנגד ערבונו ותרתי בעינא לא גזים ובגידו [ומש"כ לא בעינא הוא ובדברי הגהות מיימוני כ' בעינא] ואין קונה אסמכתא אלא בקנין טוב מקרקע פראוי להם כו' ומכאן הוציא מור"ם ז"ל דבריו בשי' המרדכי בשם ר"ת ובאמת הדברים סתומים ולענ"ד פשוט דצריף להגיה דאין קונה אסמכתא אלא בקנין כו' ודבריו ממש פדברי התו' בב"מ ה"ג דמש"כ ונהיה דערבון דקני אליבא דר"י פנגד ערבונו ותרתי בעינא לא גזים ובגידו זהו קו' התוס' לשי' ר"ת דלמה אינו קונה לר"י אלא פנגד ערבונו ואינו קונה הפלל דהנה אסמכתא פדאמרינו בש"ס ומשום דבעינן דווקא תרתי לא גזים ובגידו וכאן הפלל גזים ולמה לא אמר התם ג"כ אגב דבעי למיקני כו' תי' דאין קונה אלא בקנין וכמו שחזר בו ר"ת והתם הלוקח אין לו קנין ומתוך של"ק לוקח ל"ק מוכר וכמו שנתבאר ודבריו הם ממש פדברי התו' פמו שדרכו בכ"מ ולפי"ז בשידוכין דהנה בקנין ואיפא ג"כ הך סברא דמגו דבעי למיקני גמר ומקנה שפיר כ' דלא הוה אסמכתא ובאמת כ"כ פן התוס' סנהדרין דלשי' ר"ת פל שידוכין לא הוה אסמכתא דמנו דבעי למיקני כו' אלא דמעיקרא הנה סבר אפי' בלא קנין ולפי מה שחזר בו דווקא בקנין וא"כ לדידן דנהגינן בקנין יש לנו טעם רביעי אבל מה שיה שרבינו מאור עינינו הרמ"א ז"ל לא הבין פן גם בב"י האריף בפשיטת ר"ת ולא נתבררו ד"ק וצ"ע: (ח) ולמדנו על הפלל דמבטל שידוכין יש עליו חיוב חרם וקנס עתה נבאר בקצרה מי הם המתחייבין ועל מה מתחייבים ונהנה בתנאים דיין רגילין לכתוב עצם הנשואין על הזוג החתן פלוני ישא את הפלה פלונית כו' ואח"כ פותבין התחייבות האבות על הנתינות ואח"כ קובעין זמן החתונה ונהנה הנוב"י מ"ק (סס"ח) דעתו דכיון דאין פותבין אלא דהחתן ישא את הפלה על הפלה ליפא שום התחייבות ע"ש ולענ"ד הוא תמוה הנה בסרנ"ג ס"ג הובא שתי דעות בבריא שאמר יטול פלוני ויחזיק כו' אי הנה לשון מתנה ע"ש כ"ז אינו אלא בנותן מתנה לבדו ואינו לשון תנאים בין שנים ואפ"ה ס"ל פיון דאמר יטול הפונה שיתן אבל בלשון שהותנה בין שנים פשוט דיטול

הנה הפנונה התחייבות על שניהם שיתנו ומפניו ביהדיא בעובדא דפרק ב"מ בשבת פל מי שיתנה את הלל יטול מאתים וזו הרי ביהדיא דנהו לשון חיוב וז"ב עוד פתב הוכחה דלא קאי החרם על החרתן והפלה שכ' בלשון התנאים וכ"ז קיבלו עליהם ועל ב"כ בח"ח וש"ד כו' ועל החרתן והפלה לא שייך ב"כ דאין עליהם אלא חיוב הנישואין וגם זה לא הבנתי דלמה לא יתפרש בלשון הפתוב אבני שהם ואבני מלואים לאפוד ולחנשן שמתפרש כ"א במה דשייך בי'.

וכן רגיל לשון המשנה בכ"ד וה"נ עליהם קאי גם על החרתן וכלה ועל ב"כ קאי על המחנותים לבד עוד פתב בטל את החרם לגמרי דבטל מקצתו דא"א להשביע את הנוולדים ובטל פולו וכבר פתבנו דיש להסתפק דבכריתות ברית בין שניהם חל על זרעם כמו שבועת אברהם ואבימלך ובר מן דין כ' הח"ס יו"ד (סר"כ) דא"א להתיר בזה משום שבועה שבטלה מקצתה פיון דמעיקרא לא הי' חל ע"ש עוד פתב להתיר משום שעברו מועד ההשלישה ברצין והנה בתנאים דידן אין ההשלישה תלוי על החרתן והפלה וכן פתב בעצמו דאין דרך החרתן לתבוע הנדוניה ע"ש וא"כ לא ידעתי כל מה שהאריך בזה פיון שאינו עיקר הדבר אינו מתבטל אלא משום שעבר ברצון וא"כ הרי מבואר בשו"ע שם דדווקא בשנים הותר השני אבל בשלישה ועבר אחד לא הותרו השנים וא"כ פיון דהחרתן לא עבר פלום ולא עברו אלא המחנותים החרתן והפלה אינן נפטרים והנה בדבר שעיקר הדבר תלוי בו הספמת הפו' דאפי' עבר אחד באונס לא נתחייב השני וכולם הביאו מדברי הירושלמי דאונסא כמאן דלא עבד וע' בש"ף שביאר דאונס רחמנא פטרי' אבל לא לחייב השני אבל לענ"ד יש ללמוד בפשיטות משכירות פועלים דקיי"ל בר"פ האוננים דכל אונסא דלא הו"ל מפועלים הנה פסידא דפועלים אף שהוא אונס גמור וע"כ דלא מהני אונס לחייב השני ודו"ק וא"כ אם העברת הזמן הנה עיקר הדבר אפי' הנה מחמת המחנותים והחרתן והפלה אנוסים מ"מ נפטרים מן החרם אבל פבר הסכים הט"ז שם דהעברת זמן אינו עיקר הדבר גם הנה"כ לא חלק עליו אלא דהיכא דהתנה ביהדיא הנה פעיקר הדבר אבל בכעין דידן שמעיקרא נעשה ההתקשרות ואח"כ קובעין הזמן כ' ג"כ דאינו עיקר הדבר ע"ש וכ"כ ביהדיא המהר"ם פאדונה בס"ז והמהרי"ט ספר שני ס"ק ע"ש וא"כ פיון דאינו מרצין החרתן לא נפטרו מהחרם וז"ב: וילענן מאיס עלי האריך הנוב"י שם ודעתו דפטורה לגמרי בין מהחרם בין מהקנס ע"ש והנה לשון הרמ"א ביו"ד דבמאיס עלי מתירין אותה שלא מדעת האיש ומשמע דזה ל"מ אלא שבכאן א"צ דעתו אבל גוף ההתקשרות לא נתבטל וא"כ לענן הקנס דלא שייך התרה חייבת אפי' במאיס עלי והנה מדברי הב"ש בס"נ אין ש רק יש ששאפקת ה לה סירד ס נו למידט לבע"ה יותראין הכרע לענן הקנס אבל לענ"ד פיון דלאחר קידושין ודאי לא נתבטל משום מאיס עלי מן התורה והוא פשוט בכ"ד דאל"כ א"א שאמרה גרושה אני למה אינה נאמנת במגו דמאיס עלי והקידושין בעלין ומיהו זה י"ל פיון דמדרבנן ודאי לא הפקיעו הקידושין וצריכה גט כדמפרש בכתובות א"כ תו אינו מגו מ"ה דזה הנה טענה אלימתא טפי ועוד דאפי' אי ניימא דמאיס עלי מבטל הקידושין מ"ה מ"ה הנה דבר שבבערה וצריכה שני עדים להפקיע הקידושין וזה אין לנו באפשרי לידע לבכה ומש"ה ע"כ צריכה גט אבל בלא"ה אפשר דהנה אומדנא דמוכח אבל לענ"ד אין לה מאיס עלי גדול מייבמה שפלה לפני מוכה שחין דסו"פ הגוזל קמא נאפ"ה לא פריף מנעשה בעלה מוכה שחין

כמש"כ התוס' דדוןקא לפני היבם ומן האירוסין דלא איכפת לי לבעל ואית לן למיזל בתר דעתה לחוד אבל כל שנ"מ לבעל לא אזלינו בתר דעתה לחוד ואדרבה אנו סהדי דהי נכנסת בספק זה וכבר נתבאר היטב בדברי הפו' דכל דבר שיש בו דעת שנים בעי דוןקא אומדנא גדולה דמוכח טפי אבל מאיס עלי לא הוה מוכח כ"כ היכי דתלי בדעת שניהם ומש"ה כל שיש נ"מ להבעל וצריה דעתו אינה אומדנא לבטל הקידושין וא"כ לכאורה שידוכין נמי תלי בדעת שנים פקידושין ואף דבהמירה אחות המשודכת פטר הרא"ש מן החרם והקנס אף שבקידושין פשוט דאין מתבטלין בשביל זה כ"כ הב"ח בתשובות הישגות (ס"ח) דזה גופה חידוש הוא ואי לאו דברי הרא"ש לא הוה פטרינו לי וא"כ לענין מאיס עלי מנלן לעשות אומדנא חדשה ליזיל בתר דעתה לחוד.

והנה רבינו הנוב"י בתשובה הנ"ל חזינו דיש לו ע"א לסמוך עליו להקל אבל מה שאני תמה דהב"ש בסל"ט סקי"א כ' דנולדה בה מומין לאחר שידוכין נתבטלו השידוכין דדוןקא לאחר קידושין דהנה שדה הבעל אמרינו נסתתפה שדהו אבל בשידוכין עדיין לא הוה שדה הבעל פדכתב הרא"ש א"כ נתבטלו השידוכין ולענ"ד הוא תמוה דהא האיש ודאי לא הוה שדה האשה כמש"כ התוס' בריש פתובות ואפ"ה מנעשה בעלה מו"ש לא פריה כמש"כ התו' דמה שנעשה אח"כ ותלי בדעת שניהם לא אזלינו בתר דעת אחד וא"כ ע"כ לישנא דנסתתפה ל"ד אלא כל שנעשה אח"כ מזלו גרם וה"ה בשנעשה לאחר שידוכין ונהרי דוןקא בהמירה אחות המשודכת דהנה אומדנא גדולה הוצרה הרא"ש לפוטרו משום פגם גדול אבל במום בעלמא לא אשכחן ודאי לפוטרו וכ"כ הב"ח בהדיא שם דאינו בטל אם לא בהוכחה גדולה אבל בש"ד הנה ממש פלאחר קדושין ובתשו' נוב"י באה"ע (סנ"ג) כ' ג"כ בפשיטות דלענין מום דלאחר שידוכין לא שייך נסתתפה שדהו וחידיש גדול שלא הביא דברי הב"ש הנ"ל ולא עמד ג"כ על הדברי הב"ח שפותרין זה ולענ"ד ברור דינא בין במום בין במאיס עלי לא נתבטלו השידוכין ובמאיס עלי תתן הקנס ואח"כ מתירין לה החרם בחרטה אלא דא"צ דעתו ובמומים אפשר דגם זה לא מקילינן ומ"מ במומים גדולים דס"ל לרשב"ג שכופין אותו להוציא אפשר דבשידוכין מתירין שלא מדעתו לפחות כעין שכ' הש"ך לענין מאיס עלי ואפשר דאפי' בהיו פיון דאיכא מ"ד דגם בהיו יכולה לאמר סבורה הייתי שיכולה אני לקבל ועכשיו איני יכולה ומ"מ אפשר דדוקא מאי דאיכא דיעות בין הפו' בתראי אבל מאי דאיכא דיעה בש"ס דלא פהלקתא אינה אפי' צירוף להקל וצ"ע ומ"מ גם להתיר שלא מדעתה במאיס עלי התנה רמ"א דצריכה לברר באמתלא ברורה והנוב"י כ' דאם נותנת הקנס זה גופה הנה אמתלא ואני תמה דכבר דחה הרא"ש דברי הפו' דבמאיס כופין אותו להוציא ול"ח לעיני' נתנה באחר פדחיישינו גבי טמאה אני לה למשנה אחרונה דהכא פיון דמפסדת פתובתה לא חיישינו ודחה דאם עיני' נתנה באחר לא איכפת לה במקנה ומאיתים כו' ע"ש וא"כ פשוט דה"נ לא הוה אמתלא ואפי' לדברי הנוב"י פשוט דהיינו דוןקא פשיש לה משלה ומשלמת תיכף אבל אם אין לה עכשיו לשלם במה שתתחייב כשתתעשר ודאי לא הוה אמתלא וגדולה מזו כ' התוס' בב"ב (מ"ד) גבי המוכר שדה לחבירו שלא באחריות אינו מעיד לו עלי' וכ' בד"ה למאי נ"מ כו' דאפי' נוגע בעדות לא מיקרי משום זה שיתחייב לכשיתעשר ע"ש.

וכ"ש דאינו אמתלא וגם מה שנותן עבודה אביה נראה דאינו אמתלא ופשוט: (ע) והנה האבות אף שאינם מתחייבין אלא על הגתיות מ"מ הורה הח"ס אה"ע (סקי"ד) דאם הבת אינה מתרצית דאסיר להאב ליתן לה נדון להשיאה לאחר ואם נותן לה נדון עובר החרם וחיוב קנס ומשמעות דבריו בהדיא דקאי בסתם שידוכין דהא הקשה על המ"ע שדן בזה בדיני דגרימי דמאי שייך פאן דיני דגרימי הרי אין אנו דנין אלא שנתחייב לפייסה וכל שלא פייסה נתחייב בחרם וקנס ולכאורה צריך להבין מנ"ל דמתחייב לפייסה אף דאינו מן זכר כלל בתנאים שמתחייב בזה האב אבל מצאתי זה מפורש בתשובת המבי"ע ח"ר ספ"ה ש"כ דהוה אומדנא דמוכח שנשבע לו אדעתא דלא יהא בידו להתפטר שבתו אינה מתרצית ולא מיבעיא אם הוא לדעתו אלא אפי' שלא לדעתו כל שבידו להרצותה ואינו מרצה חייב בחרם וקנס ועפ"י דרפ"ג נלענ"ד להוסיף יותר דאין אנו צריכין לאומדנא חדשה אלא דהא כל עיקר הטעם דפטר והוה מחיוב הגתיות כשבתו אינה מתרצית הוא משום אומדנא דמוכח דלא נתחייב אדעתא דלא תהני בתו וא"כ כל שבידו להסיר האונס פשוט דקיי"ל דלא מיקרי אונס פהייה דקיי"ל דש"ח שהי' לו להקדים ברועים ומקלות ולא קידם חייב דאינו אונס וא"כ בטלה האומדנא ומה שאסר ליתן לה נדון ג"כ הוה מהו טעמא דהרי יש בידו לכופה בדבר זה ולפי דברינו אף כשהבת מתחייבת בעצמה דבכה"ג ליכא אומדנא כ"כ דהאב מתחייב בנשואין פנין דהבת מתחייבת בעצמה מ"מ פנין דאם נותן לה נדון הרי מסייע בזה ידי עוברי עבירה ואסור בלא"ה ליתן לה נדון א"כ אין פאן אומדנא דמוכח לפנותו מחיוב הגתיות ומ"מ צ"ע כשפתח לשון ליתן נדון לבתו אפשר שלא נתחייב כלל רק ליתן לבתו וכשאינה מתרצית אין פאן חיוב כלל ואין אנו צריכין כלל לאומדנא.

וגם בדברי הח"ס אפשר לפרש דאינו אלא הוכחה שהוא מדעתו וצ"ע ובאמת קשה הדבר מאוד לחתונה הדין באומדנות הללו פנין דתלוי באיסור חרם ואפשר דבחרם אין הולכין אחר אומדנא אלא במוכח טובא פועין מחר ומש"כ הנוב"י בפס' יש אומדנא על ההתקשרות גם החרם נפקע כמש"כ הרמ"א במי שנשבע לפרוע חובו ומחל לו החוב גם השבועה בטילה דלא נשבע אלא כ"ז שיהא חייב ע"ש ולענ"ד יש לדון בדבר דהנה בסס"ז הקשה דבחו"מ משמע דבמחילה מהני וביו"ד סרכ"ח משמע דצ"ל דוקא הריני פאלו נתקבלתי וע"ש שנדחק בזה ולענ"ד בפשוט דהתם שלא נשבע בשעת ההתחייבות אלא אח"כ להבטיחו על החוב לא נתפגן אלא על חיוב החוב: אבל ביו"ד הא איירי שרצה לאדם להתחייבות בחומר שבועה וכ"ז שאינו אומר הריני פאלו התקבלתי אינו נפטר מהתחייבות השבועה וכעין סברא זו בסמ"ע שם ס"ק כ"ב ע"ש ולפ"ז גם לענין זה י"ל דהא בתנאים פנונתנו לאל ההתחייבות בחיוב שבועה ואף דהוה אומדנא לענין סתם התקשרות לענין שבועה צרי' הוכחה טפי לפי דברי הפו' וצע"ג: יא ולענין סבלונות הנה זה פשוט דהחוזר חייב להחזיר הפל אפי' מאכל ומשקה ששילחו לו ואפילו צד השני ואכל סעודת חתן דקיי"ל בלאחר אירוסין דעשוין לבלות לא הדר מ"מ הובא באה"ע ס"ל דבשדוכין דעת הפו' דל"מ אכל סעודת חתן ובכה"ג לא מחלי פלל וע"פ סברא זו נראה לי דגם הרמב"ם דסבר לאחר אירוסין אפי' לא אכל הנה עשוין לבלות מתנה מ"מ בשדוכין נם הרמב"ם יודה דלא מחל פלל וחוזר הפל ומבואר שם דכ"ז אין נ"מ בין סבלונות ששילח הוא לשלחה היא אמנם הב"ח בסמ"ט שם כ' דסבלונות ששילחה איהי

י"ל דהנה משו' איקרוכי דעתא לגמרי לשם מתנה והביא שפן דעת הרא"מ בשם האו"ז וכו' דלא מפקינן מהמחוקק ולכאורה יש לנו לסמוך עליו וגם יש לצרף דעת הי"א בשו"ע שם דגם בשידוכין מהני אכל וא"כ לשי' הרמב"ם גם בלא אכל בעשויין לבלות מיהו לא קדרי והנה הרשב"א כת' דאף דבכתובות דמ"ז מחלקינן הנ"מ מדידן' לדידה אבל מדידה לדידה משום איקרוכי דעתא מ"מ התם גופא לא קיי"ל להלכה פן כו' ולכאורה צ"ע דמ"מ פנין דמצינו חילוק זה בש"ס מנלן פאן ללמוד דין סבלונות ששלחה היא מסבלונות ששלחה הוא אבל באמת י"ל דהוא מוכרח דהא ע"כ צ"ל דכאן הנה אומדנא טפי שלא נתן אלא ע"מ לקונסה דאל"כ רבנן דפליגי אראב"ע בכתובות שם וסברי דגובה את הפל ע"כ פליגי אמתני' דסברי דהסבלונות חוזרין וא"כ הו"ל למימר פדרה הש"ס בכל מקום מתני' מני ראב"ע היא.

וע"כ צ"ל דסבלונות הנה אומדנא טפי ויש להסביר הטעם בכמה גונוי וא"כ פנין דאפי' באומדנא דהתם קיי"ל דאפי' מדידה לדידה הנה אומדנא כ"ש באומדנא דסבלונות דאלים טפי דאית לן לומר אפי' דינה ומ"מ דעת הב"ח דבסבלונות יש סברא יותר דמדידה הנה מחילה לגמרי דבשלמא לדידה י"ל דשולח לה כד' להתקשט אבל לנברא לא שייך תכשיטין וא"כ לא שייך הוכחתנו דנהי דהתם הנה אומדנא טפי גבי מדידה לדידה מ"מ במדידה לדידה יש פאן סברא יותר דהנה מחילה טפי ומש"ה הנה פאן מחילה במדידה לדידה אף דבכתובות שם קיי"ל דלא הנה מחילה אפי' מדידה לדידה ואפשר דהמחוקק יכול לטעון קים לי וצ"ע: והנה לכאורה פשהבת אינה מתרצית והאב טוען שהיא אנוס נהי דמספק אין אנו יכולין לחייבו בקנס מ"מ י"ל דלענין הסבלונות הנה כא"י אם נתחייבתי דהא חייב הסבלונות אינו נולד אלא משעה שחוזרין ואם הוא ברצון יש לו פגודו חייב הקנס וא"כ הנה כא"י אם נתחייבתי ולא הנה כא"י אם פרעתיך פנין דאין החייב בברור אפי' שעה אחת וראיה לדבר מההיא דעשה לי שירים ונגזמים וטבעות ואקדש אני לך דב"ק (צ"ט) ובקדושים דאי אין לשכירות אלא לבסוף מקודשת ולא הנה מקדש במלנה וחוזנין פנין דבאין פאחת אין פאן שעת מלנה שעה אחת וא"כ ה"נ הנה כא"י אם נתחייבתי אבל באמת נראה דהחייב תיקף משעת נתינה דהא בעי בב"ב שם שבח סבלונות מהו פנין דאי איתא בעינא בעינא בעי למהדר ברשותיהו קאי א"ד פנין דאלו מגנב דמי בעי לשלומי פדידה דמי כו' ואי עד השתא הנה ברשותו הנה פהקנה לל"י דהשבח ללוקח וע"כ דהשתא איגלאי מילתא דמעיקרא הנה הלואה וא"כ צ"ע אי הנה כא"י אם נתחייבתי אבל יש לדון פאן מט"א דהנה לא הנה ליה למידע ודעת הפו' דבכי ה"נ אפי' א"י אם פרעתיך פטור וצריכין אנו לבאר בנה הנה המל"מ בפ"ד משאלה ופקדון כת' בפשיטות דפעור וכו' ראיה מב"מ (צ"ז) גבי שאלה היום ושכרה למחר דאמרינן שם זה אומר שאולה וזה א"י חייב ופריה לימא תהוי תיובתא דר"נ ור"י ומוקי לה בשיש עסק שבועה ביניהם נת"ל דהחייב נדאי וא"י אם החזיר וע"כ משום דלא הו"ל למידע ע"ש ולענ"ד הוא תמוה דהא שיטת התו' דבלא הו"ל למידע נם לר"ה ולר"י פטור וע"כ דהתם הו"ל למידע ואפשר לומר דבהו"ל למידע נחתנין סד דרגא ולר"ה ור"י דמחייב התם בא"י אם נהחייבתי בהו"ל למידע מחייב בא"י אם פרעתיך אפילו בלא הו"ל למידע אבל לר"נ ור"י דפטרי התם אפי' הו"ל למידע בלא הו"ל למידע אית לן למיפטר אפי' א"י אם פרעתיך אבל הוא דחוק וקבר כ' שם התוס' בעצמם ד"ה והלה

דאע"ג דמסר לו שתי פרות וא"י אם התזיר מ"מ פניו דמתזיר אחת הנה כא"י אם הלויטני וכן בשאלה היום ושכרה למחר כשא"י אם מתה בעודה שאולה ע"ש נראה בפירוש דבריהם פניו דמעיקרא הנה שתי פרות לפנינו נקבע הספק מתחילה פעין ההיא דכריתות (דף י"ח) נבי חתיכה אחת משתי חתיכות ע"ש וצ"ע בפירוש דבריהם אבל עכ"פ אין ראיה מפאן: והתנאים סע"ה הביא ראי' מב"ק (ק"י"ח) דפריה לר"ה ור"י מהא דתנן א"י אם הלויטני פטור ופריה ה"ד אי דלא תבעי ליה רישא בא"י אם פרעתי נמי כו' ולשיטת התוס' דבלא הו"ל למידע גם לר"ה ור"י פטור לוקי בלא הו"ל למידע ובא"י אם פרעתי חייב אפי' בכה"ג וע"כ דבלא הו"ל למידע גם בא"י אם פרעתי פטור והנה מלבד דהוא דחוק באוקימתא דמתני' י"ל דלא משני הכי דמ"מ תיקשי לאפני דכתבו התוס' בכ"ד דלדידן אפי' לא הו"ל למידע חייב אבל הביא שם ראיה נכונה מלשון הבעה"ת דכ' דביורשין א"י אם פרעתי פטור דלא הו"ל למידע מיהו לשון הטור בסע"ה משום דטענינו ליורש ומשמע באמת דווקא משום דטענינו ליה הא אי ל"ה אף דא"י ולא הו"ל למידע לא מקפטר וביותר דהרשב"ם כ' בב"ב (ל"ג) ד"ה א"ל כו' דמלנה ע"פ גובה מן היורשין כו' ונשבע שלא פרעו ע"ש הרי דס"ל באמת דאפי' א"י ולא הו"ל למידע חייבין אפילו ביורשין כ"ש בעלמא אמנם נראה דבא"י אם פרעתי דווקא בשנולד לו ספק ויש פאן ריעותא ומש"ה בלא הו"ל למידע פטור אבל יורשין אין פאן שום ריעותא ואינו חשוב פלל כא"י אם פרעתי ומש"ה איצטריה הך טעמא דטוענין ליורש וגם הרשב"ם ל דווקא לענין יורשין שלא נולד ריעותא מחייב אבל בלא הו"ל למידע בעלמא אפטר דמודה דפטור.

ומ"מ שיטת הרשב"ם לענין יורשין תמוה מאוד דהא בד' ע' שם גבי שטר פיס היוצא על היתומים משמע בהדיא דאי הי' האב נאמן לומר פרוע במגו דנאנסו גם היתומים פטורין ממילא אפי' לא טענו פלל וכ"כ שם בעצמו דטוענין ליתומים וכ"כ עוד בדף קע"ד שם ד"ה ר"ה כו' דהא דמלנה ע"פ גובה מן היורשין היינו פשחייב מודה דאי ל"ה טוענין ליורשין וע"ש בתד"ה ואם כ' לו התקבלתי כו' ודו"ק ואם פן אין לנו חולק על דברי הבעה"ת אמנם בסקט"ו הביא התנאים שם דאפילו שניהם אינן יודעין אם פרעו דעת הרשב"א דחייב ואפי' בלא הו"ל למידע עיי"ש ומפל מקום נראה דבכה"ג דידן דאין החוב ברור קודם גם הרשב"א יודה דאפי' א"י אם פרעתי פטור דאל"כ תיקשי מאי קמ"ל ר"ז דמגורשת ואינה מגורשת בעלה חייב במזונותיה ת"ל דהו"ל א"י אם פרעתי דהרי פכר נתחייב במזונותיה וא"י אם נפטר ותנן בהדיא דא"י אם פרעתי חייב מיהו זה יש לדחות בכמה אנפי חדא דמ"מ איצטריה ר"ז דגם בכה"ג דשניהן שמא ג"כ חייב ועוד דדיני חיוב הבעל שאני דהו"א דבכה"ג לא חייבו לי רבנן במזונותיה שפכר אינו בעלה והא לענין פירות איפא למ"ד דמשעה שנתן עיניו לגרשה אין לו לבעל פירות והו"א דגם מזונות אין לה ואצטריה לאשמועי' דמזונות עדיין חייב.

אבל יש לדון מהך דסו"פ מי שמת נפל הבית עליו ועל אשתו דב"ה אומרים נכסי בחזקתן דמספיקא לא מפקינן ממונא והא הנה כא"י אם פרעתי וע"כ משום דאין חיוב הפתובה ברור דלא ניתנה פתובה לגבות מחיים וה"נ חיוב הסבלונות עדיין לא היו עומדין לידי גיבוי עד שעה שהיו חוזרין והיא שעמא פכר נולד ספק חיוב הקנס ואף דאינו דומה לגמרי דהתם אותו הספק שעמדנו בו מעיקרא לא נתברר אבל פאן הספק שהי' מעיקרא

נתברר והספק הנה מצ"א מ"מ אינו נראה לחלק דמ"מ למדנו דאין פאן חזקת חיוב עד עכשיו והשתא שמתברר כבר יש ספק אחר ואין לחלק וא"פ גם לדעת הרשב"א פטור בזה ובלא"ה.

כבר הספיקו האחרונים דבלא הו"ל למידע גם א"י אם פרעתיך פטור וא"כ נראה ברור דבכה"ג אינו מתזיר הסבלונות. ועוד נראה דאפ"י אם נתייב א"י אם פרעתיך אפ"י לא הו"ל למידע מ"מ פנין דלא הו"ל למידע קיי"ל דבכ"ד דהאי ידע והאי לא ידע נשבע ונוטל והא דפטרו בחו"מ (סע"ה) א"י אם פרעתיך אפ"י משבועה היינו דווקא ע"כ בהו"ל למידע אבל בלא הו"ל למידע נדאי חייב מיהו שבועה וא"כ יש לו לפחות עליו שבועה לכו"ע.

ומ"מ באיתנהו לסבלונות בעין דהנה ברשותי דמרא והספק קנס הנה מילתא אחריתי צ"ע אבל אי ליתנהו ואין עליו אלא חיוב ממון הדין ברור כמש"כ דע"ז הנה הקנס פרעון גמור ודו"ק: (יא) עוד לענ"ד ברור דאף דגם אוכלין ומשקין חוזרין מפל מקום היכא דנתן לו מזונות והלה הי' לו מזונות ממ"א ומחמת מזונותיו לא הרויח ממ"א נהי דמשום טענה זו שהפסידו מלהרויח לא הנה מחייבין לשכנגדו דקיי"ל מבטל פיסו של חבירו פטור מ"מ בכה"ג המזונות שנתן אינו חוזר דאף דאזלינן בתר אומדנא שלא נתן אלא ע"מ לכנס מ"מ זה דווקא בנותן מתנה דאין הולכין אלא אחר דעת הנותן לבד אבל פאן אין הולכין אחר דעתו לבד דהנה פמוכר פנין דשכנגדו מפסיד אין הולכין אחר דעתו אלא אחר דעת שניהם ורא"י ברורה מב"ק (דקט"ז) גבי טול דינר והעבירני דאין לו אלא שפירו דיכול לומר משטה אני בה ואפ"ה בצייד השולה דגים מן הים פנין דהי' מרויח בכיוצא בו אמרינן דנותן לו שפירו משלם והטעם ברור דבכה"ג לא אזלינן בתר דעתו לחוד.

וע' תו' שם בע"ב ד"ה להביא כו' גבי השוכר את הפועל להביא פרוב ודרן מסקנין לחולה דאפ"י מת החולה דנדאי הנה אומדנא דמוכח דלא התנה לו שפיר גדול אלא בשביל החולה מ"מ פנין דהי' משתפר בכיוצא בו ממ"א נותן לו שפירו משלם וע"כ דבכה"ג לא אזלינן בתר אומדנא ודווקא במתנה דהולכין אחר דעתו לבד הנה אומדנא אבל היכא שחבירו מפסיד ג"כ אין הולכין אלא אחר דעת שניהם וה"נ לענין סבלונות הדין פן זה נראה ברור: (יב) עוד פסק שם בשו"ע דאם עשה סעודה והוצאות פמנהג המדינה חייב החוזר לשלם והוא מדברי הרמב"ם והנה הראב"ד השיג עליו מר"פ המוכר פירות גבי מכר זרעוני גינה ולא צמחו דקיי"ל התם דאין נותן לו אלא דמי זרע אבל דמי הוצאה אינו מתחייב והנה הרב המגיד חילק דהתם עשה ההוצאה להרווחה אבל פאן לא עשה אלא פמנהג המדינה והט"ז כ' ע"ז דאין בו פדי לחלק וחילק באופן אחר דהתם בפעשה שמכר לו לא הי' היזק אבל פאן בפעשה שחוזר בו עושה ההיזק דההוצאות כבר הי' ועד השתא שהי' צורך בהן לא הי' היזק ובשעת החזרה נעשה היזק והנה עדיין אין מקור לדברי הרמב"ם ועו"ק לי לחילוק הרב ע"ז דהא אמרינן התם וי"א אף דמי הוצאה ואמרינן מאן י"א רשב"ג ומייתי רשב"ג דנותן בהמה לטבח וקילקלה נותן לו דמי בושתו ודמי בוששת אורחיו ע"ש ולחילוק הט"ז אינו דומה פלל דהא התם גבי טבח נעשה ההיזק בשעת מעשה ובכה"ג לכו"ע חייב וע"כ דאין לחלק בזה פלל ע"כ נלענ"ד דבלא"ה ע"כ צריכין

אנו לחלק הא דפטריןן התם דמי ההוצאה דמ"ש מטיהר את הטמא ובעה"ב עירבן עם פירותיו דקיי"ל דחייב לר"מ דדאין דד"ג ועי' תוס' ב"ק (ד"ק) ד"ה טהר את הטמא כו' וקיי"ל כר"מ ובלאו הא דקיי"ל כר"מ א"א כ"ל לומר דלר"מ חייב הכא דא"כ לימא מאן י"א ר"מ וע"כ דגם לר"מ פטור התם ותיקשי טובא מ"ש מהך דטיהר את הטמא דחייב התם בהפסד פירות שעירבן הבעה"ב בעצמו וה"נ ליתחייב במה שעשה הבעה"ב הוצאות ע"ז.

שוב ראיתי שפבר נתעורר בזה הרמב"ן בדיני דגרמי שלו והאריך לחלק ודבריו נוטין לדברי הרה"מ דכל שעושה מצד המנהג מיקרי ההיזק מחמתו והוא הגורם אבל מה שעושה להרונחתי לא מיקרי זה הגורם ואין ההיזק עליו ועירבן עם פירותיו צ"ל דה"נו דכמאן דאמר לו לערבן בפירותיו דמי וצ"ע אבל עכ"פ דברי הרמב"ם מוכרחין מהך דטיהר את הטמא וז"ב וכינן דמדיני דגרמי הוא פשוט דאינו אלא פשחור בו מרצונו אבל במתה או במאיס פלי דהנה אונס או במת הוא פשוט פשוט דאין דד"ג באונס ואינו מחזיר ההוצאות כ"ז נראה לדינא בהלכות העמומות האלו ולמעשה צריך עוד להתיישב.

וה' יצילנו משגיאות: (יג) כתב בספר חסידים שלא ישא אדם בת אחותו. ושני אחים לא ישאו שתי אחיות ואב ובנו לא ישאו שתי אחיות ובנו"י דחה דבריו בשתי ידים דבגמ' אמרינן דמטה לישא בת אחותו גם אמרינן בבבב"ב (דמ"ד) שמונ' זוגים אחים פהגים נשואים שמונים זוגות אחיות פהגות ובכתובות ר"פ ובר' הווי נשואי תרתי בנתי' דאבא סירא ע"ש ולענ"ד כל דברי הס"ח הם משום חשש סכנה והנה באמת בזמן הש"ס פיון דהנה מצוה לישא ב"א א"כ שומר מצוה לא ידע דבר רע אבל השתא נולד חשש איסור בדבר וא"כ הדר הנה סכנה.

והנה אמרינן בקידושין (י"ב) דרב מנגיד על חתנא דדר בי חמוה. וערש"י מתוך שרגיל להיות אהבה ביניהן חיישינן לתקלה וע' בתוס' שנדחקו הרבה דבזמנינו דרים בבי חמוה וכת' דהשתא דרים בשביל טובת הנאה משום שדרים בלא שכירות ויש הוכחה שאין דרים בשביל חמותם והוא דחוק מאוד דבש"ס לא חילקו בדבר וכ"ש לפירש"י דבאמת חיישינן לתקלה ומש"כ עוד דסמכי אל"ב לענ"ד גם לל"ב נהי דלא מנגיד מ"מ פריצותא הנה כדקיי"ל באידך מקלי דהתם אלא שסמכו להקל וא"א בדבר וא"כ כ"ז שהיא חמותו לבד אבל כשהיא גם אחותו כשהיא בתה דתהי' חמותו ואחותו דהקורבה גדולה ביותר חיישינן טפי לתקלה ומש"ה יש לאסור וכינן דאיכא חשש איסור חיישינן לסכנה ועוד י"ל בדבר חידוד דהנה קיי"ל דבאחותו מתייחד לפרקים.

והנה י"ל כמו דאמרינן גבי אב לענן חיבוק בתו דנתקדשה אסור ה"נ י"ל דבנתקדשה אסור ואף דאין איסור חל על איסור מ"מ אין זה אלא לענן עונש אבל האיסור חמור כדאמרינן ביבמות (דל"ב) נ"מ לקוברו בין רשעים גמורים והנה בזמן הש"ס דלא הנה שכיחי בבית חמותם ליכא למיחש למידי וכן בשנשאת לאחר אבל בזמנינו דדרים בבית חמותם איכא למיחש דאתי לידי יחוד פיון דמעיקרא לא הווי בדיל מינה מיחוד והיא גזירה פשוטה בכל הש"ס ודעת הרבה פו' דיחוד דאו' ושפיר איכא למגזר ואף הס"ח לא אסר אלא בחיי אמה ואין בדי לעיין בו והך דשני אחים לא ישאו שתי אחיות ואב ובנו.

לענ"ד באמת לא דכולם הנה ספנה דרנפא ודאי לאו ספנה ואינהו הנה ידעי להבחין בנה אכל אנו יתמי דלא ידעינו קיי"ל דבספנה אין הולכין אחר הרוב וחוששין למיעוט ואסרו להקיש בכל ערב יו"ט משום ערב יו"ט של עצרת ומר ידידי הגאון הר"ר שואל זעליג נ"י אמר דכל אלו הדברים משום מילתא דתמיהא ושלטי בה עינא בישא ובזמניהם דהיו שכחין לא שלטא בה עינא ודפח"ח וסעד לדבריו בדברי התו' מו"ק ח' ד"ה וארון עם המת בתצר.

דבירושלמי התיר במת מפונרסם אפ"ל בשוק ובזמנינו שאין קהילות הרבה הכל הנה מת מפונרסם ע"ש. וכה"ג כ' עוד בע"ג (ט"ו) ד"ה אימר כו' דדונקא בימיהם אסרו למפנר בהמה טמאה לעו"ג שהיו הרבה יהודים ביחד ואם הי' לו בהמה שא"צ לה הי' מוכרה לחבירו.

אבל עכשיו שאנו מעט אם נאסור למפנר יפסידנה כו' וה"נ הנה איפכא לחומרא וא"כ י"ל דבזמנינו דדשו בה רבים תו לא שלטא בה ג"כ עינא וליכא למיחש למידי ושלום על ישראל. סימן (בדברי המהרי"ט שהזכרנו בס"ה הקודם) או"ח לסי' תל"ד ס"ה) שלוחו יכול לבטל עט"ז דהר"ן מביא דאחרים חולקין דביטול מדין הפקר ואינו יכול להפקיר ע"י שליח ומשמע שם דבהפקר גם הר"ן מסכים וקשה לכאורה דהא בב"ב (דקמ"ח) מיבעי' לי' בשכיב מרע שהפקיר נכסיו אי חוזר דדילמא פינון דלעניינים פועשירים יהיב גמר ומקנה משמע הא אי פשיטא דלא פינון אלא אם ימות ודאי חוזר ובהדיא אמרינו בב"ב (קט"ז) אדעת' דאר' אפקרי אדעת' דכו"ע לא אפקרי וק"ל בכתובות (דע"ד) פל מלתא דמצי לקיומי ע"י שליח מצי למשוי תנאה לא מצי לקיומי לא מצי למשוי תנאה ואי אינו יכול להפקיר ע"י שליח למה יכול למשוי תנאה ומיהו בהנהו י"ל דאומדנא דמוכח עדיף מתנאי ולא בעי דיני תנאי.

ומיהו בב"ב (דס"ט) גבי פל שילקטו עניינים היום יהא הפקר ועיי"ש בתוס' דלר"י ע"כ ההפקר עתה אם ילקטו וק"ל וק"ל פתנאי ממש וע"כ דיכול להתנות בהפקר דאי ל"ה הנה פל הפקר וכן יש לדקדק מב"מ (דל"א) גבי עובדא דר"י בר"י דאמר לכו"ע אפקרינהו וק"ל לא אפקרינהו ופרי' וכה"ג מי הנה הפקר וק"ל תנו הפקר לעניינים ולא לעשירים כו' אינו הפקר ע"ש.

ולא פרי' אלא דבכה"ג לא הנה הפקר הא תנאי אחרניא יכול להתנות ומיהו י"ל דהך דהתם אינו מדין תנאי אלא דשירא הנה כמו הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני דר"פ המגרש וע"כ צ"ל פן אפ"ל נימא דיש תנאי בהפקר מ"מ צרי' לדקדק בקו' הש"ס דמאי פרי' ומי הנה הפקר כה"ג וק"ל תנו הפקר לעניינים כו' הא ע"כ צ"ל דלענין תנאי לא שייך למילף משמיטה דבעינן בלא תנאי פשמיטה ופשוט דלענין חלות ההפקר לא שייך למילף משמיטה דהתם פבר הפקירה תורה וא"כ ה"נ מ"ש הך תנאי דלה לא אפקרינהו משאר תנאי ואין לומר דמ"מ פינון דהוציא שום אדם ל"מ אפ"ל בדר' תנאי דאינו יכול להוציא שום אדם פלל וכעין ההיא דר"פ המגרש (דפ"ב) דאמרינו שם דע"מ שלא תנשא לפלוני לא דמי לשאר תנאי דעלמא דהתם לא שייך בגיטא והכא שייך דהא באמת התם גופא לא קיי"ל פה סברא וא"כ אדרבה ראי' ברורה להפוך דאף דבמקום דשירא ל"מ בדר' וק"ל

תנאי מהני וה"נ אי לף לא אפקרינהו הנה בדרף תנאי ודאי הנה מהני וע"כ דלשון לף לא אפקרינהו פשיטא לי דהוי שיורא ופריף שפיר וא"כ שוב אין ראי' מכאן לדני תנאי.

אבל מ"מ משמעות פמה סוגיות דיש תנאי בהפקר. וא"כ קשה אי אין שליח קיי"ל דאין תנאי והנה המהרי"ט בסי' קכ"ז פתב בפשיטות דבהקדש אינו יכול לעשות שליח להקדיש דמילי לא מימסרי לשליח ותרומה שאני דרחמנא שויל מעשה עיי"ש ונראה דזהו נמי טעם הר"ן גבי הפקר דהנה נמי מילי פדין הקדש ודברי המהרי"ט יש להן אילן גדול לתלות בו דנראה פשוט דהפקר והקדש שוין בזה ועשה"מ סופ"י מאישות.

דהקשה על המהרי"ט דהא מוכח בנדרים גבי נטיעות אלו הקדש אם אינו נקצצות דיש תנאי בהקדש ואי אין יכול לעשות שליח אמאי יש תנאי (וכן יש להקשות לענ"ד מפתובות (ק"ז) לב ב"ד מתנה עליהן ע"ש וכן יל"ד ממנחות (דק"ט) גבי הרי טלי עולה ע"מ שלא אתחייבבאחריותה ע"ש וכן מוכח מפ"ד ודו"ק).

ולא הזכיר דתליא באשלי רב רבי וצריכין אנו ליישב דברי רבותינו הר"ן והעיסור והמהרי"ט והנראה דהנה זה נראה ברור דבהקדש דבר שחובה עליו להקדיש פגון קרבנות שחייב בהן פשוט דיש שליח דבהד"ל תנו בפסחים (דפ"ח) האומר לעבדו צא ושחוט עלי ושכח מה אמר לו רבו הולף אצל רועה הרגיל אצלו כו' ושם בסוגיא דמקנה לי' סד מינייהו ע"מ שאין לרבו רשות בו אבל השני ודאי הנה של רבו לבד ומקדיש ליה העבד דהוי פשליח ואין נראה לחלק בכאן דעבד שאני דיד עבד פיד רבו וכי היכי דאמרי' בריש השואל (דצ"ו) לענן שאילה בבועלים דאפילו אי שליח לא הוי בבועלים עבד הנה בבועלים דיד עבד פיד רבו דמסתבר דדוקא התם לענן בעלים דעבד פינו דמיקני ליה לבעל הפרה מיקרי בבועלים אבל לענן שליחות בעלמא לא מסתבר וכן מוכח בתוס' קידושין ריש הא"מ ד"ה ודילמא דהוכיחו דיש שליחות אפי' במידי דל"ל שותפות בגנן' מהו דהקא דמשמע מדאמר גדי שלי וטלה שלו דהטלה לרבו לחוד ואפ"ה הוי שליח ואי איתא דה"נ שייף הו סברא דיד עבד פיד רבו לא פשיט מידי וע"כ דבעלמא לא שייף לחלק פה ונראה דהתו' הוכיחו פן מסוגיא דסו"פ שתי מדות דתני ידו ולא יד עבדו ולא יד שלוחו לענן סמיכה ואמר דצריכי דאי תני עבדו דלאו בר מצוה כו'.

ולא אצריף נמי להיפך דהו"א דדוקא שלוחו אבל עבד ידו פיד רבו פדאמר גבי בעלים וע"כ דדוקא התם שייף הסברא דתלי לענן קנן ודו"ק. ומיהו מש"כ דמשמע מדאמר גדי שלי וטלה שלו דאין לו חלק בטלה צ"ע דמה משמע שייף פאן דפשוט פינו דיש לו פסח אחר אין אדם אוכל שני פסחים.

וכדתנו התם בעבד של שני שותפין דהיכא דקפדי אינו אוכל בשניהם וע"כ משום שאסור לאכול שני פסחים] וא"כ ע"כ דבהקדש שפחובה יכול להקדיש ע"י שליח וטעמא נראה דזה הוי פמו תרומה פינו דחובה עליו יכול לעשות שליח ולא שייף פאן מילי ודברייהו אינו אמורים אלא בהקדש נדבה וא"כ לא קשה מידי פינו דמצינו שליחות בהקדש תו יכול להתנות אף בכל הקדשות וכי היכי דאמר בכתובות שם לענן קידושי ביאה דאייתקוש הניות להדדי והתם דעניני קדושין חלוקין הו איצטריף להו סברא דאייתקוש אבל הקדש דד"א ממש הם פל עניני הקדש פשוט דלא צריף יש שליחות בהו מלתא גופא ועדיף טפי מאיתקוש וא"כ מה שהקשינו לענן הפקר נמי לק"מ דאו דהוי בכלל

הקדש או בשאר מתנות דיכול לעשות שלים ומש"ה יכול להתנות אף בהפקר וז"ב ועי' ח"י הרמב"ן (ב"ב ר"פ מי שמת) דאינו יכול לעשות שלים לנדון עבורו וכן מוכח דברי התו' נזיר (די"ב) ובש"מ שם דא"י לעשות שלים לקבל עליו נזירות עבורו ולכאורה דלשי' פל הגי פו' גם פן דאינו עושה שלים להקדש ומ"מ אינה ראי' גמורה דהתם להתחייב על גופו ודאי הנה מילי בעלמא ולענ"ד גם בהדיוט י"ל דאינו יכול לעשות שלים להתחייב לתבירו עבורו ורא' לדבר דגבי הרשאה בב"ק ד"ע בעי מדינא באופן שיכול להקנות לי' להמורשה ולא שליחות וצ"ע שם אבל להקדיש י"ל דמודה הרמב"ן והתוס' נזיר דיכול להקדיש עי"ש דהנה פמוסר חפץ לתבירו ליתן לתבירו והמקבל קנה לה בעצמו בקנין המועיל והשלים לא עשה מעשה כלל ואפ"ה פשוט בסוף פ"ק דגיטין ובכ"ד דקנה תבירו דעיקר השליחות להרשות עליו וה"נ אמירה לגבוה הנה פמסירה להדיוט ובאמת צ"ע לענ"ד טעם המהרי"ט למה קרי לה מילי בעלמא וצ"ל דמ"מ פיון דההקדש אינו קונה אלא באמירתו מיקרי מילי בעלמא אבל עכ"פ נראה ברור דמדברי פל הגי פו' אין ראיה לדינו של מהרי"ט שוב ראיתי בדברי הנוב"מ (סקמ"ז) בתשובה מן המחבר דהאריך שם לענין נדרים ושבועות והביא דברי המהרי"ט ותמה עליו על מש"כ דמילי לא מימסרי לשלים דהא גבי גט התם לא אמרינן אלא דאין שלים ראשון עושה שלים שני אבל שליחות נתפס אפי' במילי ועוד דגבי הפרת נדרים פליגי תנאי אי יכול לעשות שלים משום מעוטא דקרא הא בלא"ה אפי' הנה מילי בעלמא יכול לעשות שלים והנה לענין שו"נ הארכתי בעזה"י במקום אחר ומה שתמה על המהרי"ט דהא בגט אינו אלא דשלים ראשון אינו עושה שלים אחר נראה סברת המהרי"ט דבאמת קיימא לן בכ"ד דשלים עושה שלים ולא מצינו חילוק בין שלים ראשון לשלים שני ועוד נראה דע"כ צ"ל דחד מלתא היא דהא לא ילפינן בקידושין דשע"ש אלא בגירושין ובפסח וקדשים ליפא קרא וערשב"ם ב"ב (פ"א) גבי בצרון ושיגרון ביז שלים ומת כו' דפי' או שמת ומינה שלים אחר תחתיו וכיון דכתב בקרא והבאת ודאי צריך שליחות להבאה ואפ"ה שע"ש וע"כ דאף דמעיקרא לענין עיקר השליחות צריך קרא אחריןא לקדשים ולא ילפי מגירושין מ"מ השתא דכבר איתרבי שליחות בקדשים ומצינו בגירושין דאיתרבי דשע"ש אמרינן דג"מ בעלמא הוא וכל דין שליחות איתרבי בקדשים וכה"ג פתבו התוס' בחולין (ל"ו) בד"ה חז במת דאף דאיצטריך תרי קראי לענין הכשר למחנבריין ותלושין ובמת לא פתיב אלא חז קרא ומת משרץ לא ילפינן דהא איצטריך קרא אחריןא לדין הכשר במת מ"מ פיון דכבר גלי קרא הכשר במת תו לא הנה אלא ג"מ דכל דין הכשר איתרבי ע"ש וה"נ פל דין שליחות איתרבי ושלים ראשון ושני חז הוא וז"ב וא"כ פיון שאין אנו מחלקין בין שלים ראשון לשני ע"כ הא דאמרינן דמילי לא מימסרי לשלים אין החסרון ע"כ אף משום השלים השני אבל לראשון מימסרי דזה מוכח ע"כ שא"א לחלק ביניהם וכמש"נ אלא דהיכי דעושה שלים לגרש הא לא הנה מילי דהא נתינת הגט מעשה הוא וכ"ש פתיבת הגט בשלים לקותבו אבל היכא דאינו עושה השלים אלא לומר לפלוני הא הנה מילי בעלמא לענין שלים הראשון ואינו נעשה שלים על האמירה אל זה דאין שליחות נתפס על מילי ואף דרש"י בגיטין (כ"ט) פתב דאינו חוזרין ונמסרין לאחר עיקר הפונה דאין הראשון נעשה כבעלים להיות חוזר ומסרם וז"ב ומה שהקשה מהפרת נדרים דאפי' מאן דס"ל דאינו עושה שלים להפירה

איצטריו קרא להכי דאינו יכול לעשות שליח ואי איתא ת"ל דהוי מילי בעלמא לענ"ד י"ל פיון דבהפכה גופא קיי"ל דאינו יכול לעשות שליח י"ל דהתם גופא ה"ט משו" דהנה מילי בעלמא ולא מימסרי לשליח ומתם הוא דילפינו לה ומש"ה התם גופי' איצטריו קרא להכי ואע"ג דהתו' ר"פ מצנות חליצה ד"ה וקראו לו פתבו דהפרת נדרים וסמיכה ומדידת עגלה ערופה וקריאת ב"ד ליתבם דהתם דממעטנו שליח בכל הנהו הוי כש"כ הבאי' פאחד ואין מלמדין ע"ש מ"מ פבר ביארתי במ"א דארף דאין מלמדין היינו למילתא אחרניי אבל פאותו הדבר גופא מלמדין וז"ב.

ואנ"ל דאפתי קריאת היתבם דנ"ל התם מקרא יתיראנמי הנה דיבור בעלמא וא"כ לענון דיבורא גופא הנה נמי קריאה דב"ד ש"כ עם ה"נ די"ל דתרוניי צריכי דמקריאה לא הוי ילפינו הפכה דהוי אמרין מה לקריאה שפן מצוה ומש"ה אינו עושה שליח וכדאמרין התם בקדושין דלא ילפינו בקדשים שליחות מגירושין ותרומה שפן ישנון חול אצל קדשים וחזינון במידי דקודש יותר סברא דאינו עושה שליח וה"נ איפכא דמש"ה אינו עושה פאן שליח דהוי קודש וקריאה מה"נ פשוט דלא הנה ילפינו דהו"א דאין הקריאה חובה פלל על הדיינין בעצמם פכל קריאת ב"ד וכל קיום דין דאין החובה על הדיינין עצמן ועוד דהתם אי הנה בעי השלוחים הווי יכולין לישב ג"כ בעצמן בדין החליצה שפרי פשר אפי' הדיוטות בעלמא ונהו ראון לקריאה משא"כ בפעל דעלי' רמיא והשתא דגלי קרא בהו שפיר ילפינו מינייהו ואע"ג דהתוס' בריש השואל שם פתבו דטעם דהפכה דלשון אישה משמע ולא שלוחו זה אינו אלא דרשת הפתוב אבל טעם הדבר שפיר י"ל משום דהוי מילי מיהו משמעות דברי התוספות דהטעם דאין השליח נעשה כבעלה וא"כ ליפא למילף מינה ועוד צ"ע בדבר דאי טעמא דמילי לא מימסרי לשליח דילפינו מה"נ וקריאה וכבר פתבנו דמקריאה לחוד ליפא למילף דאיפא למפרך שפן מצוה וא"כ צריף גם ה"נ ע"כ וא"כ ע"כ תלי' בפלוגתא דרבי יאשיה ור"י דגבי ה"נ וא"כ הו"ל לאתויי בגיטין (ס"ו) בסוגיא דמילי פלוגתא דר"י ורבי יונתן פדרף הש"ס בכ"מ לומר והני תנאי פהני תנאי ועוד דבאומר אמרו קיי"ל דהנה ספיקא אי מימסרי לשליח ע"כ נראה יותר דהא דמילי לא מימסרי לשליח הנה מסברא דבכל הני דילפינו דשלוחו של אדם פמותו בר"פ הא"מ הנה מעשה.

אבל בדיבורא אפשר דאין כותן גדול כ"כ למימסר לשליח דנה דנמסר לשליח צריף מילתא אלימתא טובא פדמוכח מדברי התוס' פתובות (דף ע"ד) גבי תנאה דאפשר לקיומי ע"י שליח הנה תנאה כו' דכתבו בד"ה תנאי כו' דהסברא דכיון דהמעשה כ"כ ביזו שייכול לקיימו ע"י שליח סברא שיהא ג"כ ביזו לשוני' בי' תנאה כו' ושמענו מדבריהם דנה דייכול לעשות ע"י שליח הוא חזוק הדבר ואם פן אין ללמוד שליחות בדיבור דאין הדבר גדול כ"כ ממעשה דהוא אלים טפי ודו"ק ונהא דצריף מיעוט בה"נ דא"י לעשות שליח ארף דהוא מילי נראה לענ"ד דהינו טעמא דהו"א הפרת נדרים שאני דכיון דקיי"ל פל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת ואפי' בקטן דאין קידושיו קידושין אפ"ה אמרינו בנדה (דף מ"ו) דמפיר מה"ט וה"נ הו"א דארף דאין שליחות למילי בעלמא מ"מ גילוי דעתא הנה דאינו רוצה בנדרה ונה"א דמהני ומש"ה איצטריו הכא קרא דאפ"ה ל"מ ע"י שליח ולק"מ ומקריאה פבר פתבנו דהתם הו"א טפי דאפשר בשליחות פיון דגם השלוחין יכולין להיות דיינים ודו"ק ומיהו כ"כ דעיקר הדבר הא דקרי לה מילי צ"ע דהא משליטו

על החפץ להקדישו ונהנה פנותו לו חפץ ליתן לחבירו ואי דהתם הנתינה הנה מעשה לא ידעתי מאי מעשה הוא וכי לא סגי באומר לו שיקחנו בעצמו וצ"ל דהתם עיקר הקנן במשיכות חבירו והשליחות אינו אלא להרשות לו אבל הכא הקדש אינו יכול לקנות בעצמו ועיין ב"ב (דף ע"ט) גבי הקדש בור דאין המים הבאים אח"כ קדישין ופירשב"ם ותוס' דאין יד להקדש ועיקר ההקדש מה שמקנין לו ומש"ה חשיב מילי ומ"מ צ"ע דבכ"ד פריה בפשיטות מה לי מקרו לגבוה מה לי מקרו להדיוט וצ"ע: סימן ח) חולין (ד"ה) ר"ג ובית דינו גזרו על שחיטת פותי כו' פי הא דר"מ שדריה לרשב"א למזבן חמרא מבי פותאי כו' וגזר עליהו כו' דמות יונה מצאו להם בהר גרזים שהיו עובדין אותה ור"מ לטעמים דחייש למיעוטא וגזר רבא אטו מעוטא ור"ג וב"ד נמי כר"מ סבירא להו ויש להבין בסוגיא זו דלכאורה קשיא טובא.

א) דהא מסיק בריש האשה בתרא דברבא ונזקה לא חייש ר"מ וה"נ איפא להנין חזקת פשרות ונהנה רבא ונזקה: ב) קשה לפי מה שנסתפקו התוס' שם ד"ה כגון אי חייש נמי ר"מ ברבא דאיתא קמן ומסקנתם נראה דברבא דאיתא קמן ל"ח וכן כתבו בפשיטות ברפ"ג דבכורות בתו' ד"ה דרבא וכן משמע במכילתין (י"א) דברבא דאיתא קמן לית מאן דפליג לחוש למיעוטא וקצת ראיה נראה לזה מדמסקינן בשלהי בתולה נשאת דאר"י מעשה בריכה וכו' וא"ר יוחנן בן נורי אם רוב העיר משיאין לכהונה פשיטה ומסיק דתרי רבא הוי התם רוב העיר ורוב סיעה ונהדר פריה ומי בעינן תרי רבא ונהתיא כו' ולכאורה מאי פריה הא מסיק ביבמות (ס"ג) דר"י חייש למיעוטא ועיי"ש בתוס' וא"כ א"ש דמש"ה בעי תרי רבא אלא ע"כ דפשיטא לי דברבא דאיתא קמן לכ"ע לא חיישינן למיעוטא ואכמ"ל וא"כ הכא בכותים דהוי רבא דאית' קמן כמו רוב העיר בכתובות מ"ט חייש ר"מ למיעוטא: ג) קשה דאי חייש למיעוטא דעובדי ע"ג א"כ הוי ליה למיחש נמי דילמא שחיט לשם עבודת פוכבים ונהנה תקרובות ועי' בע"ג (ד' כ"ז) מפני שכל לשם הר גרזים (מיהו לכאורה התם ר"י אמר לה ומשמע דאיהו הוא רבנן ר"מ דלא חייש למיעוטא וא"כ הא דחשש התם ע"כ צ"ל דשוב נתקלקלו יותר ולא הנה מיעוטא ובאמת מוכח בקידושין (נ"ב) דר"י חי בתר ר"מ ונפיר י"ל דלאח"כ נתקלקלו יותר וא"כ שוב אין ראי' מהתם דחשש על אותה מילה עצמה לשם הר גרזים דבההיא שעתא אפשר דכבד היו אדוקים ביותר ודו"ק].

וכ"ש דבשחיטה הי' לנו לחוש לשם עבודת פוכבים והול"ל דהנה תקרובת ע"ג ולכאורה משמע דלא אסרוה אלא באכילה ותדע דהא אפילו בשחיטת עובד פוכבים משמע לקמן [י"ג) דאפילו לר"מ לא הוי תקרובת מדלא אמר התם אמתניתין דשחיטת נכרי נבלה דלא כר"מ פי היכי דאמר התם דלא כר"א י ולכאורה לר"מ אמאי לא הוי תקרובות הא פריה התם ודילמא מין הוא ומסיק אין רוב עובדי פוכבים מינין וא"כ לר"מ דחייש למיעוטא ניהוש דילמא מין הוא: ד) קשה לפי שיטת ר"ת בהרא"ש במכילתין (סי' ט"ז) דאפילו לרבנן בחזקה לאיסורא חיישינן למיעוטא א"כ גבי שחיטה דאיכא חזקת איסור כדאמרין לקמן הו"ל למיחש גבי פותים למיעוטא דעובדי פוכבים אפי' לרבנן ואי"ל דהוי מיעוטא דלא שכיחא כמו מיעוט שאין מומחין דא"כ מנ"ל דלר"מ חיישינן הכא במיעוט דלא שכיח ומדאמר ר"מ לטעמיה משמע דכיון דחייש בעלמא אית לן למיחש הכא ה) קשה דהא לכאורה מיעוט פותים הוי מיעוט קבוע וקיי"ל פל קבוע פמחצה.

על מחצה וְהוּי סֶפֶק מְעֵלָא וּבִשְׁחִיטָה דְּהוּי חֲזָקָה לְאַיִסוּרָא לְכַאוּרָה הוּי אִיסוּרָא דְאוּרֵייתָא לְכו"ע וְלִיכָא לְמִימַר דְּבִאֲזִיל לְגַבְיֵיהוּ בְּאַמַּת אֶסוּר לְכו"ע אֶלָּא דְר"מ דְּחִינֵישׁ לְמִיעוּטָא גְזוּר אַף בְּאֲזִיל אִיהוּ לְגַבְנָן דְּכָל דְּפָרִישׁ מִרְנָבָא פָּרִישׁ דְּלֹא מִשְׁמַע הֵכִי כָּלֵל דְּהָא מִשְׁמַע דְּר"ש אֲזִיל לְגַבְיֵיהוּ וְאֶפִּילוּ הֵכִי לְר"מ מְדוּנָקָא הוּא דְּחִינֵישׁוּנָן וְעוּד תַּדַּע דַּא"כ כִּי אָמַר לִיהַּ ר"ז שְׁמָא לֹא שָׁמַע רַבִּי אֶלָּא פְּשָׁאִין יִשְׂרָאֵל עוּמַד עַל גַּבְיֹו וְנִרְאָה וְדַאי דְּלֹא פְּלִיג אַהֲרָה עֲנֻבְדָּא דְּהַר גְּרִיזִים אֶלָּא דְּטַעְמִי מִשּׁוּם דְּלֹא חִינֵישׁוּנָן לְמִיעוּטָא וְאִי בְּאֲזִיל לְגַבְיֵיהוּ מוּדוּי רַבְּנָן טְפִי הוּי לִיהַּ לְמִימַר שְׁשִׁמַּע בְּאֲזִיל לְגַבְיֵיהוּ וְאֶפִּילוּ בְּיִשְׂרָאֵל עוּמַד עַל גַּבְיֹו וּמִשּׁוּם סֶפֶק מוּמַר דְּהוּי חִידוּשָׁא מִשּׁוּם מַעֲשֵׂה דְּהַר גְּרִיזִים וְלֹא הוּי פָּרִיף פְּשָׁאִין יִשְׂרָאֵל עוּמַד ע"ג לְמִימַרָא בְּעִי ו) קָשָׁה פִּינּוּ דְּבִקְבוּעַ הוּי אִיסוּרָא דַּא' אַף בְּפָרִישׁ לְגַבְנָן נִגְזוּר לְכו"ע סֶמָא יִקַּח מִן הַקְּבוּעַ כְּדִגְזוּרֵינָן בְּכ"ד הֵיכָא שְׁאִין הָאִיסוּר יְדוּעַ וְעֵינָן לְקַמּוּן בְּפ' ג"ה (דָּף צ"ה) חוּד"ה ה"נ: וְהִנְרָאָה בְּבִיאוּר הַסּוּגִיָּא דְּהֵכָא לֹא מְדִינָא אֲתַמָּן עֲלֵהָ דְּמְדִינָא לֹא שְׁיִיף כָּלֵל לְחֹוֶשׁ לְהֵם מִשּׁוּם שְׁמִצָּאוּ דְּמוּת יוֹנָה שְׁהִי עוּבְדִין אוּתָהּ מִיעוּעֵא בְּעֵלְמָא וְנִיחֹוֶשׁ מִשּׁוּם זֶה לְכוּלָּם דְּאֵם הֵם הַחוֹזְקוּ פּוּלָם מִי הַחוֹזְקוּ וּבִיִּשְׂרָאֵל כִּי ה"ג וְדַאי דְּלֹא הוּי אֶסְרִינָן מִשּׁוּם שְׁיִמְצָא מִי שְׁיִצָּא מִן הַדַּת וְלֹא שְׁיִיף כָּלֵל לְחֹוֶשׁ מִגְּבָרָא אֲגַבְרָא אֶלָּא דְּהֵכָא כְּבָר כְּתוּבוּ הַתּוֹס' בִּיבְמוֹת שָׁם ד"ה מְחַנְרֵתָא דְּשָׁאִנִּי כּוּתִים דְּאֻמָּה שְׁלִימָה הִיא וְאִין נוֹהֲגִין בְּמִצּוֹת פְּיִשְׂרָאֵל וְנִרְאָה לְבָאָר יוֹתֵר דְּהִנֵּה אֶמְרֵינָן בְּנִידָה רִי"פ ב"כ דְּב"כ גְּדוּת מְעֵרִיסְתָּן וּמְפָרֵשׁ טַעְמִי מִשּׁוּם מִיעוּטָא דְּחִינֵין וְר"מ הִיא דְּחִינֵישׁ לְמִיעוּטָא וְהִקְשׁוּ שָׁם בְּתוֹס' ד"ה ר"מ דַּא"כ לְמָה לִי גְזוּרַת י"ח דְּבָר דְּב"כ מִי"ח דְּבָר הוּא בְּלֹא"ה חִינֵישׁ ר"מ לְמִיעוּטָא וְתִירְצוּ דְּוַנְדַאי מְדִינָא לֹא הוּי לִיהַּ לְמִיחֵשׁ דְּמִסְתַּמָּא לֹא רְאָתָה בְּשַׁעֲהָ שְׁנוּלְדָה וְיֵישׁ לָהּ חֲזַקַת טְהוּרָה וּבְרַנְבָּא וְחֲזַקָה ל"ח ר"מ אֶלָּא דְּעִיקַר הַגְּזוּרָה שְׁלֹא יִטְמְעוּ בְּהוּן וְהָא דְּאָמַר ר"מ הִיא הֵינּוּ דְּלִר"מ פִּינּוּ דְּבַעֲלָמָא חִינֵישׁ לְמִיעוּטָא אִית לָן טַעְמָא לְתַלוּת הַגְּזוּרָה דְּלֹא לִיהוּי כְּחוּקָא וִיעו"ש וְה"נ מְדִינָא לֹא הוּי לָן לְחֹוֶשׁ כָּלֵל מִשּׁוּם מִיעוּטָא הַעוּבְדִין וְכ"ש דְּקְבוּעַ לֹא שְׁיִיף כָּלֵל דְּאֵם הַמִּיעוּט אִיתְרַע חֲזַקַתָּם פּוּלָם מִי אִיתְרַעוּ אֶלָּא דְּעִיקַר הַגְּזוּרָה שְׁלֹא יִטְמְעוּ בְּהוּן אֶלָּא דְּלִר"מ פִּינּוּ דְּבַעֲלָמָא חִינֵישׁ לְמִיעוּטָא ה"נ אִיכָא טַעְמָא לְתַלוּת הַגְּזוּרָה וְכֵן יֵישׁ לְפָרֵשׁ בְּרִישׁ כָּל הַצְּלָמִים ר"מ גְזוּר שְׁאָר מְקוּמוֹת אִטוּ אוּתוּ מְקוּם וִיעו"ש וּבַתְד"ה ר"מ פִּינּוּ דְּבַעֲלָמָא חִינֵישׁוּנָן לְמִיעוּטָא יֵישׁ לָנוּ מְקוּם לְגְזוּר וּבְזוּה מְדוּנָקָא לָנוּ לִישְׁנָא דְּאֶמְרֵינָן הֵכָא ר"מ לְטַעְמֵיהָ דְּחִינֵישׁ לְמִיעוּטָא וּגְזוּר רַנְבָּא אִטוּ מִיעוּטָא דְּלֹא אָמַר דְּחִינֵישׁ לְמִיעוּטָא וְחִשְׁשׁוּ הֵכָא ג"כ לְמִיעוּטָא אֶלָּא דְּפִשׁוּט דְּהֵכָא אִינוּ אֶלָּא גְזוּרָה וּמִש"ה פִּינּוּ דְּגְזוּרָה בְּעֵלְמָא הוּא לֹא חִינֵישׁוּנָן לְתַקְרוּבַת עֲבוּדַת כּוֹכְבִים כָּלֵל וְדִי לָנוּ דְּאֶסוּרָה כְּנַבְלָה וְכֵן אֶפִּילוּ בְּעוּבַד כּוֹכְבִים מִשּׁוּם מִיעוּטָא מִינֵין לֹא נִיחֹוֶשׁ לְכוּלָּן לְתַקְרוּבוֹת וְכֵן גְזוּרוּ עַל יֵינָם שֶׁל כּוּתִים אַף דְּמְדִינָא שְׁרִי דְּהִנֵּה רַנְבָּא וְחֲזַקָה לְהַתִּירָא אֶלָּא דְּעִיקַר הַגְּזוּרָה הִי מִשּׁוּם שְׁלֹא יִטְמְעוּ בְּהוּן וְעִילָהּ מְצָאוּ וּגְזוּרוּ כִּי הֵיכִי דְּגְזוּרוּ עַל סֵתָם יֵינָן שֶׁל עוּבְדֵי כּוֹכְבִים אַף דְּמְדִינָא הוּי לָן לְאוּקְמִי בְּחֲזַקַת פְּשָׁרוֹת: וּלְפִי זֶה יִתְיַשֵּׁב לָנוּ שְׁפִיר מַה שְׁתַּמְהוּ הַתּוֹסְפוֹת עַל רִש"י דְּר"מ גְזוּר עַל סֵתָם יֵינָן שֶׁל כּוּתִים וְלֹא גְזוּר עַל שְׁחִיטָה דְּאוּרֵייתָא וּלְפִי דְּרַפְנוּ יִתְיַשֵּׁב שְׁפִיר פִּינּוּ דְּמְדִינָא אִין לְחֹוֶשׁ כָּלֵל אֶלָּא גְזוּרָה שְׁלֹא יִטְמְעוּ בְּהֵם וְאֶפְשָׁר דְּשְׁלֹא יִטְמְעוּ בְּהוּן שְׁיִיף בִּינָן טְפִי אוּ דְּהוּי אֶפְשָׁר לְהוּי לְפָרוֹשׁ מִינָן וְלֹא הוּי אֶפְשָׁר בְּשְׁחִיטָה וְכִדְאֶשְׁכַּחַן מְעִיקְרָא דְּגְזוּרוּ עַל פֶּת לְחוּדָא כְּמַבְאָר בְּתוֹס' (ד"ד) ד"ה מִצַּת כּוּתִי וְדִי"ג ד"ה פִּיתוּ ע"ש: וּמִהֲנֵה טַעְמִי נִיחָא לָן נְמִי הָא דְּמְעִיקְרָא לֹא קַבְלוּהָ מִשּׁוּם דְּלֹא חִשְׁשׁ

איסורא הנה אלא גזירה שלא יטמעו בהן ואפשר דלא הנה אפשר להו לפרוש אבל אי מדינא איכא למיחש לא יתנישב כ"כ ודו"ק: סימן ט מה שהקשה ידידי בסוגי' דיבמות (ע"ז) דאר"י אי לאו דא"ר יהודא הכתוב תלאן בלידה לא מצא ידיו ורגליו בבהמ"ד מפדי אר"י קהל גרים איקרי קהל מצרי שני במה יטהר ודילמא דאי עבר ונסיב דאי לא פתיב קרא כו' ולפרוה טפי מעמוני דכתיב בקרא עד דור עשירי לא יבוא כו' והתם לכו"ע עמוני ולא עמונית והיכי משפחת לה דור עשירי פינו דאיקרי קהל והא עדיפא טפי דל"ל דאי דהא עמוני הוי לאו.

ושמעין לי' לר"י דיש ממזר מחייבי לאוין ואפי' לאוי דלאו דשאר בסנהדרין (נ"ב) וא"כ ת"ל דהנה ממזר ידידי בהרבה פנים יש ליישב ובפשוטו הנה לפי מסקנא דשמעתין שפיר משפחת לה עמוני דור עשירי דנסיב מצרית שני' וקיי"ל דהלה אחר פיסולן ומשום המצרית הנה דור שלישי וכשר ופסול משום עמוני אלא דאי לאו דאר"י הכתוב תלאן בלידה תיקשי וא"כ בקושאי טפי הו"ל למינקט הו' קושאי דעדיף דאף בדאי א"א אבל כפר הקשו התוס' שם דישא שתוקית ותי' דשתוקית הנה נמי דאי וא"כ גם בעמוני משפחת בדאי כגון בשתוקית וא"כ ליכא למפרה מינה מידי דהא הנה דאי לאיסורא וכתבי' קרא וי"ל דר"י הכי ס"ל מעיקרא ודו"ק אבל בעיקר הדבר כפר כתבו התוס' במכילתין (ד"י) דסוגי' דהתם דלר"י יש ממזר מח"ל היינו לברייתא דהתם אבל מתני' דהתם לא ס"ל הכי לר"י ע"ש ובאמת צ"ע מנלן דמתני' פליג בהא דילמא בהא מודה נמי מתני' אבל הנראה דמתני' דהכא ע"כ לא ס"ל הכי אליבא דר"י דהא אמר רבנן דהיינו ר"י כדאר"י דאם לדין יש תשובה ומפרש בגמרא דהיינו עריות וחלל מח"ע יוכיחו דאחד זכרים ואחד נקיבות והתוס' הקשו דאפתי מה להנה שכן לאו דאף חלל מח"ע יש לאו עליו ותי' דשמא חלל מח"ע אינו אלא עשה והנה לעיל בסוגיא (ד"ס) פליגי רבנן וראב"י בקרא דחללה זונה ואלמנה גרושה את אלה לא יקח כי אם בתולה מעמיו יקח אשה ולא יחלל זרעו דראב"י סבר דאכולהו קאי ויש חלל מח"ע ורבנן סברי דאלה הפסיק הענין אבל לכו"ע אאלמנה גרושה ודאי קאי קרא ע"ש ולכאורה יש להבין דלר"ע דמפל ח"ל הנה ממזר ואלמנה לכה"ג ממזר הנה א"כ קרא דלא יחלל דאמרינן חילולין הוא עושה ואינו עושה ממזרות אמאי קאי דהא לדידן' אלמנה לכה"ג ממזר הוא: אבל באמת מיושב מאוד דהתו' שם הקשו לרבנן דאלה הפסיק הענין א"כ הו"ל דאתי אבעולה דסמיך לי' ותי' דמסתבר טפי לאוקמי אח"ל וזהו לדידן דאין ממזר מח"ל ומסתבר לומר דחלל מיהו הוי טפי מעל ח"ע וכיון דגלי אלה דלא קאי אלא אחדא דחקינן לאוקמי אח"ל דלפני פניו אבל לר"ע דמח"ל הנה ממזר א"כ מסתבר לאוקי קרא טפי אח"ע דבעולה לכה"ג דמודה ר"ע בהא לכו"ע דלא הנה ממזר דהנה עשה דאינו שונה בכל פדאיתא בכ"ד והנה מינה חלל מיהת וא"ש טפי דקרא קאי אדסמיך לי' זה נראה ברור לר"ע דלדידן' לא משפחת לה חלל אלא מבעולה לכה"ג.

ואין להקשות לפי"ז דלר"ע לא להוי חלל אלא מבעולה לכה"ג א"כ תיקשי הדיא דקידושין (דע"ד) זונה בכה"ג גלמה נאמרה (פי' דלא גרע מפהו הדיוט) נאמר פאן זונה ונאמר להלן זונה מה פאן זרעו חולין אף להלן זרעו חולין ולר"ע בין הכא ובין הכא הנה ממזר ולא שייך הו' ילפותא פלל וא"כ קרא למאי אתא והנלענ"ד דר"ע לשי' ביבמות (דס"א) דאמרינן התם זונה פשמה דר"א רע"א זונה זו מופקרת ומלישנא דר"א דזונה

כְּשֶׁמָה ועפירש"י דְּמִשְׁמַעוֹת זוֹנָה הֵינּוּ טוֹעָה מִבְּעִלְהָ א"כ י"ל דְּבִאֲמַת הָא דס"ל לר"ע דְּאִפִּי מִןפְּקִרְת הֵינּוּ מִיתוּרָא דְקָרָא דְזוֹנָה גַבִּי כה"ג נְאִין לְהַקְשׁוֹת דְּלִפְיִז לִיפָא קָרָא יתוּרָא לִג"ש וּא"כ בְּכֹהֵן הִדְיוּט דְּלִיפָא יתוּרָא מִנ"ל דִּי"ל דְּתו הָנָה ג"מ בְּעֵלְמָא דְזָנָה הָנָה זוֹנָה ודו"ק.

וְשֶׁפִיר נוּכַל לומר דְּמִכָּל הֵנִי הָנָה מְמַזְר וְחָלַל אֵינוֹ אֵלָא מִבְּעִלְהָ לכה"ג דְּהָנָה עֲשֵׂה שְׂאִינָה שְׁנָה בְּכָל וּמוֹדָה דְלֹא הָנָה מְמַזְר וְהָנָה מִיְהוּ חָלַל וּא"כ מְוַכְרַח ע"כ דְּלִדְיָדִי לִיתָא לְתִי הַתּוֹס' דְּחָלַל מַח"ט אֵינוֹ אֵלָא בְּעֲשֵׂה דְהָא לְדִידִי כָּל לָאו דְּחָלְלָה לֹא יִקַּח לֹא מִשְׁפַּחַת אֵלָא מְחָלַל דַּח"ע וע"כ דְּלִדְיָדִי חָלַל דַּח"ע בְּלָאו כְּקו' הַתּוֹס' וּא"כ הִדְקָ"ל דְּאִין פָּאן תּוֹכִיחַ מְחָלַל דַּח"ע וְעִרְיוֹת דְּמָה לְהַנְדֵּשׁ שְׁפָן לְהוּ וְזָה מְוַכְרַח וּא"כ בְּמַתְנִי דַּאר"י דִּישׁ תּוֹכִיחַ מְעִרְיוֹת וְחָלַל מַח"ע ע"כ לֹא סָבַר כַּר"ע וּמוֹכַח ע"כ דְּמַתְנִי פְּלִיג אֲבַרְיָתָא דְהֵתָם וּא"כ מִיתְרַצָּא קוֹשְׁיָתוֹ דְּמַר מְעִיקְרָא דְלַר"י דְּהָכָא ע"כ לִי"ל דִּישׁ מְמַזְר מַח"ל וְזָהוּ גַם דְּבָרֵי הַתּוֹס' דְּהַבְּאֵנוּ וְיֵשׁ לִינִישׁב עוֹד אֲבָל זֶה בְּרוּר וּפְשוּט: וּבְהַהוּא עֲנִינָא קִשְׂהָ לִי פְעַת דְּבָרֵי הַתּוֹס' (דנ"ז) ד"ה וְהָא כו' וְדִילְמָא סָבַר נְמִי ר"ש דְּקַהֲל גְרִים לֹא אִיקְרִי קַהֲל כו' ע"ש וְלֹא יִדְעָתִי לְמָה נְסַתְפָּקוּ בְּזָה דְּנוֹדָי ע"כ סָבַר הֵכִי דְהָא אַר"י אִי לָאו דַּאר"י הַפְּתוּב תְּלָאן בְּלִידָה דְּגַם נְקִיבוֹת אָסוּר לֹא מְצָא יָדָיו וְרַגְלָיו מְפָדִי אַר"י קַהֲל גְרִים אִיקְרִי קַהֲל מְצָרֵי שְׁנֵי בְּמֵאֵי יִטְהַר כו' וּא"כ ר"ש דְּפְלִיג בְּהַדְּיָא וְסָבַר דְּבָנִים וְלֹא בְּנוֹת ע"כ סָבַר דְּלֹא אִיקְרִי קַהֲל דָּאִי ל"ה תְּקִשִׁי לְדִידִי מְצָרֵי שְׁנֵי בְּמֵאֵי יִטְהַר כְּדַפְרֵיהּ לַר"י וְצַע"ג סִימָן ר מַה שְׁפַתְב יְדִידֵי מַר חו"ז הַרְבַּ נ"י לְתַרְזַן בְּבֵן סוֹרֵר וּמוֹרָה דָּאֵם רְצוּ אָבִיו וְאִמּוֹ לְמַחֲלִין לֹו וְלְכַאוּרָה הָא הָנָה הַתְּרַאֲת סָפֵק וְתִי פִינּוֹן דְּאִין הַסָּפֵק בְּהַעֲבִירָה דְהָא בְּשַׁעַת עֲשִׂי נְדָאִי עֵבֶר אֵלָא כְּשִׁימְחִלוּ לֹו יִפְטוֹר מִן הַעֲוֹנָשׁ וְסָפֵק בְּעוֹנָשׁ לֹא אֲמַרִינּוּ לֹא שְׁמָה הַתְּרַאֲה סָבְרָא חֲדָשָׁה הִיא וְהִנֵּה מְדַבְרֵי רַבֵּינוּ הַנוּב"י מ"ק חֲלֵק אַה"ע (סנ"א) שְׁפַתְב דְּבַר נְאָה בַּהֲדֵּשׁ דְּחֻלְיוֹן גַּבִּי פְּלִגְיָא דְהָאִי סִימָנָא וְהָאִי סִימָנָא אִית בִּי קִטִּיל נְפִשִׁי לֹא קִטְלִינּוּ לִי וְאִפִּי אִי סִימָנִים דְּאוֹרְיָתָא וְכַתְּב בְּטַעַם הַדְּבַר מְשׁוּם דְּזוֹנוּקָא כְּשִׁאִין הַכְּחָשָׁה לְפָנֵינוּ סְמִכִינוּ אֲסִימָנִים אֲבָל כְּשִׁמְכַחִישׁ לְפָנֵינוּ בְּבָרִיא לֹא סְמִכִינוּ אֲסִימָנִים דְּלַפְעָמִים מִיַּעוּעָא דְלֹא שְׁכִיחָא דְאִין מְכֻוֹנִין עֲדוּתָן וְיָכוּל לומר אֲנִי מִן הַמִּיעוּט וְכִינּוֹן דְּבַהֲכָשָׁה הִי יָכוּל לְפְטוֹר גַּם כְּשִׁאִינוּ מְכַחִישׁ פְּטוֹר דְּהָנָה ה"ס פִּינּוֹן דַּהִי יָכוּל לְפְטוֹר עֲצָמוֹ וְלִמְדָנוּ מְדַבְרֵיו דַּע"ג דְּהֵתָם הַעֲדִים רוֹאִין בְּשַׁעַת עֲשִׁינִית הַעֲבִירָה וְאִין הַסָּפֵק אֵלָא עַל הַעֲוֹנָשׁ הָנָה ה"ס וְכֵן יֵשׁ לְלַמּוֹד מְדַבְרֵי הַרִיטְב"א בְּמַכּוֹת דְּהַקְשָׁה גַבִּי נְקֻטְעָה יֵד הַעֲדִים דְּפְטוֹר אֲמַאי לֹא הָנָה ה"ס ע"ש הַרִי בְּהַדְּיָא דַּאֲף שְׁאִין סָפֵק אֵלָא בְּעוֹנָשׁ הָנָה ה"ס וְכֵן מְסַתְבַּר לִי לַעֲנ"ד דְּהָא ה"ס לָאו מְקָרָא הוּא אֵלָא סָבְרָא דְבְּסָפֵק לֹא הָנָה הַתְּרַאֲה וּא"כ פִּינּוֹן דְּקִי"ל דְּבַעֲזֵי לְהוֹדִיעוּ שְׁהוּא חֲזִיב מִיתַת ב"ד כְּדִאִיתָא בְּסִנְהֶדְרִין (ד"פ) וּכ"ד א"כ אִפִּי סָפֵק בְּאִוְנָס לָאו הוֹדְעָה הִיא וְזָה בְּרוּר וְעוֹד בְּעִיקְרָא סָבְרָתוֹ אֵינוֹ בְּרוּר לִי דְּכַתְּב דְּבַמְחִילָה אֵינוֹ נְפִטֵר אֵלָא מִן הַעֲוֹנָשׁ וְלֹא מִן הַעֲבִירָה וְלַעֲנ"ד פִּינּוֹן דְּקִפִּיד קָרָא מְשׁוּם שְׂאִינוּ שׁוֹמְעֵי בְּקוֹלְנוּ וּמְשׁוּם כְּבוֹדָם נִגְעוּ בָּהּ הָנָה כְּגוֹזֵל חֲבִירוֹ וְאַח"כ מוֹחֵל לֹו חֲבִירוֹ דְּמִשְׁמַע בְּכ"ד דְּנִפְטֵר מִן גּוּף הַעֲבִירָה וְלֹא מִעוֹנָשׁ לְחוּד וצ"ע.

וּבִישׁוּב קוֹשְׁיָתוֹ דְּהָנָה ה"ס נְרָאָה בְּרוּר כְּמַש"כ הַתּוֹס' בְּמַכּוֹת (ט"ו) ד"ה בְּמֵאֵי קְמִיפְלִגִי גַבּוּ נְזִיר שְׂאֲמָרוּ לֹו אַל תִּשְׁתֶּה דְלֹוֹקָה אַף דְּהָנָה ה"ס דְּבִידוֹ לְשִׁאֵן עַל נְזִירוֹתוֹ מְשׁוּם דִּישׁ לָנוּ לומר דְּלַעוֹלָם יַעֲמֹד כְּמוֹ שְׁהוּא עֲכָשְׁיוֹ ע"ש וְהוּא כְּמוֹ חֲזָקָה וּמְבֹאָר יוֹתֵר בְּתוֹ

גיטין (ל"ג) ד"ה ואפקעינהו ע"ש וה"נ פ"נ דקיי"ל דצריד או"א להתרות בו למלקות ולמיתה מוקמינו לי אחזקה דהשתא דלא מחלי ולא הנה ה"ס וזה נכון: ובשולי מכתבי הנני כותב לו מה שראיתי דבר תמוה בתשובות הנוספות לש"א דהקשה בדברי התוס' בימות (ד"פ) ד"ה נעשה סריס למפרע.

דכתבו שם דלא הנה ה"ס דאיגלאי מילתא למפרע שהי' גדול בשעת התראה ול"ד להפה את זה וחסור והפה את זה דהשתא נמי לא ידע איזהו אביו וכתב דמה יענו בנותר ושבועה שלא אוכל זה אם אוכל זה וגם התוס' סוף פ"ק דכתובות גבי זורק אבן לגו פתבו דהנה ה"ס אף דהשתא נודע דנדאי עבר ותמהני על פה קדוש יאמר דבר זה דהא עיקר סברת התוס' ביבמות דהשתא נתגלה דבשעת התראה לא הוי ספק כלל אלא דאנו לא ידענו דהא סריס תמה ונדאי הנה משנולד ונהנה גדול למפרע ובשעת מעשה עבד איסורא ונדאי אלא דבשעת מעשה לא ידענו.

והשתא איגלאי מילתא דלא הנה ספק ולא הוצרכו לחלק אלא בהפה את זה וחסור והפה את זה דהתם נמי עכשיו מתברר דעכ"פ בשעת הפאת אחד לא הי' ספק ואפ"ה חילקו דמ"מ אינו נודע לנו על איזה מהן אבל בזורק אבן לגו וכי השתא מתגלה דבשעת מעשה לא הנה ספק הא בשעת הזריקה הנה ספק וכן בשבועה שלא אוכל זה בשעה שאכלה הי' בידו בין לאכול השני' או לא ובשעה שאכל השניה לא נתגלה השתא דמעיקרא לא הנה ספיקא וכן בנותר בכל שעה הי' בידו לאכול אח"כ ולא עבר על מה שאינו אוכל עכשיו ומה שאינו אוכל אח"כ אינו מתברר דמעיקרא לא הנה ספיקא ואי על רגע האחרונה אותה רגע אינה נודעה לנו ובזה הנה פהפה זה וחסור והפה זה פ"נ דאינו נודע לנו באיזה רגע עבר וקיצר סברתם דהתם עתה מתברר על שעת מעשה אבל הכא בכל הנני אינו מתברר על שעת המעשה אלא דהבירור הוא מאח"כ וז"ב: סימן יא גיטין (כ"א) כותב לה את הגט על יד של עבד ונותן לה העבד על קרן של פרה ונותן לה הפרה בשלמא יד של עבד א"א למקצי' אלא קרן פרה ניקצצה וניתיב לה א"ק וכתב ונתן מי שאינו מחוסר אלא כתיבה ונתינה יצא זה שמחוסר כתיבה וקציצה כו' בספר גטמקושר הקשה דכ"נ דבעינו בגט שאינו מחוסר מעשה היכי קי"ל דשולח גט בריחוק מקום פדתנו השולח גט ממה"י הא אמרינו בנזיר (דמ"ה) גבי גילוח נזיר דהא דכתיב וגלח פתח אנהל מועד ע"כ אינו פתח היכל דכתיב ולקח ונתן מי שאינו מחוסר אלא לקיחה ונתינה יצא זה שמחוסר לקיחה והבאה כו' הרי חזינו דהבאה מיקרי מחוסר מעשה.

וא"כ בגט נמי ליפסיל דמחוסר הבאה וכתב דא"ל דהכא לא מיקרי מחוסר מעשה פ"נ דאפשר שהאשה תבוא פאן ואין הגט חסר מעשה דא"כ גבי קרן פרה נמי הא היכי שנותן לה הפרה כשר וא"כ אפשר נמי שלא יהא מחוסר מעשה ואפ"ה פסול ע"ש הנה באמת נראה לענ"ד דאין לדמות כלל כל הנני דרשא דמחוסר מעשה וכ"א מידריש לפי ענינו כמש"כ התוס' לענין פלל ופרט וכי ה"ג בכ"ד ומ"מ פ"נ דסברת הרב ז"ל לדמותם צריכין אנו לבאר ישוב מבואר ולענ"ד הדבר מבואר בתוס' נזיר שם גבי גלח בגבולין חוץ לירושלים אינו משלח תחת הדוד וכתבו שם ד"ה א"מ דאע"ג דפתח אנהל מועד ל"ד מ"מ חוץ לירושלים א"מ דמחוסר הבאה לירושלים ע"ש וחסונו דלא ממעט אלא חוץ לירושלים אבל בירושלים גופה אף דמחוסר הבאה למקום הדוד לא מיקרי מחוסר

מעשה ואף שי"ל בזה פחילוק הרב ו"ל דבירושלים גופה פינו דאפשר להביא הדוד להשער לא מיקרי מחוסר מעשה מ"מ לשון מחוסר הבאה נראה דלא אמרו אלא פשעתי אינו במקום הראוי למציתו ומחוסר להביאו אבל פשהמקום גם עתה ראוי אלא שמחוסר להקריבו בזה אמרינו בכ"ד מחוסר קריבה לאו פמחוסר מעשה ומש"ה נמי פשמגלח בירושלים אפי' רחוק ממקום הדוד לא מיקרי מחוסר הבאה פינו דהמקום ראוי לדוד ולא ממעטינו אלא בגבולין חוץ לירושלים שאין המקום ראוי לדוד של שלמים דנפסל פינוצא ומחוסר השער מעשה להכשירו להביאו למקום הראוי וכיוצא בזה נראה בריש פיסוי הדם דממעט קדשים מכיסוי דכתיב ושפך וכסה מי שאינו מחוסר אלא שפכה וכיסוי יצא זה שמחוסר שפכה גרירה וכיסוי דעל המזבח א"א לכסות ע"ש.

והנה נראה פשוט דגרירה דהתם היינו מחוסר הבאה דגרירה בעצמה מאי מעשה היא והיינו הבאה למקום הראוי ומש"ה כתבו התוס' שם דל"ד לדם הניתז ושעל הספין דצריף לגרור דהתם אי לא ניתז לא הי' צריף גרירה וע"כ פ"י דבריהם היינו דהתם המקום ראוי אלא דמחוסר קריבה ומחוסר קריבה לאו פמחוסר מעשה אבל דם קדשים מחוסר הבאה למקום הראוי ומחוסר הבאה מיקרי מחוסר מעשה ומיהו י"ל ולפרש דהתם פינו דמעיקרא נתחייב פכיסוי בשעת שחיטה אף אי נימא דהשתא נדחה מ"מ פינו דבידו להכשירו מחויב להכשירו ולגררו ולהתחייב פכיסוי והכי אמרי' בפסחי' (ס"ט) ערל שלא מל ענוש פרת פינו דחויבא רמיא עליה אלא דגברא לא חזי ובידו להתפטר מחויב הוי וה"נ ע"כ אינו נפטר לגמרי דלא עדיף מכסהו הרוח דכתבו שם התד"ה צריף שיתן עפר למעלה דלא קיים המצנה דמצותו שיתן הוא ע"ש ומש"ה פסוהו הרוח ונתגלה חייב לכסות אף שפסוהו בעצמו ונתגלה פטור מלכסות משום דבכסהו הרוח לא קיים המצנה וה"נ פינו דלא קיים המצנה וכשיגרור יכול לקיים חייב לגררו כדי לקיים המצנה ואף דגבי פסוהו הרוח גופה פי לא נתגלה אמרינו בהד"ה דאינו חייב לכסות ואפי' יש בידו לגלותו ולכסותו משמע דאינו מחויב ע"כ צ"ל דשא"ה פינו דהוא מכוסה א"א לחייבו יותר אבל בל"ה פינו דמחויב פכיסוי ובכיסוי הרוח לא קיים המצנה ובידו לגלותו ויתחייב אט"כ לכסות דנדאי אין חילוק בין נתגלה מעצמו לגילהו הוא למה לא יתחייב להכשיר למצנה פדאמרינו בפסחים גבי ערל ואף שי"ל דדרשא דהכא זהו גזיה"כ פאן דנפטר בזה מ"מ אין סברא פן פלל פינו דבידו לקיים המצנה פינו דחזר ונתגלה חייב לכסות והשתא אינו מקיים המצנה היאך נימא לפטרנו וע"כ פינו דמכוסה הוא אין זה ענין לגלותו ולכסותו דאין תועלת בזה וביארתי בזה בס"ד במ"א.

וא"כ ה"א לענין ניתז י"ל אף דנדחה בשעת מעשה מ"מ פינו דאם יגרור יתחייב לכסות דל"ג מכסהו הרוח ונתגלה דנדאי מחוסר גרירה ואפ"ה חייב אט"כ וה"נ אט"כ נדאי לא נתמעט וא"כ השתא נמי פינו דבידו לגרור לא שייך למעט וע"כ אין המיעוט אלא לענין קדשים דמעיקרא אינו מתחייב פלל פכיסוי וא"כ דברינו אינו מוכרחין פכאן מ"מ פשטות דברי התוס' אינו מורין פן וגם בעיקרא דמילתא יש לעיין דבכסהו הרוח גופא אי נימא דשייך מחוסר גרירה א"כ למה באמת מתחייב אט"כ פינו דכבר נפטר דאיתמעט מקרא וע"כ דבאמת לא שייך שם פלל ה"ה סברא כמש"נ פינו דהמקום ראוי מחוסר הבאה לא מיקרי מחוסר מעשה אלא הבאה למקום הראוי דנתחזש בה דבר המכשירו אבל מחוסר קריבה לא הנה מחוסר מעשה פלל ומש"ה שולח גט במקום רחוק לא מיקרי מחוסר

מעשה ולפי"ז לא קשיא מקרן פרה אדהכא כלל דדווקא גבי הבאה לא הוי מחוסר מעשה
אלא אם חסר להביאו למקום הראוי הא בל"ה לא הוי מחוסר מעשה אבל קרן פרה
הקציצה מ"מ מעשה היא אלא דהרמב"ן ז"ל הקשה מסברא דנפשי דמחוסר מעשה לא
מצינו מיקרי מחוסר אלא היכא דהמעשה מחוסר בהכרח אבל פאן למה מיקרי מחוסר
הא יכול ליתן לה כל הפרה ותלי בזה סברא ברורה דכיון דהפרה הוי דבר חשוב וישמו
עליו בפ"ע לא מיקרי אפשר ליתן לה עם הפרה פיון דעתה אין רצינו ליתן לה והיא
סברא רונחת בלא דוחק כלל וא"כ גם לפי הבנת הג"מ לק"מ דכאן מיקרי המעשה מחוסר
בהכרח פיון דלא יהיב לה הפרה לא שייך אפשר ליתן לה וז"ב אלא דהפ"י דקדק דמשמע
ממתני דדווקא נותן לה הפרה הא ל"ה פסול ואמאי פשמקנה לה הקרן כמו שהוא מחובר
בפרה למה לא יהי גט הא אינו מחוסר קציצה וכתב דאין זה פרייתות פיון דגוף הגט
מחובר בדבר שהוא שלו אלא דהקשה לפי זה מאי מיבעי לי להש"ס ע"מ שנגייר שבין
שיטה לשיטה שלי מאי תיפוק לי דאין זה פרייתות והנה מש"כ דמשמע דקשנותן לה כמו
שהוא מחובר אינו גט לפי דברינו הוא מוכרח דאי ל"ה אינו מחוסר מעשה אפי' קוצץ
הקרן פיון דאין המעשה בהכרח ובזה לא שייך סברת הרמב"ן וע"כ דפסול אפי' הוא
מחובר וצ"ל כסברתו דאין זה פרייתות וכן נראה ול"ד לשניהם שותפין בשאר סחורה
כמו שראיתי מי, שדמה פו דהכא פיון דגוף הגט מחובר בשלו אין הגט פורתה וז"ב ויש
סעד לזה משי' הרי"ף גבי ההיא דגיטין (ד"ט) אנו משום דלאו גט פרייתות קא מתנינו
לה דפי' הרי"ף לפי שפיתוב בו זכות הבעל וכל שיש בו זכות לבעל אינו פרייתות ע"ש
וקושית הפ"י מע"מ שהנגיירשלי נראה לענ"ד דכבר הקשו שם התוס' הא מחוסר קציצה
ותי' דאין זה דבר חשוב ולא מיקרי מחוסר קציצה ע"ש והנה י"ל בכעין זה גם לענין גוף
הסברא דכאן דאין זה חשוב ולא מיקרי אגידא בי' משום הא אבל הוא דוחק קצת בכאן
אבל באמת החילוק פאן פשוט ומבואר דדווקא בפרה דמחוסר קציצה פסול ולא מיקרי
בידו לקוצצו אין זה פרייתות אבל בנגייר פיון דמחוסר קציצה לא מיפסיל התם ובגידה
לקוצץ כל שעה לא מיקרי אגידא בי' משום הא וישפיר הנה פרייתות אפי' כשהוא מחובר
וז"ב: וראיתי מי שכ' בזה דא"א להקנות כלל קרן הפרה כשהוא מחובר דכמו שאמרו
בב"מ (ד' ע) דמשוה פרה וקני פלים שעליה הוי איבעי דלא אפשטא אע"ג שהם תלושים
וכ"ש קרן פרה שהוא מחובר הנה נראה שיהבין דגריעותא דהתם משום דאינו מכונן
לקנות כל מה שמושך ואולי לפום ריהטא פתב פו דזה ודאי אע"פ שאינו מכונן לקנות
הכל קני מיהו מה שמכונן לקנות וכ"כ בהד"א התוס' שם (ד"ח) ד"ה ממאי דבמציאה
דחצי שלי איירי דטוען הגבהתי פולה לקנות חצי ע"ש והא דלא קני התם במשוה בהמה
וקני פלים פתבו התו' שם משום דאין משיכתו שנה אבל משיך קנפה לקנות פלים פתבו
דפשיטא דקני וא"כ ה"נ קרן הפרה דגופא היא ודאי נקנה במשיכת הפרה והוא מבואר
בהד"א ביו"ד ס"ש כ"ס"ו בהג"ה לענין מקנה לעובד פוכבים לפטור מן הבכורה דמקנה
לה אונה וצריך מעות ומשיכה דמספקא לו דילמא ליכא בעובד פוכבים אלא קנין משיכה
ואפ"ה נקנה האנון במשיכת הפרה והוא מדברי התוס' סוף ע"ג (דף ע"א) ד"ה ר"א
והרא"ש ריש בכורות ע"ש ומיהו מדברי הש"ס שם ובד' נ"ג דפריה ולקנינהו אנדנייהו
לעובד פוכבים אין לפשוט לשיטת הפוסקים דאין בעובד פוכבים אלא קנין משיכה
ואפ"ה נקנה האנון די"ל דאדרבה פיון דאנון א"א להקנות במשיכה יכול להקנו' בפסוף

כמש"כ התוס' בע"ג שם ד"ה פּרְדֵּשְׁנִי לַעֲנֵן מִתְּנֶה פִּינּוֹן דַּא"א בְּכֶסֶף נִקְנָה בְּמִשְׁכָּה וּכ"ש אִיפְכָּא.

אַבְל מְדַבְּרֵי הַפּו' דְּהֶצְרִיכוּ מִשְׁכָּה מְבֻנָּה בְּהֶדְלִי דְמַהֲנֵי קִנְיֵן מִשְׁכֵּיחַ הַפְּרָה לַעֲנֵן הָאֲוֹן וְה"ה לַעֲנֵן הַקָּרֵן וְהוּא פְּשׁוּט וְלִכְאוּרָה בְּהַגְבְּהַת הַפְּרָה לַקְנוֹת אֲזַנְהָ פְּשׁוּט דְמַהֲנֵי אֲפִילוּ הַגְבִּיהָ פְּרָה לַקְנוֹת פְּלִים שְׁעָלֵי דְהָא הַגְבְּהַתֵּן שְׁנֵה מִיְהוּ זְהוּ אִי הָוֵי מַגְבָּה לְהָ מִמֶּשׁ אַבְל הַגְבְּהָה בְּבַהֲמָה גִּסָּה לֹא שְׁיִיכָא אֲלֵא בְּחִבְלֵי זְמוּרוֹת פְּדֹאֲמֵרִינּוּ בְּקִדּוּשֵׁין (דכ"ו) וְאַפְתִּי נִרְאָה דְאִין הַגְבְּהַתֵּם שְׁנֵה וּצ"ע לְדִינָא בְּזֵה: וּבִסְפָּר ז"י מְתַרְץ קִנְשֵׁי הַג"מ דְּהַבָּאָה לֹא מִיְקָרֵי מְחֻסָּר מַעֲשֶׂה אֲלֵא דְהַתֵּם אִי הָנָה אֲמַרִינּוּ דְפִתַח אֲנָהּל מוֹעֵד מִמֶּשׁ א"כ לַעוֹלָם צָרִיף הַבָּאָה וְהו"ל לְמַכְתָּב וְהַבָּאָת ע"ש וְאִם פִּי דְבָרֵינוּ נְכוּחִין אַבְל נִסְתָּרוּ מְדַבְּרֵי הַתּוֹס' שְׁם דְכָתְבוּ דְלִפִּי הָאֲמַת הַשְּׁתָא נְמִי גִילַח בְּגַבּוּלִין אִינוּ מְשַׁלַּח דְמְחֻסָּר הַבָּאָה אִף דְהַשְּׁתָא א"א פְּלָל לְכַתּוֹב וְהַבָּאָת דְהָא בְּאֲמַת א"צ הַבָּאָה וְדָבְרֵינוּ בְּרוּרִים וּמְנַכְרֵחִים וְע' תּוֹס' חֻלּוּן (ק"ל) ד"ה אִי דְחֻלּוּן בְּעִזְרָה אִינוּ אֲסוּר אֲלֵא דְרָף עֲבוּדָה ע"ש וְא"כ לְכָל הַפִּירוּשֵׁי צָרִיף לְבָאָר פֶּאן לְמָה פְּשִׁיטָא לְהוּ דְהַדוּד א"א לְהִיּוֹת בְּעִזְרָה דְהִינּוּ פִתַּח אוּה"מ דְנָהִי דְשְׁלָמִים ק"ק וְנִנְאָכְלִין בְּכָל הָעִיר כְּמִש"כ הַתּו' שְׁם וּלְכַתְחִילָה אִין לְהַבִּיא בְּעִזְרָה אַבְל מ"מ אִיסוּר דְאוּרְיִיתָא אִין פֶּאן וְא"כ מִנ"ל דְהַדוּד אִינוּ בְּפִתַּח אֲנָהּל מוֹעֵד וְהַמְפָּרֵשׁ שְׁם פִּתַּח לְקִיחָה וְהַבָּאָה לַעֲזָרָה וְנִרְאָה שְׁסוּבֵר דְפִתַּח אֲנָהּל מוֹעֵד הִינּוּ בְּפִתַּח הִיכָל מִמֶּשׁ וּצ"ע דְמ"ש מְשַׁלָּמִים דְכָתִיב וּשְׁחֻטוּ פִתַּח אֲנָהּל מוֹעֵד וְאַפ"ה א"צ רִיבּוּי אֲלֵא לַעֲנֵן צְדָדִין פְּדֹאֲיִתָא בְּנִבְחִים (דנ"ה) וְע"ש רַש"י ד"ה וְחַד כּו' דְלֹא תִימָא פְּנֵגַד הַפִּתַּח דְוּוּקָא ע"ש אַבְל תּוֹף הַפִּתַּח גּוּפָה וְדַאי א"צ גַּם לְשׁוֹן לַעֲזָרָה שְׁכ' אִינוּ מְדוּקְדָק דְמָה לְדוּד שְׁל שְׁלָמִים בְּעִזְרָה וּצ"ע וְלִשְׁי' הַתּוֹס' אֲפֻשֶׁר לִיִּישֵׁב לְפִי דְבָרֵיהֶם בְּמַנְחוֹת (ד"פ) דְטַעֲמָא דְאִין אִיסוּר אֲלֵא דְרָף עֲבוּדָה מְשׁוּם דְדַרְשִׁינּוּ מַה שְׁלִי בְשֶׁלָּף אֲסוּר אִף שְׁלָף בְּשֶׁלִי וְשְׁלִי בְשֶׁלָּף הִינּוּ דְרָף עֲבוּדָה ע"ש וְאַפֻּשֶׁר פִּינּוֹן דְבְבִישׁוּל נְמִי כְּתִיב וּבְשֶׁל בְּמַקּוּם קְדוּשׁ דְוּוּקָא וְאִף דְהַתֵּם מְשׁוּם יוֹצֵא מ"מ פִּינּוֹן דְפָרִיט בִּי קָרָא אֲסוּר נְמִי בְּחֻלּוּן וְסַעַד לְסַבְּרָא זֹו בְּמַנְחוֹת (צ"ו) ע"ש וְדו"ק: וּמִש"כ לַעֲנֵן בְּדָבְרֵי תּוֹס' יְבָמוֹת (צ"ג) ד"ה מִיִּיתִי לִי פְּנִתִי דְפִירֵי דְאִין סַבְּרָא לְחַלֵּק בֵּין קִירוּב מְקוּם לְרַחוּק אֲלֵמָא דְמְחֻסָּר הַבָּאָה לֹא הָנָה מְחֻסָּר מַעֲשֶׂה.

ל"ו מָה הַצִּיּוֹן הִלְזֵי דְהָא הַתּוֹס' שְׁם קָאִי אַהָא דְאָמַר הַש"ס שְׁם דְר"י ס"ל אָדָם מְקַנָּה דְבָר שְׁלֹא בָּא לַעוֹלָם מְדַעֲשֶׁר אֲפִירֵי דְהָנָה מִיִּיתִי לִי אָרִיסִי וְכָתְבוּ דַע"כ מְשַׁל אָרִיס הָיוּ דְאִי מְשַׁלוּ לְמָה הָנָה לֹא בַל"ע דְאַפִּי מְחֻבְּרִין אֲמַרִינּוּ דְבִידּוֹ לְתוּלְשָׁם פְּדֹאֲיִתָא בְּקִדּוּשֵׁין (ס"ג) וְא"כ מְחֻסָּר מַעֲשֶׂה אִין קְפִידָא פְּלָל בְּדָבָר שְׁלֹא בַל"ע וְא"כ אִף אִי הַבָּאָה הָנָה מְחֻסָּר מַעֲשֶׂה לֹא אִיכְפַת לָן פְּלָל כִּי הִיכִי דְלֹא אִיכְפַת לָן מְחֻסָּר תְּלִישָׁה דְאֲמַרִינּוּ בְּסו"פ כ"ה דְהָנָה מְחֻסָּר מַעֲשֶׂה וּמִיְהוּ גּוּף דְבָרֵי הַתּוֹס' צ"ע קֶצֶת דְאַפִּי הָנָה מְשַׁל אָרִיס לְמָה הָנָה לֹא בָּא לַעוֹלָם לַעֲנֵן לְתָרוּם עָלָיו דְהָא אִיבְעִי לָן בְּנִדְרִים (ל"ו) אִי תוֹרֵם מְשַׁלוּ עַל שְׁל חֲבִירוֹ צָרִיף דַעַת בְּעָלִים וּמְסַקְנַת הַפּו' דַּא"צ וְעַמְל"מ פ"ד מְתָרוּמוֹת ה"ב וְא"כ הַשְּׁתָא נְמִי יָכוֹל לְתָרוּם וְלְמָה הָנָה לֹא בַל"ע (שׁוּב מְצִאתִי שְׁכָבֵר הַקְּשָׁה פֶּן בְּדוּחַ וְהִנִּיחַ בַּצ"ע) וִי"ל דְכּוֹנְנָתֵם דְהָיוּ מְשַׁל אָרִיס וְהָיוּ מְחֻבְּרִים וְא"כ דְוּוּקָא בְשֶׁלּוֹ אֲמַרִינּוּ בְּקִדּוּשֵׁין דְלֹא הָוֵי בַל"ע מְשׁוּ דְבִידּוֹ לְתוּלְשָׁם אַבְל אַחַר לֹא דְאִין בִּידּוֹ לְתוּלְשָׁם וּצ"ע בְּזֵה גַּם אִינוּ מְבֻנָּה בְּדָבְרֵיהֶם: תּוֹסְפוֹת שְׁם ד"ה יִצָּא זֵה כּו' וְל"ד נְקַט עֲלָה שְׁל עֲצִיץ נְקוּב כּו' וּקַמ"ל נְמִי אִף שְׁצָרִיף לִיתָן לָהּ בְּפִסְיַת הַיְנִיקָה לֹא חֲשִׁיב בְּהִכִּי מְחֻסָּר מַעֲשֶׂה ע' תו"ג שְׁמַדְקָדָק

דמנ"ל שְׁצַרְיָא פְּסִיקַת הַיְנִיקָה הָא אֶפְשָׁר שְׁתַּקְנָה כְּשֶׁהוּא מְחַנְבֵּר בְּחִזְקָה וְכוּנְתָנוּ אַף דְּמַחְנְבֵּר פְּסוּל הָא פְּתַב הָרָא"ש דְּטַעֲמָא מְשׁוּם דְּכַתִּיב וְנָתַן בְּיַדָּהּ וְהִכָּא הָא גִּיתָן מִיַּד לִיד בְּפְסִיקַת הַיְנִיקָה וְלַעֲנִי"ד אִינוּ מְוַכְרַח דַּכ"ז שֶׁהוּא מְחַנְבֵּר מִקְרִי אִינוּ גִּיתָן מִיַּד לִיד וְאִי דְרָאוּי לְתַלְוֵשׁ כְּשֶׁיִּפְסִיק הַיְנִיקָה כָּל מְחַנְבֵּר נְמִי יָכוֹל לְתַלְוֵשׁ וְאוּלַי דַּס"ל דְּכָל מְחַנְבֵּר אִם יִתְלַוֵּשׁ אַחַר הַפְּתִיבָה הֵנָּה מְחַסֵּר קְצִיצָה וְהַשְׁתָּא אִינוּ רָאוּי לִיתָן מִיַּד לִיד אֲבָל פְּאֵן דְּמַחְסֵר לֹא מִיִּפְסִיל שְׁפִיר מִקְרִי רָאוּי לִיתָן מִיַּד לִיד וְכַעֲזִין דְּלֹא מִקְרִי מְחַסֵּר קְצִיצָה וְגַם גּוּף הַסְּבָרָא אִינוּ מְוַכְרַח פְּאֵן כָּלֵל וְתַדַּע דְּמִיקְנֵי בְּחִזְקָה וַא"כ דִּינוּ כְּמַחְנְבֵּר וְלֹא כְּמַטְלִילִין וְכַעֲזִיקֵר הַדְּרָשָׁא דְדָבָר הַגִּיתָן מִיַּד לִיד הֵנָּה בַּפ"י הִבִּיא תוֹסְפְתָא דְדְרָוִישׁ מַה סֵּפֶר בְּתַלְוֵשׁ אַף כָּל בְּתַלְוֵשׁ וְתַמְהַנִּי דְלֹא הִרְגִישׁ שְׁהָרָא"ש פְּתַב דְרָשָׁא אַחֲרֵיתִי וְלִיִּישׁב דְבָרֵי הָרָא"ש שְׁלֹא הִבִּיא דְרָשָׁת הַתוֹסְפְתָא נִרְאָה דַּס"ל דְדְרָשָׁא זֹו אֵינָה אֲלֵא לַר"י הַגְּלִילִי דְדְרָוִישׁ נְמִי מַה סֵּפֶר דְבָר שְׁאִין בּוּ רִיחַ חַיִּים וְאִינוּ אֲנֹכֵל וְאַף דַּהַש"ם לֹא נִקְיֵט לֵהּ הֵךְ דְרָשָׁא י"ל דְלֹא נִקְיֵט אֲלֵא לְפָרֵשׁ פְּלוֹגְתִּיָּהּ בְּמַתְנֵי אֲבָל רַבְּנָן דְסַבְרֵי דְלִיפָא לְמַדְרַשׁ סֵפֶר כָּלֵל דְלִסְפִירַת דְבָרִים הוּא דְאֵתָא א"כ אֵין לָנוּ לְדְרוֹשׁ הֵךְ דְרָשָׁא נְמִי וּמ"מ צ"ע קְצַת דְלִרְיָה"ג בְּיַדָּהּ לְמֵאִי אֲחָא וּמִיָּהּ י"ל כַּמֶּש"כ הַתּוֹס' בְּרִישׁ הַזּוֹרֵק דְמִיִּדְרַשׁ לְכָלֵל וּפְרָט ע"ש אֲבָל לְפִי זֶה קִשְׁיָה מַנ"ל דְרָשָׁא דְהָרָא"ש דְהָא הֵךְ כָּלֵל וּפְרָט ס"ל יוֹדְלִכוּ"ע וַצ"ל דְתַרְתִּי ש"מ וּמִיָּהּ כָּל הַטּוֹרַח הֵנָּה טְרַחְנוּ לִיִּישׁב שִׁיטַת הָרָא"ש אֲבָל לְעִיל בַּדַּכ"א דְרָשִׁינָן סֵפֶר אֲחַד וְלֹא שְׁנַיִם וְשְׁלֹשָׁה סְפָרִים וְכַתְּבוּ שְׁם הַתּוֹס' דְאַפִּי לְרַבְּנָן דְדְרָשִׁי לְסְפִירַת דְבָרִים דְרָשִׁינָן נְמִי הֵךְ דְרָשָׁא ע"ש וַא"כ י"ל דַּה"נ דְרָשִׁינָן דְרָשָׁא דְהַתּוֹסְפְתָא לְעַנְנֵן תַּלְוֵשׁ וַא"כ כִּיּוֹן דַּגְזָה"כ הוּא דְתַלְוֵשׁ פְּסוּל עֲצִיץ נְקוּב דְדִינוּ כְּמַחְנְבֵּר בַּכ"ד פְּשִׁטָּא כ"ז שְׁלֹא פְּסִיקַת הַיְנִיקָה פְּסוּל.

וְהָרָא"ש שְׁפַתְב נְמִי סְבָרָא דְבַעֲי פְּסִיקַת הַיְנִיקָה צ"ל כַּמֶּש"כ לְעִיל וְדו"ק: סִימָן יב מַה שְׁהַקְשָׁה בְּקִידוּשִׁין (מ"ו) בְּסוּגָי' דְמַקְדָּשׁ אַחֲתוּ דַש"א מְעוֹת מַתְנָה וּמַתִּיב רַבִּינָא מְמַפְרִישׁ חֲלָתוּ קַמַּח דְאִינוּ חֲלָה וְגוֹל בְּיַד כְּהֵן וְנִימָא דְיָהִיב לְשֵׁם מַתְנָה וּמַשְׁנֵי מְשׁוּם דְנִפְיָק מִיָּנָה חֲנוּרְבָא זִמְנִין דְאִית לִי לְכַהֵן פְּחוֹת מְחַמְשַׁת רַבְעִים קַמַּח וְהָא וְאֵלִישׁ לִי בַּהֲדִי הַדְדִי וְסַבֵּר נִתְקַנָּה עֵסֶתוּ דַלְמ"ל לֹמַר פְּחוֹת מְחַמְשַׁת רַבְעִים קַמַּח וְהָא לִימָא סְתָמָא דִילְמָא לֹא אֶפְרִישׁ מִיָּנָה חֲלָה יָפָה הַקְשָׁה וְנִרְאָה לַעֲנִי"ד לִיִּישׁב דְלְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת דְהָא קִי"ל בְּמַנְחוֹת (דָּף ס"ז) דְגִלְגוּל הַקְדָּשׁ פּוֹטֵר וְה"ה גִּלְגוּל הַפְּקָר וְהָכִי אִיתָא בְּהַדְדִי בִיּוֹ"ד סַשְׁל"א ס"ז ע"ש וַא"כ לְמָה לְהוּ לְרַבְּנָן לְאַפְקוּעֵי מְמוֹן כְּהֵן בַּל"ה הָא קִי"ל דְהַפְּקָר ב"ד הַפְּקָר וְלִיתְקַנֵּי דְהָא קַמַּח הוּא הַפְּקָר בְּיַד כְּהֵן וַא"כ מְמִילָא פְּטוּרָה נְמִי מְחַלָּה וְלֹא אֲתִי מִיָּנָה שִׁים חֲנוּרְבָא וְהַנִּרְאָה דְהֵנָּה הַפ"מ בְּפְתִיחָה לַה"ת נְסִתְפַק אִי הֵיטֵר בְּרוּב אִיסוּר נְתַתְפַּף הַהֵיטֵר גּוּפִיָּה לְאִיסוּר ע"ש.

וְהֵנָּה לְכַאוּרָה רָאִי בְּרוּרָה מְהִכָּא דְאָמַר דְזִמְנִין דְאִית לִי לְכַהֵן פְּחוֹת מְחַמְשַׁת רַבְעִים קַמַּח וְהָא וְלְמָה פְּטוּר לְדַעְתּוֹ שֶׁל כְּהֵן הָא הֵךְ פְּטוּרָא הֵנָּה מִיְעוּטָא וּבְטַל בְּרוּבָא וְאִי הֵיטֵר בְּרוּב אִיסוּר נְהַפְּף לְאִיסוּר א"כ אֶפִּי לְפִי דַעְתּוֹ שֶׁל כְּהֵן יִצְטָרֵף לְחַיּוּב חֲלָה וְע"כ דְהֵיטֵר אִינוּ נַעֲשֶׂה אִיסוּר לְעוֹלָם וּמַש"ה אִינוּ מְצַטְרֵף וְהֵנָּה פְּחוֹת מְשִׁיעוּר וְאֶפְשָׁר לְחַלֵּק דְבְטָבֵל דִּיכוֹל לְהַפְרִישׁ לְפִי חֲשָׁבוֹן שְׁאֵנִי וּבַמ"א הָאָרְכָתִי] וְהֵנָּה זֶה י"ל דְדוּוּקָא לְעַנְנֵן הָא דְהַקְמַח הֵנָּה גּוּף הֵיטֵר וְאִין עָלְיוּ שׁוּם חַיּוּב אֵינָה נְהַפְּכַת לְהַתְחַיֵּב אֲבָל לְעַנְנֵן הַפְּקָר אִי מְעוֹרֵב כְּהֵן מִיְעוּט הַפְּקָר אַף דְמַבְוָאָר בַּב"ק (דנ"א) גְּבִי מְשַׁכְּנוּ שֶׁל גֵּר דְאִי מְעוֹרֵב הַפְּקָר בְּחַפְזָא

ש'ל אדם מ"מ יכול אחר לנפות בו על חלק ההפקר ע"ש מ"מ בְּכָאן י"ל דְּהַמְיָעוּט בְּטַל בְּרוּב וּמִיָּקָרִי כְּנֹלָה לְכֶם וְשִׁפִּיר מִצְטָרַף וּא"כ א"ש דא"א לתקן פּאן בְּמָה שְׁנִפְקִירָה דמ"מ אִם יַעֲרֹבָה בְּרוּב שְׁלוֹ תִצְטָרַף לְהִתְחַיֵּיב וּא"כ מִמִּילָא מִיָּנֻשְׁב קוֹנְשִׁיתוּ דְּמַר דְּמִשּׁוּם הָא דְלֹא יִפְרִישׁ כְּשֶׁהִיא בִּפ"ע לֹא הָוּה מְצִי לְמִימַר דִּישׁ תִּקְנָה כְּשִׁנְתָּקוּן שְׁתֵּהֵל הֶפְקֵר וְאִין אָנוּ צְרִיכִין לְאַפְקוּעֵי מְמוֹן כְּהֵן כִּינּוּן דְּמִדִּינָא הִיא שְׁלוֹ דִּיהִיב לְשֵׁם מִתְּנָה אֲלָא מִשּׁוּם דְּחִיּוּשִׁינּוּ שְׁיַעֲרָבָה בְּרוּב שְׁלוֹ וּל"מ הֶפְקֵר וְנִפְקֵי מִיָּנָה חוֹרְבָא וְדו"ק וְעַם הַסְפָּר הִנְגִי כּוֹתֵב לוֹ מַה דְּתִמּוּה לִי שֵׁם בַּד' נ"ז דִּילִיף חוֹלִין שְׁנִשְׁחַטּוּ בְּעִזְרָה אֲמָרָה תוֹרָה שְׁחֹט לִי בְּשִׁלִּי וְשִׁלְּךָ בְּשִׁלְּךָ מַה שְׁלִי בְּשִׁלְּךָ אֲסוּר אִף שְׁלְּךָ בְּשִׁלִּי וּפִירֵשׁ"י דְּשִׁלִּי בְּשִׁלְּךָ אֲסוּר דְּזִרְיָקָה מִתְּרַת בְּקִדְשִׁים וְאֲסוּר לְזִרוּק וְהִקְשׁוּ עָלָיו בְּתוֹס' דְּאֲמָרִינוּ בְּמַעֲלָה דְּקִדְשִׁים שְׁמַתוּ יִצְאוּ מִיַּד מַעֲלָה מִן הַתּוֹרָה וְאֵע"ג שְׁאִינוּ נִזְרַק הֶדֶם וְה"נ תּוֹצִיא הַשְּׁחִיטָה מִיַּד אִסוּר אֲבִמ"ה פִּי בַחֲשׁוּב"ע וּמִשְׁמַעוֹת דְּבִרְיָהֶם דְּקִדְשִׁים שְׁמַתוּ אִינּוּ אִפִּי אֲסוּרִין אֲלָא מְדַרְבְּנּוּ וְכּוּ נִרְאָה מְדַבְּרֵי הַמְּהַר"ם וְתִימָא גְדוּלָה דְּהָא בַּכ"ה (דְּפ"ה) שְׁנִינוּ מִשְׁנָה שְׁלִמָה דְּשְׁחוּטֵי חוּץ הָוּה שְׁחִיטָה שְׁאִינָה רְאוּיָה בֵּין לר"מ בֵּין לר"ש.

וע"כ הוא מדאורייתא דאי מדרבנן לא הוה פטור מכיסוי כדמוכח בריש השוחט דאי אין שחיטה לעוף מן התורה נזכר ומעקר חייב בכיסוי אף דאסור מדרבנן מיתה. וכן מוכח בב"ק (ד' ע"א) דלמ"ד דמעשה שבת דרבנן לא הוי שחיטה שאינה ראויה ע"ש וע"כ דאסור מן התורה שוב מצאתי שנתעורר בזה המקנה וכתב דלפי המסקנא מודו התוס' דהדר ילפינן מחושב"ע דמה התם אסור אף פאן ע"ש והוא פועין שכתבו בתוס' בריש קדושין (ד' ג') ד"ה וכו' נילף מבןשית ופגם דילפינן בו"פ שאינן ע"י מקידושין שאינן ע"י והן ע"י האב והדר ילפינן קידושין שע"י ולא ע"י אבי' מבו"פ שאינן נמי ע"י אבי' ואף דמעיקרא לא מצינו למילף קידושין שע"י עצמה מקידושין שע"י אבי' ע"ש וה"נ אף דמעיקרא לא מסתבר להו ע"כ למילף אסור בקדשים בחוץ פי היכי דאינן ניתרים לבועלים לשם חובה מ"מ השתא דילפינן חושב"ע דאינן להם היתר שלקהם דהיינו לאכילה פי היכי דקב"ח אין להם היתר שלקהם דהיינו לשם חובה הדר ילפינן קב"ח מחולין בפנים דמה התם אינן ניתרים באכילה ה"נ אינן ניתרים.

ואם פי הסברא נכונה אכל באמת צדיק חמוה לענ"ד דלשיטתו היא נילף דקדשים אינן יוצאין מאסור אכילה מחושב"ע דהא י"ל דמעילה תוכיח דיוצאה ע"י שחיטת חוץ לפי שיטתם ועוד תמוה לי דהא התו' בב"ק (דע"ו) ד"ה שחיטה.

שא"ר האריכו למה אינן ניפדין קדשים שנשחטו בחוץ דהא שחיטה אין לה מום גדול מזה ומסקי דמום שאינו מחיים אינו חשיב מום לפדות ע"י [האומנם דדבריהם שם צ"ע דהא לפי פירש"י בסוגיא דחולין שהקשו ממנה בריש דבריהם התם גופי' הא דקאי לדמי פסח לפי שנפדים במום של שחיטה ע"ש הרי שמום של שחיטה חשיב מום לפדות ע"י והתם קאי למ"ד אין לשחיטה אלא לבסוף ובעי ע"כ דגם בסוף שחיטה יהא ראוי לדמי פסח ובזה לא יתיישב בדברי התו' ר"פ כ"ה (דפ"ד) ד"ה בעינן ודו"ק ועוד דהא לא אמר התם בסוגיא אלא וכ"ת בעינן העמדה והערכה אבל הא דהנה מום דלאחר מיתה לא קשי' לי אפי' אינה כחי' ואולי דהתו' מפרשים מדמי פסח לא אידחי אם הי' בו מום אף שעכשיו אין פאן מום פלל וצ"ע] וכתבו דהיינו נמי טעמא דתנן בסוף תמורה מתו תמימים יקברו

ע"ש ואי דאָסור קדשים בחוץ ילפינן מחושבנ"ע לכאורה פשוט דלא שנייה פדי' פיון דילפינן אסורא מילפותא דקרא ועוד אי מחושבנ"ע יליף פשוט דלא שנייה למילף קדשים שמתו דהא חולין שמתו בעזרה לא מציינו אסור דכבר כתבו התוס' בחולין (ק"ל) ד"ה אי דאין אסור חילין בעזרה אלא דרף עבודה ומתו בעזרה מותרין ודאי וא"כ היכי גילף לקדשים שמתו וגם התם לענין קדשים שמתו לא מציינו חילוק בין פנים לחוץ ופשוט דמוכח מדברייהם שם פשיטת רש"י דמסתמא פיון דאין זריקה אין יוצאין מידי קדושתו ובאמת הכי מוכח פל הסוגי' בבכורות (ד' ט"ו) דקדשים שמתו אין יוצאין מקדושתו וצע"ג ואין להקשות לפי זה דקדשים שמתו אסורין מן התורה הא דתנו בסוף פירק בהמה המקשה דהמכפרת שהפילה שליא ישליכנה לכלבים ומפרש בגמרא דסמוך מיעוט מפילות למחצה נקיבות והוי זכרים מיעוטא ולכאורה הא ס"מ ר"מ ור"מ חגי' למיעוטא והוי לן למיחש אף למיעוט זכרים באסור דאורייתא.

ובשלמא אי הוה אסור דרבנן בל"ס סד"ר לקולא והא דאמר בש"ס מיעוטא י"ל דקושטא דמילתא לחלומי נקט: אבל אי הוי דאורייתא הו"ל למיחש ומיהו התו' פתבובר"פ האשה בתרא דלא קיי"ל כר"מ בהא ומיהו מדלא הוכיחו מהו סתמא נראה דלא משמע להו סייעתא מהכא דלא כר"מ וי"ל דהכא שאני דאיכא חזקת היתר שהיא חולין במעי אמו וקיי"ל דברנבא נחזקה לא חגי' ר"מ כדאייתא בריש האשה בתרא שם וכה"ג פתבו התוס' בחולין (י"א) לענין חלב פוטר מן הבכורה ע"ש וע' גוב"י (מ"ת י"ד ס"י) דהרגיש דנימא בחולין שנשחטו בעזרה אי עביד ל"מ והנה נבילה ע"ש דלא נתברר תי' בדבריו ולענ"ד נראה עפ"י סברת הנתיבות בחו"מ (סר"ח) דכל שאין האסור נתקן לא אמרינן דלא מהני ע"ש וא"כ אף אי נימא דל"מ ואינה שחיטה מ"מ איהו עביד דרף עבודה ואין האסור נתקן ועיין תוס' חולין הנ"ל דאפ"י אי עביד תנופה אסור בחילין אף דאינה לתנופה פלל בחולין מ"מ דרף עבודה הוי ואסור וה"נ אף אי באמת לא הוי שחיטה פלל מ"מ העשיה דרף עבודה הוי ואין האסור נתקן פלל וז"ב: סימן יג מה שהעיר ידידי מר חו"ז הרב נ"י בדברי הגאון ק"צ במש"כ להקשות בכל יבמה הא אסורה בשעת נפילה ג"ח של הבחנה וקיי"ל פל יבמה שאין אני קורא בה בשעת נפילה יבמה יבוא עלי' אסורה לעולם וכתב דהוי מדרבנן והעיר כת"ר דבל"ה ל"ק עפ"י סברת התו' והרא"ש ריש יבמות לענין אם היתה נדה בשעת נפילה דכיון דהאסור על פל העולם לא שנייה נאסרה.

וה"נ הבחנה לכו"ע אסור וכתב ששוב מצא פן בשאילת יעב"ץ לענ"ד יפה בזה פח האב מפח הבן דזה ודאי דאין סברת התוס' אלא היכי דזה האסור עצמו הוא על פל העולם דאי ל"ה וכי נפלה לו אחות אשתו ליבום והיתה מותרת מתשמיש על פל העולם לבד היבם נאח"פ מתה אשתו וכי נימא דהיא זקוקה לו פיון דבשעת האסור היתה אסורה על פל העולם זה אין סברא פלל ונסתר מפל הסוגי' ע"ש וא"ל וע"כ דאין סברא זו אלא היכי דהאסור עצמו שהוא על היבם הוא על פל העולם וכיון דתניא לקמן (מ"ב) בכולן (פי' ביבמות) אני קורא משום תקנת ערוה וכאן (פי' בכל הנשים) משום תקנת נלד ואין האסור שהוא על היבם הוא האסור שהוא על פל העולם.

וא"כ יפה הקשה דלא שנייה בכאן שנאסרה על פל העולם מחמת זה פיון דאין אסורו של זה באסורו של זה וז"ב. וראיתי מי שתי' על קושני' זו פמו דאמרינן בדמ"א גבי

קינדש אחת משתי אחיות דאם יבא אלי' ויאמר דהא קדיש בת חליצה ויבום היא וה"נ
פינו דמתגלה אח"כ דלא היתה מעוברת לא היתה אסורה מעולם ולא ירד לסוף דברי
הגאון דנדאי אין פנונתו על גוף הספק שמא מעוברת היא דא"כ לא תי' כלל דהוא מדרבנן
דהא אי מעוברת אסורה מדאורייתא ואי"ל דכיון דספיקא מן התורה לקולא לא הוי אלא
איסור דרבנן דא"כ אפתי תיקשי מתני' דריש החולץ דתני הפונס יבמתו ונמצאת מעוברת
כו' אין הנולד של קיימא יקיים ספק בן תשעה לראשון וכן ז' לשני יוצא ותייבין אשם
תלוי ומדתי א"ת בספק ע"כ דס"ל דאף בספק חתיכה אחת חייב א"ת והכי אמרינו בהדני'
בפרייתות (ד' י"ז) ע"ש וכבר הסכימו גדולי האחרונים דלמ"ד דבח"א חייב אשם תלוי
ע"כ סבר ספיקא דאורייתא מן התורה לחומרא מדחייב א"ת על הספק ואי"ל
דמדאורייתא מוקמינו לה אחזקת זקוקה ליבם פדאמרינו בסיף מכילתין ריש האשה
בתרא דכבר כתבו התוס' דמדחייב א"ת ע"כ דלי"ל חזקה זו דאי ל"ס בספיקא הו"ל
לאוקמינה אחזקה וא"כ כמו דחייב ע"כ בספיקא בתחילה נמי בספק מעוברת הנה אסורה
מדאו' וזה מוכרח ואפ"ה אי אין הנולד של קיימא יקיים ולא אמרינו דנאסרה כבר שעה
אחת אף דהנה איסור דאו' אבל באמת בזה פשוט כמש"כ דהא השתא נתגלה דלא היתה
אסורה כלל אבל פנונת הגאון דהא מדרבנן גזרו אפי' נודע לנו דאינה מעוברת אסורה
בתוה"ג וכדאמרינו בש"ס שם דבאמת מיקרי אינה עולה ליבום ונאסרה אפי' לחלוץ
וא"כ תייהוי נמי יבמה שנאסרה ויפה תי' על זה דאיסור זה אינו אלא מדרבנן וז"ב אבל
לענ"ד חשש הבחנה לא עדיף מנודע לנו שהיא מעוברת דקיי"ל כר"ל בריש החולץ
דביאת מעוברת וחליצת מעוברת לא שמה ביאה וחליצה נאפי' אין הנולד בן קיימא וע"ש
בתו' ד"ה ור"ל דהקשו דא"כ תיפטר לגמרי ותי' דכף היא הדרשה דבן אין לו עיניו עליו
שלא תחלוץ ולא תנשא עד כ"ז שעומדת בספק ע"ש וחזינו אף דלא הנה מציינו למיקרי
בה בשעת נפילה יבמה יבוא עליה אפ"ה אח"כ הזקיקה תורה בפירוש בזה וה"נ אין
בהבחנה אלא חשש מעוברת ובמעוברת גופה הזקיקתם תורה בפירוש וכ"ש פשנתגלה
שלא היתה מעוברת כלל ויש ליתן טעם בדבר פינו דלענין איסור גמור של אשת אח
כתבו שם התד"ה תגלי מילתא דמודה ר"ל דאינה אסורה אלא כשהנולד בר קיימא ומשום
ספק של בר קיימא כ"כ דלא שייך נאסרה אלא דיש לפקפק לכאורה דפכ"פ אין מצות
יבום כ"ז שהיא מעוברת וי"ל דלא אמרינו כל יבמה שאין אני קורא בשעת נפילה כו'
אסורה לעולם אלא היכא דנאסרה שעה אחת באיסור אבל משו' שאין המצוה עליו לא
איכפת לן ודלא כמש"כ הגאון בפשיטות אף לענין אוגן דבשעת מעשה פקע מיני' מצות
יבום תי לא קרינו בי' יבמה כו' והוא נסתר ממעוברת וכן מפירש בהדניא בד' קי"א שם
דמסיק רבא דייבם קטן אינו אסור ביבמתו דמי איכא מידי דהשתא אסירא לי' ולבתר
שעתא שריא לי' והא כל יבמה שאין אני קורא בה בשעת נפילה כו' אבל אי שריא לי'
ניח ניחא לי' שפיר אף דביאת קטן אינו פוטר וליכא עליו מצוה כלל ותימא גדול על
הגאון ז"ל ובלא"ה דבריו לענין אוגן אין מובנין לי דזה מיושב בדברי התוס' בת' השני
שם לענין נדה דכיון דאסורה לזמן וסופה לטהר לא אמרינו בה נאסרה שעה אחת דטעם
דהתם משום דרכי נועם אבל כאן שפיר הוי דרכי נועם וא"כ כ"ש אוגן וז"ב ומיהו לענין
הבחנה לא שייך זה דע"כ צריף לחלק דהא נדה בת חליצה היא כמש"כ הרא"ש ובתוה"ג
ג' ומעוברת אמרינו דלא מיקרי כלל בת יבום ואינה עולה אפי' לחליצה וע"כ דהתם

שְׂאֵנִי דְדִילְמָא יְהִי הַנִּלְד בְּר קִינְמָא כַּמְש"כ הָרָא"ש עֵי"ש: וְהַנְּנִי פּוֹתֵב לַפְּנֵי כַּת"ר מַה שְׂבִיִּאֲרָתִי בְּדַבְרֵי הַתּוֹ' ל"ז הַנְּ"ל וְזֶה לְשׁוֹנֵם תִּימָא דְאַמְאִי לֹא מוֹקְמִינְן לֵה בְּחֻזְקַת הַיְתֵר לִיבָם וְלֹא יִתְחַיֵּיב בְּאַשְׁם חֲלוּי וְיִהְיִ' נְמִי הַנִּלְד הַשְּׁנִי פֶּשֶׁר דְּסַמוּף מִיעוּט יוֹלְדוֹת לְשִׁבְעָה אַחְזָקָה וְאַיְתֵרַע לֵה רַבָּא דְלַתְשַׁעָה יִלְדֵן וְנִסְמוּף אַרְנָבָא דְנִיכְר לְשִׁלִּיש יַמִּי כּו' וְלִקְמֵן בַּפ"ב תְּשִׁיב לֵה בְּחֻזְקַת זְקוּקָה וְכ"ת דְּאִיפָּא הָכָא רַבָּא אַחְרִינָא דְרוּב נְשִׁים מְתַעֲבָרוֹת וְיוֹלְדוֹת דְּאִין סְבָרָא דְנְשִׁים שְׂשֵׁהוּ פְּמָה שְׁנַיִם עִם בְּעַלְיָהּ וְלֹא יִלְדוּ וּמַתּוּ בְּעַלְיָהּ דְרוּב מְעוֹבְרוֹת הֵן וְהֵנָּה צְרִיכִין אָנוּ לְהִבִּין בְּסַגְנוֹן קוֹשְׁיָתָם דְּסַמוּף מִיעוּט יוֹלְדוֹת לְשִׁבְעָה לְחֻזְקָה כּו' וְלֹא הִקְשׁוּ בְּפִשְׁיטוֹת אַח רַבָּא לְהַדִּי רַבָּא וְנִסְמוּף אַחְזָקָה וְעוֹד בְּעִיקָר סְבָרַת סַמוּף קִשָּׁה לְכַאוּרָה דְּהָא לְרַבְּנָן דְּר"מ קִי"ל דְּלֹא תִּיְשִׁינְן לְמִיעוּטָא וְאַפִּי' בְּמָקוֹם חֻזְקַת אִיסוּר וּר"ת לֹא הִתְחַמֵּיר אֱלֵא לְחוּמְרָא מְדַרְבְּנָן בְּעַלְמָא עֵרָא"ש פ"ק דְּחֻזְלִין ס"ז.

וְאַפִּי' לְר"מ שִׁי הַתּוֹ' בַּכ"ד דְּאִינוּ אֱלֵא מְדַרְבְּנָן אִפִּי' מִיעוּט עִם חֻזְקַת אִיסוּר ע"כ נִרְאֶה דְּבַאֲמַת בְּעִיקָר הַדִּין פְּנוּנְתָם דְּאוּקִי רַבָּא לְהַדִּי רַבָּא וְאוּקִי מִקְלָתָא אַחְזָקָה אֱלֵא דְּהִקְשׁוּ פֶּאֶן לְהַכְשִׁיר הַנִּלְד שְׁנֵי וְהֵנָּה שִׁי רַש"י בְּקִיְדוּשִׁין (דס"ו) גְּבִי יִנְאִי הַמְּלָךְ דְּחֻזְקַת הָאֵם לֹא מְהַי לְבָן ע"ש וּבַמ"א הַבְּאֲתִי רֵאִי בְּרוּרָה לְשִׁי רַש"י מְחֻזְלִין (דִּי"א) דְּיִלְיָף דְּאִזְלִינְן בְּתַר רַבָּא מְמַפָּה או"א וְדִילְמָא לֹא אֲבִיו הוּא אֱלֵא ש"מ דְּאִזְלִינְן בְּתַר רַבָּא וְרוּב בְּעִילוֹת הֵלָף אַחַר הָאֵב וּפְרִיף וְדִילְמָא פֶּשְׁהִיו או"א חֲבוּשִׁין בְּבֵית הָאִיסוּרִין וּמְשַׁנִּי אַפ"ה אִין אִפוּטְרוֹפּוֹס לְעִרְיוֹת וְכַתְּבוּ הַתּוֹ' דַּה"ה דְּהֵנָּה מְצִי לְמִיְדַחֵי דְּהֵתָם מְשׁוּם שְׂמַעְמִידִין הָאֵם בְּחֻזְקַת פְּשָׁרוֹת וְכַבֵּר הַרְגִישׁ הַמְּהַרְשָׁ"א שְׁם דַּא"כ לְפִי הַמְּסַקְנָא דְּאִין אִפוּטְרוֹפּוֹס לְעִרְיוֹת מ"מ י"ל מְשׁוּם חֻזְקַת פְּשָׁרוֹת דָּאֵם וְתִי' פִּינֵן דְּאִין אִפִּיטְרוֹפּוֹס ל"מ חֻזְקַת פְּשָׁרוֹת דִּי"ל דְּהֵנָּה בְּאוּנָס אֲבָל לֹא זְכִיתִי לְהִבִּין דַּע"כ פ' אִיפָּא חֻזְקַת הַיְתֵר דְּהָא אִפִּי' אֲשֶׁת יִשְׂרָאֵל שְׂנַאֲנָסָה אִיסוּרָה לְכַהֲנָה כְּדַאֲמְרִינְן בְּסו"פ ד"א וּמַעֲיָקְרָא הָנָּה קִינְמָא בְּחֻזְקָה דָּאֵם יְמוֹת בְּעַלְמָה תְּהָא מוֹתֵרַת לְכַהֲנָה וְכַה"ג תְּשִׁיב חֻזְקָה כַּמְש"כ הַתּוֹ' בִּיבְמוֹת (ל"ב) ד"ה אֲשֶׁה זֹו ע"ש וַא"כ אֵף עַל אוּנָס אִיפָּא חֻזְקָה וְע"כ כַּשִּׁי זֹו שְׁל רַש"י דְּחֻזְקַת הָאֵם ל"מ לְבָן וּמַש"ה ל"מ חֻזְקַת הַיְתֵר שְׁלָה וְדו"ק וְאַף דְּהַתּוֹ' בְּכַתּוּבוֹת כ"ו ד"ה אָנֹן כּו' הָאֲרִיכוּ לְהַשִּׁיג עַלְיוּ מ"מ לְאַלְמוּי קוֹשְׁיָ' פֶּאֶן פִּינֵן דְּבַל"ה אִיפָּא רַבָּא דְּעוֹבְרָה נִיכְר לְשִׁלִּיש יַמִּי מְסַתְּבָרָא דְּבָהָא רַש"י נְמִי מוֹדָה דְּמַהֲנֵי חֻזְקַת הָאֵם מִיְהוּ לְאוּרוּעֵי רַבָּא דְּלַת' יִלְדֵן וְנִסְמוּף אַרְנָבָא דְּעוֹבְרֵן נִיכְר לְשִׁלִּיש יַמִּי וְכֵן מְסַתְּבָרָא לְהוּ דְּבַכַּה"ג אִפִּי' לְרַבְּנָן דְּלֹא חִיְשִׁי בְּעַלְמָא לְמִיעוּט וְחֻזְקָה פֶּאֶן דְּבַל"ה אִיפָּא רַבָּא וְדַאי דְּמַהֲנֵי מִיעוּט וְחֻזְקָה לְאַיְתֵרַע אִינְדָּה רַבָּא וְנִסְמוּף אַהֲף רַבָּא זֶה נִרְאֶה נְכוּן בְּכּוֹן פְּכּוֹנוֹת קוֹשְׁיָתָם אֲבָל מַש"כ דְּאִין סְבָרָא בְּנְשִׁים שְׂשֵׁהוּ פְּמָה שְׁנַיִם עִם בְּעַלְיָהּ וְלֹא יִלְדוּ דְּנִימָא רוּב מְעוֹבְרוֹת הֵן יֵשׁ לְזַקְדֵּק דְּכִינֵן דְּבִלֵּא שְׂהוּ לִיפָּא חֻזְקַת זְקוּקָה לִיבּוּם דְּהָא הָרוּב דְּמְתַעֲבָרוֹת עוֹקֵרַת הַחֻזְקָה א"כ אַח"כ אִפִּי' פֶּשְׁשֵׁהוּ וְלִיפָּא רַבָּא דְּרו"נ מְתַעֲבָרוֹת מ"מ אִפְתִּי לִיפָּא חֻזְקָה דְּהָא מ"מ אִינוּ מְתַבָּרַר מִיְהוּ לְעוֹלָם לְהַיְפוּף דְּאִינְהָ מְעוֹבְרַת וְהֵי חֻזְקָה שְׁלֵא נְתַבָּרָה דְּהָא לְעוֹלָם אִינוּ מְתַבָּרַר אֱלֵא דְּלֹא נְתַעֲבָרָה ג"ח קוֹדֵם דְּאִי הָכִי הָיִי נִיכְר עֵתָה אֲבָל אֵהִיָּא שְׁעָתָא גּוּפָה אִינוּ מְתַבָּרַר וְכ"כ הַתּוֹ' בְּחֻזְלִין (י"א) גְּבִי גְּבִינוֹת מְבַהֲמָה שְׂנַמְצָאָה טְרִיפָה דַּע"ג דְּהַבְּהֵמָה הָנִי יוֹתֵר מִיב"ח וְקִי"ל דְּטְרִיפָה אִינְהָ חִי' יב"ח וְע"כ דְּמַקְמִי הָכִי הָנִי פֶּשְׁרָה ל"מ חֻזְקַת פְּשָׁרוֹת דְּלֹא נְתַבָּרָה בְּשְׁעָתָה ע"ש וְה"נ דְּכּוֹנוֹתֶיהָ וּמִיְהוּ בְּכָאֵן שְׁנַיִם לֹא הִי הִבְעַל בְּבֵיתוֹ יוֹתֵר מִג"ח וְנְתַבָּרַר ע"כ דְּהַשְׁתָּא נְמִי אִינְהָ מְעוֹבְרַת פִּינֵן דְּאִינוּ בְּבֵיתוֹ אֲבָל מ"מ י"ל דְּגַם בְּכַה"ג

אינה חזקה שנתפרר בבירור גמור דהא הביא הרא"ש בפ"ד דקידושין ס"ז בשם ה"ג דאשה שהי' בעלה במה"י וילדה דהולד פשר דתלינו דאתי בצנעה ושימש ע"ש ומשמע דהוא שכיחא אם לא פגון שקיו חבושין בבית האסורים ואפ"ה אמרינו בכ"ד אין אפטרופוס לעריות וכ"ש באשתו פשיעה ומיהו זה ודאי אינו אלא מיעוט וצ"ע אבל לע"ד נראה דמתני' ע"כ איירי בגוונא דליפא חזקה דאי ל"ה רישא בנמצא הולד בן קיימא י"ל דלאחר שפשה פמה ודאי לראשון דתני דתייב חטאת וע"ש בתו' דע"כ בתוך ג' דאי לאחר ג' אנוס הוא פדאמרינו בשבועות גבי שלא בשעת וסתה והנה אף שהיא בתוך ג' אי הוי חזקת היתר ליבם והוי שקרא לי' מדאו' אין סברא כלל לחייבי קרבן משום איסור הבחנה דרבנן ואע"ג דקיי"ל וסתות דרבנן ואפ"ה אמרינו בשבועות שם דבשעת וסתה חייב חטאת כב' כתבו כל גדולי האחרונים דלשמא תראה הוי דאורייתא אבל משום דהי' אסור מדרבנן אין סברא לחייבו חטאת וכן משמע מדברי התו' פסחים (ע"ב) ד"ה סמוך לוסתה כו' דוסתות דאורייתא פדנפקא לן מוהזרתם משמע דאי הוי דרבנן אין לחייבו חטאת וע"כ בתוך ג' הי' פאן איסור תורה משום ספק מעופרת ואי הנה חזקה להתיירא הנה מוקמינו לה אחזקה ונהה שקרא מ"ה וע"כ דאיירי פגון דליפא חזקה וכגון שלא שהו או ולא הלה מביתו דהוי חזקה שלא נתפררה וכינון דהוי ספק השקול וכבר הוכחנו דלתנא דידן ספיקא דאו' מ"ה לחומרא מדמחייב א"ת בח"א וכינון דספיקא לחומרא הוי אסירא לי' מ"ה אלא דהוא הוי שוגג בדבר ומש"ה חייב חטאת אבל אי מיירי בגוונא דאיפא חזקה להתיירא אין לה אנוס גדול מנה.

ולכאורה באמת איפא לאוקמה מתני' לאחר ג' וכגון דבאמת הופר עופרה אלא דהוא שגג בזה ונראה דנא משמע להו להתו' הכי מלשון ונמצאת מעופרת ולא קתני נודע שהיא מעופרת משמע דהיא שעתא לא הנה נודע וכן נכון ועכ"פ זה מוכרח דמתני' לא איירי בגוונא דאיפא חזקה והא דפריה בפ"ב רישא דאיחזוק ליבם היינו נגד רוב דמתעפרות ודאי אית לה חזקת זקיקה דבשעת קידושין אבל להמסקנא הרוב עוקר החזקה וצ"ל דקו' התו' משום דמתני' סתמא קתני אפי' בגוונא דשהו ונתפררה אבל מ"מ אינה תמיה מקוימת כ"כ וצ"ע: מיהו מבואר עכ"פ מדבריהם דהיא דשהו ונתפרר דהוי חזקה לשני ומחזקינו לי' לולד מיני' ונראה דאם הם פהנים מותר הולד לטמא לשני דמוקמינו לי' אחזקה דהוא אביו ולא הראשון ובה נראה לי לבאר דברי התו' כ' פ' רש"י אמר אם נאמר לאמו למה נאמר לאביו אילו נאמר לאמו הייתי אומר מה אמו ונדאית אף אביו ודאי אביו חזקה מנין ת"ל לאביו וע"ש בק"א דהקשו לרשב"א דאם אינו אביו אביו פהן ולמה לא יטמא וע"ש שהאריך בזה הרבה ולפי דברי התו' מבואר בפשיטות פגון בכי ה"ג דשהו וגם נתפרר אט"פ דאינה מעופרת דהוי חזקת זקיקה ליבם וספק בן ז' לשני וב"ט לראשון דמפח חזקה מטמא לשני אבל פהן פשר בלא"ה הנה ומינשב יותר לשון אביו חזקה מיהו בניזיר (דמ"ד) לא משמע קצת בן ע"ש אבל גם פ"ה הרשב"א והר"י הצרפתי שם אינו לפי הסוגי' דהתם וע"כ צ"ל דאין הפי' שנה ודו"ק.

סימן יד בתשובות רע"א ספ"ט נסתפק אי יש הפרת העופר קודם שלשה חדשים ע"ש שהאריך ולכאורה יש לה"ר מנדה (ד"ח) גבי מעופרת דיה שעתה משנהופר עופרה וכמה

הפּרַת הַעֲוֹבָר ג"ח וּאֵפ"י שְׂאִין רַאִי לְדָבָר זָכָר לְדָבָר בְּיָהִי כְּמִשְׁלֵשׁ חֲדָשִׁים וְאַמַּאי אִין רַאִי הָא רַאִי גְדוּלָה הִיא מְשׁוּם דְּאִיפָא דְיִלְדָה לְזוּ וְאִיפָא דְיִלְדָה לְט' עַכ"ל הַש"ס וְצ"ל מְסוּגְיָ לְזוּ אֲזֵלָא דְיִלְדָת לְזוּ עֲוֹבְרָה נִיכָר לְשְׁלִישׁ יְמֵי דְהִינְנוּ תְרֵי וְתִילְתָא וְע' ר"פ בֶּן סו"מ וּמְשַׁמַּע בְּוִןקָא מְשׁוּם מִיעוּט יוֹלְדוֹת לְזוּ אִיכ'הֶפְרַת הַעֲוֹבָר קוֹדֵם הָא יוֹלְדוֹת לְט' לִיכָא כָּלֵל אִפִּי מִיעוּטָא דְיִהְיֵי נִיכָר קוֹדֵם דְּאִי ל"ה לִימָא הִיא מִיעוּטָא.

אָבֵל יֵשׁ לְדַחוֹת דְּהָא קִבַּע זְמַן לְהֶפְרַת הַעֲוֹבָר וְלֹא קֹאֲמַר דְּכָל חֲדָא כִּי מְטִי זְמַן הֶפְרַתָּה וְע"כ דְּבַהֲגִיעַ זְמַן הֶפְרָה אִפִּי זוּ לֹא הוֹפֵר כְּשֶׁנִּתְגַּלָּה אַח"כ שְׂהִיא מְעוּבְרַת דְּיָה שְׁעִתָּה מִכִּי מְלִי ג"ח מְשַׁעָה שְׁנַתְעֵבְרָה וְא"כ בְּוִןקָא לְיִלְדָת לְזוּ קֹאֲמַר שְׁפִיר דְּאִיפָא דְיִלְדָה אַח"כ לְזוּ וְאִם כֵּן הו"א דְּזְמַן הֶפְרַתָּה מְתַרִי וְתִילְתָא וּמַש"ה הַנּוֹצְרָה לֹמַר דְּאִינָה רַאִי גְמוּרָה אָבֵל מְשׁוּם מִיעוּט דְיִלְדָת לְט' נְמִי נִיכָר עֲוֹבְרָה קוֹדֵם ג"ח לֹא שְׁיִיף כָּלֵל דְּהָא זוּ לֹא הוֹפֵר עֲוֹבְרָה הַשְׁתָּא כָּלֵל (וּבְאַמַּת י"ל לְכִי זֶה בְּאַשְׁהָ שְׁהוֹפֵר עֲוֹבְרָה קוֹדֵם ג"ח דְּיָה שְׁעִתָּה מְזְמַן הֶפְרָה דְּבִרְיָ לֹא בְּעֵי אֵלָא זְמַן הֶפְרָה לְנָשִׁים שְׂאִין עֲוֹבְרָן נִיכָר וְצ"ע) וּמ"מ נִרְאָה דַּע"כ פ' רַבָּא לֹא מִינְכָרָא עַד ג"ח דְּאִי ל"ה הו"ל לְטַהַר מְעַיְקָרָא דַּמַּעַל"ע הוּי חֲשָׁשָׁא דְרַבְּנָן וְהו"ל לְהַקְל בְּסַפִּיקָא אָבֵל יֵשׁ לַה"ר בְּרוּרָה מְרִישׁ פ' בֶּן סו"מ דְּאִמְרִינָן דְּכָל יָמֵינוּ שָׁל בֶּן סו"מ ג"ח דְּבִן וְלֹא הִרְאוּ לְקִרוֹתוֹ אָב וּבג"ח הוּי זְמַן הֶפְרַת הַעֲוֹבָר.

וְאִמַּר ר"ה בְּדַר"י דְּזֹאת אוֹמְרַת דְיִלְדָת לְזוּ אִין עֲוֹבְרָה נִיכָר לְשְׁלִישׁ יְמֵי דְּאִי ל"ה בְּתַרִי וְתִילְתָא סְגִי וְדֹאִי מְשׁוּם דְּאֲזַלִּינָן בְּתַר רַבָּא וְאִיהוּ סְבַר דְּבַד"נ לֹא אֲזַלִּינָן בְּתַר רַבָּא ע"ש וְאִי ס"ד דְּבִיּוֹלְדָת לְט' נְמִי אִיכָא מִיעוּטָא דְּנִיכָר קוֹדֵם הִיכִי ס"ד דְּלֹא אֲזַלִּינָן בְּתַר רַבָּא הָא אִיכָא הָךְ מִיעוּטָא דְיִלְדָת לְע' גּוּפָה נִיכָרַת קוֹדֵם ג"ח: וְאִפ"ל דְּבְאַמַּת יל"ד הִיכִי ס"ד דְּלֹא אֲזַלִּינָן בְּד"נ בְּתַר רַבָּא וְהָא בְּרִישׁ חוֹלִין בְּסוּגְיָ דְּמַגְלוֹן דְּאֲזַלִּינָן בְּתַר רַבָּא הוֹכִיחוּ כְּמָה אִמּוּרָאִי דְּאֲזַלִּינָן בְּתַר רַבָּא מְד"נ מִמְּכָה או"א וְע"ז ע"ש ע"כ נִרְאָה דְּבְאַמַּת רֹב גְּמוּרָה הוּהוּ פְּשִׁיטָא לִי נְמִי דְּאֲזַלִּינָן בְּתַר רַבָּא אֵלָא דְּבַכ"ד אִפִּי כָּל שְׂהוּא יוֹתַר מִמְּחֻצָּה הוּי רַבָּא וְאֲזַלִּינָן בְּתַרִי וְזֶה הוּי כְּגוּזָה כְּבְהָא הָהּ ס"ל דְּבַד"נ אֲזַלִּינָן לְהַקְל וְכָל הַנִּי דְּמִיְתִי הֵתֵם קִים לִי דְּלֹא הוּי רֹב גְּמוּרָה ע"ש וְא"כ י"ל דְּמְעַיְקָרָא נְמִי לֹא הוּי מְקַשָּׁה אֵלָא מִכַּח תְּרַמִּי דְּמִיעוּט יוֹלְדָת לְזוּ וּמִיעוּט דְיִלְדָת לְט' נְמִי נִיכָר לְשְׁלִישׁ יְמֵי וְהוּי תְרֵי מִיעוּטֵי וְאִין הָרֹב גְּמוּרָה אָבֵל לְבַתֵּר דְּמַסִּיק דְיִלְדָת לְזוּ אִין עֲוֹבְרָה נִיכָר לְשְׁלִישׁ יְמֵי וְלִיכָא אֵלָא הָךְ מִיעוּטָא דְּנִיכָרִים קוֹדֵם בְּהָאִי מִיעוּטָא לֹא אִיכָפַת לָן אָבֵל מִיעוּט י"ל דְּשְׁפִיר אִיכָא אָבֵל זֶה מִיְהוּ מוּכַח דַּע"כ פ' אִינּוּ אֵלָא מִיעוּט גְּמוּרָה דְּאִין חוֹשְׁשִׁין לוֹ כָּלֵל וְז"ב: וְע"ש בְּסוּף הַתְּשׁוּבָה דְּהַקְשָׁה בְּדַבְרֵי הַתוֹ יְבָמוֹת לְזוּ ד"ה רֹב הַיּוֹלְדוֹת דְּכַתְּבוּ דְּסָגִי לְהַבְחִנָה ג"ח אַע"ג דְּהַקְלִיטָה מְתַאחֲרַת עַד יוֹם ג' דְּכ"כ לֹא הִי מְשַׁתְּהָה הֶפְרַת הַעֲוֹבָר עַד שְׁלִישׁ יְמֵי מִן הַשְּׁנִי וְפִי דַּאֵע"ג דְּמִיעוּט אִין עֲוֹבְרָן נִיכָר לְשְׁלִישׁ יְמֵי מ"מ שְׁיִשְׁתְּהָה אַח"כ הַהֶפְרָה עַד ג"ח וְעוֹד שְׁלִישׁ מִן הַשְּׁנִי זֶה א"א כָּלֵל וְא"כ אַח"כ וְדֹאִי יְתַנּוּדַע בְּהֶפְרַת הַעֲוֹבָר וְהַקְשָׁה דְּהַתִּיבַח בְּשָׂאֵר נָשִׁים אָבֵל יְבָמָה דְּמוֹתֶרַת ג"כ בַּג"ח נִיחֻוּשׁ דְּיִלְתָּא אִפִּתִּי לֹא נִקְלַט הִזְרַע עַד יוֹם ג' וְהוּי קוֹדֵם ג"ח מְזְמַן הַקְלִיטָה וּמְעוּבְרַת הִיא וְאִינּוּ נִיכָר וּפְגַעַת הַשְׁתָּא בְּאִיסוּר א"א וּמָה מְהַנִּי מַה דְּיִהְיֵי נִיכָר אַח"כ ע"ש וְהַנָּה בְּעַיְקָר הַקּוּשְׁיָ כְּבָר הַקְדִּימוֹ הַנוּב"י קָמָא אַבָּה"ע ס"ז בְּשֵׁם גְּדוּלָה אַחַד אָבֵל בְּאַמַּת מַש"כ שָׁם לִינִישׁב זֶה וְהַמְצִיא דְּבָר חֲדָשׁ דְּבְאַמַּת בְּנִקְלַט לְאַחַר מִיתָה אִיפָּהּ לְכָל דְּבָר לְיִוְרָשׁוּ וְלְטַמָּא לוֹ מ"מ לְעַנְנָן בְּיוֹם אִינּוּ פּוֹטֵר א"א דְּבִשְׁעַת מִיתָה מִיְקָרִי בֶּן אִין לוֹ ע"ש לַעֲנ"ד הוּא

תמוה דקא בר"פ י"נ נ"ל דבן קודם לאב משום דפוטרי א"א מן היבום לחד תנא נשם וא"כ להך תנא בבו שנקלט לאחר מיתת אביו דאינו פוטרי א"א האב קודם ולאידך תנא דנ"ל מדרשא אחריתא אין לנו לחלק בזה וא"כ איכא בינייהו נ"מ לדינא ולא משמע סוגי' הכי וגם יהא מחלוקת חדשה ואף שי"ל דכיון דיש בן שפוטרי א"א א"כ כל בן קודם הוא דחוק ועוד דבכ"ד קיי"ל דייבום בנחלה תלי רתמנא וכיון דיורש הו"ל לפטור א"א ועו"ק דקא בריש החולץ ס"ל לר"י דחליצת מעונפת שמה חליצה דכתיב וכן אין לו והא אין לו וע"ש בתו' דאפ"ה פשהנלד בר קיימא אח"כ פוטרי א"א משום דנ"ל מלא ימחה פרט לזה שאין שמו מחוי אלמא אע"ג דמיקרי אין לו בן לא מיקרי מחוי וה"ל לדין בכשנקלט לאחר מיתה אפי' נימא דמיקרי בן אין לו לא מיקרי מחוי ונדאי פוטרי ואע"ג דפליג התם ר"ל וקיי"ל פנותי' לא פליג אלא ברך סברא דמיקרי יש לו בן אבל לענין הא לא פליג וכה"ג פתבו התו' לעיל כ"ב ד"ה בן לענין בת דאף דלא הני בן נ"ל מלא ימחה ע"ש ועוד נ"ל הוכחה ברורה מדנקט מתני' דריש החולץ ספק ב"ט לראשון וב"ז לשני יוצא והנלד פשר ותיבין בא"ת וכיון דקאי בספק שנתעברה אחר מיתתו למ"ל למנקט ספק בן ז' לשני הו"ל לפלוגי בדידן' גיפי' ספק שנקלט אחר מיתה דאינו פוטרי וליכא אלא א"ת וע"כ דנה ליתא והקושיא חזקה: והמהרש"א ש"א בספר מ"ב מגיה בדברי התו' דכ"כ לא הי' משתקה עד ג' ימים מן השני ע"ש.

ונראה דעתו דג"ח של הכרת העובר נכללו בזה ג' ימי הקליטה ואפי' לא נקלט עד יום ג' ניכר לג"ח וע' נוב"י תנינא אה"ע סקל"ז שהביא פעין סברא זו בשם הרב האר"י ז"ל ע"ש שלא הזכיר דברי המ"ב אבל לענ"ד לולי שאיני פדאי ל"נ דקא אמרינן דהכרת העובר הוא לשליש ימי' ובגדה (ל"ח) אמרינן אין אשה מתעברת אלא לרע"א וב' וג' וערש"י דהוא משים הקליטה וחוזין דר"ע ימי העיבור הוא לבד מן נ' ימי הקליטה ושליש הימים נמי הוא צ"י לבד מן ימי הקליטה ואע"ג דאנו קיי"ל דיולדת למקוטעין מ"מ פבר מבואר בירושלמי דפירקין על מתני' דהיבמה לא תחלוץ כו' להפריה לכו"ע בעינן שלימין ע"ש ומה"ט נמי נראה הא דבעי צ"י חוץ מיום שמת בו ושותארה בו דהינו דכמו דהלידה לאחר ר"ע ה"נ ההפריה לאחר צ' ויבום ההיכר ודאי אין להפריה ומש"ה מותרת ליום צ"ב דהו' שלישי ימי העיבור שלימין ועכ"פ נראה ברור דהוא לבד מימי הקליטה ועוד דמסוגי' דסנהדרין ה"ל יש להוכיח בהד"ל דהוא לבר מימי הקליטה דקא עד ג"ח שלימין בסו"מ נהרג ואי דנכללו בזמן ההפריה ג' ימי.

הקליטה ואי נקלט ביום הראשון אם פן ניכר שני ימים קודם וא"כ למה הורגין אותו באותן השני ימים הא איכא דניכר מקמי הכי וראוי לקרותו אב ובד"נ אזלינן להקל וע"כ דנה השיעור של ג"ח הוא מקליטת יום ראשון ואי לא נקלט עד יום השלישי אינו ניכר עד ג"ח מיום הקליטה ולענ"ד הוא ראי' גמורה שאין עלי' תשובה וא"כ הדק"ל ביבמה.

ואין לנו אלא תי' הגאון בעח"ד דרוב נקלטים נקלטים בשעתן ועח"ס באה"ע דהוביא שכ"כ הר"ן גבי חסידים הראשונים לא הי' משמשין אלא מד' בשבת ואילך דס"ל פשומאל דאין אשה מתעברת אלא לר"ע שלימין וא"כ פשי להו ד' ימי לבר משבועי ופי' דחשו עוד תלתא יומי דיולדת מחללין עלי' שבת עד ג"י והקשה דקא הקליטה מתאחרת עד יום ג' ואפתי איכא למיחש ותי' דרוב נקלטים בשעתן ע"ש ואין לדקדק דא"כ רש"י

דפי' באמת משום הקליטה לא ס"ל האי רנבא די"ל דרש"י סבר דחילול שבת עד יום הג' ליכא למיחש דאפשר ואלהכין הפל מאתמול אם ילדה קודם שבה ולא תיישינו אלא לחילול שבת דיום הלילה גופי' ע"כ פי' דתסידים חשו להאי מיעוטא דמתאחרת הקליטה ושיטת הר"ן דיותר יש לחוש לחילול שבת של כל השלשה ימים מדניחוש למיעוטא וסברת רש"י איפכא אבל בהך סברא דהוא מיעוט לא פליגי כו"ע ומש"ה לא חשו ביבמה ועדיין צריכין אנו לבאר דא"כ מאי הקשו התו' גם לענין הבחנה בכל הנשים ולא סגי להו ברנבא אבל באמת בהבחנה ע"כ צ"ל דחששו למיעוט דאל"כ למה לא תנשא לשני חדשים דרוב נשים לתשעה ילדן והא דתנו במתני' ספק ב"ט לראשון וב"ז לשני אינו אלא פדאוקי ר"נ שהיא מן המיעוט שלא הוכר ענברה אבל לכתחילה גיזול בתר רנבא שתהי' מן הרוב שינוכר העובר בזמנו ותלד לט' ולכאורה הי' מקום לומר דלעולם גבי הבחנה נמי לא חששו למיעוט פדבעלמא אלא פי' היכי דאמרין בגיטין (כ"ח) דשמא ימות תיישינו וע"ש ברש"י דחזקה אלקמ' ל"מ וה"נ י"ל דגם רוב אף דעדיף מחזקה מ"מ אלקמ' ל"מ ומש"ה לא סמכינן לכתחילה ארנבא אבל באמת ליתא דהא ר"מ בגיטין שם אפי' שמא ימות לא חייש וא"כ כ"ש רוב דעדיף לא הו"ל למיחש ושמעינן לי' לקמן (מ"ב) דכל הנשים צריכות להמתין ג' חדשים וליסגי בשני חדשים ונסמוך ארנבא וע"כ דבהבחנה חששו למיעוט ועוד יש להוכיח פן ואי"ל ומש"ה יפה הקשו דניחוש נמי למיעוט דאין נקלטין עד יום ג' אבל ביבמה הוי כשאר איסורין דעלמא דאזלינן בתר רנבא ורוב נקלטין בשעתן וז"ב.

ומה שהקשה הגאון רע"א מתו' נדה (ל"ח) ד"ה שיפורא גבי יולדת בקישוי דכתבו דבילדה באמצע תשיעי מנא נדעה דקשתה שנים בתשיעי דילמא לא נקלט עד יום ג' ואי הוי רנבא למה נחוש להכי אני תמה עלי' דלפי מה דמסיק בספ"ט דעכ"פ רוב נשים ליכא הפרת העובר קודם ג' חדשים וא"כ בלא"ה דברי התוס' תמוהין דמאי מקשה מנא נדעה הא ק"נ יום אחר הפרת העובר ודאי הוא התחלת תשיעי דעכ"פ רוב נשים אין עוברן ניפר קודם ג"ח וכבר הבאנו לעיל ראי' ברורה לזה ע"כ נראה דבאמת דהא דדם קישוי טהור לאו דהכי פתיב קרא דדם קישוי אינו מטמא אלא דדרשינן התם דמה מחמת עצמה ולא מחמת ולד וכיון דיוולדת בקישוי תלינן דהוא מחמת ולד ועכ"פ אינה אלא מחמת רנבא ואפשר דאף רוב גמור אינו אלא דמוקמינן לה בחזקת טהרה וא"כ עכ"פ פשוטא עוד מיעוטא דאפי' הוכר ענברה וא"כ רנבא הם מעוברות כבר ג' חדשים ורנבא דנקלטין בשעתן אפ"ה מיעוטא הוי וכשיצטרף אינדך מיעוטא דאפי' קשתה אינו מחמת ולצד הו"ל למיחש לה והוא נכון: ומה שהקשה עוד מדברי הרשב"א בנדה גבי המפלת ליום מ"א דתשב לזו"נ וילנדה דכתב דמש"ה תשב לנדה דחיישינן שמא לא נקלט עד למחרת ואפתי מיא בעלמא הוא ולא אזלינן בתר רוב דנקלטין בשעתן ותי' דהתם י"ל דאיתרע רוב דנקלטין בשעתן דרוב נשים אינן מפילות ומדהפילה אפתי לאו ולד הוא לכאורה יש להקשות עליו דהא בדכ"ה אמרינן גבי שלי' דמספקא לי' לר"י אי ולד הוא ואזיל גבי אשה לחומרא ומטמאין לה ואי איתא דמדהפילה לאו ולד הוא א"כ בספיקא הו"ל לטהרה אבל י"ל כמש"כ התוס' (ד' מ"ד) ד"ה דקים דמיעוט נופלים הוי מיעוט המצוי וחסשו לו וא"כ ה"נ בספק ולד לא סמכינן על האי רנבא דנדאי אינו ולד מדהפילה דאפי' הוא ולד מיעוט נופלים מצוי אבל לחומרא למתרט אינדך רנבא ודאי

מהני ומש"ה במפלת ליום מ"א תשב לנדה אבל מה שחידש שם הגאון ז"ל דבשמשה
בינתיים דליפא רובא דנקלטין בשעתן אינה חוששת לולד דבהא קיימא סברא דמדהפילה
לאו ולד הוא זה נדאי ליתא דהא בהדני אמרינו בספק ולד אזלינו לחומרא ובעיקר הסברא
דמדהפילה לאו ולד הוא דרוב נשים אינו מפילות יש לעיין מנ"ל דנדאי דרוב נשים
הקולטין ומתעברין אינו מפילות אפי' קודם מ' וא"כ מנ"ל דמשום האי רובא הוי סברא
דהוא לפני מ' דלכאורה אידי ואידי חד מייעוטהא הוא ואפשר דמ"מ הוא סברא יותר שהיא
קודם מ' ואפשר דהוא בכלל מה שאמרו בד' כ"ט דבלא הוחזקה עוברת ליפא רובא וצ"ע:
נראה לי ראי' ברורה דרוב נקלטין בשעתן מיבמות (ס"ט) דפריה וכיון דעוברת לא תאכל
ניחוש דילמא עוברת מי לא תנו מפרישין כו' ומשני ליתוסין חששו לתרומה ל"ח ופריה
ולתרומה ל"ח והתני' ה"ז גיטף שעה אחת לפני מיתתי אסורה לאכול בתרומה מיד כו'
ומשני טובלת ואוכלת עד מ' דאפי' אי מייעברת מיא בעלמא הוא ופריה א"ה אימא סיפא
נמצאת מעוברת ה"ה מקולקלת למפרע ומשני מאי מקולקלת לאחור מ' ע"ש ולכאורה
תמוה מאי דפריה מה"ז גיטף קודם מיתתי הא בגיטין שם מסיק דשמא ימות חיישינו
דליפא חזקה אדלקמין אבל שמא מת ל"ח דמוקמינו לה אחזקה וה"נ נדאי חזקה שלא
עוברת דמי לשמא מת וע"כ צ"ל פיון דדרה נשים להתעבר בביאה פשיטא לי דאיתרע
חזקה אלא דהוי ס"ל דמ"מ בתרומה לא חששו ומש"ה פריה דהיכי דאיתרע חזקה גם
בתרומה אסירא והשתא אי זה נמי ספק שקול דשמא לא נקלט עד יום ג' א"כ בצירוף
ספק שמא לא נתעברת אף דאינו ס"ס גמור מכ"ט ואינו מתהפך מ"מ סברא פשוטה
דבכה"ג הוי מהני חזקת היתר דידה ונהנה לה שתאכל עד מ"ג דאפי' אם נסתפק שהיא
מעוברת מ"מ יש להסתפק במיא בעלמא דשמא לא נקלט הגרע עד יום ג' ודוחק לומר
דבאמת עד מ' היינו מיום האחרון של הקליטה ולא משמע הכי כלל ועוד דא"כ מאי
פריה אמאי מקולקלת למפרע לוקמי שהופך העובר ג"ח מיום התשמיש וכיון דכבר
הוכחנו דליפא הפרת העובר קודם ג' חדשים א"כ ע"כ נתעברת ביום התשמיש וא"כ אם
אכלה עד מ"ג היא מקולקלת הני תלתא יומא וא"ש.

וע"כ דפשיטא לי דאינה אוכלת אלא עד מ' לתשמיש ואי דנהה ספיקא מעלי' הו"ל
לאוקמה אחזקה ותאכל עד מ"ג וע"כ דרובא נקלטין בשעתן עוד נ"ל לה"ר דהא שיטת
רש"י ביבמות (די"ב) דנשים אסורות להשחית הגרע וכן פתבו בגליון תו' בר"פ פל הגיד
בפשיטות דדוןקא אפ"ר לא מסייבי אבל בל"ת ועונשין שוין איש ואשה ע"ש וא"כ
לכאורה קשה הא דמבואר ביו"ד (סקצ"ו) דאשה ששמשה וראתה ופסקה ורוצה למנות
נקיים בתוף ג' תכבד את ביתה והוא ממתני' דמקונאות האשה ששמשה וטבלה ולא
כיבדה את ביתה ה"ה פאליו לא טבלה דמשמע בהדני דהא פבדה היא רשאי בכף וא"כ
הא ג' ימים לקליטה והיכי תכבד את ביתה דילמא אפתי לא נקלט ותקלוט אט"פ ותקשה
להו כף מתני' ופ"כ דרוב נקלטין בשעתן ולמייעוטהא ל"ח והוא ברור ומ"מ צ"ע מסוגיא
דסופד"א דמסיק טעמין דר"י דאנוסה ומפותה א"צ להמתין ג"ח משום דמונה מתהפכת
ומאן דפליג סבר דחיישינו שמא לא נתהפכה יפה אבל לקליטה בשעתה גופא ל"ח וא"כ
מי יודע סברא זו להקריע עד כמה ל"ח כלל ובכחה אחרינו דרוב נשים קולטות וצע"ג:
נהנה בח"ס הקשה דלפי"ז דהיתר ביבמה מפת רוב קשה לפי סברת ר"י בש"ג דמש"ה
בוזקין בטריפות הרואה משום דעתיד להתברר ממילא ויהי' גנאי בדברוא"כ ה"נ נדאי

יתברר בעוד שני ימים וע"ש ששנדחק לתרץ דיתלו הולד מן השני ובאמת ז"א דכבר הוכחנו דליפא הפרת העובר קודם ג' חדשים וא"א כלל לתלות בשני אבל באמת קושני' זו גם בלא"ה קשי' דהא בהדל' מבואר בש"ס דהא שמונתר בג' חדשים הוא מטעם רוב דרוב נשים עוברן ניכר לשליש ימי' אבל מיעוט אינן ניפרות ונדאי איפא למיחש שמא היא מן המיעוט שאינן ניפרות ויתנודע למחר כי היכי דתיישבו בריאה שמא היא טריפה ויתנודע למחר ואפ"ל פיון דהוא חששא דרבנן בעלמא לא חששו פאן משום שיהוי מצוה אבל באמת אין אנו אחראין לסברת ר"י דכל הפו' כתבו גפי ריאה טעם אחר משום שהיא מיעוט המצוי ולענ"ד סברת ר"י צ"ע דהא קיי"ל בגיטין שם דאשת פהו שהלה בעלה למדינת הים תאכל בתרומה משום חזקת קנים וכן מקריבין חטאתו ואפ"י הוא זקן או חולה ואף דעמיד להתברר וכיון דסומכין אחזקה כ"ש רובא דעדיף מחזקה וכן קיי"ל כרבנן דקטן וקטנה מניבמין דאזלינן בטר רובא אף דעמיד להתברר וצע"ג.

ולכאורה גם מלבד שי' ר"י הנ"ל לפי מש"כ מקצת מן האחרונים דכל היכי שאנו צריכין לסמוך על הרוב לחוד ולא מסייע לי' גם חזקה להתיירא לכתחילה אם אפשר לברר צריף לברר ולא סמכינו ארובא לחוד לכתחילה א"כ ה"נ פבר נתבאר היטב דכל עיקר ההיתר פאן מטעם רוב וכבר הוכחנו בסי' הקודם דמתני' ע"כ איירי בגוונא דליפא חזקה ליבום ואפ"ה שרי לכתחילה אף שאפשר להמתין לפחות שלשה ימי הקליטה ויתברר הדבר וע"כ דהכא הטעם משום שיהוי מצוה דאל"ה הא צריף לכתחילה לברר אבל לענ"ד יש להכריע דגם ברוב לחוד כל שאין חזקה להיפוך פההיא דרוב מצוין אצל שחיטה מןמחין הן דהתם קיי"ל דלכתחילה צריף לברר והיינו משום דאיפא חזקת איסור להיפוך אבל כל שאין חזקה להיפוך גם ברוב לחוד א"צ לברר והנה כ"כ פן הנוב"י (קמא סי' נ"ה) והוכיח מהא דאין בודקין אחר י"ח טריפות מלבד טריפות הריאה דהנה מיעוט המצוי וע"כ דרוב א"צ לברר אלא שראיתי מי שהשיג עליו שאין ראי' משם עפ"י סברת המנ"י דכל היכי שא"א לברר לגמרי בבדיקה וגם אחר הבדיקה ישאר לנו מיעוט שע"כ נצטרף לילה אחר הרוב אין אנו מחמירין לבדוק כלל אף מה שיש בידינו לבדוקו פיון דגם אח"כ ע"כ נצטרף לרוב וה"נ פבר מסקינן בחולין (ד' י"א) דא"א לבדוק אחר טריפות דיש לחוש דבמקום שחיטה נקב הנה ע"ש וע"כ נצטרף לרוב ומש"ה אין בודקין כלל.

והנה דבריו נכוחין וסברת המנ"י נכונה אבל באמת דברי הנוב"י הם דברי רבינו הב"י באו"ח (סי' תל"ז) גפי השוכר בית מחבירו בי"ד דאם אין המשפיר לפנינו א"צ לבדוק דהולכין אחר הרוב שבודקין בי"ד פתקנת חכמים ומ"מ מבואר בש"ס דאם המשפיר פיער צריף לשאלו וכתב הב"י דל"ד להא דאין בודקין אחר י"ח טריפות משום שהולכין אחר הרוב וא"צ לברר כלל דהתם ה"ל בחזקת פשירה משעה שנולדה כו' ובנדאי אין פוונתו דאיפא חזקה ג"כ להתיירא וכן נראה קצת מדברי הגהות המהרל"ח שהבין פן דזה א"א שפבר כ' התו' חולין שם ד"ה אתיא לענן גבינות מבהמה שנמצאת טריפה דאין פאן אלא רובא דהחזקה לא חשיבא דלא נחבררה מעולם שעה אחת וכן הוא בטויו"ד (סי' פ"א) ע"ש וכבר פי' המג"א סק"ד דברי הב"י דעיקר הדבר דלענן טריפות משעה שנולדה היא באותו רוב שהיא פשירה אבל פאן לענן בדיקת חמץ כל השנה בחזקת שאינה בדוקה ואיפא חזקה לאיסורא פנגד הרוב ע"ש הרי בהדאי פדברי הנוב"י וכן לשון רש"י בחולין (י"ב) ד"ה פסח כו' אלא ונדאי הלמ"מ הא דסמכינו ארובא ואפ"י היכי

דאָפּשֶׁר כּו' וְאַהֲא סְמֵכִינֵן וְלֹא בְּדִקְיֵנן אַחַר י"ח טְרִיפּוֹת כּו' ע"ש וְאֵלּוּ נִזְכָּר הַרְבּ הַמְשִׁיג
שֶׁהֵם דְּבָרֵי הַב"י וְהַמַּג"א וְדַאי לֹא עָרְעַר אַחַר דְּבָרֵיהֶם וּמ"מ צָרִיכִין אָנוּ לַיִּשְׁבֵּב הָא דְלֹא
תִּי בְּאַמֶּת פּוֹסְבָּרָא זֹו דַּא"א לְבַדּוֹק אַחַר טְרִיפּוֹת וְהַנְּרָאָה דְּהַגְּהָה הַתּו' בְּחֻלִּין (דכ"ח) ד"ה
אַתָּא כּו' הַקְּשׁוּ לִשְׂרִי רִיב"א דְּבִנְקוּבָה יֵשׁ בְּדִיקָה לְנוֹשֵׁט מִבְּחוּץ א"כ מַאי פְּרִיָּה שָׁם לְעִיל
וּר"מ הִיכָא אָכִיל בִּישְׂרָא לִיחוּשׁ דִּילְמָא בְּמָקוּם שְׁחִיטָה נָקֵב הָוָה הָא שְׁפִיר י"ל דְּאַכֵּל
ע"י בְּדִיקָה וְתִי דְשָׁמָּא יֵשׁ שׁוּם חֻלִּי שְׂאִינוּ נִזְכָּר מִבְּחוּץ פְּדְרוּסָה עוֹד תִּי דַּה"נ קָאָמַר
הֵתָם וּכ"ת ה"נ פִּי דְלֹא אָכִיל אֱלָא ע"י בְּדִיקָה פֶּסַח וְקִדְשִׁים מַאי אִיכָּא לְמִימַר פִּי דַּא"א
לְהַפְּרִישׁ הָעוֹר וְלְבַדּוֹק דָּאִין לָהּ מוּם גְּדוֹל מְזַה ע"ש וְהַגְּהָה הַמְּהַרְשָׁ"א כ' עַל תִּי הַרְאִישׁוֹן
דְּהוּא גְּלִיּוֹן נְתוּסָף בְּדְבָרֵיהֶם דְּלָמָּה הִנְצָרְכוּ לְשׁוּם חֻלִּי וְלֹא פְתָבוּ מִשׁוּם סָפֵק דְּרוּסָה
גּוּפָא דָּאִין לוֹ בְּדִיקָה מִבְּחוּץ לִשְׂרִי הַרִיב"א וּבִקְצַת נִסְחָאוֹת אִינוּ ע"ש וְלַעֲנִיד מִשׁוּם זֶה
לֹא אָרִיא דְלֹא מְצִי לְמִימַר מִשׁוּם סָפֵק דְּרוּסָה דְּהָא כ"כ הַתּו' בְּנִבְחִים (ס"ט) ד"ה אִי
טְרִיפָה דַּר"מ ס"ל טְרִיפָה אִינָה חֲזִיה וְא"כ פֶּל שְׁשָׁמְרוּהָ י"ב חוֹדֶשׁ וְרָאִינוּ שְׁבַתוּף הַזְּמַן
הַזֶּה לֹא נִדְרְסָה וּמְקַמֵי הִכִּי ג"כ וְדַאי לֹא נִדְרְסָה דָּאִי ל"ה וְדַאי לֹא הָוָה חֲזִיה וְא"כ תּו' י"ל
חֲזָקָה לְעוֹלָם דָּאִינָה דְּרוּסָה וְקִי"ל דְּבָרְנָפָא וְחֲזָקָה לֹא חֲזִישׁ ר"מ וּלְק"מ מַס"ד אָבֵל
מִשׁוּם חֲשָׁשׁא דְשׁוּם חֻלִּי פְּרִיָּה שְׁפִיר דְלֹא שְׁנִיָּה שְׁמִירָה ע"ז דְשָׁמָּא נּוֹלַד לָהּ הַחֻלִּי וְאִין
אָנוּ יוֹדְעִין וְא"כ אִפִּי חֲזִיה י"ב חוֹדֶשׁ אִין לָנוּ בִּירוּר אֱלָא אֲלַעְבָּר אָבֵל עַדִּינֵן יֵשׁ לְחוּשׁ
שְׁמָא נְטְרָפָה בְּתוּף י"ב חוֹדֶשׁ וְא"כ הָוָה חֲזָקָה שְׁלֹא נְתַבְרָרָה כַּמֶּשׁ"כ הַתּו' הַנָּ"ל אָבֵל מַה
שְׁקָשָׁה לַעֲנִיד דְּגוּפָה תִּי זֶה דִּישׁ שׁוּם חֻלִּי צ"ע דְּהַגְּהָה ע"כ עֵיקַר טְרִיפּוֹת זֶה הַחֻלִּי הָוָה
מִשׁוּם דְּסוּפּוֹ לְנִקְבֵי דַאִיל"ה וְדַאי אִין לְהוֹסִיף עַל י"ח טְרִיפּוֹת וְע"כ דְּהוּא בְּכָלֵל נְקוּבָה
וְא"כ פִּי הִכִּי דְאַשְׁמַעֲיֵנן בַּדְּנ"ג דְּנִתְמַסְמֵס פֶּל שְׁהַרּוּפָא גּוֹרְדוּ רּוֹאִין אוֹתוֹ פְּאֵלּוּ אִינוּ לָמָּה
לֹא אֲשַׁמְעִינֵן גַּם זֶה הַחֻלִּי דְחֻשִׁיב פְּנֻקוּב וְעוֹד דַּע"כ מוֹכַח מִדְּבָרֵיהֶם לְעִיל (י"א) ד"ה
לִיחוּשׁ כּו' דְלֹא ס"ל הָךְ סְבָרָא דְהַקְּשׁוּ אַהֲא דִילִיף דְאַזְלִינֵן בְּתַר רַנְבָּא מְהוּרְג אֶת הַנְּפֶשׁ
דְקֻטְלִינֵן לִי וְלִיחוּשׁ דִּילְמָא בְּמָקוּם סִינָף נָקֵב הָוָה וְהַקְּשׁוּ דְדִילְמָא פְּגוֹן שְׁהִי קְרוּם שְׁל
מוּם מְגוּלָה וְרָאוּ שְׁהִי שְׁלֵם וּבָא זֶה וְנִקְבּוּ וְהַנִּיחוּ בְּתִימָה וְאִי ס"ד דְאַפְּשֶׁר דִּישׁ שׁוּם חֻלִּי
שַׂא"א לְבֻדְקוֹ א"כ לֹא מְקַשׁוּ מִיַּדִּי דְאַכְתִּי יֵשׁ לְחוּשׁ לְשׁוּם חֻלִּי וְע"כ דְלֹא ס"ל פְּלֵל הָךְ
סְבָרָא וְיָפָה כ' הַרש"א דְהוּא גְּלִיּוֹן נְתוּסָף וְא"כ אִין לָנוּ אֱלָא תִי הַשְּׁנִי דְקוּשְׁנִי הַש"ס אִינוּ
אֱלָא מְפו"ק אֱלָא דַּעֲדִינֵן צָרִיכִין אָנוּ לְבָאֵרוּ דְלְכַאוּרָה אִינוּ מוּבָן לָנוּ מַה מוּם הוּא זֶה
לְהַפְּרִישׁ הָעוֹר הָא גַּבִּי גְלוּדָה קִי"ל דְנִיטְל פֶּל הָעוֹר אִם נִשְׁתַּיִיר בּוֹ פְּסֻלַּע הַזֶּר בְּרִיא וְכּוּן
מוֹכַח בְּהַדְּיָא מִדְּבָרֵי הַתּו' בַּב"ק (ע"ו) ד"ה שְׁחִיטָה שַׂא"ר ו' דכ' גַּבִּי שְׁחוּטֵי חוּץ דְאַיִנֵּן
נְפָדִים בְּמוּם הַשְּׁחִיטָה גּוּפָה דְמוּם שְׁנַעֲשָׂה לְאַחַר מֵתָה לֹא חֻשִׁיב מוּם לְפָדוֹת ע"י ע"ש
ש"מ דַּעַד גָּמַר שְׁחִיטָה לֹא חֻשִׁיב מוּם הָא דְנִשְׁחַט הָעוֹר ע"כ נִרְאָה דָּאִין פְּנוּנָתָם עַל הַנּוֹשֵׁט
וּמִשׁוּם הָעוֹר אֱלָא דְבְּאַמֶּת לַר"מ דְקִיָּיִמִינֵן בִּי מִשְׁמַע בְּקוּדוּשִׁין (נ"ז) דִּילִיף חֻלִּין
שְׁנַשְׁחַטוּ בַּעֲזָרָה אֲמָרָה תּוֹרָה שְׁחָט לִי בְּשָׂלִי וְלִהְבְּשָׁלָה כּו' מְבֻרָאָר דַּס"ל חֻלִּין שְׁנַשְׁחַטוּ
בַּעֲזָרָה דְאוּרִייתָא וְא"כ לֹא הַנּוֹשֵׁט לְבַד צָרִיָּה לְבַדּוֹק קוֹדֶם שְׁחִיטָה אֱלָא פֶּל הִי"ח טְרִיפּוֹת
מִשׁוּם חֲשָׁשׁ אִיסוּר שְׁחִיטַת חֻלִּין בַּעֲזָרָה וְא"כ פְּשׁוּט דְאַיכָּא בְּדִיקוֹת טוּבָא שַׂא"א אֱלָא
בְּשִׁבְרִית הַעֲצָמוֹת פְּגוֹן קְרוּם שְׁל מוּם וְחוּט הַשְּׁדָרָה וּפְשׁוּט דְשִׁבְרִית הַנִּי עֲצָמוֹת אִין לָהּ
מוּם גְּדוֹל מְזַה כְּמוֹ נִשְׁבְּרָה עֲצָם יָדוּ בְּכּוּרוֹת (ד"מ) וְהָא דְלֹא חֻשִׁיב שָׁם אֱלָא עֲצָם יָדוּ
הָוָה מִשׁוּם רְבוּתָא דְאַפִּי אִינוּ נִזְכָּר אָבֵל פְּשׁוּט דַּה"ה פֶּל הַנִּי אִף דְלֹא חֻשִׁיב שָׁם כְּמוֹ דְלֹא

חשיב נסמית עינו ע"ש וד"ק מבוארים ועכ"פ עלה בידנו דהא דאמר דא"א לבדוק אינו אלא בקדשים משום מום אבל חולין שפיר אפשר לבדוק אחר פל י"ח טריפות ושפיר הוכרחו לומר דהא שאין אנו בודקין הוא משום דאין צריף לבדוק אחר הרוב מיהו לכאורה כ"ז אינו אלא לשי' ריב"א דיש בדיקה לנשט מבחוץ בספק נקובה אבל שי' רש"י דבספק נקובה אין בדיקה והכי נקטינו בסי' ל"ג א"כ שוב א"א לבדוק.

אבל לענ"ד גם לרש"י בעוף מיהו דהכשירו בס"א א"כ הגרגרת דאינו נטרף עד שנפסק רובו יכול לבדוק קודם שחיטה ולהכשירו ואח"כ יבדוק הנשט ואף דקיי"ל דלכתחילה גם בעוף צריף לשחוט שניהם מ"מ שי' רש"י גופה בדכ"א ד"ה ואינו מבדיל דאף לכתחין למצוה א"צ בעוף שני סימנים והנה התו' שם הקשו עליו דהא ברפ"ב אמרינו בדיקא דצריף שני סימנים בעוף לכתחילה והנה ברפ"ב שם איכא תרי לישני לענין הא דתני במתני' השוחט דיעבד וחד לישנא אמר ארובו של אחד אחד פמוהו ואידך לישנא אמר אחד בעוף.

ונראה פנונת התו' דאף דפליגי בהכי תרי לישני מ"מ א"א לפרש פן התם בדר"י דא"כ תיקשי מהכא להך לישנא דצריף שני סימנים בעוף. וליישב פירש"י נראה חדא דהתם אקרא קאי והנה רובו של סימן עיקר הטעם דהנה פכולו וא"כ עיקר השחיטה הנה פכולו מדאו' אבל הא דאצריף שני סימנים אינו אלא מדרבנן וא"כ הכא דקאי אקרא לק"מ ועוד נראה בדקדוק לשון רש"י שסיים דהא אמרינו לסייבו בב"ס א"א כו' דדקדק דווקא להאי תנא דהטיל הפתוב לעוף בין בהמה לדגים וא"כ מקרא מלא דבר הפתוב דא"צ אלא ס"א ומהיכי תיתי נחייבנו יותר והא דפליגי לישנא ברפ"ב אינו אלא לשאר תנאי דהתם פגון רבי דסבר דהנה הלמ"מ רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה ועובר גלילה דאמר מסברא דעוף נברא מן הרקק אפשר דיש להחמיר לכתחילה שצריף ב"ס אבל להך תנא דדריש מקרא אין להחמיר פלל ופרש"י הך דר"י אליבא דב"ק דהתם ודו"ק וא"כ פינון דאינו אלא חומרא דרבנן ופליגי תרי לישני והנה תנאי מסייעו ללישנא דא"צ לשי' רש"י יש לפסוק דא"צ ב"ס לכתחילה וכן פסק הר"י ועכ"פ משום צורך בדיקה הי' לנו לפסוק דדי בשחיטת ס"א וע"כ דאחר הרוב לחוד ג"כ א"צ בדיקה מיהו לשי' רש"י יש לדחות פינון דבבהמה א"א גם בעוף לא החמירו: ונ"ל ראי' ברורה לכו"ע מההיא דר"פ בא סימן גבי בא סימן העליון עד שלא בא התחתון דלרבנן חולצת ור"מ פליג דחייש למיעוטא ואמר התם דאיצטריף למיתני אעפ"י שא"א דאי לא תנא הו"א רוב עליון אתי ברישא ומיעוט תחתון כו' ויעו"ש פירש"י דהו"א דפלוגתיהו אי צריף לבדוק בתחתון וא"כ ש"מ דלרבנן א"צ לבדוק אחר הרוב ומיהו אפשר לדחות דשא"ה דאלים טפי ותדע דלפי המסקנא א"א פלל נאפי' בדרקו ולא אשכח ע"ש.

אבל יש ראי' ברורה מהא דהוכיחו האחרונים דיכול לישבע על הרוב פנדאי מההיא דשילהי יבמות (דכ"א) גבי טבע חסא ואר"נ האלהים אכלו פנורי לחסא ע"ש ונהרי התם לא הנצרו ר"נ פלל לשובעה זו נאי ס"ד דלכתחילה צריף לברר הרוב א"כ מי הזקיקו לר"נ לישבע וע"כ דהרוב לגמרי פנדאי וא"צ לברר פלל עוד יש להוכיח מסוגיא דחולין דבעי למילף דאזלינו בתר חזקה מהסגר בית מגוגע דדילמא אדנפיק לי' בציר שיעורא ודחי דילמא פגון דקאי דרי דגברא וחוז דלא בציר ע"ש ומבואר דהא לדידן

בְּאֵמֶת א"צ שִׁיְהִי שֵׁם אָדָם לְרֵאוֹת דְּלָא בְּצִיר אַף שְׂיֵישׁ בְּיַדְנוּ לְהַעֲמִיד אָדָם לְרֵאוֹת דְּהָא דְנִקְטִי דְרִי דְגַבְרָא וְדַאי ל"ד אֵלָא שִׁיְהִי שֵׁם אָדָם לְרֵאוֹת בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה וּא"כ חֲזִינָן דְּאִפִּי חֲזָקָה א"צ בְּדִיקָה כ"ש רַבָּא דְקִי"ל דְּעֵדִיף מִחֲזָקָה מִיְהוּ לְפִי מִש"כ שֵׁם הַתּוֹ ד"ה וְדִלְמָא כּו' דְּהִיכָא דְלִיכָא רִיעוּתָא לָא בְּעֵי כְּלָל וְעֵיקָר הִילְפוּתָא הֵינּוּ אִפִּי נִמְצָא חֲסַר לְבַסּוּף דְּאִיכָא רִיעוּתָא ע"ש וּא"כ י"ל בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה דְאִפִּי לִיכָא רִיעוּתָא כְּלָל לָא שְׂיֵיךְ בְּדִיקָה כְּלָל וְעֵי מַג"א לְעֵנִין בְּדִיקָת צִיצִית וְדו"ק גַּם פִּשְׁטוֹת הַש"ס בְּסוּגְיָא דְהַתָּם דְּדַחֵי ר"כ וְדִלְמָא הִיכָא דְאִפְשָׁר אִפְשָׁר הִיכָא דְלָא אִפְשָׁר לָא אִפְשָׁר מִשְׁמַע דְּהָא לְפִי הָאֵמֶת אִפִּי אִפְשָׁר א"צ בְּדִיקָה כְּלָל וְכֵן נִרְאֵה דְבָרֵי הַרְמְב"ן הִבִּיאוּ הַמַּע"מ שֵׁם סט"ז אוֹת ח' דְדוּוּקָא בְּרִיאָה דְהוּא מִיעוּט הַמְצוּי הַצְרִיכוּ בְּדִיקָה הָא בְּכָל דְנוֹכְתָא א"צ בְּדִיקָה אַחַר הָרוּב וְכֵן נִרְאֵה לְדִינָא: סִימָן טו אֲשֶׁר הִקְשָׁה יְדִידֵי נ"י בְּתוֹס' פְּתוּבוֹת (דָּף ט') ד"ה לָא דְקִטְעִין כּו' דְכְתָבוּ דְהָאוּמֵר פ"פ מְצָאתִי נֶאֱמָן אִפִּי הִיא מְכַחֵשְׁתוּ וְאַף דְאִית לָהּ מְגוֹ דְמו"ע מְשׁוּם דְהָנִי מְגוֹ בְּמָקוֹם חֲזָקָה דְאִין אָדָם טוֹרַח בְּסַעֲוָדָה וּמִפְסִידָה וְאֵע"ג דְּבַעֲיָא הִיא בְּפ"ק דְב"ב חֲזָקָה דְהִכָּא עֲדִיפָא וְהַקְשָׁה הָא אָמַר דְחֲכָמִים תִּקְנוּ לְבָנוֹת יִשְׂרָאֵל לְבִתּוּלָה מְאֵתִים וְלֹאֲלַמְנָה מְנָה וְהֵם הָאֲמִינוּהוּ מִשְׁמַע הָא לְעֵנִין חוֹב דְאוּרִינ' אִינוּ נֶאֱמָן וְהָא חֲזָקָה דְאִינִירֵי בְּב"ב מְהֵנִי אִפִּי בְּדָאוּרִינִי' א"כ חֲזָקָה דְהִכָּא וְדַאי גְרַע הֵנָּה כְּבָר הַקְדִּימוּ בְּקוּשְׁנִי' זֶה הִרְבּוּ פ"י אֲבָל לְעַנ"ד אִינִי רוּאֵה קוּשְׁנִי' בְּזָה דְטַעַם דְבָרֵי הַתּוֹס' דְחֲזָקָה דְהִכָּא עֲדִיפָא הֵינּוּ נְמִי מְשׁוּם דְכְתוּבָה דְרַבְּנָן וּמִש"ה אֲלַמּוּהּ רַבְּנָן לְחֲזָקָה דְלָא לִיהֵנִי מְגוֹ וְאִי הָנִי כְּתוּבָה דְאוּרִינִי' בְּאֵמֶת הָא דְלָא הָנִי מְהֵנִי הֵינּוּ מְשׁוּם הַמְגוֹ דְבַעֲלָמָא אֲמָרִינָן מְגוֹ בְּמָקוֹם חֲזָקָה אֲבָל עַל כָּל פְּנִינִים ל"ג חֲזָקָה זֶה מִחֲזָקוֹת דְב"ב וְאִי גַם בְּעֵלְמָא קִי"ל דְלָא אֲמָרִינָן מְגוֹ בְּמָקוֹם חֲזָקָה כ"ש דְאֵתִי שְׁפִיר כְּפִשּׁוּטוֹ דְאִי הֵנָּה דְאוּרִינִי' לָא הָנִי אֲמָרִינָן כְּלָל הִךְ חֲזָקָה אֲבָל כִּינּוּ דְהוּא דְרַבְּנָן הֵנָּה חֲזָקָה וּמִמִּילָא מְהֵנִי אִפִּי בְּמָקוֹם מְגוֹ וּבְזָה יֵשׁ לִינִישְׁב קוּשְׁנֵי הֵרָאוּשׁוּנִים דְהַקְשׁוּ דְלַמ"ל לְמִימַר מְשׁוּם דְחֲכָמִים תִּיקְנוּ ת"ל דְבִלְא"ה אִינוּ מְתַחֵיב אֵלָא כְּשֶׁנּוֹדַע שְׁהִיא בְּתוּלָה וְלִימָא לָהּ אִינִי רָאִי דְבִתּוּלָה אֶת וְשְׁקוּל דְמִי עֲדִיפָא מִיֵּשׁ תְּנַאי בְּשֵׁטֵר דְקִי"ל לְקַמָּן (כ"ב) דְאֲמָרִינָן לִי קִינִימוּ שְׁטַרְיִיכוּ וְחוּתוּ לְדִינָא ע"ש וּלְפִי"ז י"ל דְבְּאֵמֶת בְּמו"ע קִי"ל כַּר"ג דְנֶאֱמַנְתָּ מִשׁוּ' דְהָנִי בְּרִי וְשְׂמָא וְחֲזָקָה וּא"כ מְדָאוּרִינִי' אִית לָהּ מְגוֹ וּמִש"ה הַנּוֹצְרֵכוּ לְחֲזָקָה כִּי הִיכִי דְלִיְהֵנִי מְבַמ"ח כַּמ"ש הַתּוֹ וְהַנּוֹצְרֵכוּ נְמִי לּוֹמֵר דְכְתוּבָה דְרַבְּנָן דְאִי הֵנָּה דָאוּ' א"כ קִי"ל דְאֲמָרִינָן מִיְגוֹ אִפִּילוּ בְּמָקוֹם חֲזָקָה אוֹ אִי קִי"ל דְלָא אֲמָרִינָן מְבַמ"ח נִימָא דְאִי הֵנָּה דְאוּרִינִי' לָא הָנִי חֲשִׁיבָה חֲזָקָה אֵלָא מְשׁוּם דְהָנִי דְרַבְּנָן הֵם שׁוֹי חֲזָקָה וְכַנ"ל וְהוּא פְּשׁוּטָשׁוּב רָאִיתִי שְׁנַתְעוֹרֵר בְּזָה הַפ"י שֵׁם אֵלָא דְלָא בִיֵּאֵר יְפָה דְהִךְ חֲזָקָה ל"מ אֵלָא מְשׁוּם דְהָנִי דְרַבְּנָן אַף עֲדִינָן לָא יְצָאנוּ יְדֵי חוֹבְתָנוּ בְּבִיאוֹר הַדְּבָר דְהָא כְּתָבוּ הַתּוֹ עוֹד סְבָרָא דְל"מ מְגוֹ מְשׁוּם דְהָנִי לְהוֹצִיא וּלְפִי"ז לְכַאוּרָה אִין אָנוּ צְרִיכִין לְהָא דְכְתוּבָה דְרַבְּנָן דְבַכ"ד ל"מ מְגוֹ לְהוֹצִיא אֲבָל לְאַחַר הָעִיּוֹן מְוַכְרְזִין אָנוּ בְּאֵמֶת גַּם לְהָא סְבָרָא לּוֹמֵר דְכַד"ר דְבְּאֵמֶת יֵשׁ לְעֵינֵי דְהָא כְּתָבוּ הַתּוֹ בְּב"ב (ל"ב) ד"ה וְהִילְכְתָא דְהָא דְאֲמָרִינָן גְּבִי אֲבִימִי לְעֵנִין סִיטְרָאִי מְגוֹ לְהוֹצִיא מְשׁוּם דְאִיכָא שְׁטֵר אֲלַמָּא דְבְּשֵׁטֵר אֲמָרִינָן מְגוֹ לְהוֹצִיא וְעַש"ךְ בְּכ"מ (ספ"ב) דְהָא דְהַנּוֹצְרֵכוּ הַפּו' גְּבִי מִשְׁאַרְסְתָּנִי נֶאֱנַסְתִּי לּוֹמֵר דְמִש"ה אֲמָרִי' הִכָּא מְגוֹ לְהוֹצִיא מְשׁוּם דְהָנִי בְּרִי וְשְׂמָא וְלָא כְּתָבוּ מְשׁוּם שְׁטֵר כְּתוּבָה אוֹ מְשׁוּם תְּנַאי ב"ד דְהָנִי כְּשֵׁטֵר מְשׁוּם דְל"מ כְּדָ טַעְמָא דְשְׁטָרָא אֵלָא לְעֵנִין טַעְנַת פְּרַעוֹן דְהִלְנָה מ"מ מוֹדָה דְהָנִי עָלָיו חַיּוּב בְּשֵׁטֵר זָה.

אָבֵל הֵתֵם דְּאוֹמֵר וְהִי מְקַחֵי מ"ט דְּלֹא נִתְחַיֵּיב מֵעוֹלָם ל"מ הָאֵי טַעְמָא וּא"כ ה"נ
בְּנִתְקַדְשָׁה פְחוֹת מִבֵּת ג' דַּע"כ הִי תַחְתּוּי אֲלֵא דְמַפְסִידָה מִשׁוּם סִפְק בְּרַצוֹן וּמַפְסִידָת
פְּתוּבָתָה עַכ"פ לֹא עֲדִיף מִטַּעֲנַת פְּרַעוֹן [וּמ"מ לֹא הָוֵי כּא"י אִם פְּרַעֲתִיף מִשׁוּם דְּשׁוֹר
שְׁחוֹט לְפָנֶיהָ דְּבֵלֵא טַעֲנוּתֵיהֶם נוֹלַד הַסִּפְק וּכְבֵר דְּבָרוּ בְּזֵה הָאַחְרוּנִים וּאכ"מ] וּא"כ הו"ל
לְמִימַר מְגוּ אַף דְּהָוֵי לְהוֹצִיא פִּינּוּן דְּאִיפָא שְׁעָרָא וְע"כ צ"ל דְּהָדָה תִּי קָאֵי נְמִי אַתִּי הִרְאִישׁוֹן
דְּאִיפָא הֵכָא תְּזַקָה דְּאִין אָדָם טוֹרַח בְּסַעוּדָה אֲלֵא דְקָאֵי אַהָא דַּבְב"ב מִיבְעֵי אֵי אֲמַרִּינוּ
מְגוּ בְּמָקוֹם תְּזַקָה וְכַתְּבוּ מַעֲיָקְרָא מִשׁוּם דְּהָדָה תְּזַקָה עֲדִיפָא וְכַתְּבוּ דְאַפְּלִי אֵי לֹא עֲדִיפָא
פִּינּוּן דְּהָוֵי מְגוּ לְהוֹצִיא אֲלֵא דְמִשׁוּם דְּהָוֵי בְּמָקוֹם שְׁטַר אֲמַרִּינוּ מְגוּ לְהוֹצִיא וְכִינּוּן דְּכַנְגָד
הַשְׁעַר הָוֵי תְּזַקָה דְּאִין אָדָם טוֹרַח תּוּ לֹא עֲדִיף מִלְּהוֹצִיא בְּעֵלְמָא דְלֹא אֲמַרִּינוּ מְגוּ אָבֵל
עַכ"פ וְדָאֵי אָנוּ צְרִיכִין לְהָדָה סְבָרָא דְתְּזַקָה וּא"כ הִדְרָן לְמִילְתָא קַמִּיִּתָא דְתְּזַקָה נ"מ אֲלֵא
מִשׁוּם דְּהָוֵי דְרַבְּנָן הָא הָוֵי דְאוֹרֵינִי לֹא הָוֵי אֲמַרִּינוּ פְּלִל הָדָה תְּזַקָה וְכַדְבִּיאֲרָנוּ וּכ"ז נְכוּן
וּבְרִוּר: וְלַעֲנִין אֵי פְתוּבָה דְאוֹרֵינִי אֲכַתּוּב לּוּ מַה שְׂבִיִּאֲרִתִּי בְּדַבְּרֵי הַתּוּ שֵׁם ד"ה אר"נ
חֲכָמִים תִּיקְנוּ כּו' מִשְׁמַע דְּכַתּוּבָה דְרַבְּנָן וְכוּן בְּהַאֲשָׁה רַבָּא מ"ט תִּיקְנוּ רַבְּנָן פְּתוּבָה כּו'
וְקָשָׁה דְנִהְגּוּ לְכַתּוּב מְאִתּוּן דְּחֻזִי לָהּ מִדְּאוֹרֵינִי וְאוֹר"ת דְּסַמְכִינוּ אַרְשָׁב"ג כּו' וְעוֹד אוֹר"י
דַּר"א פְּלִיג כּו' אֲלֵמָא דְחֻזִי שְׁמָא מִשְׁקַר וְלִי"ל הָדָה תְּזַקָה דְּאִין אָדָם טוֹרַח בְּסַעוּדָה וְהָא
דְּאֲמַרִּינוּ בְּהַאֲשָׁה רַבָּא מ"ט תִּיקְנוּ ה"פ מ"ט תִּיקְנוּ הֵיכָא דְתִיקְנוּ פְּגוֹן בְּאַלְמָנָה ע"ש וְהִנֵּה
פְּבַר פְּתוּבָה הָאֲחְרוּנִים דַּר"א אֵין רֵאִי דְכַתּוּבָה דַּאוּ דִּי"ל דְּאַף דְּהָוֵי דְרַבְּנָן לִי"ל הָדָה
תְּזַקָה אֲלֵא דְכַוְנוּתָם דְּבֵלֵא"ה לֹא קִיִּי"ל פְּהָדָה דַּר"נ דְּר"א פְּלִיג עֲלֵי וְלַכְאוּרָה בְּהָדָה דְכַתּוּבָה
דַּאוּ אֵין לְנוּ חוֹלֵק עַל ר"נ בְּהַדְּלָה גַּם הָא דְקִיִּי"ל פְּרַשְׁב"ג לֹא שִׁינֵּי הֵיכִי דְאַמְוֹרָאֵי פְּלִיגִי
עֲלֵי וְלַעֲנִין דְּהָדָה דְרִישׁ הַאֲשָׁה רַבָּא אֲדַרְבָּה מוֹכַח דְכַתּוּבָה דַּאוּ דְּזֵה סוּגְיִית הַש"ס הֵתֵם
גַּבִּי נִיסַת בַּע"א וּבָא בַּעֲלָה דְחַצְאָה מְזָה וּמְזָה וְאֵין לָהּ פְּתוּבָה מְזָה וּמְזָה וּמְפָרֵשׁ טַעְמָא
דְּטַעְמָא מְאִי תִיקְנוּ רַבְּנָן פְּתוּבָה שְׁלֵא תְהָא קְלָה בְּעֵינֵינוּ לְהוֹצִיאָה הֵכָא תְהָא קְלָה וְקְלָה
ע"ש וְלַכְאוּרָה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת דְּלָמָּה צְרִיף לְהָאֵי טַעְמָא הָא בְּסוּף גְּדֵרִים מִיבְעֵי בְּאַשְׁתַּת פְּהוּ
שְׁנָאֲנָסָה אֵי הַפְּסִידָה פְּתוּבָתָה מִי אֲמַרִּינוּ אוֹנָם לְגַבִּי כַה לְגַבִּי יִשְׂרָאֵל או"ד מְצִית אֲמַרָה
קְדוּשָׁתִּי גְרָמָה וְאֲלֵמָא אֵי לֹאוּ סְבָרָא דְקְדוּשָׁתִּי גְרָמָה אַף שְׁהִיא אֲנוּסָה מ"מ פִּינּוּן דְּהַאֲנוּס
בָּא מִפּוּחָה מַפְסִידָת פְּתוּבָתָה וְה"נ אֲפִי נִימָא פִּינּוּן דְּנִשְׂאָת עַפ"י עַד הָוֵי אֲנוּסָה מ"מ הַאֲנוּס
פְּרַצוֹן בָּא מִפּוּחָה וְכִינּוּן דְּאַסְרוּהָ לּוּ מִחֲמַתָּה מַפְסִידָת פְּתוּבָתָה מְדִינָא וְלִמ"ל לְמִימַר דְּתְהָא
קְלָה וְקְלָה ע"כ גְּרָאָה פִּינּוּן דְּמִדְּאוֹרֵינִי אֵינָה אֲסוּרָה עֲלֵינוּ דְּהָא נִשְׂאָת עַפ"י ב"ד וְאֵין לָהּ
אוֹנָס גְּדוֹל מְזָה וְעִי רִש"י ר"פ הַאֲשָׁה רַבָּא ד"ה תְּצַא מְזָה וּמְזָה וְהָא דְלֹא דִּיִּיקָא קְנָסוּ
לָהּ וְדו"ק וְס"ל לְסוּגִי דְכַתּוּבָה דַּאוּ וּא"כ הִי לְנוּ לּוֹמַר דְּנָהִי דְקְנָסוּהָ לְאַסְרָה עַל בְּעֵלָה
לְעִנְיָן פְּתוּבָה פִּינּוּן דְּמִדְּאוּ לֹא הַפְּסִידָה פְּתוּבָתָה לֹא קְנָסוּהָ לְהַפְּסִיד פְּתוּבָתָה פִּינּוּן דְּאֵינָה
מַפְסִידָת מְדִינָא וּמִש"ה אֵי צְטְרִיף לִי טַעְמָא שְׂרָאוּ לְקוֹנְסָה כְּדִי שְׁתְּהָא קְלָה וְקְלָה אָבֵל אֵי
פְּתוּבָה דְרַבְּנָן וְכִינּוּן דְּאַסְרוּהָ מִדְּרַבְּנָן מִיְהוּ לֹא הָוֵה צְרִיף לְהָאֵי טַעְמָא פְּלִל דְּמִדִּינָא מַפְסִידָת
פִּינּוּן דְּנְאַסְרָה מִחֲמַתָּה מִדְּרַבְּנָן אֵין לָהּ פְּתוּבָה דְרַבְּנָן וְלֹא אֵי צְטְרִיף הָדָה טַעְמָא אֲלֵא אֵי
פְּתוּבָה דַּאוּ וְלַעֲנִין דְּזֵה, רֵאִי גְמִירָה וְנִכּוּנָה מְסַתֵּם סוּגִי הַש"ס וְלוּלֵא דְבַרִּי הַתּוּ הִי
מְקוֹם לּוֹמַר דְּאַף ר"נ א"ש יִסְבּוֹר פְּתוּבָה דַּאוּ דְּלַכְאוּרָה יל"ד בְּלִשׁוֹנוּ דְאַמַר חֲכָמִים
תִּיקְנוּ לְבַנִּי לְכַתּוּבָה מְאִתִּים וְלַאֲלָמָנָה מְזָה כּו' דְהו"ל לּוֹמַר חֲכָמִים תִּיקְנוּ פְּתוּבָה ע"כ
י"ל כְּשִׁי הִרְ"ן סוּף פְּתוּבּוֹת דְאַף לְמ"ד פְּתוּבָה דַּאוּ הֵינּוּ עֵיקַר פְּתוּבָה דַּאוּ דִּילְפִינּוּ

מפמוהר הבתולות אבל פמות הסף אינו דאו' אלא לפי מה שיתנו ביניהם וחכמים תיקנו מאתים ומנה וזהו סברת ר"נ דכיון דהפך לא התנו אלא סמכו על תקנת חכמים מסתמא נתרצו כפי תקנתם והם האמינוהו וא"ש בזה בגיטין (י"ח) דפליגי רב ושמואל בתובה מאימתי משמט דרב בעי פגמה וזקפה ושמואל אית לי' פגמה אעפ"י שלא זקפה וזקפה אעפ"י שלא פגמה ותניא פנותי' דרב ומייתי מתנייתא נמי פנותי' דשמואל דתניא קנס ואונס ומפתה וכתובה מאימתי משמעין משתזקוף במלנה כו' ופגמה לא תניא התם כלל ובאמת פן משמעות המחבר בחו"מ ס"ז דגבי כתובה הביא פגמה וזקפה וגבי קנס לא הביא כ"א זקפה ומשמע דפגימה לא מהני ובאמת צריך להבין טעם דפגמה למה משמט ולפי דברינו י"ל דשמואל לשי' דסבר דעיקר כתובה דאו' אבל מנה ומאתים דרבנן וי"ל דכיון דתקנת חכמים הוא לא אלמוה' כ"כ שלא תשמט שביעית ומש"ה כ"ז שלא פגמה ויש עיקר הכתובה דאו' מש"ה אלים פלו דאינו משמט אבל אי פגמה וכתובה דאו' כבר נפקעת תו לא אלמוה' לתקנת חכמים לחודי' ומשמטתו שביעית וא"כ באמת זה דווקא גבי כתובה אבל באונס ומפתה לא שייך הך סברא כלל ואפ"י פגמה אין שביעית משמטתם ומש"ה בברי' דתני כתובה גבי אינה לא תני פגמה כלל דבכולהו אפי' פגמה אינו משמט וכן מורין דברי הפו' ואכמ"ל לדינא ואפ"י לפי"ז דנימא דלכו"ע עיקר כתובה לבד הוא דאי' מ"מ א"ש דברינו בסוגי' הש"ס דריש האשה רבא דהוצרך להך טעמא דתהא קלה משום דכתובה דאו' אף דר"נ סבירא לי' בפשיטות דסמכו אתקנת חכמים והתם נמי פיון דאסורה מדרבנן הי' לה להפסיד מדינא דאין לדמות תחילת החיוב להפסד אח"כ ופשוט לחלק ודו"ק: ועיין תו' (דמ"ד) ד"ה והלקתא דהקשו דקיי"ל דאחד זה ואחד זה מן הנשואין אלמא דמחלה שיעבוד האירוסין וקיי"ל כר"נ דאי אוסיף לי' בשטר השני לתוספת כתבי' ולא מחל על הראשון ותו' דבנישואין דכותב לה שטר וארוסה מסתמא לא כתב לה מסתמא דעתה על שיעבוד השטר והקשו ע"ז דא"כ מוכח דארוסה יש לה כתובה אפי' לא כתב לה ע"ש ששנדחקו בזה ולענ"ד נראה סברא פשיטה דאפי' אי כתובה דאו' פיון דילפותא מפמוהר הבתולות דכתוב גבי מפתה א"כ דווקא נשואה אבל כתובת ארוסה לכו"ע ודאי דרבנן וא"כ שפיר י"ל דאיירי בכתב לה מן האירוסין ואפ"ה מחלה מסתמא בשעת נישואין פיון דעד השתא הוי דרבנן והשתא הוי דאו' מסתמא ניחא לה בשיעבוד דאו' וא"כ גם מזה סעד גדול דכתובה דאורייתא ודו"ק: תש סימן טז קידושין (ד"ו) תוד"ה פל שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין לא יתא לו עסק עמהן.

והר"ע פי' שלא ידבר עם נשים בעסקי קידושין שפעמים יקדשם באמירתו ולא יבין וקשה דהא תינח קידושין גירושין מה בכך שיספור שאינה מגורשת כו' לכאורה קשה דניחוש פן תקבל קידושין מאחר ויתירוה בלא גט דאין קידושין תופסין בא"א ולקמן די"ב תוד"ה אם הקלו בשבוי' וי"מ אם הקלו בשבוי' דליכא אלא איסור לאו דזונה נקיל בא"א דאיסור מיתה ול"נ דשבוי' נמי איכא איסור מיתה אם תנשא לכהן ויהי' לה בן ממנה וישמש בשבת.

והנה בעיקר דברי התו' כבר הקשה בהפלאה דקיי"ל דחלל שעבד עבודתו פשיטה ואין פאן חילול שבת ותו' בכה"ג ביוה"כ שחל בשבת ומשמעות ד"ק דעבודת כה"ג בדיעבד אינה פשיטה בנמצא חלל ולא מוכח פן במפות (די"א) גבי נגמר דינו ונמצא כה"ג פן גרושה דמסיק אפי' לר"י דמכשיר עבודתו בדיעבד דווקא התם דכתוב פועל ידיו תרצה

וע"ש רש"י דהיינו עבודה מבואר בהד"ל דלענין עבודה אפי' עבודת כה"ג פשיטה שוב
ראיתי שפבר עמד בזה הגאון ב"י נ"י והאריך ולענ"ד י"ל בפשוט לפי מש"כ הת"י ריש
יומא דיש סברא לומר דכה"ג ביה"כ בלא אשה מעכב בדיעבד וכן משמע לכאורה דהא
קיי"ל דחוקה עיפובא הוא ואפי' פרישת שבועה הוי בעי למימר שם בסוגיא דד"ה דמעכב
וכן משמעות התו' בריש יומא ד"ה וחכ"א דכתבו דכפרת כל ישראל תלוי בזה ע"ש
משמע דמעכב בדיעבד והנה זה פשוט דאם התנה ע"מ שאני כה"ג או ראוי לכה"ג פשיטא
דאם נמצא חלל אינו קידושין אף דכשר בדיעבד מ"מ אינו כה"ג פשוט וא"כ ביו"כ פסול
בעבודה משום שאין לו אשה ובכיה"ג הוי חילול שבת וזה פשוט ואפשר שפן פוננת
ההפלאה אבל י"ל דלמה להו להתו' בכה"ג הא בפשיטות י"ל דזה נדאי בקידוש אשה
ונמצא סייבי לאוין דמדאו' נדאי הוי קידושי טעות דלא גרע מלוקח בשר ונמצא טריפה
דהוי מ"ט וכ"ש אשה דהוי איסור כל ימיו ונדאי לא שינה פאן אין אדם עושה בעילתו
בעילת זנות כיון דבלא"ה הוי ביאת איסור וא"כ אי שבוני' היא אינו קידושין לכהו ונחיש
שפא אח"כ תקבל קידושין מאחר שהוא ישראל ונתירה בלא גט או שפא תזנה תחתיו
בעדים והתראה ונהרגנה בחנם והנראה בזה דס"ל דכיון דהוי מילתא דלא שכיחא זנות
כדאמרי' בגיטין (י"ז) זנות לא שכיחא וע"ש בתו' דעכ"פ זנות בעדים והתראה ל"ש וכן
קידושין קיי"ל דאדם יודע שאין קידושין תופסין באחותו וכ"ש שידוע שאין תופסין
בא"א ולשם שחוק נדאי ל"ש ולית לן למיגזר משום מילתא דל"ש ולהחמיר בשביל זה
וכ"כ בהד"א התו' בגיטין (ד"י) ד"ה פי קתני כו' אבל בקידושין אין לחוש אם תסבור
שהיא מקודשת והא לא שכיחא שתקבל קידושין מאחר כיון שסבורה להיות מקודשת
עכ"ל ע"ש ודו"ק ורא' ברורה משבת (ד"ד) גבי הבא ראשו ורובו במים שאובין דגורו
משום שהיו טובלין במים סרוחין ונותנין עליהן שאובין והתחילו לומר לא אלו מטהרין
אלא אלו ואלו: ופריה מאי נ"מ הא טבלי בהנה ולכאורה מאי פריה הא נ"מ דאם יגעו
בתרומה וקדשים בין טבילה לנתינה ישפכו עליהן ובעלמא עבדי הפירא פי היכי דלא
נשרוף עליהו תרו"ק וחכ"א העירני מתו' סנהדרין (פ"ז) ד"ה ורשב"ל דכתבו לענין
הלכות אחד עשר דאפי' מחמיר כר"י הוי נ"מ אם יגע בכפר של תרומה ויקדש בו אשה
ולר"י כיון דטמא הוא אינו שנה פרוטה שאינו ראוי אלא להסקה וגם פאן יש נ"מ זו אם
יטמאו במה שיגעו בין טבילה לנתינה ואין צורך לזה דבלא"ה פשוט דנדאי אית לן
למיחש שלא לשרוף תרו"ק וע"כ נראה דכיון דהוי סבורין ששניהם מטהרין ולא היו
משהין כלל זה בלא זה אינו שכיח בביה"ט כפר של תרומה ומשום מילתא דל"ש לי"ל
למגזר וכן סוגיא הש"ס בכ"ד וזה גם פוננת התו' ודו"ק: סימן ין מה שאשאל דדידי נ"י
ביאור דברי התו' יבמות (ע"ט) גבי מתני' דאר"י שמעתי שהסריס חולץ וחולצין לאשתו
והסריס לא חולץ ולא חולצין לאשתו ואין לי לפרש כו' והקשו בד"ה ואידי דלמה נקט
חולץ ולא נקט מיבם ואי דבסריס אדם אסורה לו א"כ ליפשוט דע"כ סריס אדם חולץ
דאי סריס חמה א"כ אפי' יבומי נמי שרי ותו' דנקט חולץ דהנה אמינא דווקא יבום אסור
אבל צריך חליצה אבל בדר"ע דמפרש טעמא משום שלא הי' לו שעת הפושר ליפא
למיטעי ומש"ה פריה בסוגיא דליתני יבום ע"ש ושאל דאינה סברא הוי ס"ד למימר הכי
בשלקמא באינו מיבם הוי ס"ד משום דאסירא עליו אבל אין מיבמין את אשתו מ"ט ע"כ
משום להקים לאחיו שם וא"כ הוי נמי כדר"ע דתני טעמא לענ"ד י"ל דלא מיבמין נמי

הו"א דלא משום הקמת שם אלא מטעם אחר דהנה התו' לקמן בר"פ יש מותרות פתבו בד"ה שייך פצוע דכא דנפצע אחר שושא לא מיתסרי ליהם שאינו פצוע משום טעמא דבמותר לה נאסרה באסור לה לא כ"ש דלא שייך אלא דווקא היכי שנעשה מעשה באשה כו' והנה אע"ג דבכאן פשיטא להו דלא שייך הך סברא בפ"ד בסוטה (ד"ו) ד"ה אשת פהו החליטו בפשיעות דנם בנפצע אחר שושא שייך הך סברא ונאסרת על היבם שאינו פצוע ע"ש.

וא"כ י"ל בפשיטות דבמניבמין את אשתו הוי ס"ד דהא דלא מניבמין היינו בסריס אדם וכגון שנסתרס אחר שושא ונאסרה ליבום משום ה"ט דבמותר לה נאסרה אבל חליצה צריך ומש"ה איצטריך שפיר לאשמעינו דאף חליצה א"צ ומשום הך טעמא דהקמת שם אבל לטעמא דהקמת שם נדאי ליכא למיטעי ומש"ה פריך שפיר בדר"ע ואפ"י לפי שיבימות דבכה"ג לא אמרי' במותר לה נאסרה מ"מ י"ל דהי' סברא למיטעי בהכי ומש"ה איצטריך לאשמעינו בהדי' דאינו חולץ ודו"ק: ר' נעם תשובתי אכתוב לו מה דנראה לי ליישב פירש"י בכתובות (ד"ד) דפי' פוקסת מעברת שרק על פני' והקשו התוס' שם דהא אמר בסוגי' עלה פי קתני וכו' אפיחול ופרכוס וש"מ דחד מילתא היא.

וברפ"ב אמר לא שרק ולא פירכוס משמע דפירכוס לאו היינו שרק וכו' בפרק המצניע אמר פוקסת ומעברת שרק ועל פני' ובפ"ב פירש"י פירכוס קליעת שער וקשה לר"י דבהמצניע שם תני גודלת ומעברת שרק ופוקסת אלא נראה שאחד מתיקוני נשים הוא ולענ"ד דברי רש"י ברורים ואינם סותרים עצמם ואין נסתרים ממשינה ערוכה דבסו"פ הנהב תנו אין מפרכסין לא את האדם ולא את הבהמה ולא את הפלים ובגמרא מבואר פירכוס דבהמה מאי היא מקלי טובא וכו' פירכוס פלים ואמר פירכוס דאדם מאי היא ואמר פי הא כו' אזיל צבעי ריש' ודיקני' ומבואר דשם פירכוס שם יפוי כולל כל מקלי דיפוי ומש"ה פירש"י כל אחד לפי ענינו בריש כתובות פי' שרק דומיא א דכחל ובפ"ב דנקטה בהדי שרק וא"א לפרש סרק פי' קליעת שער ועיין מו"ק (ד"ט) דפירש"י מתקנת שערה שלא יתפור וע"ש בתו' דהקשו ג"כ עליו ולפי דברינו דשם פירכוס כולל א"ש וכו' לענין פוקסת דמבואר בסוגי' דחד מילתא הוא והש"ס בב"מ דתני לה לענין מרמה את מקחו לא ניחא לי' לפרש כל הגי' תיקונים דאין בהם רימוי אלא יפוי בעלמא ומש"ה ניחא דדקדק פאן פירכוס דאדם מאי היא דלא ניחא לפרש כל הגי' דלעיל דהא אין בהם משום רמאות ופי' דאזיל צבעי ריש' ודיקני' וכו' בהמצניע דתני לה בהדי' גודלת ושורקת נפרש צביעת שער כהך דב"מ ושייך עלה בונה משום שהוא תקון נשים ואפשר דנפרש כפירש"י במו"ק מתקנת שערה שלא יתפור ואינה בכלל גודלת ומ"מ הוא בכלל בנין כגודלת וכעין זה פירש"י שם בחד לישנא והוא נכון: סימן יח אשר שאל מה שביארתי בדברי התו' ר"פ א"מ ד"ה תאנה הנה פה' הי' דברי להקשות במה שכתבו דמש"ה מותרין משום שמתניאש דסביר דהמוצא יקחם שיתלו בעוברי דרכים והקשו דאם דין הוא שיתלו בעוברי דרכים א"כ בזיתים וחרובים אמאי אסור דבאמת נתלה בעוברי דרכים ע"ש שהאריכו ולכאורה לפי מש"כ לקמן (כ"ד) ד"ה פי קאמר רשב"א דמש"ה איצטריך ברוב עובדי טעמא דהבעלים מתניאשים ולא סגי לי' בלא"ה דנתלה בעובדי פוכבים שהם רוב דאיצטריך אפי' ראה שגפיל מישראל מותר דהבעלים סוברים דעובדי פוכבים שקלי לי' ע"ש וא"כ ה"נ י"ל דאיירי שראה בגפילתם ומש"ה בתאנים אפי' ראה

מותר פנין דעבידי דנתרי יחשבו שלא יראו המוצאים הנפילה ומש"ה מייאשי אבל זיתים וחרובים פנין דראו שגפול מן האילן ואין דרכם לפול והוי יאוש של"מ אסור אבל בלא ראה גם בזו"ח תלינו דמעוברי דרכים נפל אבל באמת ל"י מה שנסתפקו בזה דע"כ אין לתלות בנפילה מעוברי דרכים במקום ש"ל שפדרכו נפל כמו שהוכיחו בעצמם בב"ב (כ"ג) גבי נפול הנמצא סמוך לשוכה דפריה אי בדליפא ודאי מההוא נפל והקשו בד"ה ודאי דליתלי בעוברי דרכים כמו דתלינו גבי זיקי ותי' דדוקא היכי שע"כ צ"ל דנפל תלינו בעוברי דרכים אבל בלא"ה אין לתלות בנפילה דב"א נזהרין שלא יפול מהם ע"ש וה"נ ודאי מן האילן דרכו בכך ואין לתלות בנפילה מן ב"א דדרכו לזהר וע"כ צ"ל דמתיאש משום אינשי דלא מעלי וז"ב ומנכר: עומר אני פעת בתוס' ב"ק (פ"ט) ד"ה פל לגבי בעלה ודאי מחלה דהקשו בהך מתניתא דמעידין אנו באיש פלוני שגירש את אשתו ונתן לה פתובתה כו' אומדין אנו כמה אדם נותן בכתובתה של זו שאם נתאלמנה כו' והא פל לגבי בעלה ודאי מחלה ותי' ר"י דיכולה לעשות קיום במשפנות או בנדר ושבועה כו' דא"כ קשה סוגי' דמצא שובר בב"מ (ד"כ) דפריה בזמן שהאשה מודה יחזיר לבעל ניהוש דילמא זבנה לכתובתה בט"ה ומפיק לי' לשובר דקדים וטריר לקוחות שלא כדין ומשני ש"מ איתא לדשמואל דהמוכר שטר חוב לחבירו וחרו ומחלה מחול ע"ש דא"כ ניהוש דילמא עשה קיום במשפנות או בנדר ושבועה דאינה יכולה למחול ול"מ במשפנות דא"י פלל למחול אלא אפי' בשבועה יש לחוש ואע"ג דחשדינו לה במשקרת מ"מ קיי"ל חשיד אממונא לא חשיד אשבועתא ומש"ה אינה רוצה למחול ומיהו זה אינו דודאי גם עתה שעושה קנוניא ל"ג הודאה ממחילה ונדאי עוברת על השבועה וכ"כ הלש"ן בחו"מ אבל לשיטת ר"י גופי' בב"ב (דל"ד) ד"ה הוי משוא"ל דמגו שהי' יכול לשבע לשקר נגד העד לאו מגו הוא ע"ש וא"כ נראה דכ"ש הכא שתתחזק בשבועת שקר לפני עדים דלא הוי מגו משא"כ השתא דאינו נודע שעוברת אשבועתה ואולי מפרש דכיין דיכולה למחול לא שכיחא שתמכור ול"ח להכי וראיתי לאחד מן הראשונים ספי' פן וצ"ע: סימן יט מה שתמה ברש"י ברכות (די"ב) גבי פרשת ציצית מפני מה קבעוה מפני שיש בה חמשה דברים כו' עול מצות וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם ורש"י כתב עול מצות דכתיב ועשיתם את כל מצותי יפה תמה וחדוש גדול שלא דיברו בזה המפרשים: והנראה לענ"ד דהנה באמת לכאורה יש להקשות דהא בשבועה' (כ"ח) אמרי' שקולה מצות ציצית ככל המצות ופירש"י שם דכתיב וראיתם אותו כו' הרי דהך פל מצות ה' דכתיב גבי וראיתם קאי אמצות ציצית גופה דהיא חשובה כנגד פל המצות ולא פתיבא הכא עו"מ פלל ע"כ נראה דבאמת יש פאן שני יתורים וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם את כל מצותי והנה זה ודאי אי לא תרי' תורי לא הוי מפקינו קרא מפשטי' והוי הגה"ה ובדרך דרוש אמרתי לפרש המושך הכתוב וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריה' למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי דהנה מסגולת מצות ציצית לזכור על המצות כעין סוגיא דמנחות (דמ"ד) מעשה באדם אחד כו' ע"ש.

אך ידוע דיש עבירות מחמת הסתת היצור אבל יש עוד עבירות שאמרו עליהם דמגרי יצה"ר אנפשי' והוא הולך ומר אחר היצור הרע. ובזה אינו מועיל סגולת ציצית פלל וזה שאמר וראיתם אותו וזכרתם כו' שמועיל לזכור אבל ולא אמרינו דכל מצותי היינו עו"מ

ולא הוי דרשינו פלל דשקולה ציצית פנגד כל המצות אלא פיון דמייתרי קראי ע"כ מוקמינו חד לשקולה ציצית פנגד כל המצות ונדאי מסתברא דקרא קמא מוקמי לגופי דאיירי במצנת ציצית דהיא שקולה פכל המצות וקרא בתרא מוקמינו לעו"מ ועי' תו' מו"ק (ד"ח) ד"ה נ"ל דהאריכו הרבה דדרך הש"ס להביא דרשה הפשוט' אע"ג דלפי האמת ילפינו לי' מקרא אחריןא ע"ש דהוכיחו פן מהרבה מקומות וא"כ צדקו יחדו דבאמת עו"מ אתי מקרא בתרא נעשייתם פל מציתי דקמא מוקמינו לי' לגופא דשקולה ציצית פכל המצית כפירש"י בשבועות ומש"ה פ"א רש"י דרשא דנעשייתם את כל מצותי דאתי באמת להך דרשא.

והש"ס נקט קרא הפשוט דאילא הוי אלא האי קרא הוי מוקמינו ולא תתורו דלא יגרי לי טפי מלחודש סברא חדשה יצה"ר אנפשי' למען דשקולה ציצית פכל המצות ומש"ה תזכרו פ"א שאז יועיל הפשוט יותר הוא הך קרא דזכרת' סגולת המצוה לזפור.

ונקט לי' פדרך הש"ס בכ"מ אבל אם גם פאלה יעשה וכמש"כ התו' מו"ק ה"ל וזה נכון לא יועיל פלל וה' ימשוך ואגב אכתוב ומה שביארתי לבנו לתורתו: שם בד' מ"ו דת"ר אין מכבדין בדרכים כו' אב"י ורבין הוו אזלי באורחא קדמי' סמרי' דרבין לדאב"י ולא א"ל ליזיל מר כו' א"ל הכי אר"י אין מכבדין אלא בפתח שיש בו מזוזה ובתוס' ד"ה אין מכבדין בדרכים הקשו מפרק במה בהמה דקדמי' סמרי' דר"ה לדלוי בעי ר"ה לאפוקי מדעת' דלוי אלמא דמכבדין ות' דכשיצאו ללכת שניהו פאחד מכבדין והכא כשיצאו פל אחד לבדו אלא שפגעו זה בזה והקשה רש"א דהא הכא בעובדא דאב"י ורבין נקט ממש האי לישא דשבת פרק ב"ב דהוי קאזלי באורחא ומסיק דאין מכבדין.

והנראה לי לכאורה דבאמת צריך להבין דרבין אייתי הך דר"י ולא אייתי הך מתניתא דאין מכבדין וגם ר"י גופי' מאי אתי לאוסופי אמתניתא ודוחק לומר דשניהו לא ידעו דברייתא ע"כ נראה דהתו' לא כתבו פן אלא אברייתא דלא תיקשי מתניתא ללוי ור"ה אבל ר"י באמת יש לדקדק בדבריו דנקט פלל אין מכבדין אלא בפתח שיש בו מזוזה אבל בדוקתא אחריןא אין מכבדין פלל.

אפי' הלכו ביחד ופליגי אלוי ור"ה והיינו נמי דאוסוף אברייתא דמברייתא י"ל דווקא כשפגעו בדרך וקמ"ל ר"י דאין מכבדין פלל אלא בפתח שיש בו מזוזה והיינו אפי' הלכו יחד וה"נ בעובדא דאב"י ורבין שהלכו יחד לא אייתי ברייתא דהתם די"ל בכשפגעו דווקא אבל הלכו ביחד לא ומש"ה אייתי דר"י דאין מכבדין פלל דמאי אוסף אמתניתא וע"כ אפי' הלכו יחד ופליגי אאמוראי דשבת פן י"ל לכאורה אבל באמת א"א לומר פן דהא בפרק אמר להם הממונה (דל"ז) תניא דג' מהלכין בדרך גדול באמצע ושני בימינו וג' בשמאלו ע"ש וע"כ צ"ל דבהלכו ביחד מכבדין וכ"כ אם התו"י ע"ש: שוב ראיתי שהרא"ש פאן הביא הך דיומא וא"כ נדאי לא מסתבר דר"י יחלוק אברייתא דהתם וצ"ע ובאמת בסנהדרין (דנ"ב) אמרינו וכבר היו משה ואהרן מהלכין בדרך ונדב ואביהוא מהלכין אחריהו וכל ישראל אחריהו וזה לא הוי פסדר הברייתא דיומא ועי' עירובין (נ"ד) גפי' כיצד סדר משנה ודו"ק ודוחק לומר דבאמת ט"א לא היו פפופין להם כמש"א שהורו הלכה בפני משה דלא משמע הכי פלל ע"כ נראה דבאמת הוי משום שאין מכבדין

בדרכים וכן משמע לשון ה'יו מהלכין בדרך' שוב ראיתי שכ"כ הרש"א שם והתם ודאי ה'יו הולכין מתחילה ביחד וע"כ דאף בכה"ג אין מכבדין.

וי"ל דהתם הוא מתניתא ופליג אמתניתא דיומא וא"כ א"ש דר"י ואב"י ורבין הקא סב"ר פהה מתניתא דהתם ולוי ור"ה דשבת סב"ר פמתני' דיומא וא"כ לכאורה הו"ל למפסק פהה דהקא דהו ברתאי ומעשה רב אכל הפו' וביו"ד סרמ"ב סעי"ז פסקו פאמוראי דשבת ואולי דהה דנו"א י"ל דהי' קבוע להן מקום פסדר חננייתן סביב למשפן או דהי' בשעת הליכה להר סיני דקיי"ל משה מחיצה לעצמו ואהרן לעצמו וכהנים לעצמן כו' אבל לשון מהלכין בדרך לא משמע פן ומשמע דאין מכבדין בדרכים ואפי' בהלכו ביחד וכ"כ הרש"א וצ"ע: סימן כ יבמות (י"ט) קפסיק ותנא אלמנה לכה"ג בין מן האירוסין בין מן הנשואין בשלמא מן הנשואין עשה ול"ת אלא מן האירוסין ל"ת הוא יבא עשה וינקה ל"ת אר"ג א"ק ועלתה יבמתו כו' מתיב רבא כו' ואם בעלו קנו פ"י ואי הני דאו' אפי' דיעבד לא ליהני כו' הדר א"ר לאו מילתא היא דאפשר לקיים שניהן בחליצה וכדר"ל מיתבי ואם בעלו קנו תיובתא וכתו' תימא דאיתותב רבא מברייא דאיהו גופי' מותיב מינה ומאי ס"ד דרבא: והנלענ"ד בהקדמ' לבאר שיטת רש"י במנחות (ד"מ) דפליגי ב"ש וב"ה בסדין בציצית דב"ש פוטרין ופירש"י דב"ש לא דרשי סמוכין והקשו דביבמות מסקינן דהאי סמוכין סב"ר כו"ע דמוכח ומנפנה ורצו לתרץ עפ"י סיגי' דנזיר דאמרינן דמאן דדריש ראשו לל"ת גרידא אית לי סמוכין לכדרבא דהפנף מין פנף ע"ש אלא שאח"כ הקשה ר"ת דהיכי מצוי למילף עשה דוחה ל"ת מראשו הא מסיק ביבמות דממצורע ליפא למילף דל"ת שאינו שונה בכל הוא וע"כ סמיה אגדילים ע"ש והנה קוש' ר"ת ודאי קו' חזקה היא אבל מש"כ דהאי תנא נמי סמיה אגדילים הוא תמוה מאוד דהא בהד"ל מסקינן בסוגי' דהאי תנא איצטריף לי ראשו לל"ת גרידא דמגדילים לא נ"ל דסבר כדרבא הוא דאתא דא"כ היכי יליף בעלמא דעשה דוחה ל"ת דהא ממצורע ליפא למילף דאינו שונה בכל ותי' דסיגי' דהתם סבר דזקנו גם בלא הו' קרא דראשו הוה משמע ממילא בין פהנים בין ישראל וא"כ למה א איצטריף ראשו וע"כ אפי' שונה בכל וסוגי' דיבמות סבר דבלא ראשו לא הני מוקמינן לי אלא בישראל וא"כ איצטריף ראשו לגלויי דזקנו אפילו פהנים ואפתי לא ידעינן אלא אינו שונה בכל עוד כתבו באופן אחר דסוגי' דהקא סבר דאיצטריף ראשו להקפת כל הראש שמי' הקפה וסוגי' דהתם ס"ל דהוא מסבא והנה גם תי' זה ע"כ קאי על תי' הראשון דזקנו משמע ממילא אפי' בכהנים ומש"ה תנא דהתם דס"ל דהקפת כל הראש לא צריף קרא וע"כ אתי' ראשו לאפנויי אפי' שונה בכל אלא דשינו' בטעם סוגי' דהקא דלהאי תי' גם סוגיא דהקא סב"ר דזקנו משמע ממילא אפי' בכהנים אלא דקרא אתי' להקפת כל הראש אבל לענ"ד גם סב"ר זה קשה לומר דזקנו משמע ממילא אפי' פהנים דמהיכי תיתי נימא פן פיון די"ל דלא התיר אלא ל"ת גרידא וכהנים הנה ל"ת ועשה ועוד תמוה לי דסותרין ד"ע בבבבכות (די"ט) ד"ה ולאחותו דכתבו שם דלאביו דכתיב גבי נזיר אייתר למדרש דלאביו אינו מטמא אבל מטמא למת מצוה ולאמו ולאמו אייתר דאפי' הוא נזיר וכהן ע"ש הרי דאיצטריף קרא ותורא לכהן ולא אמרינן דקרא אתי' ממילא בין כהן בין ישראל ע"כ נראה לומר דהני סוגי' פליגי בדרבא ויתבאר היטב פירש"י ויתנישב קו' התוס' (די"ט) על רבא והנה הא דהביאו התו' ביבמו'

שם בסיום לשון הש"ס ומראשו מסייע ל"י להאי תנא דעשה דוחה ל"ת בעלמא לפנינו
בכל הספרים ליתא.

וע"כ צ"ל פן לפי ר"ת במנחות שם שכ' דסמיה אגדילי' ולא נפיק מראשו פלל והנראה
דהוא לשון התו' בעצמם לפי הבנתם דע"כ פיון דמוקי ראשו לעשה דוחה ל"ת גרידא
ולא נפיק ל"י מגדילים וא"כ ע"כ מהכא יליף בעלמא וזהו לפי שיטתם שם אבל י"ל בדרב
אחר דהנה הובמותביבמות שם ה' (ע"ב ד"ה) פולה הקשו מעיקרא דגילף משריפת
קדשים דלא דחי ותי' דש"ה דאפשר למחר והדר הקשו דגילף דדחי דדווקא לפי שאפשר
למחר הא ל"ה דחי ותי' בדוחק ולבסוף עדיין לא נתיישב להו למ"ד דנדרים ונדבות אין
קריבין ביו"ט ע"ש ועוד יש להקשות לענ"ד דהא בכתובות (ד"מ) פריה גבי אונס דאם
אינה ראויה לו אסורה לו ופריה לייתי עשה ולידחי לית ומשני משום דאי אמרה לא
בעינא מי איתא לעשה פלל וע"ש בתו' דהקשו דש"ה דכתיב ולו תהי' לאשה אשה הראויה'
לו ותי' דה"פ דגילף מהכא דבעלמא לא דחי ע"ש ולפי פירושה תי' הש"ס דמש"ה ל"ד
משום דאי אמרה לא בעינא ליתא לעשה וא"כ תיקשי בהיפוף דגילף מהכא דבעלמא דחי
דדווקא הכא משום דאי אמרה לא בעינא ליתא לעשה הא ל"ה דחי פעין שהקשו מש"ק:
והנראה לענ"ד דהנה בסוגי' דיבמות (י"ט) מסיק התם לימא תהוי נמי תיובתא דר"ל
ומשני חליצה במקום יבום עיקור מצנה הוא ע"ש וס"ל לדידן דאף בכה"ג דאפשר
להתפטר מן המצנה פיון דבכה"ג עוקר המצנה ואינו מקיימה בכה"ג נמי דוחה ל"ת ורבא
ס"ל דבכה"ג לא דחי והנה ביסוד הנה יתנישב הפל בס"ד דכל סוגי' דיבמות (ד"ה) דבעי
מנלן דעשה דוחה ל"ת קאי אפגון עשה דיבום דאיירי התם דאפשר להתפטר בחליצה
ובאמת עשה חיובית דא"א פלל להתפטר ממנה בהא לא איבעי' פלל דאיכא למילף מש"ק
פקושי' התו' או מההיא דכתובות פקושי'תנו ועוד יש כמה דרשי נא"ל ולא בעי אלא
בכההיא דהתם משום דאפשר להתפטר ואפ"ה ס"ל דדחי משום דעיקור מצנה היא
ומדוקדק מאוד מאי דקבעי פולי סוגי' הכא ובכל הש"ס מלא מהא דעשה דוחה ל"ת ולא
פריה הכי אלא דל"ק לי' אלא הך דהכא משום דאפשר להתפטר ובעי למפשט מראשו
דהוי נמי בכה"ג דהא מצנות גילוח מצורע אינו אלא פשיש לו שער אבל אי אין לו שער
אינו מעפב וא"כ הא אפשר במלקט ורהיטני דקיי"ל דאיסור הקפה אינו אלא בתער ולא
עבר במלקט ורהיטני אלא משום דעשה דמצורע נמי אינו מקיים אלא בתער כדאיתא
בנזיר (דמ"א) ע"ש.

אבל מ"מ ליכא איסור במצורע אם יגלח במלקט ורהיטני וממילא פטר מצנה פיון
דליכא שער וכדאמרי' בב"ק (דק"ז) לעגנן נזיר אלא משום דא"כ עקר מצנה ומש"ה
יליף שפיר דבעיקור מצנה דחי ופרי' עלה דליכא למילף מינה משו' שאינו שונה בכל
ומסיק מפלאים בציצית דודאי דאף דמה דאפשר בצמר לא מיקרי אפשר פיון דרוצה
ללפוש פשתים כמש"כ התוס' בכתובות (ד"מ) מ"מ הא ודאי אפשר לעשות קרן אחת
עגולה ויפטור מציצית אלא דא"כ עוקר מצנות ציצית וכדאמר לי' מלאכא לר"ק סדינא
בקייטא כו' ציצית מה תהא עלי' ועכ"פ שפעין דעיקור מצנה בעלמא דחי וזהו מסקנת
הש"ס ביבמות דלכו"ע משמע הני סמוכים כמש"כ התוד"ה פולה משעטנז יליף דסוגי'
דהכא סברה דאפי' דרשינן סמוכים לכדרבא משמע הא גדילים תעשה לה מהם אבל
סוגי' דנזיר ע"כ פליגא בהא וסברה בהדי' דלהך תנא דראשו ל"ת גרידא סבר סמוכים

לכדרכא ולא ידעינו מינה עשה דוחה ל"ת ומש"ה איצטריף לי ראשו פ"ש והשתא אג"ל דא"כ מנ"ל דבעלמא עשה דוחה ל"ת הא מראשו ליכא למילף דאינו שנה בכל וכדאימא בהך סוגיא דיבמות דבאמת עשה חיובית נ"ל מהך דש"ק ומההיא דאונס דכתובות הנ"ל ועשה דאפשר להתפטר אלא שהיא עיקור מצוה הנה י"ל דרכא הוא דמסיק התם הך אוקימתא ואזיל לשיטתו ביבמות (י"ט) דסבר באמת דעיקור מצוה לא דחי בעלמא ובאמת דווקא בהך דראשו דהוי לאו שאינו שנה בפל הא בעלמא להך תנא דראשו לל"ת גרידא ואית לי סמוכים דגדילים לכדרכא ולי"ל באמת קרא לכלאים בציצית דאפשר להתפטר מן המצוה בקרן עגולה אית לי באמת דסדין בציצית פטורה דאפשר לקנים שניהם ואף שעוקר המצוה עיקור מצוה לא דחי והיינו נמי טעמא דב"ש דלא דרשי סמוכין דאיצטריכא להו לכדרכא מיהו עשה חיובית מודו מההיא דש"ק אלא דציצית בעיקור מצוה לא דחי וכ"ז להך תנא דראשו דמוקי ראשו לל"ת גרידא דאית לי דרכא אבל איך תנא דמוקי ראשו לעשה ול"ת דל"ת גרידא נ"ל מגדילים וסבר כתנא דבי ר"י דלי"ל דרכא פדאימא ביבמות (ד"ד) ואיתר סמוכים לכלאים בציצית דדוחה וע"כ דסבר דעיקור מצוה דוחה והיינו נמי טעמא דב"ה דסדין בציצית וזהו פלוגתא דתנאי בעיקור מצוה כ"ז לאוקימתא דרכא בנזיר אבל סוגיא דיבמות (ד"ה) אסיק דלכו"ע אייתר סמוכים לכלאים בציצית דאפי' מאן דסבר כדרכא בהפנף איכא גם דרשא לסמוכים דמשמע גדילים תעשה לה מהם כמש"כ התוס' ד"ה פולה וס"ל דאפי' הך תנא דמפיק ראשו לל"ת גרידא אית לי סמוכים לכלאים בציצית ואג"ל דא"כ ראשו לל"ת גרידא למ"ל ע"כ צ"ל כמש"כ התוס' דהאי סוגיא סברה דלהך חנא איצטריף לי קרא להקפת פל הראש שמה הקפה אבל לעולם אית לי הך סמוכים לכלאים בציצית וא"כ שפיר גליף מינה אפי' בגוונא דאפשר להתפטר פיון דעיקור מצוה הוא אף בעלמא דחי וליכא פלוגתא פלל בהכי לפי הך סוגיא וא"כ כבר נתנישב קו' התוס' דרכא לשי' לפי אוקימתא דנזיר לא איתותב פלל מהך ברייתא דאם בעלו קנו דלדידן הוי פלוגתא דתנאי בהכי דהך תנא דראשו וב"ש ונהך תנא דאית לי במנחות (ל"ט) דשיראין חייבין בציצית מן התורה וסברי דסמוכים לכדרכא ולי"ל סמוכים לכלאים בציצית וסברי פיון דאפשר להתפטר אף דעיקור מצוה הוא ל"ד א"כ ה"נ אפשר ביבום ונהך תנאי מאן דאוקי ראשו לל"ת ועשם ול"ת גרידא נ"ל מגדילים ודריש סמוכין לכלאים בציצית וכן תנא דבי ר"י דלי"ל פלל דרשא דהפנף ואית לי דווקא צו"פ חייבין וע"כ סמוכים לכלאים ונהכי סברי ב"ה בסדין בציצית פולהו סברי דאף דאפשר להתפטר פיון דעיקור מצוה הוא דוחה ומש"ה גבי יבום נמי אף דאפשר בחליצה עיקור מצוה הוא ומש"ה אם בעלו קנו אבל סיגי דיבמות דינן לשי' דלכו"ע אייתר סמוכים לכלאים בציצית ונהך תנא דראשו נמי מודה בהא וכמש"כ התוס' וטעמא דב"ש נמי ע"כ מפרשי כמסקנא דהתם במנחות משום גזירה דכסות לילה וליכא פלוגתא פלל בעיקור מצוה דדחי ומש"ה איתותב אבל רבא לפי סוגיא דידין בנזיר א"ש: והנה כבר נתבאר היטב שיטת רש"י דלא דרשי ב"ש סמוכים דפי' לפי שיטת רבא דפלוגתא דתנאי דראשו בהכי ופי' בהך תנא דלי"ל סמוכים לכלאים בציצית וסבר דסמוכים לכדרכא ולי"ל קרא לכלאים בציצית וכת' התוס' במנחות ובזה יש ליישב גם שאר קושני' התוס' דלא תנא אוסרין ורש"י תי' משום דסברי ציצית חו"ט ובהני פטורין ולא שייך בהו אוסרין פיון דאין לובשן והקשו דא"כ למה דחיק לאתויי

תנא דסבר ציצי חו"ט מחסיד' הראשונ' וְלֹא אֵינִי הָדָבָר שֶׁנֶּעוֹד דְּתִיקְשִׁי לְמַ"ד חו"ג
וְהֵכִי פְּסָקִינָן וְהָא ב"ש סְבָרִי בְּהֶדְנָ דְתו"ס וְבָהָא לֹא פְּלִיגִי ב"ה דְּהֵנָּה כָּל שְׂעֵה זֹו אֵינְהָ
אַלָּא לְרָבָא דְּפְּלוּגְתָּא דְּתַנְאִי בְּהֵכִי אַבְּל כְּבָר מְסָקִינָן בִּיבְמוֹת (דִּי"ט) דְּתִיּוּבְתָא דְּרָבָא
וּסְתָם סֻגְלִי הַש"ס שָׁם וּבְד"ה דְּלִיפָא כָּלֵל פְּלוּגְתָּא בְּהֵכִי וְע"כ טַעְמָא טַעְמָא דְּב"ש מְשׁוּם
גִּזִּי כְּמִסְקָצַת תַּנְאִי דְּמִנְחֹת שָׁם.

וא"כ ליכא למפשט כלל מדתנא פוטרין ולק"מ וְהָא דְּפִירֵשׁ"י אֵלִיבָא דְּרָבָא דְּאִתּוּתָב
י"ל מְשׁוּם דְּבִשְׁבַת (דכ"ה) קָאִי סֻגְלִי שָׁם אֵלִיבָא דְּרָבָא ע"ש וּפִי' לְשִׁיטָתוֹ וּפִי' ג"כ הֵכִי
בְּמִנְחֹת וְדו"ק וְאִין לְהַקְשׁוֹת לְפִי דְּבָרֵינוּ דְּמְשׁוּם הָא לֹא דְּחִי כְּלָאִים בְּצִיצִית לְהִנְדָּה תַּנְאִי
דְּאֶפְשָׁר לְהַתְּפִיט בְּקֶרֶן עֲגוּלָם א"כ לִיתְסַר בְּאַמַּת לְמִיעֵבֵד ד"כ דָּא"כ קָא עֵבֵר עַל מְצֹנָת
צִיצִית דו"א דְּכִינֹן דְּאֶמְרֵינוּ דְּאִי אֶפְשָׁר שְׁתַּצְנֶה תוֹרָה צִיצִית בְּפִשְׁתִּים מְשׁוּם כְּלָאִים וְאִינוּ
דוֹחָה דָּאלק"ש א"כ לֹא קָאִי צִיצִית כָּלֵל עַל פִּשְׁתִּים וְלֹא נְתַחֲיִיב לְעוֹלָם בְּצִיצִית וְתַדַּע
דְּהָא שִׁיטַת רַש"י בְּהֶדְנָ דְּהָא דְּתַנְא פּוֹטְרִין מְשׁוּם דְּכָלִי קוֹפְסָא סְבָרִי בְּעֶלְמָא דְּחִיבִין
וְהָא פְּטוּרִין מְשׁוּם דְּהֵנִי כְּלָאִים אַף דְּאִין אִיסוּר כְּלָאִים בְּלֹא לְבִישָׁה וְא"כ פִּינֹן דְּכָלִי
קוֹפְסָא חִיבִין לִיעֵבֵד בְּהוּ תְּכַלַּת וְע"כ פִּינֹן דְּאִינוּ דוֹחָה לֹא נְצִטוּ כָּלֵל בְּצִיצִית וְאַף
בְּמָקוֹם שְׂאִין מְשׁוּם כְּלָאִים לֹא נְצִטוּ וְה"נ מְוַתְּרִין לְפִי שִׁי' לְעֵשׂוֹת ד"כ דְּפִשְׁתִּים לֹא
נְתַחֲיִיבוּ בְּתַכְלַת לְהָדָה שִׁי' וּמִיָּהוּ מְכָלִי קוֹפְסָא יֵשׁ לְדַחֲוֹת דְּהֵנִי פִּינֹן דְּאִי לּוֹבְשָׁן א"א
לְעֵשׂוֹת בְּהוּ צִיצִית א"כ א"א בְּקוֹפְסָא לְחִיבִיב יוֹתֵר מִבְּלִישָׁה וְיֵשׁ לְצִמּוֹת לְהֵיָא דְּזִקּוֹן
שְׁעֵשָׁה לְכַבּוּדוֹ דְּאֶפִּי לְמַ"ד כ"ק חִיבִין הֵנִי פְּטוּרִין דְּלֹאוּ לְכִסּוּיִי עֵבֵדָא ע"ש אַבְּל מ"מ
הַסְּבָרָא נְכוּנָה בְּעֶצְמָה וְדו"ק: וְהֵנָּה עֲלֶה בְּיַדֵּינוּ דְּלִדִּידֹן קִי"ל דְּעִיקוּר מְצָנָה דוֹחָה ל"ת
דְּיִלְפִינֹן מְכָלָאִים בְּצִיצִית וְע' תוּס' כְּתוּבוֹת (ד"מ) ד"ה גִּיתִי עֲשֵׂה דְּכְתָבוּ בְּסוּה"ד וּמ"מ
אִיצְטְרִיף קָרָא דְּלֹא דְּחִי דְּעִיקוּר מְצָנָה לִישָׁא כְּדָאֶמְרֵינוּ בִּיבְמוֹת דְּחִלְצָה בְּמָקוֹם יְבוּם
עִיקוּר מְצָנָה ע"ש הֵיטֵב וְהֵנָּה זֶה נִרְאָה פְּשׁוּט דְּאַף לְפִי הַמְּסָקְנָא וְדָאִי דְּאִי אֶמְרָה לֹא
בְּעִינָא עִיקוּר מְצָנָה הִיא [וְאֶפ"ל דְּדוֹנְקָא גְּבִי יְבוּם דְּהַדְּבָר תְּלוּי בּוּ שְׁיִיף עִיקוּר מְצָנָה
אַבְּל כָּאֵן דְּאִין הַדְּבָר תְּלוּי בּוּ וְעֲלִיָּה וְדָאִי לִיכָּא מְצָנָה כָּלֵל שְׁתַּנְשָׂא לוֹ וְלֹא שְׁיִיף עִיקוּר
מְצָנָה אַבְּל בְּאַמַּת הוּא דְּחִיק דְּעַכ"פ אִינוּ מְקַיִים הַמְּצָנָה וְצ"ע] וְא"כ עֲדִינֹן צְרִיף לְהִבִּין
פִּינֹן דְּבְּעֶלְמָא קִי"ל דְּעִיקוּר מְצו' דְּחִי וְיִלְפִינֹן מְכָלָאִים בְּצִיצִית תִּיקְשִׁי דְּאֶדְרַבָּה גִּילְיָף
מְהָא דְּלֹא דְּחִי וְהַדְּרָא קוֹשִׁית הַתּוּס' לְדוֹנְקָא וְהֵנָּה בְּאַמַּת גַּם בְּסִבְרַת הַתּוּס' גְּבִי שְׁרִיפַת
קְדָשִׁים דְּמַש"ה לֹא דְּחִי מְשׁוּם דְּאֶפְשָׁר לְהַמְתִּין לְמַחֵר וּבְרִישׁ פֶּרֶק ר"א דְּמַלְהָ כְּתָבוּ
הַתּוּס' דְּמִבִּיאִין אִיזְמַל דְּרַף רַה"ר וְאַף שְׁאֶפְשָׁר לְהַבִּיא דְּרַף גִּגּוֹת וְקַרְפִּיפּוֹת כְּדִי לְמַהֵר
הַמְּצָנָה ע"ש הֵיטֵב וְדַחֲינֹן שְׁבַת אֶפִּי כְּדִי לְמַהֵר בּוּ בְּיוֹם שׁוּב רְאִיתִי דְּהוּא בְּרִיָּתָא
מְפּוֹרְשַׁת בְּר"פ א"ד גְּבִי הַקְּטֵר חֲלָבִים אַר"ש בָּא וְרָאָה כְּמָה חֲבִיבָה מְצָנָה בְּשַׁעֲתָה שְׁהִרִי
הַקְּטֵר חֲלָבִים כְּשִׁירָה כָּל הַלְּיָלָה וְדוֹחָה שְׁבַת ע"ש וּבְאַמַּת תִּימָא קָצַת דְּבָרִי הַתּוּס' רִישׁ
ר"א דְּמַלְהָ בְּע"ב שָׁם דְּהַרְשָׁב"א הֵנִיחַ זֶה בְּקוֹשְׁנִי דְּהָא אֶפְשָׁר דְּרַף גִּגּוֹת וְקַרְפִּיפּוֹת
וְאַלְק"ש לֹא דְּחִי וְשִׁינּוּ סְבָרְתָם מִבְּדִיבּוֹר הַקּוֹדֵם וְגַם סוֹתֵר סֻגְלִי דְּרִישׁ א"ד וְאֶפ"ל
דְּסְבָרְתָם דְּדוֹנְקָא הֵתָם דְּעִיקוּר מְצָנָת הַקְּטֵרָה בְּיוֹם וְכֹן מְשַׁמַּע קָצַת לְשׁוֹן חֲבִיבָה מְצָנָה
בְּשַׁעֲתָה אַבְּל הוּא דוֹחַק לְחַלֵּק כ"כ וְסְבָרְתָם בְּדִיבּוֹר הַקּוֹדֵם בְּרוּרָה וְנְכוּנָה וְצְרִיכִין אֲנוּ
לְהִבִּין סְבָרְתָם גְּבִי ש"ק וְהֵנָּה בְּתו"י כְּתוּבוֹת שָׁם ד"ה אִי הַקְּשׁוּ מְכִיבּוּד אַבְּ דְּאִיצְטְרִיף
קָרָא דְּלֹא דְּחִי שְׁבַת תִּפּוּק לִי דְּאִי אֶמַר לֹא בְּעִינָא לִיתָא לְמְצָנָה וְתִי' דְּהֵתָם מ"מ מְיָד

פְּשָׁעָהּ הָאֵב הוּא מְצֹנָה עוֹד תִּי מְשׁוּם דְּלִגְבֵי דִּינְדָה לִיכָא מְצֹנָה וְעֵלִי נְמִי אִיכָא אִיסוּרָא ע"ש וְהִנֵּה תִי הַשְּׁנִי קָשָׁה לִי דַא"כ לְמָה אִיזְצֻרִיךְ הַש"ס לְסַבְרָא דְאִי אַמְרָה לֹא בְּעֵינָא לִיתָא לְמְצֹנָה פְּלִל הָא בְּפִשְׁטוּת פִּינּוּ דְעֵלִי לִיכָא מְצֹנָה אִיסוּרָה וְעוֹד דְּבִאֲמַת נִרְאָה דְהִיא אִינְה מְצִינָה אֶלְא פְּשָׁהוּא עוֹבֵר אַבְל פְּשָׁנְדָחָה הָאִיסוּר לְגַבֵּי דִינְדָה טְלִי לִיכָא אִיסוּרָא מִמִּילָא וְרָאִי בְּרוּרָה מְסוּגְנִי דִיבְמוֹת (דִּי"ט) הַנְּלִל דְּפִרִיךְ גַּבֵּי אֶלְמָנָה לְכַה"ג נִיתִי עֲשֵׂה וְלִינְדָחִי ל"ת אַף שְׁמֻצָּנוֹת יְבוּם וְדָאִי עֵלִי לֹא רְמִי פְּלִל וַא"כ פִּינּוּ שְׁגָם הִיא עוֹבְרָת הִיכִי תַתִּיר לָהּ וְע"כ פִּינּוּ שְׁנְדָחָה הָאִיסוּר מִמְּנֹו מִמִּילָא הִיא אִינְה אִיסוּרָה אֶלְא פְּשָׁהוּא עוֹבֵר וְאַף דִּי"ל דְּאִיסוּרֵי פְּהִנְנָה שְׁאִנִּי דְּבִהֲדָא יִלְיָה בְּרִי"פ יֵשׁ מְוִתְרוֹת שְׁם מְלֹא יִקְחוּ וַא"ר פֶּל הִיכִי דְהוּא מְוִזְקֵר הִיא מְוִזְקֵר ע"ש מ"מ הָא אִסִּיק בְּסוּגְנִי דְדִי"ט מְמַזְרֵת וְנִתְיָנָה מֵאִי אִיכָא לְמִימֵר מְשֻׁמַּע דְּגָם בְּהוּ פְּרִיךְ נִיתִי עֲשֵׂה וְיִנְדָחָה ל"ת וְצ"ע וְהִנֵּה גַם תִּי הִרְאִשׁוֹן לֹא נוֹדַע לְנוּ פְּוִנְנָתָם וְכִבֵּר רְאִיתִי שְׁנְדָחָקוּ הִרְבָּה בְּפִירוּשׁ דְּבְרֵיהֶם וְהִנְרָאָה דְהִנֵּה הַגְּאוֹן רַט"א הַקָּשָׁה שְׁם בְּכַתְּוִבוֹת דְּמֵאִי פְּרִיךְ לִיתִי עֲשֵׂה וְלִינְדָחִי ל"ת לְפִי מִש"כ הַתּוֹס' בְּעִירוּבִין גַּבֵּי נִתְעַרְבוּ נִתְנָנִין בְּמִתְנָה אַחַת בְּמִתְנֵי ד' דְּעֲשֵׂה שַׁע"י פְּשִׁיעָה לֹא דָחִי ל"ת וְתִי דְכָאן דְּכָל הַעֲשֵׂה לֹא הָוִי אֶלְא ע"י פְּשִׁיעָה שְׁאֲנַס בַּת יִשְׂרָאֵל וְדָאִי שְׁפִיר הו"ל לְמִימֵר דְּדָחִי ע"ש וְהִנֵּה בְּאֲמַת הִי לֹו לְהַעֲמִיד דְּבְרִיו יוֹתֵר אַקְוִשְׁלִי הַש"ס גַּבֵּי ש"ק דְּפִרִיךְ דְּלִינְדָחִי יו"ט הָא הָוִי ע"י פְּשִׁיעָה לְפִסּוֹל קַדְשִׁים וְע"כ פְּסַבְרָתוֹ פִּינּוּ דְּכָל הַעֲשֵׂה אִינוּ אֶלְא בְּכַה"ג לֹא אִמְרִינוּ הִכִי וְשְׁפִיר הָוִי פְּכָל עֲשֵׂה דְעֵלְמָא דְדָחִי וְז"ב וְהִנֵּה נִרְאָה.

פְּשוּט דְזֵה שְׁיִיךְ לְעֵנִין גּוּף הַדָּחִי אַבְל בְּהָא דְאַפְשֵׁר לְהַמְתִּין לְמַחֵר דְטַעַם הַדָּחִי דְחִבִּיבָה מְצֹנָה בְּשַׁעֲתָה זֵה אִינוּ אֶלְא בְּמְצֹנָה חִיּוּבִית דְּצוֹנְתָה תוֹרָה אַבְל זֵה דְבִאָה ע"י פְּשִׁיעָה לֹא שְׁיִיךְ דְּחִבִּיבָה מְצֹנָה בְּשַׁעֲתָה וְכָל שְׁאֲפֵשֵׁר לְהַמְתִּין לֹא דָחִי ל"ת וּמ"מ בְּלֹא קִרָא לֹא הָוִי מַחְלִקִינוּ בְּהִכִי אַבְל הַשְּׁתָא דְגַבֵּי הַקָּטֵר חֲלָבִים גְּלִי קִרָא דְדָחִי מִשׁו' חִבִּיבָה מְצֹנָה בְּשַׁעֲתָה וְגַבֵּי שְׁרִיפַת קַדְשִׁים גְּלִי קִרָא דְלֹא דָחִי מְשׁוּם שְׁאֲפֵשֵׁר לְמַחֵר ע"כ מַחְלִקִינוּ בְּהִכִי וּמִש"ה בְּעֵלְמָא כְּגוֹן גַּבֵּי מְלָה יִלְפִינוּ מִהַקָּטֵר חֲלָבִים דְּדָחִי וְחִילּוּק זֵה מִמֶּשׁ מַחְלִקִינוּ לְעֵנִין עֵיקוּר מְצֹנָה דְכָל שְׁהַמְצֹנָה בָּא לֹו מִמִּילָא מַחֲיִיב הַתּוֹרָה אִפִּי אֶפְשֵׁד לְהַתְּפִטֵר פִּינּוּ דְעִיקוּר מְצֹנָה הוּא דָחִי אַבְל פֶּל שְׁבִאָה ע"י פְּשִׁיעָתוֹ פֶּל שְׁאֲפֵשֵׁר לְהַתְּפִטֵר מְמָנָה לֹא דָחִי וְיִלְפִינוּ חִילּוּק זֵה מִכְּלָאִים בְּצִיצִית וְאוּנָס וַא"כ בְּעֵלְמָא הִכָּא דְהַחֲיִיב בָּא מִמִּילָא יִלְפִינוּ מִכְּלָאִים בְּצִיצִית וְזֵה פְּוִנְנָתָם לְחַלֵּק בְּכִיבוּד אַב דְּאִיזְצֻרִיךְ קִרָא דְלֹא לִינְדָחִי דְהִתָּם מִיָּד פְּשָׁעָהּ הָאֵב הָוִי מְצֹנָה פִּי דְבָא מִמִּילָא וּמִש"ה אַף דָּאִי אִמֵּר לֹא בְּעֵינָא לִיתָא לְמְצִינָה מ"מ הוּא עֵיקוּר מְצֹנָה וְהָוִי יִלְפִינוּ מִכְּלָאִים בְּצִיצִית דְּדָחִי וּמִש"ה אִיזְצֻרִיךְ קִרָא דְלֹא דָחִי מִשְׁא"כ פֶּאן דְהַמְצֹנָה בְּאָה ע"י פְּשִׁיעָתוֹ וְהוּא מְדוּקְדָק בְּכּוֹנֵנַת דְּבְרֵיהֶם הַקְּצָרִים וְנִכּוֹן בְּיִשׁוּב הַדְּבָרִים לְחַלֵּק מִיבּוּם וּבְאֲמַת הָוִי מְצִי לְהַקְשׁוֹת לְקוּשְׁטָא דְמִילְתָא מִיבּוּם אֶלְא דְקִרָא עֲדִיפָא לְהוּ לְהַקְשׁוֹת וְז"ב: וְהִנֵּה עַכִּיפּ נִתְבָּאֵר הִיטִיב מְסוּגְנִי זֹו דְאַלְקִישׁ מְדֹאֲרִי לֹא דָחִי וְאַף בְּדִיעְבַּד לֹא קָנוּ וַא"כ תְּמוּהָ מְאוּד דְבְרֵי הַתּו' מְנַחוֹת שְׁם ד"ה פִּינּוּ דְכַתְּבוּ דְמִדְאו' מְוִתֵּר פְּלָאִים בְּצִיצִית אִפִּי אֶלְק"ש דְכְּלָאִים הַתּוֹת בְּצִיצִית וְלֹא מְשׁוּם דָּחִי וְקָשָׁה דַא"כ בְּעֵלְמָא נְמִי דִּילְפִינוּ עֲשֵׂה דוּחָה ל"ת מִכְּלָאִים בְּצִיצִית נִילְיָה דְאַפִּי אֶלְק"ש לִינְדָחִי וּבְהִדְנִי מוֹכַח בְּסוּגְנִי דְמִדְאו' אִסוּר וְכֵן לְשׁוֹן הַש"ס בְּכ"מ דְעֲשֵׂה דוּחָה ל"ת מְשֻׁמַּע דְהָוִי מְשׁוּם דָּחִי לֹא הִימֵר וְכַה"ג אִמְרִינוּ גַבֵּי טוֹמְאָה אִי דְחוּנִי בְּצִיבוּר פֶּל מַה דְאַפְשֵׁר לְאַהֲדוּרִי בְּטַהֲרָה מְהֻדְרִינוּ שׁוּב רְאִיתִי שְׁכִבְרָא נְשָׂאֵל בְּזֵה הַגְּאוֹן ב"י הִי"ו וְכַתְּבֵי לִינְשֵׁב דְהִתָּם בִּיבְמוֹת קָאִי

סוג' אליבא דרבא ולדידי' איכא למילף מש"ק דיליף מקרא דלא דחי ומשום דאפשר להמתין למחר וא"כ אלק"ש לא דחי מדאו' ע"ש אבל באמת אין סוג' זו יחידה לנו דכולי סוג' דאייתי הש"ס הך דר"ל מוכח דהוא דאו' בשבת (קל"ג) פריה אקרא דבשר דכתיב גבי מילה למילף אפי' שיש צרעת ומפרש באבי הבן דמתפונן ופריה ואי איכא אחר ליעביד אחר ובגזיר (מ"א) ומי פתיב קרא כה"ג והא אלק"ש כדר"ל וכן בריש פ' ש"נ שם ובאמת גם גוף סוג' דמנחות אינה מוכחת פן דאמר גזירה משום קלא אילן ופריה לא יהא אלא לכן אלק"ש כדר"ל ודוחק לומר דגזרינו משום איסור דרבנן בעלמא ודברי התו' תמוהין מאוד וה' יאיר עינינו: ושמעתי להקשות בשבת (קל"א) גבי הא דסבר ר"א דמכשירי סנפה ולולב ושופר דוחין את השבת ומודה ר"א שאם צייץ טליתו ועשה מזוזה לפתחו בשבת שהוא חייב ופריה הש"ס ומ"ש ומסיק משום דבידו להפקירן והקשו דלמאי דסבר ר"א בשוכה (כ"ז) דסנפה שאולה אינו יוצא בה דבעי סנפה שלא ובדף ז' שם אמרינו דסבר דסנפה בעי דירת קבע וביומא (ד"י) פי' רש"י לפי המסקנא דאי דירת קבע בעינו חייבת במזוזה מה"ת ואם פן בשבת בחג אי אין לו מזוזה בסנפתו אי אפשר להפקירו דא"כ תפסול סנפתו וכ"ש לר"א דחייב לאכול י"ד סעודות בסנפה ודבר חריף הוא אבל המקשה הנה הבין דטעם דבידו להפקירן הוי פאפשר לקיים שניהם וכן ראיתי בדברי האחרונים אבל זה אינו דא"כ גם פלאים בציצית ליתסר דהא טלית שאולה קי"ל דפטורה אבל באמת זה לא מיקרי פלל אלק"ש דהא עיקור מצוה הוא כמו טלית בת ג' פנפות אבל באמת נראה לפי מש"כ התו' דהא דפריה ומ"ש היינו משום דהו"ל לאגמורה מסנפה ע"ש א"כ משני בפשיטות דליכא למילף מסנפה משום דהני מצות קילי דאיכא גנונא דיכול להפקירן ויתפטר וכמו דאמרי' ביבמות (ד"ה) דלא ילפינו עשה דוחה ל"ת מנזיר מצורע משום דישנו בשאלה ע"ש וה"נ פאן להיפוך דכאן העשה קילא דאינה חייבית על הגוף אלא א"כ יש לו טלית ובית ובידו להפקירן ומש"ה בהני לא מצי למילף מסנפה ואפי' הוא השתא בגנונא דאינו יכול להפקיר פנ"ל מ"מ גוף המציה קילוא"א למילף מסנפה וכ"ו ברור: סימן כא מה ששאל ביאור דברי התו' שבת (ע"ג) גבי זומר וצריה לעצים חייב משום נוטע ומשום קוצר דכתבו שם דווקא צריה לעצים הא ל"ה פטור אפי' לר"י דמחייב מלאכה שאינה צריכה לגופה מידי דהוי אקורע ע"מ לתפור ומוחק ע"מ לכתוב כו' והמהר"ם לובלין פי' מידי דהוי קורע ע"מ לתפור ומוחק ע"מ לכתוב דאינו חייב משום פותב ומוחק אלא משום פותב לחודי' ודבריו סתומים ואין לו הבנה פלל והנה פי' דברי התו' פבר בארתי בחי' לאו"ח (סשי"ז) גבי הפותח בית הצנאר בשבת חייב חטאת והביא המג"א סק"י בשם הב"י דהחייב משום מכה בפטיש דהנה גמר מלאכה אבל משום קורע ליכא הך פינו דאינו ע"מ לתפור ואף דאינו מקלקל מ"מ מלאכת קורע אינו אלא ע"מ לתפור וכתבתי דזהו פנונת התוס' ז"ל בכאן דזומר וא"צ לעצים אף דהזמירה הוא תיקון מ"מ קצירה לא הנה אלא בצריה לעצים מידי דהנה אקורע ע"מ לתפור ומוחק ע"מ לכתוב פי' דהא אם קורע שלא ע"מ לתפור ומוחק שלא ע"מ לכתוב אף שהם לתיקון אינו מלאכת קורע ומלאכת מוחק וכנונת דברי המהרמ"ל שכ' דאינו חייב משום פותב ומוחק אלא משום פותב לחודי' פנונתו לההיא דסו"פ הבונה (דק"ד) דאמרינו הגיה אות אחת מלאכת מכה בפטיש שהרי הוא נדאי חייב ופריה השתא כתב א"א פטור הגיה חייב ואר"ש כגון שנטל לגנו של חי"ת ועשאו שני זינין ומשמעות

הסוגיא דאינו חייב אלא אחת משום כותב אבל משום מוחק ליכא הךא דמלאכת מחיקה אינו אלא ע"מ, לכתוב וזה ראית התו' לשי' מסוגיא דהתם וגם בקורע ע"מ לתפור דפשיטא להו דשלא ע"מ לתפור אינו חייב אף שהוא תיקין לכאורה י"ל דהוכחתם מהך דהפוחת בית הצנאר דהכא גופה דפשיטא להו דאיכא התם גמר מלאכה ומדנקט חייב חטאת משמע דליכא הךא אלא חד חטאת וע"כ דקורע ליכא הךא אף שהוא לתיקון וכשי' הב"י הג"ל עוד אפשר דהוכיחו מהך דדע"ה דאמרינו דקורע ע"מ לתפור הנה במשפך שפן יריעה שגפול בה דרנא קורעין אותה ותופרין אותה והנה בגפול בה דרנא י"ל דבל"ה ע"כ צריף לקורעה מן הגג דמקלקל לכל הגג וכעין מעשה דבר הדיא בברכות (דנ"ו) ע"ש ואפ"ה צריף דנוקא ע"מ לתפור הא נ"ה אף שמתקן אינו מלאכת קריעה ועכ"פ שי' התו' כשי' הב"י: והנה סיים המ"א ודלא פהעולת שבת ועי' מה"ש דהע"ש הקשה מהך דהקורע בתמתו לקמן (ק"ה) דאמרי' לר"י חייב היכי דעביד למירמי אימתא אאינשי ביתי דהנה תיקון אף שאינו ע"מ לתפור וכבר כתב המה"ש דלא ביאר הרב ישוב על קושיא זו ע"ש ולענ"ד דלכאורה גוף הסוגיא קשה דכיון דאמרינו דלר"ש פטור דהנה מלאכה שא"צ לגופה א"כ מ"ש מהך דתגיגה (ד"י) דהחופר גומא וא"צ אלא לעפרה פטור אפי' לר"י דמחייב מלאכה שאצל"ג הנ"מ מתקן אבל מקלקל פטור וא"כ ה"נ אף דאמרינו דהוא מתקן הא מ"מ א"צ לגופה ואמרינו דבמקלקל מודה ר"י ומה בין זה לחופר גומא וגם לעיל (דל"א) אמרינו גבי פחס על הפתילה דר"י פוטר בכולן חוץ מן הפתילה ומסקינן דר"י כר"י דמחייב מלאכה שא"צ לגופה וקסבר ר"י סותר ע"מ לבנות במקומו הנה סותר שלא ע"מ לבנות במקומו לא הנה סותר ועפירש"י דהוא הדין בכל המקלקלים צריף דנוקא שיהי' התיקון בגוף הקלוקל.

נראה באמת דזה הוכחת ר"א בתגיגה שם גבי חופר גומא ואינו צריף אלא לעפרה וא"כ מ"ש הך דהקורע למירמי אימתא דחייב ולכאורה הי' אפשר דבאמת קורע ע"מ לתפור גופה נראה דצריף שום תיקון בקריעה ותפירה דאי ל"ה מאי מלאכת מחשבת הנה בקריעה ותפירה וכן משמעות דברי רש"י הג"ל שכ' ואינו יכול לבנות אלא א"כ סותרו ודו"ק ועוד נ"ל דע"כ מופת הכי דלכאורה כל קורע יש לדקדק היכי משפחת לה פלל לחייב דמנא ידעינן דהנה ע"מ לתפור ואין לומר משום הודאת פיו הא הגה"ה קי"ל דאין אדם נהרג עפ"י עצמו ע' תוס' ב"ק ו' וע"כ צ"ל דמסתמא מחזקינן (ד"ד) גבי לא הרי דהוא ע"מ לתפור דאין אדם השור שמשלם את מקלקל בחנם וא"כ זה שייך הכופר כהרי האדם היכי דהקריעה והתפירה הנה תיקון אבל בל"ה אכתי לא שייך חזקה זו פלל והוא ברור לענ"ד וא"כ יש לפרש כל הסוגיא דהקורע בתמתו דבאמת איירי ע"מ לתפור שאינו משלם את הכופר הקשה ריב"א דמאי חומרא היא זו הא שאינו משלם כופר דקים לי' בדרבא אלא דאפ"ה צריף תיקון ומה מיני' ותי' דשוגג נמי תלי פליגתא דר"י ור"ש דלר"ש פטור מדתנא דבי בעי תיקון דנוקא בגוף הקריעה חזקי' וכן מבאר בתו' (דל"א) שם חזקי' נמי בעפ"י ולר"י סגי בזה אפי' התיקון עצמו דבשור חייב כופר אינו לגופה פינן דמ"מ הוא ע"מ אפי' עצמו פדמוכח לתפור ואינו בגדר מקלקל לקמן (מ"א) גבי אין שצריף דנוקא צריכה לגופה דיני אלא פשהמית עפ"י אבל בשלא ע"מ לתפור ל"מ עצמו ואדם בכה"ג לחייב אפי' כל תיקון שפעולם פטור

ממיתה ומפופר וכשלי התו' והב"י הג"ל נכדמוכח ודו"ק: ע"כ הך דהחופר גנומא ונהך דדל"א הג"ל.

אבל מדברי התו' בפסוקי דהקורע בחמתו לא מוכח פן גם הרמב"ם פסק בפשיטות מהך סוגיא דכל חובל דרף נקמה חייב דהנה פמו למירמי אימתא ש"מ דס"ל דמשום הך תיקון לחוד חייב ודלא פדברינו.

ע"כ נראה דבאמת הך דהקורע למירמי אימתא לא חשיב מקלקל פלל וכפשטות לשון הש"ס ה"נ מתקן הוא ע"ש וא"כ לק"מ מהך דהחופר גנומא ומהא דאמרינו בדל"א דסותר צריף דווקא לבנות במקומו דנה דווקא במקלקלים ונה אמרי' דמתקן הוא ובאור הדבר כ"כ התו' (דק"ו) ד"ה חוץ בשם ר"ת דמש"ה חובל נצריף לכלבו ומבעיר נצריף לאפרו חשיב קולקול דאין התיקון בא אלא לבסוף אבל שוחט בשעת הקולקול בא התיקון שמוציאה מידי אבמ"ה וכן קורע למירמי אימתא בשעת הקולקול בא לו התיקון ע"ש וא"כ חופר גנומא וא"צ אלא לעפרה וכן סותר דדל"א פשוט דאין התיקון עד לבסוף ונהה מקלקלים דגרעי טפי מחובל ומבעיר פדמבואר בתו' ב"ק (ל"ג) ע"ש ולינישב שי' התו' והב"י גבי זומר וא"צ לעצים ופוחת בית הצנאר ומוחק שלא ע"מ לכתוב צריכין אנו להוסיף ביאור בסברא זו והנראה דהנה בקורע למירמי אימתא פשוט דהתם בשעת הקולקול גופה כל משהו ומשהו שקורע היא המשהו גופה מירמא אימתא והקולקול גופה היא המתקנת ק לענין שחיטה אף דאינה מתרת אלא לבסוף מ"מ כל משהו ומשהו היא מתרת ותדע דהא איכא למ"ד דישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף וע"כ דגם תחילת השחיטה מפלל השחיטה וכן ביאר רש"י בחולין דלא אמרינו דבתחילת השחיטה נעשה טריפה בנקיבת הנפש דכולה חזא שחיטה היא ע"ש הרי דכל משהו של השחיטה חשוב מתיר ועי' תו' זבחים (ק"י) ד"ה נאי אליבא דר"מ וצ"ע אי שחט ס"א וקיבל אחד דמו ונרקו כו' אי אמרינו מישרי שרי ע"ש ודוק היטב ועכ"פ שוחט וקורע למירמא אימתא אינם מקלקלים פלל דבשעת הקולקול הוא מתקן אבל כל הני פגון זומר וא"צ לעצים ופוחת בית הצנאר ומוחק שלא ע"מ לכתוב וכן הך דקורע הדרנא מהיריעה שהבאתי בכל הני אין התיקון אלא לאחר גמר מעשה ובשעת מעשה מקלקלין הו וכיון שהם מקלקלים תו הו כסותר דקיי"ל דבעינן לבנות במקומו וא"צ לגופו פטור במקלקלים וחיילוק זה קרוב לשמוע וא"כ לענין חובל דרף נקמה שפיר למד הרמב"ם דהוא חייב דהתם התיקון בשטת הקולקול גופה פמו למירמא אימתא ודו"ק שוב ראיתי פעת בגליון רע"א שפינון בפ"י דברי התו' כמש"כ אף לא הביא דברי המג"א הג"ל.

ונה גרם לו שהקשה מהך דהקורע בחמתו ולא הזכיר שהוא קוש' הע"ש וכבר נתבאר ישוב הדבר ת"ל: ומה שהקשה עוד דהא פשיטא דניחא לי' בעצים להשתמש בהן אלא דעתה א"צ להם מ"מ מיקרי צריכה לגופה פההיא דלקמן גבי התולש עולשין ע"ש לא זכיתי להבין דהא מ"מ היכי שהעצים הולכין לאיבוד בשעת מעשה פשוט דהנה א"צ לגופה ופשוט דנה עדיף מהא דאמרי' התם גבי עולשין גופה דבארעא דחבר' ל"ח מיפה הקרקע פינו דלא איכפת לי' נאפשר שנה פוננת ד"ק בעצמו במה שפייס בארעא דחבר' שאין לו המשך עם הקודם ודלגו בדבריו ע"ש: אבל מה שכתבו התו' ו"ל עוד דדמי להך דכובש פבשין דלגופו מותר ולא מיקרי אפי' מלאכה שאינה צריכה לגופה דקיי"ל דאסור

לכתחילה וע"כ דלא הוי מלאכה פלל צ"ע לענ"ד די"ל דהתם אין החסרון משום המלאכה פלל אלא דמן הסתם לא מיקרי משקה אלא היוצא מן הזיתים וענבים אלא דהיכי דגלי דעתא דצריה למימיהו אחשביניהו ומיקרי משקה והוי סחיטה.

אבל סתמא לא מיקרי משקין וממילא אין פאן סחיטה והוי פכובש לתוף הקערה דאוקלא דאפרש הוא אבל פאן לענגן קוצר פשוט דלא שייך זה אלא דלא מתפונן וע"ע: ואגב אכתוב לו מה דתמוה לי פעת ברבריהם בדס"ג שם גבי דיליף אריג ומכשיט כ"ש שפטמא מוכל פלי ופריה והא ההוא בכלי מדין פתיב ופירש"י והתם טומאת מת הוא והקשו בד"ה ההוא בכלי מדין דגיליף שרץ ממת בג"ש דבגד ועור פי היכי דיליף שם בדס"ד לענגן דבר הבא מנזב הסוס ונזב פרי ע"ש ולענ"ד הוא תמוה דהא בחולין (כ"ה) יליף דדבר הבא מן העזים מן הקרנים והטלפים טמא במת והקשו שם דגיליף מג"ש דבגד ועור ות"י דאין ללמוד אלא דומיא דבגד ועור ע"ש וא"כ פשוט דה"נ אין ללמוד אריג ומכשיט ומש"ה בעי ג"ש אחרניא ובדס"ד הקשה הר"א ממיז דלמ"ל פלל ג"ש דבגד ועור הא מסיק דאיפקש שרץ לש"ז וש"ז למת ונילף פולה מילתא בהיקש דבכל התורה למדין למד מלמד וגם בזה יש להתפלא דכאן הניחו בקושל' ובב"ק כ"ה פתבי לתרץ זה בפשיטות דע"כ לאו לכל מילי ילפינו מהיקש ולא בכל מילי בג"ש והוכיחו זה בהרבה ראיות ע"ש והנה לפי סברתם שם מסתמא גם ההיקש דש"ז לשרץ נמי לאו לכל מילי אתי דהא השתא קיימינו בסברא דאין חילוק בין למד מלמד.

ובגדה (דמ"ג) ד"ה מנין לרבות נוגע בש"ז חזרו והקשו דלמה לן תורא הא איפקוש ש"ז לשרץ והוא תימה קצת וה' יאיר עינינו: סימן כב מה שהעיר ידידי נ"י בישוב דברי הרמב"ם סופ"ב מהלכות אה"ט גבי קולית סתומה שחישב עלי' לנקבה דמסקינן בחולין (קכ"ו) דמחוסר נקיבה לאו פמחוסר מעשה והרמב"ם הביא זה לספק לענ"ד דבר ה' אמת בפני רבינו הכ"מ דהי' לו גירסא אחרת בסוגי' הש"ס דכן מוכח בהד"י בדברי התו' שבת (דפ"ד) ד"ה שטהורים בנזב גבי מש"כ דכ"ח המוקף צמיד פתיל חשיב פא לכלל מגע לפי שסתמו עומד להפתח ולא דמי לקולית נבילה דאמרינן בחולין דמחוסר נקיבה פמחוסר מעשה דמי כו' ונדאי אין עונתם דלמה לא אתיא תניא פנותי' דכבר פתבו בכ"ד דלא חש הש"ס לאתויי ת"כ וגם אנכי הוכחתי פן בע"ג (כ"ו) גבי הא דאר"י ונדאי מת מתרפאין מהן לחיי שעה לא חיישינן ומנא תימרא דכתיב אם אמרנו נבוא העיר כו' ולא אייתי ת"כ מב"ק (ד"ס) גבי רעב בעיר פזר רגליה ואומר לכו ונפלה אל מחנה ארם כו' ומפרש מאי ואמר וכ"ת הנ"מ היכי דליפא ספקנפשות כו' ע"ש והוא בהד"י פנותי' דר"י וע"כ דלא חש הש"ס בכל דוכתי להביא ת"כ ולא מקשי מידי וגם למענין בלשון התו' יראה שאין דבריהם סובלין פן פלל וע"כ דגם בגירסתם לא איפשטא האיבעי' ומש"ה הקשו מ"ט לא פשיט מהו בריי' וז"ב וכדבריהם בשפת פתבו ממש בלשון זה בב"ק (כ"ה) ד"ה ומה פפין קטנים ע"ש ובענגן זה תמהתי מכבר בדברי המהרש"א ז"ל.

דהניח בצ"ע בדברי התו' (שם קכ"ה) גבי הא דתנן קולית המת ומוקדשין טמא בין סתומים בין נקובים וקולית נבילה סתומה טהור ובגמרא דייק גבי מת נוגע אין מאהיל לא ובתד"ה נוגע כו' וי"ל דאנהל הו"ל למתני פיון דאין עצם מטמא באנהל כו' אע"ג דלא הוי מאהיל דומיא דנוגע דנוגע בכ"מ טמא ומאהיל לא הוי אלא פנגד המוח כו' וכתב

דְּדַבְּרִיהֶם אֵינֶן מוֹכְנִין דְּבִשְׁמַעְתִּין דְּלַעִיל גַּבֵּי שְׁנֵי עֲצָמוֹת וְעַלֵּיהֶם שְׁנֵי חֲצָאֵי זִיתֵי בְּשׂוֹר
וְהַכְּנִיס רְאֵשֵׁיהֶן הַשְּׁנַיִים לְבֵית טָמֵא וּמוֹקֵי לֵה אוֹ בְּיַד אוֹ בְּשׂוֹמֵר מוֹכַח דְּמִטְמֵא נְמִי אִפִּי
שְׂלֵא פְּנֹגַד הַמּוֹחַ וּמִטְעֵם דְּשׂוֹמֵר מְכַנִּס וּמוֹצִיא וְכַדְפִּירֵשׁ"י שָׁם וּצ"ע עכ"ל.

וְשׂוֹמֵר דְּמָרָן לֹא יִדְעָנָא דְּהָא מִתְּנִי חֲשִׁיב מְאֵי דְּקוֹלִית הַמֵּת עֲדִיף מְקוֹלִית נְבִילָה וְכִינּוֹן
דְּבַנְבִּילָה קוֹלִית סְתוּמָה לֹא הֵנִי שׂוֹמֵר מְשׁוּם דְּיִלְפִינּוּ מְקַרָּא דְּשׂוֹמֵר בְּעֵי בָּא לְכָלֵּל מַגְע
פְּמְבּוֹאָר בְּסוּנְגָּי וּא"כ כ"ש דְּבָמֵת לֹא הֵנִי שׂוֹמֵר קוֹלִית סְתוּמָה דְּהָא הַתּוֹ' (סוּף דְּקו"ח)
ד"ה וְהַבֵּית מְאֵהִיל הָאָרִיכוֹ דְּשׂוֹמֵר בְּמֵת נְפָקָא לָן בְּמַה"צ מְנַבְּיָלָה וְתַנּוּר וּא"כ מַה דְּלֹא
הֵנִי שׂוֹמֵר בְּנְבִילָה כ"ש דְּלֹא הֵנִי שׂוֹמֵר בְּמֵת וְאִי דְּרָשׁ"י שָׁם בְּהַכְּנִיס רְאֵשֵׁיהֶן הַשְּׁנַיִים
פִּי דְּאֵיירִי בְּקוֹלִית סְתוּמָה וְנִרְאָה שְׂלֵזָה פִּינּוֹן הֵרַב בְּמֵאֵי דְּמִסִּיק כַּדְפִּירֵשׁ"י שָׁם אַבְּל וְדָאֵי
ע"כ צ"ל דְּאֵיירִי בְּחִישָׁב עֲלִי לְנֹקְבָה דְּמִסְקִינּוּ דְּלֹאוּ מְמַחְסְרֵן מַעֲשָׂה וּלְפִי מַה שֶׁהוֹכַחְנוּ
בְּשִׁי הַר"ם וְתוֹ' דְּהוּא אֵיבְעִיָּא דְּלֹא אֵיפְשָׁטָא ע"כ נְאָמֵר דְּאִוִּיקְמֵתָא דְּשׂוֹמֵר יְסִבּוֹר הַכִּי
וּמ"מ פִּינּוֹן דִּי"ל דְּאֵיירִי בְּיַד לֹא מְצִינּוּ לְמִיפְשָׁט מִינְהָ] אַבְּל מִתְּנִי דְּקָאֵי בְּגוּוֹנָא דְּלֹא הֵנִי
שׂוֹמֵר בְּנְבִילָה כ"ש בְּמֵת דְּלֹא הֵנִי שׂוֹמֵר וּמִש"ה יָפָה הוֹכִיחוּ דְּאֵי בְּאִוִּיקְלָה ע"כ לֹא מְצִי
לְמִתְּנֵי אֱלֵא פְּנֹגַד הַמּוֹחַ וּז"ב: וְכַתּוֹ' שָׁם (ל"ה) גַּבֵּי נְאָמְנוֹת ע"ה עַל הַתְּרוּמָה דְּאֵם אֲמֵר
הַפְּרָשָׁתִי לְתוֹכָה רְבִיעִית קוֹדֶשׁ נְאָמֵן וְהַקְּשׂוּ בְּתוֹ' דַּא"כ אֲסוּרָה לְכַהֵן דְּמַעֲוֹרָב בְּהַ קוֹדֶשׁ
וְתוֹ' ע"י בְּרִירָה דִּיאֲמֵר רְבִיעִית שְׂאֵנִי עֲתִיד לְהַפְּרִישׁ יֵהִי קוֹדֶשׁ וְלַעֲנֵד צ"ע דְּהָא הַךָ
מִתְּנִי בְּחִיגָה מוֹקְמִינּוּ לְהַ תְּתֵם פְּרַבֵּי ע"ש וְשְׁמַעִינּוּ לִי לְרַבֵּי בְּגִיטִין (מ"ז) גַּבֵּי יִשְׂרָאֵל
וְעוֹבֵד פּוֹכְבִים שְׂלֵקְחוּ שְׂדֵה בְּשׂוֹתְפוֹת דְּטָבֵל וְחוֹלִין מְעוֹרְבִין זֶה בְּזֶה דְּלִי"ל בְּרִירָה
וּמוֹקְמִינּוּ לְהַ תְּתֵם בְּסוּרְיָא דְּהֵנִי דְּרַבְּנּוֹן וּאִפ"ה לִי"ל בְּרִירָה וְלְכָאוּרָה הֵנִי נִרְאָה בְּפִשְׁטוֹת
כַּמִּש"כ הַתּוֹ' בְּכ"ד לְחֻלְק דְּבְּמִקּוּם שְׁמַפְרֵשׁ וּמִתְּנֵה בְּהַדְּנֵי אֲמַרִינּוּ בְּרִירָה טָפִי אַבְּל פֶּאֵן
ל"ג לֹמֵר פֶּן דְּהָא מְשַׁמַּע דִּישְׂרָאֵל וְעוֹבֵד פּוֹכְבִים שְׂוֹתְפִין לַעֲוֹלָם סְבֵל וְחוֹלִין מְעוֹרְבִין
וְלִי"ל תִּקְנָה פְּלֵל וְאֵי פְּשַׁמְתְּנָה בְּהַדְּנֵי אֵית לִי לְרַבֵּי בְּרִירָה הו"ל לְמִימֵר דְּבִשְׁעַת זְרִיעָה
יִתְּנוּ דְּכַל שְׂעִינֵעַ לְחֻלְק הַעֲוֹבֵד פּוֹכְבִים יֵהִי שְׁלוֹ מְעִיקְרָא וְע"כ נִרְאָה דְּלְרַבֵּי לִי"ל פְּלֵל
בְּרִירָה אִפִּי מִתְּנֵה בְּפִירוּשׁ וְלוֹלָא דְּבִרְיָהֶם הִי נִרְאָה לִישָׁב קוֹשְׁיָתֶם דִּינִי הַקְּדֵשׁ כ"ז
שְׂלֵא נְתַקְדָּשׁ בְּכ"ש יוֹצֵא לְחוֹלִין ע"י פְּדִי וְכְגוּוֹנָא דְּאֲמַרִינּוּ בְּגִדְרִים (נ"ח) דְּהַקְּדֵשׁ הֵנִי
דְּבָר שְׂיֵשׁ לוֹ מִתִּירִים וְע"ש בְּר"ן דְּהַקְּדֵשׁ ב"ה מוֹתֵר בְּפְדִי וְה"נ כ"ז שְׂלֵא נְתַקְדָּשׁ בְּכ"ש
יֵשׁ לוֹ פְּדִי וּמִפְרִישׁ אַחַת וּמִתְּנֵה אֵם זוֹ הַקְּדֵשׁ טוֹב וְאֵם לֹאוּ יֵהִי מְחֻלְלָל ע"ז וְכַה"ג תְּנִינָא
גַּבֵּי שְׁנֵי סְלַעִים שְׁנַתְּעָרְבוּ ע"ש וְהַתּוֹ' בְּזַבְּחִים (דפ"ח) ד"ה מִן הַמְּדוּנָמַע מְפָרְשִׁים דְּאֵינּוּ
מִקְדִּישָׁה עַכְשָׁיו פְּלֵל אֱלֵא מְפָרִישָׁה לְצוּרָה הַקְּדֵשׁ ע"ש וְדו"ק: סִימָן כַּג מַה דְּבָדַק לִי מֵר
בִּיבְמוֹת (ד"ה) גַּבֵּי הָא דְּבַעֲי לְמִילָף עֲשֵׂה דוֹחָה ל"ת מְנַזִּיר מְצוּרָע דְּעֲשֵׂה דְּגִילּוֹת דְּמְצוּרָע
דְּחִי לֹאוּ דְּהַקְּפָה דְּנַזִּיר וְדְּחִי מַה לְנַזִּיר שְׁכֵן יִשְׁנּוּ בְּשִׂאלָה וְהַקְּשָׁה דְּאִדְרָבָה פִּינּוֹן דְּיִשְׁנּוּ
בְּשִׂאלָה אֲפָשֵׁר לְקַיָּים שְׁנֵיהֶם וְקִי"ל דְּלֹא דְּחִי הֵנִי בְּפִשְׁטוֹת י"ל פִּינּוֹן דְּקָרָא אֵיירִי
בְּנַזִּירוֹת מְצוּנָה פְּדָאֲמַרִינּוּ בְּרִישׁ סוּטָה לְמַה נְסַמְכָה פְּרִשְׁתָּ נַזִּיר לְפְרִשְׁתָּ סוּטָה לֹמֵר שְׂכֵל
הַרְוָאָה סוּטָה בְּקִילְקוּלָה יִזִּיר עֲצָמוֹ מִן הַיִּין א"כ שְׂאֵלָה הֵנִי עִיקוֹר מְצוּנָה וְכַדְאֲמַרִינּוּ
בִּיבְמוֹת (ד"כ) דִּיבּוּם דוֹחָה ל"ת אִי דְּאֲפָשֵׁר בְּחִלְצָה עִיקוֹר מְצוּנָה הוּא וְה"נ שְׂאֵלָה הֵנִי
עִיקוֹר מְצוּנָה נַזִּירוֹת פִּינּוֹן דְּאֵיירִי בְּמְצוּנָה לְהַזִּיר וְהוּא פְּשׁוּט עוֹד נ"ל לְדַקְדָּק מְדַבְּרֵי רִש"י
שְׂפִי בְּד"ה שְׂכֵן יִשְׁנּוּ בְּשִׂאלָה יִשְׂאֵל לְחַכְּם וְיִתִּיר לוֹ הַלְּכָף אֲתִי עֲשֵׂה וְדְּחִי לִי דְּדַקְדוּק
דְּבָרִיו מוֹרִין בְּהַדְּנֵי דְּכָאֵן אֵינּוּ בְּגִדְרֵי דְּחִי אֱלֵא דְּכָמוֹ דְּקָבְעָה הַתּוֹרָה הַתֵּתֵר לְנַזִּירִים ע"י

שאלה ה"נ קבעה היתר במקום עשה וא"כ לא שינה פלל אפשר לק"ש בשאלה דזה נמי היתר הוא לנדרו ולא הצריכתו תורה פאן שאלה פלל ובאמת סברא זו נראה נכון מאוד דאי הוא מטעם דחי' ואיסור נזירות קאי עלי' אלא דנדחה מפני מצות גילוח צריה להבין הא אמרינו בריש נזיר (ד"ג) מיין ושכר נזיר לאסור יין מצנה פניין הרשות דנזירות חלה על ד"מ ואי פאן נמי יש חלות לאיסור נזירותו למה אינו חל על מצות גילוח פי הכי דחל התם על יין מצנה וע"כ דאינו דין דחי' פבדעלמא אלא דכאן גזה"כ להתיר לו ובאמת צ"ע על ס"ד דהש"ס למילף מפאן עשה דוחה ל"ת דהא ע"כ אינו פלל מדין דחי' דהא חזינו גפי יין דחל על ד"מ ואינו נכנס פלל בגדר דחי' משום דהנזירות חל על המצנה וא"כ הלא לענגן גילוח ע"כ גזה"כ הוא ואי דשאני התם דמעיקרו איפנין על מצנה אבל הלא אמרינו דלא פינון במקום מצות גילוח חדא דא"כ אפתי לא שינה פאן עשה דוחה ל"ת דהא משום דלא איפנין הוא ועוד בהנזיקה לגילוח צרעתו קודם נזירות מאי איפא למימר ולכאורה הי' מקום לומר לפי מש"כ התו' בשבועות (כ"ה) ד"ה חנומר דמש"ה נזירות חל על דבר מצנה הגה"ה משום דהני פולל יין הרשות (ובעיקר דברי התו' יש לעיין לכאורה דאי הא דנזירות חיילה משום פולל א"כ למה איצטריה קרא ותורא בנזירות דחיילה על דבר מצנה הא בדכ"ד שם ד"ה אלא הן הכי מש"ל הביאו דברי הירושלמי דאף נשבע לבטל את המצנה חל בכולל עיין שם ואפ"ל דבאמת שבועה יליף הירושלמי מנזירות דהא טעמא דלא חנייל נשבע לבטל את המצנה ונדרים חנייל היינו משום דשבועה מיסתסר נפש' וכיון דגם נזירות הוי מיסתסר נפש' יד וחל אבל גילוח דכל השער הוי מצנה ואין פאן פולל י"ל דשפיר לא חיילה ואין לומר דאפתי הוי פולל דהא פולל איסור יין וטנומאה וגילוח דאינו משם אחד וכמש"כ התו' ביבמות (דל"ב) ד"ה איסור פולל דא"א ונעשית חמותו לא חשיב פולל אף שפאסר בשאר קרובות דאינו משם אחד ע"ש וה"נ פיון דאינו משם אחד לא חשיב פולל וא"כ לכאורה שפיר י"ל דמש"ה לא חנייל לבטל מצות גילוח אבל גם ז"א דא"כ אפתי א"א למילף עשה דוחה ל"ת דהא משום דלא חנייל הוא ועוד דנדאי הוי הלא ג"כ פולל דכולל גילוח שקודם מצות גילוח מצורע וגילוח דאחר' ובכי ה"ג נדאי הוי נמי פולל פדמוכחבכ"ד ואי יש פאן איסור נזירות וחל בכולל ה"נ שבועה נדאי הוי חנייל גם אד"מ פההיא וצ"ע דיון מצנה וע"כ דהוא היתר פאן וצ"ע ע"כ נראה דבאמת זהו פנונת הש"ס שישנו בשאלה ועיקר הפנונה דכאן הוא היתר פדין היתר שאלה ובנה א"ש ליישב קושית התוס' בד"ה שפן ישנו בשאל דהקשו בסוגיא דנזיר דאמר בעלמא ליפא למילף מפהו ונזיר מצורע דאיפא למיפריה פדאמרן פי' פהו שאינו שנה בכל ונזיר שפן ישנו בשאלה ותמהו דכיון דאין הפרכות שוות גילף במה"צ ולפי דברינו א"ש דנזיר דהוי היתר אינו מדין דחי' פלל ואינו נכנס פלל במה"צ ומפהו לחודי' ליפא למילף דאינו שנה בכל וזהו פנונת הש"ס בנזיר ע"ש אבל לפי זה לכאורה יקשה עלינו מסוף דבריהם דהא הקשו דאיפא נמי מילה דדחי' צרעת דהוי ל"ת ועשה ותי' דכיון דממילה וחדא מהני או פהו או נזיר הוי מצינו למילף הוי אידך ותורא לש"כ ואין מלמדיו.

ולפי דברינו דנזיר אינו פלל בגדר דחי' א"כ גילף מפהו ומילה במה"צ אבל באמת נראה לי דבל"ה קשה לפי שי' דא"כ לר"י דסבר מלמדיו ואיצטריה תרי קראי ותורי גילף דעשה דוחה ל"ת ועשה ואין לומר דלר"י אין ה"נ דדחי דא"כ תיקשי סוגי' דסוף חולין

דפריה קרא דעשה דטהרת מצורע אינו דוחה שילוח הקן שה"ק עשה ול"ת ובעי לאוקמה דעבר ושקלי דלאו עברי נעשה הוא דאיכא ופריה הניחא למאן דתני קיימו כו' ותו לר"י דאמר שלח מעיקרא משמע עשה נמי ליכא.

ומאי פריה לר"י הא לדידי מלמדיו ואית לן למילף דעשה דוחה ל"ת וענה וא"כ גם אמעיקרא הו"א דדחי ע"כ נראה דבאמת נזיר שפיר הני היתר וליחא פלל בגדר דחי ומ"מ מהא דדחי גילוח מצורע איסור הקפה דכהן והא דדחי מילה לצרעת ליכא למילף דשניהם הותרו מפללן הקפה כמש"כ התו' הגי' בנזיר שם דאיכא למיפרך קאי אדרב דלקמן דמקיל אדם כל גופו בתער ומסיק פיעין תער ע"ש) ונראה לפרש דאף דרב קאי בכל הגוף ולענין לא ילבש גבר כו' מ"מ גם הקפת הראש נכלל בזה דאינו אסור אלא בתער ממש דווקא ובמספרים ומלקט ורהיטני לא מיתסר וכעין זה אמרינן נמי גבי צרעת בשבת (קל"ג) דלעשות אי אפה עושה אבל אפה עושה בסיב שע"ג רגלו וע"ש דה"נ הותר טפי מבצלמא ואיכא פרכא שנה בתרונהו ולק"מ ודו"ק אבל נזיר שפיר י"ל דהוא גופי מדין התרת חכם פנ"ל ויתישב היטיב קושיתו דמר דאין אנו צריכין פאן היתר אחר דנה גופיה היתר הוא וכנ"ל: ונהה בר"ה (דכ"ח) גבי הניחין במחנה, חקת שנתערב במתן ד' דפליגי ר"א ור"י אם ינתנו במתנה אחת או בד' ולכאורה שם יש להקשות כהו' דמר הא אפשר לשאול על אחת ולא יעבור פלל ונהה במתנה אחת י"ל דהיינו בבכור כמש"כ שם התו' אבל מתן ד' דע"כ הני בהנהו דאקדשינהו איהו הא אפשר בשאלה ונהה לרבנן דר"י דאית להו דם מבטל דם אלא דעולין אין מבטלין זא"ז י"ל דמתן ד' הוי רובא אלא דמ"מ מתן אחד לא נתבטל דעולין אין מבטלין אבל אם נשאול עליהן ולא הוי עולין א"כ יתבטל ניתנין במתנה אחת ברובא ואנו מבטלין ממנו מצות זריקה ועי' סוגיא דזבחים (דפ"א) דבאמת רבנן דר"י תני לה גם בעי לאוקמה דהרוב ממתן ד' ע"ש היטיב עוד נראה ליישב לכו"ע דהא באמת לאו גמור ליכא פאן דלא נאמר כל תוסיר ובל תגרע אלא פשהוא בעצמו וא"כ אם נשאל עכ"פ הוי איסור חולין לעזרה דהוי מדרבנן עכ"פ ועוד נראה לפי מש"כ הנתיבות ברס"ר דקדשים שמשחטו בעזרה הוי בתרומה בינן פהו דא"א למשאל עליו וא"כ א"א פאן פלל בשאלה וז"ב: צריף לי עיון פעת ברמב"ם (פ"ד דע"ג) הננה משלל עיר הנדחת לוקה אחת משום לא ידבק בידה מאומה מן החרם ובפ"ב שם כתב דהנהנה מעבודת פוכבים וכל משמשי לוקה שמים משום לא תביא תועבה ומשום לא ידבק והוא מסוגי' דהש"ס פסחים (דמ"ח) ומפות (כ"א) וא"כ למה לא הוי פלאו שפכלות דאין לוקין עליו כמו לא תעבדם בסנהדרין (דס"ג) ע"ש וכה"ג פתבו התו' בשבת (דפ"ה) גבי דיליף ניקת זרעים מלא תסיג גבול והקשו דא"כ זורע פלאים ילקה שתימותי דלא תסיג גבול הוי לאו שפכלות דכולל הסגת גבול קרקע ע"ש ודוחק לומר פאן דכיון דאיסור עיר הנדחת פא ע"י עבודת פוכבים הוי פגעין אחד וכעין שפתבו התו' בסנהדרין שם לענין מלאכת יו"ט דהוא דוחק גדול ועוד דאם נימא דהם דין אחד א"כ בשלל עיר הנדחת לילקי נמי משום לא תביא תועבה דהא בהאי קרא פתיב פי חרם הוא ועיין תו' קודשין (דנ"ו) ד"ה המקדש באיסורי הנאה פתב דלא תשיב התם במתני' דהמקדש באיסורי הנאה מקדש בעבודת פוכבים משום דלא שייף למיתני מקרו וקודש בדמיהו מקודשת דעבודת פוכבים תוספת דמי ע"ש וא"כ י"ל דנמי הא דלא תני המקדש בשלל עיר הנדחת וכעין דאמרי' בחולין (ק"מ)

למעוטי ציפוני עיר הגנחת ע"ש וע"כ נאמר כפי' התו' דהיא נמי הוי פֿעבודת פּוכבים דתופסת דמי' ובאמת הך חרם מייירי נמי בשלל עיר הגנחת מיהו לא משמע פּו בדברי רש"י ריש חולין (ד"ד) ד"ה מפני שהו מחליפין דכתב דאין לה איסור הנאה תופס חליפין כ"א עבודת פּוכבים והקדש ושביעית ע"ש ולא חשיב שלל עיר הגנחת ומשמע דאיהו לא הוי בכלל חרם וצ"ע ובאמת י"ל דהך לא ידבק לא קאי פּלל אשלל עיר הגנחת והא דאמרינן בכ"ד דאיסור הנאה הוא הוי משום דאית בי' מצות שריפה פּמו כלה"כ דדרשינן בקידושין (נ"ז) פּו תוקד אש ומש"ה אסור בהנאה ויש ליתן טעם אף דהאי לא ידבק פּתיב גבי עיר הגנחת מפנינן לי' מיינן' משום דדרשינן בע"ג (ל"ד) דפרש עגלי עבודת פּוכבים אסור בהנאה משום דכתיב לא ידבק בידך מאומה מן החרי והאי דרשא ודאי לא אפשר לאוקמי בפרש עגלי עיר הגנחת דפשיטא דפרש אסור דלא גרע מעפר עיר הגנחת דמבואר בחולין סו"פ כ"ה דאסור בהנאה ע"ש: וא"כ ע"כ האי לא ידבק קאי בעבודת פּוכבים אבל איסור עה"נ שפיר י"ל דלא הוי פּלל מהאי קרא אלא משום מצות שריפה מיהו רש"י בחולין סו"פ כ"ה שם בד"ה וקא א"ה הוא פּי' בהדנ' דכתיב לא ידבק בידך מאומה מן החרם ע"ש וצריף להתיישב בדבר ליישב פּל הדרשות וה' יאיר עיינו: סימן כד מה שפתיב ידידי נ"י להקשות ביבמות (נ"ט) גבי הא דא"ר נבעלה שלא פּדרפה פּסולה לפהונה ומסיק דרב דאמר כר"א ופריף אי כר"א ת"ל דהויא זונה דהא אר"א פּנוי הבא על הפנויה עשאה זונה דמאי פּריף לרב תיקשי אליבא דר"א גופא קרא דבתולה ולא בעולה ת"ל דהוי זונה וכתב דקרא י"ל לעבור עלי' בלאו ועשה הגה לענ"ד עדיין אינו מיושב בזה דהא בסנהדרין (דנ"א) מסיק גבי בת פּהו שזינתה דברינ' דתני יכול אפי' חיללה שבת ר"ש היא דאית לי' שריפה חמורה והא דתני התם יכול אפי' פּנוי' אע"ג דכתיב לזנות היינו כר"א דפנוי הבא על הפנוי' עשאה זונה וא"כ לדידנ' נמי ע"כ צ"ל לעבור בלאו ועשה וביבמות (ע"ו) תנן דר"ש אית לי' דמצרי ולא מצרית ק"ו מעמוני ומואבי ואמרו רבנן דיש תשובה ומפרש בגמרא דעירות וחלל מח"ע תוכיח ור"ש אית לי' דליכא חלל מח"ע ולא ס"ל כראב"י ובברייתא שם אר"ש הלכה אני אומר ועוד מקרא מסייעני בנים ולא בנות וערש"א דהקשה דלמ"ל קרא הא נפיק לי' מק"ו וכתב דבאמת לא איצטריף לי' הך דרשא ואיצטריף לכדדריש לקמן אילו נאמר דורות ולא בנים הייתי אומר לאותן העומדים בהר סיני דאתי אליבא דר"ש כמש"כ התו' ולענ"ד לא ידעתי להלום דבריו לומר דלא איצטריף לי' להך דרשא ובהדנ' דריש הכא בנים ולא בנות והך דרשא דלקמן נ"ל דתתתי ש"מ דהנה התו' בב"ב (קט"ו) ד"ה בן פּתבו דזרע משמע פּשר אבל בן משמע אפי' פּסול ע"ש וא"כ הכא דאיירי בכשר א"כ אף דאיצטריף לאפוקי ממשמעוּתא דדורות דמשמע לאותן שזולדו בהר סיני מ"מ הו"ל למכתב זרע דמשמע פּשר וע"כ דאתי לאפוקי בנים ולא בנות ויש פּאן שני תורים לדרשא וא"כ אפתי תיקשי דהך דרשא למ"ל הא נפקא מק"ו ע"כ נראה ברור דבברינ' חזר בו ר"ש ואית לי' כראב"י דיש חלל מח"ע וא"כ יש תשובה ומש"ה צריף קרא וז"ב והשתא אי ס"ד דבעולה לא משפחת לה אלא אי הויא זונה א"כ הוי לאו ולא משפחת פּלל חלל מח"ע וא"כ אפתי ליכא תשובה פּלל לר"ש דמה להני שפּו לאו כדפירש"י וע"כ צ"ל פּדתי הש"ס דאיכא בעולה בלא זונה ובממאנת.

ובבאמת צריך לי עיון בפירוש"י דפי' ח"ע פגון בעולה דליכא למ"ד דביאה שלא לשם
אישות הניא זונה אלא ר"א ונלא קיי"ל פנותי' דלמ"ל בכך הא מסיק בש"ס לעיל דמשפחת
אפי' לר"א בעולה בלא זונה ובממאנת וכ"ש ר"ש דמבואר בהד"ל בסנהדרין דס"ל כר"א
וע"כ בממאנת וצ"ע] ואע"ג דהתו' בסנהדרין שם פתבו דאפי' לר"ע א"ש פיון שנעשית
זונה בביאות הרבה ע"כ צ"ל דס"ל להש"ס זה דוחק דא"כ למ"ל למימר כר"א דלית
הילכתא פנותי' פדאמר ביבמות (ס"א) הו"ל למימר כר"ע וע"כ דס"ל דזה דוחק דמי
פתיב ביאות הרבה בקרא וז"ב וע"כ דר"ש כר"א ונהקן' תזקה ע"כ נראה דהנה בתו'
הש"ס בממאנת צריך להבין לכאורה דכיון דקידושי קטנה מדאורייתא לאו פלום הוא
א"כ אפתי הוי ביאת זנות וצ"ל דמ"מ פיון דהוא מיפיון לקידושין אף דמן הדין אינו
קידושין פיון דאין העיפוב אלא מצד הדין דאין קידושי קטנה פלום מ"מ פיון דאיהו לא
מיפיון לביאת זנות לא הניא זונה ועי' יבמות ריש ב"ש (דק"ז) וב"ה פיון דאיכא פתובה
וקידושין לא אתי למימר בעילת זנות וי"ל דכן הוא האמת ודו"ק אורה צריך להבין
דלמ"ל לדחוקי בהכי לוקי בפשיטות בקידושי תנאי דבשעת קידושין שניהם נתפוננו
לקיים אלא דאח"כ איבע דנתבטל התנאי דבהא נדאי לא שייך זנות פיון דבשעת מעשה
לקידושין נתפוננו ועי' תוס' ר"פ ב"ש שם דבאמת יש תנאי בנישואין ומשמע דשרי בכך
ולא מיקרי בעיל' זנות דאל"ה לא הול"ל דאין רגילות אלא דהנה איסו' וזה נדאי דוחק
דממאנת באמת היינו קידושי תנאי וכמסקנת הש"ס בסו"פ נושאין על האנוסה דכבר
פתבו התו' בריש מכילתין דקידושי טעות אפי' מאון א"צ ונהיה דנושאין על האנוסה
ע"כ צ"ל דלפי המסקנא הדר בי' מהא דאמר בממאנת ואף דלא אמר אלא הוא לפי שלא
נזכר אמור קודם וכמש"כ התוס' בכ"ד ונראה דהוצרך להך שינויא אליבא דרב דאר"א
בכתובות (ע"ד) אפלוגתא דרב ושמואל דהפל מודים דמקדש על תנאי ובעל צריכה
הימנו גט וע"ש בתו' דקבלה הי' בידו כף אליבא דרב ושמואל אבל תנאי נדאי פליגי בהא
ור"ש פליג בהד"ל גבי הריני בועליך ע"מ שינראה אבא דסבר לא רצה האב אינה מקודשת
וכן ר"א שם לפי גי' שלפנינו בהא דהחזירה פשהיא קטנה וגדלה אצלו דסבר דאינה
מתניבמת לפי שאינו בועל לשם קידושין לפי מאי דגרסינו בהא קמיפליגי וע"ש ברש"י
וא"כ נראה דהמקשה נמי ל"ק לי' אלא בהך סברא דקידושי קטנה פיון דאינה ראוי'
לקידושין כל סבר דהוי ביאת זנות אבל קידושי תנאי דמעיקרא לקידושין קיימא שפיר
הוי ניחא לי' דבכה"ג לא הניא רנה להר ונהנה א' כ תנחזיזנה ומש"ה לר"א ולר"ש
דמסקינו בסנהדרין דסבר כר"א לא קשי' לי' דא"כ בעולה דקרא המ"ל דשפיר י"ל
בקידושי תנאי אלא דלרב דסבר אליבא דר"א בכתובות שם דצריכה גט והוא מדאו'
פמבואר שם בתו' ובר"פ ב"ש (דק"ז) דמפרש טעמא דב"ש דאין ממאנין נשואות גזירה
שמה יאמרו יש תנאי בנשואין וע"ש בתו' דהיינו כר"א ומבואר דהיינו מדאו' מדגזרינן
משום הא וא"כ ליכא לאשכוחי בקידושי תנאי וקטנה הוי ס"ל פיון דאינו ראוי' לכל
לקידושין הוי ביאת זנות והקשה שפיר ודו"ק עומד אני פעת בתקירה בנפל הבית עליו
ועל בנו אי אשתו צריכה חליצה ולכאורה לפי שי' ר"י בב"ב (קנ"ח) ד"ה ובה"א דלהכי
בנפל הבית עליו ועל אמו הוי בתזקת הבן לפי שאם האם מת ראשון הוי דרוך פורעניות
ועומד לירש בחיי' ע"ש היטיב ועיקר הדבר דהוי פורענות גלמד מר"פ י"ג דהאב את
הבנים הוי דרוך פורענות ועומד בתזקה שבהן ימות קודם וכיון דמהני לענין ממונא כ"ש

דמהני לענגן איסורא דהא קיי"ל אין הולכין בממון אחר הרוב ובאיסורא הולכין ומיהו נראה דבהך דהכא הוי אוליגו נמי בטר רובא פינו דאין האחד מוחזק יותר מחבירו וכמש"כ התו' בב"ב (כ"ג) לענגן מציאה דהולכין לכו"ע אחר הרוב לפי שאין פאן חזקת ממונא ע"ש וה"נ דכנותה מיהו מ"מ עדיין יש ללמוד מפאן דהא בב"מ (דכ"ז) מבואר דאי מהדרין אבידה בסימנים ה"נ מהדרין גט אשה ע"ש ואף דליפא התם חזקת ממונא וכנ"ל אפ"ה ילפינו מינן' גם לענגן גט וה"נ פינו דמהני לענגן ממונא ה"נ לענגן איסורא ונה ודאי אף שכ' התוס' לשון תקינו דלהוי בחזקת הבן ודאי ל"ד תקנת חכמים דלמה יתקנו פן להוציא מן היורשין אלא דהוי עומד בחזקת שהאם תמות קודם וה"נ לענגן יבום ואע"ג דאינהו לא כ"כ אלא למ"ד בחזקת הבן אבל אנו קיי"ל כמ"ד בחזקת יורשי האם י"ל דאינהו נמי לא פליג אלא לפי שסבור דהחזקה נחלה באותה שבט הוי בחזקת ממונא ול"מ סברא זו דעומד לירש לאפוקי ממונא אבל בעיקר הסברא מנלו דפליג.

על מ"ד בחזקת יורשי הבן וא"כ באיסור שפיר נוכל לסמוך גם לדידן' שוב ראיתי דלדידן' ע"כ ליתא דהא ב"ש ודאי ע"כ ליי"ל האי סברא לגמרי ולא משום דמוכח מהא דסברי בהך דנפל הבית עליו ועל אמו יחלוקו דבהא י"ל דהוי נמי משו' דהחזקה נחלה באותה שבט ולענגן איסורא מודו אלא יש להוכיח פן מהך דנפל הבית עליו ועל אביו והי' עליו פתובת אשה וב"ח דאית להו יחלוקו משום דשער העומד לגבות פגבוי דמי וא"כ פינו דכגבוי דמי ונהי שניהם מוחזקין שוין א"כ הו"ל לאוקמה בחזקת הבן טפי משום שהוא עומד לירש דהוי דרף פורענות ואי"ל דמ"מ ס"ל דבאמת עומד לגבות לחוד לא הוי מהני אלא דב"ה ס"ל דאינו פלל פגבוי ונהי לגמרי לאפוקי ממונא דל"מ הך חזקה דעומד לירש וב"ש סברי דאינו אלים כ"כ חזקת ממונא פאן פינו דעומד לגבות ומ"מ חזקה הוי ונהי ספיקא ומש"ה חולקין אבל בעלמא הוי חזקה מעליא דז"א דהא ב"ש ס"ל בכ"ד דב"ח גובה מספק וע"כ דהוי לגמרי פמוחזק וכן בר"פ ארוסה אית להו דאינו שותות ואפ"ה נוטלות פתובה אף דהוי ספיקא וע"כ דלגמרי הוי פגבוי ומיקרי ג"כ מוחזק פבעלים וא"כ הך חזקה שניהן בשוה ואפ"ה ליי"ל פלל הך סברא דעומד לירש וא"כ בשלמא למ"ד בדר"ע דהוי בחזקת הבן ופליג אב"ש בהך סברא קיי"ל כר"ע אבל למ"ד בדר"ע בחזקת יורשי האם וא"כ לא מצינו מאן דפליג אב"ש בהך דלי"ל הך חזקה פלל וא"כ לדידן' ע"כ ליי"ל הך חזקה פלל וכןותיה קיי"ל שוב נראה לי ראי' ברורה מרש"י סו"פ האשה שלום גבי האשה שהלכה היא ובעלה ובנה למדינת הים ובאה ואמרה מת בעלי ואח"כ בני נאמנת ופירש"י משום דמעיקרא הוי בחזקת פטורה משום דהוי מוקמינו לבן בחזקת קנים והפה שאסר הוא הפה שהתיר ומשמע דווקא משום דלא נודע לנו דמת הבן אלא על פיה ואית לה מגו הא איפא עדים דמתו שניהם ואינו יודעין איזה מת ראשון אסורה וע"כ דלא אמרינו שיהי חזקה דהאב מת ראשון ודווקא דלא נודע לנו ממיתת הבן פלל מוקמינו לי' בחזקת קנים הא נודע לנו שמת ואינו יודעין איזה מת קודם הוי ספק השקול ואסורה וצ"ע: סימן פה מה דבדק לי מר אבא בההיא דפסחים (כ"ה) גבי בשך בחלב שלא פדרף הנאתו דאמר ואפיי להכי לא פתיב אכילה בגופה לומר שלוקין עליו שלא פדרף הנאתו הנה מדברי הרב בק"נ פרק זה (אות י"ד) דהקשה דגבי הקדש נמי ליתסר שלא פדרף אכילתו דלא פתיב בי' אכילה בגופו ואי דילפינו חטא חטא מתרומה נימא נמי דלהכי לא פתיב אפינה בגופה דאפי' שלא כד"ה פדאמרינו גבי

בב"ח ע"ש נראה שבהבין בפשט הסוג' דהא גופה דלא פתיב לשון אכילה בגופה הוי הוכחה דאפ' שלא כד"ה וגם לפי"ז יש ליישב בפשיטות דגבי הקדש ליכא למילף מהא דלא פתיב אכילה בגופה דהה"ג"ש מתרומה בלא"ה איצטריף לכמה דרשי דבזבחים (ד"מ) דריש מינ' לענן קדשי עובד פוכבים ובמעילה (י"ח) לענן מחובר ע"ש ובכ"ד והה"ג סברא ליכא למידק אלא לענן בב"ח דהכא דלא יליף מינ' אלא הה"ג מילתא וא"ש אבל באמת אין דעתי נוחה בקה דלא מצינו פי הה"ג סברא בכל ג"ש שבש"ס למידק למה לא פתיב בגופה והרבה גופי תורה לא נלמדו אלא בג"ש והוא תמוה להחמיר בלמד יותר ממלמד ובה מצינו פלוגתא בג"ש אי דון מינה ומינה או אוקי באתרה והיינו בהנה דנין דמצינו גבה מפנרש איפכא אבל לא להחמיר ממילא בזה ולחומר הקוש' נראה בביאור סוג' זו דהנה בחולין (דקי"ג) פליגי ר"א ור"א במבשל חלב בחלב אי לוקה ואמר בחד לישנא דבאכילה כו"ע לא פליגי דלא לקי דאין איסור חע"א פי פליגי בבישול מ"ד לקי חד איסורא הוא ומ"ד לא לקי להכי אפק' רחמנא לאכילה בלשון בישול מאן דלקי באכילה לקי בבישול ואי לא לקי באכילה לא לקי בבישול ומותיב להה"ג לישנא מברייתא דתנא דהמבשל פיגול ונותר וטמא בחלב לוקה ע"ש והנה יש להקשות בלשון הש"ס דלהכי אפק' רחמנא לאכילה בלשון בישול כו' דהא הה"ג דרשא דג' לא תבשל אתי לאכילה והנאה ר"י הוא דתני לה והרבה תנאי ואמוראי נ"ל מדרשי אחרוני בסוג' והול"ל פי פליגי בבישול אליבא דר"י.

ועוד קשה דמאי פריף מברייתא לישני דברייתא לא ס"ל דנפיק איסור אכי מלא הבשל וליכא פלל הה"ג סברא דלהכי אפק' רחמנא ובאמת נראה דכל עיקר קו' הש"ס לא דלא אסיק אדעת' פלל הא דמשני הה"ג תנא סבר איסור חל ע"א דהא פשיטא בכ"ד ועוד דא"כ הו"ל להקשות טפי לכו"ע דאפ' באכילה מצינו מ"ד דלקי הה"ג ברייתא דפסחים (דמ"ז) גבי המבשל גיד הנשה בחלב ביו"ט כו' ולוקה משום מבשל בשר בחלב ומשום אוכל בשר בחלב וע"כ דבאמת הא לא קשי' לי פלל דבפשיטות איכא לשנויי דאיכא תנאי דאחע"א אלא דבהה"ג ברייתא הנה משמע לי דווקא בישול אבל באכילה פטור דאין אישור חע"א.

ואפ"ה בבישול חייב דלא אמרינן הה"ג סברא דלהכי אפק' רחמנא ולענן הה"ג סברא הוא דקמותיב וא"כ הא הה"ג סברא גופ' נמי לא שייכא אלא אליבא דר"י ולימא דלא ס"ל כר"י ע"כ נראה לענ"ד מוכרח דכולהו תנאי ס"ל דהני ג' ל"ת קאי חד לאיסור אכי וחד לאי' הנאה אלא דבהה"ג סברא פליגי אר"י דר"י דריש לקראי הכי מסברא פיון דיתורא הוא וכולהו תנאי לא משמע להו הכי מסברא בעלמא למדרשינהו הכי ואיצטריף להו דרשי לגלויי אהכי וכי ה"ג פתבו התוס' בב"ב (ד' קכ"ו) לענן ראוי גבי בכור לענן דרשא דימצא לו ולתת לו ע"ש וכה"ג מצינו בכ"ד אבל בןלהו אג' ל"ת סמיכו וא"כ שפיר אתי לכו"ע פה דרשא דחולין דלהכי אפק' רחמנא לאכילה בלשון בישול ולהכי נמי שפיר אותיב מברייתא דליכא פלל פלוגתא בהכי פן מוכרח בפירוש סוג' דחולין והנה עדיין לא נתפרש לנו להה"ג מ"ד דאכילה לא לקי ואבישול לקי למה אפק' רחמנא לאכילה בלשון בישול וכ"ש להאבע"א שם דלכו"ע הכי ס"ל דלוקה אבישול ואינו לוקה אאכילה ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי) דלכו"ע תיקשי למה באמת אפקנה רחמנא לאכילה בלשון בישול והנראה לי דזהו באמת דברי אב"י הכא דאר דקאי איסי

ב"י ה הגה"ה ואגב נראה לי ליישב מה שהקשו התוס' להך לישנא דלהכי אפקי' רחמנא
לאכילה בלשון ואיהו יליף איסור אכילה בבב"ח בישול פי היכי דאאכילה מנבילה
ונהנא מק"ו דערלה לא לקי אבישול נמי לא פבר הוכחנו דכו"ע אהך דג'
לקי דאדרבה נמא איפכא ל"ת סמיה וה"נ לאב"י וי"ל פי היכי דאמרי'
ללישנא .

דאביי ס"ל כהאיבע"א שם בתרא ובאמת לכאורה דלכו"ע אאכילה לקי
ואבישול הכי הו"ל לאקושי דהוא לחומרא ונראה לי ליישב קצת דמסתבר לי'
לאוקמי הדרשא טפי לענן בישול דכתיב בהדני' בקרא ולא אאכיל' דמשמע מדיוקא
וכה"ג פתבו התו' בכ"ד: לא לקי והדרא קושית הש"ס למה אפקי' לאכילה בלשון ביכול
ול"ש דקשני' אליבא דאיסי ולכולי תנאי דסברי דמשמעוהא לא דרשינו תלתא ל"ת
להכי ואצטרי' קראי לגלויי אהא כמש"נ דלמה לא פתיב לשון אכילה בהדיא ואהא משני
דלהכי לא פתיב לשון אכילה לומר שלוקין עליו שלא כד"ה ודווקא הכא דבאמת פתיב
לאו בהדני' אאכילה ואפקה בלשון בישול הוא דדייקינו הכי ולא דנידק הכי בכל ג"ש
דעלמא וסוגי' זו ממש פעין סוגי' דחולין הנ"ל והוא כו"פ והנה ר"ש דאית לי' ג"ש דאב"י
מנבילה יליף לגמרי כנבילה דאסור באכילה ומותר בהנאה ע"כ איהו לי"ל הנה ג' ל"ת
פדרש ר"י פיון דסבר דבהנאה מותר וא"כ לדידי' לי"ל סברת אביי וסברת הש"ס
בחולין למה אפקי' רחמנא לאכילה בלשון בישול פיון דלדידי' לא קאי פלל ל"ת אהכי
וכמבואר לעיל וא"כ לדידי' שלא פדרה הנאתו ע"כ לא עדיף מנבילה פיון דכל איסור
אכילה מדידה גמרינו ולדידי' לא שייך להכי אפקה פנ"ל וא"כ ליפא אליבני' הך ק"ו
דאיסי מערלה וחקמך וכה"כ דמה לכה"כ שפן לוקין שלא כד"ה ויתיישב היטיב קו' התוס'
פאן ובחולין במאי פליגי איסי ור"ש דאיסי יליף איסור אכילה מנבילה ואיסור הנאה
מק"ו דערלה וכה"כ וחקמך ור"ש יליף לגמרי מנבילה לאסור באכילה ומותר בהנאה
ולי"ל ק"ו דאיסי ולדידן י"ל בהך סברא גופה פליגי דר"ש לא ס"ל הך דל"ת אתי לאיסור
אכילה ונהנאה וא"כ לא שייך להכי אפקה כו' פנ"ל וא"כ לא עדיף מנבילה דמותר שלא
פדרה אכילתו וליפא ק"ו על הנחה דאיפא למפרה מה להני שפן אסורין שלא פדרה
הנאתו וכנ"ל ואיסי אית לי' הך סברא דל"ח והוא מדוקדק מאוד ואין להקשות דא"כ
הדרא קושני' לדוכתא בחולין שם דמאי פריה מברייתא דפיגול ונותר וטמא שבישולן
בחלב חייב לישני דר"ש היא דלי"ל הך סברא דל"ח ולי"ל להכי אפקי' וכנ"ל ומש"ה
חייב דפשוט דז"א פלל דכיון דר"ש יליף לגמרי בב"ח מנבילה דמותר בהנאה א"כ פשוט
דאהני דאסירי בהנאה לא מחייב פלל שוב ראיתי דלדברינו יסתור לנו מדברי התוס'
שכתבו דהא דלא אמר הפל מודים בב"ח משום דאין עונשין מן הדין ולדברינו דאיסי
עיקר קרא אלא תבשל סמיה הי' נראה דנדאי לקי פיון דאינו אלא ג"מ אבל באמת בלא"ה
קשה אליבא דאיסי לפי שיטתם גופא שם דאע"ג דאין ג"ש למחצה ונבילה מותר בהנאה
יליף איסי מק"ו מערלה לאסור בהנאה ואין סתירה לג"ש דגלי ק"ו דילפינו ג"ש
מקדשים שיצאו חוץ למחיצתו דאסירי בהנאה ואיירי בהו ג"כ קרא דהתם ע"ש וא"כ
אתי איסור הנאה מג"ש ובנדאי הו"ל למימר דלקי וכבר נתעורר בזה האו"ח ע"ש
ובלא"ה לר"י ודאי לקי דאמר בהדני' דילפינו מל"ת ושייך סברת הש"ס להכי אפקי'
רחמנא לאסור גם שלא פדרה הנאתו ולדידי' ודאי הוי מקרא מפורש על ובנדאי יש

מנקות על הנאה וע"כ צ"ל דלא נקט ר"י בב"ח דלוקה שלככד"ה משום דל"ל הפל מודים וא"כ השתא נמי א"ש דלא מצי למימר הפל מודים משום ר"ש דל"ל פלל איסור הנאה בב"ח ואפ"י שלא פדרה אכילה פטור לדידנ' פיון דלא נ"ל מל"ת וכנ"ל ועוד דלדברינו בלא"ה א"ש דאב"י לא אמר הכא אלא אליבא דאיסי שיסבור דלהכי אפקה כו' לאסור אפי' שלא כד"ה פי היכי דלא תקשי דניפריה מה לפה"ג שכן לוקין שלא פדרה הנאה אבל למ"ד בחילין דלהכי אפקנ' בלשון ביטול דאי לקי אאכילה לקי אביטול אי לא ליכא למידק לענין הך דרשא פלל ול"ל הפל מודים פיון דהך מ"ד פליגי ואין להקשות דבאמת תיקשי להך מ"ד מדאיסי דדריש לי' להך דרשא ולא מצינו מי שחולק עליו בזה וא"כ היכי פליגי הך מ"ד אאיסי דגם בלא דברינו תיקשי לי' מנ"ל למידרש להכי דכל היכי דלקי אאכילה כו' דילמא אתי לשלא פד"ה ע"כ נראה דאיהו פליגי אאב"י בהך סברא וסבר דליכא למידרש להך דרשא דאב"י דאי להכי למה אפקנ' קרא טפי בלשון ביטול שאינו מורה פלל על אפינה והנאה טפי הו"ל למכתב לשון שמשמעו לאיסור הנאה וע"כ דלהכי הוא דאתי למדרש היכי דלקי אאכילה לקי אביטול ומש"ה אפקנ' בלשון ביטול ולא תיקשי לאיסי להיפך דלמה דריש לי' לשלא כד"ה די"ל דאיסי סבר איסור חל על איסור וא"כ בלא"ה גם באכילה נמי לקי ולי"ל למימר פלל הך דרשא פל היכא דלקי אאכילה לקי אביטול או להיפוך וע"כ דלשלא כד"ה אתי אבל הך דדרש לי' בחולין חי לקי אאכילה סבר כמ"ד דאין איסור חל על איסור ושייך יותר הך דרשא מדנקט יותר לשון ביטול וא"כ שלא כד"ה לא ידעינן פלל וא"כ הדר תלי בפלוגתא דתנאי דאיסור חל על איסור והיינו תי' הש"ס שם אתיובתא דמברייתא הך תנא סבר איסור חל על איסור ודו"ק ואפ"י דגם אב"י לא אמר אלא אליבא דאיסי אבל לאינה תנאי דאין איסור חע"א יודה דמסתבר יותר למדרש פל היכי דלקי אאכילה ולא ידעינן פלל הך דרשא דשלא כד"ה ומש"ה לא אמר הפל מודים ודו"ק: לי' פעת בדברי הרא"ש פרק קמא ס"י דלשיטת ריב"א דמצנה שא"א ע"י שליח מברכין בלמ"ד אומרין לאכול מצה ולאכול מרור וקשה לי' מלשון הש"ס לקמן קט"ו מברך על, אכילת מצה ואכיל מרור ואכיל דמלשון ואכיל משמע שמה שאמר תחילה דמברך על אכילת מצה היינו נוסח הברכה מיהו בלשון הרא"ש שם מברך אמצה ואכיל כו' מיהו לעיל בלשון הרא"ש פי מטי לחזרת מברך על אכילת מרור ואכיל.

וכן בש"ס ומברך עלי' על אכילת מרור ואכיל וצ"ע. ואולי נפרש דה"ק מברך ברכה הטעונה על אכילת מרור והוא דוחק: סימן כו מה שהעיר בקושית המהרש"א פסחים (ד"ט) גבי אין חוששין שמה גררה חולדה דפריה טעמא דלא חזינא דשקיל הא חזינא צריה בדיקה והא גבי מדורות הכותים תנו דכל מקום שחזיר וברדלס מצניין א"צ בדיקה והקשה לפי שיטת התוס' והרמב"ם דאין מדוה"כ בחוץ לארץ לפי שהוא מדרבנן וא"כ דילמא היינו טעמא דמקילינן התם דהנה ספיקא דרבנן אבל הכא בחמץ לא וכוונת דבריו לפיר"י בתוד"ה פדי כו' דמתני' איירי שלא ביטלו דהוי דאו' הנה לענ"ד אין מקום פלל לקו' דהא באמת אי יש שם נפל מת הוי נדאי טומאה דאורייתא כמש"כ רש"י דקברי עובדי פוכבים מטמאין באוהל אליבא דרבנן ולרשב"י דס"ל דאינו מטמא באוהל במו"מ מיהת לא איתמעט) וכן מוכח בהד"ל בסו"פ דם הגדה (דנ"ז) דנאמנים פותים לומר קברנו את הנפלים או לא ופריה והא לי"ל לפני ענר ומשני בשעומד שם ותרומה בידו ע"ש נאי

ס"ד דלא הוי אלא טומאה דרבנן פשיטא דכותים ל"ל דרבנן ולא מהימני פדאמרין
התם לענין ספנות ופרעות דהוי דרבנן ע"ש והא דמדוה"כ הוי דרבנן הנהלפי מסקנת
רבא דאימר לא הוי א"ש בפשיעות דבאמת קי"ל בכ"ד דלמיעוט נפלים לא חיישינן
דמדאורייתא רוב נשים ולד מעלג' ילדן אלא דכבר פתבו התו' בחולין (די"ב) ובכ"ד
דמיעוט נפלים הוי מיעוט המצוי וקששו לו מדרבנן וה"נ פינו דאין קוברין שם אלא
נפלים ליכא אלא חששא דנפלים מדרבנן אלא דהמקשה דלא אסיק אדעתה' אימור לא
הוי באמת קשה לכאורה הך תוספתא דתניא דהוי דרבנן ודחוק לומר דלא ידע להך תו'
ואפ"ל דס"ל דנהי דבעי דווקא חזיר וברדלס מצויין כדי לתלות באכלתה' אבל אין מצויים
לא תלינן היינו מדרבנן אבל מדאורייתא גם באין מצויין יש לתלות ומש"ה לא הוי
מדוה"כ אלא מדרבנן וכ"ז משום דתלינן דאכלתה' אבל אי אין תולין באכלתה' ודאי הוי
דאו' וא"כ שפיר הוכיח לפי סברתו דעכ"פ במצויין אנו תולין דאכלתה' ואין מחמירין
אפי' מדרבנן אף שהספק שפיר הנה בדאו' וז"ב: וצריף לי עיון שם פירש"י גבי הא
דמסיק ואין ספק מוציא מידי ודאי והתניא חבר שמת והניח מגורה מליאה פירות אפי'
הן ב"י ה"ה בחזקת מתוקנין ומשני דנדאי ונדאי הוא כדר"ח חוואה חזקה על חבר שאינו
מוציא מת"י דבר שאינו מתוקן ואיבעית אימא ספק וספק דילמא עבד כר"א דמערים
אדם על תבואתו ומכניסה במוץ שלה כו' ופירש"י דאע"ג דמדרבנן אסור מיהו אכילת
קבע בדרבנן סמכינן על חזקת חבר ומשמע דהך איבע"א אתי למימר דאפילו לא סמכינן
אדר"ח בדאורייתא נמי ניתא וזה תימא דהא בעירובין (ל"ב) פליגי ר"נ ור"ש אי סמכינן
על חזקה שלים עושה שליחותו בדאו' ומייתי ממתינתא דחבר שנתן לו תאנים א"צ
לעשר ונחיי דילמא שאני התם כדר"ח ועכ"פ מוכח חזקה דחבר סמכינן לכו"ע אפי'
בדאו' ולענ"ד יש מקום לומר פ"י האיבע"א עפ"י דברי התו' שם ד"ה ר"נ דחזקה שע"ש
היינו דוקא במקום שיודע שחבירו סומך עליו וה"נ י"ל בחזקה על חבר דמוזה גם ר"נ
היינו נמי דווקא כשיודע שחבירו יסמוך עליו וא"כ זה שייך במת מתוך ישוב הדעת י"ל
שיודע דחבירו סומך עליו אבל פשמת פתאום דמעיקרא לא הוי ידע דיסמכו עליו דלא
ידע שימות וא"כ ה"א מת פתאום ולא ה"י בידו לתקן וא"כ לא שייך פלל ובאמת פבר
הביאו התו' בע"ג (דמ"א) מתוך הירושלמי דתפתר פשמת מתוך הישוב וי"ל דזהו
האיבע"א דאפי' מת פתאום דליכא הך חזקה על חבר פנ"ל מותר דבדאו' הנה ספק וספק
וקו' רש"י דמדרבנן אסור אפי' הכניסה במוץ שלה י"ל דבדרבנן אתי ספק ומוציא מידי
נדאי וכן מוכיחין דברי התו' ד"ה פדי דכתבו דע"כ דאיסור דרבנן ספק מוציא מידי ודאי
ולפירש"י דהכא הוי משום חזקה אינו מוכרח פלל וע"כ שפי' כדברינו ולא ניתא להו
משעם חזקה דא"כ אפי' בדאו' נמי וע"כ דהאיב"א קאי אפי' בגוונא דליכא חזקה ומשום
ספק מוציא מידי ודאי ושי' רשיי צריף לעינין סימן כז מה שכתב לדחות ישוב הרב המגיה
במל"מ על קו' התו' בפסחים (דכ"א) ד"ה כ"מ דהקשו דלר"א י"ה נהנה בחמץ בפסח
בכרת דכתיב פי פל אוכל חמץ ונכרתה וכתב הרב המגיה ליישב על פי דברי התו' בחולין
(ק"כ) דתניא דהמחהו וגמעו אם חמץ הוא ענוש פרת ואם מצה אינו יוצא ידי חובתו
ופריף בשלמא מצה אינו יוצא לחם עוני כתיב אלא חמץ ענוש פרת הא אכילה פתיבא
ואר"ל נפש לרבות השוטה ע"ש וכתבו התו' בד"ה אכילה פתיב אף דחמץ אסור בהנאה
הנאה לית בי' פרת וא"כ לפי המסקנא דילפינן דענוש פרת בהמחהו מיתורא דנפש ע"כ

מוכח מהך תורה דהנאה לית בי פרת דאי ל"ה לא איצטריו תורה דל"ג מהנאה פדברי התו ומר כתב דלפי מאי דבעי ר"פ למימר בפסחים (ל"ה) דמש"ה עיפה שנילושה בינו אין חייבין על חימוצה פרת משום דכל שאין יוצאין בה ידי מצה אין חייבין עליו משום חמץ ופריה עלי' מהא דתנא המחיה וגמ' כו' והא הכא דאינו יוצא ידי מצה וחיובין על חימוצה כו' וא"כ עכ"פ איצטריו נפש דלא נישטעי כדר"פ ודברי התו בחולין הוא לפי מה דלא אקשי התם בש"ס הא איתקיש למצה וא"כ ליכא אלא גריעותא דלא הוי אכילה ואהא פתבו שפיר דאף דלא גרע מהנאה הנאה אינו בכרת אבל באמת אפי' אי הנאה יש בו פרת לא ידענו מיני' המחיה דיש בו צד לפטור בלא"ה משום דאיתקיש לאכילת מצה הנה פבר הקדמו בכל דבריו הרב שעה"מ בפ"א מחמץ אמנם פבר נתעורר דא"כ התם בש"ס דעביד צריכותא הא דאיצטריו לרבות שותה בחמץ וחלב ונבילה ע"ש ולימא דמש"ה איצטריו קרא בחמץ דלא נימא דאיתקיש לאכילת מצה ע"ש גם באמת צריף טעם למה לא פריף מעיקרא הא איתקיש ע"כ נלענ"ד דבאמת קו' הש"ס בפסחים שם לר"פ היינו דמוכח מברי' דע"כ לא דרשי' פלל הך הקישא לענון הא דבאמת מנ"ל לתנא דנפש מרבה שותה דאית בי תרתי גריעותא חדא דאיתקיש למצה ועוד דכתיב אכילה ובאמת במצה אינו משום דכתיב אכילה אלא דלא הוי לחם עוני פדאמרינו בחולין שם לחם עוני פתיב והפנונה דלא כוי לחם פדאמרי' בברכות (דל"ח) לענון פירורין שאין פהו פזית דאי אינו באין מלחם גדול ולא ערסן לא הוי לחם ע"ש וא"כ אית בי תרתי גריעותא ודילמא אינו מרבה אלא פירורין שאין בהו פזית פהיא דברכות דלית בי' אלא גריעותא דאינו לחם ואינו יוצא ידי מצה והו"א דאיתקיש אכילת חמץ לאכילת מצה אבל אכילה הנה או דמרבה סופגנין ומצה העשוני' באלפס והדביק ולבסוף הרתיח דאמרינו בדל"ז דאינו יוצא בהם ידי מצה ואין לומר דכל הני דמעיקרא הוי חייבין עליהו פשוט דתו לא נפקע ולא שייף בזה ההיקש לאכילת מצה וכן סופגנין פשהוא בצק הוי קאי לאיסור חמץ פדמוכח בדמ"ח במתני' דבצק שבסדקי העריכה דעוברין עלי' בבל יראה וע"כ משום דאף דאינו ראוי עתה לאכילה עיקרו קאי לאכילה דע"כ ז"א דא"כ מאי פריף גם מהמחה והא הכא דאין יוצאין בו ידי מצה דילמא ש"ה דמעיקרא איחייב בהו ולא שייף איתקיש למצה וליכא לפטור אלא משום אכילה ומרבינו מנפיש אבל בעיפה הנלושה בינו דמעיקרא איכא למיפטרה משום היקישא לא מרבינו וע"כ דגם בכה"ג שייף איתקיש וא"כ דילמא קרא לא מרבה אלא הני דאכילה הוי אלא דלא מיקרי לחם והוי ס"ד למעטינהו מהקישא ורבינהו קרא אבל המחיה דלא הוי אכילה פלל מנלן ואין לומר דמשמענותא דנפש הוי פל דמיתבא דעתא וממילא איתרבי פל מילי דמיתבא דעתא דז"א דא"כ גרבה אפי' שלא כד"ה נמי וא"כ למה לא אמר הפל מודים בחמץ בפסח דלוקה שלא כד"ה פדאמר התם (דכ"ד) לענון כה"כ וע"כ דהך ריבויא דנפש הוי פשאר ריבויין דלא מרבינו אלא חד מילתא דמסתבר ואי שייף לדרוש הך הקישא דאכילת חו"מ לענון הא וצריף תורה לרבינהו א"כ דילמא לא אתי קרא אלא להך מילתא וכגון לפירורין שאין בהם פזית ולסופגנין וע"כ דס"ל לתנא דלענון זה לא צריף ריבוי פלל דלא דרשינו הקישא לענון הא וע"כ לא אתי הקישא אלא לרבות המחיה וזהו פנונת הש"ס בתויבתא דר"פ ומש"ה לא פריף נמי הא איתקיש וכן בצריכותא לא אמר דבחמץ איצטריו קרא פי היכי דלא נימא דאיתקיש דע"כ מוכח דהאי תנא לא איכפת לי' פלל

להכי וכדהוכחנו וא"כ נתקיימו דברי הרב המגיה דהא כל גריעותא דהמחהו לפי המסקנא אינו אלא משום דאכילה פתיב ב' ות"ל דהוי הנאה וע"כ דהנאה לית ב' פרת וכדברי התו' וא"כ מהו תורא מוכרח דהנאה אין בו פרת וז"ב: אמנם בגוף קו' התו' דלא הקשו אלא לר"א ומשמע דלחזקת' דסבר דווקא לא יאכל הוי איסור הנאה א"ש ונה תימא פיון דבחד דנכתא דלא יאכל הוי הנאה בכלל א"כ לפחות איתקוש לאכילה ויהי' בו פרת וגדולה מזו הקשה התו' בשם הרשב"א בד"ה ד"ה דהא איתקוש השבתת שאור לאכילת חמץ דגילף מיני' דהשבתת שאור בכרת וכ"ש דיש לנו ללמוד על הנאה ואף דלפי זה נדחה באמת כל ראיתם דאין הנאה בכרת דהא כל הוכחתם מדלא אמר דהא איכא בין חזקת' לר"א והיינו לפי שי' דלחזקת' פשוט דאין בו פרת אבל לפ"ד י"ל דבאמת יש על הנאה פרת גם לחזקת' אבל באמת כבר נתברר לנו ראי' גדולה מיהו מסוגית הש"ס דע"כ סבר דאין פרת על הנאה מסוגי' דחולין דפריה ודא אכילה פתיב ב' וח"ל דל"ג מהנאה וכדברי התו' וע"כ דהנאה ס"ל להש"ס דאין בו פרת ומיהו לפי שי' התו' דלחזקת' נדאי אין פרת על הנאה אין להוכיח מהו סוגי' די"ל דפריה דתיקשי בריי' לחזקת' אבל לפי מש"כ דגם לחזקת' י"ל דיש בו פרת וע"כ מדפריה בפשי' ודא אכילה פתיבא דפשיטא לי' להש"ס משום מיעוטא דאין בו פרת וא"כ י"ל פן גם לר"א והשתא לא יספיק לנו דברי הרב המג"ל דנ"ל דאין בהנאה פרת מדאיצטריה תורא דנפש אף שהיא הוכחה ברורה לפי מסקנת הש"ס דאיכא תורא דנפש כמו שביארנו מ"מ לא יתיישב לפי זה דהמקשה דפריה על המחיה ודא אכילה פתיבא ודא ס"ד מריבויא דנפש א"כ אדרבה הול"ל דגם בהנאה איכא פרת ועוד בצריכותא דאצריה למ"ל נפש גבי חמץ הול"ל דאתי למעוטי הנאה ולפי שי' התו' הי' מקום ליישב דסוגי' זו אתיא אליבא דחזקת' דפשי' דליכא פרת בהנאה ולא צריה מיעוטא אבל לפי מה שהקשינו דגם לחזקת' איצטריה מיעוטא לי"ל ע"כ דילפינו דאין הנאה בכרת מקרא דנפש דתיקשי כל סוגי' זו וכנ"ל ופשוט דגם תי' התו' דכי כל אוקל דכתיב גבי פרת לא משמע הנאה ליתא לפי"ז דמ"מ נלמוד פרת מהקישא דאיתקוש הנאה לאכילה בקרא דלא יאכל וכמו שהקשה הרשב"א על השבתת שאור וכנ"ל ע"כ נראה דנהי דהוכחנו מסוגיא דפסחים (דל"ה) דלא דרשינו הו' הקישא לענין עיסה שגילושא ביין ולענין המחיה מ"מ הו' הקישא הלכתא הוא בכ"ד שם לענין אורז ודוחן ולענין טבל אליבא דר"ש בדנ"ה ע"ש וברי'ש אלו עוברין (דמ"ג) לענין נשים וברי'ש מכילתין לענין ליל ט"ו ע"ש ד"ה וא"כ י"ל דלענין הנאה הו' הקישא קיים וממעטינו הנאה כמו שאינו יוצא ידי מצה בהנאה ר"נ אינו חייב פרת בחמץ על הנאה ודא דדרשינו לי' לענין הנאה טפי מבהמחהו קל לחלק ודוק וכו' ותיישב קו' הרשב"א לענין השבתת שאור דהא בו פרת דאיתקוש לאכילת חמץ די"ל דאיתמעט מהו' הקישא דאכילת מצה מק"ו מהנאה ודו"ק שוב ראיתי בתשובות רע"א (סק"צ) שכתב לדחות דברי הרב המגיה הנ"ל עפ"י מה שהוכיח שם דשיעור איסורי הנאה הוה פרוטה מסוגיא דב"ק (מ"א) גבי שור הנסקל דאמר התם אי ס"ד לאיסור הנאה הוא דאתא לכתוב לא יתנה כו' ודרי אי הוה פתיב לא יתנה הוה השיעור בפרוטה ולימא דמש"ה פתיב לא יאכל לומר ששיעורו בכזית וע"כ דהשתא נמי דכתיב לא יאכל הוה השיעור בפרוטה ע"ש ולפי"ז איצטריה נפש אפי' אי הנאה נמי יש בה פרת דאי הנה מתורת הנאה הנה אמינא דשיעורו בהנאה בפרוטה ואיצטריה נפש דשיעורו בכזית כאכילה ע"ש והנה לפי דבריו

מצינו דהנאה חמורה מאכילה דהנאה אם יש בה פרוטה חייב אפי' אין בה כפיית ובאכילה
בעי לעולם דווקא פזית ואין להקשות להקשות לפי"ז דא"כ מהיכי פשיטא להו להתו'
עיקר קושיתם גבי המקוהו דל"ג מהנאה וקא חזינא דבפחות מפזית אכילה קילא מהנאה
וא"כ י"ל דה"ה המקוהו אם אינה אכילה גריעא ג"כ מהנאה די"ל דבשלקמא לענין השיעור
י"ל דאכילה פחותה מפזית אינה חשובה כלל ולא הוי אפילו הנאה אכל בהמקוהו פשיטא
להו דאף אם אינה אכילה ל"ג עכ"פ מהנאה וזה נכון.

והנה הא דפשיטא לי דאי הנה פתיב לא ינה הנה שיעורי' בפרוטה היינו מהקדש דקיי"ל
דשיעורו בפרוטה וכן נהנה מע"ג משמע בע"ג (די"ט) גבי הגיע לכיפה שמעמידין בה
עבודת פוכבים שכתרו מותר דאמרין שם אימת מיתסר במפוש אחרון ההיא שעתא לית
בה שנה פרוטה משמע דשיעורו בפרוטה אלא דלכאורה יש להקשות דא"כ בב"מ (נ"ה)
גבי חמש פרוטות דחשיב הנהגה מהקדש שנה פרוטה מעל ליחשיב כל א"ה בפרוטה
מיהו ע"ז יש לתרץ דתדא מינייהו חשיב אבל לוי בגמרא דאמרין דל"ח הקדש דבהקדש
לא קמיירי ואי כל א"ה הנה שיעורייהו הכי ליחשיב כל א"ה ואין לומר דבלא"ה תיקשי
ג"כ דהא נהנה מעבודת פוכבים כ"כ דהנה שיעורו בפרוטה וליחשב הא י"ל דבעבודת
פוכבים נמי לא מיירי אבל כל א"ה ודאי הו"ל למיחשב מיהו לפי שי' הפו' דאין לוקין
על הנאה א"ש דלי"ל מאי למיחשב [והא דנסתפק רע"א בשיעור ההנאה אף אי אין בו
מלקות ולענין איסור בלא"ה חצי שיעור אסור מ"ה י"ל דמ"מ נ"מ לחומר האיסור אי
הנה בי' פשיעור וכן כ' התו' בריש אלו הן הלוקין דמש"ה איצטריך לאו בלשאב"מ ואלו
הנייתק לעשה לחומר איסור לאו וכו' יישבתי מה שהקשו המפרשים בסוג' דריש ביצה
לגבי לאו דבל יראה דפליגי ב"ש וב"ה אי שיעורו בכזית דמאי נ"מ דבלא"ה ליכא מלקות
ולענין איסור גם ח"ש אסור מ"ה ע"ש דנ"מ לחומר איסור לאו וכדברי התו' גם יש
לענין בהנאה אי שייך ח"ש אסור מ"ה ואי שייך בי' צרוף ומדברי התו' גיטין (י"ב) ד"ה
פחות משנה פרוטה דמוכח מדבריהם דבהקדש אסור גם פחות מפרוטה אין ראי'
דבהקדש מרבין בהדיא בב"מ (נ"ה) אף פחות מש"פ להשבון ע"ש] אבל מדברי התו'
בכ"ד ובפסחים (כ"ד) ד"ה ה"מ מוכח דלוקין על הנאה וא"כ תיקשי סוגיא דב"מ
דליחשיב לוי כל א"ה וע"כ דכל א"ה אין שיעורו בפרוטה וגם יש להוכיח מדבריהם
בפסחים (ל"ג) ד"ה ומינה לענין הא דיליף רבי מיתה בהזיד במעילה מתרומה ואמר
ומינה מה תרומה בכזית אף הקדש בכזית וכו' דאין לומר אוקי באתרה פדין מעילה דמזון
דהוא בפרוטה דאין מיתה בשאר נהנה כ"א באכילה כו' ואי דבכל א"ה שיעור ההנאה
בפרוטה ואכילה בכזית לא שייך ע"ז באתרה דאין זה באתרה כלל ואי לא הנה מלקות
על הנאה בא"ה לא הי' מוכח זה ג"כ דבשאר א"ה לא שייך לדמויי שיעור מלקות דאכילה
לשיעור הנאה פנין דאין מלקות בהנאה וכעין שפתבו לענין מיתה של הקדש אבל כ"כ
דשי' התו' דיש מלקות בהנאה וס"פ ההוכחה חזקה מדבריהם דבכל א"ה שיעור ההנאה
פשיעור האכילה בכזית [ומלשון התוספות מעילה דמזון ולא כ' סתם מעילה דהנאה יש
להסביר החילוק דהקדש משאר א"ה דמעילה שהוא מוציא מרשות אחר דהיינו מרשות
גבוה הנה פשיעור מזון אחר דהיינו פרוטה ואף בכל ההנאות מהקדש דהנה ודאי נמי
שיעור פרוטה כהיא דנטל אבן או קורה דאמרין עד שידור תחתי' בשנה פרוטה הנה
כמש"כ] ותדע דע"כ צ"ל נמי פדין מוציא מרשות חבירו ולא שייך זה בכל א"ה ומש"ה

הנה שיעורו בכזית [דוק] וראית רע"א מב"ק לענ"ד יש לדחות בפשוט דאף לפי הקושני דהש"ס דלא יאכל אתי לא"ה אפתי תיקשי בעל השור נקי למ"ל וצריף לומר דבאמת גם להמקשה אתי ובעהשו"נ לישחטי וממילא משמע מינני' תרנני' בין אכילה והנאה אלא דמלישנא דתנא פריף דמשמע דאיתר לי לא יאכל ג"כ לישחטי ופריף דילמא אתי להנאה היכי דסקלני אבל עכ"פ אתי בעהשו"נ להנאה דישחטי וא"כ ליפא גבי לשון אכילה ואדרבה משתמע פדין ממון דהנה שיעורו בפרוטה וא"כ אי סקלי ודאי ל"ג ונהה שיעורני בפרוטה [והתו' פתבו דלפי המקשה אתי בעהשו"נ להנאת עורו ולפי"ז ג"כ דבריני נכונים דפשיטא דגם הנאת פשר הנה בכלל בעהשו"נ אלא דדבריהם צריף לי עיון דלכאורה המקשה אפתי לא ס"ד הנאת עורו דהא פריף בתר הכי וכי מאחר דנ"ל איסור אכילה והנאה מלא יאכל בעהשו"נ למ"ל ולא אסיק אדעתני להנאת עורו וכ"ש לפי מה שכ' התו' בפסחים דהא דכתיב בשרו ואיצטרף לרבויי עורו משום דבשרו צריף אע"ג דעבדני פצין בשר ע"ש וא"כ לפי הס"ד דלא צריף בשרו להכי לי"ל בעהשו"נ לה"ע דתקשה לא לכתוב בשרו ולא בעהשו"נ ע"כ פשוט יותר לכאורה פן דאי ל"ה ל"י נהי דשאר א"ה הנה שיעורו בפרוטה הכא דלא איצטרף אלא להנאה ואפקני בלשון אכילה שפיר י"ל דלהכי אפקני לומר דשיעורו של זה בכזית פצין שאמרו בחולין (קי"ג) להכי אפקה רחמנא לאכילה בלשון ביטול פל היכי דלקי אביטול לקי אאכילה וע"כ דהכא פשיטא לי בלא"ה דשיעורו בפרוטה ומההיא דבעל השור נקי ואין להקשות דמ"מ ליחשב לוי הך דשוה"נ בפרוטה די"ל דס"ל דבעהשו"נ לשאר דרשי דתנאי דהתם וליפא למשמע מינה ונהה פשאר א"ה הגה"ה ונה צריכין אנו לומר ליחשב סברת המל"מ בפרק ה' מיסודי התורה דאין לוקין על ההנאה לפי דלא פתיבא בהדיא וא"כ תיקשי לכאורה דלימא דמש"ה לא פתיב לא ינהה דא"כ הנה פתיבא בהדיא ונהה לקי אלא דבאמת דגם השתא דכתיב לא יאכל ג"כ אינו דומה לשאר איסורין דאיצטרף לי ג"כ לאכיל' והנאה אינה.

אלא דהנה בכזית וא"כ דהנאה ג"כ מפללא אבל פאן פיון שיעורה בכזית שוב נתקיימו היטב דברי הרב המגיה ולא נדחה מפני זה. אבל יש להתעורר דהנה באמת גוף קושית התו' דהא גם הנאה אסור בחמץ יש לעיין דהא גם בכה"כ בעי בע"ב מנ"ל לאסור משקין היוצא מהן אף שאסור בהנאה וכ"כ בע"ב ד"ה היכא דהא גרע טפי לפי שאין האיסור פצין ובלאו הך פירכא דאכילה ה"נ הנה מצוי למפרך מפלן ע"ש וא"כ גוף קו' התו' ע"כ אינו אלא אלשון הש"ס דפריף משום אכילה אבל באמת גרע גם מהנאה וא"כ אי אף בהנאה איכא פרת שפיר צריף הכא ריבויא דנפש וליפא למידק מינני' דאין פרת על ההנאה וגם לשי' הר"ש מנרדון שם י"ל דגרע זה מהנאה וסברתו אינו אלא דלעננין אי לא הנה פתיב לשון אכילה הנה א"ש ע"ש ודו"ק וקו' התוס' לפי שיטתו ג"כ אינו אלא אהא דמשמעות הש"ס דבלא אכילה ליכא פרת אבל לא דלשתמע המקוהו מהנאה ודו"ק: טז עומד דעל אכילה לא איצטרף אפי' פתיב לא יאכל הנה פכתיבא בהדיא ודו"ק: עומד אני פעת בתו' ע"ג (ל"ה) ד"ה א"ב דהאריכו דהך לישנא דרב דכל שאינו עולה על שולחן מלכים אין בו משום ביטולי ע"ג לא פליג על אידך לישנא דרב דנאכל פמות שהוא חי אין בו משום ב"נ וקשה לי דלא הביאו ראי' ברורה משבת (דנ"א) דר"נ שתי מיא דאחים קפילא ארמאה ושמע ר"א ואיקפד ופריף משום מאי איקפד

כַּרְבָּנוֹתַי עֲבִיד דַּא"ר פֿל שְׁהוּא נֶאֱכַל כְּמוֹת שְׁהוּא חַי אֵין בּוֹ מְשׁוּם ב"נ וְדַחַק לְשִׁנוּי
דְּסִבֵּר אָדָם חָשׁוּב שְׁאֵנִי וְאֵי אֵיכָא לִישְׁנָא מְשַׁמְנִי דְרַב דְּפִלְג טְפִי הו"ל לְשִׁנוּי דְּסִבֵּר
כְּאִידָהּ לִישְׁנָא וְע"כ דְּבִקָּא לָא פְּלִיגִי פֿלֵל וְזֵהוּ רַאִי בְּרוּרָה לַעֲנ"ד וְה' יָאִיר עֵינַי: סִימָן
כח נזיר (ד"ב) כִּי מְשׁוּנֵי אֵינְשׁ שְׁלִיחַ בְּמִילְתָּא דְּמַצִּי לְמַעַבְדַּהּ שְׁתָּא כּו' וְעִי' בְּתוֹ דְּפִי
דְּכָל דְּלֹא מַצִּי עֲבִיד שְׁתָּא לָא מַצִּי לְמַעַבְדַּהּ שְׁלִיחַ שְׁתָּא וְהִקְשׁוּ מִמַּעַשִׁים בְּכָל יוֹם דְּאִשָּׁה
אוֹמְרַת לְחִבְרַתָּהּ לּוֹשִׁי לִי קִמַּח וְהִפְרִישִׁי חֵלָה אַף דְּלֹא מַצִּי עֲבִיד שְׁתָּא דְּקִי"ל הַמְּפָרִישׁ
חֵלְתוֹ קִמַּח לָא עָשָׂה פְּלוּם וְתִי' ר"ת דְּהֵתָם יֵשׁ בְּיָדָהּ לְהִבִּיא עֵיסָה שְׁנִתְגַּלְגְּלָה וְלִהְפָּרִישׁ
עַל הַקִּמַּח לְכַשְׂיָהּ? נִילּוּשׁ דְּקִי"ל בְּקִדּוּשִׁין (ס"ג) פֿל שְׁבִידוֹ לָאוּ בְּמַחְסָר מַעֲשֵׂה וְיִכּוּל
לְתַרּוּם פִּירוֹת תְּלוּשִׁין אִפְירוֹת מְחֻבְּרִין לְכַשְׂיָתְלָשׁוּ וְכָתְבוּ עוֹד דְּמִיָּהוּ בְּהֵאִי טַעְמָא דְּבִידָהּ
לְלוּשׁ וְלִגְלַגֵּל לָא סָגִי לִימָא דְּמַש"ה מַצִּי נְמִי לְמְשׁוּנֵי שְׁלִיחַ כְּדַמּוּכַח בְּפָרָק ר"ג גְּבִי פְּתוּב
גִּט לְאַרוּסְתִי לְכַשְׂאֲכֻנְסָנָה אֲגַרְשָׁנָה הָוִי גִּט דְּבִידוֹ לְגַרְשָׁה שְׁתָּא לִיבְמַתּוֹ מֵאִי וּמֵאִי
מִיבְעִיא לִי הָא בְּיָדוֹ לְבֵא עֲלִי וְלְגַרְשָׁה וְע"כ פִּינּוֹ דְּלֹא מַצִּי לְגַרְשָׁה שְׁתָּא לָא מַצִּי מְשׁוּנֵי
שְׁלִיחַ פִּינּוֹ דְּמַחְסָר מַעֲשֵׂה לְבֵא עֲלִי וְה"נ אֵי לָא מַצִּי לְמַפְרִישׁ שְׁתָּא מַה שְׁבִידָהּ לְלוּשׁ
וְלִגְלַגֵּל הָוִי מְחֻסָּר מַעֲשֵׂה וְלְכַאוּרָה דְּבִרְיָהּ תְּמוּהִין מְאוּד פִּינּוֹ דַּס"ל דְּבִיבְמַתּוֹ הָוִי בְּיָדוֹ
לְבֵא עֲלִי וְקִי"ל פֿל שְׁבִידוֹ לָאוּ בְּמַחְסָר מַעֲשֵׂה וְא"כ יֵהִי יִכּוּל לְגַרְשָׁה עַכְשָׁיו פְּשִׁיבֵא
עֲלִי כְּמוֹ הֵתָם לַעֲנִין מְחֻבְּרִין לְכַשְׂיָתְלָשׁוּ וּבְהִדְנִי הוֹכִיחוּ הַתּוֹ בִּיבְמוֹת שְׁם דְּדוֹקָא לְמ"ד
אֵין אָדָם מְקַנָּה דְּבָר שֶׁלְּבַל"ע כּוֹתֵב לְאִשָּׁה בְּעֵלְמָא לְכַשְׂיָכְנֻסָּנָה לָא הָוִי גִּט אֲבָל לְמ"ד
אָדָם מְקַנָּה מְהֵנִי כִּי הֵיכִי דְּאָמְרִי לְרַבִּי גְּבִי שְׁטַר שִׁיחְרוּר לְכַשְׂאֲקַתָּהּ הֲרִי אַתָּה קְנוֹי לַעֲצָמָהּ
דְּמֵהֵנִי וְשְׁטַר שִׁיחְרוּר שְׁנָה לְגִט אִשָּׁה בְּכ"ד ע"ש וְא"כ פֿל שְׁבִידוֹ דְּלֹא הָוִי דְּבָר שֶׁלֹּא בָּא
לְעוֹלָם כְּדֵאִיתָא הֵתָם בְּקִדּוּשִׁין לְכַאוּרָה אֵית לָן לְמִימַר דִּיכּוּל לְגַרְשָׁה לְכַשְׂיָבֵא עֲלִי וְכִינּוֹן
דִּיכּוּל לְגַרְשָׁה שְׁתָּא לְכַאוּרָה הָוִי מִמָּשׁ דּוּמְיָא דְּחֵלָה דְּכִינּוֹן דִּיכּוּל לְהִפְרִישׁ עֲתָה לְכַשְׂיָהּ?
נִילּוּשׁ יִכּוּל לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ וְה"נ יִכּוּל לְגַרְשׁ שְׁתָּא לְכַשְׂיָבֵא עֲלִי שׁוּב רְאִיתִי שְׁפָכַר עֲמַד
בְּזָה בְּתַשׁוּבוֹת רַע"א סוֹף סַקְמ"א וְהֵינִיחַ בְּצ"ע ע"ש אֲבָל לְכַאוּרָה גּוֹף קו' הַתּוֹ הֵתָם
דְּמֵאִי מִיבְעִיא בִּיבְמַתּוֹ הָא יִכּוּל לְבֵא עֲלִי וְלְגַרְשָׁה הִיא קו' חֲזָקָה דְּהָא קִי"ל דְּקוֹנָה בְּבִיאָה
עַל פְּרֻחָה וְנִדְּאִי הָוִי בְּיָדוֹ וְהֵנָּה לְכַאוּרָה הִי מְקוּם לּוֹמַר לְפִי מַה שְׁהֶאָרִיף הַגָּאוֹן ח"צ דְּאָם
אֵין הֵיבְמָה רוּצָה לְהַנְשֵׂא אֵין מַצְנָה בִּיבּוּם אוֹ בְּחִלְיָצָה וְע' פְּתוּבוֹת (ס"ד) וְכִינּוֹן דְּאֵין עֲלִי
חַיּוּב לְהַזְדַּק לּוֹ אַף שְׁאָם בָּא עֲלִי בַע"כ קְנָאָה מ"מ לָא מִיקְרִי בְּיָדוֹ פִּינּוֹ דְּאֵיכָא דַעַת
אַחֲרַת וּמִי יִימַר דִּיכּוּל לְבֵא עֲלִי ע"כ אֲבָל בְּאַמַּת ז"א דְּהָא בְּקִדּוּשִׁין שְׁם פְּרִיף אַהָא
דְּר"י פֿל שְׁבִידוֹ לָאוּ בְּמַחְסָר מַעֲשֵׂה מֵהַאוּמַר לְשַׁפְּחָתוֹ הֲרִי אַתָּה מְקוֹדֶשֶׁת לִי לְאַחַר
שְׁאֲשַׁחְרַרְךָ ה"נ דְּלַר"י הָוִי קִדּוּשִׁין וְהֵינּוּ מְשׁוּם דִּיכּוּל לְשַׁחְרַרְךָ ע"כ אַף דְּמִשְׁמַע סוֹגְנִי
דְּגִיטִין (ד"ב) דְּאֵין טְפִין אֶת הָעֶבֶד לְקַבֵּל שִׁיחְרוּר כְּדְּאָמְרִי הֵתָם עָרַק וְאַזֵּל לְעֵלְמָא ע"ש
וְע"כ פִּינּוֹן דְּעַל גּוֹף הַדְּבָר אֵין מְעַכֵּב עֲלִי מִיקְרִי בְּיָדוֹ וְא"כ בִּיבְמַתּוֹ נְמִי בְּיָדוֹ הוּא וְלָמָּה
לָא יֵהִי יִכּוּל לְגַרְשָׁה: וְאַחַר הָעֵיוֹן נִרְאָה לִי בְּטַעַם הַדְּבָר דְּהַשְׁתָּא אֵינּוּ יִכּוּל לְגַרְשָׁה אִפִּי
לְכַשְׂיָבֵא עֲלִי הֵינּוּ כְּמוֹ דְּמַסִּיק עַל הָא דְּהִמְקַדְּשׁ שְׁפָחָתוֹ לְאַחַר שְׁאֲשַׁחְרַרְךָ דְּאֵף שְׁבִידוֹ
לָא הָוִי קִדּוּשִׁין מְשׁוּם דְּמַעֲיָקְרָא בְּהִמָּה וְהַשְׁתָּא דַעַת אַחֲרַת וּפִי הַדְּבָרִים נִרְאָה כְּמַש"כ.
הַתּוֹ בְּכ"ד אֲלִיקָא דְּר"מ דְּבַעֲי מִיָּהוּ עֲבִידִי דְּאִתִּי וּמ"מ כְּשֶׁהֲגוּף בְּעוֹלָם לָא בְּעִי אִפִּי
עֲבִידִי דְּאִתִּי עֵינּוֹ הֵיטִיב בְּדְּבָרֵיהֶם בְּב"ב (ע"ט) ד"ה אֵימּוֹר דְּשַׁמְעִינּוּ לְר"מ וְחֻזְיָנּוּ
דְּכַשְׂהֲגוּף בְּעוֹלָם אַף שְׁאֵינּוּ רְאוּי לְקַנְיָן עֲדִיף טְפִי וְה"נ לְדִידּוֹן בְּדְּבָר שְׁבִידוֹ י"ל דְּפִירוֹת

מְחַנְּפֵי חֲשִׁיב הַגּוֹף בְּעוֹלָם אֲבָל שְׁפָחָה אֶף דַּלְר"מ לְשִׁי הַתּוֹ חֲשִׁיב הַגּוֹף בְּעוֹלָם אֲבָל לְרַבָּנָן לְעֵנָן דְּבַר שְׁבִידוֹ בִּינּוֹן דְּהַשְׁתָּא אֵינָהּ כְּלָל בְּדִין קִידוּשִׁין וְחֲשִׁיבָה בְּהֵמָה מִיקָרִי אִין הַגּוֹף בְּעוֹלָם וּל"מ מֵהַ שְׁבִידוֹ וְאֶף דְּהַתּוֹ פְּתָבוּ שֵׁם דְּלִפִּי מַה דְּמַסִּיק הַתָּם לְעֵנָן הָאוּמֵר לְאַשְׁתּוֹ הֲרִי אֶת מְקוֹדְשָׁתָּ לִי לְאַחַר שְׁאֲגֵרְשָׁךְ דְּלֵא הֲוִי קִידוּשִׁין אֶף שְׁבִידוֹ לְגֵרְשָׁהּ אִין בְּיָדוֹ לְמִדְּשָׁה ע"ש י"ל כֵּן גַּם בְּמִקְדָּשׁ שְׁפָחָתוֹ לְאַחַר שְׁשִׁחְרָרָה נָהִי דְּבִידוֹ לְשִׁחְרָרָה הַגַּה"ה אִין בְּיָדוֹ לְמִדְּשָׁה וְא"צ לְהַף טַעְמָא דְּמַעֲיָקְרָא בְּהֵמָה) מ"מ וְרֵאִיתִי בְּאוּ"ח שְׁפָתַב לְעֵנָן דִּינָא לֹא מְצִינּוּ דְּהַדַּר שִׁי"ל דְּגַבִּי שִׁיחְרוּר בִּי מֵהַף סְבָרָא וְשִׁפִּיר י"ל לֹא רְצוּ לְתַרְזֵן בְּהַף סְבָרָא דְּמִינָא לְדִינָא דְּכָל הֵיכִי דְּמַחְוֹן דְּאִין בְּיָדוֹ לְמִדְּשָׁה מְשׁוּם דְּמַצִּי לְשִׁחְרָרָה עַל תְּנָאִי לְהַתְּקַדָּשׁ לֹו וְאַגַּב חוֹרְפִּי ל"ד דֹּא"כ גַּם בְּקִידוּשִׁין יְכוֹל לְגֵרְשֵׁי ע"ת שְׁתַּתְּקַדָּשׁ לֹו דְּהָא אִפִּי בְּאוּמֵר הַיּוֹם אִי אֶת אֲשֵׁתִי וְלִמְחַר אֶת אֲשֵׁתִי פְּסָקִינָן בְּגִיטִין (פ"ד) בִּינּוֹן דְּפָסְקָה פְּסָקָה כ"ש בְּדִרְךָ תְּנָאִי דְּעַדִּיף טְפִי וְאִכְמ"ל אֲלֵא דְּבִאָמַת דְּנָהִי דְּבִידוֹ דְּלְגֵרְשָׁהּ וְלְשִׁחְרָרָה ע"כ מ"מ אִין בְּיָדוֹ לְהַטִּיל הַתְּנָאִי וְלְהַבִּיאָהּ לִידֵי קִידוּשִׁין עַל פְּרָחָה דְּהִיא לֹא תַתְּרָצָה לְקִידוּשִׁין וִיחָא גַּם הַגֵּט וְהַשִּׁיחְרוּר בְּטַל וְז"ב: מַעֲשָׂה כְּזֶה לֹא מְהַיְבִידוֹ.

וְעַרְשָׁא שֵׁם דְּכָתַב דְּמַש"ה הַעֲדָפָה חֲשִׁיבָא לֹא בָּא לְעוֹלָם אֶף שְׁבִידָה לְעַשׂוֹת מְשׁוֹ דְּמַחְוֹס' מַעֲשָׂה גְדוֹל כְּזֶה ל"מ בְּיָדוֹ וְסְבָרָא זֹו קִינָא ע"כ לְפִי הַמְּסַקְנָא וְה"נ י"ל בְּסְבָרְתָנוּ לְעֵנָן מַעֲיָקְרָא בְּהֵמָה וּמ"מ עֲדִינָן אָנוּ צְרִיכִין לְבָאָר תְּכָלִית פִּי בְּחִילוּק הַש"ס דְּמַעֲיָקְרוּ בְּהֵמָה דְּלָמָּה מְחַנְּפֵר לְעֵנָן תְּרוּמָה חֲשִׁיב טְפִי הַגּוֹף בְּעוֹלָם מְשִׁפָּחָה לְעֵנָן קִידוּשִׁין וְהַנְּרָאָה דְּבִאָמַת מְחַנְּפֵר יֵשׁ עַלִּי דִּין תְּרוּמָה קוֹדֵם אֲלֵא שְׁהוּא מְחַנְּפֵר תִּיקוּן וְתַדַּע דְּגְדוֹל בְּפִטוּר פְּטוּר ש"מ דְּהַתְּחַלַּת הַחַיִּיב מַעֲיָקְרָא אֲלֵא מְשׁוּם דְּאִינוּ נִגְמַר תִּיקוּנוֹ עַד שְׁיִתְּלֹושׁ אֲבָל שְׁפָחָה לְעֵנָן קִידוּשִׁין הִיא כְּבֵהֵמָה בְּעֵלְמָא וְכַשְׁנִשְׁפָּחָתָרָה אַח"כ הֲוִי פְּקִטוֹן שְׁנוּלַד וּמַש"ה גְּמִי כְּדְּפָרִיף הַש"ס מְנוּתָן פְּרוּטָה לְאַשְׁתּוֹ לְהַתְּקַדָּשׁ לֹו לְאַחַר שְׁיִגְרָשְׁנָה לֹא מַצִּי לְתַרְוָצִי מַעֲיָקְרָא בְּהֵמָה דֹּא"א יֵשׁ עַלִּי דִּין קִידוּשִׁין אֲלֵא דְּאַרְזִי רְבִיעַ עֲלָה אֲבָל שְׁפָחָה אֵינָהּ כְּלָל בְּדִין קִידוּשִׁין וְהֲוִי כְּבֵהֵמָה בְּעֵלְמָא וְלֹא מִיקָרִי הַגּוֹף בְּעוֹלָם לְעֵנָן שְׁיָחָא מְהַיְבִי מְשׁוּם שְׁבִידוֹ לְשִׁחְרָרָה וְכ"כ דְּאַף דַּלְר"מ דַּס"ל אָדָם מְקַנָּה וּבְעֵי שְׁיָהִי עֲבִידָא דְּאַתִּי בְּהָא לֹא בְּעֵי עֲבִידָא דְּאַתִּי מְשׁוּם דְּחֲשִׁיב לָהּ הַגּוֹף בְּעוֹלָם מ"מ י"ל דְּלְרַבָּנָן ל"ח בְּכַה"ג הַגּוֹף בְּעוֹלָם דְּכַמ"כ לְעֵנָן הַעֲדָפָה פְּתָבוּ הַתּוֹס' בְּב"ב שֵׁם דְּלֵא בְּעֵי אֲלִיבָא כְּ עֲבִידָא דְּאַתִּי מְשׁוּם דְּהִידִי אֵימְנָהּ בְּעוֹלָם וְאַפ"ה לְרַבָּנָן ל"מ אֶף שְׁבִידוֹ וּל"ח בְּהָא הַגּוֹף בְּעוֹלָם מֵהַ שְׁהִידִים בְּעוֹלָם וְה"נ לְעֵנָן שְׁפָחָה י"ל דְּלְרַבָּנָן לֹא חֲשָׁבוּ לָהּ הַגּוֹף בְּעוֹלָם וְכִינּוֹן דַּל"ח הַגּוֹף בְּעוֹלָם ל"מ לְרַבָּנָן מֵהַ שְׁבִידוֹ כֵּן נִרְאָה בְּרוּר בְּפִי הַסְּנוּגִיא דְּמַעֲיָקְרָא בְּהֵמָה וְא"כ נִרְאָה לִי לְפִי"ז דְּזֶה וְדָאִי דְּכָל אֲשֶׁה יִשְׁנָה בְּתוֹרַת קִידוּשִׁין וְאַפִּי א"א אֲבָל לְעֵנָן גִּירוּשִׁין כָּל שְׁאַינָהּ מְקוֹדְשָׁתָּ לֹא שְׁיָיָךְ עֲלָה כְּלָל דִּין גִּירוּשִׁין וְחֲשׁוּבָה לְעֵנָן הָא כְּבֵהֵמָה בְּעֵלְמָא וְכַמוֹ שְׁאִין הַגּוֹף כְּלָל בְּעוֹלָם וּל"מ ג"כ אִפִּי בְּיָדוֹ לְמִדְּשָׁה כְּמוֹ שְׁפָחָה שְׁבִידוֹ לְשִׁחְרָרָה וְאַף דְּלָמ"ד אָדָם מְקַנָּה וְדָאִי מְהַיְבִי כְּמוֹ דְּמְהַיְבִי בְּגֵט שִׁיחְרוּר כְּשִׁאָקְחָךְ הֲרִי אַתָּה קְנוִי לְעֲצָמָךְ וְה"נ גִּיטִין דְּשִׁיחְרוּר שְׁנָה לְגֵט מ"מ לְרַבָּנָן לְעֵנָן בְּיָדוֹ ל"מ כְּמוֹ מְקַדָּשׁ שְׁפָחָה לְאַחַר שְׁנִשְׁפָּחָתָרָה דְּלָמ"ד אָדָם מְקַנָּה מְהַיְבִי וְלְרַבָּנָן אִפִּי בְּיָדוֹ ל"מ וְה"נ לְעֵנָן גִּירוּשִׁין דְּה"נ הַשְׁתָּא הִיא כְּבֵהֵמָה.

וְהִנֵּה בְּזֶה כְּבָר עֲלָה בְּיָדֵינוּ בִּיאוּר הַסְּנוּגִיא דְּמְשׁוּם הָא דְּבִידוֹ לְבָא עַל יְבִמְתּוֹ עַל פְּרָחָה וְלִקְנוּתָהּ שְׁתַּהִי בַת גִּירוּשִׁין מְשׁוּם הָא לְחוּד פְּשִׁיטָא לִי דַּל"מ דְּהַשְׁתָּא הִיא כְּבֵהֵמָה אֲלֵא

דמיבעי' לי' כיון דאגידא בי' אפשר דמיחשב קצת כזיקת אישות ומיקרי בת גירושין ואף דמחוסרת תקון לענן גירושין גמורין לענן הא מהני בידו או"ד כ"ז שאינה אשתו לא שינה כלל דין גירושין ולעולם כ"ז שאינה אשתו היא פבהמה ול"מ בידו כלל והוא מבואר: אבל שיטת ר"ת עדיין צריף ישוב דאנה מצא פאן הוכחה לענן שליחות דל"מ כל שמחוסר מעשה דלכאורה לא איירי פאן כלל בדין שליחות אלא דעיקר פתיבת הגט כ"ז שאינה אשתו ל"מ ואף אם יכתוב בעצמו ל"מ וקא דנקט אמר ללבקר ל"ד פמו האומר ללבקר פתוב לאיזה שתצא בפתח תחילה דר"פ כל הגט ע"ש והנלענ"ד דהנה הקשו התוס' שם בהא דכתוב גט לארוסתי לכשאכניסנה אגרשנה דה"ז גט דקא בגיטין אמרו בהד' דאינו גט גזירה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה ונדחקו שם דהכא איירי בכותב זמן שאחר הנישואין וי"ל דהכא ס"ל דהוא דוחק שיכתוב עתה זמן שאחר הנישואין אלא ס"ל דבאמת אין הבעי' פאן על עצם פתיבת הגט קודם הנישואין דקא פשיטא דל"מ ואפי' בארוסה משום גיטה קודם לבנה ובעי' דהכא אינו אלא לענן מינוי השליחות שיכתוב אחר נישואין ויש להמתיק יותר דתלי בגי' הש"ס דלכאורה אין לפרש כלל דאיבעי' לי' בעצם פתיבת גט דא"כ למה נקט בעי' באומר לאחר הו"ל למיבעי' בכותב בעצמו והול"ל כתב גט לארוסתו אלא דלפי גי' שלפנינו אמר ללבקר י"ל דהוא אורחין דמילתא שהלבקר כותב גיטין פהו דריש כל הגט הנ"ל אבל התוס' בנזיר הביאו גי' אמר לחבירו ובזה נדאי לא שינה אורחין דמילתא וע"כ דאין הבעי' כלל על עצם פתיבת הגט דזה הו"ל למיבעי' בעצמו כתב גט כו' ע"כ מפרש דלענן פתיבת הגט עכשיו קודם הנישואין פשיטא להש"ס דל"מ כלל ואפי' ארוסתו משום גזירה דגיטה קודם לבנה כדאמרי' בגיטין וביבמתו מדינא ל"מ דהוי פבהמה בעלמא ולא שינה גירושין כלל ול"מ אפי' בידו אלא דלא איירי בכותב עכשיו כלל אלא עושה עתה השליחות שיכתוב הגט פשיכניסנה ומש"ה בארוסה מהני דלא שינה לענן השליחות גזירה דגיטה קודם לבנה ומינשב שפיר קו' התו' שם בגיטין וה"נ גבי יבמה ס"ל דהו' טעמא דבהמה לא שינה אלא על גוף פתיבת הגט דהשתא אינה בתורת גיטין ולא הוי לשם גירושין אבל לענן מינוי השליח ס"ל דל"ג משאר קנן בעלמא דבידו מהני וה"נ הו"ל לענן השליחות על הפתיבה כיון דכתוב אח"כ הו"ל דליהני שפיר משום שבידו פי היכי דקיי"ל בשאר קנן דעלמא דבידו מהני וע"כ דלענן שליחות לא מהני כל שמחוסר מעשה בעצם הדבר אפי' בידו ואף דהתם מיבעי' לי' ולא נפשטה ומסוגית התו' נראה דנקטו זה לדבר פשוט וע"כ צ"ל.

פן דקא חלה בזה"ז דרבנן והול"ל דספיקא לקולא י"ל דס"ל ג"כ כמש"כ לעיל דעיקר הבעי' ביבמה משום דאגידא בי' אבל משום דבידו פשוט דל"מ אלא דלענן פתיבת הגט עצמו עכשיו סברתו דפשיטא לי' להש"ס דאגידא ל"מ אלא דלענן מינוי השליחות הוא דמיבעי' לי' אי מהני הו' טעמא דאגידא בי' והוכיחו שפיר דקא טעמא דבידו פשוט דל"מ וע"כ דכל שמחוסר מעשה ל"מ לענן שיהי' מצי משני שליח ודו"ק: והנה כ"ז שיטת ר"ת אבל המרדכי סו"פ האיש מקדש גבי מקדש אחרתו דהביא שם הו' דהמפריש חלתו קמח לא עשה פלוס פתב דמ"מ יכול לעשות שליח להפריש חלה אפי' כ"ז שהוא קמח אע"ג דלא מצי עביד השתא דבידו ללוש ולגלגל ולהפריש חלה וכהו' לישנא הביא הב"י ביו"ד (סשכ"ז) בשם הסמ"ג והתרומה וחינון בהדיא דס"ל דאפי' מחוסר מעשה כיון

דְּבִידוֹ מְצִי לְמִשׁוּי שְׁלִיחַ וְהִנֵּה י"ל דְּסִבְרֵי בְּפִי סוּגְיָ דִּיבְמוֹת דְּבַעֵי לְעַנְנֵי עֵיקָר פְּתִיבַת
הַגֵּט קוֹדֵם הַנְּשׂוּאִין וְאָמַר לְלִבְלָר ל"ד פְּהֵךְ דְּרִישׁ כֹּל הַגֵּט וְכַנ"ל וּמִש"ה ל"מ סִבְרָא
דְּבִידוֹ וּבַעֵי דְּוּקָא מִשׁוּם דְּאֶגִּידָא בִּי וְכַנ"ל אֲבָל לְעַנְנֵי שְׁלִיחוֹת אֲדַלְקֵמִין כֹּל שְׁבִידוֹ וְדָא
מְהַנֵּי וּא"כ בִּיבְמָתוֹ דְּבִידוֹ יְכוּל לְעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ עַל אַחַר הַנְּשׂוּאִין דְּבִידוֹ לְבָא עֲלֵי אֲבָל
לְעַנ"ד י"ל דְּלֹא נְחָלְקוּ בִּיבְמָה גּוּפָה בְּשִׁי הַש"ס וְאֶפְשָׁר דְּמַפְרָשֵׁי שְׁפִיר ג"כ כְּשִׁיטַת ר"ת
דְּאִיבְעֵי עַל הַשְׁלִיחוֹת אֲדַלְקֵמִין וּבְדִידֵי פְּשִׁיטָא לִי דְּלֹא מְהַנֵּי וְכֵן נִרְאֶה מְדַבְרֵי הַפּו'
שְׁסַתְמוּ בְּזֵה דל"מ אֲפִי שְׁלִיחוֹת אֲדַלְקֵמִין וְלֹא הִבִּיאוּ כֹּל מַחְלֻקְתָּ בְּזֵה וְהוּ"ל לְחוּשׁ
לְהַחְמִיר כְּדַעַת הַנֶּה רַבּוֹנוֹתָא אֲלֵא דְלַעֲנֵי דִּינָא דְשְׁלִיחוֹת בִּיבְמָה י"ל דְּמוֹדוֹ הֵתֵם בְּפִי
הַבְּעֵי דל"מ וְאֵף דְּהוּא בִּידוֹ וְלִשְׁמָה וְדָא לֹא שִׁינְךָ לְעַנְנֵי שְׁלִיחוֹת מ"מ י"ל דְּיֵשׁ לְהֵם
פ"א בְּסוּגְיָ דְּקִידוּשֵׁין דְּמַעֲיָקְרָא בְּהֵמָה וְהַשְׁתָּא דַעַת אַחֲרַת וּע"ז נוֹסְדָה אִיבְעֵי דִּיבְמוֹת
וְהוּא עִם דְּבָרֵי הַתּוֹס' שְׁבַת (דפ"ד) ד"ה שְׁטֵהוּרִים בְּזַב דְּכַתְבוּ דְּכִלֵּי חֶרֶס הַמְּוָקֵף צְמִיד
פְּתִיל מְטָמָא בְּהִיסָט וְלֹא חָשִׁיב לֹא בָּא לְכָלל מַגְעַ שְׁסַתְמוֹ עוֹמֵד לְהַפְתַּח וּל"ד לְקוּלִית
נְבִילָה דְּאָמַר בְּחוּלִין דְּמַחְסוֹר נְקִיבָה כְּמַחְסוֹר מַעֲשֵׂה דְּהֵתֵם סַתְמוֹ אִינָה עוֹמְדַת לְהַפְתַּח
ע"ש וְכַבֵּר בִּינְרְתֵי בַמ"א דְּיֵשׁ לְהֵם גִּי אַחֲרַת בְּסוּגְיָ דְּחוּלִין] וְהִנֵּה נִרְאֶה דְּהָא דְּמַחְסוֹר
נְקִיבָה בְּקוּלִית הוּי כְּמַחְסוֹר מַעֲשֵׂה הַיָּינוּ מִשׁוּם דְּסַתְמוֹ עוֹמֵד שְׁלֹא לְהַפְתַּח וְעַל פִּי זֶה יֵשׁ
לְפָרֵשׁ ג"כ בְּסוּגְיָ דְּקִידוּשֵׁין דָּא ע"ג דְּמַחְסוֹר תְּלִישָׁה פ"ל לר"י דְּכָל שְׁבִידוֹ לֹא כְּמַחְסוֹר
מַעֲשֵׂה הַיָּינוּ דְּוּקָא פִּירוֹת מְחוּבְּרִים דְּסַתְמֵי עוֹמְדִים תְּלִישָׁה אֲבָל שְׁפָחָה דְּסַתְמָא עוֹמְדַת
שְׁלֹא לְהַשְׁתַּחֲרַר דְּהַשְׁתַּחֲרַר עֲבָדוּ עוֹבְרָ בַעֲשֵׂה מִשׁוּם מַחְשַׁבְתּוֹ לְחוּד לֹא אֲמַרִּינוּ דָּאִינוּ
כְּמַחְסוֹר מַעֲשֵׂה וְזֵהוּ פִי דְּבָרֵי הַש"ס מַעֲיָקְרָא בְּהֵמָה דְּלֹא הִיְתָה עוֹמְדַת לְכַף וְהָא דְּלֹא
מִשְׁנֵי הֵכִי גַבֵּי הָאוּמַר לְאִשְׁתּוֹ הֵרִי אֶת מְקוֹדְשֵׁי לִי לְאַחַר שְׁאֲגַרְשָׁךְ אַע"ג דְּבָרִישׁ זְבָחִים
אֲמַרִּי אִשָּׁה סַתְמָא שְׁלֹא לְגִירוּשֵׁין עוֹמְדַת י"ל דְּדוּוּקָא גַבֵּי שְׁפָחָה דָּאִסוּר לְשַׁחֲרָרָה
וּסַתְמָא עוֹמְדַת שְׁלֹא לְהַשְׁתַּחֲרַר וְכֵן קוּלִית נְבִיל' וְדָאִי סַתְמָא עוֹמֵד שְׁלֹא לְהַפְתַּח דְּלִמְאִי
חֲזִי לִי אֲבָל אִשָּׁה אֵף דְּאָמַר בַּש"ס סַתְמָא לֹא לְגִירוּשֵׁין עוֹמְדַת וְדָאִי הַיָּינוּ שְׁאִינָה עוֹמְדַת
לְגִירוּשֵׁין דְּוּקָא וְלַעֲנֵי לְשְׁמָה בַעֲיָנוּ שִׁינְךָ מְבוֹרֵר לְשְׁמָה אֲבָל וְדָאִי אֶפְשָׁר ג"כ שְׁתַּגְרֵשׁ
וְלִשׁוֹן סַתְמָא לֹא לְגִירוּשֵׁין ל"ד וְכַה"ג פִּי הַתּוֹס' בַּב"ק (צ"ח) כֹּלְהוּ שְׁוֹרִים 'לֹא לְגַבֵּי
מְזַבַּח קִיָּמִי פִי דְּסַתְמָא לֹא לְגַבֵּי מְזַבַּח דְּוּקָא וְה"נ סַתְמוֹי' לֹא לְגִירוּשֵׁין אֲבָל עוֹמְדַת
ג"כ לְגִירוּשֵׁין דָּאִין אִסוּר עֲלֵי לְגִרְשָׁה אֲבָל שְׁפָחָה סַתְמָא לֹא לְשִׁחְרוּר עוֹמְדַת כֵּן הוּא
בְּפִי סוּגְיָ דְּקִידוּשֵׁין וּא"כ בְּבַעֲיָ דִּיבְמוֹת נְמִי י"ל דְּהוּי לְפִי מִשְׁנָה אַחֲרֹנָה דְּמַצְנוֹת חֲלִיצָה
קוֹדְמַת וּא"כ סַתְמָא לֹא לִיבּוּם עוֹמְדַת וּמִש"ה אִי לֹא טַעְמָא דְּאֶגִּידָא בִּי וְהוּי כְּזִיקַת
אִישׁוֹת פְּשִׁיטָא לִי דְּבִידוֹ ל"מ פִּינּוּ דָּאִינָה עוֹמְדַת לְהַתִּיבָם מִשׁוּם שְׁבִידוֹ לֹא אֲמַרִּי דְּהוּי
כְּאִינוּ מְחוּסָר מַעֲשֵׂה וּלְפִי"ז ג"כ י"ל דְּבַגּוּף הַכְּתִיבָה פְּשִׁיטָא לִי דְּטַעְמָא דְּאֶגִּידָא בִּי ל"מ
וְלֹא בַעֵי אֲנָא לְעַנְנֵי הַשְׁלִיחוֹת אֲבָל מִשׁוּם שְׁבִידוֹ פְּשִׁיטָא לִי דל"מ פִּינּוּ דְּסַתְמָא אִינָה
עוֹמְדַת לִיבּוּם וּבְזֵה י"ל מַה דְּמַסִּיק הֵתֵם הַש"ס או"ד פִּינּוּ דְּלֹא עֲבַד בַּהּ מְאָמַר לֹא וְנִדְחָקוּ
כֹּל הָרֵאשׁוּנִים דְּמַה מְהַנֵּי מְאָמַר דְּהוּא מְדַרְבְּנָן וּלְפִי"ז י"ל פִּינּוּ דְּתִלֵּי בְּסַתְמָא עוֹמֵד לְכַף
גַּם מְאָמַר דְּרַבְּנָן מְהַנֵּי דְּלִיְהוּי סַתְמָא עוֹמֵד לְכַף וּא"כ כֹּל שְׁבִידוֹ לֹא כְּמַחְסוֹר מַעֲשֵׂה וְהִנֵּה
כ"ז לְעַנְנֵי יַבּוּם דְּסַתְמוֹ אִינוּ עוֹמֵד לְכַף ל"מ בִּידוֹ כַּכ"ד דְּהוּי כְּדָבָר שְׁלֹא בָּא לְעוֹלָם אֲבָל
קָמַח וְדָאִי סַתְמָא לְלוּשׁ עוֹמֵד וּמְהַנֵּי מִשׁוּם שְׁבִידוֹ וּמִש"ה מְהַנֵּי ג"כ לְעַנְנֵי שְׁלִיחוֹת וְלֹא
נְחָלַק כֹּלל בֵּין שְׁלִיחוֹת לְעֵלְמָא וְהוּא נְכוּן: עוֹד י"ל בְּשִׁי דְּמוֹדוֹ לְכָל פִּי ר"ת בְּסוּגְיָ

דיבמות ואפ"ה ס"ל בחלה דמהני דהנה לכאורה י"ל דלמה לא מהני בשליחות מחוסר מעשה הא קיי"ל דזכ"ל מטעם שליחות וכל שאנו יודעין דמסתמא ניחא לי' הנינו שלוחו ממילא וא"כ פאן אף דאינו נעשה שלוחו מדין שליחות פינו דגלי דעת' דניחא נ"ל להני מטעם זכ"ל פינו דג"ד דזכות הוא לו ומיהו לענין גיטין מצינו דל"מ ג"ד פדמוכח סיג' דריש המדיר גבי המדיר את אשתו מלהנו' לו עד ל"י יעמיד פרנס ופריה וקא שליחות' עביד ומשני באומר כל השומע קולו זיון את אשתו ופריה כה"ג לאו שליחות' עביד וקא תנו המושלף בבור ואמר כל השומע קולו יכתוב גט לאשתו כו' ומשני דכתוב הני שליחות וקא באומר כל הן אינו מפסיד וחוזינו בהדי' דמוכח דמדדנו שליח לענין גט הני נמי שליח לענין מן דר הנאה ע"ש והנה בפסג' דנדריים (דל"ו) דבעי אי תורם משלו על של חבירו צריה דעת בעלים ובעי למיפשט מהא דתנו גבי מן דר הנאה ותורם את תרומותיו וה"ד אי משל בעל הפרי ולדעתו דבעל הפרי הא עביד שליחות' ומנהני לי' אלא משלו כו' ודחי לעול משל בעל הפרי ובאומר כל הרוצה לתרום יבא ויתרום כו' ומוכח בהדי' דאע"ג דגבי תרומה דבעי שליחות כל הרוצה לתרום פינו דגלי דעת' דניחא לי' הני שלוחו מ"מ לענין מן דר הנאה לא מתסר וע"ש בר"ן דכתב דאף דגבי כל השומע קולי זיון מסקינן בכתובות דאסור אף לענין מן דר הנאה כל הרוצה לתרום לא הני שליחות ע"ש היטיב ועכ"פ יש להוכיח דהא בכתובות מוכיח הש"ס דמדדנו שליחות לענין גט אסור גבי מן דר הנאה וא"כ כל הרוצה דמסקינן הכא דלענין מן דר לא הני שליחות ע"כ דגם גבי גט ל"מ ואף דלענין תרומה מסקינן הכא בהדי' דמהני וע' בר"ן דכתב דכיון דגלי דעת' דניחא לי' מהני וע"כ צ"ל דגט שאני דבעי שליחות גמור ולא סגי גילוי דעתא וה"נ מוכח בגיטין (ס"ו) דמסיק התם דלר"י אפי' אומר אמרו לפלוני ויכתוב ולפלוני ולפלוני ויחתמו ל"מ משום דמילי לא מימסרי לשליח ות"ל פינו דגלי דעתא דניחא ליהני כזכ"ל וע"כ צ"ל דדווקא בסתם זכות דהדבר נודע שהוא זכותו מהני אבל בדבר דלא הני זכותו אלא משום ג"ד לא מהני כל שאינו נעשה שלוחו לגמרי וכ"ז דווקא לענין גיטין אבל לענין תרומה מסיק בהדי' דג"ד מהני ואי"ל עיקר דין שליחות בתרומה לפי המסקנא ברה"מ (דמ"א) גליף מגירושין וקדשים וא"כ איך נימא דעדיף מגירושין י"ל דבאמת אי לא הני עיקר דין שליחות גבי גירושין לא הני מהני אפי' בתרומה אבל פינו דילפינו דין שליחות מגיטין תו הדר דינא לסברא דתרומה דמסתמא הוא זכותו אלא דאמרי' דילמא ניחא לי' למיעבד מצוה בעצמו כל שג"ד הדר הני כזכ"ל ומהני אבל גירושין בעי שליחות גמור וכל דלא עשאו שליח ג"ד ל"מ וז"ב וא"כ א"ש בפשיעות דאף דלענין גט דמחוסר מעשה ל"מ אפי' בידו ולא מצי למשוי שליח מ"מ זה דווקא גבי גט דבעי שליחות גמור אבל חלה דהני פתרומה ג"ד בעלמא סגי וכל שפידו מהני ג"ד מיהו אי לאו בידו אפשר דאף ג"ד ל"מ פינו דעתה הוא אינו בידו ומש"ה הוצרכו לטעמא דבידו ללוש ולגלגל וכה"ג פתב הר"ן שם דכל התורם אינו מפסיד אפשר דגם גבי תרומה לא מהני אלא דווקא באומר יתרום דהני לשון שליחות קצת אבל כל התורם לא מהני אף דלכאורה הא גלי דעתא בהדי' אלא דמ"מ גם בתרומה בעי ג"ד פועין שליחות קצת וא"כ ה"נ כ"ז שהוא לבל"ע פלל ל"מ הג"ד פלל ויש להסביר יותר דהיכי דלא פא לעולם פלל פי היכי דכל קנין ל"מ ה"נ הג"ד לא מידי הוא אבל בידו דגבי קנין מהני אלא דהיכי דצריה שליחות דווקא ס"ל להש"ס דהוא גזה"כ דשליחות ל"מ

כ"ז שְׁהוּא מְחַסֵּר מֵעֲשֵׂה אֶבֶל הַיָּכִי דְמַהֲנֵי ג"ד דִּידָן' וְדַאי מְהֵי כְּכֹל קִנְיָן דְעֵלְמָא וְכִינּוּן דְגַבֵּי תְרוּמָה ג"ד מְהֵי סְגִי הַשְּׁלִיחוֹת דְמְחַסֵּר מֵעֲשֵׂה מִתּוֹרַת ג"ד וְמִיְהוּ סְכָרַת הֶרֶן' אֲבִי כָּל הַתּוֹרָה אֵינוּ מִפְסִיד צ"ע דַּא"כ דְנִימָא דְכָל הַתּוֹרָה גַּם בְּתְרוּמָה לֹא מְהֵי וְע"כ צ"ל דְכָל הַתּוֹרָה הִנֵּי לִישְׁנָא גְרִיעָא טְפִי וַא"כ תִּיקְשִׁי דְלִמָּה אִוְקֵי מִתְנִי' דְהַמְדִיר בְּאוֹמַר כָּל הֵן הָא בְּסוּגְיָא נְדָרִים מְסַקִּינָן דְאַפִּי' כָּל הַרוּצָה יְזִין אוֹ יִתְרֹם נְמִי שְׁרִי בְּמִנְדָּר הַנְּאָה וְהו"ל לֹא שְׁמַעֲנִין רְבוּתָא טְפִי דְאַפִּי' כָּל הַרוּצָה יְזִין שְׁרִי וְאַפְשָׁר דְגַבֵּי מְמוֹן הֵן לִישְׁנָא דַּאֲינוּ מִפְסִיד עֲדִיף טְפִי וְצ"ע: מִיְהוּ כָּל זֶה לְשִׁי' הֶרֶן' בְּנְדָרִים שָׁם לְחֻלְק בֵּין כָּל הַרוּצָה לְכָל הַשּׁוֹמֵעַ קוֹלוֹ וְכֵן תִּי' שָׁם בְּתוֹ' בְּחַד תִּי'.

אֶבֶל שִׁי' ר"י שָׁם בְּתוֹ' דַּאֲינוּ לְחֻלְק בֵּין כָּל הַרוּצָה לְכָל הַשּׁוֹמֵעַ קוֹלוֹ אֲלֵא דְהֵכָא מִן הַדִּין אֵינוּ אֲסוּר כָּלֵל תּוֹרָה לוֹ מְשַׁלּוֹ דְמַצְוָה קַעֲבִיד כְּמוֹ מְחַזִּיר אֲבִינְדָה אֲלֵא דַּאֲסוּרָא דְרַבְּנָן בְּעֵלְמָא הוּא וְכִינּוּן דְלֹא מְנִיחָד שְׁלִיחוֹתוֹ אֵינוּ אֲסוּר אֶבֶל בְּהֵן דְהַמְדִיר מְהֵי לִי דְמִפְרָנֵס אֲשֶׁתוֹ וְאֲסוּר אִפִּי' כָּל הַרוּצָה יְזִין וְלֹא שְׁרִי אֲלֵא כָּל הֵן אֵינוּ מִפְסִיד וַא"כ אֵין אָנוּ צְרִיכִין כָּלֵל לְחֻלְק בֵּין תְרוּמָה לְגִיטִין וְאַפְשָׁר דְכָל הַרוּצָה יִכְתּוּב נְמִי שְׁרִי בְּגִיטִין כְּמוֹ בְּתְרוּמָה כָּל הַרוּצָה לְתְרוּם דְכָל הַרוּצָה הִנֵּי מְמַשׁ כְּכֹל הַשּׁוֹמֵעַ קוֹלוֹ וַא"כ שְׁפִיר י"ל דְכָל דְלֹא הִנֵּי שְׁלִיחוֹת גַּם בְּתְרוּמָה ל"מ וְזֶהוּ שִׁי' ר"ת דְמְחַסֵּר מֵעֲשֵׂה דְלֹא הִנֵּי דִין שְׁלִיחוֹת גַּם בְּחֻלְק ל"מ וְדו"ק: עוֹד הַקְּשָׁה הַגְרַע"א שָׁם לְשִׁי' ר"ת מְהָא דְקִי"ל דְמַהֲנֵי גַבֵּי כְּתָבוּ וְתָנוּ גַט לְאַשְׁתֵּי וְנַעֲשׂוּ שְׁלוּחֵי' עַל הַהוֹלְכָה אַף דְמְחַסֵּר כְּתִיבָה וְהִנֵּה בְּפִשְׁטוּת הִי' מְקוּם לוֹמַר דְבִשְׁלֵמָא הֵכָא גַבֵּי חֻלְקָה דְעַל הַלִּישָׁה א"צ שְׁלִיחוֹת וְהַתְחַלַּת הַשְּׁלִיחוֹת הִנֵּי מִהַפְרָשָׁה הִנֵּי מְחַסֵּר מֵעֲשֵׂה אֶבֶל הֵתָם דְעַל הַכְּתִיבָה גּוֹפָה צְרִיף שְׁלִיחוֹת א"כ הַתְחַלַּת הַשְּׁלִיחוֹת מִהַכְּתִיבָה וִי"ל דְהִנֵּי כְּחַד מֵעֲשֵׂה וְגוֹמְרִין כָּל הַשְּׁלִיחוֹת אֲלֵא דְקִשְׁנִי' לְכַאוּרָה מְהֵן דְגִיטִין (דס"ג) דְבַעֲי רַבָּא מִר"נ הֵתָם לְעַנְנִין עֲשׂוּ שְׁלִיחוֹתָן כְּתָבוּ וְתָנוּ לְשִׁלִּיחַ מְהוּ אֵי נְגַמַר הַשְּׁלִיחוֹת בְּנִתְיָה לְשִׁלִּיחַ וּפִירִשׁ"י לְשִׁלִּיחַ שְׁמַנִּיתִי כְּבִרְכָב וּבְאַמַּת נִרְאָה דְאָנוּ מְוַכְרְחִין לְפָרֶשׁ שְׁהוּא מִיָּנָה הַשְּׁלִיחַ כְּבָר וְאֵין לְפָרֶשׁ שְׁהֵם יַעֲשׂוּ שְׁלִיחַ עַל הַהוֹלְכָה דְהָא מְבֹאָר בְּדַכ"ט דְרַבָּא ס"ל כַּר"י דְמִיָּלִי לֹא מִיָּמְסָרִי לְשִׁלִּיחַ וּמוֹכַח בְּהַדְיָא בְּדַבְרֵי הַתּוֹסֵ' (דכ"ט) ד"ה מְשׁוּם בְּזִינּוּן דְבַעַל דְגַם בְּכַה"ג הִנֵּי מִיָּלִי דְכְּתַב שָׁם לְלִישְׁנָא דְמְשׁוּם בְּזִינּוּן דְבַעַל דְאוֹמַר לְשָׁנִים לְכַתְּוֹב' וְלִיתָן גַּם הַנְּתִינָה לֹא יִתְנוּ לְאַחַר מְשׁוּם דְכְּשִׁיתָן לְאַחַר יִרְגִישׁ שְׁהַבַּעַל לֹא כְּתָבוּ וְיִתְבַּזָּה וּמִשְׁמַע דַּה"ה לְלִישְׁנָא דְמִיָּלִי לֹא מִיָּמְסָרִי לְשִׁלִּיחַ גַּם הַנְּתִינָה לֹא יִתְנוּ לְאַחַר מְדָלָא אֲמַר הָא א"ב וְעַרְשׂ"א שְׁכ' שְׁיֵשׁ לְפָרֶשׁ לְלִישׁוֹן זֶה בְּעַנְנִין אַחַר וְהֶאָרְכְּתִי בְּזָה בְּחִזְדִּישׁי בְּדַרְכִים הַרְבֵּה וְאִכְמ"ל.

וְאַף דְבַדְס"ו מְסַקִּינָן לְשְׁמוּאֵל דְסָבַר כַּר"י וּפְלִיג בְּאוֹמַר אֲמָרוּ הוּא דִּןְחַק דַּא"כ הו"ל לְמִיָּפְרָף מְעִיקָרָא אַרְבָּא הֵכָא וְלִשְׁנוּיִי וְעוֹד דַּא"א כָּלֵל לְפָרֶשׁ שְׁיָמְנוּ הֵם שְׁלִיחַ דַּאֲי דְהַשְׁתָּא אֵינְהוּ גּוֹפִינִי' הִנֵּי שְׁלוּחִין עַל הַכְּתִיבָה וְגַם עַל הַנְּתִינָה וְאַח"כ יַעֲשׂוּ שְׁלִיחַ מְכָאן עַל הַנְּתִינָה א"כ לִיכָא לְמִיָּבַעֲי כָּלֵל אֵי עֲשׂוּ שְׁלִיחוֹתָן דְהָא אֵי עוֹשִׁין שְׁלִיחַ מְכּוּחָן ע"כ גַּם הֵם רְשָׁאִין לִיתָן לָהּ דַּאֲי ל"ה כָּל מִיָּדִי דַּאֲיְהוּ לֹא מְצִי עֲבִיד לֹא מְצִי מְשׁוּי שְׁלִיחַ וְל"ד לְעוֹבְדָא דְהִבִּי' לְאַבָּא בְּר מְנִיּוּמִי בְּדַכ"ט ע"ב דְמִסְקָנָא דַּאֲיְהוּ לֹא מְצִי יְהִיב לָהּ דְהֵתָם הַבַּעַל עֲשָׂאָהוּ שְׁלִיחַ לְאַבָּא בְּר מְנִיּוּמִי עַל הַנְּתִינָה כִּינּוּן דְהַגֵּט כְּבָר נִכְתַּב שְׁפִיר מְצִי מְשׁוּי שְׁלִיחַ וְעַרְשׂ"א שְׁפָרַק הָאוֹמַר סכ"ו וּבַסְפ"ב מַה שְׁהֶאָרִיף לְעַנְנִין נָתַן הַגֵּט לְע"ג שְׁיָמְסוּר לְפָלוּנִי יִשְׂרָאֵל וְצ"ע וְאִכְמ"ל אֶבֶל כָּאן וְדַאֲי אֵי אֵינְהוּ מְשׁוּי לִי שְׁלִיחַ מְכּוּחָן ע"כ דַּאֲיְנְהוּ

נמי יש להו פת זה ליתן ודוק וכיון דהם שלוחין גם על הגתניה פשיטא דיןכלו לכתוב
אחר פשליח דעלמא על הפתיכה והגתניה דכי משום דהרשה אותם לעשות גם שלית
אחר גרעי ואי דאין השליחות מכוחן אלא דעושה להם שלוחין על המינוי שמינו שלית
והשטא הוי כעובדא דאבא בר מניומי א"כ פשוט דלא עדיף מעושה בעצמו שלית על
הגתניה קודם הפתיכה ולשי' ר"ת הג"ל דמחוסר מעשה אינו יכול לעשות שלית לכאורה
בכהאי גוונא ודאי הנה מחוסר מעשה כיון דאין שלוחותו מתחלת מהפתיכה וכ"ש לשי'
רי"ף דמפרש הפעל' אי יכולין הו בעצמן להיות שלוחין על הגתניה ע"כ דשליחות הנותן
לא נעשה מכוחו והוא בעצמו עושה אותו שלית על הגתניה קודם הפתיכה ע"כ נראה
דכתיבת הגט ונתניתו הוי חד מעשה לגמרי וכמו דרביביתא תורה גבי גט דשליח עושה
שלית ה"נ יכול הוא עצמו לעשות שני ב"א שלוחין והוי כאומר פלוני יכתוב ופלוני
יחתום ולא שנייה פאן מחוסר מעשה דחד שליחות הוא ושניהן נתפסין בשליחות על
מעשה אחד ובשעת הפתיכה מתחלת שליחות שניהן ודו"ק: סימן כט מה שהעיר ידידי
בדברי התו' יו"ט ריש דמאי הנה בענייני עיקר שיחתו דהרב לא ידענא במש"כ דמש"ה
מעשר עני דיו אפ"ל לרבנן בקריאת שם וא"צ להפריש דמ"ע אין בו אלא לאו כמש"כ
הרמב"ם פ"ה ממ"א וכיון דרוב ע"ה מעשרין לא גזרו להפריש.

הנה נראה מדבריו דבכל המעשרות ותרומה אסור עד שפריש וז"א דבהד"ל אמרינן
בחולין (ד"ז) דשרי בדמאי נותן עיניו בצד זה ואוכל בצד אחר ושי' התו' בגיטין (ל"א)
ד"ה במחשבה דגם בטבל ודאי סגי במחשבה וכן שי' רש"י שם עיין היטיב והא דתני
הכא א"צ להפריש משמע דבכ"ד צריף להפריש כפר פירש"י במכות (י"ז) דכל מעשרות
צריף להפריש מע"ר משום תרומת מעשר שהיא במיתה לזרים ומע"ש משום דצריף
להעלותו לירושלים וע' פ"ה מ"ב דבאמת א"צ להפריש אלא התרומת מעשר ואחר כף
א"צ להפריש גוף המעשר כיון דמותר בדבר עיי"ש והנה הר"ש פ"ד מ"ג הביא
הירושלמי ר"ה בשם רב האוכל טבל למ"ע חייב מיתה ולכאורה הוא תמוה שפסקו
היפוך הירושלמי ע"כ נראה דנכונים דברי המ"ע שכ' דהיא ש"ס ערוכה במכות דא"ר
דטבל למ"ע לוקה והאחרוני השיגו עליו דמדברי רב לא מוכח אלא שאסור אבל אי יש
בו מיתה או לאו לא מוכח ונראה שהבינו דאף דר"א לוקה היינו דקאי אמתני' דאלו הו
הלוקין דחשיב כל ח"מ למלקות ועיקר רבותא דרב דטבל למ"ע אסור אבל נראה דסברת
הרמב"ם אינו פן דסבר דא"ה הול"ל טבל למ"ע הוא פטבל ולמ"ל לאשמעינן להו דינא
דח"מ ישנן בכלל מלקו' דשמעינן לי' למתני' ע"כ ס"ל דאדרבה עיקר רבותא דרב דלוקה
ואין בו אלא לאו ומה שהוכיח גוף המעשר כיון דמותר לזרים וכ"ש מ"ע דמותר.

הפל לזרים ועיקר הדבר אי טבול למ"ע בלאו הנה פן פתב הרמב"ם והתו' יבמות (דפ"ו)
ד"ה אי נסתפקו דה"נ לר"מ דסבר. מעשר ראשון אסור לזרים ולא.

לישתמיט בכ"ד דלישמעינן דלר"מ צריף להפריש מ"ר והיינו כיון דאינו אלא לאו
בעלמא סמכינן ארוב ע"ה מעשרין אינו נוח לי דהא מע"ש קי"ל דצריף להפריש. אף
דהוי לאו בעלמא חוץ לחומה ואפשר לדחוק דהתם מחמירין אפ"ל בלאו משום דהוי
דשיל"מ לאוכלו בירושלים אבל לפי"ז אינו מוכן דמינו להפריש מ"ע דהא ההפרישה

נדאי הנה כיל"מ פיון דא"צ אלא להפריש ומעפבו לעצמו וביבמות (דפ"ב) אמרי' פל
בדאורייתא לא שפא איסור לאו ל"ש איסור פרת ע"ש ואכמ"ל.

ומה שהוכיח עוד דלא גזרו באונן פבר מבואר בירושלמי הביאו בעצמו (מ"ב) דהטעם
משום דלא שכיחא ל"ג בה רבנן ומשמע לכאורה אדרבה דהא במילתא דשכיחא גזרו
בכל דבר אפי' באיסור לאו וצע"ג: ומה שהביא לענין תרומת מעשר דשי' התו' ביומא
(ד"ט) דצריף ליתנה לכהן בחנם משום דדמיל' מועטין תקינו רבנן לתנה לו אף דמדינא
היא שלו פשאר מעשרות דהמע"ה והר"ש פתב או מוכר לו כו' הנה הטור בס' (של"א)
כתב בהדיל' וימפרנה לכהן ע"ש ומש"כ דהרמב"ם סבר כשי' התו' דכתב ונותנה לפהו
לענ"ד לא מוכח מידי דידוע שהרמב"ם נקט לשון הש"ס והוא לשון הברי' דסוטה
(דמ"ח) ונותנה לכהן וע"כ דהר"ש והטור יפרשו דל"ד בנתינה בחנם אלא דקמ"ל
דאסורה לזרים וכן יתפרש לשון הרמב"ם ולכאורה הי' נראה להביא ראיה לשי' התו'
דצריף ליתנה בחנם מסו"פ הזורע (דקל"ד) דחשיב גבי גר שנתגייר והי' לו בהמה או
עיסה ספק משנתגייר נשחטה או נתגלגלה ספק עד שלא נתגייר נחשיב שמונה ספיקות
ד' לחיוב וד' לפטור קרבן אשתו ונחלה ובכור בהמה טהורה ובכור טמאה לחיוב המתנות
ופדיון פטר חמור כו' לפטור הרי דחשיב בפטר חמור חיוב ופטור חיוב קודם שגפדו
דהוא איסורא ופטור לאחר פדיון דהוא ממונא ואס"ד דספק בחלה ותרומת מעשר ה"ה
פשאר ממונא ומוכרה לפהנים בדימים ה"נ הו"ל למיתני חיוב ופטור חיוב קודם שהופרש
ופטור לאחר שהופרש דה"ה שלו ונוטל דמי' וע"כ דבהני פיון דדמיהו מועטין תקינו
ליטן לכהן והפלל לחיוב ואפ"ל עוד דהוא משום איסורא דגזרו דלא ליתי בה לידי תקלה
ואף דיש לחלק דדנוקא בספק גמור התמירו ליטן לכהן אבל דמאי רוב ע"ה מעשרין הו'
אינו נראה בזה פאן פיון דהוא משום גזירה אין לחלק ועי' בתו' דהקשו כה"ג לענין
מתנות למ"ד דהאכל מבהמה שלא הורמו מתנותי' פאוכל טבלים וס"ל דא"כ ודאי צריף
להפריש משום ספק איסורא אלא דאח"כ היא שלו דמותרת לזרים והו"ל למתני חיוב
ופטור והניחו בקושני' ולענ"ד זה יש ליישב דהא בדל"ז הקשו בלא"ה מהא דתניא גבי
יחזקאל ולא בא בפי בשר פיגול שלא אכלתי מבהמה שלא הורמו מתנותי' דלמ"ד פאילו
אוכל טבלים מאי רבותי' דיחזקאל ופי' דבריהם דהא ע"כ הא דלא אמר פיגול ממש
משום דא"כ מאי רבותי' דלא אכל איסורא וא"כ הא הו' נמי הוי טבל גמור ותי' דבאמת
הו' דרשא ע"כ פליג ואיהו יסבור כמ"ד דדריש התם שלא אכלתי מבהמה שהורה בה
חכם וא"כ הא ע"כ הוי פלוגתא דתנאי ועוד דבלא"ה ע"כ הוי פלוגתא דהא התו' בדקל"ב
ד"ה פאילו אוכל טבלים מפרשים טעמא משום דילקף נתינה נתינה מתרומה והוא כר"א
ברי' ראשית הגז דפוטרי שותפין ממתנות דילקף נתינה נתינה מתרומה ומתני' ע"כ לי"ל
דשותפות פטור דהא תנן בדקל"ב דשותפות פהנים ועובד פוכבים פוטר הא שותפות
בעלמא חייב וע"כ דלי"ל האי ג"ש וא"כ לי"ל למילף דהוא טובל ומיהו י"ל דשפיר אית
להו הו' ג"ש אלא דבתרומה גופה מחייבו שותפות כרבי נרשב"ג שם ומיהו יש להוכיח
דע"כ לי"ל ג"ש דהא לר"א דאית לי' ג"ש אמרינן דע"כ פטור בחוץ לארץ פתרומה
ומתני' חנא בהדיל' דהזרוע והלחיים והקיבה נוהגין בארץ וחז"ל ובתרומה ליכא למ"ד
דנוהג בחז"ל וע"כ דמתני' לי"ל ג"ש וא"כ ודאי אינו פאוכל טבלים וה"נ סבר הו' ברייתא
ואיהו סבר כר"א דלדידן' ודאי אית לן למדרש דמה תרומה טובלת אף מתנות פי היכי

דפרידו קתם לענגן ראשית הגז ושני קתם ממיעוטא וא"כ במתנות דליפא מיעוטא אית לן למימר דהוא טובל ובנה א"ש תי' התו' בדל"ז דסבר פה דרשא דהורה בה חכם ולענ"ד הוא תמוה לכאורה דהא ר"נ דדרקיש שלא הורמו מתנותי' ע"כ פליג וא"כ מנ"ל למפלג עלי' והד דדרקיש מהורה בה חכם לא מוכח דפליג בהד דיןא דהורמו מתנותי'.

ולפי מש"כ ניחא דבאמת לא מתנא קשי' להו דהא לר"א נדאי אית לן למימר דפליג וסבר דטובל פי היכי דפרידו בפשיטות לענגן ראשית הגז אלא דדרשא דקרא קשי' להו ואהא תי' דסבר פאיידו דרשא וז"ב וא"כ פשוט דלא קשי' מהד בריייתא דלא תני חיוב גבי מתנות דלא ס"ל דטבלי אלא פסתמא דמתני' דריש הזרוע אבל הא דלא תני פטורי גבי חלה ע"כ מוכח כשי' התוספות דבאמת צריד ליתנה לכהן לגמרי ומיהו ע"כ צ"ל דזה אינו דהא בכור בהמה טהורה לא חשיב נמי פטורי וע"כ דאינו חייב ליתנו לכהן דבהדני' תנו בטירות ומייתי לה בב"מ (ד"ו) דספק בכורות בין טהורים ובין טמאים המע"ה וא"כ לכאורה הוי מצי למיתני פטורי וע"כ צ"ל פיון דמ"מ הוא גופי' איפא עלי' איסורא לעולם עד שיומם וכן חלה אינה ניתרת אלא לפהגים לא מיתני לי' לפטורי דהוי משמע דשרני' לי' לגמרי ובאמת אפשר דגם חלה אינה חייב ליתנה בחנם לכהן ואדרבה מסתברא דהוי כבכור דכ"ז שהיא תם אינו נאכל אלא לפהגים פחזה ושוק פדאייתא בבכורות (ל"ג) ואפ"ה ה"ה של בעלים מספיקא ואף דשיידי' בי' תקלה טפי דאסור בגיזה ועבודה וכ"ש חלה ותרומת מעשר וצ"ע ועכ"פ בספק בכור תנו בהדני' דא"צ ליתן לכהן ותמוה לי דברי התו' בנדה (כ"ה) גבי שפיר דאמר קתם דלא תני גבי בהמה דשפיר פוטר מבכורה משום דספיקא הוא וספק איסורא לחומרא וכתבו בד"ה גבי בהמה דאע"ג דהוי קולא דמפקינון ממון ישראל משום דאי לא יהיב לי' לכהן אחי למישרי בגיזה ועבודה ומשמעות דברייהם דמספק צריד ליתן דלא לישרי בגיזה ועבודה והא בהדני' תנו דהמע"ה ודחוק לומר דקתם הוי רוב לאיסורא וגזרינון טפי וצ"ע ויותר תמוה דברי התו' בב"ב (פ"א) גבי שני אילנות מביא ואינו קורא ומפרש דספיקא הוא ופרידו והא מפקע להו מתרו"מ ומשני דמפריש להו ופרידו בשלמא תרומה יהיב לכהן אלא מעשר דלוי הוא וכתבו אע"ג דדמאי א"צ ליתנו מספק ושיטתם בחד תירוץא דדוקא דמאי משום דהוי ספיקא מדרבנן א"צ לקיים מצות נתינה ומשמע הא ספק מעלי' חייב לקיים מצות נתינה וזה תימא דהא בהדני' תנו דספק בכורות המע"ה וכן בהד דסו"פ הזרוע אמרינו דהנה דממונא בספיקא פטור וא"צ לקיים מצות נתינה וע' בר"ן נדרים (ד"ז) שהארידו ג"כ להשיג על הרמב"ן והרשב"א לענגן ספק ממון עניים ע"ש ודו"ק: סימן ל מה שהקשה חביבי נ"י בדברי הר"ן נדרים (ל"ד) גבי הא דא"ר הי' לפניו כפר של הפקר ואמר ה"ז הקדש מקודשת דאיירי שכי' בתוך ד' אמותיו וזכה ד"א שלו להקדש כמו המגביה מציאה לחבירו ע"ש והקשה דהא רבא סבר בב"מ (ט') דדחי דיוקא דרב"ח וסבר דל"ק ממל"ח והנה אם שאינו מוכרח כ"כ כפר כתבו פן התו' ד"י ד"ה איתבי' ע"ש דקבלה רבא מר"נ דל"ק: והנה לפי שי' רש"י דבתופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים בעשאו שליח מהני לכו"ע וע"כ דדוקא בלא דעתו ל"מ אבל מדעתו מהני שפיר י"ל דהקדש מהני שפיר בכ"ע דקיי"ל הקדש שלא מדעת כהדיוט מדעת דמי וכבר עשה התורה שליח כל מי שיזכה עבור הקדש וא"כ הא כל טעם דממל"ח ל"ק אר"נ משום תופס לב"ח וקתם גופי' בהקדש מהני דכמדעת דמי מיהו יש לעיין דקצת פו' כ' דגבי מציאה לא שייך שיעשהו שליח פיון

דאין הממון שלו גם התו' הקשו על שי' רש"י והנראה דהנה התו' בגיטין (י"ב) ד"ה אלא כ' דטעם דתופס לב"ח ל"מ משום דילפינו מפאך דכתיב לא תלקט לעני כו' ע"ש והנה בריש האיש מקדש לענין שליחות מנולן דבצי למילף מהקדש פריה מה להקדש שרוב מעשיהו על ידי שליח ע"ש הרי חזינו דבהקדש יש סברא טפי דיש שליח וא"כ י"ל דה"נ לענינו במקום שחב לאחרים י"ל דנהי דגלי קרא דבהדיוט כה"ג אין שליח מ"מ בהקדש דאלימא טפי לא ילפינו מינן דאין שליח ובלא"ה אמרינו בפסחים (מ"ה) דחולין מקדשים לא ילפינו להחמיר וכה"ג בכ"ד וה"ה איפכא קדשים מחולין להקל וא"כ גבי קדשים שפיר אמרינו דאפי' חב לאחרים הוי שליח וכ"ש מגבי' מציאה לחבירו ומזה יש גם סעד גדול לדעת רש"י ז"ל דבעשאו שליח בפירוש מהני אפי' תופס לב"ח במקום שחב לאחרי' דהא כ' התוס' במנחות (צ"א) ד"ה מצינו כו' דאיצטריך תרי קראי גבי סמיכה למעט שליח דלא תימא פי שוי' שליח עדיף דשלוהו של אדם פמותו ע"ש וא"כ ה"נ פיון דבצי מיעוטא למעט דבחב לאחרים אינו יכול לעשות שליח וליפא אלא חד קרא א"כ ממילא לא ידעינו מינה אלא בלאעשה שליח אבל בעשאו שליח בפירוש לא ידעינו ודו"ק: עומד אני פעת בנזיר (כ"ב) הריני נזיר ואת' ואמרה אמן מיפר את שלי ושל' קנים ורמינהו שניהן אסורין ואם לאו שניהן מותרין מפני שתלה נדרו בנדרה כו' אר"י תני מיפר את שלי ושל' קנים אפי' תימא פדקתני ברייתא פגון דאמר לה הריני נזיר ואת' דתלי נדרו בנדרה כו' ע' תוס' שתלוי בלשון אם אמר לשון שאלה או תנאי והנה בתוספתא (פ"ג) תניא בהדיא תרתי דברי שא תני אמרה אמן מיפר את שלי ושל' קנים ואם לאו היא מותרת והוא אסור ובסיפא תני שניהן אסורין ואם לאו שניהן מותרין וזה מוכח בהדיא פאפיי דיש חילוק אי תולה נדרו בנדרה וסיפא קאי בדתלי ורישא ע"כ בלא תלי והכי תניא התם ג"כ לענין חבירו אמר אמן שניהם אסורין ואם לאו הוא אסור וחבירו מותר ובסיפא תני דשניהן מותרין וע"כ דכ"ז פאפיי וא"כ יש לעיין למה לא אייתי תניא פנותי ודחוק לומר משום דלא מיתני בי ר"ח ור"א פיון דאפיי סבר הכי וצ"ע סימן לא עוד לו מה שהקשה בההיא דסוף נדרים גבי נטולה אני מן היהודים יפר חלקו ותהא נטולה מן היהודים פי' דאסורה להנשא אם תתגרש והקשו התוס' דהכי חגיל הנדר אאסור א"א ות' דחל בכולל מגו דחגיל על הבעל ע"ש והקשה דאפתי תקשה לר"ל בשבועות (כ"ד) דאית לי' דבאסור הבא ע"י עצמו לא אמרינו אסור פולל היכי חל הנדר על אסור א"א יפה הקשה הנלענ"ד דבאמת למ"ד דהעראה הוי הכנסת עטרה דווקא אבל נשיקה לא מיתסר מדאורייתא א"כ א"ש בפשיטות דנטולה אני מן היהודים ודאי משמע לגמרי שום הנאת הגוף וצ"ל דקו' התו' אינה אלא למ"ד אליבא דר"י ביבמות (נ"ה) דהעראה זו נשיקה ולשמואל דאית לי' נמי ביבמות שם דהוא נשיקה ולדידהו שפיר מתרצו דבכולל חל דהכי ס"ל לר"י ושמואל בשבועות שם דאף באסור הבא ע"י עצמו חל בכולל אבל לר"ל י"ל דס"ל דהעראה ה"ע דווקא שפיר חל הנדר פדבאירנו והא דהקשו שם למ"ד פול' פירקי' ר"י דלר"י לי"ל אסור פולל ולא ניתא להו דיסבור דהעראה היינו ה"ע נראה לי דהיינו משום דמ"ד פול' פירקי' ר"י היינו רבא וע' קדושין (ד"י) גבי בעיא דתחילת ביאה קונה או סוף ביאה דמסיק רבא פל הבעל דעתו על גמר ביאה והקשו בתו' דביבמות שם אמרי' דאשה לבעלה נקנית בהעראה ות' ר"ת דבעיא דקדושין נמי היינו תחילה העראה או סוף העראה וע"כ צ"ל דלא הוי למ"ד דהעראה זו

ה"ע דווקא דא"כ לא שניף תחלה וסוף וע"כ דסוגי' ס"ל כמ"ד מנשיקה פד ה"ע זו העראה ואיפא תחלה וסוף ומדא"ר דדעתו על גמר ביאה דהיינו ה"ע ש"מ דהא אי הוי דעתן אמעיקרא הוי קונה מעיקרא בנשיקה וש"מ דס"ל דגם נשיקה הוי העראה ואסור בעריות וליתא התיירא דליחול עלי' הנדר ומקשי שפיר ודו"ק עוי"ל באופן אחר עפ"י דברי התוס' ביבמות (ל"ג) ד"ה אמר רבי יוסי כו' דאסור א"א תשיב קיל טפי משום דיש לה היתר בחיי אוסרה ע"ש וא"כ י"ל דאף דר"ל לי"ל אסור פולל באי' הבא ע"י עצמו מ"מ באי' א"א דקיל טפי שפיר קל עליו הנדר בכולל ואפשר דגם אסור א"א תשיב פאסור הבא ע"י עצמו שאוסרה ע"י קידושיו ובכה"ג יודה דחניל וְהָא דְהַקְשׁוּ מר"י דל"ל פולל היינו כמש"כ ביבמות (ל"ב) ד"ה אסור פולל דמוכח דר"י לי"ל פולל מהך דא"א ונעשי' תמותו אף דהוי פולל דאוסר בשאר קרובות ע"ש וא"כ מוכח בהדיא דלר"י אף על אסור א"א דקיל לי"ל פולל ל"מ"ד דלר"י לי"ל פולל ומקשו שפיר אבל לר"ל שפיר י"ל פה סברא ודו"ק: קשה לי פעת דברי רש"י בסוטה (ל"ט) ד"ה הנזאתו ו פסולה דכתב דבעינו פנונה להנאה דכתיב והזה הטהור על הטמא שיהא מתפנין לו וא"כ ביומא (מ"ג) דפליגי ר"י ורפנו בהנאת קטן ע"ש ת"ל דפסול דלאו בר פנונה הוא כדאימא בהדיא בחולין (י"ב) לענין שחיטה ע"ש ואולי יש לפרש עפ"י דברי התו' בחולין שם דאחרים עומדין ע"ג ומלמדין אותו שיכווין שפיר הוה פנונה ודיקא דהתם אינו אלא משום דמכשיר קטן באחרים רואין אותו לחוד דמשמע אף דאין מלמדין ע"ש וא"כ יש לפרש פלוגתי' לענין הנאה במלמד אותו גדול שיכווין וצ"ע וע' תו' מגילה (ד"כ) סוד"ה ולא טובלין בקיבל הנאה לקטן ודו"ק היטב: סימן לב כמה שנתקשה בריש האשה רבה (דפ"ח) גבי וקדשתו בע"כ שאם לא רלה דפנו ה"ד אי דלא ניסת לאחד מעידי' פשיטא [פירש"י דמ"ש מכל מצות שפופין כו'] אלא בניסת לאחד מעידיה וקתני דפנו (וקשיא לרב שם דסבר דבא"א כה"ג אין פופין ע"ש) ומשני אסור פהונה שאני ומשמע דבאסור פהונה כופין טפי אפי' בניסת לאחד מעידיה ובאמת הוא קשה לומר דכופין טפי באי' פהונה שהוא בלאו מאי א"א התמורה הנה אנכי אמרתי מכבר דיש לפרש איפכא דלעולם בלא ניסת לאחד מעידי ודקשיא לה פשיטא אסורי פהונה שאני ומש"ה איצטריו קרא דגם הכא כופין ואמרתי להסביר הדברים דהנה הרא"ש גבי ברהמ"ז פתב בפרק מי שמתו דאע"ג דקיי"ל דיצא מוציא אפ"ה אמרינן דאי נשים בברהמ"ז דרבנן דרבנן דיצא מוציא אפ"ה אמרינן דאי נשים בברהמ"ז דרבנן אינן מוציאות את האנשים דהתם שאני מוציא מדין ערבות אבל נשים אי לא מיחייבו פלל ליתנהו גם בדין ערבות וכה"ג כ' התוס' פ' שלשה שאכלו (דמ"ח) ד"ה עד שיאכל פזית דגן גבי קטן (ורש"י כ' שם דקטן שאני דליכא עלי' חיובא פלל אפי' דרבנן דחננוף על האב דמיא והוא תמוה דהא גבי נשים ג"כ אמרינן לעיל דאי מדרבנן אינן מוציאות את האנשים וצ"ע) וע"כ מוכח דכל שאינו אינן מוציאות את האנשים וצ"ע וע"כ מוכח דכל שאינו מחויב בדבר אינו נכנס בערבות א"כ גם לא ישראל לא נתערבו על מצות פהנים פינו דאינן מחויבין וא"פ י"ל דהו"א דכפי' הוה משום ערבות וא"פ ב"ד של ישראל אינן מחויבין לכוף לפהנים פינו דאינן בערבות על מצות פהנים ואפשר דהו"א ג"כ פינו דב"ד של ישראל אין חייבין לכוף גם ב"ד של פהנים אינן כופין דלא נמסר כפי' אלא לכל ישראל ומש"ה איצטריו קרא דגם באסורי פהונה כפיין ולכאורה הי' אפשר לומר בכוננת הרא"ש דאשה אינה בכלל ערבות בכל

אבדתי מבית אבא אבדתי ממה והקשו שם דהי' לו למרדכי לגרשנה ולא תיאסר עלי' ותי' דכל מעשה הגט עפ"י עדים והי' גרא שפא יתנודע הדבר כו' ע"ש וזהו לפי שי' ר"ת דאף לר"מ דע"ח פרתיה ע"כ צריף עידי מסירה אבל לשי' הרי"ף דבע"ח א"צ לע"מ ובכת"י פשר ג"כ בדיעבד בלא ע"מ א"כ הי' לו לגרשנה בגט שבכת"י דכשר בדיעבד והנראה דבלא"ה הקשה המהרש"א אהא דאמר התם עד עכשיו באונס ועכשיו ברצון דלקמן אמרינו שפא אתה דו על האונס ברצון ואף דלענין דינא יש ליישב דלענין על בעלה קרי לה רצון בכה"ג ואסורה לבעלה אף דהי' אנוסה משום הצלת כל ישראל ואכמ"ל מ"מ לשון ברצון קשה והנראה דהנה הקשו המפרשים אהא דיושבת בחיקו של אחשורוש וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי דהא אסורה משום הבחנה ותי' דהי' משמשת במוף והקשו דהא נתעברה בדרגוש ותי' דאח"כ פשראתה שהי' עת צרה לישראל נתיראה יותר ונתרצית להתעבר ממה וא"כ עתה הוא מאותה מעשה התחילה לשמש בלא מופ' וא"כ כבר נאסרה למרדכי משום הבחנה וא"כ י"ל דעכשיו ברצון דקאמר היינו על עצם הביאה שהי' ברצון דהיינו כדי שתתעבר ומש"ה אבדתי ממה משו' הבחנה ול"מ לזה מידי הא דיגרשנה ולק"מ ודו"ק: סימן לד מה שתמה בדברי התו"י עירובין (ט"ו) גבי הרי זה גיטף ע"מ שלא תלכי לבית אביך לעולם אין זה פרייתות והקשו התו"י דהא אם מת האב מותרת לילך פדמניא בנדרים קונם לביתה שאני נכנס מת או שנפל הבית מותר לכנס ותי' בתו"י דאע"ג דאם מת מותרת לכנס שפא אפ"ה אין זה פרייתות דעכשיו אינו יודע שפמות אבי' קונם ע"ש ותמה דבהדיא א"ר בגיטין (דפ"ג) שלא תשטה יין כל ימי חיי פלוני ה"ז פרייתות ע"ש.

הנה הקו' תמורה ולחומר הקו' נראה דהתו"י ג"כ לא שכ' פן לדינא אלא דברייתא י"ל דסברה הכי ולא תקשה לרבא די"ל דתליא בפלוגתא דהנה כל טעמא דרבא התם בסוגיא מבואר דלא חשיב אגידא בי' דדילמא מאית ע"ש והנה בסוגיא דגיטין (כ"ח) מסיק אלא א"ר שפא ימות תנאי היא ור"מ ס"ל דשפא ימות נמי לא חיישינו פשפא מת דאיפא חזקת חיים ור"י ור"י ור"ש ס"ל דשפא מה לא חיישינו דזה הנה חזקת חיים אבל שפא ימות חיישינו דאדלקמ' ל"מ חזקה זו דהשתא לא מרע לחזקתא וה"נ מסיק רבא בדכ"ו שם דטעמ' דר"י ור"י ור"ש שם דחיישינו שפא יפקע הנוד ע"ש היטיב ונראה סברא נכונה דהא דאמרינו דילמא מאית היינו למ"ד דשפא ימות חיישינו וליכא חזקה אדלקמ'.

וי"ל דכמו די"ל דהיא תמות קונם ה"נ י"ל דאיהו מאית קונם ומש"ה לא חשיבה אגידא בבעלה כל ימי חיי'. אבל למ"ד דשפא ימות נמי לא חיישינו ומהני חזקה גם אדלקמ' א"כ גם הוא גם האשה אית להו חזקה שלא ימותו ובנדאי אין להורע חזקת כ"א ולהקדים מותו לחבירו וע"כ מפח החזקה י"ל שפמותו שניהם בזמן אחד וא"כ כל ימי חיי פלוני הנה פכל ימי חייכי ממש דחשיב אגידא בי' ולא הנה גיטא וא"כ א"ש בפשיטות דרבא ס"ל לדינא כר"י ור"י ור"ש דשפא ימות חיישינו ומש"ה כל ימי חיי פלוני לא חשיב אגידא בי' דדילמא מאית אבל ברייתא י"ל דר"מ היא ומש"ה פיון דאינו יודע שהאב ימות קונם מפח החזקה י"ל דלא ימות קונם וחשיב אגידא בי' כל ימי חיי' ואין זה פרייתות אלא דלכאורה יש להקשות לפי סברא זו דלר"מ שלא תשטה יין כל ימי חיי פלוני אין זה פרייתות וה"נ נדאי שלא תשטה יין כל ימי חיי הבעל דהא בס"ד שם בעי לומר דשלא תשטה פל ימי חיי הבעל גרע טפי ופריף דמ"ש ועכ"פ לא עדיף והנה בסוגיא

דיומא (די"ג) גבי אף אשה אחרת מתקינן לו דבעי למימר דלחדא זיהיב לה גיטא ע"מ שתמותי ופריה וכה"ג מי הני גיטא והא"ר ע"מ שלא תשתי יין כל ימי חייכי אין זה פרייתות הרי חזינו דע"מ שתמותי דמי לע"מ שלא תשתי יין כל ימי חייכי וא"כ פי היכי דע"מ שלא תשתי יין כל ימי חיי הבעל אין זה פרייתות לר"מ ה"נ ע"מ שימות הבעל לר"מ הול"ל דלא הנה פרייתות ובהקדא תנו בגיטין (ע"ד).

גבי ה"ז גיטא אם מתי מה היא באותן הימים כו' ר"מ אומר בעילתה תלוי וליכי מניית מיהו הנה גיטא ונראה לענ"ד דקו' זו בלא"ה יש להקשות בפסוקא דגיטין (פ"ג) שם דהא מעיקרא אייתי התם ברייתא דכל ימי חייכי אין זה פרייתות ואח"כ מיייתי הא דרבא דחייכי אין זה פרייתות חיי וחיי פלוני ה"ז פרייתות וא"כ משמע בהקדא דעיקר רבותא דרבא אינו בחייכי דכבר תני לה בכרייתא וע"כ דקמ"ל בחיי וחיי פלוני וקשה טובא פיון דסברת הש"ס פשוטה ביומא דע"מ שתמותי כלא תשתי יין כ"י חייכי דאגידא בו א"כ מאי קמ"ל רבא מתני' בהקדא' היא דאם מתי הנה גט וה"נ שלא תשתי כ"י חיי וע"כ צריה לומר דלא תשתי יין כ"י חייכי לא מציינו למילף מאם מתי ובאמת פן הסברא פשוטה דבשלמא שלא תשתי יין דצריכה ליהדר שלא לשותות יין כל ימי חיי משום תנאו חשיב אגידא בי' אבל אם מתי או תמותי סופם ודאי למות וכל האומר ע"מ פאומר מעכשיו דמי ומה אגידא בי' הנה וסוגיא דיומא התם בלא"ה קאי ג"כ דתלי גם במיתת חבירתה וא"כ פיון דאמר' בחיי פלוני דילמא מאית ה"נ לכאורה פיון דבמיתת חבירתה נמי מיגרשה הו"ל להיות גט ואף דתלוי במיתתה ג"כ אינו מוכן לכאורה הגריעותא בזה וכבר הקשו פן התו' שם ותו' דמ"מ פיון דהזכיר התנאי גם במיתתה ואפשר שתתקינים במיתתה ל"ח גיטא ע"ש היטיב.

ותוכן דברייהם דהתם אין הפסול משום עצם התנאי דאגידא בי' אלא גט שהונכר בו מיתתה אינו חשוב פרייתות אבל בחיי פלוני ודאי מיתת פלוני לא מגרע מידי וכ"ז שאינה אגידא בי' מפת תנאו ודאי הנה גט וכן אם מתי לא אגידא בי' דכל האומר ע"מ פאומר מעכשיו דמי אבל בשלא תשתי יין כל ימי חיי דאגידא בי' לא הנה שמעינן ממתני' ומש"ה הוצרך רבא לאשמעין דאפילו אגידא בו מכח התנאי שלא תשתי יין כל ימי חיי חשיב פרייתות דדילמא מניית הוא קודם וכ"ז אי חיישינן שמא ימות אבל לר"מ דלא חיישינן שמא ימות אם מתי דאינה אגידא בי' פלל מכח התנאי הנה גט אבל שלא תשתי יין כל ימי חיי דאגידא בי' כל ימי חיי ושמא ימות לא חיישינן ולא אמרינן דילמא מניית א"כ הנה פאגידא בו כל ימי חיי ולא הנה גט ודו"ק: ודברי רש"י ר"פ הזורק ד"ה ת"ל ונתן מ"מ ודרשי לי' באפי נפשי' ומדלא כתיב בידה יתנונו כו' הנה אורחין דהש"ס למדרש הכי וה"נ מציינו ממש פי הקא בסו"פ פסוי הדם (דפ"ח) ת"ל וכסוהו ע"ש ברש"י באפי נפשי' מדרש מדלא כתיב בעפר יכסוהו ופשוט: סימן לה מה דשאל בבבאור הסוגיא דריש סוקה (ד"ז) הנה אנכי הקשיתי משם על הרמב"ם והפ"ו ביו"ד (סרפ"ו) דפסקו בפשי' דבית עגול שיש בו לרבע ד' אמות על ד' אמות חייב במזונה דהא מפרש אביי טעמא דאחרים דסוקה העשוני' כשוקה פסולה דבעי ד"ק והנה רבנן דפליגי עלי' לא פליגי אלא משום דס"ל דסוקה לא בעי ד"ק: אבל בבית דנדי צריה ד"ק ודאי לכו"ע לא הנה בית בית עגול ולמה פסקו דחייב במזונה ובהקדא מציינו לעיל (ד"ג) יחגיבי מאן תנא להא דת"ר בית שאין בו ד' אמות על ד' אמות פטור מן המזונה כו' לימא רבי היא דבעי שם

גם בסוכה ד"א אפ"י תימא רבנן עד פאן לא אָמרו רבנן אלא גבי סוכה דדירת עראי בעינן אָבל בית אפ"י רבנן מודו כו' הרי בהדי' דמה דלרבי לא הוי סוכה לרבנן ודאי לא הנה בית וא"כ ה"נ פשוט לכאורה לענין בית עגול וקשה טובא לכאורה שיטת הפוסקים והנראה דמקור דברי הרמב"ם מסוגיא דב"ב (קס"ד) בית עגול דיגון כו' אינו מטמא בנגעים כו' מנה"מ למעלה הוא אומר קיר קירות ולמטה הוא אומר קיר קירות הרי פאן ארבע כו' ומדנקט בברייתא עגול בהדי הנה דממעטינן מקיר קירות מנה"כ משמע ודאי דבית עגול ודאי נמי בית הוא אלא דאימתמעט מדצריף ד' דפנות דווקא וכל שהוא עגול אינו חשוב חילוק דפנות דאי לא הנה בית פלל פשיטא דאינו מטמא בנגעים דכל שאינו בית אינו מטמא בנגעים כדקיי"ל בהה' דלעיל ובכ"ד וע"כ צ"ל דבית עגול נמי הוי בית פשיטת הפוסקים אלא דצריכין אנו לנישב לפי"ז סוגית הש"ס בסוכה ועוד יש להקשות לפי סוגיית הש"ס בב"ב דמוכח דכיון דצריף חילוק ד"ד פל שהוא עגול לא מיקרי חילוק ד"ד א"כ היכי מוכח בסוכה דאחרים סברי דסוכה ד"ק בעינן דילמא ה"ט לפי שצריף חילוק דפנות דהא ילפינן ג"כ מקרא דצריף חילוק דפנות או ג' או ד' לכל חד פדאית לי' וכל שהוא עגול אין בו חילוק דפנות דלעיל ועוד דתיקשי נמי לרבנן דפליגי ומקשרי סוכה עגולה ואמאי הא ליפא חלוק דפנות ואין לומר דבאמת ה"נ דפליגי בהה' דב"ב וסברי דעגול הוי חילוק דפנו' ומטמא בנגעי' דא"כ בנדה (י"ט) דאייתי פלוגתא נגעי בתים הו"ל לאתויי נמי פה פלוגתא לענין בית עגול ומיהו י"ל דהה' דראב"ש דאייתי בנדה בלא"ה ודאי פליג אהה' דב"ב דכיון דדרש הה' דקיר קירות לקרן זנית א"כ ל"ל יתורא בלא"ה לד"ד דיליף מינה בב"ב מקירות ע"ש היטיב ומ"מ ודאי דוחק הוא ע"כ נראה בפי' הסוגי' דתלי בפלוגתא דר"ש ורבנן לענין מנין דפנות דבאמת לרבנן דס"ל דמקרא לא משמע אלא ג"ד א"כ ליפא למילף מקרא דבעי דווקא חילוק דפנות דהא דכתיב מנין דפנות אדרבה לקולא הוא דסגי בג' אָבל לר"ש דסבר דבקרא פתיב ד"ד אלא דהלקתא גרעא לרביעית אָבל קרא סתמא פתיב ד"ד ותיקשי למ"ל קרא להכי וע"כ דבעי דווקא חילוק דפנות וא"כ עגולה פסולה וְהא דאמר אב"י דאחרים סברי סוכה ד"ק בעינן לא דעגול אינה ד"ק דאפ"י בית הנה פדמוכח ההיא דב"ב אלא היינו פדאמר התם לר"ש דסבר דבעי ד"ד מוכח דסבר דסוכה בעי ד"ק וה"נ אחרים דמעטי עגולה דליפא חילוק דפנות וע"כ ס"ל דמנין דפנות דכתיב בקרא לא הנה משום קולא ומיותר למעט עגול וא"כ ע"כ סברי כר"ש דד"ד פתיב בקרא ומשו"ה מיותר למעט עגול וא"כ ע"כ סברי דסוכה ד"ק בעינן כר"ש ורבנן סברי פרבנן דר"ש דג"ד פתיב בקרא ואדרבה קולא הוא וליפא יתורא למעט עגול וכיון דקיי"ל דבית הוא פ"ש לענין סוכה ומש"ה מקשרי ודו"ק: ובשולי מקתבי אכתוב לו מה שפירא לי לנישב מה שהקשה בספר לרב שבגולה בדכ"א שם מ"ט דר"י כו' וח"א מפני שמעמידה בדבר המקבל טומאה.

והקשה מפאן לשי' הרי"ש ברא"ש הלכות מקואות (סי"א) דאף דבעינן במקנה הווייתה בטירה לא איכפת לן אם המעמידין הם מדבר המקבל טומאה כיון דהווייתה הי' בטירה וְהא הָכא גבי סוכה פסלינן גם מעמידין משום דבעינן סכה בדבר שאינו מ"ט ולענ"ד החילוק מבואר ש דהתם אין המעמידין מפלל המקנה ואפ"י אם ינעלו המעמידין ותפול תיקף מ"מ ברגע זו כ"ז שלא נפלה פשיטה ואפ"י נעקר גל שביים טובלין בראשין פדאייתא בחולין (ל"א) אָבל בסוכה המעמידין מכלל הסכה פדאמרינן לעיל גבי ירקות שאמרו

חכמים אדם יוצא בהן יד"ח בפסח דפוסלין בנ"ט דמיפרכי ונפלי וע"ש בר"ן דמשמע
דהוא פסולא דאו' וחווינו דכל שאין לו קיום לא מיקרי סכה וא"כ ע"כ המעמידין מהכשר
הסכה דסכה שפופו לפול לאו סכה הוא ופסול אפי' בשעה שהוא עומד אבל במקנה כ"ז
שהיא עומדת פשוטה ואין המעמידין עושין אלא מעשה חוץ שתעמוד ולא תתפור ודו"ק
וביותר לר"י לשי' דסבר לקמן (כ"ג) בהדיא דבעי סנה הרהייה לכל שבועה וא"כ כ"ש
שהוא מתנאי הסנה ובעי שהיא בדבר שאינו מ"ט ודו"ק: סימן לו מה דרצה מר ידידי
נ"י ליישב קושית הר"ן בר"ה דמ"ט ל"ג על מילה בשבת גזירה שפא יעביר תינוק או
אינמל ד"א ברה"ר פי היכי דגזרינו בשופר ולולב וכ"ד ותי' דדווקא הני דאין דוחין את
השבת אלא דבלא"ה הנה שרי בשבת משום דאין בהן חילול שבת גזרו רבנן שפא יעביר
ספין אבל מילה דהיא גופה דחיא שבת אף דהעברת ספין יהי' איסור מ"מ ל"ג בה רבנן
הנה אף שפברא זו יש לה סעד בתוס' גיטין (ד"ז) ד"ה אע"ג כו' גבי ינוקא דאי שפברא
חמימי דכ' דהתירו שם איסור דרבנן ע"י נכרי לצורף מילה ומ"מ אין ללמוד משם היתר
להביא ספר ע"י עובד פוכבים בכרמלית בשבת דדווקא מילה דהיא גופה דחיא שבת
התירו טפי ע"ש הרי דלא התמירו בגזירה במקום מילה משום דה טעמא דהיא גופה
דחיא שבת וסעד לדבריו מ"מ בכאן סברא זו צ"ע דגזירה זו דשפא ירבה בחילול שבת
שלא לצורף מצינו דגזרו אפי' במקום דהיא גופה דחיא דמצינו בזבחים (דל"ג) גבי ביאה
במקצת דפריה התי' ואי סמיכת אשם מצורע דאורייתא ליעול וליסמוך דרחמנא אמר
ומשני גזירה שפא ירבה בפסיעות ע"ש היטיב הרי חזינו בהדיא דאע"ג דאי סמיכת אשם
מצורע דאורייתא ע"כ התירה לו תורה לכנס למקדש בטומאה ושרא לי' איסור זה אפ"ה
גזרו רבין שפא ירבה בפסיעות שלא לצורף ויעשה איסורא וכאן עדיף טפי ממילה דכאן
כל מצות סמיכתו דווקא בטומאה ובאיסור ביאת מקדש ובאמת קשה מכאן גם לתי' הט"ז
בסוף הלכות ר"ה דכתב לתרץ קו' הר"ן דכיון דכתבה התורה בפירוש ביום אפי' בשבת
לא רצו חכמים לגזור ולעקור דבר מפורש בתורה ע"ש וכבר הארכתי בזה במ"א וקשה
טובא מסמיכה דבכאן דאי דאו' הרי התירה תורה בפירוש ואפ"ה גזרו חכמים ואפ"ר
לדחוק דזה לא מיקרי מקרא מפורש מה דאתי מדרשא דלא מפרשא דהרי חזינו דבאמת
הוא לאו דאו' א"כ ע"כ אין כאן מקרא מפורש.

עוד יש להקשות לכאורה לשיטת הט"ז מפסחים ר"פ כ"צ דכתבו התוס' ד"ה פבולעו כה
פולטו דאע"ג דקיי"ל בחולין דכבדא עלוי בישרא אסור לכתחילה הכא גבי פסח נותן
בני מעיו לתוכו ואף דגם הכבד בכלל דלא רצו לגזור פאן משום דכתיב בקרא על פרעיו
ועל קרבו כו' ע"ש ולסברת הט"ז דלא רצו לעקור דבר שהתירה תורה בפירוש א"כ
פשוט דגם בעלמא לא הוי להו לאסור פינון דהתורה התירה דבר זה בפירוש ואפ"ר
דה"נ לא מיקרי מפורש בתורה דאיכא לאוקמה קרא כמש"כ שם למ"ד דאסור בדיעבד
דהתורה אייריבנמלחו קודם אף דבאמת דחיקא לי' להו מ"ד לאוקי הכי מ"מ לא איקרי
התירה תורה בפירוש עוד העירני חכ"א מב"ק (ע"ג) למ"ד מעשה שבת דרבנן אמרי'
דדריש היא קודש ואין מעשי' קודש ע"ש הרי שהתירה תורה בפירוש ואפ"ה גזרו רבנן
ע"ז ואסרו מע"ש מדרבנן וי"ל דגם זה לא מיקרי מפורש בתורה משום דמצינו דרבי
יונתן דריש לי' ביומא (פ"ה) לדרשא אחרניא דפ"נ דוחה שבת מקודש היא לכם היא
מסורה בינדכם ואין אתם מסורין בידה ע"ש וא"כ י"ל דאין הדרשא פשוטה להתיר מע"ש

כְּמוֹ הַדְרָשָׁא דְבִיּוֹם גַּבִּי מִלָּה אַף דְהֵתָם נְמִי אִיפָא לְמִדְרָשֵׁי לְבִיּוֹם וְלֹא בְּלִילָה ע"ש
בְּשִׁבְתָּ וְדו"ק [וּבְזָה א"ש ג"כ דְלָמַד מַע"ש דָּאוּ הִיא לְמֵאִי אֲתִי דִי"ל דְדְרִישׁ לִי כַר"י
בִּיּוֹמָא הַגָּזָל וְדו"ק] וּמ"מ הוּא דִּןְחֵק בְּכ"ז וְכַבֵּר דְחֵקְנֵי עָלְיוּ הַרְבֵּה סְנִיגוֹת בְּמ"א וְלַעֲנֵי ד'
י"ל בְּפִשׁוּט בְּיָשׁוּב קוּ הַר"ן הַגָּזָל עַפ"י דְבַרֵּי הַרִי"ף ר"פ לֹוֹלֵב וְעַרְבָה דַּמְש"ה גָּזְרוּ
בְּלוֹלֵב אַף דְהוּא דָּאוּ מְשׁוּם דְלֹא בְּקִיָּאֵי בְּקִבְעֵא דִּנְרַחָא ע"ש וְכַר"ן שְׁהָאֵרִיף לַעֲנֵי
שׁוֹפֵר וּא"כ עֵיקַר הַגְזֵזְרָה שְׁבָכָאֵן מְשׁוּם צִירוּף טַעֲמָא דְלֹא בְּקִיָּאֵי בְּקִבְעֵא דִּנְרַחָא וּא"כ
מְתַנַּרְץ הַקוּ בְּפִשִׁיטוֹת דְכָאֵן בְּמִלָּה דְלֹא תְלִי מִיַּדִּי בְּקִבְעֵא דִּנְרַחָא וְהַמִּילָה וְדָאֵי זְמַנָּה
בְּשִׁבְתָּ מַש"ה ל"ג פָּאֵן שְׁמָא יַעֲבִיר סְפִין וְאִין לְהַקְשׁוֹת לְפִי"ז בְּעַרְבַּ הַפְּסַח שְׁחַל לְהִיּוֹת
בְּשִׁבְתָּ דְקִי"ל בְּפִשׁוּט דְשְׁחִיטַת הַפְּסַח דּוֹחָה שְׁבַת וּל"ג נְמִי שְׁמָא יַעֲבִיר סְפִין וְאִין דְהֵתָם
תְּלִי וְדָאֵי בְּקִבְעֵא דִּנְרַחָא דְזָה מְצִינֵי ג"כ בְּסוֹפ"ק דְשִׁבְתָּ דְגָזְרוּ שְׁאִין צוֹלִין סְמוּךְ לְחִשְׁיָה
אַלָּא א"כ יָכוֹל לְצָלוֹת מִבְּעו"י כְּמֵאֲכָל בֶּן דְרוֹסָאֵי וְהַתִּירוּ לְשַׁלְשֵׁל הַפְּסַח סְמוּךְ לְחִשְׁיָה
דְבַנֵּי תְּבוּרָה זְרִיזִין הֵן וּל"ג דִּילְמָא אֲתִי לְחַתּוּנֵי וְה"נ י"ל דַּל"ג שְׁמָא יַעֲבִיר סְפִין בְּרַה"ר
וְדו"ק: וּבְהַהוּא עֲנִינָא צ"ע לַעֲנֵי דְבַרֵּי הַמ"א (סַרְע"ה סַק"ה) דְהַקְשָׁה בְּשֵׁם הַמְהַרְי"ל
דְכָמוּ דְהַתִּירוּ גַבִּי אֹר הַנֵּר לְקִרוֹת שְׁנַיִם כְּאֶחָד דְמְדַכְרוּ אֶהְדְּדִי ה"נ יְהוּ מְוֹתֵרִים שְׁנַיִם
לְרַפּוֹב ע"ג בְּהֵמָה וְלֹא נִגְזָר דִּילְמָא אֲתִי לְחַתּוּן זְמוּרָה וְהַתִּי שְׁסַמָּךְ עָלְיוּ הַמַּג"א דְהֵתָם
חִיָּשִׁינֵן שְׁמָא יַחַתּוּן זְמוּרָה קוֹדֵם שְׁיָשֵׁב לְרַפּוֹב ע"ש וְלַעֲנֵי דְעִדִּין יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת ע"ז
מְאֻלְוֹנָטִית לְפִי דִין הַמְשָׁנָה בְּשִׁבְתָּ (קַמ"ז) דְגָזְרוּ בְּיַחֲדִי דִילְמָא אֲתִי לִידֵי סַחִיטָה וְלֹא
הַתִּירוּ אַלָּא בְּעֵשְׂרָה בְּנֵי אָדָם כְּאֶחָד אַבְל בְּשְׁנַיִם לֹא הַתִּירוּ אַף דְהֵתָם לֹא שְׁיָיָךְ שְׁיַסְחֹנֵט
קוֹדֵם וּבְאֶמְתָּ צְרִיכִין אֲנֵן לְבָאֵר קוּ הַמְהַרְי"ל שְׁרוּצָה לְהַתִּיר בְּשְׁנַיִם הִינֵנו שְׁהַשְׁנִי יִשְׁמַרְנוּ
וְהוּא עֲצָמוּ לֹא יִרְפּוֹב דָּאֵי ל"ה הָא לֹא הַתִּירוּ בְּאוֹר הַנֵּר אַלָּא שְׁנַיִם בְּעִנְיָן אֶחָד וְלֹא שְׁיָיָךְ
גַּבִּי רְכִיבָה וּלְפִי"ז בְּאֶמְתָּ יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת בְּכ"ד בְּש"ס כְּגוֹן גְּדִישָׁה לְפָנֵי הָעוֹמֵר דְגָזְרוּ דִילְמָא
אֲתִי לְמִיכַל לִמָּא דְבִישׁ מִי שְׁיַשְׁמַרְנוּ יְהִי מְוֹתֵר אַבְל לַעֲנֵי דְבְּפִשׁוּט דְלֹא הַתִּירוּ אַלָּא
בְּאוֹר הַנֵּר דְדַרְךָ שְׁיָיָךְ רַחוּק הַנֵּר מְמַנֵּן גַּם לֹא חִיָּשִׁינֵן אַלָּא בְּמָקוֹם אֶחָד אַבְל בְּמְדוּרָה
קִי"ל בְּס"ה דְאָסוּר לְפִי דְזַנְבוֹת הָאוּדִים קְרוּבִים לְכ"א א"א שְׁחַבְרִיּוּ יִשְׁמַרְנוּ בְּדַבֵּר
שְׁהוּא בְּתוֹף יָדוּ וּבְקִרוֹב יַעֲבֹר עַל הָאִסוּר וְה"נ גַּבִּי אֻלְוֹנָטִית וּגַבִּי גְדִישָׁה וְכֵן לַעֲנֵי
לְרַפּוֹב ע"ג בְּהֵמָה דְגָזְרִינֵן מְשׁוּם חַתִּיכַת זְמוּרָה בְּדַרְךָ שְׁכִיחַ שְׁיָיָךְ הַזְמוּרָה קְרוּב אֵלְיוּ
וְעוֹד דָּאִינֵן בְּמָקוֹם אֶחָד לֹא שְׁיָיָךְ שְׁמִירָה כֵּן נִרְאָה לַעֲנֵי דְבַ סִימָן לֹז מַה שְׁכַתֵּב דְתַלְמִידֵי
הַר"י נִסְתַּפְקוּ בְּתַפְלַת לִיל ר"ה שְׁטַעָה אֵי שְׁיָיָךְ אִין מְקַדְשִׁין אֶת הַחוֹדֵשׁ בְּלִילָה וְאִינֵן
חוֹזֵר לַעֲנֵי דְיֵשׁ לְלַמּוֹד מְדַבְרֵי הַתוּ' סו"פ תַּפְלַת הַשַּׁחַר ד"ה לְפִי שְׁאִין מְקַדְשִׁין אֶת
הַחוֹדֵשׁ בְּלִילָה דְס"ל דְבִיּוֹ"ט שֶׁל ר"ה לֹא שְׁיָיָךְ זֶה דְהִנֵּה לְכַאוּרָה מְשַׁמְעוֹת הַש"ס בְּפָרֵק
אִין עוֹמְדִין (דַּל"ג) דְתַפְלַת לִיל שְׁבַת וּי"ט הֵנָּה מְדִין קִידוּשׁ אַף עַכְשָׁיו שְׁתִּיקְנוּ גַם בְּכוֹס
ע"ש וּא"כ נִרְאָה פִּשׁוּט דְלֹא שְׁיָיָךְ בְּהוּ תַּפְלַת עַרְבִית רְשׁוֹת וּא"כ מֵאִי הַקְשׁוּ שֵׁם הַתוּ'
דַּלְמ"ל אִין מְקַדְשִׁין אֶת הַחוֹדֵשׁ בְּלִילָה ת"ל דַּת"ע רְשׁוֹת וְהָא נ"מ לַעֲנֵי תַּפְלָה עַרְבִית
שֶׁל ר"ה דְמְשׁוּם ת"ע רְשׁוֹת לֹא שְׁיָיָךְ כְּאֵן דְאִיפָא מְשׁוּ' קִידוּשׁ כְּנ"ל וְאִפ"ה אִינֵן חוֹזֵר
מְשׁוּם דָּאִין מְקַדְשִׁין אֶת הַחוֹדֵשׁ בְּלִילָה וְע"כ דְבְּתַפְלַת לִיל ר"ה לֹא שְׁיָיָךְ אִין מְקַדְשִׁין
אֶת הַחוֹדֵשׁ בְּלִילָה דְמְשׁוּם יו"ט נוֹהֵג אַף בְּלִילָה מִיְהוּ בְּדַבְרֵי הָרֵא"ש פָּרֵק ת"ה (סִי ז')
מְשַׁמַּע בְּהַדְיָא דְס"ל דָּאֵף בְּלִיל שְׁבַת וּי"ט אֻמְרִינֵן ת"ע רְשׁוֹת ע"ש וְצ"ע וּמ"מ עִדִּין יֵשׁ
לְדַקְדֵק דַּמ"מ וְדָאֵי הִיכָא דָּאִין לוֹ כּוֹס לְקַדְשׁ מְבֹאֵר בְּהַדְיָא בְּסוֹנְגִיא דָּאִין עוֹמְדִין שֵׁם

דְּהַחִיּוּב קִידוּשׁ הָיוּ בְּתַפְלָה ע"ש הַיִּטִּיב וְאִי שִׁינָה בְּלֵיל ר"ה אִין מְקַדְשִׁין אֶת הַחוּדֶשׁ בְּלֵילָה גַם בְּקֵא שִׁינָה וּא"כ הָא י"ל דְּלֶהֱכִי הַנְּצָרְכוּ לְסַבְּרָא דְאִין מְקַדְשִׁין וּמִיָּהוּ אֶפְשָׁר לְחַלֵּק דְּבַכָּה"ג כּו"ע מוֹדוּ דְּלֹא שִׁינָה בּו אִין מְקַדְשִׁין אֶת הַחוּדֶשׁ בְּלֵילָה דְּקִידוּשׁ וְנֹדְאִי מִקְלָתָא אַחֲרִיתִי הוּא וצ"ע תְּמוּהָ לִי פְּעַת לְשִׁי יִהְיֶה דַק"ש דְּאִוְרֵיִיתָא מְסֻנְיָא דְּקִידוּשִׁין (ל"ד) דְּאָמַר דִּילְפִינָן דַּמ"ע שְׁהַזְמַן גְּמָרָא נְשִׁים פְּטוּרוֹת דִּילְפִינָן מְתַפְּלִין וְתַפְּלִין הַקֶּשׁ לַת"ת וְהַדָּר פְּרִיָּה וְנִקִּישׁ תַּפְּלִין לְמִזוּזָה כּו"ע ש"ש הָרִי בְּפִשׁוּטוֹ דַּס"ל לְהַש"ס דְּהָאִי קָרָא דְּבִשְׁכָּבָה וּבְקוּמָה קָאִי ד"ת פְּדָאֻר שְׁמוּאֵל שָׁם וְאִין לְדַחֲוֵק דַּלְכ"ע אִינְרִי הָאִי קָרָא גַם בַּת"ת וּמ"מ דְּרִשִׁינָן מִינְיָן גַם ק"ש דַּא"כ לַמ"ל לְמִימַר דִּילְפִינָן מְתַפְּלִין דְּהָאִי מְקָרָא אַחֲרִינָא וְגַם פְּרִיָּה אַח"כ וְנִקִּישׁ תַּפְּלִין לְמִזוּזָה טְפִי הוּל"ל דִּילְפִינָן מַק"ש דְּהָאִי מ"ע שְׁהַזְמַן גְּרָמָא פְּדָאֻרִי בְּהַדְּיָא בְּבִרְכוֹת (ד"כ) דְּנִשְׁיִם פְּטוּרוֹת מַק"ש דְּהָאִי מ"ע שְׁהַזְמַן גְּרָמָא וְאִיָּהּ גּוּפָה הָאִי בְּחַד קָרָא עִם ת"ת וְנִילְף עֲלֵה מַת"ת וְכָל הַתּוֹרָה נִילְף מַק"ש וְלֹא הָיָה מְצִי לְמַפְרָךְ וְנִקִּישׁ לְמִזוּזָה וְאִין לֹא מְקָרִיאָהּ לֹא יִלְפִינָן לְהַקֵּל דְּהָא פְּרִיָּה אַח"כ וּמ"ע שְׁלֹא הַז"ג נְשִׁים חִיבּוֹת נִילְף מַת"ת הָרִי דִּילְפִינָן אִפִּי מְקָרִיאָהּ לְהַקֵּל וְע"כ דַּס"ל לְסַתְּמָא דְּהַש"ס דְּלִיפָא פֶּאן פֶּלַל מ"ע שָׁל ק"ש וְע"כ דַּק"ש דְּרַבְּנָן וְצַע"ג: סִימָן לַח מַה שְׁהַעֲרִנִי כְּבוֹד גְּאוּנוּ נ"י לְעִינָן בְּדִין ש"ש עַל שְׁטָרוֹת שְׁנֵאֲבָד מִקְצַת אִי מְפָסִיד כָּל הַשְּׂכָר.

הִנֵּה בְּתַשׁוּבוֹת ב"ד חו"מ ס"א הַשְּׁוֹאֵל הִבִּיא רַאִי מְדָאֻרִינָן בַּב"מ גְּבִי בְּנֵי הָעִיר שִׁשְׁלָחוּ שְׁקִלְהוֹן דְּהָנָה הַקְּדוּשׁ דְּאִינוּ נוֹהֵג בּו ג"כ דִּין שְׁמִירָה דְּבַנְּגֻבּוּ מְפָסִיד שְׂכָר כָּל הַהוֹלְכָה וְה"נ מְפָסִיד שְׂכָר כָּל הַחֲפָצִים וְהַב"ד הַקָּשָׁה עֲלָיו דַּא"כ גְּבִי הַשְּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְשִׁמּוּר אֶת הַזְּרָעִים וְהַפְּרָה דְּאֻמְרִינָן שְׂכָרוֹ לְשַׁבַּת לְחוּדֶשׁ לְשָׁנָה נוֹתְנִין לוֹ שְׂכָר שַׁבַּת לְפִיכָהּ אַחֲרִיּוֹת שַׁבַּת עֲלָיו הִינְנוּ ג"כ לְהַפְּסִיד כָּל שְׂכָרוֹ וּא"כ מֵאִי פְּרִיָּה רִישָׁא דְּתַנִּי שְׂכָרוֹ לְיָמִים אִין נוֹתְנִין לוֹ שְׂכָר שַׁבַּת לְפִיכָהּ אִין אַחֲרִיּוֹת שַׁבַּת עֲלָיו הִינְנוּ נְמִי לְהַפְּסִיד שְׂכָרוֹ וּמִי אִית לִי שְׂכָר שַׁבַּת לְיִשְׁנֵי דְּאִינוּ מְפָסִיד שְׂכָר כָּל הַיָּמִים וְע"כ דְּגַם בְּסִיפָא אִינוּ מְפָסִיד שְׂכָר כָּל הַיָּמִים אֲבָל מ"מ לְעַנְיָן הַבְּלָעַת חֲפָצִים הִבִּיא רַאִי מַע"ג (ס"ה) דְּאֻמְרִינָן דְּשְׂכָרוֹ לְהַעֲבִיר מֵאֵה חֲבִיּוֹת בְּמֵאָה פְּרוּטוֹת וַיֵּשׁ בִּינֵיהֶן חֲבִית י"נ כָּל הַשְּׂכָר אֲסוּר וּפִירֵשׁ"י דְּכָל כְּפָה דְּלֹא עֲבָרִינָהּ לְכוּלְהוּ לֹא יְהִיבֵלִי מִיָּדִי הָרִי שְׂצָרִיָּה לְהַשְׁלִי כָּל הַמְּלָאכָה ע"ש שְׁהַאֲרִיָּה וּבְסוּף הַתְּשׁוּבָה הַעֲלָה עַפ"י הַפֶּלַל דְּכָל אֲנָס שְׁמַצַּד הַפּוֹעֵל אִי לִית לִי הַנְּאָה לְבַעַה"ב מִיָּדִי מְפָסִיד שְׂכָרוֹ וְאִי אִיכָא הַנְּאָה בְּמִקְצַת מְשַׁלֵּם לוֹ הַנְּאָתוֹ וְאֲנָס שְׁמַצַּד בַּעַה"ב אִפִּי לִית הַנְּאָה לְבַעַה"ב כָּל חִיב לְשַׁלֵּם וּבִשְׁמִירַת שְׁטָרוֹת כ' דַּאִי הָנָה אֲנָס גְּמוּר חָשׁוּב הַאֲנָס מְצַד בַּעַה"ב וּמַש"ה מְשַׁלֵּם לוֹ שְׂכָרוֹ אֲבָל גו"א אָף שְׁפָטְרָתוֹ תּוֹרָה בְּשְׁטָרוֹת שְׁנַתְּמַעֲטוּ מִדִּין שְׁמִירָה מ"מ חָשִׁיב אֲנָס מְצַד הַפּוֹעֵל וּמַש"ה בְּנִגְנָבוּ כּוֹלָן אִין לוֹ שְׂכָרוֹ אֲבָל נִגְנָב מִקְצַת פִּינּוּ דִּישׁ לוֹ הַנְּאָה בְּשָׂאָר צָרִיָּה לִתְּמָן לוֹ שְׂכָרוֹ עַל הַשְּׂאָר ע"ש.

וְהִנֵּה לֹא זְכִיתִי לְהַבִּין ד"ק שְׁפּוֹתֵר עֲצָמוֹ מְתַחֲזֵלֵת דְּבָרִיו מִפְּשׁ לְהִפּוּף דְּמַפְחַת הַרְּאִיּוֹת מַב"מ וּמַע"ג כ' דְּבַנְּאָבָד מִקְצַת מְפָסִיד הַחֲפָצִי כָּל הַשְּׂכָר וּמ"מ אִינוּ מְפָסִיד עַל כָּל הַיָּמִי וְאַח"כ מְסִיק מִפְּשׁ לְהִיפּוּף דְּעַל שְׂכָר הַיָּמִים מְפָסִיד לְגַמְרִי וּבְנִגְנָבָד מִקְצַת מְשַׁלֵּם לוֹ שְׂכָרוֹ עַל הַשְּׂאָר וּבְעַנְיָי א"י פְּעַת לְיִשְׁב ד"ק וְהִנֵּה לְדוֹן עַל פִּי רְאִיּוֹתֵיו הִנֵּה הָרָאִי מַע"ג לְעַנ"ד אִינוּ מְוַכְרָח כָּל דְּהֵתָם וְנֹדְאִי מַש"כ רַש"י דְּכָל כְּפָה דְּלֹא עֲבָרִינָהּ לְכוּלְהוּ לֹא יְהִיב לִי מִיָּדִי הִנֵּה לְכַאוּרָה קִי"ל דְּפּוֹעֵל חוּזָר בּו אִפִּי בְּחֻצֵי הַיּוֹם וּלְעַנְיָן עוֹבֵד כּוֹכְבִים שָׁם דִּינִינָן

גְּמִי בְּדִין תּוֹרָה בְּדִמוּכָח לְקַמֵּן שָׁם (דע"א) וע"כ צ"ל דמ"מ פל פמה דלא הדר בי אין לשכירות חלא לבסוף אבל פשוטו בו כ"כ התו' בב"מ (ס"ה) ד"ה שכירות כו' דההיא שעתא הנה הסוף ע"ש וה"נ פשוט.

בְּשִׁנְאָנְס דה"נ ההיא שעתא הוי הסוף וא"כ אין לו ענין כלל לכאן ודוק והנה לענין שכר כל הימים דרוצה להוכיח דאינו מפסיד אלא שכר שבת אחר הסליחה מקדושת תורתו אין לי ציור בשכר להפסיד שכר שבת לבד דאם אינו מפסיד על הקודם א"כ מאי שנא שכר שבת דמפסיד ה"נ בכל השבת אין לו להפסיד אלא אותו הרגע שפשע בשמירה ובטל לגמרי הא דאמר התם להפסיד שכרו.

ועוד ראי' ברורה דמפסיד שכר כל הימים מהו דלעיל דפריה מהו דבני העיר ששלוה שקליהו דנגבבו נשבעין ומשני נשבעין לטול שכרן ופריה והא ש"ש בגו"א חייב אגרייהו מיהו לפסיד כו' ואי דאינו מפסיד אלא שכר אותו היום יכול לומר נשבעין לטול שכר שאר הימים וצריה לשבע שאינו ברשותו ושלח פה יד דבכה"ג אין לו שכר כלל וע"כ דפשוט דמפסיד לגמרי וז"ב ומה שהקשה דא"כ לימא ברישא דהשוכר את הפועל אין אחריות שבת עליו להפסיד שכר שאר הימים לענ"ד יש ליישב בפשוט דזה אינו תלוי במה שאין נותנין לו שכר שבת דאפי' נותנין לו אי הנה קציצה באפי נפש' אינו מפסיד שכר שאר הימים ועוי"ל דהנה יש לדקדק הו' לישנא דלפיקה למ"ל כדדניק לעיל כ"ט והנה לפי המסקנא דמוקי לה פשקנו מידו ואחריות שבת היינו לגמרי י"ל דקמ"ל ברישא דהנה אמינא נהי דאין נותנין לו שכר שבת ואינו כש"ש ש"ח מיהו הנה כמו גמרתיו לקמן פ"א ע"ש קמ"ל פאן פינן דאין עליו דין שמירה מדינא על מה שלא קנו עליו אין לו דין שומר כלל ולא אמרינן דגם בזה משמעבד מחמת הקנין ובסיפא קמ"ל דלא נימא פינן דשכר שבת אינו נוטל אלא בהבלעה הו"א דהקנין לא קאי עליו ואינו מתחייב בשמירת ש"ש אלא פשוט הקדש דעלמא ודו"ק וא"כ י"ל דזה א"ש לפי המסקנא אף לענין שכרו ס"ל להש"ס דלא שייך הני רבותות וקניא לפיקה למ"ל ומש"ה לא אוקי הכי ודוק ולענין הבלעת חפצים לענ"ד גם פן הנה בהבלעת ימים ומפסיד הכל וראי' לדבר דאי ל"ה גבי בני העיר ששלוה שקליהו דפריה דנגבבו למה נשבעין לטול שכרן דאגרייהו מיהו לפסיד לישני דנגבבו מקצת ונשבעין לטול שאר השכר שעל הכל ומתוה דבריו ראיתי שהרגיש בזה אלא שכ' דנגבבו משמע שנגבב הכל אבל לענ"ד זה אינו דהא בב"ק (צ"ט) מוקי הא דתנן פירות והרקיבו היינו הרקיבו מקצתן דווקא עיי"ש ונהי דנאמר דזה שינוי' דחיקא מ"מ ודאי גם דנגבבו בלסטים מזונין הוא דוחק ועוד דמנל' לר"א התם לומר דשבועה זו תק"ח הוא ולחדש תקנה חדשה דילמא איירי בכה"ג וע"כ דבאמת מפסיד כל השכר וליכא לאשפוחי שבועה בכה"ג ועוד יש לחזק ראי' זו מהא דהניחו התו' בתימא בב"ק (ס"ג) ד"ה רעהו כו' דלמ"ל קרא למעוטי הקדש מכפל בטוען טענת גנב ת"ל דאין בהם שבועה ע"ש והנה שבועה זו דנשבעין לטול שכרן משמע בהדיא דהנה שבועה דאורייתא מדנקט ר"א אח"כ שבועה זו תק"ח היא כו' משמע דמעיקרא הנה שבועת התורה ואין להקשות דהא תנן כל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין והכא הוי נשבע ועו"ל דנראה ברור דהנה לכאורה על השכר הנה בעה"ב א"י אם נתחייבתי וקיי"ל דפטו' וא"כ אף בשבועה לא הו"ל ליטול וצ"ל דהכא שאני שהרי לכתחילה סומך עליו והנה כמו ששולח חבירו להוציא עליו דנדאי א"י לומר אח"כ דא"י

אם נתחייבתי ומ"מ פינון דכל שומר צריך שבועה ה"נ לא האמינו בלא שבועה וא"כ הא דהנה השבועה מדאורי' הנה משו' קבלתו של זה ומש"ה לא שינה למיחשב' כמו דלא שינה לחשיב נאמן אפה על השבועה דנדאי הנה שבועת התורה ודוק.

וא"כ שפיר איכא לאשפוחי שבועה בהקדש בכה"ג וכמו שכ' שם לענין קרקע דמשפחת שבועה ע"י גלגול ע"ש מיהו בנאנסו דיש להם השכר ל"ק דאין כפל אלא בטענת גנב וגם נגנבו פולין הרי מפסיד כל השכר וליכא לאקשוני מידי אבל בנגנבו מקצתן אי ס"ד דאינו מפסיד כל השכר שפיר משפחת לה שבועה בכה"ג וע"כ דבנגנבו מקצתן מפסיד כל השכר ולא שינה שבועה דכנגד כל הנגנב מפסיד השכר וזה ראי' נכונה ולכאורה אפטר לדחוק דדוקא גבי קרקע לענין גלגול כ' דבשבועה זו חייב כפל דהרי השבועה משום זה התביעה ג"כ דאם אינו רוצה לשבע צריך לשלם הפל כמו שהביא הרא"ש סוף שבועות מהירושלמי ע"ש אבל כאן אם אינו רוצה לשבע משום השכר לכאורה י"ל דאינו חייב לשלם על ההקדש דאין תורת גלגול על הקדש מ"מ צ"ע בסברא זו דמגלי' להר"י הך סברא ולהקשות דילמא בכה"ג נמי חייב כפל ודוקא בקופץ מעצמו אמרי' דפטו' ע"כ נראה כמש"כ דמפסיד הפל ולא שיי' שבועה ודו"ק תמוה לי פעת דברי התו' בב"ק (דע"ג) דהקשו למ"ד מעשה שבת דאורייתא דדריש מה קודש אסור אף מעשה שבת אסורין אי מה קודש אסור בהנאה כו' ת"ל לכם והקשו דלא לכתוב לא קודש ולא לכם והוי אסורין מכל שתעבתי דמשמעות דבריהם דהאסורין שוין והנה כל שתעבתי הוי לאו שבכילות פי היכי דלא תאכלו על הדם בסנהדרין (ס"ג) דאמרינו על פולין אינו לוקה דהוי לאו שבכילות ע"ש והזיד במעילה פליגי רבי ורבנן אי במיתה או באזהרה ועכ"פ מלקות איכא ועוד דבפסחים (ל"ב) מבואר דבנהנה מהקדש לכו"ע שיעורו בפרוטה אפי' באכילה וע"ש בהו' וא"כ ה"נ דילפינו מהקדש לכאורה ה"נ שיעורו בפרוטה ובלא תאכל כל תועבה ונדאי הוי בכזית ככל האיסורין וצע"ג ובקידושין (נ"ז) דבעי למימר לענין כה"כ פן תקדש פן תהי' קודש פריה אי מה קודש תפס את דמיוויצא לחולין והכא לא פריה הכי וצ"ל דכיון דאיתמעית הנאה לא שינה הך סברא ולא ילפינו מינן' אלא איסורא ואפטר ליישב בזה גם קו' בדברי התו' משום דנדאי לאו לגמרי דמי לה לקודש ודו"ק: סימן לט במה שהעיר פבוד גאוונו נ"י בהך דיומא מאן דמישמע ר"ל בהדי' בשוקא יתבי לי' עיסקא בלא סהדי כו' דלהפקיד בלא עדים שרי דאל"ה הא אפי' לר"א אסרו להלוות בלא עדים וע"כ דלהפקיד שרי ואסברה בדברי התומים שהקשה דמאי מהני סהדי הא אפתי יטעון פרעתי ותי' דנדאי אין חושדין לישראל שיכפור במזיד אלא דלא יהי' זכור ויטעון א"י ובא"י אם הלוייתי קי"ל דפטור אבל א"י אם פרעתיך קי"ל דחייב ולפי"ז בפקדון לא שינה שישפח דאסור לשלוח בו יד וה"נ עיסקא אסור לו להוציאם אלא לצורך העסק הנה בעיקר הדין גם אנכי מצאתי ראי' נכונה מפתובות (פ"ה) גבי שב מגליתא דהנה מפקדין בי' ר' מיאשא בר ברי' דריב"ל שכיב ולא פקיד כו' ומדנחית הש"ס לאשמעינו דלא הי' פראוי שלא פקיד ה"נ הו"ל למנקט ולא הנה התם סהדי וע"כ דזה שכיח שמפקדין בלא עדים ואין זה שלא פראוי ועוד נראה לי ראי' ברורה דהא אפי' בע"ה אמרי' סו"פ הנזקין דמפקדין אצל אוכלי שביעית ולא חיישינו שפא יחליף ומפקדין משמע לכתחילה הרי דאפי' ע"ה לא נחשד אפי' להחליף וכ"ש שלא יכפור ועוד נלענ"ד דאפי' הנה חיישינו לשפא יכפור לא הנה שינה לפני עור בזה

דְּהָא תַנּוּן בַּפ"ג דְּדַמְאֵי וּמִיִּתִי לֵה בְּגִיטִין שְׁם דְּהַנּוֹתוּן לְפִנְדְּקִית מַעְשָׁר מַה שְּׁהוּא נֹתוּן לֵה וּמַה שְּׁהוּא נֹטְל מִמֶּנָּה וּפְלִיג ר"י וְאָמַר אֵין אָנוּ אַחְרָאִין לְרַמְאִין וְע' תו"ט שְׁם דְּלִפְרִיש"י ל"פ אֶלְא דַּת"ק סָבַר דְּמַתְּכֻנּוֹת לְטוֹבָה וּמַש"ה חִינּוּשׁ לְתַקְנָתָה אֶבֶל ר"י סָבַר דְּאִינְהָ מַתְּכֻנּוֹת לְטוֹבָה וּמַש"ה לֹא חִינּוּשׁ מַה שְּׁיַעֲבֹר זֶה בְּמַזִּיד וְה"נ אֶמְרִינּוּ בַב"ק (ס"ט) בַּד"א דְּעוֹשִׁין הַיְכָר לְעַרְלָה וּלכ"ר בְּשִׁבְעֵית אֶבֶל בְּשִׁאָר שְׁנֵי שְׁבֻעַ א"צ לְעֲשׂוֹת הַיְכָר דְּהַלְעִיטָהוּ לְרִשְׁעָ וְיָמוּת וְע"כ דְּאִין פֶּאן אֶלְא חֲשַׁשׁ שְׁכַחָה וּמַש"ה חוֹשְׁשִׁין לְתַקְנָה.

אֶבֶל סְבַרְת הַתּוֹמִים לַעֲנ"ד צָרִיךְ תִּיקוּן דְּהָא הָתָם רַב יְהוּדָה אֶמְרָה וְאִיהוּ ס"ל דַּא"י אִם הַלּוּיִתְנִי ג"כ חִיב וְא"כ הָנָה כַּא"י אִם פְּרַעְתִּיךָ וְלָמָּה חֲשַׁשׁוּ לִי גַם גּוֹרָם קָלְלָה לְעַצְמוֹ ל"י אִם שְׁיִיךְ פְּשִׁתְּבִירוֹ יִטְעוּן א"י ע"כ נִרְאָה לַעֲנ"ד דְּנִדְאֵי הַחֲשַׁשׁ דְּמִשׁוּם שְׁיִשְׁפַח יִטְעוּן בְּרִי וַיִּכְפֹּר לְגַמְרִי וְאִפ"ה חוֹשְׁשִׁין לְתַקְנָה דְּהָנָה פֶּאָנוּס וְכַדְאֶמְרִינּוּ בַכ"ד דְּאָמַר בְּדַדְמִי וְכַן גַּבִּי שְׁכִיר בְּזַמְנוֹ נִשְׁבַּע וְנוֹטְל דְּבַעָה ב"ט טְרוּד בְּפוֹעֲלִיו וְאָמַר בְּרִי בְּדַדְמִי וּמ"מ לַעֲנִין פְּרַעוּן ל"ח אַף דְּאֶמְרִינּוּ שְׁיִטְעוּן בְּרִי וְלִיתָא סְבַרְת הַתּוֹמִים מ"מ לִיכָא לְמִיחַשׁ שְׁיִשְׁפַח דְּהָא אֶמְרִינּוּ בְּכַתְוָבוֹת.

גַּבִּי פּוֹגֵם שְׁטָרוֹ דְּפָרַע דְּיִיק וְדַמְיָרַע לֹא דְיִיק הָרִי חֲזִינּוּ דְּהַנּוֹתוּן מְעוֹתִיו זְכוּר וְהַנּוֹטְל לֹא דְיִיק כו"ה וְה"נ עַל הַהַלְוָאָה יֵשׁ לְחוּשׁ שְׁמָא יִשְׁפַח וַיֹּאמֶר בְּדַדְמִי אֶבֶל עַל הַפְּרַעוּן אֵין לְחוּשׁ שְׁלֹא יִפְרַע וַיְהִי סְבוּר שְׁפָרַע דָּאִם אִיתָא דְּהָנָה פָּרַע הָנָה זְכוּר הֵיטְב וּבָזָה לֹא יִטְעָה.

עו"ל בְּאִנְפּוֹן אַחַר דְּהָא לְלִישְׁנָא בְּתָרָא דַּר"נ אֶמְרִינּוּ דְּדוֹנוּקָא טוֹעֵן פְּרַעְתִּי תִיקְנוּ שְׁבֻעַת הַיִּסְת אֶבֶל בְּלֹא לְוִיתִי פְּלָל לֹא תִיקְנוּ הָרִי חֲזִינּוּ דְּעַל הַפְּרַעוּן יוֹתֵר מִתְּקַבֵּל טַעֲנַת הַמְּלָנָה מִהַהַלְוָאָה דַּא"י לְהַשְׁבִּיעוֹ פְּלוּם וּמַש"ה נְמִי אַף דְּאִינְהוּ ר"ל וְרַב הָנָה קוֹדֵם ר"נ וְעַדִּינּוּ לֹא הִי שְׁבֻעַת הַיִּסְת מ"מ לֹא חֲשַׁשׁוּ שְׁמָא יִכְפֹּר הַפְּרַעוּן דְּהוּא יוֹדַע שְׁטַעֲנַת הַמְּלָנָה מְקוֹנְבֵּלַת יוֹתֵר וְלֹא נֶאֱמִינוּ וְהִנֵּה לְלִישְׁנָא קַמָּא בְּשִׁבְעוֹת (מ"א) דְּסָבַר רַב יְהוּדָה דְּהָכָא דְּהַמְּלָנָה חֲבִירוֹ בְּעַדִּים צָרִיךְ לְפוֹרְעוֹ בְּעַדִּים וְאִפִּי שְׁמוּאֵל דְּפְלִיג סָבַר דְּיָכוֹל לוֹמַר פְּרַעְתִּיךָ בְּפִנֵּי פְלוּנִי וּפְלוּנִי וְהִלְכוּ לְהֵם לְמַה"י וְע"ש בַּתוֹ וְלָזָה וְנִדְאֵי ל"ח דְּיָרָא שְׁמָא יִתְבָּרַר שְׁקֵרוֹ וְא"כ מִינְשָׁב הֵיטְב קוֹ הַתּוֹמִים דְּמֵאֵי מְהִנֵּי עַדִּים דְּהָא לַר"י לְשִׁי לִיכָא לְמִיחַשׁ פְּלָל לְפָרַעוּן וְהַשְׁתָּא א"ש הָא דְּבִאָמַת רַבִּינָא הָתָם הַצָּרִיךְ שְׁטָר דְּוּנוּקָא מִשׁוּם דְּאִיהוּ יִסְבוּר פְּדָסְבַר רַבָּא וְרַב"ח (שְׁם מ"ה) דַּא"צ לְפוֹרְעוֹ בְּעַדִּים וְכַדְקִי"ל לְדִינָא וּמַש"ה חִינּוּשׁ לְפָרַעוּן וְדוּק וּמ"מ אָנוּ סְמְכִינוּ אַל"ב דַּר"י סָבַר דַּא"צ לְפוֹרְעוֹ בְּעַדִּים כַּדְקִי"ל לְדִינָא וְע"כ צ"ל דְּלִדְיוֹן מַחְלְקִינוּ בֵּין הַלְוָאָה לְפָרַעוּן וְכַמַּש"כ וְרַבִּינָא ע"כ חוּמְרָא בְּעַלְמָא לְמַצְנָה מ"ה וְדוּק וּמ"מ לְפִי הַנְּחָה זֹו יֵשׁ מְקוּם עֵינוּן עַל הַפּוֹ דִּי"ל דְּחֲשַׁשְׁא דְּרַב וְר"ל אִינְהָ אֶלְא בִּימֵיהֶם דְּלֹא הִי שְׁבֻעַת הַיִּסְת וְסַפְק מְמוֹנָא אָמַר בְּדַדְמִי.

אֶבֶל סְפַק שְׁבֻעָה אֶמְרִי בְּרִישׁ ב"מ דְּלֹא אָמַר בְּדַדְמִי וְא"כ אֶפְשָׁר דְּלִדְיוֹן דְּאִיכָא ש"ה לִיכָא לְמִיחַם לְמִינֵי וּמִינֵי י"ל דְּלִדְיוֹן מִינֵי חִינּוּשִׁינוּ לְדַבְּרֵי הַתּוֹמִים שְׁיִטְעוּן א"י וְזֶה יְהִי יָכוֹל לִישְׁבַע בְּאָמַת וְדו"ק עוֹמֵד אָנִי פְּעַת בְּדַבְּרֵי הַהַג"א פִּי"נ (סְל"ע) ד"ה פְּתַב רִיב"ם כו' אֶבֶל מְסַפְקָא לִי אִם יְבוֹאוּ קְרוּבִים בְּנִדְאֵי בְּרַא' אִם לֹא נּוֹצִיא מִיַּד זֶה דְּלֹאוּ פֶּל כְּמִינֵי לּוֹמַר אַחֵי הוּא כו' וְהִנֵּה ע"כ אִינְרִי פְּשִׁלָא נּוֹדַע לָנוּ מְפִי הַמַּת וְא"כ מְצִינוּ הַסְפַק הָנָה מְפוֹרֵשׁ בְּמַכִּילְתִּין (ל"ג) גַּבִּי דִּיקְלָא דְּקַרְיָבִי דַּר"א כו' דְּגִי ר"ח בַּתּוּד"ה לְסוּף כו' לְסוּף אִינְרִי ר"א סְהַדִּי דְּאִיהוּ קָרִיב וְלֹא גָרִיס קָרִיב טְפִי אֶלְא דְּכִינוּ דְּהוּא הִבִּיא עַדִּים שְׁהוּא

קרוב והוא גברא אין לו סהדי הנה ספק ונדאי ואין ספק מוציא מידי נדאי ע"ש וזהו שי ריב"א ג"כ בתו' לקמן שם (קנ"ח) ד"ה נפל הבית עליו ועל אמו כו' ע"כ נראה לר"י כשי ריב"א דמירי אפי' יש בנים להאם והא דקרי התם גבי יבם וספק בנכסי סבא להיבם נדאי היינו לפי שהיא יורש הסבא נדאי אבל הספק אינו נדאי אבל פאן שניהם שוין בחלק המגיע לכו' כו' פי' דבריו דבנפל הבית עליו ועל אמו שניהן נודע לנו פחו אלא שנפל ספק בהמעשה אבל התם היבם נודע לנו פחו והספק אינו נודע לנו פחו ואין ספק מוציא מידי נדאי כהיא דדיקלא דר"א וכשי ר"ח ועי' תוס' ריש ב"מ ודו"ק: סימן מ במה שהעיר ידי הרב נ"י לדברי הט"ז יו"ד (ספ"א) דמה שנהגו איסור רחיצה לאבל פל ל"י הוא משום גזירה דתספורת דדרה הרוחץ לגלח וכ' עוד דאין להקשות מחול המועד דאסור בתספורת יהי אסור ברחיצה די"ל פיון דאיסור רבים הוא לא חיישינו דמדפרי אהדדי דא"כ בשלשים בתוך החג פגון שישב שעה אחת קודם הרגל דהרגל מבטל שבועה ואינו מבטל שלשים] זה יהי מותר לרחוץ פיון דבלא"ה לא חיישינו בכה"ג לתספורת משום דהוא איסור דרבים לכאורה יפה הערה ויש ראי' לזו מדברי הרא"ש ריש פתובות גבי מת אביו של חתן כו' דהתירו לו להכניס המת לחדר ולהתן לחופה ובו על בעילת מצוה ופורש כו' וכל אותן הימים הוא ישן בין האנשים כו' דאסרוהו ביחוד משום דאקילו בה רבנן וכ' שם דלמשנה אחרונה דבלא"ה אסרו לבטל על דם בתולים לכ"א ובזה לא מיתסר יחוד א"כ גם פאן אינו אסור דבלא"ה ליכא למיחש לתשמיש פיון דבלא"ה אסור משום דם בתולים והתם לא קילא לי' כדלא חיישינו בכ"ד ע"ש ועט"ז ונה"כ שש"מ"ב ודו"ק וה"נ לי"ל למיחש לתספורת פיון דבלא"ה אסור משום מועד ורבים מדפרי אהדדי אלא דלכאורה יש להקשות מסוגיא דתענית י"ז גבי למ"ל מריש ירחא דניסן דכתי' במגלת תעני' דלא למיספד הא ריש ירחא גופי' ר"ח הוא ומשני לאסור יום שלפניו ור"ח דאו' אינו אסור יום שלפניו דד"ת א"צ חזוק אבל דברי סופרים צריכים חזוק ע"ש הרי אף דהתם איכא בלא"ה ר"ח דלא יעבור משום דברי תורה דא"צ חזוק אפ"ה הוצרכו לעשות חזוק לדרבנן שוב ראיתי שפכר נדחק בזה בש"א בסוגיא דר"ה (י"ט) גבי בתלתא בתשרי אתבטלת אנכרתא משטריא ופריה ות"ל משום צום גדלי' ומשני דצום גדלי' אינו אסור יום שלפניו דדברי קבלה א"צ חזוק כש"ל תורה ונתקשה הש"א מסבא דלמה צריה התם חזוק פיון דאיכא צ"ג ע"ש אבל ביותר יש להקשות לדברי הרא"ש ונלענ"ד דהתם אין החזוק משום אותו היום גופי' דאף דאותו היום א"צ חזוק מ"מ פל יו"ט דרבנן צריה שיהיו חזקים שיאסרו גם לפניהם ואי באותו היום לא יאסרו לפניהם יקלו גם בכל יו"ט דרבנן דהתם אינה משום גזירה אלא משום חזוק אבל לענין גזירה לא שייך למגזר כו"ה דאין גזרין גזירה לגזירה (שוב מצאתי שפכר כתב פעין זה הש"א עצמו בספרו גבו"א על תענית עיי"ש) ואין להאריך יותר וא"כ הי' מקום להקל אבל לענ"ד במנהג לא שייך סבא זו דבמנהג מצינו דגזרו במילתא דזמנין אתי לידי תקלה ואפשר דכאן דומה להך דחזוק דמג"ת ופוק חזי מה עמא דבר: קשה לי פעת בדברי הט"ז (סש"ד סק"ב) שכ' דלכאורה לשי' הפו' דתלוש ולבסוף חברו אסור גבי מת אסור לסמוך על המצבה ואח"כ כ' דלפי שעה ל"ח וראי' מדברי הרשב"ם בב"ב (ק"א) גבי פוכין דכ' שם ד"ה הא קמיתדשי דלהילוך נושאי המטה על המערה ל"ח דהנה לפי שעה ע"ש ולענ"ד ראי' זו איני מבין כלל דהא אנו קיימינו בתלוש

וּלְבַסּוֹף חִבְרוּ דַהּוּה אִיסוּרָא אַבְל הֶתֶם הַכּוּכִין בְּתוֹף הַמְעַרָה וְהוּא קַרְקַע עוֹלָם שְׂאִינוּ
נְאָסֵר וְקוּ' הַש"ס אֵינָה אֵלָא מְשׁוּם בְּזִיוֹן הַמֵּת וּמִש"ה לְפִי שְׁעָה ל"ח וְכֵן מוֹכַח בְּדַבְרֵי
הַרְשָׁב"ם דְּאִינוּ אִיסוּרָא דַהּרִי כ' וּכ"ת דר"ש לֹא חֲנִינֵשׁ מֵה שְׂמַחְדָּשִׁי ע"ש וּבְנֻדָּאֵי ל"פ
ר"ש אִיסוּר הַנְּאָה דַמֵּת וְהִכִּי נִימָא דְלֹא חֲנִינֵשׁ ר"ש וּע"כ דַּהּתֶּם לִיכָא חֲשַׁשׁ אִיסוּר לְפִי
שְׁהוּא מְחַנְבֵּר וּל"ח הֶתֶם אֵלָא מְשׁוּם פְּבוּד הַמֵּת וְאֶפְשָׁר לֹאמַר דר"ש ל"ח וְדו"ק אַבְל
לַענ"ד יֵשׁ רֵאשִׁי בְּרוּרָה מֵהַף דְּבִרְכוּת (י"ט) מְדַלְגִין הֵינּוּ ע"ג אַרְוֹנוֹת וּע"ש בְּש"ס דְּמוּקֵי
לֵה בְּאִיסוּר דְּרַבְנָן וְהַרִי יֵשׁ פֶּאן אִיסוּר תּוֹרָה דְּנִהְנָה מִן הַמֵּת דְּלִשְׁי' הַרְבֵּה פּו' גַּם הָאָרוֹן
מְדַאֲרֵינִתָּא וּע"כ דְּלִפִּי שְׁעָה אֵין חוֹשְׁשִׁין וְלְכַאוּרָה חִילוּק זֶה תְּמוּהַ בְּאִיסוּר הַנְּאָה מִן
הַתּוֹרָה לְחַלֵּק בֵּין לְפִי שְׁעָה אוֹ לֹא נְעוּד יֵשׁ לְדַקְדָּק מֵהַף דַּע"ג (ד"נ) יִשְׂרָאֵל שְׁהִבִּיא
אַבְנִים מִן הַמַּרְקוּלִים וְחִיפָה בְּהֵן אֵת הַדְּרָכִים אִסוּרוֹת כּו' וּמִשְׁמַע וּדְאִי דְאִסִּירִי לַעֲבֹר
כָּלֵל אִפִּי לְפִי שְׁעָה וְיֵשׁ לְדַחֵק דַּהּתֶּם שְׂאִנִּי מְשׁוּם דַּהּוּה קַבִּיעוֹת לְרַבִּים.

אַבְל יוֹתֵר נִרְאֵה, דַּהּף סְבָרָא אֵינָה אֵלָא בְּמַת דְּקִי"ל דְּאִינוּ תּוֹפְסֵי אֵלָא מֵה שְׁהוּא צָרִיף
לְכַבּוּדוֹ וְה"נ י"ל דְּבַהּלוֹף לְפִי שְׁעָה אֵין זֶה בְּזִיוֹן וְאִינוּ אוֹסֵר וְדו"ק: סִימָן מֵה בְּבִיאוֹר
שִׁיטַת רַש"י רִישׁ ב"מ גְּבִי אֲנִי אֲרַגְתִּי דַס"ל דָּאֵם זֶה אוֹמֵר אֲנִי אֲרַגְתִּי וְזֶה אוֹמֵר אֲנִי
אֲרַגְתִּי פִּינוּ דְּנֻדָּאֵי אִיכָא רַמָּאֵי וְלֹא שְׁיָיָף מוֹרָה הַתִּירָא יֵהָא מוֹנָח עַד שְׁיָבֵא אֵלֵיהּ וְהַתּו'
וְהָרָא"ש הַקְּשׁוּ מְשֻׁנִּים אֲדוּקִין בְּשִׁטְר דְּאֲמַרִּינוּ יַחְלוּקוּ אַף דְּנֻדָּאֵי אִיכָא רַמָּאֵי ע"ש הֵיטִיב
בְּכָל הַסּוּגְיָא וְהַגֵּה קו' זוּ יִישְׁבְּתִי בְּפִשׁוּט דַּהּתֶּם דְּאֵין אֲדוּקִין אֵלָא בְּשִׁטְר וְהַמְעוֹת בִּיד
הַלְוָה א"א לְחַיִּיב הַלְוָה לְהוֹצִיא מְעוֹתָיו לְהַנִּיחַ עַד שְׁיָבֵא אֵלֵיהּ וְכִינוּן דְּעַל חֵלֵק הַלְוָה אֵין
פּוֹסְקִין לְהַנִּיחַ גַּם חֵלֵק הַמְלִנָה א"א לְהַנִּיחַ וְת"ל שְׂמַצְאֵתִי כֵן בַּש"מ ע"ש אַבְל לְכַאוּרָה
יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת מִירוּשְׁלַמִּי הַבִּיאוּ הַש"מ בְּסוּגְיָא דַד"ט ע"ב אֲשֶׁה שְׂרוּכְכַת עַל הַחֲמוֹר
וְחַבִּילָה עָלַי וְשָׁנִי ב"א מְהַלְכִין לְפָנָי אֲשֶׁה אוֹמֵרֵת אֵלוּ שְׁנֵי עֲבָדֵי וּבַהֲמָה וְחַבִּילָה שְׁלִי
וּכ"א מְשֻׁנִּיָּהֶם אוֹמְרִים זֶה עֲבָדֵי וְזוּ אֲשֶׁתִּי וְזוּ בְּהַמְתִּי וְזוּ חַבִּילִתִּי צָרִיכָה גַּט מְשֻׁנִּיָּהֶם
וּמִשְׁחַרְרַת שְׁנִיָּהֶם וְשְׁנִיָּהֶם מְשַׁחְרְרִין זַא"ז וְחוֹלְקִין בְּחַבִּילָה בְּשׁוּה כּו' וְהַרִי הֶתֶם וְדָאֵי
אִיכָא רַמָּאֵי וְאֶפ"ה חוֹלְקִין וְלֹא אֲמַרִּינוּ יֵהָא מוֹנָח וְהַנְּרָאָה דַּהּגֵּה הַש"מ הַבִּיא ע"ז דְּבַרִי
הַרַמ"ךְ דְּדַקְדָּק לְמָה לֹא שְׁקֵלָה הָאֲשֶׁה כְּתוּבָתָה לְבַד חֵלְקָה וְהַעֲלָה דָּאֵם הִיא בְּקִשְׁהָ גַּט
אֵינָה נוֹטְלַת אֵלָא הַפְּחוֹת אִם הַשְּׁלִישׁ מִחַבִּילָה פְּחוֹת נוֹטְלַת הַשְּׁלִישׁ וְאִם הַפְּחוֹתָה הַפְּחוֹת
נוֹטְלַת הַפְּחוֹתָה וְאֵי יֵהָבִי לֵה אֵינָהוּ גַּט מ"מ הֵנָּה הַפְּחוֹתָה טְעֵנוּ חִיטִּין וְהוֹדָה לוֹ בְּשַׁעֲנוּרִים
ע"ש וְהַגֵּה הָא דַּהּוּה טְעֵנוּ חִיטִּין וְהוֹדָה לוֹ בְּשַׁעֲנוּרִים הוּא פְּשׁוּט בַּחוּ"מ (ספ"ח) דְּטְעֵנוּ
חַפְּזִין פְּקֻדוֹן וְהוֹדָה לוֹ מְעוֹת בְּהַלְוָה הֵנָּה טְעֵנוּ חִיטִּין וְהוֹדָה לוֹ בְּשַׁעֲנוּרִים וּכ"ש פֶּאן דְּלִפִּי
דְּבַרִי אֵינָן אִפִּי שׁוּמְרִין עַל הַחַבִּילָה אַבְל לַענ"ד תִּימָה שְׁלֹא הַזְּפִיר הַרַמ"ךְ דְּסוּגְיָא זֶה
כְּצוּרְתָה הוּא בְּש"ס דִּילָן בְּקִידוּשִׁין (ס"ה) וְאֲמַרִּינוּ דְּצָרִיכָה ב' גִּיטִין וְגוֹבָה כְּתוּבָתָה מִן
הַחַבִּילָה הַרִי בְּהַדְּיָא דְּבַאֲמַת גּוֹבָה כְּתוּבָתָה אֵלָא דְּצָרִיף לִיִּישֵׁב לְמָה לֹא הֵנָּה בְּאֲמַת טְעֵנוּ
חִיטִּין וְהוֹדָה בְּשַׁעֲנוּרִין וְגַם שְׁלֹא יִסְתּוֹר הִירוּשְׁלַמִּי וְהַגֵּה פְּרִיף הֶתֶם בְּש"ס ה"ד אֵי דַּהּאֵי
אֵית לִי סְהָדִי וְהָאֵי אֵית לִי סְהָדִי מִי מְצִיא אֲמָרָה אֵלוּ שְׁנֵי עֲבָדֵי כּו' אֵלָא לְמִיִּשְׁרִי לְעַלְמָא
דְּכוּ"ע ל"פ דְּשָׁרִי וְהָכָא הָכִי קְאָמַר צָרִיכָה שְׁנֵי גִיטִין כְּדִי לְגַבּוֹת כְּתוּבָתָה מִן הַחַבִּילָה
וּר"מ הִיא דְּאָמַר מְטַלְטְלִי מִשְׁתַּעֲבָדִי לְכַתְּוָבָה ע"ש וְהַגֵּה לְפִי הַמְּסַקְנָא קִשְׁהָ יוֹתֵר
דְּבַבְרֵינִתָּא לְחוּד הִי אֶפְשָׁר דַּס"ל כַּר"ג דְּמַחְיִיב טְעֵנוּ חִיטִּין וְהוֹדָה בְּשַׁעֲנוּרִין [וְע' תוּס'
סו"פ הַמְּנִיחַ (ל"ה) ד"ה לִימָא תְּהֵנִי תִּיּוּבְתָא דְּאֶפְשָׁר דְּגַם ר"ג לֹא מְחַיִּיב אֵלָא שְׁבוּעָה עַל

החזיטין ומדמי שְעורין פְטור] אָבֵל עכ"פּ לפי המִסְקָנָא א"א דא"כ לימָא נְמִי ר"ג היא ומְכַרְח יוֹתֵר פְּשַׁעְמוּד בְּכּוֹנֵנֵת רש"י ד"ה ר"מ פְּלוּמֵר וְכוּלָּהּ לָא אֲשַׁמוּעֵינּוּ אָלָא הָא כּו' וְנִרְאֶה בְּכּוֹנֵנֵתוֹ דְּהֵנָּה הֵר"ן בְּנִדְרִים (ס"ה) נִדְחַק דִּלְר"מ מוֹכַח דְּגוּבָה אִפִּי מִיְתוּמִים מִמְטַלְטְלֵי וְעָדִיף מִב"ח וְלִרְבֵּנּוּ מוֹכַח בְּהֵךְ סוּגְיָא דְחִבְלֵה דְאִיגְרִי בְּמִינֵי נְאֻפ"ה אָמְרִינּוּ דִּר"מ הוּא דְאִיגְרֵי לְדְגוּבָה מִמְטַלְטְלֵי אָבֵל לְרִבְנָן אִפִּי מִינֵי לָא גְבִי מִמְטַלְטְלֵי וְגַרְע מִב"ח וְא"כ סְבַרְת ר"מ וְרִבְנָן הִפּוּכוֹת וְע' בְּזָה בְּתוֹ פְתוּבוֹת (פ"א).

וי"ל דְּזָה פְּוֹנֵת רש"י וְהוּא סְבַר דְּבִאָמֵת אִפִּי לְרִבְנָן מִינֵי וְדָאֵי גְבִי אָלָא דְהֵךְ בְּרִינְתָא הוּא יְתוּרָא וְקמ"ל ע"כ דְאִפִּי מֵת אֲח"כ גוּבָה מִן הַחִבְלֵה אִפִּי מִיְתוּמִים וְא"כ ע"כ צ"ל דְלִיפָא מִיְלֵתָא אַחְרֵי תִי דְאֲשַׁמוּעֵינּוּ בְּהֵךְ בְּרִינְתָא אָלָא הֵךְ דִּר"מ וְא"כ א"א לֹמֵר דְאִתְיָא כִּר"ג דְּנִקְא וְעוּד הִי אָפְשֵׁר לֹמֵר בְּלֵא סוּגְיַת הַש"ס דְהֵךְ בְּרִינְתָא קוֹדֵם תְּקַנְתְּשִׁמְעוּן בְּוֹ שְׁטַח דְהִי הַפְתוּבָה מְוַנְחַת עַל הַשְּׁוֹלְחָן וי"ל דְהַבְעֵל אָמַר דְהַחִבְלֵה הוּא אַחְרֵי פְתוּבָתָה וְהוּא פְעִין טְעֵנוּ שְׁאֵלָה וְהוּדָה בְּשִׁכְרוּת דְקִי"ל שְׁם דְהֵנָּה הוּדָה מִמִּין הַטְעָנָה אָבֵל הַסּוּגְיָא אָמְרָה בְּהֵדְיָא דִּר"מ הִיא דְמְטַלְטְלֵי מְשַׁתְּעָבְדֵי לְכַתוּבָה: כ נִרְאֶה פְשַׁעְדְּקָדֵק בְּקו' הַש"ס ה"ד אֵי דְאִית לִי סְהָדֵי לְהָאֵי וְלְהָאֵי מִי מְצִיָא אָמְרָה אֵלוּ שְׁנֵי עָבְדֵי כּו' דְלִימָא דְלִדְיָה נְמִי אִיפָא סְהָדֵי וּמִש"ה מְצִית הִיא נְמִי לֹמֵר ע"כ נִרְאֶה דְזָה גּוּפָה דְקָדֵק הַש"ס מְדָלָא תְנֵי הֵתֵם שְׁנֵיהֶם צְרִיכִים שְׁיַחְרוּר פְּדִתְנֵי בְּהֵךְ דִּירוּשְׁלָמֵי ע"כ דְלָא אִיגְרִי דְאִית לָהּ נְמִי סְהָדֵי לְדִידָהּ וּמִש"ה הִנְכַרְח לֹמֵר דְאִיגְרִי בְּלֵא סְהָדֵי וְהָא דְתְנֵי צְרִיכָה שְׁנֵי גִיטִין אִינוּ לְעַנְנֵי אִיסוּר אָלָא פְדֵי לְגַבּוֹת פְתוּבָה מִן הַחִבְלֵה וְא"כ הֵךְ דִּירוּשְׁלָמֵי דְתְנֵי בְּאָמֵת שְׁנֵיהֶם צְרִיכִים שְׁיַחְרוּר בְּאָמֵת אִיגְרִי דְאִיפָא סְהָדֵי לְכוּלְהוּ וּבְזָה יִתְיַשְׁב הַפֵּל שְׁפִיר בַּעֲזָה"י דְהֵנָּה בְּאָמֵת הֵנָּה טְעֵנוּ חִזְטִין וְהוּדָה בְּשַׁעוֹרִין אָבֵל זֶה מְהֵנִי אֵהֵךְ מִיְלֵתָא דְאָמַר זֹו אֲשַׁתִּי לְחוּד אָבֵל בְּלִיפָא סְהָדֵי וְא"כ שְׁנֵיהֶם אִינּוּ יְכוּלִין לְאִוְסְרָה פְּדִאָמְרִינּוּ הֵתֵם בְּקִידוּשִׁין בְּהֵדְיָא לְעֵלְמָא כּו' ע"כ לָא פְלִיגֵי דְשָׁרֵי וְא"כ אִין כּוֹפִין אוֹתוֹ לְגַרְשׁ וְע"כ פְּשַׁעְרִישׁוּ מַעְצָמֵן וְא"כ ל"ג מְאָמְרָה נְתַקְדָּשְׁתִּי וְהוּא אוֹמֵר לָא קוֹדְשִׁיתִי דְאָמְרִינּוּ הֵתֵם בַּע"א דְאֵם נְתָן גִּט כּוֹפִין אוֹתוֹ לִיתָן פְתוּבָתָה דְבַמָּה שְׁנוֹתָן הֲגַט מְתַחֲיִיב בְּכַתוּבָה וְה"נ הֵתֵם אִף דְהַהוּדָה לָא הֵנָּה מְתַחֲיִיבוּ מ"מ נְתִיבַת הֲגַט מְתַחֲיִיבוּ וּמִש"ה בְּסוּגְיָא דִילָן תְנֵי דְאִית לָהּ פְתוּבָה אָבֵל הִירוּשְׁלָמֵי דְאִיגְרִי דְאִית לָהּ סְהָדֵי א"כ עַל נְתִיבַת הֲגַט כּוֹפִין אוֹתָן פִּינּוּ דְתַרִי וְתַרִי קִי"ל דְהֵנָּה סִד"ר וְא"כ אִסוּרָה לְדִידָהּ וּלְכוּ"ע וְע"כ כּוֹפִין ב"ד לְגַרְשׁ וְא"כ לִיפָא הוּדָה לָא מְדִידָהּ וְלָא מְדִידָה דְנְתִיבַת הֲגַט אִינוּ מוֹכִיחַ כְּלוּם וְהוּדָה שְׁכ"א אָמַר זֹו אֲשַׁתִּי עֲצָם הַהוּדָה הֵנָּה טְעֵנוּ חִזְטִין וְהוּדָה בְּשַׁעוֹרִין פְּנ"ל וּמִש"ה הִירו' לָא אָמַר דְאִית לָהּ פְתוּבָה [וּבְאָמֵת הִי מְקוּם לֹמֵר בְּפְשִׁיעוֹת דְמִש"ה לָא אָמַר בְּירוּשְׁלָמֵי דְאִית לָהּ פְתוּבָה דְאִית לִי פְרִבְנָן דְמְטַלְטְלֵי לָא מְשַׁתְּעָבְדֵי לְכַתוּבָה אָבֵל הִרְמ"ך ו"ל נִרְאֶה דְסְבַר דְמִינֵי וְדָאֵי גְבִי לְכוּ"ע וְכִמִּש"כ בְּשִׁיטַת רש"י ו"ל וְע"כ מְשוּם דְהֵנָּה טְעֵנוּ חִזְטִין וְהוּדָה בְּשַׁעוֹרִין] וְגַם מְדִידָה שְׁמִקְבֵּלַת הֲגַט לָא הֵנָּה הוּדָה פִּינּוּ דַע"כ צְרִיכָה לְקַבֵּל הֲגַט דְלָא תִיְתַסֵּר לְעֵלְמָא וּמִש"ה אִית לָהּ חוּלְקָא בְּחִבְלֵה פְּוֹתֵי וְנִתְיַשְׁב הִיטִיב בְּדִין הַפְתוּבָה דְאִינּוּ סוּתְרִין וּבְזָה יִתְיַשְׁב גַּם שִׁיטַת רש"י בְּזָה אוֹמֵר אֲנִי אֲרַגְתִּי דְהֵנָּה בְּאָמֵת בִּש"ה דִילָן לָא תְנֵי אָלָא דְגוּבָה פְתוּבָתָה וְלָא תְנֵי דְחוּלְקִין בְּשׁוּה.

וְהֵנָּה רש"י כ' שְׁם ד"ה וְגוּבָה פְתוּבָתָה מִן הַחִבְלֵה וְהַמּוֹתֵר מְוֹטֵל בְּסַפֵּק עַד שְׁיָבֵא אֵלַי וְזָהוּ לְפִי שִׁי בְּאִנֵי אֲרַגְתִּי וּבְאָמֵת מְפָאן הוֹכְחָה גְדוּלָה לְפִירִש"י בְּאִנֵי אֲרַגְתִּי מְדָלָא תְנֵי

הָאָה חוֹלְקִין כְּדִתְנֵי בְּהַדְּדֵי דִירוּשְׁלָמִי וְהָאָה דְּבִירוּ' בְּאַמְתַּת תְּנֵי חוֹלְקִין נִרְאָה דַּה"נ הָוּה לְפִי דְּאִינְרִי בְּאִית לְהוּ סְהַדִּי וּבְזֵה יוֹדָה רַש"י דְּבִכְה"ג חוֹלְקִין דְּטַעְמָא דִּינִיחַ לְפִי שֶׁא"א לְשַׁבַּע כִּינּוּן דְּנִדְאִי הָוּה רַמְאִי וְעוֹד דְּקִנְסוּוּהוּ לְרַמְאִי פִי הִיכִי דְּלוֹדִי וּא"כ כִּינּוּן דְּאִיכָּא עַדִּי דְּלִיכָּא שְׁבוּעָה לְגַבִּי עֵדִים וְגַם הָוּה מְקִלְתָּא דְּלֹא שְׁכִיחָא שְׁיִכְחִישׁוּ שְׁתֵּי כִּתְּיָא עֵדִים אֶת עֲצָמָן בְּזוּ לֹא תִיקְנֵנוּ שְׁיָהּ מְנַחַח וְהִנְיַחוּהוּ עַל עֵינְקֵר הַדִּין שְׁחוֹלְקִין וּמִש"ה בִּירוּשְׁלָמִי תְּנֵי חוֹלְקִין דְּאִינְרִי בְּסְהַדִּי וּבִש"ס דִּילָן דְּאִינְרִי בְּלֹא סְהַדִּי אֲמַרִּינוּ דִּיהָא מְנַחַח עַד שְׁיָבֵא אֲלֵיהּ וְהוּא סִינְעֵתָא לְשִׁיטַת רַש"י וְלִכְאוּרָה הִי רֵאִי בְּרוּרָה לְשִׁי רַש"י מְלַקְמֵן (כ"ח) סִימְנִים וְסִימְנִים נִיחַ כּו' וְהִרִי הֵתֵם הָוּה כְּמוּ מְנָה שְׁלִישִׁי דְּפִקְדוֹן דְּחֻשְׁבִּינּוּ לְהַנְפִקְדָּן מְנַחְזֵק מִפְּחַ שְׁנִיחָם וּמִש"ה הִנְיַחוּרְכוּ הַתּו' גַּבִּי מְנָה ג' לֹאמַר הַפְּעַם שְׁאִין חוֹלְקִין שְׁם לְפִי שְׁאִין דְּרָף לְהַקְנוֹת מַה שְׁבִיד חֲבִירוֹ וְלִכְאוּרָה ה"נ הַמּוֹצָא חֻשִׁיב מְנַחְזֵק מִפְּחַ שְׁנִיחָם וּא"כ הֵתֵם דְּלֹא שְׁיָיֵף טַעְמָא דְּאִין דְּרָף לְהַקְנוֹת וּא"כ הוּל"ל יַחְלֹקוּ וְלָמָּה אֲמַרוּ נִיחַ וְע"כ מִשׁוּם דְּנִדְאִי אִיכָּא רַמְאִי אֲלֵא דְּלִפִּי מִש"כ דְּבַעֲדִים גַּם רַש"י מוֹדָה תְּקֻשָּׁה מְשִׁיטַת הַפּוֹסְקִים דְּכַתְּבוּ דְּאִפִּי בְּעֵדִים וְעֵדִים נִיחַ ע"כ נִרְאָה דְּהֵתֵם טַעְמָא אֲחֵרִינָא דְּכִינּוּן דְּהוּא בִּיד מוֹצָא וְחַד מְיַנְיָהוּ ע"כ מְשַׁקֵּר חִינְיָשִׁינּוּ שְׁמָא שְׁנִיחָם מְשַׁקֵּרִים וְנִיחַ שְׁמָא יַתְבַּרְרָ שְׁהוּא שְׁל אַחַר לְגַמְרִי וּמִש"ה אִפִּי בְּעֵדִים פְּסִקִּינוּ הֵתֵם נִיחַ וְלַעֲנִין מְנָה שְׁלִישִׁי בְּפִקְדוֹן נִרְאָה לַעֲנִי דְּשְׁאֲפִשֵׁר דְּרַש"י יוֹדָה ג"כ דְּאִפִּי בְּעֵדִים ג"כ נִיחַ כְּחִילוּק הַתּו' לְפִי שִׁי דְּהֵתֵם אִין הַחֲלֹקָה יְכוּלָה לְהִיֹּת אֲמַת דְּאִין דְּרָף לְהַקְנוֹת מַה שְׁבִיד חֲבִירוֹ וְדו"ק: סִימָן מַב מַה שְׁהַקְשָׁה בַתּו' ב"ק (נ"ג) גַּבִּי הָא דְּמַמְעֵט שׁוֹר פְּסוּה"מ בְּבוֹר מְדַכְתִּיב וְהַמַּת יֵהִי לּוּ מִי שְׁהַמַּת שְׁלוֹ וְזֵה אֲסוּר בְּהַנָּאָה וְכ' בַּד"ה לַעֲנִין ע"כ כְּשִׁנְפָּדוּ אִינְרִי דְּאִי לֹא נִפְדּוּ הָוּה הַקְדָּשׁ וְגַם קָרַן פְּטוּר דְּכַתִּיב רַעְהוּ וְהַקְשׁוּ כִּינּוּן דְּנִפְדּוּ לָמָּה אִין הַמַּת שְׁלוֹ הָא יְכוּל לְהַאֲכִילוֹ לְכֻלְבִּים לְמַ"ד פּוֹדִין אֶת הַקְדָּשִׁים לְהַאֲכִילוֹ לְכֻלְבִּים וְאִפִּי לְמַ"ד אִין פּוֹדִין מוֹכַח בְּפִסְחִים דְּדוֹקָא לְהַאֲכִילוֹ לְכֻלְבִּים אֲבָל לְהַסִּיקוּ תַּחַת תְּבִשְׁלוּ שְׁרִי כּו' וּמִיָּהוּ זֵה דְּוּוּקָא לְר"א שְׁם אֲבָל ר"י ע"כ פְּלִיג וְאִפִּשֵׁר דְּרָבָא דְּהָכָא כּו' ר"י ס"ל עכ"ל וְהַקְשָׁה דַּא"כ לְר"א ע"כ לִיתָא וְהָא בַּד"י פְּרִיף בְּהַדְּיָא ר"א וְלִיתְנֵי חוֹנְמָר בְּשׁוֹר מְבַכּוֹר שְׁהַשׁוֹר חֲזִיב בּוּ שׁוֹר פְּסוּה"מ וְבוֹר פְּטוּר בּוּ א"א בְּשִׁלְמָא רַבְּנָן תְּנֵי וְשִׁיר אֲלֵא א"א רַבִּי יְהוּדָה מֵאִי שְׁיִיר דְּהָאִי שְׁיִיר כּו' הִרִי בְּהַדְּיָא דְּגַם לְר"א הָוּה אִין הַמַּת שְׁלוֹ הִנְהָ יָפָה הַקְשָׁה וְאֲנָכִי הוֹסְפִתִי לְהַקְשׁוֹת דְּהָא עַכ"פ אֲלִיכָּא דַּמ"ד פּוֹדִין לֹא תִי פְלוּם וּא"כ לְדִידִי ע"כ לִיכָּא הָף דְּרַשָּׁא וּא"כ מַנ"ל לְר"א לְהַקְשׁוֹת א"א ר"י לִיתְנֵי הָף דְּשַׁפְּה"מ דְּיִלְמָא ר"י סְבַר פּוֹדִין וְל"ל פְּלַל הָף דְּרַשָּׁא וְהַנְלַעֲנִי דְּהִנְהָ לְכְאוּרָה מַה שְׁהוֹכִיחוּ דַּע"כ בְּשִׁנְפָּדוּ דְּאִי לֹא נִפְדּוּ הָוּה הַקְדָּשׁ וְגַם שׁוֹר פְּטוּר הָא אִיכָּא לְאוּקְמָה בְּבַכּוֹר בַּע"מ דַּא"צ פְּדִינּוּ וְנִאֲכָל לְפַהֲנִים וְאִינוּ הַקְדָּשׁ וְקִי"ל בְּכּוֹר שְׁמַת דִּיקְבַר וְאִין הַמַּת שְׁלוֹ אֲבָל הַתּו' לְשִׁי דְּפִי בַּד"ה שׁוֹר וְשׁוֹפְסָה"מ דְּגַם בְּכּוֹר בַּע"מ אָף שְׁנִיחַתָּן לְפַהֲנִים לֹא מִיקְרִי רַעְהוּ וְעַרְש"י ד"ה ה"ג דְּמְפִנְרֵשׁ יוֹתֵר דְּכִי קָא זָכוּ מְשׁוּלְחָן גְּבוּהָ קָא זָכוּ וְהִנְהָ לַעֲיִל (י"ב) אֲמַרִּינוּ דְּלִרִיָּה"ג שְׁלָמִים מִיקְרִי רַעְהוּ וְחֲזִיב וּמ"מ בְּבַכּוֹר בּוֹזֵה קָא זָכוּ וְהִנְהָ דְּמִתְנֹת פְּהוּנָה מְשׁוּלְחָן גְּבוּהָ קָא זָכוּ עִי"ש הִיטִיב בְּמִסְקָנָא וְאִפִּי שְׁלָמִים דְּוּוּקָא לְבַעֲלִים מְחִיִּים מִיקְרִי מְמוֹן בְּעֵלִים אֲבָל פְּהוּנִים לְאַחַר שְׁחִיטָה בְּחֻלְקָן מוֹדָה דְּלֹא הָוּה מְמוֹן בְּעֵלִים ג"כ מְהָף טַעְמָא דְּמְשׁוּלְחָן גְּבוּהָ קָא זָכוּ וּמִש"ה מוֹדָה לְהָא דְּתַנּוּ בְּקִידוּשִׁין (נ"ב) דְּהַמְקַדָּשׁ בְּחֻלְקוֹ אִינְהָ מְקוֹדָשֵׁת וְהִיכִי אֲמַרִּינוּ בְּקִידוּשִׁין שְׁם וְהִנְה תְּנֵינָא בְּקִידוּשִׁין שְׁם דְּר"י ס"ל מְקוֹדָשֵׁת וְאִר"י דְּדַרְרִישׁ רַבִּי יְהוּדָה וְזֵה יֵהִי לְהָ מִן הָאֵשׁ לְכָל

צָרְפָּה ע"ש וא"כ ר"י דס"ל בְּכָל הַקְּדָשִׁים לֹאח"ש דָּאָף חֵלֶק הַפְּהָגִים הָיָה מְמוֹן בְּעֵלִים ה"ה בְּפִשְׁיטוֹת דְּגַם בְּכוֹר בּוּזָה"ב אִפִּי מִחַיִּים הָיָה מְמוֹן פְּהָגִים דְּהָא בְּהָד קָרָא דְּזָה יְהִי לָהּ גַם בְּכוֹר כְּתִיב הֵתָם וְכִינּוּן דְּחֻזִּינוּ הֵכָא בְּסוּגְיָא דְּמִדְמִינְוֵינּוּ דְּנִזְיָקִין לְקִדְוִשִׁין א"כ לר"י ה"ה בְּכוֹר שְׁנֵיתָן לְכַהֲנִים חֲזִיב בְּנִזְקֵי וְהָא דְּפוֹטֵר ר"י נִגְחָ וְאַח"כ הִקְדִּישׁ ע"כ אִינוּ בְּמִתְנֹת פְּהוּנָה וְכ"ש שְׁלָמִים אִפִּי חֵלֶק הַבְּעֵלִים דְּבִסְוִינְיָא מוֹכַח בְּהִדְיָא דְּזָה עֲדִיף מִמ"כ וְלִדְיָדִין לֹא אִיזְטָרִיף פֶּה קָרָא דְּרִיָּה"ג וּלְפִי"ז בְּכָל הַגֵּי חֲזִיב וְע"כ אִיזְרִי בְּעוֹלָה וְחֻטָּאת וְאַשָּׁם דְּאִינוּ מִתְנֹת פְּהוּנָה ג"כ דְּמִקְנֵי לְבַעֲלִים לְכַפֶּרָה וְאַפ"ה אִינוּ מְמוֹן בְּעֵלִים ג"כ כְּדָאֲמַרִּינוּ בְּסו"פ ב' דְּחֻלִּין סד"א פִּינוּ דְּמִקְנֵי לְבַעֲלִים לְכַפֶּרָה כְּדִידִין דְּמִי קמ"ל דְּלֹא כו' אֲבָל בְּכוֹר וְק"ק חֲזִיב בְּנִזְקֵיהוֹן וְא"כ זֶה דְּנוֹקָא בְּשׂוֹר אֲבָל בְּכוֹר קָאִי עֲלֵיָהּ מִיְעוּטָא דְּמִי שְׁהֵמַת שְׁלוֹ וּפְטוֹר וְא"כ א"ש דְּפָרִיף ר"א אֲלִיבָא דְּר"י לִיתְנֵי שׂוֹר פְּסוּה"מ וְהִינּוּ בְּכָל הַגֵּי אֲבָל הַתּו' שָׁם קָאִי בְּסוּגְיָא אֲלִיבָא דְּרָבָא וְגִי הַתּו' בְּדִי"ב ד"ה וְאִי אִיתָא דְּגִבֵי בְּכוֹר שׂוֹר דְּלֹא פָּרִיק לִי דְּאַפִּי בְּכוֹר בַּע"מ לֹא הָיָה מְמוֹן בְּעֵלִים גְּרָסוּ אֲבִי וְרָבָא וְלִדְיָדִין ע"כ לִי"ל בְּהַגֵּי מְמוֹן בְּעֵלִים וּמִש"ה הִנְצָרְכוּ לְתַרְזֵן דְּסָבֵר כְּר"י וְעִי"ל דְּלֹא תִי הֵד דְּרָבָא גְּמִי בְּהַגֵּי דְּשַׁפְסוּה"מ מִשְׁמַע סְתָמָא בְּכָל הַקְּדָשִׁים אֲבָל ר"א י"ל דְּנָקֵט ל"ד לִישְׁנָא דְּרָבָא בְּכ"ד: וְהִנּוּ כָּל דְּבַרִּינוּ אִינוּ אֲלֵא לְרַב דְּסָבֵר הֵתָם בְּקִדְוִשִׁין דְּלֹא חֲזוּר בּוֹ ר"י אֲבָל ר"י סָבֵר הֵתָם דְּחֲזוּר בּוֹ ר"י וְאָמַר אֲבִי דְּכֻנְתִּין דְּר"י מְסַתְּבָרָא וְא"כ ע"כ לִיתָא לְכָל דְּבַרִּינוּ וּמ"מ אֲפֻשֵׁר לֹמַר דְּר"א פָּרִיף הֵתָם אֲלִיבָא דְּר"י לִיתְנֵי כו' מִשׁוּם דְּכַמְּה סְתָמִי מוֹקְמִינוּ כְּרִיָּה"ג פְּהָד דְּנָכְסִים שְׁאִין בְּהֵם מְעִילָה וְכַר"פ פֶּרַת חֻטָּאת מוֹקְמִינוּ סְתָם מִשְׁנָה כְּרִיָּה"ג וְאִיזְרִי ר"י בְּסִיפָא ע"ש וְלִדְיָדִין אִיבָא לְאוּקְמָא מִיְעוּטָא בְּשְׁלָמִים וּבְכוֹר בּוּזָה"ז דְּמִסִּיק שָׁם בְּכ"ק דְּהָיָה מְמוֹן בְּעֵלִים לְרִיָּה"ג ע"ש (אֲבָל רָבָא כְּבָר כְּתִיב הַתּו' שָׁם ד"ה וְאִם אִיתָא הַנ"ל דְּאַחֲזִי פְּרַבְּנוּ וְלִיבָא לְאוּקְמָה בְּהַכִּי וְהִנְצָרְכוּ לֹמַר דְּסָבֵר כְּר"י אוּ דְּנִיחָא לְהוּ לְאוּקְמִי בְּכָל הַקְּדָשִׁי וְכַנ"ל וְדוּק: שׁוֹב רְאִיתִי בַּח"ס חִי"ד (סְרִי"ט) שְׁהִבִּיא קו' זוּ בְּשָׁם הִגָּאִין ר"מ וְכ' לְהִפּוּף מְדַבְּרִינוּ דְּר"א קָאִי אֲלִיבָא דְּרַבְּנָן וְא"כ אִי הָיָה כְּתִיב רַעְהוּ בְּשׂוֹר הָיָה מְמַעֲטִינוּ כָּל קְדָשִׁים וְכִינּוּן דְּכְתִיב הֵמַת שְׁלוֹ בְּעִי דְּנוֹקָא שְׁיָהָא רְאוּי לּוֹ וְאַפִּי רְאוּי לְכָלְבִּים אִיתְמַעֲיֵט כְּדִדְרָשִׁינוּ בְּעֵלְמָא לּוֹ וְלֹא לְכָלְבּוֹ וְלִק"מ קו' הַתּו' דְּהָא רְאוּי לְכָלְבִּי אֲבָל רָבָא סָבֵר כְּרִיָּה"ג וְא"כ מְרַעְהוּ לֹא הָיָה מְמַעֲטִינוּ ק"ק וְא"כ י"ל דְּלוֹ אִינוּ מְמַעֲט אֲלֵא אִינָה רְאוּיָה גַם לְכָלְבּוֹ אֲבָל מַה שְׁרְאוּי לְכָלְבִּים לֹא מְמַעֲט.

הַגָּה"ה וְעַרְש"ל שְׁהִקְשָׁה בְּדַבְּרֵי רִש"י (דְּנ"ג) הַנ"ל דְּפִי דְּבְכוֹר בַּע"מ לֹא מִיקְרִי מְמוֹן בְּעֵלִים שְׁפּוֹטֵר עֲצָמוֹ בְּדִנ"א ד"ה שׂוֹר פְּסוּה"מ דְּכָל דְּבְכוֹר בַּע"מ מִיקְרִי מ"ב ע"ש וְל"י מֵאִי קָשְׁיָא לִי דְּכָבֵר כ' הַתּו' (י"ב) ד"ה וְאִם אִיתָא הַנ"ל דְּאַבִּי וְרָבָא פְּרַבְּנָן וְלְרִיָּה"ג בְּכוֹר בַּע"מ בּוּזָה"ז וְדָאִי הָיָה מ"ב וּבְדִנ"א פִּי רִש"י אֲלִיבָא דְּכו"ע דְּלְרִיָּה"ג דְּתַנּוּן פְּמָה סְתָמִי פְּנוּתִין אִיבָא לְאַשְׁפּוּחֵי בְּבְכוֹר בַּע"מ וְהִינּוּ בּוּזָה"ז וְלְרַבְּנָן פִּירֵשׁ שָׁם פְּגוֹן בְּפְסוּה"מ שְׁנַפְדוּ ט"ש.

וְכָאן בְּדִנ"ג ס"ל לְאַבִּי וְרָבָא פְּרַבְּנָן וְדו"ק: וְהִנּוּ לְפִי שִׁי לֹא הִי צָרִיף לֹמַר דְּהָיָה מְצִי לְמַכְתָּב רַעְהוּ אֲלֵא דְּמַה דְּאִיתְמַעֲיֵט בְּשׂוֹר מְמִילָא פְּטוֹר גַּם בְּכוֹר כְּמִש"כ הַתּוֹס' (ד"ז) ד"ה שׂוֹר רַעְהוּ ע"ש אֲבָל כָּל ד"ק ל"נ לְעַנ"ד דְּכ"כ דְּרָבָא פְּרַבְּנָן ס"ל כְּמִש"כ הַתּוֹס' (דִּי"ב) ד"ה וְאִי אִיתָא וּמִימָרָא דְּרָבָא גְּבִי תוֹדָה הָיָה אֲלִיבָא דְּרִיָּה"ג דְּאוּקְמִים שָׁם מִתְנֵי פְּנוּתִין וְכ"כ הַתּוֹס' שָׁם וּמִש"כ דָּא"כ הֵמַת יְהִי לּוֹ יְתוּרָא וּנְמַעֲט אִפִּי מַה שְׁאִינוּ רְאוּי

לכלבים לענ"ד זה א"א הקא גבי בור דבלא"ה פל גבילה בבור הנה לכלבים וע"כ אינו ממעט אלא מה שאינו ראוי לכלבים ודברינו מוכרחים דאדרבה קו' ר"א בד"י הוא משום דר"י כריה"ג וקאי מיעוטא אק"ק דפטור בבור וחיוב בשור ופסוה"מ נקט משום רבותא והיינו בלא נפדו או בבכור דלאו בר פדיון אבל לרבא ל"ל הכי דבכה"ג גם בשור פטור כנ"ל ודו"ק: ובד"כ שם דאמר לימא ר"י ל"ל דר"ל נמי בשתי פרות דאמר בעטה מהלכת ברבוצה פטורה משום דכל המשנה ובא אחר ושינה בו פטור כו' נראה לומר דקשיא לי לומר דר"י ל"ל פל המשנה דהא אמר רבא הלכתא פותי' דר"י לבר מתלת ואי איתא הא איפא הך דכל המשנה כו' דהא לקמן (כ"ד) גבי המשנה פלבו של חבירו אית לי לרבא בהדיא הך סברא ולא פליג אר"ל אלא משום דלבעוטי בי ל"ל רשותא אבל בלא"ה סבר כר"ל וע"כ דר"י נמי מודה בה ופשוט: סימן מג במה שכ' בשם הגאון רע"א ביהיא דכתובות (ד"ל) דאמר לאבני אליבא דרנב"ה זר שאכל תרומה במזיד דחיוב מיתה פטור מממון ופריה מדר"ח דגונב חלבו של חבירו ואכלו חייב שנותחייב בגניבה קודם שיבוא לאיסור חלב ה"נ מעידנא דאגב' קני' והחייב מיתה לא אתי עד שעת אכילה ומשני דתחב לו חבירו בבית הבליעה ופריה ה"ד אי דמצי לאהדורי' נהדרי' ואי דלא מצי לאהדורי' אמאי חייב כו' וכ' דל"ק לקמן דאמרנו דמודה ר"ח בהך דהזרק חזן וקרע שיראין בהליכתו פטור לפי שא"א להנחה בלא עקירה אבל הכא אפשר דגחין ואכיל וא"כ הכא לא אפשר דלא תהי' תחילה במקום דמצי לאהדורי' וכיון דא"א מודה ר"ח הנה לא זכיתי להבין דהא לפי פי' התו' דבמצי לאהדורי' חייב תיקוף פשלא הדרה א"כ ע"כ צ"ל לקמן ביהיא דגחין ואכיל דס"ל להש"ס דאינו מתחייב קודם הבליעה כלל דאי ל"ה פנין דע"כ צריף להתחייב קודם א"כ גם פל הגבהה צוריף אכילה וא"א לאכילה בלא הגבהה דזה אין נ"מ בין הגבהה גדולה או קטנה והנה לשי' ר"י בד"ה ואי דלא מצי לאהדורי' נראה ברור דשיטתו דדוקא פשחבירו מניחו בפיו ומסלק ידו קונה אבל בלא"ה אינו קונה ומש"ה פי' לקמן ביהיא דגחין ואכיל שהיא בראש הקנה ומש"ה אינו קונה עד דבלע לגמרי ובאין ממש פאחד ואפשר לאכילה בלא הגבהה וא"כ פשוט כמו דמגביה בעצמו ואוכל חשיב אפשר ה"נ בתוחב לו חבירו ומניחה במקום דמצי לאהדורי' חשיב אפשר שהי' יכול שלא לסלק ידיו עד גמר בליעה וליכא קנין קודם חיוב וה"נ כ' לקמן בד"ה דאי בעי גחין ואכיל דהוי מצי לשנויי דאפשר לאכילה בלא הגבהה כגון שתוחב לו חבירו והיינו כגון שאינו מסלק ידו עד גמר הבליעה ולפ"ד ה"נ הנה מצי לשנויי בסוגיא דהכא כגון שגחין ואכיל דבההוא גוונא באין פאחד ממש ופוטרו המיתה] וע"כ צריף לסלק בין גחין ואכיל דהכא לההיא דגחין ואכיל במחנפר דאמרנו בפרק רבי ישמעאל דאין דריף אכילה בכף ע"ש ודו"ק: אבל שי' הריצב"א בתו' שם דאפי' מחנפרת גודו של חבירו קונה ולדידנ' ודאי צ"ע הנהיא דגחין ואכיל דלקמן דלכאורה גם בההוא גוונא קונה מעיקרא וא"כ ע"כ צריף הגבהה קודם אכילה ומאי משני וזהו באמת פוננת התו"י דלשיטת הריצב"א לא יתנישב הנהיא דלקמן דאי בעי גחין ואכיל כו' ולענ"ד נראה בכוננת ריצב"א דהנה לכאורה ע"כ צ"ל דס"ל להריצב"א דאפי' אינה מונחת על תוף פיו ממש אלא באויר פיו ע"כ קונה דאי ל"ה הא קיי"ל דביה"ב מחזיק שני זיתים וכזית אחד יכול לכנוס בתוף האויר ואינו נוגע כלל וכ"כ בהדנ' בתוס' גדה (מ"ב) גבי טומאת בה"ב דנבלת עו"ט דאפשר דליכא גם טומאת משא כגון שביית הבליעה רחב ואינו נוגע

כָּלֵל ע"ש וְאִי דְבִאֲוִיר אֵינּוּ קוֹנֵה מִשְׁפַּחַת לָהּ דְּלֹא קִנְיָה קוֹנֵם בְּכַה"ג וְע"כ דַּס"ל דְּכַמוּ דְּאֲוִיר רְשׁוּתוֹ קוֹנֵה לוֹ כ"ש אֲוִיר פִּיּוּ וְא"כ א"ש פ"י ה"ש"ס גְּבִי גָחִין וְאָכִיל דְּהָא אֲמַרְיִנּוּ בְּגִיטִין (ע"ט) דְּדָרְךָ עֲלֵי אֵין אֲוִיר קוֹנֵה דְּמַעֲיָקְרָא לָאוּ לְמִינַח קָאִי וְע"ש בְּתו' דְּגָרַע טְפִי מְאֲוִיר שְׁאִין סוּפּוֹ לְנוּחַ וְא"כ ה"נ י"ל בְּאֲוִיר פִּיּוּ דְּכִינּוּ דְּגָחִין וְאָכִיל א"כ הֵנּה הָאֲוִיר דְּרָךְ עֲלֵי וְאֲוִיר דְּרָךְ עֲלֵי אֵינּוּ קוֹנֵה כָּלֵל וְא"כ אֲדַרְבֵּה לְפִי רִיצַב"א מְתַנַּיֶשֶׁב יוֹתֵר הֵךְ דְּגָחִין וְאָכִיל דְּלִשְׁי' לֹא מְצִי לְשִׁנּוּי בְּתוּחַב לוֹ חֲבִירוֹ כַּמֶּש"כ הַתּוֹס' דְּלִשְׁי' אִי בְּרַצוֹנּוּ מְתַחִיל הַחִיּוּב תִּיכְף פְּשִׁמְיָחוּ בְּפִיּוּ וְאִי בְּאוּנָס אֵינּוּ תִּיב מִיָּתֵהּ וְאִי בְּכַגּוֹן שְׁאֲנָסוּ חֲבִירוֹ עַד דְּלֹא מְצִי לְאֶהֱדוּרֵי אֶלָּא ע"י הַדְּחַק דְּבַכַּה"ג תִּיב מִיָּתֵהּ וּמְמוֹן פְּאָחַד פִּיּוֹן דְּאֵינּוּ בְּרַצוֹנּוּ לֹא מִיְקָרֵי אֶפְשֵׁר וְדו"ק וּמִיָּהּ בְּסוּגְיָא דְּהֶכָּא אֲלִיבָא דְּאֲבִי גַם לְהַרִיצַב"א שְׁפִיר הֵנּה מְצִי לְאֶשְׁפּוּחֵי פְּגוֹן בְּגָחִין וְאָכִיל כַּנ"ל אָבֵל מ"מ בְּמְצִי לְאֶהֱדוּרֵי גַם לְהַרִיצַב"א מִיְקָרֵי אֶפְשֵׁר בְּלֹא קִנְיָן פְּגוֹן בְּגָחִין וְאָכִיל דְּלִקְמָן וְלִק"מ וְדו"ק הֵיטֵב: קִשָּׁה לִי כַּעַת לְשִׁיטַת הַפּוֹסְקִים דְּמַקְנָה דְּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם עִם דְּבָר שְׁפָא דְּמַגּוּ דְּמַהֲנֵי לְעִנְיָן בָּא לְעוֹלָם מְהֵנִי לְלֹא בָּא מְסוּגְיָא דְּב"ב (קנ"ט) גְּבִי בְּעֵיָא דְּאִיקְנֵי אִי מִשְׁתַּעֲבַד וּמְסִיק דְּלִר"מ דַּס"ל אָדָם מַקְנָה דְּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם לֹא תִיבְעֵי לָךְ כּו' הֲרֵי דְּמָה דְּמַהֲנֵי בְּקִנְיָן כ"ש דְּמַהֲנֵי בְּשִׁיעֲבוּד וְא"כ הִיכִי דְּאִית לִי הַשְׁתָּא נְכֹסֵי לְהַשְׁתַּעֲבַד לֹא מִיבְעֵי דְּמַהֲנֵי ג"כ לְהַשְׁתַּעֲבַד אֲפִי דְּאִיקְנֵי כְּמוֹ דְּמַהֲנֵי בְּקִנְיָן בְּתוֹרַת מַגּוּ וְא"כ הִיכִי פְּשִׁיט הֵתֵם מְשַׁבַּח קַרְקָעוֹת פִּיצַד כּו' הֲרֵי הֵתֵם אִית לִי גוּף הַשְּׂדָה ג"כ וּמְהֵנִי ג"כ לְעִנְיָן הַשְּׁבַח דְּהֵנּה דְּאִיקְנֵי מְתוֹרַת מַגּוּ וְאוּלַי דְּהֵךְ סְבָרָא דְּמַגּוּ לֹא שְׁיִיךְ בְּשִׁיעֲבוּד פִּיּוֹן דְּאֵינּוּ קוֹנֵה עֲכָשְׁיּוּ וְצ"ע: סִימָן מַד מַה שְׁהַקְשָׁה חֲבִיבֵי נ"י בִּיבְמוֹת (ל"ב) גְּבִי זָר שְׁאָכַל מְלִיקָה דְּקַפִּץ ר"ח וְנִשְׁבַּע הַעֲבוּדָה כֹּף אָמַר רַבִּי תִיב שְׁתִּי דְּלִפִּי מִש"כ הַתּו' חוֹלִין (ל"ב) וְרַמְיָנָהּ דְּטְרִיפָה שְׁנִתְּנַבְּלָה חֲיִיב מִשׁוּם טְרִיפָה וּמִשׁוּם גְּבִילָה א"כ בְּמְלוּקָה לְחוּדֵי אִיבָא תְּרוּנֵי דְּמַעֲיָקְרָא נְטְרָפָה בְּנִקִּיבַת הַנְּשִׁיט וְאַח"כ הֵנּה גְּבִילָה כְּשִׁתְּמוֹת וְכ"ש לְמַאן דְּפָסַל מַחְזִיר סִימָנִים וּבְעֵי דְּנוּקָא שְׁבִירַת הַשְּׂדָה נְטְרָפָה בְּפָסִיקַת חוּט הַשְּׂדָה וְהֵנּה טְרִיפָה וּגְבִילָה וְכַאן דְּהֵנּה בְּפָסוּל וְדַאי לֹא שְׁיִיךְ סְבָרַת רַש"י דְּכָל בְּדָרְךָ שְׁחִיטָה אֵינָה נְטְרָפָה עַכ"ל הֵנּה בְּעֵיקָר הַדְּבָר דְּבְמְלוּקָה אִיבָא אִיסוּר טְרִיפָה וּגְבִילָה מוּכַח כֵּן בְּהִדְיָא בְּמִנְחוֹת (מ"ה) דְּאֲמַרִי דְּאִיצְרִיף קָרָא דְּנו"ט לֹא יֵאָכְלוּ הַכֹּהֲנִים מִשׁוּם דְּהוֹתֵרָה מְלִיקָה גְּבִיָּהּ ע"ש וּמִשְׁמַע דְּבְמְלִיקָה אִיבָא תְּרוּנֵי אִיסוּרָא גְּבִילָה וְטְרִיפָה וְהוֹתֵרָה תְּרוּנֵי וְע"ש בְּתו' וְכֵן מְפוֹרָשׁ יוֹתֵר דְּבְרִישׁ מִנְחוֹת אָמַר דְּטְרִיפָה הוֹתֵרָה מְפָלְלָה מְלִיקָה דְּחַה"ע לְפָנֵינִים וּבְפָרְק הַעוּה"ר (דק"כ) אָמַרִי דְּנִבְלַת עו"ט הוֹתֵרָה מְפָלְלָה ג"כ לְפָנֵינִים הֲרֵי דְּבְמְלִיקָה אִיבָא נו"ט: וְזֶה הֵנּה הוֹכְחָה גְּמוּרָה לְדַבְרֵי הַתּו' דְּנְטְרָפָה וְאַח"כ גְּתַנְבְּלָה חֲיִיב מִשׁוּם נו"ט וּבְהֵךְ דְּר"ח י"ל בְּפִשׁוּט דְּהֵנִי תְּרַתִּי דְּמְלִיקָה חֲשִׁיב לִי בְּחֻדָּא פִּיּוֹן דְּלֹא נְחִית הֵתֵם אֶלָּא לְאֶשְׁמוּעֵינּוּ דְּאִיסוּר חַל עַל אִיסוּר כְּדַמְפָּרֵשׁ הֵתֵם בְּסוּגְיָא וְכַה"ג כ' הַתּו' בְּכ"ד אָף בְּדָרְךָ יוֹתֵר מְרוּנַח י"ל עפ"י מַה שְׁהַקְשִׁיתִי בַּח' לְחוֹלִין (ד"כ) דְּאִיתָא אַר"ח אָף אָנּוּ נְמִי תְּנִינָא דְּנִשְׁבְּרָה מְפָרְקַת וְרוּב בְּשׂוּר גְּבִילָה דְּתַנּוּ מְלַק בְּסָפִין מְטַמֵּא בְּגָדִים בְּבֵית הַבְּלִיעָה וְאִי אִיתָא תְּהֵנִי לָהּ סָפִין לְטַהֲרָה מִיַּדִּי גְּבִילָה וְנְדָחֵי הֵתֵם חַד אָמַר מְפָנִי שְׁהוּא מְחִלִּיד וְחַד אָמַר מְפָנִי שְׁהוּא דוֹרַס מ"ד מְפָנִי שְׁהוּא מְחִלִּיד מ"ט לֹא אָמַר דוֹרַס סְבַר מוּלִיף וּמְבִיא בְּמְלִיקָה כְּשֵׁר וְלֹא הֵנּה דְּרָסָה וּמ"ד דוֹרַס מ"ט לֹא אָמַר מְחִלִּיד סְבַר חֲלָדָה ה"ד דְּמִכְפָּסִיא הָא מְגַלִּי וְהַקְשִׁיתִי דְּלִמ"ל לְהַש"ס לְעֲשׂוֹת פְּלוּגְתָא חֲדָשָׁה בְּדִין חֲלָדָה הָא לְפִי סוּגְיָא דְּלַעֲיִל שָׁם גְּבִי מַחְזִיר סִימָנִים מוּכַח דְּמַתְנִי דְּתַנּוּ נְמַצָּא כְּשֵׁר

בשחיטה פסול במליקה כו' דממעט מחזיר סימנים או למעוטי מו"מ וכיון דהך מ"ד סבר דמו"מ פסול א"כ י"ל דמחזיר סימנים פשר ומש"ה לא הנה חלדה ונהנה לכאורה הי אפשר לומר דנקט הכי משום ר"ח דבעי למפשט מינה ולא ס"ל לא חלדה ולא דרסה וע"כ דסבר מו"מ פשר וא"כ מעוטא דמתני' וע"כ אתא למחזיר סימנים נאפ"ה לא הנה חלדה וע"כ פהך סברא דחלדה דנוקא מפסיא אבל לאחר העיון יש לדחות ד"ל דר"ח ס"ל כמ"ד לקמן (כ"ח) דאין שחיטה לעוף מן התורה וא"כ אינו פוסל לא חלדה ולא דרסה ולא בעי אצא הכשר בסימנים כמש"כ שם רש"י וכדפריה באמת מהא מתניתא לקמן שם למ"ד אין שחיטה ומש"ה ס"ל לר"ח דע"כ הנה טעמא משום שדירה ומפרקת ונה הנה נבילה אפי' למ"ד אין שחיטה לעוף מ"ה דבעי הכשר סימנים אבל באמת יש לנישב בקו' זו דבאמת י"ל דהכריח הש"ס סברא זו דמגליא אליבא דרבי תניא דהכא דתקשה דהנה תרתי במליקה נו"ט וזה אין לומר דגם ר"ח סבר אין שחיטה לעוף מ"ה וא"כ לא הנה נבילה אלא טריפה בפסיקת חוט השדרה וכמש"כ התו' במנחות (מ"ה) שם דלמ"ד אין שחי' כו' בילה ל"ד אלא דנקט אגב טריפה ובזה יתישב קושיתו ג"כ דז"א דלקמן (פ"ה) משמע דר"ח סבר ג"כ יש שחיטה כו' אלא י"ל דר"ח לשי' דסבר בדט"ו דשחי' במקור פשר וא"כ גם במליקה דהנה בציופון הנה פשחיטה ויספור דמו"מ פשר ולא הנה דרסה ולפי"ז ע"כ דמעוטא דמתני' אחי למעוטי מחזיר סימנים וא"כ אפתי הנה חלדה במליקה ומש"ה הכריח הש"ס דסבר דבכה"ג דמגליא לא הנה חלדה וא"כ הנה שחיטה פשירה במליקה אלא דכיון דמחזיר סימנים פסול א"כ ע"כ שובר חוט השדרה ונהנה טריפה קודם שחיטה ונהו שכ' התו' בדכ"ח ד"ה רבי כו' דלי"ל מליקה היא פשחיטה דאי מחזיר סימנים פשר מו"מ פסול אף די"ל דס"ל דמחזיר סימנים פסול נאפ"ה לא הנה חלדה כנ"ל משום דמגליא אלא דכוננתם דמ"מ הנה טריפה בפסיקת חוט השדרה וא"כ לר"ח ליכא באמת במליקה אלא טריפה נאף דביבמות נקט הש"ס נבילה כ"כ הפו' דבמקום שאין נ"מ בין טריפה לנבילה לא דקדק הש"ס להחליף ומזה הוכיח הש"ס דאיכא מאן דפליג בהך סברא דחלדה וכיון דבלא"ה איכא פלוגתא נקט לה גם למ"ד דורס.

אלא דדחוק לפי"ז דא"כ גם לפי המסקנא סבר ר"ח דליכא שחיטה פסולה במליקה אלא דהו' עריפה וא"כ תקשיהך מתני' דמלק בספין מ"ב כו' דהא סברת ר"ח משום מפרקת ורוב פשר לא קאי דהא תניא דחומה בלא רוב פשר ולקמן פריה בפשיטות למ"ד אין שחי' תהני לי' ספין ולח ניחא לי' בהך סברא דמור"ב.

וצ"ל דר"מ ע"כ דחוק דאף דמו"מ פשר מ"מ מתני' קאי פשלא הוליה ונהביא אלא דרס ולא איירי התם אלא בדין מליקה פסולה והש"ס הקא לא אייתי סייעתא אלא דבכך סברא מתנישב טפי והוא דחוק אבל לפי שי' רש"י שכ' בטעם דהנה חלדה לפי שהספין ננעץ תחת פרקי העצם וע"ש בתו' דלפי"ז בספין רחבה דאינו ננעץ לא הנה חלדה וא"כ כ"ש במליקה בגופו דאינו ננעץ דלא הנה חלדה וא"כ שפיר י"ל דר"ח יספור כמ"ד דהנה חלדה ומש"ה מלק בספין מ"ב ומ"מ זה אינו אלא בספין אבל במליקה בגופו שפיר הנה שחיטה פשירה וסבר דמו"מ פשר ומחזיר סימנים פסול ואין זה דוחק אף דהא בני ר"ח סברי דכשר ופליגי אאבוהון דה"נ רבי נאי דפליג עלליהו התם וסבר דפסול הנה הלמידי דר"ח פדאייתא ביבמות (צ"ג) ובר"פ השוכר את הפועלים ע"ש אבל לפי שי' רש"י י"ל

צָרִיף קְוֹשֵׁינִי דְחֻלִין יִשׁוּב בֵּא"א דִּלְפִי"ז אֵין הֶכְרַח דִּר"ח יִפְלֹג אַהֲף סְבָרָא דְחֻלְדָּה וְדו"ק: וְאַרְוֹחְתָּנָא בְּזֵה לִינִישׁב דְּבָרֵי הַב"ח הוּבָא בְּש"ף יו"ד (ס"ה סק"ט) דְּשׁוּחַט לְשֵׁם קְדָשִׁים אִפִּי עֲשָׂאָה בְּוֹלָה בְּכַשְׁרוֹ וְלֹאֲחַר רֹב סִמְנִים גָּמַר לִש"ק פְּסוּלָה וְצָרִיף יִשׁוּב מִנ"ל וְנִרְאָה דְּהֵנָּה בִּס"ב פֶּסֶק מִתּוֹף דְּבָרֵי הַרְשָׁבָ"א דְּתוֹרִים קִטְנִים וּב"י גְּדוּלִים אֵינוּ פְּסוּל בְּשַׁחַט לִש"ק וּמוּכָח מִדְּבָרָיו דְּהָא בְּעוֹפוֹת פְּדִינָן אֲסוּר שׁוּחַט לִש"ק וְלִכְאוּרָה תְּמוּהָ דְּמִנ"ל דְּשֵׁינָף בִּי גְּזִירָה דְּהָא קְדָשִׁים דִּינָן בְּמִלְיקָה וְחֻלִין בְּשַׁחֲטָה וְא"כ לֹא מִיִּחְלָף פְּלִל ע"כ נִרְאָה דְּסִבְרַת הַרְשָׁבָ"א פְּהָ הוּא פִּינָן דְּבִרְרָנוּ דִּלְר"ח מְלִיקָה הֵנָּה מִמֶּשׁ פְּשָׁחִי פְּשִׁירָה אֵלָא דְּהֵנָּה כְּשׁוּחַט אֶת הַעֲרִיפָה וּס"ל לְהַרְשָׁבָ"א דְּכָל שְׁשָׁם שַׁחֲטָה עֲלֶיהָ אִף דְּהֵנָּה טְרִיפָה שֵׁינָף לְמַגְזֵר וּבִכָּה"ג פִּינָן דְּהֵנָּה שַׁחֲטָה וּכְשִׁירָה ג"כ בְּקְדָשִׁים וְדֹאֵי שֵׁינָף ג"כ גְּזִירָה זֹו וְכִינָן דִּלְר"ח שֵׁינָף גְּזִירָה זֹו תּוֹ וְדֹאֵי מִיִּחְלָף גַּם לְדִידָן וְכִינָן דֹּאֵיפָא חֲדָא שַׁחֲטָה דֹּאֵיפָא לְמַגְזֵר תּוֹ וְדֹאֵי אֲסָרִינָן בְּכָל הַשָּׁחִי וּבְזֵה א"ש דְּלִכְאוּרָה לְפָה לֹא נִקַּט הַרְשָׁבָ"א דִּינוּ בְּפִשְׁטוֹת טְפִי דְּבַחְנִי לִיפָא הָף אִי דְּשׁוּחַט לְשֵׁם קְדָשִׁים דְּפְסוּלָה לְכָל הַקְּרָבָנוֹת וִי"ל דְּחִי פִינָן דִּר"ל סְבֵר בְּזַבְחִים (ל"ד) דְּהַקְרִיב חֲזִיָּה אֵינוּ עוֹבֵר בְּלֹא פְלוּם תּוֹ מִיִּחְלָף גַּם לְדִידָן וְדוּק וְא"כ טַעַם דְּבָרֵי הַרְשָׁבָ"א אֵלוֹ דְּסוּבֵר כָּל שְׁשָׁמוֹ שַׁחֲטָה שֵׁינָף לְמַגְזֵר א"כ ה"ה לֹאֲחַר שַׁחֲטָה הָרֹב שְׁמָה שַׁחֲטָה וְשֵׁינָף גְּזִירָה נִזְהָ סִייעָתָא לְשִׁי הַב"ח וְדו"ק: עוֹמֵר אֲנִי כַּעַת בְּתוֹס' ב"ב (קנ"ח) ד"ה אר"ע מוֹדָה אֲנִי בְּזֵה כו' אֵין לְפָרֵשׁ כְּפִירֵשׁ"י בְּב"מ דִּר"ע הֵנָּה מִתְלַמְּדִי ב"ש דְּהָא הִלְכָה כְּמוֹתוֹ מִחֲבִירוֹ כו' הֵנָּה בְּקוֹשְׁיָתָם צָרִיף לְהַבִּין לְכְאוּרָה דְּאֵנָּה מְצָאוּ שֵׁא"א לְהִיּוֹת הִלְכָה כְּשׁוּם תְּלַמִּיד מְב"ש דְּלֹא יֵצֵא ב"ק אֵלָא דְּהִלְכָה כְּב"ה וְהֵינָנוּ הִיכָא דְּנִישְׁנִית פְּלֹנְגָתָא דְּב"ש וּב"ה אֲבָל לֹא מְצִינּוּ פְּלִלָא אֶתְלַמְּדִי ב"ש לְעוֹלָם וְנִרְאָה דְּאֲזִילִי לְשִׁי בְּנֻדָּה (ד"ז) גְּבִי בְּחִיּוֹ לֹא עֲבָדִי כִּר"א דְּשְׁמוּתִי הוּא דְּלֹא נִיחָא לְהוּ שְׁם פִּירֵשׁ"י דְּהֵינָנוּ שְׁהִי מְגוּדָה לְפִי שְׁבִרְכוּהוּ דִּל"נ שְׁיִנְפִירוֹ לְשׁוֹן גְּנָאֵי וּפִי בְּשֵׁם הַיְרוּשְׁלָמִי דְּהֵנָּה מִתְלַמְּדִי ב"ש ע"ש וְא"כ מוּכָח דְּלְעוֹלָם אֵין פּוֹסְקִין כְּתַלְמִידִי ב"ש אֲבָל רִש"י לְשִׁי שְׁם א"ש דֹּאֵין לְנוּ הוּכָחָה פְּלִל דֹּאֵין הִלְכָה לְעוֹלָם כְּתַלְמִידִי ב"ש אֲבָל בְּעִיקָר הַדְּבָר דִּר"ע תְּלַמִּיד ב"ש צָרִיף עֵינָן לְעַנ"ד דְּהָא ר"ע תְּחִילַת לְמוֹדוֹ לְפָנֵי ר"א כְּדֹאֵיִתָּא בְּאִדְר"נ וְר"א תְּלַמִּיד רִיב"ז כְּדֹאֵיִתָּא בְּאִבּוֹת חֲמִשָּׁה תְּלַמִּידִים הָיוּ לוֹ לְרִיב"ז כו' וְר"א כו' וְרִיב"ז הִי תְּלַמִּיד הִלֵּל כְּדֹאֵיִתָּא לְעִיל (קל"ד) שְׁמוֹנִים תְּלַמִּידִים הָיוּ לוֹ לְהִלֵּל הַגְּזֵן קִטָּן שְׁבָכּוֹלָם רִיב"ז כו' הָרִי דִּר"א וְר"ע תְּרַנְנִי הָיוּ מִתְלַמְּדִי ב"ה אֲמַנְם הַתּוֹס' נִדָּה שְׁם הַבִּיאָו.

מִהַיְרוּשְׁלָמִי בְּהִדְיָא דִּר"א מִתְלַמְּדִי ב"ש וְא"כ גַּם ר"ע תְּלַמִּידוֹ ע"ש וצ"ע: סִימָן מַה בְּמַה שְׁכ' מַר לְהַקְשׁוֹת עַל דְּבָרֵי הַמַּל"מ פ"ב מְבִיאַת מְקַדָּשׁ דְּדַעְתּוֹ שְׁם דְּכָה"ג אוֹנָן אֲסוּר לְהַתְחִיל עֲבוּדָה וְהַקְשָׁה מִהָף דְּב"ק סו"פ הַגּוֹזֵל קִמָּא דְּכָה"ג אוֹנָן עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לְהַקְרִיב קְרָבָנוֹתָיו וְלֹא הֵנָּה כִּכְהֵן הִדְיוֹט אוֹנָן דֹּאֵינוּ עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ מְשׁוּם דֹּאֵיהוּ לֹא מְצִי עֶבֶיד לֹא מְצִי לְמִשְׁנֵי שְׁלִיחַ אֲבָל כֵּה"ג אוֹנָן מוֹתֵר בְּעֲבוּדָה וְעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ וְאִי אֲסוּר לְהַתְחִיל לְמַה עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ וְתִי דְּכִינָן דֹּאֵינוּ אֲסוּר אֵלָא מְדַרְבְּנָן עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ ע"ש וְהַקְשָׁה עָלָיו דְּהָא הַתּוֹ בְּנִזִּיר (י"א) גְּבִי הָא דֹּאֵיהוּ לֹא מְצִי עֶבֶיד לֹא מְצִי לְמִשְׁנֵי שְׁלִיחַ הַקְשׁוֹ מַהָּ דְּנוֹתָנִין קִמַּח לְאַכְסָנָאֵי לְעֲשׂוֹת עֵיפָה וְלְהַפְרִישׁ חֲלָה אִף דְּקִי"ל הַמְּפָרִישׁ חֲלָתוֹ קִמַּח לֹא עֲשָׂה וְלֹא כְּלוּם וְהָא קִי"ל דְּחֻלָּה בּוּזָה"ז דְּרַבְּנָן הָרִי דֹּאֵף דְּלֹא מְצִי עֶבֶיד מְדַרְבְּנָן אֵינוּ עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ.

הנה שותא דמר לא ידענא דהנה זה פשוט דהה דלא מצי עביד אינו אלא דווקא שגם אי עשה המעשה בטל ואינו חל אף שאינו איסור כלל ואדרבה מה שאסור אינו מועיל לבטל השליחות אי הנה המעשה קיים אם עשה בעצמו וראו' לדבר דהא צריה קרא פריש האיש מקדש דאין שליח לד"ע ואמרין טעמא שם משום דדברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין ולא משום דלא מצי עביד ומוכרח בהדיא דהפני' דבמעשה בעל והנה קי"ל ברפ"ב דזבחים דאונן שעבד חלל עבודה ושפיר כ' המל"מ דזה דווקא אי הוא אונן דאו' דמחלל עבודה אבל אי אין האנינות אלא מדרבנן דפשוט דאינו מחלל עבודה שפיר מיקרי מצי עביד ויכול לעשות שליח דאפי' הנה איסור דאורייתא פינו דהמעשה אינו בטל יכול לעשות שליח אבל בהה דהמפריש חלתו קמח אף שחלה בזה"ז דרבנן מ"מ הא קי"ל דלא עשה ולא פלוג דהמעשה בטל שפיר כ' התוס' דאינו יכול לעשות שליח דזה אינו תלוי כלל באיסור דאפי' בלא איסור כגון קידושי א"א דנזיר שם פינו דהמעשה בטל אף שאינו עובר פלוג אינו עושה שליח וה"ל בהה דהמפריש חלתו קמח אף שאינו אלא דרבנן פינו דהמעשה בעל אינו עושה שליח וזה פשוט: ובאותו ענין תמהתי מכבר בדברי הפלתי (ס"א סוסק"ו) דכתב על מה שאנשי מעשה עשו שליח להולכין לא"י לקנות עבורן בהמות וצאן כדי שיפרישו עבורן שם מתנות כהנהגה זרוע ולחיים וקנייה וראשית הגז דקי"ל לדין כר"א דאינו נוהג בחו"ל ופקפק ע"ז פינו דאיהו לא מצי עביד שרחוק ממנו הדרה לא מצי למשוי שליח וכ"כ דייקו התוס' בגזיר גבי הפרשת חלה והנה נדאי אין פונת הגאון על מה שקונין עבורן ברחוק דזה פשוט בכד דיכולין להקנות לאדם ברחוק כמו בקידושי (כ"ו) גבי מעשה דמדוני ובכ"ב גבי איסור גיורא וע"כ פונתו על מה שנותנין לפהן עבורן אבל גם זה א"י וכי משום שהוא רחוק א"י להקנות לכהן ממקומו וכהיא דר"ג וזקנים שהיו באין בספינה שהקנה לר"י ור"ע בחצר או אג"ק ע' ב"מ (ד"י) ובהדיא תנו לענין גיטין השולח גט ממדינת הים ואף לפי מה שביארתי במ"א דהתם אי הנה הגט במקום שאינו ראוי לגירושין הנה מיקרי מחוסר הבאה למקום הראוי מחוסר מעשה והקא פינו דהבעלים בחו"ל אינו במקום הראוי למתנות מ"מ פינו דזה פשוט דאף שהבעלים בחו"ל פינו דהבהמות בא"י חייב דהא טעמא דר"א דיליף ראשית ראשית מתרומה וע"ש (קל"ו) דיליף נמי גדל בחיוב חייב גדל בפטור פטור וכמו בתרומה לא איכפת לן אי הבעלים בחו"ל אלא אם גדל בארץ חייב ה"ל ברה"ג וא"כ גם להקנות לכהן יכולין בחו"ל בקנין אגב וכנ"ל ושפיר מיקרי מצי עביד ועוד דהקנאה לפהן ל"י כלל אם צריה שליחות ע"ז ואפי' שלחן לו ביד נכרי וקטן לכאורה שפיר מהני דא"צ אלא להרשות לו להפכה ליקח ואלו א"ל לכהן קח המתנות המונחות במקום פלוני וכי לא יצא ידי נתינה והא דצריה שליחות גבי תרומה וחלה היינו על ההפרשה וה"ל גבי ראשית הגז שצריה הפרשה וגם בזה יש לעיין דאין הפרשת רה"ג כהפרשת חלה דאינה להתיר השאר וגם אינה מתקדשת ואין פאן אלא נתינה לכהן וכן גבי קדושים דמבואר דצריה שליחות היינו האמירה הרי את מקודשת לי אבל בעסוקין באותו ענין וא"ל לקטן ליתן לה כסף נראה נדאי פינו דאף אי אמר לה לעצמה ליקח הכסף קי"ל כר"י דא"צ אמירה ה"ל מה שנתן לה הקטן לא גרע מלקחה בעצמה ודו"ק: וכעין זה נראה לי בדברי הרמ"א (סש"ה סי"א) דאין האב יכול לפדות בנו ע"י שליח היינו כשהשליח נותן משלו התמשה סלעים דזה צריה שליחות אבל אם הכסף משל האב על הנתינה לפהן א"צ

שליחות וּבְזֶה יִתְיַשֵּׁב קֶצֶת מֵה שֶׁתִּמְהוּ עָלָיו הָאֲחֵרוֹנִים דַּמ"ש מִפֶּל הַתּוֹרָה דְשִׁלּוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ וְאֵנְכִי הוֹסַפְתִּי לְהַקְשׁוֹת מֵהֵיכָּא דְקִדּוּשֵׁין (ד"ו) דְקִי"ל דְנָתַן לוֹ ע"מ שְׁיִתְזַרְוּהוּ לוֹ גַם בְּפִדְיוֹן הַבֵּן בְּנוֹ פְדוּי וְהַתְנַאי קִנְיָם וְאִי לִיתָא ע"י שְׁלִיחַ קִי"ל דְמָה דְלִיתָא ע"י שְׁלִיחַ לֹא מְצִי לְמִשׁוּי תְנַאָּה.

וּבְזֶה נִיחָא שְׁפִיר דְכִינּוֹן דָּאָם נוֹתֵן מְשָׁלוֹ שְׁפִיר אֲפָשֵׁר ע"י שְׁלִיחַ דְבְּזֶה א"צ שְׁלִיחוֹ פְנ"ל שְׁפִיר מִיקָרִי מְצִי לְמִשׁוּי שְׁלִיחַ וּל"ג מִתְנַאי בְּנִזְרוּת דַּכ' הַתּוֹס' בְּנִזְרִי (י"א) דְאָרְף דָּאִין בְּנִזְרוּת ע"י שְׁלִיחַ שְׁפִיר מְצִי לְמִשׁוּג בִּי תְנַאָּה מְשׁוּם דְהִבְאָת קְרַבְנוֹתֵי אֲפָשֵׁר ע"י שְׁלִיחַ וּכ"ש בַּכַּה"ג דִּינּוֹן פִּינּוֹן דְבְּמָמוֹן שֶׁלּוֹ אֲפָשֵׁר ע"י שְׁלִיחַ שְׁפִיר מִיקָרִי אֲפָשֵׁר ע"י שְׁלִיחַ.

וְאֲפָשֵׁר שְׁבֻזָּה יִתְיַשֵּׁב גַם תְּמִיחַת הָאֲחֵרוֹנִים דְבְּאָמַת אִם הַשְׁלִיחַ נוֹתֵן מְשָׁלוֹ בְּאִינוֹ לְדַרְבָּא בְּרִישׁ קִדּוּשֵׁין (ד"ז) דְהִילָךְ מְנָה וְהַתְקַדְשֵׁי לְפָלוּנֵי מְקוֹדֶשֶׁת מִדִּין ע"כ וְאָמַר שֶׁם וְכֵן לְעִנְיָן מְמוֹנָא וְעֵבִיד צְרִיכוּתָא דְבְּמָמוֹן אִיתְיָהִיב לְמַחֲזִילָה וְקִדּוּשֵׁין דְאִתְתָּא בַּכ"ד נִיחָא לָהּ וְאֲפָשֵׁר דְדוֹנוּקָא בְּהִנֵּי וְלֹא בְּעֵלְמָא וּכְש"כ לְפִי מַש"כ הַגְּר"א בַּחו"מ (סַקפ"ט ס"ג) דְהִרִי"ף ס"ל דְכֵן לְעִנְיָן מְמוֹן דוֹנוּקָא בַּא"ח ע"ש [הָאָוּמָנָם שְׁאֵנְכִי תְמַהֲתִי מְפָכֵר דַּבַּע"ג (ס"ג) מִיִּיתִי דְרַבָּא בְּהִדְיָא לְאוּמַר תֵּן מְנָה לְפָלוּנֵי וְיִקְנֵנוּ לָךְ נַכְסֵי קְנָה וְהִינּוּ מֵהָךְ דְכֵן לְעִנְיָן מְמוֹנָא ע"ש וְאִכְמ"ל וְא"כ י"ל דְלְעִנְיָן פְּדִיוֹן הַבֵּן שְׁפִיר ל"מ בַּכַּה"ג וְאָרְף דְבַתְרוּמוֹת וְקְרַבְנוֹת יְכוּל לְפִטּוֹר לְחַבְרִי וְלְעִנְיָן מַחְצִית הַשְּׁקָל ג"כ מְבוֹאָר דְיְכוּל לְפִטּוֹר לְחַבְרִי אֲפָשֵׁר דִּישׁ לְחַלְק וְדו"ק: סִימָן מוֹ מֵה שְׁבֻזָּה יְסוּד עַל דְבָרֵי ר"ת בַּתוֹ פְּתוּבוֹת (כ"ד) ד"ה שְׁלִי חֲדָשׁ כו' דְלֹא נִחְשָׁדוּ ע"ה עַל שְׁבִיעִית וּמַע"ש וְהִבִּיא רַאִי מִמְשָׁנָה דְפָרְק עַד פְּמָה הַחֲשׂוֹד עַל הַשְּׁבִיעִית אִינוּ חֲשׂוֹד עַל הַמַּעֲשֵׂר כו' מִשְׁמַע דְבַסְתָּמָא לֹא נִחְשָׁדוּ וְהִינּוּ בַּמַּע"ש דְבַרְאֲשׁוֹן נִדְאִי הֵן חֲשׂוֹדִין.

הִנֵּה לְעַנְיָן דְבְּאָמַת לְכַאוּרָה ד"ק בְּזֶה תְּמוּהִין מְאוּד מְפָמָה מְשֻׁנוֹת וּבְרִייתוֹת וְסוּגִית הַש"ס בַּכ"ד בַּפ"א דְדַמְאִי (מ"ב) וּמַחֲלִין אוֹתוֹ לְמַע"ש שֶׁל דְמַאי כְּסָף עַל כְּסָף כו' וְהוּבָא בַּב"מ (נ"ה) וּבַפ"ה דְדַמְאִי (מ"א) הַלּוֹקַח מִן הַנְּחָתוּם פִּיצַד הוּא מְעַשֵּׂר כו' וּמַע"ש בְּצַפּוֹנוֹ אוֹ בְּדְרוֹמוֹ וְהֵתֵם בְּדַמְאִי מְדָלָא תְּנִי תְרוּמָה גְדוּלָה פְּדִתְנִי הֵתֵם בְּסַמוּף בַּמ"ב וְעוֹד מְדַהֲתִירוּ לְנַחְתוּם לְמַפְּוֹר שְׁאִינוּ מְתוּקוֹן וְעַרְע"ב מְשׁוּם דְהוּא מוֹכֵר בְּמִדָּה גְּסָה וְלֹא הֵוֹתֵר זֶה אֵלָּא בְּדַמְאִי פְּדוּמוֹכַח בַּפ"ב ע"ש וְע"כ דְאִיִּירִי בְּדַמְאִי א וְתְנִי מַע"ש עוֹד תְּנִיָּא בְּהִדְיָא בְּסוּטָה (דַּמ"ח) בְּבִרְיָי דְתַקְנַת דְמַאי וּמ"ש מְעֵלָה וְאוּכְלוּ בִירוּשָׁלַיִם וּבִיּוֹמָא (ד"ט) גְּבִי הַנְּחָתוּמִים לֹא חִיִּיבוּ אוֹתָם חֲכָמִים לְהַפְרִישׁ אֵלָּא תְרוּמ"ע וְחִלָּה פְּרִיָּהּ בְּשִׁלְמָא תְרוּ"ג כו' אֵלָּא מַע"ש נִיפְרָשׁוּ וְנִיפְרָשׁוּ וְנִיפְרָשׁוּ בִירוּשָׁלַיִם ע"ש וּבַב"מ (נ"ג) גְּבִי מַע"ש דְבָר שִׁיל"מ פְּרִיָּהּ וְנִיִּיתִי דְמַאי הָרִי שִׁישׁ מַע"ש בְּדַמְאִי ע"ש: וְלֹא מְצַאֲתִי יֵשׁוּב לַד"ק עַד שְׁזַנְכִיתִי לְמַצּוֹא בַּתּוֹסְפֵתָא דַּמַּע"ש (פ"ג) בַּה"א מְפָרִישׁ אָדָם מְעַשֵּׂר רַאֲשׁוֹן שֶׁל דְמַאי כו' וְאִינוּ צְרִיָּהּ לְהַפְרִישׁ שְׁנֵי בַש"א צְרִיָּהּ לְהַפְרִישׁ שְׁנֵי כו' וְהִלְכָה כַּב"ש ע"ש וְהַמְפָּרֵשׁ פִּי הַפְּלוּגָתָא דַּב"ש סְבִירָא לְהוּ דְעַל הַמַּעֲשֵׂר רַאֲשׁוֹן גּוּפִיָּהּ צְרִיָּהּ הַגַּה"ה וְעִי' תוּי"ע ד"ה הָרִי זֶה בְּצַד זֶה מְעַשֵּׂר כו' דְגְּבִי תְרוּמַת מְעַשֵּׂר תְנִי זֶה בְּצַד זֶה לְקַבִּיעַת מְקוֹם וְלָמָּה לֹא תְנִי בְּצַפּוֹנוֹ אוֹ בְּדְרוֹמוֹ כְּמוֹ בַּמַּע"ש בְּסַמוּף וְלַעֲנַד בְּפִשׁוּט דְבַתְרוּמַת מְעַשֵּׂר צְרִיָּהּ ע"כ לְבַרֵר הַמְּקוֹם בְּצִימְצוּם דְהָא אָסוּר לְזָרִים וִיחָא צְרִיָּהּ לְהַפְרִישׁוֹ אַח"כ ע"כ אֲבָל גְּבִי מַע"ש דְתְנִי וּמַחֲלִל עַל הַמַּעוֹת וְא"צ לְהַפְרִישׁוֹ כָּלֵל דִּיו בְּצַפּוֹנוֹ אוֹ בְּדְרוֹמוֹ לְקַבִּיעוֹ מְקוֹם

עֲלָמָא ודו"ק: להפריש מע"ש משום דיש להסתפק שפא פבר נישטלה ממנו מע"ר ולא מע"ש וא"כ המע"ר חולין וצריף להפריש עליו מע"ש והנה לא מצינו פן בכל הש"ס שיהא צריף להפריש בדמאי על המעשרות ואפי' מפריש מדמאי על דמאי אחר או על הודאי מבואר בסופ"ה דדמאי דהנה תרומה ויחזור ויתרום אבל א"צ להפריש עליו מעשרות ממ"א כמו דתני התם בסיפא ואפשר דמשום זה הגיה והלכה כב"ה דא"צ וע"כ צ"ל דנישנית קודם ב"ק שיהלכה כב"ה בכ"מ ע' ר"פ א"ט והוא דחוק וגם תימא הוא לומר דלא אשמעינן בחד דנכתא דב"ש פליגי בהא ועוד יש להוכיח קצת דגם ב"ש לא פליגי בהא מפ"א דדמאי (מ"ג) דתני התם החלה ושיירי מנחות פטורין מן הדמאי שמן ערב ב"ש מחייבין וב"ה פוטרין כו' וע' תוי"ט דטעם החלה ושיירי מנחות לפי שניתנין לכהן ודמאי להד דמן הדמאי על הדמאי דא"צ להוציא עליהם מעשרות וא"כ מדפליגי ב"ש בסיפא משמע דברישא מודו וא"כ אפי' מדמאי על דמאי אחר א"צ להפריש עליו כ"ש אותו דמאי גופי' ע"כ נראה דר"ת מפרש שם וא"צ להפריש שני דמאי דמאי א"צ להפריש מעשר שני והחילוק בין ראשון לשני מבואר בפשיטות בתו' בכורות (ד"ל) ד"ה באתרי' כו' דנדחקו הרבה למה חשידי אמע"ש הא יכולין לחלו אשנה פרוטה פדין הקדש דקיי"ל הקדש שנה מנה שחלו על ש"פ מחולל וא"כ דמי להיא דפ"ק דשבת דבתרומה פיון דאפשר למעבד פדשמואל דחטה אחת פוטרת את כל הפרי לא חשידי ותי' בדוחק דלפעמים אין לו פרוטה מזומנת לחלל עליה ע"ש וא"כ י"ל בפשוט דב"ה לא חיישי להכי דהוא מילתא דל"ש ומש"ה ס"ל באמת דלא חשידי אמע"ש וב"ש ס"לס"ל דאפ"ה חשידי והכי קיי"ל בכל הגי' מתניתין ומתניתא והיינו נמי דתניא והלכה כב"ש דפומתי' קיי"ל בהא והנה ר"ת לא בא להוכיח ממשנה דהתם לדינא אלא לענין שביעית דלא מצינו מי שחולק בזה אבל לענין מע"ש לא אחי מתני' דהתם אלא לב"ה אבל לדינא נקטינן בהא כב"ש דחשידי גם אמע"ש ודוק: תמוה לי פעת דברי הגאון מהר"ל אוגר בתשובות רע"א (סל"א) ד"ה האומנם כו' גם איפא לאשפוחי שיכתוב הברכה בלשון עגה דהיינו לשון לע"ז ומ"מ יצא ידי ברכה דנאמרים בכל לשון וכה"ג ליפא משום הוגה את השם באותיותיו כו' פדאיתא בחלק עכ"ל והוא הפלא ופלא דבחלק שם מבואר ברש"י להיפוך דאדרבה בלשון עגה הוא דאסור אבל בלה"ק אדרבה קל יותר הא חדא ועוד דבלשון ראשון פי' רש"י דהך דתנא בגבולין ובלשון עגה או או קאמר דאו בגבולין אסור אפי' בלשון הקודש ובלשון עגה אפי' במקדש ופי' עגה לשון לע"ז כמו לעגי לשון ובל"ב כ' דפי' עגה כמו עוגה והיינו לשון שמדברין ב"א ובלשון זה סברת רש"י דדוןקא תרתי ונראה דהא דתלי בפי' עגה היינו דלשון עוגה משמע תרתי חוץ למקדש ולשון חול ופירושו בגבולין ובאותו לשון של הגבולין דהיינו עגה ומ"מ אף ללשון זה כ' דאיפא איסורא אף בלה"ק אלא דבכה"ג לא אמרינן אין לו חלק לעוה"ב והנה כ"ז לפירש"י שם דמפרש שם של מ"ב אבל התו' בע"ג (י"ח) הביאו לפרש דהיינו קורא שם הוי' בכתיבתו וזה אין ספק דאסור בכל לשון פדאמרינן בסו"פ אלו עוברין לא פשאני נכתב אני נקרא דאסור לקרותו בכתיבתו ומשמע דאסור בכ"ג לעולם ובדאי צריף לפרש הסוגיא דאו בגבולין או בלשון עגה קאמר וד"ק צריף נגר למפרקינהו: סימן מז מה ששאל בבבאור דברי הרמ"א (סוסרמ"ה) דמי שהחזיק רב בעיר אפי' בנו וכן בנו קודמין לאחר לעולם כ"ז שממלאין מקום אבותיהם ביראה והם חכמים קצת.

הנה בשוחט מבואר ביו"ד (ס"א ס"ב) דאם אומר על איזה דבר שהי' מסתפק בו א"צ יותר ומ"מ משמע שם בט"ז בשם הג"מ דצריך שיידע הדינין הרגילין בבירור ע"ש וכ"ש לענן מורה ובאמת צ"ע בסוף הוריות גבי עובדא דר"מ ור"ל דאמר ר"מ נימא לי לרשב"ג גלי עוקצין דלא ידע ונימא לי מי ימלל גבורות ה' מי שיכול להשמיע כל תהלתו ונעברי' ע"ש ונהרי רשב"ג פבר הנוחזק בנשיאות מאבותיו כמה דורות מימות הלל ואפ"ה אי לא ידע עוקצין הנה מעברינו לי וע"כ צ"ל דזה גרע מחכם קצת והנה י"ל דמקור דברי הרמ"א כ"כ בפו' שהם מסוגיא דרבי בכתובות (ק"ג) גבי אעפ"י ששמעון בני חכם גמליאל בני נשיא ומסיק משום דממלא מקום אבותיו בי"ח ע"ש ויש ללמוד דכ"ש דקודם לאחר ואפשר דזה דווקא מימי רבי שבלא"ה פבר נתמעטו הלכות שהרי הוצרך רבי להתיר לכתוב משנה משום שראה בימיו שנתמעטו הלכות וכיון דגם הגדול לא עדיף כ"כ קודם הבכור הממלא מקום אבותיו לפחות בי"ח וחכם קצת אבל קודם לזה הי' צריך שיהי' דווקא הגדול אבל זה אינו דפא מצינו בשילתי מנחות גבי שמעון הצדיק שאר"מ גופי' דאמר דחוני בני ישמש תחתי ונתקנא בו שפע אהיו שהי' גדול ממנו שתי שנים ומחצה וא"ל בא ואלמדך סדר עבודה כו' וע"ש בתוס' דהקשו דהא אמרינו בתו"כ תחת אביו בזמן שממלא מקום אבותיו ותי' דבי"ח הי' ממלא מקום אבותיו ע"ש הרי דאפי' בימי שמעון הצדיק שהי' קודם רשב"ג טובא אפ"ה היו מעמידין הבן קודם אף שאינו חכם כ"כ אף שיש גדולים ממנו דבנדאי היו שם חכמים גדולים בין הפגנים והא דלא אוקים לשמעני אף שהי' חכם ממנו שא"ל ללמדו סדר העבודה וגם הי' גדול ממנו ב' שנים ומחצה אפשר דלא הי' ממלא מקום אבותיו בי"ח כמו שהוכיח סופו שעבד עבודת פוכבים ע"ש אבל נדאי היו אחרים גדולים ממנו בחכמה וי"ח כמו דמשמע התם דלא נסתפק להו בסדר העבודה והיו רוצים להורגו וע"כ דגם בזמניהם הי' הבן קודם אף שחכם קצת ואין נראה לומר דכה"ג שאני מנשיא ובכה"ג די ממלא מקום אבותיו אף שאינו חכם דנדאי צריך עכ"פ לידע דיני פהונה כמו נשיא בכל התורה ומזה הוכחה ג"כ דלא נאמר דר"מ פליג בהא באמת וסבר דגדול קודם לבן ואנן קיי"ל פרבי דהא ר"מ ס"ל דהא בהדי' ג"כ הך דינא ובלא"ה א"א דהוי פלוגתא מדהנה פשיטא לי לר"מ בהוריות שם דהנה ציייתי לי רבנן וע"כ דבהתם כו"ע מודו דבכה"ג לא מיקרי חכם קצת וכדברינו ומ"מ בזמנינו יתמי דיתמי צ"ע בזה למעשה: קשה לי פעת דברי התוס' ר"פ חזקת הפתים גבי שדה אילן פנס את תבואתו (פי' גפנים פדכתיב ותבואת הפרם) מסק את זיתיו ה"ז חזקה והאריכו התוס' בסדר הפירות ופי' בשם ר"ח פנס את תבואתו בתשרי מסק את זיתיו בשבט כו' ול"י דהא משנה שלימה שנינו ברפ"ח דפיקאה דזמן מסיקת זיתים המאחר הוא משתרד רביעה שני' וע' תענית (ד"ו) דמיייתי משנה זו דאפי' לר"י שמאחר זמן הגשמים הנה בכ"ג במרחשון ולמה אחרו זמנו דלא פמשנה מפורשת וצע"ג: סימן מח בישוב קושית הגרע"א בדברי התוס' גיטין (י"ג) ד"ה לא תנו לאחר מיתה כו' דאיצטריך לאשמעין התם דאין גט לאח"מ אע"ג דבהדיא תנו בפי' שאחזו דאין גט לאח"מ דהו"א דהא שפבר מינה שלי בחיייו שלוחו של אדם פמותו אף לאחר מותו והקשה דהא גדולה מזו שמענו ממשנה דדכ"ח השולח גט ממה"י אפי' הניחו זקן או חולה נוהגין לה בחזקת שהוא קיים ושמענו דהא אי הוי חיישינו למיתה אף שפבר מינה שליח וכבר נתן לו הגט ג"כ אפ"ה אין גט לאח"מ הנה הקו' חמורה ולינישב קצת דברי התוס'

נלענ"ד ד'הנה זה שכתבו התוס' דהו"א דבמינה שלים שלוחו של אדם פמותו אף לאחר מותו הנה זה לא שייך אלא שיש לו פח הבעל אבל היכי דאינה זקוקה לאחר מותו מפחו פלל פיון דמיתת הבעל מתרת ופקע שארות מה שייך גט אח"כ.

ופשוט דע"כ סברת התוס' לא שייכה אלא היכי דזקוקה ליבם מפחו ואפתי אגידא ביה והו"א דהשלים הוא פמותו ויכול לפטרנו מפחו אבל היכי דאינה זקוקה ליבם פשוט דלא שייך גט פלל לאח"מ אף אי מינה שלים ושלוחו של אדם פמותו והנה אמרינו בר"פ האשה בתרא גבי אשה שהלך בעלה וצרתה למדינת הים דאינה חולצת ואינה מתיבמת לעולם שמה מעונבת היא צרתה ואמר בגמרא דאע"ג דלאחר תשעה חדשים יכולה לחלוץ ממ"נ דאי הי' לה ולד הרי נפטרה ואי לא יכולה לחלוץ ובשלמא בתוך ט"ח חיישינו שמה עדיין היא מעונבת וחליצת מעונבת מעונבת לא שמה חליצה אבל לאחר ט' אי הי' מעונבת כבר ילדה ונפטרה לגמרי אפ"ה אינה חולצת דשמה יתנו דע דילדה וחליצה לאו פלום הוא ושריא לכהן ונמצא אמה מצריכה פרוז לפהונה ע"ש וא"כ י"ל דה"נ בכל אשה דעלמא ששלחו לה גט ממדינת הים אי הוי חיישינו למיתה לא היינו יכולין למסור לה הגע דשמה מת והגט לאו פלום הוא ושריא לכהן ונמצא אמה מצריכה פרוז לפהונה וא"כ ממתני' דהתם לא הנה ידעינו הך דינא דארף במינה שלים בחיינו אין שלוחו פמותו לאחר מיתה דהו"א דהתם איירי פשאין שם יבם דאינה זקוקה מפחו פלל ואפ"ה איצטריף הך טעמא דהוא בחזקת קנים ובלא"ה לא הנה אמרינו ניהב לה ממ"נ דאם מת הרי היא מותרת בלא"ה דשמה מת ונמצא אמה מצריכה פרוז לפהונה פהיא דריש האשה בתרא דאסרינו לה לחלוץ משו"ה ואף דיש לחלק דזוקא התם דחלוצה מדרבנן פמבואר בתו' בכ"ד חיישינו דילמא אתי למישרי הא בגרושה דאו' ל"ח מ"מ שפיר הנה איכא למיטעי בהכי דלא מחלקינו בהכי ובלא חזקת חיים אפשר דהנה אסרינו לה ומש"ה איצטריף לחזקת חיים וכ"ז פשאנה זקוקה מפחו פלל שפיר איכא למיחש שמה מת ואף שמינה שלים מ"מ הותרה במיתת הבעל ולא שייך גט פלל אבל היכא דזקוקה מפחו בהא הנה אמרינו שפיר דארף במת פיון שמינה שלים שלוחו של אדם פמותו ויכול לגרשה אף לאח"מ ושפיר איצטריף הך מתני' דדי"ג דממשנה יתירא שמעינו דאפי' זקוקה ליבם ל"מ ודוק ואין להקשות דלפי"ז דהך מתני' דהשולח גט ממה"י אפשר דאיירי באינה זקוקה וחזקה דקנים לא איצטריף אלא משום חששא דגזירה בעלמא א"כ בגמרא שם דעביד צריכותא הא דתנא התם גט ותרומה וחטאת ואמר דאי אשמעינו גט דלא אפשר טפי הו"ל למימר דאי אשמעינו גט הו"א זוקא התם דליכא אלא גזירה בעלמא אבל תרומה דאיסורא אימא לא דע"כ צ"ל דלא חש בצריכותא אלא בסברא בעלמא דהא בצריכותא השני' דאמר דאי אשמעינו תרומה דזימנין דלא אפשר ודאי הו"ל דאי אשמעינו תרומה הו"א תרומה בזה"ז דרבנן אבל חטאת דחולין בעזרה הנה דאו' כס"מ דסו"פ הא"מ אימא לא וע"כ דלא חש אלא צריכותא בסברא בעלמא ודו"ק: מקשה לי פעת דברי התוס' (פ"ד) גבי הרי את מגורשת ע"מ שתנשא לפלוני ה"ז לא תנשא לו כו' נפריף הא לאחר תנשא והא בעי לקיומא לתנאה וכ"ת אפשר דמיגרשה ומקיימא לתנאה כו' בדידה קיימא לאגרושי והק' התוס' בד"ה הכא דתטעון מאיס עלי ועוד דע"כ נכפנו לגרשה שאם לא פן היא אצלו באיסור א"א כו' ותי' דמ"מ יכול לדחותה כו' והנה תי' איני מבין דהא מ"מ שפיר י"ל דלאחר תנשא בתנאי שאם לא יגרשה

כַּשְׁתַּרְצָה וַיִּדְחַנֶּה יִתְבַטְלוּ הַקִּיְדוּשִׁין מֵעֵיקְרָא וְלִיכָא לְמִיחַשׁ לְמִידי אַבְל גּוּף הַקּו' א"י דְּהָא פִּינּוּ דְצָרִיף גִּירוּשִׁין שְׁהוּא מַעֲשֵׂה חֵיזִישִׁינּוּ שְׁמָא תְּמוּת קוּדְם וְלֹא תִסְפִּיק לְהַתְגַּרְשׁ וְלִהְנִשָּׂא לּוֹ וְהִיא בְּאִסּוּר א"א עֲלִיו וְקִי"ל דְּשָׂמָא יְמוּת חֵיזִישִׁינּוּ וּמִש"ה ל"מ ג"כ שְׁתַּתְנֶה שְׂאֵם תְּמוּת קוּדְם לֹא לְהִי קוּדְשִׁין דַּמ"מ לֹא קִיְמָה הַתְּנַאי שְׁל נְשׂוּאִין וְהִיא בְּאִסּוּר א"א וְע"כ דְּלִשׁוֹן הַש"ס בְּדִידָה קִיְמָה לְאַגְרוּשִׁי הֵינּוּ שְׁמָא תְּמוּת קוּדְם וּמְמִילָא מְתַבְטַל הַתְּנַאי וְצַע"ג: סִימָן מִט אֲשֶׁר בְּקִשׁ כַּת"ר לִיְיִשָּׁב קו' מְהַרְש"ל עַל כָּל הַפּו' בְּפָרֵק ג"ה (צ"ו) דַּכ' הַתּו' שְׁם ד"ה מְכַלְל לְהוֹכִיחַ מִן הַש"ס דְּכִינּוּ דְסָבַר ר"מ דְּצָרִיף חֲטִיטָה ע"כ פְּלִיג אֲתַנָּא דְסָבַר דַּמ"ה אֵינוֹ אֲסוּר אֲלֵא מַה שְׁעַל הַכֶּף בְּלַבַּד דְּכִינּוּ דְמַחְמִיר טְפִי מִדַּר"י בְּחֲטִיטָה אֵין סְבָרָא שְׁיִקְוִל בְּדַאו' יוֹתֵר מַר"י דַּא"כ תִּיקְשִׁי לְשִׁי כָּל הַפּו' דְּפִסְקוּ בְּהָא דְחֲטִיטָה כַּר"מ וּפְסִקוּ כְּתַנָּא דְלֹא אֲסָרָה תּוֹרָה אֲלֵא שְׁעַל הַכֶּף בְּלַבַּד הִנֵּה זִכְנִי ה' בְּדַרְדַּרְךָ קָרוֹב דְּהִנֵּה כ' הַתּו' שְׁם ד"ה צָרִיף שְׁיִטְוִל אֶת פְּלוֹל לְעַנְיָן חֲטִיטָה סָתָם כַּר"מ דְּתַנִּי לִי בְּסָתָם וְלְעַנְיָן נְאֻמָּנוֹת סָתָם לְעִיל כַּר"י דְּתַנָּא לִי בְּלִשׁוֹן חֲכָמִים וַחֲכ"א נְאֻמָּנִים וְכַוְנָנְתָּם דְּלְעִיל (צ"ג) מְבֹאֵר בְּסוּגְיָא שְׁם דְּתַלְיָא אֶהְדְּדִי דַּלַּר"י דְּאֵינוֹ טַרְחָא כ"כ נְאֻמָּנִים וְלַר"מ דְּהִנֵּה טַרְחָא מְרוּבָה אֵין נְאֻמָּנִים וַא"כ הַסַּת"מ דְּסַתְמָה דְּצָרִיף טַרְחָא וַאֲפ"ה נְאֻמָּנִים סוּתְרִים אֶהְדְּדִי וְלַעֲנַד נְרָאָה דְּזָה פְּנוּנַת ר"י שְׁם דַּאֲרַחֲב"א אַר"י חֲזָרוּ לֹמַר נְאֻמָּנִים כּו' וְלַכְאוּרָה אֵין לּוֹ בִּיאוּר פִּינּוּ דְמַתְנִי סָתָם ג"כ דְּנְאֻמָּנִים מַאי חֲזָרוּ לֹמַר וְהַנְּרָאָה דַּר"י קִשְׁיָא לִי קו' הַתּו' ע"כ אֲמַר חֲזָרוּ לֹמַר נְאֻמָּנִין פִּי דְבְּאַמַּת הִנֵּה חֲזָרָה בַּס"מ דְּהִכָּא וְאַף דְּמַתְנִי דְּהִכָּא הִנֵּה רִישָׁא כ"כ הַתּו' בַּר"פ א"ט גְּבִי סַתְמָא דְּאֵלוּ כְּשִׁירוֹת וְטָרִיפוֹת דְּכִינּוּ דַּחַד בְּבָא הוּא לֹא שְׁיִיף רִישָׁא וְסִיפָא ע"ש וְה' הִנֵּה כְּחַד בְּבָא פִּינּוּ דְּתַלְיָא אֶהְדְּדִי וְלִישְׁנָא בְּתַרָא פְּלִיג וְסָבַר דְּאֶדְרַבָּה חֲזָרוּ לֹמַר דְּאֵין נְאֻמָּנִים פִּי דְּסִיפָא עֵיקְרָא וְכִינּוּ דְּצָרִיף חֲטִיטָה א"כ אֵין נְאֻמָּנִים ע"ש הֵיטִיב וי"ל דְּפִלְגְּתִינְהוּ תְּלִי בְּשַׁנִּי תִי הַתּו' ר"פ א"ט הַנְּ"ל וְדוּק וְהִנֵּה אֲנִן סְבָרִינּוּ כַּל"ב דְּחֲזָרוּ לֹמַר אֵין נְאֻמָּנִים וּמֵעֵיקְרָא הוּוּ סְבָרִי כַּר"י וְלַבְּסוּף כַּר"מ וַא"כ י"ל דְּחוּמְרָא הַשְּׁנִי אֵינָה מֵעֵיקְרָא דִּין הַגְּזִירָה אֲלֵא דְּהִי חוּמְרָא אַחֲרַת וְבַהֲךָ כּו' עַמּוּדוּ.

וְל"ק פְּלִל דְּאֵין סְבָרָא דְּאֵי נְקִיל כְּתַנָּא דְּכַף הֵיכִי נַחְמִיר בְּחֲטִיטָה יוֹתֵר מַר"י דְּבְּאַמַּת בְּגִזְרָה הַשְּׁנִי גַם ר"י מוֹדָה וּמֵעֵיקְרָא מֵעֵיקְרָא הַדִּין בְּאַמַּת לֹא הֵינּוּ מַחְמִירִין יוֹתֵר מַר"י אַבְל אַח"כ הַחְמִירוּ טְפִי אֲלִיבָא דְּכו"ע לְהַצְרִיף חֲטִיטָה וְאֵין כָּאֵן סְתִירָה פְּלִל וְבַזָּה מִן־שָׁב קו' הַתּו' עַל שְׂמוּאֵל ג"כ דְּהַחְמִיר כַּר"מ וְדַרְיִשׁ עַל הַכֶּף וְנִדְחָקוּ דְּאֲלִיבָא דְּתַנָּא דְּמַתְנִי דְּרִישׁ ע"ש וְלְדַבְּרִינוּ הַנְּ"ל א"ש וְדו"ק: וַיִּשׁוּב דְּבָרֵי רִש"י סו"פ הַזְּרוּעַ ד"ה חֶלֶב שַׁע"ג הַקִּיבָה וְתוֹף הַקִּיבָה חֶלֶב הַקְּרוּם וְהוּגָה חֶלֶב הַקְּרוּשׁ הִנֵּה הַמַּגִּיֵּה הִנֵּה לֹא מְצָא שְׁיִהָ' חֶלֶב בְּתוֹף הַקִּיבָה וְהַגִּיֵּה הַקְּרוּשׁ וְנִרְאָה פְּנוּנָתוֹ עַל בֶּף דְּסו"פ כָּל הַבְּשָׂר דְּמִירִי לְעַנְיָן בְּשָׂר בְּחֶלֶב הַקִּיבָה וְע"ש בַּתּו' שְׁהַזְכִּירוּ חִילּוּק בֵּין קְרוּשׁ לְצִלוּל וּמִיָּהוּ נִרְאָה דְּאֵין דְּעַתּוֹ גַּם בְּכָאֵן לְחַלֵּק בְּזָה אֲלֵא דַּאֲוֶרְחָא דְּמִלְתָּא נְקִט רִש"י שְׁדַרְכוּ לְהִיּוֹת קְרוּשׁ אַבְל לְעַנַּד אֵין מִשְׁמַעוֹת הַסּוּגְיָא כָּאֵן בְּזָה פְּלִל וְעֵיקְרָא כְּגִי הִישְׁנָה וְגַם פְּנוּנַת רִש"י לְתַרְזַן זָה וּמַה שְׁיִשׁ עוֹד כָּאֵן לְכְאוּרָה קו' גְּדוּלָה דְּהִכָּא אֲמַר שְׁחֶלֶב הַקִּיבָה פְּהִנִּים נְהָגוּ בּוֹ טוֹבַת עֵין וְנִתְנוּהוּ לְבַעֲלִים וְלְעִיל (מ"ט) אַר"א דְּחֶלֶב שַׁע"ג קִיבָה פְּהִנִּים נְהָגוּ בּוֹ הֵיטֵר כַּר"י שְׁאֲמַר מְשׁוּם אַבּוּתִיו כּו' וְעַי פִּירִש"י דְּהָא דְּנִקְט פְּהִנִּים הֵינּוּ שְׁלֵהֶם נִתְנָה הַקִּיבָה מְבֹאֵר שְׁהִיוּ נוֹתְנִים לָהֶם הַחֶלֶב וְאֶכְלוּהוּ וְאִנְ"ל דְּהָךְ דְּהִכָּא שְׁנִיָּהוּ בּוֹ טוֹבַת עֵין הִנֵּה אַח"כ שְׁהִירִי הוּא

מתוספתא דפ"ט ע"ש וגם אינו נראה שחזרו בהם דהכא משמע דתני לה פבר לדינא ודוק
והנה פלוגתא דר"י ור"ע שם בחלב הקיבה תלי אי בעי דווקא תותב קרום ונקלף או דיו
בקרום ונקלף לחוד ואמרין התם דפליגי לישני בפלוגתא דר"י ור"ע דל"ק סבר
דאקשטא כו"ע ל"פ דאסור לפי שהוא גם תותב כי פליגי דאיתרי דהוא אינו אלא קרום
וע' רש"י דאקשטא קרי מה כאשבחוץ לעיגול ואיתרא קרי לי' מה שבפנים וסוגית
הש"ס דפרק מקום שנהגו הנה פהה לישנא קמא וא"כ מבואר ומינשב הפל דהך דר"א
נמי הנה כל"ק ומה שקורא הש"ס ע"ג קיבה ובתוף הקיבה היינו דאקשטא ע"ג קיבה
ודאיתרא בתוף הקיבה כמו שקורא רש"י שם חוץ ופנים ומה שנהגו בו טובת עין היינו
ע"ג קיבה לחוד וכן הוא מפורש בתוספתא דקאי ע"ג קיבה לחוד ע"ש והא הנה איסורא
לכו"ע והך ע"ג קיבה דאמר שפנהים נהגו בו היתר היינו מה שקורא פאן שבתוף הקיבה
והיינו דאיתרא וכמפורש שם בל"ק דבהכי פלוגתא דר"י ור"ע אלא שלא דקדק שם
לפרש בתוף הקיבה עד לבסוף וזה שדקדק רש"י לפרש דשבתוף הקיבה היינו חלב
הקרום היינו דלא נטעה לפרש בתוף הקיבה ממש אלא דפירוש חלב הקרום והיינו
דאיתרא שהוא קרום לבד ואינו תותב והיינו פלוגתיהו דר"י ור"ע ובהא אמרינן לעיל
דכהנים נהגו בו היתר כר"י אבל שע"ג קיבה שנתנוהו לבפלים זה הנה איסורא לכו"ע
ואין להקשות דאי איסורא לכו"ע ואפ"ה מדינא הוא לפהו הא כ' רש"י לקמן (קל"ו ע"ב)
דטריפה פטורה מן המתנות דכתיב ונתן א ולא לכלבו והרי החלב הוא אסור וע"כ אינו
לכהו ובשלמא ללישנא דאקשטא פליגי י"ל דע"ג קיבה דהכא הנה לר"י דשרי אבל להך
לישנא דאיתרא פליגי קשה לכאורה אבל באמת ז"א דהך מיעוטא לא קאי אלא אהא
דשרי בסתמא דהכי דהאי איסורא כגון טריפה פטורה אבל מה שלעולם אסור מעיקרא
לאו לאכילה קאי תדע דהא מרבינן גם צמר שבראשי כבשים ושער שבזקן התמישים דלא
קיימי פלל לאכילה ודו"ק.

עומד אני כעת בדברי התו' (דקכ"ב) ד"ה לגבל שהקשו לפירש"י לענן ג"ד דחשיב
ארבעה מילין לגבל ולתפלה ולנ"י דלרש"י שפי' לתפלה להתפלל בעשרה ואינו מענן
אחד דא"כ ליחשב נמי שלשים ריס דפרק לא יחפור דמדת המיל שבעה ומחצה ריס וע'
בזה ברש"י יומא (ס"ו) דחשבון זה אינו מוסכם אליבא דכו"ע ודברי ר"א הקליר אינו
לפי חשבון זה ע"ש וטפי הו"ל להקשות מהך דסו"פ אלו מציאות גבי פריקה וטעינה
ומדדה עמו עד פרסה דשיעור פרסה ודאי ארבעה מילין והך דסוטה (מו) דשיעור לוי'
תלמיד לרב עד פרסה ובבבכות (ד"ל) לענן ח"ה ומיהו בזה י"ל דלא חשיב אלא הני
דצריף האדם לטרונם עד ארבעה מילין דלא שייך להך דבבכות ע"ש ברש"י אבל מהנהך
דלעיל קשה ודוק לומר דלא חשיב אלא הני שיש בהן מעשה אח"כ דא"כ גם קו' התו'
יש ליישב דלא חשיב אלא הני דצריף לטרונם אחר המעשה ולא שצריף להרחיק המעשה
וצע"ג סימן ג מה שפתוב בשם הטו"א להגיה בזבחים (קי"ט) גבי ר"ש אומר מנוחה זו
ירושלים נחלה זו שילה כו' דע"כ ט"ס ר"ש דהא סתם ר"ש הוא רשב"י וסבר בסמוך
דזה וזה ירושלים לענ"ד יש עוד הוכחה גדולה לזה דהא פריף התם למ"ד זו וזו שילה
דתיקשי קרא דויקח מנוח ויעלה המנוחה על הצור כו' ומשני הוראת שעה הי' והנה קו'
זו ודאי תקשה גם למ"ד דנחלה זו שילה ומנוחה זו ירושלים דנהי דלהך מ"ד אחר שילה
הי' היתר מ"מ בפשעת שילה הי' אסורה פדתלי קרא היתר הבמות לפי שלא באו לשילה

וא"כ הָא מְנוּחַ הֵנּוּ בַשְּׁעֵת שִׁילָה דְשִׁילָה לֹא חֲרָבָה עַד שְׁמַת עָלֵי כְדָאֲמַר הָתָם בְּסֻמוּף מְקוּדָם וּמְנוּחַ קָדִים טוּבָא וּע"כ דְגַם לְדִידְנָי מְוַכְרַח לּוֹמַר דְהוֹרָאֵת שְׁעָה הִיא וְהֵנּוּ לְעִיל (ק"ח) יְלִיף ר"ש לְחַד לִישְׁנָא דְהֵנּוּ הַקְרָבָה גַם עַל הָאָבֹן מוּיָקָח מְנוּחַ וְיַעֲלָה הַמְנַחָה עַל הַצּוּר וּר"י פְּלִיג דְהָתָם הוֹרָאֵת שְׁעָה הִיא וּא"כ אִי ס"ד דְלַר"ש נִחְלָה זֹו שִׁילָה וּכְבָר נֶאֱסָרוּ הַבְּמוֹת וּבְלֹא"ה צְרִיף לּוֹמַר דַּע"כ בְּמְנוּחַ הוֹרָאֵת שְׁעָה הִיא פְּשוּט בַּכ"ד דְדוֹרוֹת מְשַׁעָה לֹא יְלַפִּינוּ וּע"כ דְלֹא גְרָסִינוּ הָתָם פְּלָל ר"ש וְדו"ק: וּבְקוֹשְׁיַת הַתּוֹ' שָׁם (ד"מ) גְּבִי הָא דְאִצְטְרִיף לְכַפּוֹל בְּהַזְאוֹת גְּבִי פֶר הָעֵלֶם דְבָר לְעַכְב וְאִמְרִי אִין לּוֹ אֵלֹא מַתָּן ז' מַתָּן ד' מַנִּין וּמַסִּיק דְמַתָּן ד' לֹא אִיכְפַּל אֵלִיבָא דַר"ש דְלֹא פְתִיב בִּי בְּגוּפִי' וּמַש"ה אִצְטְרִיף קְרָא אַחְרִינָא וּע"ש בַּתּוֹ' דְבְלֹא קְרָא א"א לְלַמּוֹד מַעֲצָמְנוּ מַמַּתָּן ז' דְמַתָּן ז' מַעֲכָב בַּכ"מ וְהַקְשׁוּ דְהָא אִפִּי לַר"ש שְׁתִּים פְּתִיב בְּגוּפִי' מִיְהוּ וּבְדוּאֵי מַעֲכָבוֹת וּא"כ אִפְתִּי גִילַף שְׁתִּים הָאֲחֵרוֹת מֵאוֹתָן הַשְּׁתִּים עֲצָמָן וּע"ש שְׁנַדְחָקוּ בְּזָה וְלַעֲנִי דְבַפְשִׁיטוֹת דַּלְב"ש בְּרִישׁ פְּרָקִין דְסָבְרִי דְבְכָל חֲטָאֵת שְׁתִּים מַעֲכָב פְּשׁוּט דְאִין לְלַמּוֹד פְּאֵן אִינּוּ שְׁנִים מְהֵן דְהָא לְדִידְהוּ שְׁתִּים מַעֲכָבוֹת בַּכ"מ וּא"כ י"ל דַר"ש כַּב"ש ס"ל וּמַש"ה אִצְטְרִיף קְרָא וְהָא דְלֹא אָמַר ר"ש אֵלִיבָא דַב"ש י"ל דְסָבְר כַר"ה בַר"פ דְטַעְמָא דַב"ה מַשׁוּם דְסָבְרִי יֵשׁ אַם לְמַסְנַחַת וּא"כ ר"ש דְסָבְר בְּהַדְיָא בְּרִישׁ סוּפָה גְּבִי רְבִיעִית אִפִּי טַפַּח דִּישׁ אַם לְמַקְרָא ע"כ דְסָבְר כַּב"ש וְלֹא אִצְטְרִיף לִי לְמִימַר וּבְאֲמַת הַכִּי אַר"י בְּהַדְיָא בְּרִישׁ סְנֵהֲדְרִין דַר"ש כַּב"ש וְכֵן מְסַקְנַת הַש"ס שָׁם ע"ש וְדוּק: עוֹמֵד אֲנִי פְעַת בְּדַבְרֵי הַתּוֹס' שָׁם (פ"ב) ד"ה דְמָה וְלֹא בְשִׁרָה דְהַקְשׁוּ לַמ"ל לְמַעַט בְּשִׁר הַנְּכַנְס לְפָנִים ת"ל דְלַכְפָּר פְּתִיב וְהַנִּיחוּ בְקוֹ' וְאֲנִי תַמָּה שְׁהִרִי מְבֹאָר הַדְבָר בְּרִישׁ"י לְקַמָּן ר"פ ד"ח (דצ"ב) גְּבִי בַעֲיָא דְחֲטָאֵת הָעוּף שְׁהַכְנִיס דְמָה בְּצוּאָרָה לְפָנָי וּמַבְעֵי' לִי אִי צוּאָרָה כַּכ"ש דְמָיָא אוֹ לְצוּאָר בְּהַמָּה דְמָיָא וּפִי' רַש"י ד"ה או"ד דְבְצוּאָר בְּהַמָּה אַם הַכְנִיסָה לְפָנִים מַשְׁנַשְׁחָטָה וְהוֹצִיאָה וּקְבַל דְמָה בַּכ"ש לֹא מִיפְסָלָה דְמַדְמָה אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא שְׁהַכְנִיסָה עִם בְּשִׁרָה הָרִי דְמַפְרָשׁ רַש"י הָא דְאָמַר בְּשִׁר הַנְּכַנְס לְפָנִים הֵינּוּ שְׁהֵדָם בְּתוּף הַבְּשִׁר וְאֵהָא וְדַאי אִצְטְרִיף מִיַּעוּטָא דְשִׁפִּיר הֵנּוּ לְכַפָּר וְדו"ק: סִימָן נֹא בְמָה שְׁנַדְחָק בְּמַנְחוֹת (נ"א) דְלַכְנֹלִי אוֹקִימָתָא דְהָתָם לַר"ש קְרָא דְבַשְׁמֵן דְכַתִּיב גְּבִי מְנַחַת חֲבִיתִין הוּא לְהוֹסִיף לָהּ שְׁמֵן עַל מְנַחַת גְּדָבָה וְלַת"ק שָׁם אָמַר דְאִצְטְרִיף לְקַבּוּעַ לָהּ שְׁמֵן דַּל"ה הֵנּוּ אֲמִינָא דַא"צ שְׁמֵן פְּמַנְחַת חוּטָא וְלַכּוּאָרָה בְּמֵאֵי פְלִיגִי וּמ"ט דַר"ש נְלַעֲנִי דְבַפְשׁוּט דַר"ש לְשִׁי' בַּכ"ד דְדַרְרִישׁ טַעְמָא דְקְרָא וּבַכ"מ שְׁאִין הַטַּעַם שְׁיִיף לִיכָא דִין הַתּוֹרָה וּכְהֵיא דַב"מ (קט"ו) דַעֲשִׂירָה מְמַשְׁפְּנִין אוֹתָהּ דְטַעְמָא דְקְרָא גְּבִי אֵלְמָנָה לְפִי שְׁצָרִיף לְהַחְזִיר לָהּ וְאֵתָה מַשִּׁיאָה שָׁם רַע בְּשִׁכְנוּתִיהָ אֲכַל עֲשִׂירָה דַא"צ לְהַחְזִיר לָהּ מוֹתֵר לְמַשְׁפָּנָה וְה"נ מְצִינוּ דְהָכָא דְרִישׁ ר"ש טַעְמָא דְקְרָא דְתַנְיָא לְעִיל (ד"ו) דְאָמַר ר"ש בְּדִין הוּא שְׁיָהָא מְנַחַת חוּטָא טַעוּנָה נְסָכִים כּו' אֵלֹא שְׁלֹא יְהָא קְרָבָנוּ מְהוֹדָר ע"ש וּא"כ אִישׁ ג"כ הָא דְלֹא צְרִיף בְּמַנְחַת חֲבִיתִין קְרָא דְאִינָה פְּמַנְחַת חוּטָא דַא"צ שְׁמֵן דְבְלֹא קְרָא נְמִי הֵנּוּ דְרַשְׁיָנוּ טַעְמָא דְקְרָא וְכִינוּ דְעֵיקָר הַטַּעַם גְּבִי מְנַחַת חוּטָא שְׁלֹא יְהָא קְרָבָנוּ מְהוֹדָר א"כ גְּבִי מְנַחַת חֲבִיתִין דְלֹא שְׁיִיף הֵךְ טַעְמָא פְּשׁוּט בְּלֹא קְרָא דְצָרִיף שְׁמֵן לְפַחוֹת פְּמַנְחַת גְּדָבָה וּע"כ דְהֵנּוּ לְהוֹסִיף לָהּ שְׁמֵן וְדו"ק וְכִנּוּנָתוֹכּוֹנָת הַתּוֹס' בַּדצ"ו גְּבִי מְנַחַת חֲבִיתִין דְכָלֵל אַר"ע וְכִנּוּנָת פֶּל מְלֹאכָה שְׁאֲפָשֵׁר לְעֲשׂוֹתָהּ מַע"ש אִינָה דוּחָה אֵת הַשְּׁבֵת וּשְׁא"א לְעֲשׂוֹתָהּ מַע"ש דוּחָה אֵת הַשְּׁבֵת וְכ' הַתּוֹס' דְגְּבִי מִילָה וּפְסַח אָמַר ר"ע ג"כ הַכִּי וּפְסִיק ר"י פְּנוּתִי' בְּתַרוּיִי וְעֵבִיד הָתָם צְרִיכוּתָא וְקָאֵי אַר"י וּמַש"ה לֹא פְסַק

הָכָא ג"כ פְּנוּתֵי דְלִיפָא צְרִיכוּתָא ור"ע אִיצְטְרִיף לְאַשְׁמֹעֵינּוּ מְאִי דְדַחֵי שְׁבַת גְּרָאָה פְּנוּנְתָם דס"ל דְּבַפְסָח וּמִילָה יֵשׁ סְבָרָא טְפִי דְדַחֵי שְׁבַת וּרְבוּתָא דר"י דְּאַפְשָׁר לְעִשׂוּתָהּ אֵינָה דוּחָה וּמִשׁ"ה צְרִיכוּתָא דְהֵתָם עַל ר"י בְּש"ס שָׁם הוּא אֵהָא דְאַפְשָׁר לְעִשׂוּתָהּ אֵינָה דוּחָה פְּדַקְאָמֵר דְּאִי אֲשַׁמְעֵינּוּ פְּסַח דְּלֵא גְּכַרְתָּה עֲלֵי שְׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה בְּרִיתוֹת כּו' הָרִי דְנִקְטָה קוּלוֹת וְהֵינּוּ דִּמְש"ה אֲפְשָׁר לְעִשׂוּתָהּ אֵינָה דוּחָה וּבְזָה פְּשׁוּט דְּמִנְחַת חֲבִיתִין קִיל טְפִי וְאֵינָה דוּחָה אֲבָל ר"ע אִיצְטְרִיף לִי לְאַשְׁמֹעֵינּוּ דְאַפִּי מ"ח בא"א לְעִשׂוּתָהּ דוּחָה אֵת הַשְׁבֻּת וּמִיָּהוּ לַעֲנ"ד מִשְׁמַע דְּהָא דְאַיְתִי מִתְּנִי פְּלֵלָא דר"ע הֵינּוּ דְאַפְשָׁר לְעִשׂוּתָהּ אֵינָה דוּחָה וְעו"ק לִי מִש"כ דְּלִיפָא הָכָא צְרִיכוּתָא דְהָא הָא צְרִיכוּתָא דְפְּסָחִים הָוָה פְּעִין צְרִיכוּתָא דְרִישׁ יְבָמוֹת (ד"ה) גְּבִי עֲשֵׂה דוּחָה ל"ת שְׁיֵשׁ בָּהּ פְּרַת וְאָמֵר דְּמִפְּסַח וּמִילָה דְדַחוּ שְׁבַת לִיפָא לְמִילָף פְּעִין צְרִיכוּתָא דְהָכָא וְהֵתָם אִיפָא גַם תְּמִיד וְאָמֵר דְּמִתְּמִיד לִיפָא לְמִילָף שְׁפֹן תְּדִיר וְה"נ מְנַחַת חֲבִיתִין ה"ה קְרִיבָה לְעוֹלָם עִם הַתְּמִיד וְהוּיָא תְּדִיר פְּתִמִּיד וְא"כ אֲפִתִּי לָא הָוָה יִלְפִינּוּ מִפְּסַח וּמִילָה דְּמִכְשִׁירִין שְׁאַפְשָׁר לְעִשׂוּתָן אֵינּוּ דוּחָה דִּיל"ל דִּמְנ"ח שְׁהִיא תְּדִיר דוּחָה טְפִי פִי הִיכִי דְאַמֵּר בִּיבְמוֹ' שָׁם לַעֲנֵן תְּמִיד ע"כ גַּלְעַנ"ד דְּבַאָמַת אִיפָא צְרִיכוּתָא גַם בִּמְנ"ח וּמִשׁו"ה אִיצְטְרִיף לִי לר"ע לְאַשְׁמֹעֵינּוּ דְּלֵא דְחֵי וְגַם חֲדָא מִתְּרִתִּי אִיפָא צְרִיכוּתָא דִּיבְמוֹת שָׁם וְדו"ק וְהָא דְלֵא אִיצְטְרִיף לִי לר"י לְמִפְּסַק הָכָא כּו' ע תְּלִיא בְּפִלּוּגְתָא דְהֵנָּה בְּד"נ יִלִּיף ר"י דִּמְנ"ח דוּחָה שְׁבַת מִתְּעֲשֵׂה אִפִּי בְּשְׁבַת תְּעֲשֵׂה אִפִּי בְּטוּמְאָה וְע"ש בְּתוּס' דְּהָא דִּילְפִינּוּ הָכָא שְׁבַת וְטוּמְאָה מְחַד קְרָא דִּילְפִינּוּ מִפְּסַח דְּאִיפָא קְרָא לְתַרְנוּי' [וְדַבְרֵיהֶם שָׁם מְגוּמְגָמִין וְלַעֲנ"ד הֵם שְׁנֵי תִי וּבְתַחֲלִילָה כ' הֵינּוּ מִשׁוּם דְּגִלִּי קְרָא גְּבִי פְּסַח כּו' וְצָרִיף לְהַגִּיָּה וְאִיפָא קְרָא אַחֲרֵינָא גְּבִי טוּמְאָה כּו' וְאַח"כ כ' תִּי אַחֲרֵי וְצָרִיף לְהַגִּיָּה וְעוֹד גְּרָאָה דְּהִי מִינֵינִי מִפְּקַת דְּשְׁקוּלִין הֵן וְל"ד לְפְּסַח וּפִי דְּבַרְיָהֶם דְּגְבִי פְּסַח דְּנִפְקָא לָן שְׁבַת מִבְּמוֹעֵדוֹ לְשׁוֹן בְּמוֹעֵדוֹ מִשְׁמַע טְפִי אֲשַׁבַּת שְׁתִּילִי בְּמוֹעֵד וְלֵא נְפִיק טוּמְאָה מִינֵינִי וּמִשׁו"ה אִיצְטְרִיף קְרָא אַחֲרֵינָא לְטוּמְאָה אֲבָל מִתְּעֲשֵׂה מִשְׁמַע שְׁפִיר תְּרַנּוּי' כּו' גְּרָאָה בְּפִי דְּבַרְיָהֶם וְדַבְרֵינוּ יְהִי לְתִי הִרְאִשׁוֹן).

וּלְפִי"ז עֵיקַר מְנַחַת חֲבִיתִין יִלִּיף מִפְּסַח וְא"כ פִּינּוּ דְאַשְׁמֹעֵינּוּ גְּבִי פְּסַח דְּאַפְשָׁר לְעִשׂוּתָהּ מִע"ש אֵינָה דוּחָה לָא אִיצְטְרִיף לְאַשְׁמֹעֵינּוּ בְּחֲבִיתִין פִּינּוּ דְכָל עֵיקַר דְּחִינִית שְׁבַת בְּחֲבִיתִין יִלְפִינּוּ מִפְּסַח כָּל שְׁאֵינּוּ דוּחָה בְּפְּסַח כ"ש דְּאֵינּוּ דוּחָה בְּחֲבִיתִין אֲבָל אֲבִי וְרָבָא יִלְפִי הֵתָם בְּחֲבִיתִין מְקַרְאִי אַחֲרֵינִי וּבְאַמַּת יל"ד לְכַאֲוָרָה הִיכִי פְּלִיגִי אר"י וּמִיָּהוּ אֲמַרִינּוּ הֵתָם ת"כ דְּרָבָא וְע"ש בְּתו' דְּגַם פְּאַבְיִי תְּנִיא וְצ"ע בְּזָה אֲבָל לְפִי דְּבַרְיָנוּ א"ש דְּמִדְּאִיצְטְרִיף ר"ע לְאַשְׁמֹעֵינּוּ גְּבִי חֲבִיתִין דְּאַפְשָׁר לְעִשׂוּתָן אֵינּוּ דוּחָה אִף דְּאַשְׁמֹעֵינּוּ כְּבָר גְּבִי פְּסַח ע"כ דְּלֵא ס"ל כּו' מְדַרְשָׁא דְּתַעֲשֵׂה דִּילִיף מִפְּסַח דֵּא"כ מְאִי דְּאֵינּוּ דוּחָה בְּפְּסַח פְּשׁוּט דְּאֵינּוּ דוּחָה בְּחֲבִיתִין וְלָמָּה אִיצְטְרִיף לְאַשְׁמֹעֵינּוּ אֲלֵא ע"כ דר"ע סְבָר פְּאַבְיִו וְרָבָא דנ"ל מְדַרְשָׁא אַחֲרֵינָא וְלֵא אִיצְטְרִיף לְמִילָף מִפְּסַח וּמִשׁו"ה אִיצְטְרִיף לִי לְאַשְׁמֹעֵינּוּ גְּבִי חֲבִיתִין זִימְנָא אַחֲרֵינָא אֲבָל ר"י יְסַבֵּר כּו' דְּנִפְקִי מִפְּסַח וּמִשׁו"ה לָא אִיצְטְרִיף לִי לְמִפְּסַק גְּבִי חֲבִיתִין כּו' ע דְּמִמִּילָא נְפִיקָא דְּלֵא עֲדִיפָא מִפְּסַח כּו' וְדו"ק: וְקוּשִׁית הַתּוּס' בְּד"נ ד"ה מְחַצֵּה אֲבָד גְּבִי כה"ג שְׁהַקְרִיב מְחַצֵּה שְׁחֲרִית וּמַת דְּהַמְחַצֵּה הַנְּשָׂאֵר אֲבָד וְהַקְשׁוּ דְּלֵר"א דֵּא"צ לְקַדְּשׁ תַּחֲלִילָה בְּכ"ש הַשְּׁנֵי חֲצָאִין א"כ הַמְחַצֵּה הַנְּשָׂאֵר תַּפְּדָה דכ"ז שְׁלֵא נִתְקַדְּשָׁה בְּכ"ש יֵשׁ לָהּ פְּדִיּוֹן לַעֲנ"ד יֵשׁ לִינִישׁ בְּפְּשׁוּט דְּבַאָמַת ר"א וְר"י אֲזִילִי לְשִׁי דְּבַאָמַת קו' הַתּו' דְּתַפְּדָה הֵינּוּ אִי מוֹתֵר חֲבִיתִי כה"ג יְקַרְבוּ פְּשָׂאֵר מוֹתְרוֹת לְנִדְבָה א"כ

כָּל שֵׁיט לֵה פְּדִיּוֹן צָרִיף לְפָדוּתָהּ כְּדֵי לְהַקְרִיב הַפְּדִיּוֹן אֲבָל ר"א הָא סָבַר לְקַמְּן (דק"ח) דְּמוֹתֵר חֲבִיתֵי כה"ג יִרְקָבוּ א"כ לְמָה נִפְדָּה כִּינּוּן דְּגַם הַפְּדִיּוֹן יִרְקָב וְאֶפְשָׁר עוֹד דְּלֹא אֵלִים לְמִתְפָּס פְּדִיּוֹנוּ כִּינּוּן דְּהִיא קְדוּשָׁה דְּחוּלִי וּמִשׁ"ה א"א בְּפְדִיּוֹן כָּלֵל וּמִשׁו"ה נְמִי ר"י דְּסָבַר בְּדק"ח שֶׁם דְּקָרִיבָה סָבַר בְּאַמַּת לְעִיל (ד"ח) דְּאִינָה קְדוּשָׁה לְחֻצָּאִין וְצָרִיף לְהַקְדִּישָׁה כְּנֹלָה בְּכ"ש וְכִינּוּן דְּנִתְקַדְּשָׁה בְּכ"ש אִין לֵה פְּדִיּוֹן וְדו"ק: סִימָן גַּב בְּמָה שֶׁשָּׂאֵל יֵשׁוּב דְּבָרֵי רִש"י בְּב"ב (ד"ט) גַּבֵּי בְּעִיָּא דְּמִצְוֹרַע בִּימֵי סְפוּרוֹ מִנִּין שֶׁמְטַמָּא אָדָם וּבְעִי לְמִימַר דְּמִדְּמִטַּמָּא בְּגָדִים מְטַמָּא אָדָם וּפְרִיף דִּילְמָא טוּמְאָה בְּחִיבּוּרִים שְׂאֵנִי וְדָחֵי אֵלָא דְּהִיִּסְט נְבִילָה מִנְּלָן דְּמְטַמָּא אָדָם לָאו מִדְּמִטַּמָּא בְּגָדִים וְדָחֵי לֵה נִהְדַּר פְּרִיף מְשַׁרְץ מִנְּלָן דְּמְטַמָּא אָדָם לָאו מִדְּמִטַּמָּא בְּגָדִים כו'.

וּפִירִש"י דְּמְסִיט נְבִילָה אִינוּ מְטַמָּא אֵלָא בְּגָדִים שֶׁהוּא לְבוּשׁ וְהִקְשׁוּ עָלָיו בְּתוֹ דְּבִתוֹ"כ מְרַבִּינּוּ בְּהִדְיָא לְכָל כָּלִים וְלֹא מְמַעֵט אֵלָא אָדָם וּכ"ח וְעוֹד הִקְשׁוּ דָּאִי לֹא מִיְיָרִי אֵלָא בְּבְגָדִים שֶׁהוּא לְבוּשׁ מֵאִי מִיְיָתִי מְשַׁרְץ דְּלֹא שֵׁינָה בְּגָדִים שֶׁהוּא לְבוּשׁ ע"כ דְּחוּ גִי' זֹ דְּטוּמְאָה בְּחִיבּוּרִין שְׂאֵנִי וְגָרְסוּ דִּילְמָא טוּמְאָת בְּגָדִים שְׂאֵנִי וְלֹא יִלְפִינּוּ טוּמְאָת אָדָם אִפִּי מְשַׁרְץ בְּגָדִים וּכ' דְּהָכָא בְּמִצְוֹרַע בִּימֵי סְפוּרוֹ נְמִי לֹא מִיְבַעֲיָא לִי אֵלָא בְּאָדָם וְלֹא בְּשַׁרְץ בְּגָדִים וְהִנֵּה לְעַנ"ד אֲדַרְבָּה שִׁי' הַתוֹ קֶשֶׁה טוּבָא דְּהָא וְדָאִי חִילּוּק רִש"י דְּבְבְּגָדִים שֶׁהוּא לְבוּשׁ שְׂאֵנִי הוּא מְפֹרָשׁ בְּהִדְיָא בְּחֻלִּין (דע"א) גַּבֵּי הַנְּכַנְס לְבֵית הַמְּנוּגָע וְטַבְעוּתֵיּוּ בְּאַצְבָּעוֹ כו' וְע"ש בְּתוֹס' ד"ה לְמֵאִי הִילְכְתָּא דְּכִשְׁהוּן דְּרָף לְבִישָׁה אִפִּי' יְדוּ בְּחוּץ טְמֵאִים בְּכָדִי אֲכִילַת פָּרֶס שֶׁמְטַמָּא בְּגָדִים אֲבָל כְּשֶׁאִינּוּ דְּרָף לְבִישָׁה אִפִּי' שֶׁהָא בְּכַ"פ אִם יְדוּ לְחוּץ טְהוּרִים וְכִינּוּן דִּישׁ חִילּוּק בֵּין דְּרָף לְבִישָׁה אוֹ לֹא א"כ בְּמִצְוֹרַע בִּימֵי סְפוּרוֹ דְּלֹא מְצִינּוּ אֵלָא כִּיבוּס בְּגָדִים שֶׁהוּא לְבוּשׁ מִנִּין לְנוּ טוּמְאָת שְׁאָר בְּגָדִים וְאִין לֹמַר דְּאִיכָּא שׁוּם רִיבּוּיָא בְּמִצְוֹרַע בִּימֵי סְפוּרוֹ לְשַׁרְץ בְּגָדִים דְּהָא בְּאַמַּת אִיכָּא נ"ש אִפִּי' לְאָדָם וְלְמָה צָרִיף רִיבּוּיָא לְבְּגָדִים וְע"כ דְּלִיכָּא שׁוּם יְתוּרָא לְהָכִי וְע"כ דָּאִין ה"נ הָא דְּנִקְט אָדָם ל"ד וּמִיְבַעֲיָא לִי אִפִּי' בְּשַׁרְץ בְּגָדִים וְא"כ ע"כ צָרִיף לְגָרוּס טוּמְאָה בְּחִיבּוּרִין שְׂאֵנִי כִּינּוּן דְּבְאַמַּת לֹא לְמַדְנּוּ אֵלָא בְּחִיבּוּרִין וְא"כ ע"כ נְמִי הָא דְּאִיְיָתִי מְהִיִּסְט נְבִילָה וְשַׁרְץ צ"ל דְּהִיִּינּוּ נְמִי טוּמְאָה בְּחִיבּוּרִין בְּגָדִים שֶׁהוּא לְבוּשׁ וְהִנֵּה מְהָא דְּבְשַׁרְץ לֹא שֵׁינָה בְּגָדִים שֶׁהוּא לְבוּשׁ וְכֵן מְפֹרָשׁ בְּהִדְיָא בְּחֻלִּין שֶׁם בְּהִמָּה דַּא"צ שְׁהִי בְּבִיחָמ"נ לְמֵאִי הִלְכְתָּא לְכָלִים שְׁע"ג וְע"ש בְּתוֹ דְּלֹא שֵׁינָה מְלַבּוּשׁ לְבִהִמָּה וְה"נ גַּבֵּי שַׁרְץ הִנֵּה כְּכָר הִרְגִּישׁ רִש"י וּכ' דְּבְאַמַּת הִנֵּה מְצִי לְמַפְרָף הָכִי וּמָה שֶׁהִקְשׁוּ מְהִיִּסְט נְבִילָה דְּבִתוֹ"כ מְרַבִּינּוּ בְּהִדְיָא אִפִּי' שְׁאָר בְּגָדִים חוּץ מְאָדָם וּכ"ח לְעַנ"ד בְּאַמַּת יֵשׁ לְהוֹכִיחַ דְּש"ס דִּילָן לֹא סָבַר הָכִי ע"כ דַּא"כ מְצִינּוּ קוּלָּא בְּכ"ח מְשַׁרְץ כָּלִים גַּם לְעַנְיָן נוֹשֵׂא נְבִילָה וְא"כ בְּב"ק (דכ"ה) דְּבְעִי לְמִילָף מְפָץ בְּמַת מַק"ו מְפָכִין קְטַנִּים שְׁטֵהוּרִים בְּזָב וּטְמֵאִים בְּמַת מְפָץ שְׁטַמָּא בְּזָב אִינוּ דִּין שְׁטַמָּא בְּמַת וְע"ש בְּתוֹס' דְּדַחִיק לֹמַר פְּכִין קְטַנִּים שִׁיְהִי טְהוּר בְּכָל טוּמְאָת הַזָּב וְאִי בְּנוֹשֵׂא נְבִילָה ג"כ קַל כ"ח מְשַׁרְץ כָּלִים לְמ"ל לְמַנְקֵט פְּכִין קְטַנִּים לְנִקְוֹת סְתָם כ"ח וְלִיעֲבִיד הַק"ו מְנוֹשֵׂא נְבִילָה דְּמְפָץ טְמָא בּוּ וּכ"ח טְהוּר בְּכָל טוּמְאוּתֵיּוּ דְּהָא אִינוּ מְטַמָּא כָּלִים אֵלָא בְּחִיבּוּרִים כְּשֶׁהוּא נוֹשֵׂא הַנְּבִילָה וְאֶמְרִינּוּ דְּכָל כ"ח טְהוּרִין וְע"כ דְּבְאַמַּת ס"ל לְהַש"ס דְּגַם כָּל הַכָּלִים טְהוּרִים וְאִינוּ מְטַמָּא אֵלָא בְּגָדִי לְבוּשׁוֹ וְלִיכָּא ק"ו מְנוֹשֵׂא נְבִילָה עוֹד יֵשׁ לְהוֹכִיחַ כֵּן מְנַדָּה (ד"ה) דִּילִיף מְשַׁכְּבוֹת בְּמַעַל"ע שְׁבַנְדָּה מַק"ו מְכ"ח הַמְּנוֹקֶף צְמִיד פְּתִיל הַנְּצִוּל בְּאוֹהֶל הַמַּת אִינוּ נִצְוּל בְּמַעַל"ע שְׁבַנְדָּה מְשַׁכְּבוֹת שְׂאִין נִצְוּלִים

באזה"מ אינו דין שאין ניצולים במעל"ע שפגדה וע"ש בתו' דאין הקו' לגמרי פדין אוה"מ שקהרי באזה"מ אינו מטמא לטמא אדם ובגדים אלא דהק"ו כמו דכ"ח המןקף צמיד פתיל דקל שניצול באזה"מ הרי הוא במעל"ע כפגדה עצמה כ"ש משפכות ומושבבות דחמירי שיהי' במעל"ע כפגדה עצמה (וצ"ל דלא שינה לומר הכי בב"ק (כ"ה) גבי מפץ במת דפריה דנימא דיו ע"ש וע' תו' פסחים (די"ח) ד"ה דיו ודוק] וא"כ הי' יכול למצוא קולא גם בכל כ"ח דקילא בנושא נבילה והם במעל"ע כפגדה עצמה כ"ש משפכות ומושבבות שיהיו כפגדה עצמה וע"כ דליפא שום קולא בכ"ח לענין נושא נבילה אלא בכל הפלים טהורים ולא מטמא אלא בגדי לבושו ושפיר הוכיח מינה לענין מצורע בימי ספורו דטומאה בחיבורין שאני כפירש"י וגירסתו ודו"ק: שוב ראיתי שהרמב"ם פסק בהרבה מקומות כשי' התו' וכבר נתעורר הרב מל"מ בפ"א מאה"ט דאינו לשי' רש"י אלא שהביא דהרמב"ן דחה ג"כ דברי רש"י ולא זכיתי ליישב פעת הסוגיות שהבאתי לפי שי'.

גם בעיקר מש"כ לענין נכנס לבה"מ דינדיו בחוץ פשאינן רף לבישה טהור מצאתי במל"מ בפ"ז מט"צ דכ"כ הר"ש בפ"ג הגנעים דכן הסברא אלא דבתוספתא איתא דטמאים מיד והוא ז"ל תמה עליו דכבר קי"ל דכלא הוא דכל המטמא בגדים מטמא כל הפלים בחיבורים וכיון דאינן דרף מלבוש אינן טפלים לו וטמאים מיד ע"ש ותמיהני שלא הזכיר דשי' הר"ש כשי' רש"י דמטהר בכל מקום שאר פלים לבד מבגדים שהוא לבוש גם מש"כ בטעם התוספתא לשי' הרמב"ם דכל פלים טמאים ומש"ה פאן הם טמאי מיד לפי שאינן דרף מלבוש ואינן טפלים לו לענ"ד צ"ע בזה כיון דאתי מריבויא דבגדים לא עדיפי מבגדים והא דאמרינן בחולין דבשלא בדרף לבישה טמאים מיד היינו פשונכוסו גם הפלים לבית וטמאין מפח עצמם אבל פשהו טמאים מפח האדם ויליף מריבויא דבגדים ודאי לא עדיפי מבגדים וצ"ע ולענ"ד דהתוספתא הוה מדרבנן כמו סיפא דהתם דתני פלוגתא דר"י ורבנן דמתני' דכ' התו' ה"ל דהנה מדרבנן ע"ש עוד ראיתי בדבריו סעד לפירש"י דלשי' הפו' דכל הפלים טמאים פבגדים א"כ מנ"ל למדרש דשיעור שהי' קאי גם על הבגדים הנכנסים עמו לבית ודווקא בגדים דבטילי גבי' דילמא קאי אם הפלים וכשהם בחוץ דאין עליהם אלא טומאה בחיבורים ואין טמאים עד שישוהו פשיעור אבל בפנים אינו מציל כלל וע"כ כשי' רש"י דלא מצינו אלא טומאת בגדים.

ולענ"ד גם לשי' רש"י יש להקשות דמנ"ל דאיירי פשהבגדים בפנים ויש עליהם טומאת עצמם דילמא לא איירי אלא לענין בגדים שבחוץ נגון היו ידיו לחוץ וטבעותיו באצבעו דאין עליהם אלא תורת טומאת עצמו ומש"ה פשלא שהו טהורים אבל נכנסו הבגדים לבית ויש עליהם תורת טומאת עצמם לא הקיל כלל משום קולא דבטילי גבי' ע"כ נראה כמו דאמרי' בשבועות (י"ז) דהבא אל הבית משמע דרף ביאה ה"נ משמע לענין בגדים דהנה דרף ביאה שפגדה אדם פשהו לבוש ואפ"ה לא טמא הכתוב את הבגדים אלא פשהו פשיעור שהי' וע"כ דאין עליהם טומאת עצמם דהאדם מציל וה"נ לשי' הפו' דכל הפלים טמאים בחיבורים בביה"מ כ"כ דאין ה"נ דילפינן לכל הפלים דאין עליהם טומאה אלא בכשיעור שהי' אבל מה שלמדנו עוד קולא אחרת דהבא אל הבית משמע בדרף ביאה פשהו לבוש ואפ"ה אין עליהם טומאת עצמם אלא טומאת האדם בכשיעור שהי' קולא זו לא מצינו אלא בבגדים ואמרינן דדווקא בגדים דבטילי לגבי' אבל שאר פלים לא שינה קולא זו ודו"ק קשה לי פעת דברי התו' נדה (ל"ב) ד"ה למעוטי אשה מלובן

דַּהֲקִשָּׁה רִיב"ן דִּלְמ"ל לְמַעוּטֵי אִשָּׁה מְלוֹכָן הָא קִי"ל דְּאַרְבָּעָה דְּמִים טְמֵאִין בְּאִשָּׁה וְתוּ
לֹא מִמִּיעוּטָא דְדַמְיָ דְּמִי וְלַעֲנֵד י"ל דְּהֵיאָדָּמְלִי לֹא מִמַּעַט אֲלֵא דִין גְּדוּת אֲבָל לִכְוֹן
לְטוֹמְאָת עֲרַב לֹא הָוֵה מִמַּעַטִּין אִשָּׁה מְאִישׁ כְּמוֹ בְּכ"מ דְּאִשָּׁה בְּכֻלָּל אִישׁ וְאִין לֹא מֵר
דְּטוֹמְאָת עֲרַב בְּלֹא"ה ע"כ אִיכָּא כְּדָאָר"י לְקַמְן (מ"א) דְּמַקְוֹר שְׁהִזִּיעַ כְּשֵׁנִי טִיפֵי מְרַגְלִיּוֹת
טְמֵאָה טוֹמְאָת עֲרַב וְהָא דְּבַעֵי תְּרַתֵּי אִינוּ אֲלֵא מְשׁוּם דְּחֻדָּא אֲמַרִּין דִּילְמָא מְעַלְמָא אֲתִי
אֲבָל אִי יִדְעִין דְּמַמְקוֹר אֲתִי הָוֵה טְמֵאָה בְּכ"ש דְּזוּ"א דְּהֵתֵם אִינוּ אֲלֵא טוֹמְאָת נְגִיעָה מְשׁוּם
דְּמַקְוֹר מְקוֹמוֹ טְמֵאָה אֲבָל מִיעוּטָא דְּקָרָא הֵכָּא הָוֵה דְּאִינוּ דִין טוֹמְאָת קָרִי דְּלְכוּ"ע רוּאָה
הָוֵה לְעֵנִין לְסִתּוֹר בְּזִיבָה ע' לְקַמְן (מ"ב) וְלַעֲנִין שְׁלִיּוֹת מַחְנוּת כְּמַש"כ הֵתוּ (דְּכ"ב) ד"ה
לְמִימְרָא ע"ש וְדו"ק: סִימָן נָג בְּמָה שְׁהַעִיר בְּיָשׁוּב שִׁי ר'ש"י בְּב"ב (קל"ה) אָמַר אֲבִי
הֵכִי קָאָמַר אִיזְהוּ מַתְּנוֹת בְּרִיאָה שְׁהִיא כְּמַתְּנַת שְׂכ"מ דְּלֹא קִנְיָ אֲלֵא לְאֶחָד מ' פֶּל שְׁפָתוֹב בְּה
מְהִיּוֹם וְלְאֶחָד מ' וְפִי ר'ש"י דְּה"ה כְּמַתְּנַת בְּרִיאָה דְּאִינוּ יָכוֹל לְחַזְרוּר בּוּ וְהֵתוּ ד"ה פֶּל הַקְּשׁוּ
עָלֵיו דְּבַב"מ גְּבִי מַתְּנִי דְּדִיִּיק גְּבִי מְצָא מַתְּנוֹת הָא אָמַר תְּנוּ נוֹתְנִין מוֹקִי לָהּ בְּשְׂכ"מ דְּבַר
מִיְהָדָר בִּי וְלִיכָּא לְמִיחַשׁ לְקַנּוּנְיָא וְהָא קַתְּנִי הֵתֵם מַתְּנוֹת וְהִינּוּ מַתְּנוֹת בְּרִיאָה שְׁהִיא
כְּמַתְּנַת שְׂכ"מ שְׁפָתוֹב מְהִיּוֹם וְלְאֶחָד מ' דְּל"ק אֲלֵא לְאֶחָד מ' וְש"מ דְּבַכְה"ג נָמִי יָכוֹל לְחַזְרוּר
בּוּ [וְע' תוּ ב"מ שְׁם ד"ה וְהָא אִידי וְאִידי כו' דִּישׁ לֹא לְר'ש"י שִׁי אֲחֶרֶת שְׁם וְדוּק] וְהִנְרָאָה
לִי בְּפִשׁוּט דְּהִנֵּה לְכַאוּרָה לְפִי שִׁי יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת לְשְׁמוּאֵל לְקַמְן (קנ"א) דְּקַמְ"ל שְׁם דְּכָל
שְׁאֵלוֹ עָמַד חוֹזֵר חוֹזֵר בְּמַתְּנֵתוֹ אֲפִי לֹא עָמַד וְס"ד שְׁם דְּוּנְקָא לְעַצְמוֹ אֲבָל לְאַחַר לֹא
וּמְסִיק אֲפִי לְאַחַר וּמְאִי מְסַפְקָא לִי בְּהָא דְּהָא מַתְּנִי הִיא דְּאִיל"ה תִּיקְשִׁי מַתְּנִי דְּב"מ שְׁם
דְּדִיִּיק הָא אָמַר תְּנוּ נוֹתְנִין וְהוּא דְּיוֹקָא פְּשִׁיעָא כְּדְּפָרִיף שְׁם (י"ח) ר"ז מ"ט לֹא אָמַר
כְּרַבָּה וְתִיקְשִׁי לְמָה ל"ח לְקַנּוּנְיָא וְע"כ דְּבַשְׂכ"מ מְצִי לְמַהָדָר בִּי וּמְאִי קַמְ"ל שְׁמוּאֵל
וּמִיְהוּ אִי לֹא הָאִי ס"ד דְּשְׁמוּאֵל דְּוּנְקָא לְעַצְמוֹ הָוֵה א"ש דְּהָא מַתְּנִי לֹא מוֹכַח אֲלֵא
דְּלַעֲצָמוֹ יָכוֹל לְחַזְרוּר בּוּ וְכִיּוֹן דְּלַעֲצָמוֹ יָכוֹל לְחַזְרוּר בּוּ א"כ תוּ לִיכָּא לְמִיחַשׁ לְקַנּוּנְיָא דְּלָמָּה
צָרִיף לְקַנּוּנְיָא פִּיּוֹן דְּלַעֲצָמוֹ בְּלֹא"ה יָכוֹל לְחַזְרוּר בּוּ וְאִשְׁמַעֲיָן שְׁמוּאֵל דְּאֲפִי לְאַחַר יָכוֹל
לְחַזְרוּר בּוּ אֲבָל לְס"ד דְּר"ש שְׁם דְּשְׁמוּאֵל דְּוּנְקָא לְעַצְמוֹ קָשָׁה טוֹבָא אֲבָל בְּאַמְתָּ לְשִׁי
ר'ש"י וְהֵתוּ גּוֹפִיָּי לְק"מ דְּהָא שִׁי ר'ש"י דְּהָא דְּאֲמַרְאֲבִי עָדִיו בְּחֻתּוּמִּיּוֹ זָכִין לֹא הִינּוּ
אֲפִי בְּשִׁטְרֵי מַתְּנָה וּמו"מ דָּאֵם נִכְתָּב לְאַחַד קוֹדֵם אֶף שְׁבִינְתִּים כְּתָב וּמְסַר לְאַחַר קוֹדֵם
שְׁמֵסֵר לְזָה אֵם מְסַר אַח"כ לְהֵרָאֲשׁוֹן לְזָה שְׁכְּתָב לֹא קוֹדֵם קוֹנָה וְע' רֹא"ש סוֹפ"ק דְּב"מ
גְּבִי מְצָא שׁוֹבֵר דְּשִׁי הָרִי"ף אִינוּ כֵּן אֲבָל ר'ש"י ס"ל דְּאַף בְּזָה אִי עָדִיו בְּחֻתּוּמִּיּוֹ זָכִין לֹא
וּכְבָּר כְּתָבוֹ הֵתוּ בְּב"מ שְׁם דְּלֹאֲבִי דְּעָדִיו בְּחֻתּוּמִּיּוֹ זָכִין לֹא לִיכָּא לְמִיחַשׁ פֶּלֶל לְקַנּוּנְיָא
וּבְרִיָּי דְּהֵתֵם דְּלֹא יַחְזִיר ע"כ אִיירִי בְּבִרְיָה דְּלֹא מְטִי לִידְנִי בְּחִיָּי הָאָב וְלֹא שְׁיִיף עָדִיו
בְּחֻתּוּמִּיּוֹ זָכִין לֹא וְא"כ לִיכָּא לְמִיזְדַּק מַתְּנִי פֶּלֶל דִּיכּוֹל לְחַזְרוּר בּוּ וְשִׁפִּיר אִיזְטְרִיכָא י'
לְשְׁמוּאֵל לְאַשְׁמַעֲיָן וּבְהֵכִי א"ש הָא דְּדַחִיק בְּסוֹגְיָא דְּב"מ (דִּי"ג) לְאֹקִי שְׁמוּאֵל כְּאַבִּי
וְע' בְּזָה בְּתוּ פְּתוּבוֹת (צ"ד) ד"ה כְּתָב כו' וְדוּק וּבְהֵכִי א"ש דְּמַדְאִיזְטְרִיף לְשְׁמוּאֵל
לְאַשְׁמַעֲיָן דִּיכּוֹל לְחַזְרוּר בּוּ וְע"כ דְּלֹא שְׁמַעֲיָן לָהּ מַתְּנִי דְּמְצָא מַתְּנוֹת וְע"כ הָא דְּלֹא
חִיִּישִׁין לְקַנּוּנְיָא מְשׁוּם דְּס"ל כְּאַבִּי דְּעַבְחוּ"ל וְא"כ כ"ש הֵכָּא בְּב"ב דְּאַבִּי גּוֹפָא הוּא
דְּאָמַר אִיזְהוּ מַתְּנַת בְּרִיאָה שְׁהִיא כְּמַתְּנַת שְׂכ"מ כו' וְלִדְיָדְנִי א"צ פֶּלֶל לֹא מֵר דִּיכּוֹל לְחַזְרוּר
בּוּ דְּבִלֹא"ה לִיכָּא לְמִיחַשׁ לְקַנּוּנְיָא דְּעַבְחוּ"ל וְדו"ק: עוֹמֵד אֲנִי כְּעַתָּה בְּתוּ שְׁם (ד"ז) ד"ה
וְהוּא דְּקָרִי לִי ב"כ כו' גְּבִי הָא דְּאָמַר הֵתֵם דְּהָאוֹמֵר ב"כ אֲנִי מוֹכֵר לָךְ אַעֲפִי שְׁאִין בּוּ

אָלאַ לְתֵף הַגִּיעוּ וְהוּא דְקָרִי לִי ב"כ דֶּהֱקָשׁוּ דְנִימָא הַדְּמִים מוֹדִיעִים כּו' וְתִי פְּגוֹן דְּאוֹזִיל גְּבִי וְאִינוּ נוֹתֵן לוֹ אִפִּי דְמִי לְתֵף כּו' וּלְפִי"ז הָא בְּנוֹתֵן לוֹ דְּמִי ב"כ אִינוּ יָכוֹל לוֹמַר לוֹ שְׂמָא בְּעֵלְמָא זְבִינָא לָךְ וְהֵנָּה צ"ל אַע"ג דְּאַנְן קִי"ל פְּרַבְּנָן דְּלִי"ל הַדְּמִים מוֹדִיעִין מ"מ דַּעְתָּם דְּבַכְה"ג גַּם לְרַבְּנָן אֲמַרִּינָן דֶּהֱדְמִים רֵא"י פֶּמּוּ לְקַמְּן בְּר"פ הַמוֹכֵר פִּירוֹת גְּבִי מוֹכֵר שׁוֹר לְחֻבְרֹו וְנִמְצָא נִגְחָן דְּרַבָּא לְרַדְיָא זְבָנִי פְּרִיָּה וְנִחְזִי אִי דְּמִי רַדְיָא לְרַדְיָא וְע"ש בְּתו' פִּינָן דְּרוֹב וְחֻזְקָה סוֹתְרִין אֶהְדְּדִי לְכו"ע יֵשׁ לְהוֹדְעַת דְּמִים לְסִינְעָ לְאַחַד מֵהֶן וְה"נ הָרוֹב וְדֵאִי מְכוֹנְנִי לְב"כ מִמֶּשׁ וְהֵנָּה פְּרַבְּנָא לְרַדְיָא וְדוֹק וּמ"מ מִשְׁמַעוֹת הַפּו' בְּחוּ"מ סְרִי"ח אִינוּ פֶּן וְלֹא הַזְּכִירוּ פְּלָל הֵף מִיְלְתָא דְּאוֹזִיל גְּבִי וּבְאַמַּת תְּמוּזָה לַעֲנַ"ד מְסוּגִיָּא דְּר"פ הַמְּקַבֵּל (דְּק"ד) גְּבִי יָבֵשׁ הַמַּעֲיָן מְנַפֵּה לוֹ מִחֻפְרִירוּ וּפְרִיָּה וְנִימָא לִי שְׂמָא בְּעֵלְמָא זְבִינָא לָךְ מִי לֹא תִנְיָא הָאוֹמֵר לְחֻבְרֹו ב"כ עֶפְרָא אֲנִי מוֹכֵר לָךְ כּו' וְהָא הֵתָם קָאִי בְּהִדְיָא בְּגוֹנָנָא דֶּהֱדְמִים מוֹדִיעִים וְצָרִיף לְנַפּוֹת לוֹ וְאַפ"ה פְּרִיָּה וְנִימָא שְׂמָא בְּעֵלְמָא כּו' וְאִין לוֹמַר דְּבַמֶּשְׁהוּ פְּהֵאִי לֹא שְׂיָיָף הוֹדְעַת דְּמִים דֶּהָא בְּהַמְּפָקִיד (ד"מ) גְּבִי לֹג וּמְחַצְּהָ שְׂמָרִים לְמֵאָה אֲמַר הֵתָם ר"י לְטַעֲמִי דְּלִי"ל מְחִילָה דְּאַמַּר הַדְּמִים מוֹדִיעִים גְּבִי צְמֵד וּבְקָר אֶלְמָא דְּאִין לְחַלֵּק בְּזָה וְאַפִּי בְּמִשְׁהוּ שְׂיָיָף הוֹדְעַת דְּמִים וְאַפ"ה אֲמַרִּינָן בְּפ' הַמְּקַבֵּל שְׁם דִּיכוֹל לוֹמַר שְׂמָא בְּעֵלְמָא זְבִינָא וְצַע"ג: סִימָן נִד לַעֲנִין טְרִיפָה אִינְהָ יוֹלְדַת הֵנָּה אִם פְּכָר נִתְעַבְּרָה הַלִּידָה וְדֵאִי יָכוֹל לְהִיּוֹת אִפִּי פֶשְׁהִיא טְרִיפָה פְּדֹאֲמֵרִי בְּהִדְיָא בְּסו"פ א"ט דְּלָמ"ד טְרִיפָה אִינְהָ יוֹלְדַת פְּלוֹגְתִּינִי דְּר"א וְר"י פֶּשְׁעֵיבְרָה וּלְבַסּוֹף נְטָרְפָה הָרִי חֲזִינָן דֶּהֱלִידָה יָכוֹל לְהִיּוֹת פֶּשְׁהִיא טְרִיפָה וְה"נ אֲמַרִּינָן הֵתָם אֶלְיָבִי דְּבִיעֵי דְּס"ט שְׂיַחְלָא קָמָא מִשְׁהִינָן לִי אִי הַזֵּר טַעֲנָה שְׂרִי אָבֵל בְּהָא דֶּהֱטִילָה הַשְׂיַחְלָא קָמָא אִין רֵא"י פִּינָן דְּכָבֵר נִתְעַבְּרָה יָכוֹלָה לְהוֹלִיד אָבֵל הָעֵיבּוֹר לְבַד אִי הֵנָּה רֵא"י דְּאִינְהָ טְרִיפָה אוֹ דְּבִיעֵי דְּוּוֹקָא תְּרוּנְיָי עֵיבּוֹר וְלִידָה הֵנָּה רֵאִיתִי מִי שְׁהִבִּיא רֵא"י לְזָה מְחֻלִּין (י"א) דְּבִיעֵי רֵאב"י לְמִילָף דְּאַזְלִינָן בְּתֵר רַבָּא מְפָרָה אֲדוּמָה דְּל"ח שְׂמָא הִיא טְרִיפָה וְדִילְמָא הִבִּיאוּ פְּרָה מְעוֹבְרַת אֶלְא ע"כ דֶּהֱעֵיבּוֹר לְחוּד אִינוּ רֵא"י וְלַעֲנַ"ד אִין מְכָאן רֵא"י פְּלָל חֲדָא דְּפְלוֹגְתָא הוּא בְּרִיפ"ב דְּפָרָה אִי פְּרָה מְעוֹבְרַת פֶּשְׁיָרָה וְעוֹד דֵּא"א לוֹמַר פֶּן פְּלָל דֶּהָא הַקָּשׁוּ הַתּו' בְּב"מ (ד"ל) ד"ה אָף כּו' דֶּהִיכִי נִכְשִׁיר פְּרָה מְעוֹבְרַת הָא עָלָה עָלֶיהָ זְכָר פְּסוּלָה וְתִי דְּאִיָּרִי שְׂלֵא יָדַע בְּשַׁעַת עֲלִית הַזְּכָר וְלֹא נִיחָא לִי בְּהָא וּבְעִינָן עוֹבֵד דְּוּמָא דְּעַבֵּד ע"ש וְא"כ אִי לֹא תִתְכַּשֵּׁר אֶלְא בְּמְעוֹבְרַת א"כ ע"כ יְהֵא צָרִיף לַעֲלוֹת הַזְּכָר וּפְסוּלָה לְכו"ע מְשׁוּם עוֹל וְע' בְּר"ש רַפ"ב דְּפָרָה שְׁם דֶּהִבִּיא תוֹסְפְתָא דְּלַדְעַת בְּעֵלִים אִפִּי לְר"י בְּמ"ד שְׁם פְּסוּלָה וְצ"ל דְּפְלוֹגְתִּינִי בְּסִתְמָא דְּבָלָא נִיחָא לִי וְדֵאִי גַּם לְרַבְּנָן פֶּשְׁיָרָה פְּדִמוּכַח סוּגִיָּא דְּב"מ וְע"ש תוֹד"ה אָף וְדוֹק אָבֵל יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מֵהָא דְּפָרִיף הֵתָם וְר"מ הִיכָא אָכִיל בִּישְׂרָא דִּילְמָא בְּמִקּוּם שְׁחִיטָה נִקֵּב הֵנָּה וְכ"ת ה"נ פו"ק מֵאִי אִיכָא לְמִימַר כּו' וְהֵנָּה קִי"ל דְּבְרַבְּנָא וְחֻזְקָה לֹא חֲזִינִי שׁו"מ וְע' תו' זְבָחִים (ס"ט) ד"ה אִי טְרִיפָה כּו' דֶּהִבִּיאוּ הַגִּי בְּחֻלִּין רַמ"א סִימָן לְטְרִיפָה ל"י וְאַף דְּאַנְן גְּרַסִּינָן רַבִּי כ"כ סַעַד לְגִי הַתּו' דְּבַנְדָּה (כ"ד) פְּלִיגִי אֲמוּרָאִי אֶלְיָבִי דְּרַבִּי אִי טְרִיפָה חִי ע"ש וְע"כ דְּל"ג הִכָּא רַבִּי אֶלְא ר"מ כְּגִי הַתּו' וְהֵנָּה אִין לְהַקְשׁוֹת דֵּא"כ מֵאִי פְּרִיף הִיכָא אָכִיל בִּישְׂרָא הָא י"ל דְּאַכֵּל אוֹתָהּ שְׁחִי ל"י דַּע"כ אִינְהָ טְרִיפָה לְר"מ דְּכָבֵר כ' הַתּו' לְדִידָן בִּי"ב חוֹדֶשׁ כַּה"ג גְּבִי פ"א שְׁם דְּזָה אִינְהָ חֻזְקָה מְבוֹרְרַת דְּלֹא נִתְבְּרָרָה מְעוֹלָם דְּלֹאֲחַר הַזְּמַן מְתַבְּרָר שְׂמִקְוֹדָם יב"ח לֹא הִי טְרִי אָבֵל אֶפְשֵׁר שְׁנַטְרָפָה אַח"כ בְּתוֹף הַזְּמַן אָבֵל ע' בְּתוֹס' ע"ג ד"ו) ד"ה אֶלְא כּו' דְּלָמ"ד טְרִיפָה יוֹלְדַת כ"ש שְׁחִי א"כ לְר"מ שְׂאִינְהָ חִי כ"ש

שאינה יולדת והנה אם נאמר דבְּעֵי דְנוּקָא תְּרַתֵּי עֵיבוּר וְלִידָה א"כ בְּשַׁעַת הָעֵיבוּר עֲדִינן אינו נודע לנו שהיא אינה טְרִיפָה אֲלָא עַד שַׁעַת הַלִּידָה וְאַח"כּ כְּשִׁילִידָה שְׁמַכְרַר דְּלֵא הִי טְרִיפָה בְּשַׁעַת הָעֵיבוּר מ"מ כְּבָר אֶפְשָׁר דְּנִטְרָפָה קִוְדָם הַלִּידָה דְּלִידָה לְחִוּדָא וְדַאי אֶפְשָׁר בְּטְרִיפָה פּנ"ל וּא"כ אפ"י מְעַנְבְּרַת הִנֵּה חִזְקָה שְׁלֵא נִתְבְּרָה אֲבָל אֵי עֵיבוּר לְחִוּד א"א בְּטְרִיפָה א"כ הָעֵיבוּר מְבָרַר שְׁאִינָה טְרִיפָה וּא"כ אֶפְשָׁר דְּאֲכִיל מְעַנְבְּרַת וְאַף דְּזֵה גּוּפָה דְּאִינָה חֵי לֹא הִנֵּה אֲלָא רְנָבָא וּר"מ חֲנִינֵשׁ לְמִיעּוּטָא מ"מ בְּתַרֵּי רְנָבָא ל"ח ר"מ ק"ו מְרִנָבָא וְחִזְקָה כ"ש תְּרֵי רְנָבָא דְּרוּב עֲדִיף מִחִזְקָה וְאִיפָא הֲכָא תְּרֵי רְנָבָא רוּב בְּהַמּוּת אֵינן טְרִיפּוֹת וְרוּב טְרִיפּוֹת אֵינן יוֹלְדוֹת וְאַח"כּ אֵית לָהּ חִזְקָה מִפְּחַ רְנָבָא וּבַכּה"ג לֹא חֲנִינֵשׁ ר"מ וּמַאי פְּרִיף הֵיכָא אֲכִיל בִּישְׁרָא וְאֵין לֹוּמַר דְּנִפְרֵשׁ כְּדַבְּרֵי הַתּוֹס' בְּדַכ"ח ד"ה אֲתָא דַּה"ק וּכ"ת ה"נ דְּאֲכִיל ע"י בְּדִיקָה פּו"ק מַאי אִיפָא לְמִימַר ע"ש וְה"נ נִפְרֵשׁ לְפִי דְּרַפְנוּ וּכ"ת ה"נ דְּאֲכִיל מְעַנְבְּרַת פּו"ק מַאי אִיפָא לְמִימַר דְּפָסַח דְּדִינוּ זְכָר בֶּן שָׁנָה א"א בְּמְעַנְבְּרַת וְכֵן יֵשׁ קַדְשִׁים כְּגוֹן עוֹלָה דְּבְּעֵי זְכָר דּו"א דְּכִינּוּ דְּהַמְעַנְבְּרַת הִי לָהּ חִזְקָה א"כ גַּם הַנּוֹלֵד תּוֹ יֵשׁ לָהּ חִזְקָתָה דַּהִי כְּשִׁירָה בְּשַׁעַת שְׁנוּצָרָה דְּהָא בֶּן ח' חֵי לְכוּ"ע שְׂרֵי בְּמַעֲי אֲמוֹ אפ"י הוּא טְרִיפָה וְתוֹ יֵשׁ לָנוּ לְהַעֲמִידוֹ אֲחִזְקָתוֹ שְׁהִי בְּמַעֲי אֲמוֹ כַּמֶּשׁ"כ הַתּוֹס' שְׁם ד"ה לר"מ לְעַנְיָן סָפֵק בְּכוּר דְּמַעֲמִידִין אוֹתוֹ אֲחִזְקָתוֹ שְׁהִי חֲוָלִין בְּמַעֲי אֲמוֹ ע"ש וְאֵי לְהָאֵם גּוּפָה לֹא הִי חִזְקָת כְּשֵׁרוֹת א"ש דַּא"כ כ"ש שְׁהַנּוֹלֵד אֵין לוֹ חִזְקָת כְּשֵׁרוֹת אֲבָל אֵי הָאֵם אֵית לָהּ חִזְקָת כְּשֵׁרוֹת גַּם הַנּוֹלֵד אֵית לֵי וּא"כ גַּם מִפּו"ק לֵק"מ וְע"כ דְּעֵיבוּר לְחִוּד ל"מ וְהֵי חִזְקָה שְׁלֵא נִתְבְּרָה פּנ"ל וּמִיָּהּ מְהָא דְּבְּעֵי לְמִיפְשִׁט הַתָּם מְרוּצְחוֹע"ז דְּדִילְמָא הִנֵּה הַנְּרָצָח אוֹ הַרוּצָח טְרִיפָה אֵין לְהוֹכִיחַ דְּדִילְמָא כְּשִׁהְרוּצָח הִיא אִשָּׁה מְעַנְבְּרַת וְכֵן הַנְּרָצָח דְּהָא הַפְּרִשָׁה כְּוָלָה בְּלִשׁוֹן זְכָר נְאֻמָּה וְכֵן מְרַבִּינן הוֹרֵג קָטָן מַאיֵשׁ כִּי יָפָה כָּל נֶפֶשׁ אָדָם וְאַף דְּלִיתָא בְּעֵיבוּר אֲבָל מְהָד דר"מ וְדַאי מוֹכַח שְׁפִיר וּמ"מ אֶפְשָׁר לְדַחוּת דְּאַף דְּהָעֵיבוּר לְחִוּדֵי מוֹכִיחַ דְּאִינוּ טְרִיפָה מִיְקָרֵי חִזְקָה שְׁלֵא נִתְבְּרָה כִּינּוּ דְּרַגַע הָעֵיבוּר אִינוּ נוֹדַע לָנוּ וְאַח"כּ כְּשִׁהְנוֹכַר הָעוֹבֵר אֶפְשָׁר שְׁכָבַר נְטְרָפָה אַח"כּ וּמ"מ אִינוּ דוּמָה לְסַבְּרַת הַתּוֹס' גְּבִי טְרִיפָה אִינָה חֵי דְּהַתָּם אֵין גּוּף הַבְּיָרוּר אֲלָא מְלֻאָחַר יב"ח אֲלַפְנֵי יב"ח אֲבָל כָּאֵן הַבְּיָרוּר לְשַׁעַתוֹ אֲלָא דַּאֲנָן לֹא יְדַעְנוּ וְצ"ע בְּזֵה: וְע' פְּלַתֵי (סוֹספ"ו) דְּכָתַב לְהַבִּיא רַאִי דְּגוּף הָעֵיבוּר א"א בְּטְרִיפָה דַּאִיל"ה בְּסו"פ א"ט שְׁם דְּדַחִיק לְאַשְׁכּוּחֵי פְּלוּגְתָא דר"א וּר"י גְּבִי וְלֵד טְרִיפָה לְמ"ד טְרִיפָה אִינָה יוֹלְדַת בְּעֵיבְרָה וּלְבַסּוֹף נְטְרָפָה וְאֵי דְּהָעֵיבוּר אֶפְשָׁר בְּטְרִיפָה אֲלָא שַׁא"א לָהּ לְהוֹלִיד א"כ לִימָא דְּאִירֵי בְּאַמַּת שְׁהָאֵם מִתָּה בְּשַׁעַת לִידָה וְאַח"כּ כ' דְּאֶפְשָׁר דְּזֵה הִנֵּה פְּיוּצָא דְּוִפּוֹן שְׁפָסוּל לְהַקְרָבָה וְלָמָּה אר"א יְקָרַב וְתַמְיָהּנִי שְׁלֵא הַזְּפִיר סוּגְיָא מְפּוֹרְשַׁת דְּחוֹלִין (ל"ח) דְּמִתָּה אֲמִי וְנִדְרַר יְלִדְתִּי הִנֵּה יו"ד וְאַפְּי' זֵה פִּירֵשׁ לְמִיתָה וְזֵה פִּירֵשׁ לְחַיִּים פְּסוּל מִשׁוּם יְתוּם ע"ש וּא"כ הֲכָא אֶפְשָׁר דְּהֲכִי קְאָמְרִינן דַּא"א כָּלֵל אִם לֹא תְּמוֹת תִּיְכָף וְדו"ק: סִימָן נֵה בְּמָה שְׁהָאֲרִיף שְׁם עַנְיָן הַלְמוּד גְּדוֹל הִנֵּה שִׁי רַש"י בְּסוֹפ"ק דב"ק דְּמִשְׁמַעוֹת הַמְּסַקְנָא בְּכַרְיִיתָא דְּקִידוּשִׁין דְּאָמַר גְּדוֹל הַלְמוּד שְׁמַבִּיא לִידֵי מַעֲשֵׂה מוֹכַח דְּמַעֲשֵׂה גְּדוֹל דְּמִי נִתְלָה בְּמִי קָטָן נִתְלָה בְּגְדוֹל וְאִתָּהּ מְסִיק בב"ק דְּלִמְגָמַר מַעֲשֵׂה גְּדוֹל וְלִאֲגָמוּרֵי תְּלִמוּד גְּדוֹל וְשִׁי ר"ת שְׁם דְּמְסַקְנָא דְּקִידוּשִׁין מְשַׁמַּע דְּתְּלִמוּד לְעוֹלָם גְּדוֹל אֶפְיָלוּ לְמַגְמַר וְפִי סוּגְיָא דב"ק בְּשִׁי אֲחִרַת ע"ש (מִיָּהּ בְּתוֹ) קִידוּשִׁין מְשַׁמַּע דְּלִפִּי הַמְּסַקְנָא גַּם לְשִׁיטַת ר"ת מַעֲשֵׂה גְּדוֹל וְסוּגְיָא דְּקִידוּשִׁין בְּלִאֲגָמוּרֵי ע"ש וְצ"ע וְהִנֵּה לְכַאוּרָה הַבְּאִתִּי סוּגְיָא מְפּוֹרְשַׁת כְּשִׁיטַת רַש"י מְרִישׁ מְגִילָה ד"ו) מְשַׁפְּחָה וּמְשַׁפְּחָה

להביא משפחות פהונה ולוי' שמבטלין עבודתן ובאין לשמוע מקרא מגילה כו' מפאן סמכו של בית רבי שמבטלין ח"ת לשמוע מקרא מגילה ק"ו מעבודה ומה עבודה חמורה מבטלין ת"ת לא כ"ש ועבודה חמורה מת"ת וקא כתיב ויהי בהיות יהושע ביריחו כו' א"ל אמר בטלתם תמיד של בין הערבים ונענשו בטלתם ת"ת א"ל על איזה מהן באת א"ל עתה באתי כו' ומסיק הא דנחיד הא דרבים דת"ת דנחיד עבודה גדולה ות"ת דרבים ת"ת גדולה והוא ממש פעין פירש"י אבל אחר העיון בדיקדוק הסוגיא מוכח להדיא בהיפוף פשיטת ר"ת דלכאורה קשה טובא דלמה קבעה הש"ס סוגיא זו בכאן דאירי בדיני מגילה ולא הביא הך דעבודה גדולה אלא אגב גררא ולא קבעה בקידושין דאירי בעיקרא דמילתא אי תלמוד גדול או מעשה גדול ומסיק לפי פירש"י דמעשה גדול וליפרוה מהכא דאמרינן עתה באתי אלמא דתלמוד גדול ע"כ נראה דבאמת לפי המסקנא דקידושין תלמוד גדול וליכא למפרוה מינה אהך דעתם באתי דהתם נמי אמר דתלמוד גדול ולהיפוף נמי ליכא למפרוה מינה אהך דסמכו של בית רבי דהא התם מוכח דתלמוד גדול פהך דעתה באתי וליפרוה טפי מברייטא דקידושין מדפריה ממימרא דניהי בהיות יהושע ביריחו די"ל דהא הנה פשיטא לי' דתלמוד גדול ממעשה דנחיד ונהך דסמכו של בית רבי דאמר עבודה חמורה התם הנה עבודה של קרבנות ציבור דהנה עבודה דרבים ובזה הנה ס"ל דעדיף מת"ת דנחיד ול"ק לי' מסוגיא דקידושין דהתם לא אירי אלא ממעשה דנחיד ובזה נדאי ת"ת עדיף אבל הכא במגילה הא אירי בעבודה דרבים ומש"ה עבודה עדיף ופריה מהך מימרא דעתה באתי דהנה נמי עבודה של רבים ואפ"ה ת"ת עדיף ומשני דהתם התלמוד נמי דרבים וא"כ לפי המסקנא תלמוד דרבים עדיף ממעשה דרבים ותלמוד דנחיד עדיף ממעשה דנחיד ולעולם תלמוד גדול עוד יש להוכיח פן ממ"ק (ד"ט) דרמו קראי אהדדי פתיב וכל חפציה לא ישוו בה הא חפצי שמים ישוו בה וכתוב וכל חפצים לא ישוו בה דאפי' חפצי שמים לא ישוו בה ומשני פאן במצוה שאפשר לעשות ע"י אחרים פאן במצוה שא"א לעשות ע"י אחרים וע"כ צ"ל דגם לעגן התורה אירי שגם האחרים אם לא יעשו המצוה ילמודו דאי ל"ה פשיטא שיקיים שניהם המצוה והתורה ולמ"ל קרא אפי' נימא דהמצוה גדולה מ"מ נדאי אם האחרים א"א להו ללמוד טפי עדיף שילמוד הוא כדי לקיים שניהם וע"כ דגם האחרים ולמודו וא"כ גם התורה אפשר לעשות ע"י אחרים כהמצוה ואפ"ה אמרינן האדם יברור לעצמו תורה הרי בהדיא דתלמוד גדול ואפשר לדחוק קצת דווקא לעגן זה תלמוד גדול וצ"ע עומד אני פעת בדברי התוי"ט (פ"ה) דמעשר שני (מ"ב) גבי תקנה דמע"ש שיהא נפדה סמוך לחומה ותנאי היא אימתי שיבנה המקדש יחזור הדבר לכמות שהי' שכ' שהוצרכו לתנאי דשמא לא יהי' אז ב"ד הגדול ולא יהיו יכולין לבטל תקנת ב"ד זה דאמרינן בירושלמי שבגין הבית יהי' קודם מלכות ב"ד וכ"ש קודם תחית המתים ואפשר שלא יהי' ב"ד הגדולי הנה בעיקר דבר זה דבגין קודם למלכות ב"ד מפורש בהדיא במגילה (י"ז) וכיון שנגבית ירושלים פא דוד כו' ע"ש ולתחית המתים יש הוכחה ברורה דהא פתבו התו' בר"פ הספינה דמש"ה אגן לא רמינן ציצית לתכריכי המת אף דאמר בש"ס שהיא שעטא נדאי רמינן להו דהתם קאי אליבא דשמואל דסבר מצות אינן בטילות לע"ל וא"כ הוא גנאי שיעמדו בלא ציצית אבל אגן קיי"ל כר"י דמצות בטילות לע"ל ע"ש וא"כ הא אמרינן בביצה (ד"ה) דאף מתקנת ריב"ז ביצה אסורה מ"ט מהרה יבנה המקדש ויאמרו אשתקד

מי לא אכלנו כו' וכן אמרו במנחות (ס"ח) ובסנפך לענין חדש ואי דהבנן יהי אחר התחנה א"כ קיי"ל דאז יהי מצות בטילות וע"כ שאפשר דהבנן יהי קודם וא"כ אפשר דלא יהי ב"ד הגדול אבל מ"מ קשה טובא שיצרכו לתקן תקנה בשביל אותו הזמן דהא אפי' פל הלכות ששייכי לאחר הבנן פריד הלכתא למשיחא כ"ש שיתקנו עכשיו תקנה בשביל אותו הזמן ובשלמא שיתקנו עכשיו תקנה בשביל גזירה שאח"כ לא קשה מידי פנין דלאח"כ יהי מסור לכל וכדאמרין התם בביצה ע"ש אבל תקנה על אותו הזמן פשוט דלא עדיף מהלכתא למשיחא וביותר קשה סוגיא דיומא (ד"ה) גבי כיצד מלבישן לעתיד לבא ואמר לע"ל לכשיבא משה רבינו עמהם ע"ש ומשמע לכאורה פשוט לשון הסוגיא דס"ל דתחה"מ קודם הבנן ולא הנצרכו לסדר ההלכה עד שיבא משה רבינו קודם ודחוק לומר דבעיא דההלכה לא קאי אלא על אהרן ובניו דבהו פתיב קרא וא"כ גם הבעיא קאי א התחנה דוקא דוקא ומש"ה הוא דפריד פשיבא משה רבינו עמהם.

דע"כ ז"א דהא צריד להבין דהא ההלכה הנה מדין מלואים ומנ"ל שיהי' אז דין מלואים מחדש ובשלמא אם נאמר דקאי הבעיא לאחר הבנן השלישי ב"ב שפיר פשיטא לי' דיהי' דין מלואים כמו דאמרין במנחות מלואים הקריבו בימי חזקאל אבל לאהרן ובניו גופי' לאחר התחנה מנ"ל ועוד דהא כ"כ התוס' דקיי"ל דמצות בטילות לאחר התחנה ולא שייך פלל דין ההלכה וכ"ש דתקשה השתא סוגיא זו ואפשר לומר דכוננת הש"ס לכשיבא משה רבינו אינו אלא להפלה בעלמא כמו עד עמוד הפהן לאורי' ותומי' דפירש"י בכתובות (כ"ד) דהנה הפלה וכוונתו פשיבא משיח וה"נ פוננת הש"ס פאן ועיקר הפירקא דהנה הלכתא למשיחא וכן משמע בתו"י שם (די"ג) ד"ה הלכה כר"י ע"ש אבל מ"מ קשה המשנה דמע"ש דכ"ש שלא היו צריכין לעשות תקנה בשביל אותו הזמן וצע"ג וה' יראנו נפלאותיו: אמר הפתוב ועתה חזק זרובבל וכו' וחזק פל עם הארץ נאום ה' ועשו פי אני אתכם וגו' (חגי ב' ד') שהקב"ה עוזר האדם לאחר ההתחלה וכבר אמר החכם ההתחלה עושה מחצה ואמרו רז"ל סנהדרין (ל"ח) אדם נברא בע"ש פדי שיכנס למצנה מיד שמתוך שיתחיל במצות יעזרהו המקום לגמור פל ימיו במצות: ע"כ ראיתי להתחיל פאן ספרי על יו"ד ולסדר פאן חידושי פל הסימן הראשון וה' ינבני להוציא פולו לאור בקרוב וינחני בדרך אמת.

יורה דעה הלכות שחיטה סימן א ס"א הפל שוחטים אפי' נשים כו' התוספות הביאו דברי הלכות א"י דנשים לא ישחטו לכתחלה והתו' דחו דבריהם מריש פל הפסולים ששחטו דדייק דעבד אין לכתחנה לא כו' ומשני משום דתני טמאים כו' ולא משני משום נשים דתני מעיקרא.

וראיתי שהאחרונים חתרו להעמיד דברי' ולענ"ד יש ליישב בפשוט דודאי הוי ידע גם המקשה דנשים דיעבד דווקא אלא דהוי קשה לי' דהא תני התם ארבע פסולין זרים נשים ועבדים וטמאים ולמ"ל למתני תלתא אטו חזא וכה"ג פריד בריש קידושין גבי האשה ניקנית בג"ד ותני תרתי אטו חזא וכה"ג בכ"ד ומשני דגם טמאים דיעבד דווקא והוי תרתי אטו תרתי טפי לשון דיעבד דזה חשיב לי' רבותא טפי הא דבהני דיעבד דווקא וכה"ג מצינו בכ"ד ודו"ק: בהג"ה וי"א דאין לסמוך על החזקה אלא בדיעבד.

עע"ז סק"ג דהביא דהקשו הראשונים על שי' זו דרוב מצוין א"ש מ"ה דיעבד דווקא דא"כ לוקי מתני' דהפל שוחטין בהכי ולענ"ד י"ל בזה ג"כ בפשוט דהא חזינו באמת לפי המסקנא דאוקי מתני' באוקימתא אחרני לא מצינו שום משנה דאשמעינן הך דינא דרוב מצוין א"ש מ"ה וע' תו' מנחות (דמ"ג) ד"ה תפילין יש להם בדיקה פתבו גבי המוצא תפילין דסמכינן אר"מ אצל תפילין מו"ה וכ"כ הרמב"ם דהביאו הרא"ש פג"ה סי"ט גבי מי שניקר והלה לו דסמכינן דר"מ אצל ניקור מו"ה ולא אשמעינן בשום דוקתא האי דינא וע"כ דזה סברא פשוטה וא"כ י"ל ה"נ דמש"ה לא אוקי מתני' בהכי דס"ל דרוב מאשמ"ה הוא פשיטא וליכא לאוקמי מתני' בהכי פלל ומתניתא דדי"ב דהרי שמצא תרנגולת שחוטת בשוק או שאמר לשלוחו צא שחוט והלה ומצא שחוט חזקתו שחוט י"ל דלא איצטריקא משום רוב מאשמ"ה אלא דרישא קמ"ל אף שמצא בשוק מותרת לאפוקי מר"י ע"ש בתד"ה כי פליגי וסיפא דאמר לשלוחו כ"כ התו' שם דקמ"ל אף שהשליח מצא שחוט א"כ ע"כ השוחט שחט בלא דעת הבעלי אפ"ה שחיטתו פשיטה אבל הך דרו"מ שפיר י"ל דהוא פשיטא אף דרבינא לא ס"ל מ"מ לדידהו הנה מילתא דפשיטא וליכא לאוקמי בהכי וא"ש בפשוטי ומהתוספתא שהביאו שם התוס' מנחו' דלקח מאינו מןמחה צריף בדיקה והינינו שאין אנו יודעין שהיא מןמחה דהא באמת בבדיקת ג' איתא התם דכבר הוחזק למןמחה ואפ"ה לכתחילה לא סמכינן ארנבא א"כ יש ללמוד בפשוט דכ"ש הכא דאיכא חזקת איסור ואולי י"ל דשאני בדיקת חסירות ויתירות דתקיפי ואינו נראה: ומש"כ הרב דלדין דרגילים לטול קבלה לפני חכם א"צ בדיקה פלל דכל המצוין א"ש כבר נטלו קבלה ביאר יותר בד"מ דבכה"ג כו"ע מודו דלא שכיח פלל ע"ש.

ונראה לי דעיקר הטעם אף דגם בהאי רנבא דרוב מצוין א"ש מ"ה כ' הרא"ש בסע"ז בשם ר"ת דהוי מיעוטא דל"ש מ"מ התם אפשר לו להשתמע דגמר ושכח וכההיא דשבת (דק"כ) אבל פאן רגיל הדבר להתברר ויתפס בשקר ולא חציף אינש כו"ה וע' פתובות (כ"ד) גבי מעלין מנשיאות פפים ליוחסין ודוק: ש"ך סק"ה הביא שי' ראב"ן דהא דאמר בש"ס אליבא דרבינא דליתא קמן אסור היינו דווקא במצוין למטרח ולמרדף אפתי' וכ' דהוא דוחק ולענ"ד יש סעד גדול לשי' באוקימתא דרבה ב"ע דאוקי הפל שוחטין אפי' טמא בחולין כו' ובמקדשין לא ישחוט ואם שחט נאמר פרי לי שלא נגעתי שחיטתו פשיטה כו' ואם שחטו ואחרים רואין אותו שחיטתו פשיטה כו' דליתא קמן כו' וכ' התו' אע"ג דעזרה רה"ר והי' לנו לטהר מספק רוב פעמים אינו יכול לזהר מליגע ע"ש ויש תימה שלא הקדימו דבריהם מעיקרא אהא דבעי פרי לי ולפי דבריהם א"ש דצריף דווקא פרי לי פינן דרוב פעמים אינו יכול לזהר אבל בנדה (ד"ה) ד"ה ואם א"א אלא א"כ נגע כו' כ' אהא דברי לי דהכא דברי ל"ד דעזרה רה"ר וספיקה טהור ולכאורה הם פחולקין אדבריהם פאן ואם פאנו להשוותם י"ל בדוחק דכף פנונתם שם דבתחיל' כ' שם אהא דאמר התם נוי שהי' עטוף בטליתו וטומאות וטהרות בצידו ספק נגע טהור ואם אי אפשר אא"כ נגע טמא דא"א ל"ד דא"כ פשיטא וכ' שפן בחוליונהכא דס"ל דעיקר הטעם דבעי פרי היינו משום דרוב פעמים אינו יכול לזהר כמש"כ הכא וא"כ אינו צריף דווקא פרי אלא דאם אמר שהי' זהיר הרבה עד שהי' אפשר יותר דלא נגע סגי אבל כ"ז דוחק גם גוף הסברא קשה והוא חידוש גדול פאן פינן דאיירי בספין ארנבא אבל א"ש בפשיטות עפ"י הא דאמר' בע"ג (דל"ב) דרבי ינאי כי אתא לקמין ספק טומאה ברה"ר הוי אמר

להו דנהרא קמייכו זילו טבילו דלא מטהרינו מספיקא כל היכי דאפשר לאהדורי אנדאי טהרה והכי נמי אמרי' בנדה ר"פ הרואה דשונין להחמיר ע"ש דכל היכי דאפשר לברורי מבררין וא"כ ה"נ צריף לכתחין לשאלו והיינו מש"כ בנדה דברי ל"ד אלא העיקר דקמ"ל דצריף לשאלו פינו דאפשר והו ליטא קמו היינו נמי דאפשר למטרח ולמרדף אפתי' וכינו דהוי אפשר לברר אפי' ע"י טורח הי' צריף לברר ומש"ה בעי אחרים ר"א דלא נבעי למטרח וה"נ נפרש פן בדרבינא ודו"ק: ש"ף (סק"ח) לעגנו שוחט שנמצא שא"י דאם לא נטל קבלה אסרינו למפרע וחונק דל"ד לבהמה שנמצאת עריפה דמוקמינו לה אחזקתה שהי' לה מעיקרא מכח רבא רבא דרוב בהמות פשירין וה"נ רמא"ש מ"ה דשאני הקא דיותר יש לתלות שלא למד מלמד ושכח ע"ש ונראה לי סעד לדבריו מהא דיומא (די"ח) גבי כה"ג שפא שכחת או שפא לא למדת ולכאורה למה הוצרכו לומר פלל לא למדת דבגמרא פריף מי מוקמינו פי ה"ג והוצרף לומר שעשו שלא פדין ע"ש ובשבת (דק"כ) אמרינו למ"ל למימר לא גמר פלל הו"ל למימר גמירנא ושכחנא אלמא דהוא יותר בזיון שלא למד פלל וה"נ למה לנו לאחלושי דעתין דכה"ג בחנם דהא קפדינו התם בכמה דברים שלא יחליש דעתו ע"ש וע"כ משום דבאמת אם א"י אנו תולין יותר דלא למד דשכחה לא שכיחא אלא פי היכי דלא נחלשי לדעתין מקדמינו תחילה שפא שכחת אבל עיקר הדבר אנו תולין בלא למד ודו"ק: ומה שהקשה הט"ז להטריף אף בנטל קבלה מדברי המרדכי פרק מש"מ גבי מלמד דאם נמצא לבסוף שיודע מחזקינו דידע מעיקרא וה"נ נימא איפכא ואין לומר דשאני הקא שאנו יודעין שבתחילה ידע דהא התם נמי בתחילה ע"כ לא ידע כשנולד עכ"ד.

לענ"ד התם מה שלא ידע כשנולד אינה ריעותא פלל פינו דגם כל היודעים אינם יודעים כשנולדים משא"כ פאן ודוק: ומה דמסיק הש"ף לעגנו אם נמצא חשוד דלא אסרינו פלל למפרע לענ"ד מוכח פן בהדיא לקמן (ס"ד ס"ב) גבי שחטה ואח"כ חישב עלי' דאסרינו מספק אותה שחטה משום דהוכיח סופו על תחילתו אבל מעיקרא לא אסרינו פלל ודוק: ס"ג ומי שהחזיק להתעלף ושחט ואמר ברי לי ששחטתי יפה נאמן כו' וכ' הש"ף סקי"ג דברי ל"ד אלא אפי' שתק פינו דיודע הלכות שחטה אי שקה או דרס הי' אומר לנו ע"ש והנה דברי הרב משמע דדוקא ברי אבל דברי הש"ף הן עפ"י הב"י דכ' בטעמא דרבינא בל"ב דאינו מוחזק שלא יתעלף לא ישחוט שלא בפנינו אף דסבר דרמאשמ"ה והוא עצמו ג"כ מומחה דחיישי' דהוא בעצמו אינו מבחין כ"כ על עצמו ושפא נתעלף ושהה וסבר שלא הי' פשיעור ובאמת הי' שיעור שהי' נאמוראי דפליגי עלי' סברי דל"ח להכי נאפשר דאפי' ברגיל להתעלף ל"ח להכי וא"כ הוי כשאר מומחה ושוחט לכתחילה ומותר אח"כ גם בלא ברי לי ע"ש והנה קשה לי דאי טעמא דרבינא משום הו חששא לחוד לאוסרה אפי' בדיעבד משום הו חששא אינו מוכן למה מהלי ברי לי ואי חיישי' לטעה גם ברי לא ליהני ואי ל"ח להכי גם שתיקתו למה לא הוי כברי פינו דמומחה דעלמא סמכינן דאם הי' אוסרה הי' אומר לנו ועוד דגוף הסברא הוא דחוק גם פלוגתא דאמוראי משמע דאינה אלא משום דלעלופי ל"ח.

ע"כ נראה דהנה כששחט מומחה והלף לו דמותר יש שני סברות חדא דכינו דהוא מומחה שחט שפיר אבל משום זה לחודא לא היינו מתירין דהא קי"ל דצריף לבדוק הסימנים וחיישי' דילמא לא נשחטו רובן ואם לא בדיק אסורה ולפי מה שביאר הרשב"א דהטעם

דְּהוּי רַבֵּי דְתַלְוּי בְּמַעֲשֵׂה א"כ י"ל דה"ה דְּרִסָּה וְנַחֲלָה וְכָל הַלְכוֹת שְׁחִיטָה דְּמַה שְּׁצָרִיף
לְדַקְדָּק לְשַׁחֲט בְּהַכְשֵׁר חֲשִׁיב מַעֲשֵׂה אֱלֹא דְלַעֲנֵן הַבְּדִיקָה לֹא הֵנְזַפְרוּ הֵנִי דְדָרְסָה וְנַחֲלָה
דְּלֹא שְׁיִיף בְּדִיקָה ע"ז דְּזֵה רֹאֵה לְפָנָיו וְעַכ"פ לֹא סְמְכִינָן אַהֲרָה סְבַרְתָּ דְרֹב שְׁחִיטוֹת
כְּשִׁירוֹת הֵן וּמ"מ וְדַאי דְרַנְבָּא הֵנִי כַּמֶּש"כ הַתּו' בּוּד"ט וְכֵן מוֹכַח מִדְּבַרֵי הַרְשָׁב"א גְּבִי
שְׁחִיטָה מוֹמֵר דְּעֵיקָר הַטַּעַם שֶׁם לְהַקְלֵל דְּכִינּוֹן דְּהֵם מְנֻמְחִים מִסְתַּמָּא שׁוֹחֲטִין שְׁפִיר וְיִתְבָּאָר
בְּזֵה לְפָנֵינוּ חֵלָא דַּמ"מ אַהֲרָה רַנְבָּא לְחוּד לֹא סְמְכִינָן וְסְמְכִינָן אַהֲרָה דָּאֵם הִי אֹסְרָה הִי
אוֹמֵר לָנוּ כַּמֶּש"כ הַש"ף וּז"ב וְתַמְיָהֵנִי עַל הַגְרַע"א בַּס"ב סַ"ב דְּהַבִּיא דְּבַרֵי הַרְשָׁב"א
גְּבִי מוֹמֵר לְתִיבָאֵבּוֹן בּוּדָק סְפִין וְנוֹתָן לוֹ וּמִןתָּר לְאֶחָד מִשְׁחִיטָתוֹ וְהַקְשָׁה הָא לֹא סְמְכִינָן
אֲרוֹב שְׁחִיטוֹת כְּשִׁירוֹת וּבְעֵי בְּדִיקָת סִימָנִים וְאֵם לֹא בְּדָק אֲסוּר וְתִי דְחֻזָּה עַל כָּל
הַמְּנֻמְחִין שְׁבוּדָקִין סִימָנִים וְגַם הַמוֹמֵר יְבָדוּק בְּתוֹךְ שְׁעוֹר שֶׁהִי וְאֵם יִמְצָא שְׁלֹא שְׁחַט
הָרֹב יִגְמֹר תִּיכְרַף וְכִי הַגְרַע"א דְלִכְאוּרָה לְדִידָן דְּנוֹהֲגִין לְאֲסוּר שֶׁהִי מְשֻׁהוּ לִיכָא תִי זֵה
וְהַדַּר קוֹשְׁנִי לְדוֹקְתָא דִּילְמָא לֹא שְׁחַט הָרֹב וְלִיכָא תִקְנָה וְתִי דְמוֹמֵר וְדַאי לֹא אִיכְפַת לוֹ
לְמַנְהֵג זֵה וְגוֹמֵר שְׁחִיטָתוֹ וְלִיכָא חֲשֵׁשׁ דְּאוּרִינְתָא וּמְשׁוּם חֲשֵׁשׁ שֶׁהִי מְשֻׁהוּ לֹא מִחְמָרִינָן
בְּסַפֵּק וְכִי דַלְפִי"ז בְּיִשְׂרָאֵל דְּוַדַּאי לֹא יִגְמֹר הַשְׁחִיטָה הֵנִי סַפֵּק דְּאוּרִינְתָא וְא"כ אִינוּ מְוַתֵּר
לְדִידָן בְּמִצְאָה גְּדִייו שְׁחוּטִין אֱלֹא בְּרֹאֵה שְׁרֹב הַסִּימָנִים שְׁחוּטִין ע"ש וְהוּא תִימָא דְבַהֲדִיָּא
מְבוֹנָר בַּהַג"ה ס"ב גְּבִי שְׁחַט וְלִיתָא קָמוֹן לְמִיבְדִיקִי דְּוִוּוּקָא לְכַתְחִילָה הִיכָא דְאֶפְשֵׁר צָרִיף
לְבָדוּק הַסִּימָנִים אֲבָל בְּדִיעֵבַד לִיכָא אִיסוּר כָּלָל וְהַאֲמַת דְּהַרְשָׁב"א לֹא הֵנְזַרְף לְזֵה אֱלֹא
בְּמוֹמֵר לְתִיבָאֵבּוֹן דְּעַל עֲדוּתוֹ לֹא סְמְכִינָן אֱלֹא דַּעפ"י הָרֹב מְנֻמְחָה שׁוֹחֲט יָפָה וּמַש"ה קִשִּׁי
לִי מִבְּדִיקָת סִימָנִים דַּל"מ בְּזֵה הָרֹב אֲבָל בְּיִשְׂרָאֵל אִין צָרִיכִין לְזֵה אֱלֹא דָּאֵם הִי אֲסוּרָה
הִי אֹסְרָה לָנוּ וְכַמֶּש"כ הַש"ף וְתַדַּע דְּהָא אִין אָנוּ מַתִּירִין אֱלֹא בְּשׁוּק שְׁאִינוּ עֲשׂוּי לְהַטִּיל
גְּבִילוֹת דְּאָנוּ רֹאִין שְׁמַחֲזִיקָה לְכִשְׁיָרָה וְגַם בַּסִּיח סַ"ג הַקְשָׁה בְּדָרְף זֵה לְשִׁי הַרְמָב"ן
דַּלְר"ה אִפִּי נֶאֱבַד הַסִּפִּין אֲסוּר תִּיכְשִׁי בְּרִינְי דְּמִצְאָה גְּדִייו שְׁחוּטִין לְמָה מְוַתֵּר דְּנִיחֻוֹשׁ
דִּילְמָא מִצְאָה הַסִּפִּין פָּגוּם וְכַוְנָתוֹ ג"כ דְּכִינּוֹן דְּהַהִיתָר בְּרַמַּאשְׁמ"ה דְּמִסְתַּמָּא מְנֻמְחָה יִשְׁחֲט
יָפָה אֲבָל עַל הַפְּגִימָת הַסִּפִּין דְּחֻזִּינָן דְּלֹא סְמְכִינָן עַל הָרֹב שְׁלֹא נִפְגְּמוּ דְּהָא בְּלֹא בְּדָק
אֲסוּר וְא"כ גַּם אָנוּ נִיחֻוֹשׁ דִּילְמָא מִצְאָה פְּגוּמָה וְכ"ז לַק"מ דְּסְמְכִינָן דָּאֵם הִי אֲסוּרָה הִי
מְשֻׁלִּיכָה בְּמָקוֹם גְּבִילוֹת וְכִינּוֹן דְּלֹא מִצְאָה בְּמָקוֹם גְּבִילוֹת וְדַאי כְּשִׁירָה הִיא וְכ"ז בְּרוּר
וּמְפֻל מְקוֹם לְפִי דְּבַרֵי הַרְשָׁב"א גְּבִי מוֹמֵר דְּסְמְכִינָן בְּבְדִיקָת סִימָנִים דְּוַדַּאי יְבָדוּק וְיִגְמֹר
הַסִּימָנִים מוֹכַח ע"כ דְּהָא שְׁאָר הַלְכוֹת שְׁחִיטָה דְּאִין לְהֵם תִּקְנָה ע"כ לֹא חִינְשִׁי לְהוּ כָּלָל
דְּוַדַּאי מְנֻמְחָה אִינוּ מְקַלְקֵל שְׁחִיטָתוֹ בְּכָף דְּאִי לֹא הִכִּי הִכִּי מַתִּירִין שְׁחִיטָת מוֹמֵר דְּהָא
אֵם אֲסְרָה בְּזוֹ בְּשְׁחִיטָה לֹא יֵאמֵר לָנוּ וְע"כ דְּלֹא חִינְשִׁינָן לְהוּ כָּלָל וְצ"ל דְּלֹא חֲשִׁיב הֵנִי
רֹב הַתְּלוּי בְּמַעֲשֵׂה וְאֶפְשֵׁר דְּוִוּוּקָא בְּרֹב סִימָנִי אִינוּ אֱלֹא הָא דְרֹב שְׁחִיטוֹת כְּשִׁירוֹת
כְּרֹב דְּעֵלְמָא וְכִינּוֹן דְּתַלְוּי בְּמַעֲשֵׂה לֹא סְמְכִינָן עַלִּי אֲבָל הֵנִי עַדִּיפִי מְרֹב דְּעֵלְמָא וּמַש"ה
מְהִנִּי אִפִּי בְּתַלְוּי בְּמַעֲשֵׂה וְלִיכָא לְמִיחֲשׁ לְהוּ כָּלָל וְאִין לְהַאֲרִיף: וְהַנְּהָ אֶרְף שְׁבִיִּאֲרָנוּ דְּעֵיקָר
הַהִיתָר לְדִידָן בְּחֲשֵׁשׁ רֹב סִימָנִים אִינוּ אֱלֹא מְשׁוּם דְּאִי הִי אֲסוּרָה הִי אֲסוּרָה לָנוּ מ"מ
יֵשׁ לוֹמֵר דְּזֵה דְּוִוּוּקָא לְפִי דְּמִדִּינָא דָּאוּ אִין אָנוּ חוֹשְׁשִׁין לְזֵה דְּהָא רֹב שְׁחִיטוֹת כְּשִׁירוֹת
הֵן וְכַמֶּש"כ הַתּוֹס' בּוּד"ט וְכ"ש לְעַנְנֵן שְׁאָר חֲשֵׁשׁוֹת דְּהוֹכַחְנוּ מִדְּבַרֵי הַרְשָׁב"א דַּל"ח כָּלָל
אֲבָל אִי הֵנִי חִינְשִׁינָן לְסַפֵּק נְתַקְלָקְלָה מִדִּינָא אֶפְשֵׁר דְּאִין אָנוּ סוּמְכִין עַל הַרְשָׁב"א לְחוּד
דָּאֵם הִי אֲסוּרָה הִי אֲסוּרָה לָנוּ וְאֵע"ג דְּלַעֲנֵן אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ קִי"ל לְקַמֵּן (ס"ט"ז ס"ו)

דאם לא הודיעו המוכר הולך ושוחט ואינו נמנע וכה"ג בכל איסורין התם שאני שהוא
נותנה לנו לפנינו אבל פאן שאינו לפנינו חיישי' וא"כ א"ש טעמא דרבינא בפשיטות
דדווקא לדין סמכינן דאם הי' אסורה הי' אוסרה לנו דקיי"ל דרוב שחיטות פשיטות
ולעלופי ל"ח וליכא אלא חששא דמיעוטה בעלמא מש"ה סמכינן שפיר אהו סברא דהי'
אוסרה לנו אבל רבינא דחייש לעלופי והוי ספק מעליא לא סמך אהו סברא דהי' אוסרה
לנו ומש"ה בעי דווקא ברי לי דהעיד לפנינו דהיא פשיטה וא"ש בפשיטות הא דאין
מוסרין לו אליבא דרבינא לכתחילה כלל פיון דבעי בדיעבד ברי דווקא חיישינן דילמא
אינשתלי וכמש"כ התוס' לענין מומר דאין מוסרין לו לכתחילה על סמך שיבדוק הספין
אח"כ דדילמא ישפח וה"נ פן נאנן דס"ל דלעלופי ל"ח משו"ה לא בעי ברי שלו כלל
וסמכינן דאם הי' אסורה הי' אוסרה לנו פיון דבלא"ה אין פאן אלא חששא בעלמא
ומש"ה שפיר מוסרין לו לכתחילה פיון דא"צ ברי שלו כלל הוי כמנמחה דעלמא וא"כ
פשוט דכיון דכל הפלוגתא על רבינא הוא לפי דלעלופי ל"ח וא"כ ברגיל להתעלף דהוי
ספק גמור א"כ בהו סברא לא חזינו דפליגי עני' ובנדאי בעי ברי דווקא בדיעבד וכיון
שפן אין מוסרין לו לכתחילה וכמש"כ בשם התו' ואפשר שזה שי' הרב אבל י"ל דהנה
באמת הוא דחוק הא דלא נסמך פאן אפי' בספק גמור אהו סברא דהי' אוסרה לנו
דסמכינן עלה בכל איסורין שבתורה ע"כ י"ל דרבינא לא קאי אלא באין אנו יודעין
שהוא מנמחה בפירוש אלא דסמכינן ארנבא וכדפי' ברישא הפל שוחטין מןחזקין אעפ"י
שאין מנמחין וזהו כל רבותא דרישא לדידן' וכיון דבלא"ה איכא מיעוטה דאין מנמחין
וגם אפי' הוא מנמחה יש חשש דשמא נתקלקלה מיהו השחיטה בפעם זה ואף דהוא
מנמחה הי' איזה סיבה שלא הודיע לנו והוי תרי מיעוטה דסמכי אהדדי וחוששין להם
ומש"ה בעי דווקא ברי ואפ"ה לדידן לעלופי להאי מיעוטה דשמא נתקלקלה ל"ח כלל
אפי' לצרף למיעוטה שאין מנמחין ובגנונא דרגיל להתעלף אף דביארנו דבהא לא פליגי
ארבינא וא"כ אינהו נמי סמכי מיעוט דשחיטה מקולקלת גם אצל מנמחה למיעוט דאין
מנמחין ובעי דווקא ברי גם לדידן מ"מ כל זה אינו אלא דאינו נודע לנו שהוא מנמחה
אלא מכח הרוב אבל בידועין שהוא מנמחה דליכא אלא הו' חששא דדלמא נתקלקלה
שחיטה סמכינן לכו"ע אהו סברא דהי' אוסרה לנו כדקיי"ל בכל איסורין שבתורה ולא
בעי ברי וא"כ מוסרין להם גם לכתחילה וצ"ע לדינא: שם מי שייודעין בו שאינו יודע
הלכות שחיטה יכולין ליתן לו לשחוט לכתחילה אם אחר עומד על גביו כו' ויש אוסרים
והנה זה שי' הג"א מהא"ז בשם ר"ב ולמד זה מאוקימתא דרבינא דמוקי וכולן ששחטו
ואר"א שחי' פשיטה באינו מנמחה וליתא קמן ואפ"ה דווקא אם שחט דיעבד מהני אחרים
טע"ג אבל לכתחילה לא והנה התו' בריש מכילתא ד"ה שמא יקלקלו כ' בקו' על רש"י
דחש"ו אסור לכתחילה בעע"ג ידעין מוכולן ול"ל דוכלן קאי אטמא במוקדשין או
אשאין מנמחין דהא לרבא לא קאי וכולן אלא אחש"ו ע"ש עכ"פ למדנו מדבריהם
דאפשר לפרש דיעבד אהדא וא"כ יש לדחות ראית ר"ב דעכ"פ לרבינא י"ל דדיעבד
קאי אחש"ו לחוד אבל אינו מנמחה לכתחילה נמי אבל באמת יש להקשות על מה
שהוכחנו מדברי התו' די"ל דדיעבד משו' חדא דהא באוקימתא דאב"י ורבא בכותי פריף
וכלן ששחטו אהניא כו' אלא אפתי והא אמרת פשיטראל עומד ע"ג אפי' לכתחילה נמי
שחיט ע"ש וש"מ דלא ניתא לי' לשנויי דדיעבד משום חדא דהנינו חש"ו לחוד והנראה

בְּיָשׁוּב הַדְּבָר דְּהוּא מְבוֹאֵר בְּדִבְרֵי הַתּוֹס' לְקַמֵּן (דע"ו) ד"ה צוּר וְקָנָה דַּכ' דַּאֲע"ג דְּבִרְיִשׁ כָּל הַפְּסוּלִין נִיחָא לִי לְהַש"ס דְּנִקְט דִּיעֲבַד בְּכָל הַגֵּי דְתַנִּי הֵתֵם מִשׁוּם טְמֵא הֵינּוּ דְהֵתֵם שְׁיִיף לְמַתְנֵי כָּל הַפְּסוּלִין לְעִבּוּדָה בְּיַחַד אֲבָל גַּבִּי צוּר וְקָנָה לַמ"ל לְמַתְנֵי פְּסוּלִין לְכַתְּחִילָה עִם פְּשִׁירִים וְכ' דְּבִרְיִשׁ פֶּרֶק חֲבִית תַּנִּי דִּיעֲבַד בְּחַמֵּי טְבַרְיָא מִשׁוּם מִי מְעַרְהָ מִשׁוּם דְּאִשְׁמַעֲיָנָן חִידוּשׁ בַּח"ט ע"ש וְה"נ וְדַאי י"ל דְּכוּלָּל כָּל הַגֵּי דְאִיירִי בְּהוּ בְּרִישָׁא בּוֹכוּלָן אַף ע"ג דַּל"ד בְּלַכְתְּחִילָה מִיְהוּ זֶה שְׁיִיף אִי יֵשׁ שׁוּם חִידוּשׁ בְּהָא דְתַנִּי לְהוּ הֵכִי בּוֹכוּלָן אֲבָל אִי אִין שׁוּם חִידוּשׁ אִין לְשִׁנּוּת הַפְּסוּלִין לְכַתְּחִילָה עִם הַפְּשִׁירִין וּלְפִי"ז מִיִּנְשָׁב שְׁפִיר הָא דְהַקְשָׁה הַש"ס גַּבִּי כּוּתִי וְהֶאֱמַרְתָּ לְכַתְּחִילָה נְמִי שְׁחִיטָה דְאִין לֹאמַר דְתַנִּי דִּיעֲבַד מִשׁוּם חַש"ו דְהָא אִין פֶּאן חִידוּשׁ כָּלָל דְזֶה דְכָשֵׁר בְּאַחֲרִים עַע"ג כְּבָר תַּנִּי בְּרִישָׁא.

וְכֵן הָא דְצָרִיף דְּוּנְקָא עַע"ג יְדַעֲיָנָן מִמְצִיעֵתָא דְבְּעֵי דְוּנְקָא כּוּזִית בְּשׂוּר מִיְהוּ מְהָא אִיפָּא לְמִדְחֵי דְוּנְקָא בְּלַכְתְּחִילָה דְאִפְשָׁר לְבַדּוּק וְאִיסוּרָא לֹא הָוִי אֲלָא בְּלֹא אֲכָלוּ דְהוּא רִיעוּתָא אֲבָל בְּלֹא"ה הוּא פְּשׁוּט בַּח"ט דְּאִין נְאֻמָּנוּת לְכוּתִי וְכַדְפָּרִיף בְּפְשִׁיטוּת בְּסו"פ דַּם הַנֶּדֶה וְהָא לִי"ל לְפָנֵי עוֹר לֹא תַתֵּן מְכָשׁוּל ע"ש] וְכִינּוּן דְלִיפָּא שׁוּם חִידוּשׁ אִין לֹא לְשִׁנּוּת בְּיַחַד פְּסוּלִין לְכַתְּחִילָה עִם פְּשִׁירִים וּפְרִיף שְׁפִיר אֲבָל הַתו' כ' שְׁפִיר דְאִפְשָׁר דְקָאִי אֲטָמָא בְּמִקְדָּשִׁין אוֹ אִין מְוַמְחִין דְכִינּוּן דְאִיפָּא חִידוּשׁ בְּתַרְנוּיָא עֲמָא בְּמִקְדָּשִׁין דְבְּעֵי דְוּנְקָא אַחֲרִים ר"א וְכֵן אִין מְוַמְחִין דְכָשֵׁר דְוּנְקָא דִּיעֲבַד וּבַחש"ו דְכָשֵׁר בַּאֲר"א שְׁפִיר י"ל דְלֹא קָאִי דִּיעֲבַד אַחש"ו וְאִפ"ה שְׁפִיר שְׁיִיף לְמִתְנֵי פְּשִׁירִים לְכַתְּחִילָה.

עִם פְּסוּלִין דְכָלָל כָּל הַגֵּי דְתַנִּי בְּרִישָׁא בּוֹפוּלָן וְכִינּוּן דְאִיפָּא חִידוּשׁ בְּכוּלְהוּ שְׁיִיף לְכַלְלִינְהוּ וְא"כ גַּם רְאִיתָ ר"ב לְעַנְיָן אִין מְוַמְחִין א"ש דְהָא"ז לְשִׁי דַּס"ל בַּס"א דְלְדִידָן דְקִי"ל רֹב מֵא"ש מ"ה אִינוּ שׁוּחַט לְכַתְּחִילָה אֲבָל שְׁחַט א"צ בְּדִיקָה כָּלָל וְאִפ"ה א"א לְאֹקְמִי דִּיעֲבַד דְמַתְנֵי בַּכַּה"ג דְאִם שְׁחַט מִשְׁמַע דְצָרִיף בְּדִיקָה כַּמִּש"כ הַט"ז בַּסַּק"ג ע"ש וְאִי כָּשֵׁר בְּדִיעֲבַד א"צ בְּדִיקָה כָּלָל וְא"כ רְבִינָא דְאֹקְמִי מַתְנֵי בְּהֵכִי יְדַעֲיָנָן כְּבָר דְאִסוּר בְּדִיעֲבַד מֵאִם שְׁחַט שְׁחִיטָתוֹ כְּשִׁיבָה דַּע"כ מִשְׁמַעוֹת הַמְּשַׁנָּה דְצָרִיף בְּדִיקָה וְאִי כָּשֵׁר דִּיעֲבַד א"צ בְּדִיקָה וְכַשִּׁיטָתָהּ הַא"ז דְלְדִידָן דִּיעֲבַד כָּשֵׁר אִם שְׁחַט א"צ בְּדִיקָה כָּלָל וְכִינּוּן דְכָבֵר יְדַעֲיָנָן דְאִסוּר אִפִּי דִּיעֲבַד א"כ הָא דְתַנִּי סִיפָא וְכוּלָן מִשׁוּם א"מ לִיפָּא חִידוּשׁ כָּלָל דְהָא דְצָרִיף דְוּנְקָא אַר"א כְּבָר יְדַעֲיָנָן מוֹאֵם שְׁחַט כְּנִי"ל לְהָא דְכָשֵׁר בַּאֲר"א וְדַאי הָוִי פְּשִׁי כְּדַאֲמַר לְקַמֵּן (י"ב) אִי דְלֹא יְדַע דְלֹא גְמִיר פְּשִׁי דְכָשֵׁר בַּאֲר"א ע"ש וְא"כ לֹא הָוִי חִידוּשׁ כָּלָל בּוֹכוּלָן דְתַנִּי סִיפָא וְא"כ אִין לֹא לְשִׁנּוּת פְּסוּלִין לְכַתְּחִילָה עִם הַפְּשִׁירִין וְכַנ"ל וְע"כ דְהָוִי דִּיעֲבַד דְוּנְקָא אֲכוּלְהוּ גַם בַּא"מ וְהֵינּוּ חִידוּשָׁא דְסִיפָא ג"כ וְרִאֲזִיתוּ מְוַכְרַח'.

וּבְזֶה א"ש דְלְכַאֲוָרָה לְפִי דְקָדוּק ר"ב זֶה תִּיקְשִׁי דְהָא ה"נ יֵשׁ לְדַקְדָּק בְּאִידָף לִישְׁנָא דְרְבִינָא דְהַפֵּל מְוַחְזָקִין כּו' אַעפ"י שְׁאִין מְוַמְחִין וּמְסִיק דְוּכוּלָן קָאִי אֲשָׁאֲנָן מְוַחְזָקִין וְלִיתָא קָמָן דְנִשְׁאָלִי וְא"כ ה"נ גְּדַקְדָּק דְאִפִּי אַר"א דִּיעֲבַד דְוּנְקָא וְזֶה לֹא מְסַתְבֵּר כָּלָל דְמִשְׁמַע שְׁלַפְנֵינוּ שְׁחִיטָה שְׁפִיר אַעפ"י שְׁאִינוּ מְוַחְזָקִין וְעוֹד דְמַעֲקָרָא בְּמֵאִי יַתְחַזֵּק וְדוּחַק לֹאמַר בְּבַהֲמָה טְמֵאָה דְוּנְקָא אוֹ לְהַשְׁלִיף לְכָלְבִים אֲבָל לְפִי דְבְּרִינוּ א"ש דְוּנְקָא אִין מְוַמְחִיָּה דִּיקְדָּק ר"ב מִשׁוּם דְאִי ל"ה פְּשִׁיטָא לְמָה תַּנִּי כָּלָל וְכַדְבִּיאָרְנוּ אֲבָל לְהָא לִישְׁנָא בְּשָׂאִין מְוַחְזָקִין שְׁפִיר הָוִי רְבוּתָא הָא דְכָשֵׁר בַּאֲר"א דְאִפְשָׁר דְהוּ"א דְאַחֲרִים אִין יְכוּלִים לְהַבְחִין הִיטִיב בְּעִלְפוֹ וְאַף דְאִפִּי בַּחש"ו כָּשֵׁר הוּ"א דְקָאִי דְוּנְקָא בְּמְוַחְזָקִין כְּמוֹ רִישָׁא דְהַפֵּל

שוחטין וא"כ פיון דהוי רבותא דכשר שפיר י"ל דאפילו לכתחילה ודיעבד נקט משום
אידיך וניחא לי' לכלול פל הגי דאירי בהו ברישא בכולן וכמש"כ התוס' (דט"ו) שבהאנו
נאין פאן דיקדוק פלל ודו"ק נאין להקשות לפ"ד בשיטת ר"ב דהאי נכולן קמ"ל דדיעבד
דווקא וזה הוי רבותא א"כ הא דפריה לקמן (די"ב) אר"נ דאמר אם ראוהו מתחילה ועד
סוף מותר לאכול משחיטתו ואם לאו אסור ופריה אי דינע דלא גמיר פשי' ולישני הא
קמ"ל דאפי' ראוהו דווקא דיעבד דבלא"ה קשה דלישני פדשני התם אדשמואל דאמר
פל טבח שא"י הלכות שחיטה אסור לאכול משחיטתו דקמ"ל אפי' שחט קמן תרי ותלתא
זימנא ושחיט שפיר מהו דתימא מדהא שחיט שפיר הא נמי שחיט שפיר וע"כ צ"ל דהתם
קשיא לי' הא דאמר מתחילה ועד סוף דמשמע דזה הוי חידוש דצריה מתוע"ס וזה הוי
קשיא לי' פשי' ומשני דאין ה"נ דהוי רבותא דהוי ס"ד דבשחט חד סימן קמן שפיר מדהא
שחיט שפיר אידיך נמי שחיט שפיר קמ"ל ע"ש והוא מוכרח ומינשב הכל ובמ"א הארכנו
ליישוב דברי ר"ב עפ"י דקדוק דבריו שכ' מדאמר אי אשאין מןחין בבודקין אותו סגי
ולא אמר לכתחילה נמי שחיט ע"ש דמשמע דדיקדק מקו' הש"ס ולא ממסקנא וכאן אין
מקום להאריה וראיתי בחי' הגרע"א שכ' די"ל דזה דווקא בלא ידע דגמיר לרבינא דלי"ל
רמאשמ"ה דאיכא למיחש דילמא אתי למסמך עלי' אבל בינע דל"ג לדידן י"ל דשוחט
לכתחילה דלא אתי למסמך עלי' נאין זה מוכרח דכמו דלרבינא דלי"ל רמאשמ"ה חיישינן
דילמא אתי למיטעי בהא ה"נ לדידן בינע דלא גמיר יש לחוש דילמא אתי למיטעי בדר"נ
דכשיראו דשחיט חד סימן שפיר יסברו מדהא שחיט שפיר הא נמי שחט שפיר נאין
קיי"ל דבעי אר"א מתוע"ס ומיהו לפי מש"כ לעיל בפ"ה סק"ה לחזק שיטת הריב"ן דגם
לרבינא לא מיתסר דווקא באפשר למרדף אבתרי' י"ל דדווקא בכה"ג חיישינן דאתי
למיטעי דלא מיתסר דדיעבד ומש"ה דווקא אסור לכתחילה אבל בפסול גמור ל"ח וצ"ע
ועה"ג א"פ"ק סוסט"ו שכ' בהדא אהיהא דלעיל דאוקמה בהדא בינע דלא גמיר דמשמע
דווקא דיעבד ודו"ק: ש"ה סקי"ז כ' דהולכין אחר רוב המצוים אפי' רוב השוק והעיר
להיפוך ואם מצויין שוין הולכין אחר רוב השוק אפי' רוב העיר להיפוך ואם שוין בשוק
הולכין אחר רוב העיר וכ' שפן משמעות פל הפו' והנה בעניויתי ראיתי שצריה לבאר פל
דבריו הנה מש"כ דאם המצוין הוא להיפוך מרוב השוק והעיר הולכין אחר רוב המצוין
נראה דהיינו טעמא פיון דאנו רואין שפאן מצוים רוב עובדי פוכבים פדומה אין לנו לילך
פלל אחר רוב העיר והשוק דזה הוי פיושבת בין ההרים דמסקינן בב"ב (כ"ג) דלא
אזלינן בתר רובא דעלמא והיינו דאנו יודעין דלא שכיחי התם אינשי דעלמא וכן פל
פיוצא בזה וכדאמרינן התם בסוגיא גבי זיקי דאשתכחו בי קופאי אף דרוב עובדי דרכים
עובדי פוכבים רובא דשפוכאי ישראל ולא אזלינן אלא בתר רובא דשפוכאי פיון דאנו
יודעין דע"כ מהם נפל וכן גבי בשר מבושל תנו בפ"ב דמכשירין דהלה אחר רוב אוכלי
בשר אף שרוב העיר להיפוך וכ"כ התוס' סופ"ק דיבמות גבי עו"ג שקידש בזה"ז חוששין
לקידושו חיישינן שפא מעשרת השבטים ומסיק בדוקתא דקביעי ופי' דאפי' אזיל איהו
לגבה דאמרינן מרובא פריש בדוקתי' אינהו הוי רובא ע"ש והיינו נמי טעמא דלא אזלינן
שם בתר רובא דעלמא משום דאנו יודעין דבדוקתי' אינהו שכיחי טפי מרובא דעלמא
וכ"ז הוי פיושבת בין ההרים וז"ב ומש"כ דהולכין אחר רוב השוק אפי' נגד רוב העיר
ע"כ ג"כ דאנו יודעין דלא שכיחי רוב העיר התם פגון שכוונה בפ"ע וזה שכ' לעינין בסי'

קכ"ט סי"א היינו דין שכוונה בפ"ע ע"ש וכ"כ התו' בב"מ (כ"ד) ד"ה בטמון ולא בעי לאוקמה במקום שאין הרבים מצוים שם מדמפליג בין רוב העיר עו"ג או ישראל משמע שמצא במקום שרוב העיר מצוים שם דאי מצא במקום שאין רבים מצוים לא הו"ל למנקט רוב העיר אלא אם רוב עו"ג או ישראל שכיחי במקום שמצא שם ע"ש היטיב ודוק אבל זה שכ' דאם המצוין שוין הולכין אחר רוב השוק ואם שוין בשוק הולכין אחר רוב העיר אם נפרש דאנו יודעין שהו שוין צ"ע דלקאורה כמו באנו יודעין רובו אין הולכין אחר רוב העיר והשוק אפי' הוא להקפד ה"ל ביודעין שהו שוין והכי תניא בהדיא בתוספתא פ"ד דקמאי רבו במדינה ולא רבו בעיר במדינה מותר בעיר אסור ע"ש והיינו כשאנו יודעין דבעיר שוין אין הולכין אחר רוב המדינה פינן דאנו רואין דכאן הו שוין וה"נ כשאנו יודעין דכאן מצוין שוין מה לנו לרוב השוק וה"נ כשאנו יודעין בשוק פינן דכני העיר לא שכיחי הכא מה לנו לרוב העיר ע"כ נראה דצריף לפרש ששוין היינו דאינו נודע לנו מאי הוי רובן ע"כ תלינו בסתמא בטר רוב השוק וכן כשאנו יודעין רוב השוק אזלינו בסתמא דרוב העיר מסתמא הוי רוב השוק וצ"ע לדינא והרב ש"ף קיצר בזה במקום שצריף אלינו לבאר וה' יאיר עיני: סקי"ט כ' דבנגבוב הולכין אחר רוב נגבי אפי' רוב העיר להיפוף והוא מבואר כבר בדברינו בסקי"ז דבכה"ג אין הולכין אחר רוב העיר וכמו ברובא דשפוכאי ישראל וכן גבי פשר מבושל דהולכין אחר רוב אוכלי פשר אף שרוב העיר להיפוף וכן הוא בהדיא בסק"ט סי"א ע"ש ולענין רוב השוק אם הוא להיפוף מרוב גנבי הנה אם הגנבים שכיחים בשוק פשוט דזה הוי ממש פרוב העיר דכאן אין אנו דנין אלא על הגנבים ולא איכפת לנו ברוב שאר אינשי אבל אם הגנבים אינם שכיחים שם א"כ רוב השוק סותר רוב גנבי צ"ע לקאורה וראיתי בפלתי שכ' ללמוד זה מהא דאזלינו בטר רוב המקום שנמצא שם אף דרוב העיר להיפוף ואינו מוכן לי פלל דהתם פינן דאנו רואין שפאן אין שכיחים רוב העיר בנדאי אינו סותר לנו פלל רוב העיר וכן ברוב השוק כבר ביארנו דהיינו דלא שכיחי התם בני העיר אבל פאן פינן דנגבוב ע"כ אית לן למיזלבטר רוב הגנבים ואם אין הגנבים שכיחים בשוק הוי תרי רובא דסתרי ואין לומר דרוב השוק מברר דהוא ממיעוט הגנבים דמאי חזית דאזלת בטר רוב השוק נזול איפקא דרוב הגנבים מברר דהוא ממיעוט השוק ופשוט דהוי תרי רובא דסתרי אהדדי ונראה דיש לדון בזה לקיים שניהם דהא כ' הש"מ בב"מ (כ"ז) דמש"ה מהני סימנים במציאה ול"ח דילמא מכרה לאחר דאוקמה אחזקה ע"ש וא"כ פאן דמקום הגניבה יש לדון פה משום רוב ומקום המציאה יש לדון להיפוף ג"כ מפח רוב וכיון דקיי"ל דרוב וחזקה רובא עדיף וא"כ פשוט דכדי לקיים שני הרוב י"ל דאפקינו לה מחזקה ואמרי' דלקחו רוב הגנבים ומסרום לרוב השוק ושני הרוב קיימים.

וא"כ לדון בזה לדינא הנה יש להסתפק אצל מי נעשה השחיטה אי אצל הראשון או השני ובנדאי נוקמה בחזקת חי ונעשה אצל השני ועוד יש חזקה שאינה זבוחה וזה הוי חזקה בהחלט דשחטה העובד פוכבים דשחיטתו נבילה בין אם הוא ראשון או שני וא"כ כשהראשון רוב עובדי פוכבים הוי תרי חזקה דסתרי והוי ספק נבילה וכשהשני רוב עובדי פוכבים שני החזקות מעידין דנעשה אצל העו"ג שהוא השני והוי נבילה ודאית ויש להקל גם לענין אותו ואת בנו לשחוט בנה אחרי' אף שיודע שנשחטה בו ביום וצריף ישוב לדינא וסנה כ"ז בדליכא רוב טבחי ישראל אבל ברוב טבחי ישראל פשוט דשרי

אף ברוב גנבי עובדי פוכבים) פמו דמסיק בפּרק א"מ דשְׁרִי אף ברוב עובדי ע"ג פּינו דרוב.

טפחי ישראל וְהָא נְמִי אף ברוב גנבי עו"ג ומש"כ הרא"ש שם דבנגנבו בעי רוב גנבי ישראל קאי ע"כ לפי ס"ד דהתם דאייירי ברוב ישראל ממש וְהַטְפָּחִים לֹא הוּוּ רֹב מִיִּשְׂרָאֵל וְא"כ אי הוי רוב גנבי עובדי פוכבים לא אַזְלִינוּ בְּתֵר רֹב הָעִיר כְּנ"ל ומש"ה בעי רוב גנבי ישראל אַבְל ברוב ע"י לא איכפפת לן כָּלֵל דְּהָא שְׁרִי אף בְּשֵׁר הַנְּמָצָא בְּיַד עובדי פוכבים וְהָא דְכָתַב הָרַא"ש לְפִי הַס"ד אף דמסקנא לא קאי הכי הַתָּם וְאוּמִי בְּרֹב עֲבוּדַת פּוֹכְבִּים וְרֹב ט"י משום דמ"מ דין זֶה אָמַת בְּכַה"ג דְּרֹב יִשְׂרָאֵל וְהַל"ח בַּפ"ק דְּחֻלּוּן ס"ז הֵבִין דְּבָרֵי הָרַא"ש לְפִי הַמְּסַקְנָא וְתַמָּה עֲלִיו דְּלַמ"ל רֹב גְּנָבֵי יִשְׂרָאֵל וְלִפִּי עַנ"ד נְרָאָה כַּמֶּש"כ.

ומש"כ שם הרב ליישב סברת הרא"ש דבעי אפי' ברש"י ג"כ רוב גנבי ישראל דאי ל"ה פּינו דהי' בְּיַד עובד פוכבים לא סמכינן אֲשַׁחֲיטָה דְּאִינָה סִימָן לְהַתִּיר ע"ש וְלֹא הִבְנִיתִי כָּלֵל דְּהָא ג"כ בְּמִצִּיאָה בְּרֹב עובדי פוכבים תְּלִינוּ דְּהִי' בְּיַד עובד פוכבים אֲלֵא דְשְׁרִי מִשׁוּם דְּהָעֹבֵד פּוֹכְבִּים נְמִי גְּבִי טַפְחֵי אֲזִיל וְאִין הִתִּירַת כָּלֵל מִשׁוּם סִימָן הַשְּׁחִיטָה דְּאִדְרָבָה בְּלֹא רֹב ט"י אָסוּר וְלֹא סְמַכִּינוּ עַל סִימָן הַשְּׁחִיטָה אֲלֵא מִשׁוּם דְּרַבָּא אֲזִילִי גְּבִי טַפְחֵי וּבְעוּף דְּדָרָךְ לְשַׁחֲטֵי בְּעֶצְמוֹ הִבִּיא הַש"ךְ סְקו"ח דְּאָסוּר ע"ש אֲלֵא מַה שְׂיֵשׁ לְדוֹן בְּזָה דְּאֲפִשֵׁר דְּגַב מִירְתָּה לִילָךְ לְגַבִּי טַפְחֵי וְכַה"ג אֲמַרִּינוּ בַּר"פ ג"כ פְּלֵ דְמִזְיִיף לֹא לְגַבִּי סְפָרָא אֲזִיל ע"ש וְצ"ע וְהִנֵּה לְעַנ"ד הִתִּירַת זֶה דְּרֹב עובדי פוכבים וְרֹב טַפְחֵי יִשְׂרָאֵל דְּוֹקָא לְדִידְהוּ דְּלֹא הִיוּ מוֹכְרִין נְבִילוֹת לְעוֹבְדֵי פּוֹכְבִּים אֲלֵא אִם הִיוּ מְכָרִיזִין וְא"כ ה"ג א"כ אף אִם נִתְקַלְקְלָה בְּהִמָּה בְּשַׁחֲיטָה אֲצֵל עובד פוכבים הִיוּ מְכָרִיזִין דְּלֹא לְזַבּוּנֵי מִינֵי' וּמִש"ה שְׁרִי אֲבָל לְדִידוֹן דְּאִין מְכָרִיזִין כָּלֵל וּבְשֵׁר הַנְּמָצָא בְּיַד עובד פוכבים אָסוּר כְּמַבְנוֹאָר לְקַמָּן (ס"ג ש"ךְ סק"י) ע"ש וְאִף דְּהָתָם הָוּה מִשׁוּם חֲשֵׁשׁ טְרִיפָה וּמְתַקְנַת חֲקָמִים מ"מ כָּאֵן לְעַנְיָן הַשְּׁחִיטָה יֵשׁ לְחֹוֶשׁ מְדִינָא שְׁמָא נִתְקַלְקְלָה שְׁחִיטָתָהּ וְכ"כ דְּלֹא סְמַכִּינוּ אַרְמָא"ש מ"ה כ"ז אִינוּ לְמַעֲשֵׂה בְּזַמְנֵינוּ אֲלֵא הִכִּי דְּנִמְצָא בְּמָקוֹם מְוַחֲזָק לְהִתִּיר דָּאִם הִי' מְקוֹלְקֵלַת הִי' אִוְסְרָה לְנוּ אֲבָל בְּלֹא"ה לֹא וְא"כ כָּאֵן בְּמָקוֹם שְׂאִין מְכָרִיזִין אִין בְּיַד הָעוֹבֵד פּוֹכְבִּים בְּחֻזְקַת הִתִּיר וְדו"ק: ש"ךְ (סכ"ה) הָעֵלָה בְּשֵׁם הָאֲחֻרּוֹנִים דְּלַכְתַּחֲזִינָה אִינוּ שׁוֹחֲטֵי קֶטֶן אִפִּי אַר"א דְּוֹקָא שְׁמוֹחֲזָק לְנוּ שְׂיִודַע לְאִמָּן יָדִיו לְשַׁחֲטֵי וְיִודַע הַלְכוֹת שְׁחִיטָה ע"ש א"כ אִיכָא תְּרֵי גִּוּוֹנֵי דְּאָסוּר לְכַתְּחִי' וְכָשֵׁר דִּיעֲבַד בְּאִינוּ מְוַחֲזָק שְׂיִודַע לְאִמָּן יָדִיו אוֹ אִינוּ מְוַחֲזָק שְׂיִודַע הַלְכוֹת שְׁחִיטָה וְיֵשׁ לִיִּשְׁבַּב בְּזָה שִׁי' רַש"י גְּבִי הָא דְּדִיִּיק רָבָא שְׁמָא קְלַקְלוּ לֹא קַתְּנֵי אֲלֵא שְׁמָא קְלַקְלוּ זֹאת אוֹמְרַת אִין מוֹסְרִין לְהֵם חֻלּוּן לְכַתְּחִי' וּפִירַש"י אִפִּי, אַר"א וְהִקְשׁוּ עֲלִיו הַתּו' רִישׁ מְכִילְתִּין ד"ה שְׁמָא יְקַלְקְלוּ דְּהָא יָדְעִינוּ מְסִיפָא וְכוּלָן שְׂשַׁחְטוּ דְּמִשְׁמַע דִּיעֲבַד דְּוֹקָא ע"ש וּלְפִי"ז י"ל דְּאִיִּצְטְרִיף מְשַׁנָּה יְתוּרָא לְאִידָךְ גִּוּוֹנָא וִי"ל דְּחַד מִיְנֵיהוּ הָוֵי מְסַתְּבַר טְפִי לְאִיסוּרָא וּמַחַד מִתְּנִי' לֹא הָוּה מוֹקְמִינוּ לִי' אֲלֵא בְּחֻזָּא וְאִצְטְרִיף יְתוּרָא לְאִשְׁמְעִינוּ אִידָךְ וְאִף דְּרָבָא נִקְטַתָּא ז"א אִין מוֹסְרִין כּו' י"ל מִשׁוּם דְּלֹא מְסִימוּ מִתְּנִי' אִיזוּ מִיעוּטָא קָאִי אַהֲאֵי וְאִיזָה אִאִידָךְ וְהִיִּינוּ דְּאָמַר סְתָמָא ז"א מִיְהוּ בְּחַד גִּוּוֹנָא וְכִיּוֹן דְּאִיכָא נְמִי דִּיעֲבַד דְּסִיפָא אֲתַמְעַט כּוּלְהוּ גִּוּוֹנֵי וְלִק"מ וְא"כ הָא דְּנִקְטוּ הַפּו' בְּפִשִׁי לְאָסוּר אִפִּי לְהַשְׁלִיךְ לְכַלְבִּים וְהוּא מְפִי' ר"ת לִיִּשְׁבַב הָךְ דְּרָבָא לְפִי"ז אִין לוֹ הִכְרַח וְצ"ע: ט"ז (סכ"ט"ו) הִבִּיא דַּעַת הַטּוֹר דְּקֶטֶן מְוַחֲזָה וְאִמָּן בְּיַד

פֿשר בְּדִיעֵבֶד אפֿי בְּלֹא אר"א וְהַקְשָׁה דְּהָא אֵין גְּאָמְנוֹת לְקִטְן בְּדִאוּרְיָן וְכַמוֹ שְׁקִי"ל לְעֵנָן טְבִילַת פְּלִים וְתִי דְכָאן אֵינָה מִתּוֹרַת גְּאָמְנוֹת אֲלֵא כִּינּוּן דְּהוּא מְוַמְחָה מִסְתַּמָּא שְׁחִיט שְׁפִיר ע"ש וְהִנֵּה סְבָרָא זֹו צְרִיכָה רֵא"י וְרֵא"י בְּפִלְתֵי שִׁכ' רֵא"י דְּהָא שְׁרִינּוּ אפֿי בְּגַמְצָא בְּשׂוּק אָף שְׁאֵין פֿאַן מַעִיד לְפִנְיֵנוּ שְׁהִיא פְּשִׁירָה וְע"כ מִשׁוּם דְּרוּב מְוַמְחִין שׁוֹחֲטִין שְׁפִיר עִי"ש וְכ"כ דְּהֵתֵם הִתְרַם מִפֿתַּח דְּגַמְצָא בְּמָקוֹם מְוַחֲזָק לְהִתְרַם וְאֵי הִי אֲסוּרָה הִי אֲסוּרָה לְנוּ וְכִינּוּן דְּרוּב מְצוּיִן אֲשֵׁמ"ה הֵם הַמַּעֲיָדִים עֲלֵי דְכְּשִׁירָה הִיא וְא"כ פֿאַן גְּבִי קִטְן הִדְר לֹא שְׁיָיֵךְ זֶה דְּאֵין סוּמְכִין עַל עֲדוּתוֹ אֲבָל יֵשׁ לְלַמּוּד לְכֹאוּרָה מְמוּמָר לְתִיאָבוֹן דְּבוּדָק סְפִין וְנוֹתֵן לוֹ וְאֵי הֵוִי חִינְשִׁינּוּ לְקוּלְקוּל שְׁחִיטָה לֹא הֵוִי מְהַנִּי מִיָּדֵי עֲדוּת מוּמָר וְע"כ דְּרוּב מְוַמְחִין אֵין מְקַלְקֵלִין וְה"נ לְעֵנָן קִטְן וְכָבֵר הִבְאֵנוּ דְּבָרֵי הַרְשָׁב"א לְעֵנָן בְּדִיקַת סִימָנִים אָף דְּקִי"ל דְּצָרִיף לְבִדּוּק וְלֹא סְמְכִינּוּ דְּאֵינוּ מְקַלְקֵל ע"ש.

וְלְעֵנָן קִטְן י"ל בְּזֶה בְּלֹא"ה פִּינּוּ דְּבִדִּיקַת סִימָנִים מְדַרְבְּנָן כַּמִּש"כ הִתּוּ בְּד"ט דְּרוּב שְׁחִיטוֹת פְּשִׁירוֹת א"כ הִדְר הֵוִי דְּרַבְּנָן דְּקִי"ל דְּנֶאֱמָר גַּם קִטְן בְּדָבָר שְׁבִידוֹ כְּדֹאִיתָא בְּרִישׁ פְּסָחִים גְּבִי בְּדִיקַת חֲמִץ דְּהִימְנוּהוּ רַבְּנּוּ בְּדַרְבְּנּוּ וּמ"מ אֵין זֶה הִכְרַח לְדִין הַטּוֹר דְּהָא י"ל דְּדוּקָא מוּמָר לְתִיאָבוֹן דְּבִמִּידֵי דְּלִי"ל טִירְחָא סְמְכִינּוּ עֲלֵי דְלֹא שְׁבִיק הִתִּירָא וְאָכִיל אִיסוּרָא וְהֵוִי כַּעַד גְּמוּר עכ"פ דְּלַכְתַּחֲזִילָה מִכִּפּוּיִן לְשַׁחֲט בְּהַכְּשֵׁר וְהִדְר סְמְכִינּוּ פִּינּוּ דְּהוּא מְוַמְחָה מִסְתַּמָּא לֹא יְקַלְקֵל פְּשִׁירוּצָה לְשַׁחֲט יָפָה אֲבָל קִטְן י"ל דְּכֹהֲתִירָא דְּמִי לִי וְאֵינוּ מְקַפִּיד פְּלָל לְשַׁחֲט יָפָה וְאֲפֻשֵׁר דְּאֵינוּ פְּלָל בְּרוּב מְוַמְחִין אֵין מְקַלְקֵלִין וְנִרְאָה לִי סַעַד גְּדוּל לְדִין הַטּוֹר מְסוּגְלֵי דְּסוּפָה (מ"ב) דְּקִטְן הַיּוֹדֵעַ הַלְכוֹת שְׁחִיטָה אוֹכְלִין מְשַׁחֲטוֹתוֹ וְאֵר"ה וְהוּא שְׁגָדוּל עוֹמֵד ע"ג וּפִי' פֿל הַפּו' דְּאֵיירִי לְכַתְּחֵי' ע"ש וְהִנֵּה ר"ה דְּאֵיצְטְרִיף לְאֲשַׁמְעִינּוּ דְּבַעֵי גְּדוּל ע"ג אָף דְּכָבֵר תַּנּוּ בְּמַתְנֵי דְּחוּלִין דְּדוּקָא אֵר"א צ"ל דְּאֵתִי לְאֲשַׁמְעִינּוּ דְּאֵפִי יוֹדֵעַ הַלְכוֹת שְׁחִיטָה צְרִיף גְּדוּל ע"ג אֲבָל עֲדִינּוּ יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת דְּמֵאֵי קמ"ל פְּשִׁיטָא דְּאֵין גְּאָמְנוֹת לְקִטְן וְכַדְפְּרִיף בְּרִישׁ פְּסָחִים אֲטוּ אֲמִירָה דְּהֵנִי מְשַׁשָּׂא אֵית בְּהוּ וְכַדְתַּנּוּ בְּסוּפ"ב דְּכַתְּנוּבוֹת (כ"ח)(כ"ח) דְּאֵפִי עַל תַּחוּם שְׁבֵת אֵינוּ גְּאָמְרֵן אֲלֵא לְהַעֲיִד בְּגוּדְלוֹ מֵה שְׁרָאָה בְּקוּטְנוֹ וְכֵן פְּשׁוּט בְּכ"ד נֶאֱמַתְנֵי דְּרִישׁ חוּלִין י"ל בְּדוּחַק דְּקמ"ל דְּאֵפִי' אֵר"א דִּיעֵבֶד דְּוּקָא אֲבָל אֵהָד דְּר"ה דְּע"כ קמ"ל דְּבַעֵי דְּוּקָא אֵר"א קְשָׁה פְּנ"ל וְע"כ צ"ל דְּכָאן א"צ עֲדוּת אֲלֵא דְּחֻזְקָה אֲכַל מְוַמְחָה פִּינּוּ דְּהוּא מְוַמְחָה מִסְתַּמָּא אֵינוּ מְקַלְקֵל וְשְׁפִיר סְמְכִינּוּ אֲקִטְן וּמִש"ה אֵיצְטְרִיף לְאֲשַׁמְעִינּוּ דְּבַעֵי דְּוּקָא אֵר"א וְכִינּוּן דְּשִׁי הַפּו' בְּפִי' סוּגְיָא דְּסוּפָה דְּקֵאֵי אֲלַכְתַּחֲסִי א"כ פִּינּוּ דְּר"ה אֵיצְטְרִיף לְאֲשַׁמְעִינּוּ אֵפִי' אֲלַכְתַּחֲזִילָה דְּאֵין סוּמְכִין עֲלֵיו מִפֿתַּח רוּב דְּהוּ"א לְהַכְּשִׁירוֹ אֵפִי' לְכַתְּחִילָה א"כ אֵין לְנוּ לְפּוֹסְלוֹ מִדְּר"ה אֲלֵא לְכַתְּחֵי' דְּוּקָא וְכֵהָיָא דְּרֵמֵאשֵׁמ"ה דְּלֹא סְמְכִינּוּ עֲלֵי' בְּלַכְתַּחֲזִילָה אֲבָל בְּדִיעֵבֶד שְׁפִיר אֵית לָן לְמִימֵר דְּסְמְכִינּוּ אֲרוּבָא לְהַכְּשִׁי' וְכ"ש לְשִׁי הַטּוֹר דְּהַב"י מְדַקְדָּק מְדַבְּרֵי דְּאֵפִי' בְּחֻזָּא אוּ מְוַמְחָה אוּ יוֹדֵעַ לְשַׁחוּט מְהַנִּי וְאֵיירִי בְּהוּ סוּגְלֵי דְּסוּפָה י"ל דְּבִדִּיעֵבֶד מִיְהוּ מְהַנִּי מְוַמְחָה וּמוּחֲזָק אַעפ"י שְׁאֵין אֵר"א וְהַשְׁתָּא אֲשַׁמְעִי' שְׁפִיר מַתְנֵי דְּרִישׁ חוּלִין דְּעכ"פ בְּאֵינוּ דְּוֹעַ לְנוּ לְמוּמְחָה וּמוּחֲזָק אֲסוּר בְּדִיעֵבֶד בְּאֵין אֵר"א וְלֹא סְמְכִינּוּ אֲשַׁחֲטֵתָן דְּבַחֲשׁוֹ לֹא אֲמִרִינּוּ רוּב מְצוּיִן א"ש מ"ה וְאֵין לְהַקְשׁוֹת לְפִי"ז דְּכָל הַחֲזִילוּק בֵּין גְּדוּל לְקִטְן דְּבִקְטָן לֹא אֲמִרִינּוּ בְּסְתַמָּא רוּב מְצוּיִן כו' א"כ לְרַבִּינָא דְּגַם בְּגְדוּל לֹא אֲמִרִי' רוּב מֵאשֵׁמ"ה מֵאֵי נ"מ בֵּין גְּדוּל לְקִטְן דְּלֵק"מ דְּהָא פְּלִיגֵי בְּדַרְבִּינָא תְּרִי לִשְׁנֵי וְעכ"פ לְתַרְנוּן' בְּחֻזָּא מִינְיָהוּ מְהַנִּי בְּגְדוּל בְּסְתַמָּא אוּ מְוַמְחָה אַעפ"י שְׁאֵינוּ מְוַחֲזָק אוּ מְוַחֲזָק אַעפ"י שְׁאֵינוּ מְוַמְחָה

ובקטן בתריוי' ל"מ בסתמא ובעי דנוקא נודע למוחזק ומנומקה ובהכי א"ש טפי הא דקאמר בתרנוייהו לישנא אעפ"י בלישנא קמא אעפ"י שאינו מוחזק ובלישנא בתרא אעפ"י שאינו מנומקה וי"ל משום דבלא"ה פשיטא והשתא א"צ לנה אלא משום דאי ל"ה מאי בין קטן לגדול וגם זה סעד לדעת הטור לדינא ודו"ק ס"ז השומע ואינו מדבר אם הוא מנומקה שוחט אפי' לכתחין' כו' עש"ך סק"ל האריה הא דנקט פאן אם הוא מנומקה ובס"ו גבי מדבר ואינו שומע לא נקט אם הוא מנומקה ולענ"ד יש לפרש עפ"י מש"כ הב"י באה"ע סק"כ דמסתבר דאף דשומע ואינו מדבר צריה בדיקה לגיטין אכל מדבר ואינו שומע א"צ בדיקה דכיון דמדבר חזינו שהוא פקח ע"ש וה"נ אפשר לפרש אם הוא מנומקה היינו שאנו יודעין שהוא בר דעת דהא ודאי אף לשחיטה צריה בדיקה דהא אף למקח וממכר צריה בדיקה ואם לא בדיקהוהו שחיטתו אסורה אפי' דייעבד ואם הוא בר דעת אפשר דא"צ בדיקה אם הוא מנומקה בהלכות שחיטה והוי כשאר כ"א לכל שי' אכל בט"ו דמדבר ואינו שומע פיון דהוא מדבר א"צ בדיקה אם הוא ב"ד כמש"כ הב"י שם א וכן נראה מדלא הזכיר כלל שבדקין אותו כמו שהזכירו בגיטין ומו"מ ע"ש ומ"מ צ"ע דבחו"מ סרל"ה לא פתב פן ע"ש שם אם אחר מברך ובהג"א נסתפק אם יכולין להוציא רב אלא פיון דא"י לברך ע"ש וספיקו אפי' מברך האחר על שחיטת עצמו ג"כ ע"ש ונראה טעמו דאע"ג דקיי"ל בסנפה ל"ח דשומע פעונה מ"מ אינו בנדאי כאומר ממש דהא אמרי' התם גופא דמצנה לענות וע"ש בתו' ובנדאי לא עדיף עכ"פ מהרהר בלבו ולא הוציא בשפתיו וקיי"ל דצריה להוציא בשפתיו ועיקר הדבר משמעות הש"ס בכ"ד דהוי מתורת שליחות אלא דבדבר שבגופו לא שייך שליחות וכל הגשמה תהלה יה פתיב ע"כ בעי שמיעה מיהו ועל הדיבור יוצא בשליחות וכן משמע בכ"ד ומש"ס נסתפקו בהג"א פיון דהוא מתורת שליחות קיי"ל כל היכי דאיהו לא מצוי עביד לא מצוי למשוני שליח וכי היכי דאמרי' בב"ק (ק"י) גבי זמן וחולה לענין עבודה פיון דאיהו לא מצוי עביד לא משוני שליח ע"ש וה"נ אלא פיון דא"י לדבר א"י לעשות שליח על הדיבור ול"ד להא דקיי"ל סופר מברך ובור יוצא דבור לא מיקרי לא מצוי עביד דבידו ללמוד ולברך אכל אלא הוי א לדבר ובנדאי לא מצוי עביד מיקרי ושפיר יש להסתפק אי גם בשליחות זה שייך הו דינא דלא מצוי עביד לא מצוי למשוני שליח ודוק ובמ"א הארכנו בזה: שכ' לחלק הא דגבי תרומה משמע במתני' דלא יכול לברך אחר ומ"ש ברפת שחיטה ד יכול לברך אחר משום דבשחיטה דאין מצנה לשחוט הברכה הוא שבת להקב"ה על עיקר הצווי אכל בתרומה דמצנה בהפרשה וצריה להפריש אפי' אינו רוצה לאכול הנה הברכה על גוף ההפרשה וע' חז"ל רע"א שכ' דלא מצינו פן שיהי' חייב להפריש אף שאינו רוצה לאכול ואחי החו"ב מו"ה אברהם יעקב נ"י הוסיף להקשות מדברי רש"י גיטין (מ"ז) ד"ה מדאורייתא כו' דמעשר כו' ונלאו מצנה דרמיא עלי' אלא א"כ אוכלן או מוכרן דמשתרשי לי' כו' והוא בהדיא לכאורה דלא פדברי הט"ז ולענ"ד דכוננת הט"ז על סוגיא דנדה (ד"ו) דאיתי מתני' דנולד לה ספק טומאה דמשגלגלה תעשה בטורה וסבר חולי הטבולין לחלה כחלה דמי וע"ש רש"י דאסור מדאורי' משום משמרת תרומותי כו' ע"ש א"כ אף שבאמת עיקר מצנת תרומה לא רמי' עליו מ"מ פיון דהקפידה תורה שלא לאבדה ולשומרה שתבא לידי הפרשה א"כ ההפרשה מצנה היא ול"ד לשחיטה שהיא רשות וע' תו' שבת (כ"ו) ד"ה אין מדליקין בטבל טמא פירש"י כ"ש טהור ול"נ דלא הנה כ"ש

דמהיכי תיתי כו' ולפי"ז נראה דשפיר כ' רש"י כ"ש משום דאפי' פילוי בעלמא בלא הנאה אסור כ"ש ליהנות בהנאה של פילוי ונראה מדבריהם דס"ל דהא דחולין הטבולין לחלה פחלה דמי הוא מדרבנן בעלמא והתם קאי אקרא ומשו"ה כ' מהיכי תיתי ומ"מ דברי הט"ז נכונים דהא גם על מצוה דרבנן מברכין.

עו"ל דהא נדאי איכא בתרומה מצות נתינה פמבואר בחולין (קל"ד) תרומה נמי נתינה פתיב בה ע"ש בכ"ד וכמו לעגנן ביעור חמץ מברכין משעת הבדקה שהוא הכשר להבעור ה"נ ההפרשה הנה שש הכשר מצוה למצות נתינה הגה"ה ובזה ישבתי קושיות הפ"ד לשיטת הפו' דאין מבטלין איסור לכתחילה הוא מדרבנן דתיקשי מסוגיא דיומא (פ"ג) גבי מסנן דמאכילין אותו הקל הקל ופליגי תנאי בטבל ותרומה איזה חמו' ואמרין היכי דאפשר בחולין כו"ע ל"פ פי פליגי היכי דלא אפשר כו' וא"כ הא לעולם יכול לתרום ולתמן הטבל ואחר כך יבטלנה ברוב דלא נעבד אלא איסור דרבנן ולמה נאכילו איסור דאורייתא והנה בפשוטו הי' אפשר לפרש דכוננת הש"ס לא אפשר היינו שאין הבעלים של הטבל פאן וא"א להפריש ויש לכונן גם זה בדברי הט"ז אמנם עיקר שי' דגבי שחיטה קאי המצוה על ההפרשה ול"ד לשאר ברפת המצות צ"ע לענ"ד דאי יש לחלק.

בין ברכה זו לשאר ברפת במצות תיקשי סוגיא דריש פסחים גבי פלוגתא דעל ביעור דפריה למ"ד לבער דווקא מהא דבשחיטה מברך על השחיטה ואי איתא לא פריה מידי דשאני התם דאין הברכה על שחיטה זו גופה נדאו שייהו לשון על השחיטה ודחוק לומר דהיינו דמשני לא סגי דלא שחיט ונפרש דה"ק דא"כ אין הברכה על השחיטה זו גופה אלא על הציוי וכמש"כ הט"ז דאין לפרש פן גבי מילה התם דפריה ג"כ מינה מעיקרא ומשני נמי לא סגי דלא איהו מהיל ע"ש ע"כ סברא זו שייברך אחר על שחי' אלא אף שאינו שוחט לעצמו מהו טעמא צ"ע לענ"ד סי"א אם הטילו קהל חרם שלא ישחוט אלא טבח ידוע ושחט אחר י"א דשחיטתו אסורה.

וכ' הטעם דהוי פחשוד לאותו דבר ומשמעות דבריהם דל"ד לחשוד אשאר איסורים דקיי"ל דאינו חשוד על השחיטה משום דבכאן בהשחיטה גופה עושה האיסור ובשעה שעושה האיסור גופא אין לו נאמנות כלל וקשה לי, דהא בנגבובו גדייו ומצאן שחוטין כ' הפו' דאף דחשוד על הגניבה אינו חשוד על השחיטה והא אמרי' בב"ק דס"ח דמפני מה חייב גנב שטבח דו"ה מפני ששנה בחטא ע"ש וא"כ התם נמי השחיטה עצמה היא איסור ואפ"ה נאמן על השחיטה וע' ס"ב ש"ך סק"ח דהקשה מזה על הרמב"ם דחשוד על שאר להפריש תרום' בלא בעלי' ומאי דתני דאיכא תרומה לא מה שיפרישו עכשיו אלא שיש פאן תרומה אחרת אלא דמלשון רש"י לא מוכח פן ע"ש מיהו גם לפי"ז יש לדחוק דא"א לערב פגון שניפרי' הפירו' וצריכים להיות בעין דוקא אבל הוא דחוק אבל נרא' דבתרומה פיון דאיכא מצות נתינ' א"כ פשטבטל' לא עדיף ממכלה אותה דעכ"פ מבטל מצות נתינה וא"כ בזה כו"ע מודו דאסור לבטל מדאורייתא ואפ"י לכהן בעצמו אפשר ג"כ דאסור מדאורייתא לבעלה כמו שאסור להפסידה משום משמרת תרומותי כמש"כ התוס' פסחים (די"ג) ע"ש וה"ל הבטיול מבטלה מדין תרומה ודו"ק: על הרמב"ם דחשוד על שאר דברים חשוד על השחיטה והביא הרבה תי' ולא יתיישבו פולן על דין זה ואם נאמר שפכאן נמי אינו אלא פמומר לתאבון על השחיטה י"ל כתי' אביו של הש"ך על

הַרְמַב"ם דְּהֵיִא דְּנַגְבוּ י"ל דְּתַלְיִנּוּ שְׁנָתָן לְאַחַר לְשַׁחוּט אֶבֶל לְפִי"ז פֶּשֶׁר פָּאן ג"כ בְּבוּדֶק סְפִין וְנוֹתָן לֹו פְּדִין מוּמָר לְתִיאָבוֹן וְלֹא מִשְׁמַע פֶּן מִסְתִּימַת הַפּוֹ וְצ"ע וּמ"מ כְּשִׁשְׁחַט לְפָנֵי עֵדִים כְּשֶׁר וְדַאי לְפִי טַעַם זֶה וְעַש"ךְ סַע"ב הַשּׁוֹחֵט לְפָנֵי עֵדִים וְאַח"כּ אָמַר לֹא שְׁחַטְתִּי אֲנִי עַש"ךְ סַקל"ט דְּדוֹקָא כְּשִׁעוּמָד בְּדִיבּוּרוֹ שְׁלֹא שְׁחַט כָּלֵל אֶבֶל בְּלֹא ה' מְתַרְצִינּוּ דִּיבּוּרוֹ דְּלֹא שְׁחַט כַּהוֹנֵן קֹאמֵר וּמִשְׁמַע דְּאַנּוּ בְּעִצְמוֹ מְתַרְצִין דְּבָרֵיו אֶבֶל מְדַבְּרֵי הַט"ז מְבֹנָאֵר דְּדוֹקָא כְּשִׁהוּא עִצְמוֹ מְתַרְץ דְּבָרֵיו ע"ש וּכ"כ בְּזֶה הַפ"מ וְנִרְאֶה לַעֲנִיד רַאִי בְּרוּרָה וּמְפֹרְשֵׁת דְּהַתוֹ סְבָרֵי כְּשִׁי הַט"ז דְּבִשְׁבוּעוֹת (דַּמ"א) ד"ה כָּל הָאוֹמֵר לֹא לְוִיתִי כְּאוֹמֵר לֹא פְּרַעְתִּי הִקְשׁוּ בְּהֵיִא דְּכַתְּבוֹת אָמַר לָנוּ אֲבָא לֹא לְוִיתִי כָּל הָאוֹמֵר לֹא לְוִיתִי כְּאוֹמֵר לֹא פְּרַעְתִּי וְנִתְרַץ דְּבָרֵיו כִּי הֵיִא דְּכָרִיתוֹת דְּמְפָרְשִׁינּוּ לֹא נְטַמְאֵתִי לֹא עֲמַדְתִּי בְּטוֹמְאֵתִי אֲלֵא טְבַלְתִּי ה"נ נִתְרַץ לֹא עֲמַדְתִּי בְּהַלְוֵאתִי אֲלֵא פְּרַעְתִּי וְתִי דְּדוֹקָא כְּשִׁהוּא עִצְמוֹ מְתַרְץ דְּבָרֵיו אֶבֶל אֲנִי לֹא טְעַנְיִנּוּ לִיתְמָא מִקְלָתָא דַּל"ש ע"ש הָרִי בְּהִדְיָא דְּלֹא מְתַרְצִינּוּ דִּיבּוּרוֹ אֲלֵא כְּשִׁהוּא עִצְמוֹ מְתַרְץ פֶּן אֲפִי לִיתוּמִים דְּקִי"ל דְּטוֹעֵנִין לִיתוּמִים כ"ש בְּעִלְמָא וְדוֹחַק לְחַלְק בֵּין תִּי דְּלֹא עֲמַדְתִּי בְּטוֹמְאֵתִי לְתִי דְּשְׁלֵא שְׁחַטְתִּי כַּהוֹנֵן דְּהַכָּא דְּכָל שְׁלֹא שְׁחַט כַּהוֹנֵן מִקְרִי שְׁפִיר מְמִילָא לֹא שְׁחַטְתִּי וְע' לְשׁוֹן הַתוֹ רִישׁ הָאִשָּׁה רַבָּה (דַּפ"ח) ד"ה וְמָה אִם יִרְצָה לֹוֹמֵר מִזִּיד הֵיִתִּי וְדו"ק: סַע"ד שׁוֹחֵט שְׁהַעִיד עָלָיו ע"א שְׁלֹא שְׁחַט כַּהוֹנֵן כּוֹ וְהַעֲד עִצְמוֹ מוֹתֵר לְאַכּוֹל מְפָאן וְלִהְבָּא כּוֹ וְהַפ"ח הַשִּׁיג דְּלְדְּבָרֵי הָעֵד נַעֲשֶׂה חֲשׂוֹד וְא"נ עַל הַשְּׁחִיטָה וְע' חו"מ (סַע"ה ס"ח) דְּטוֹעֵן גְּזוּלְתִּי יָכוֹל לְהַשְׁבִּיעוֹ הֵסֵת אֶף דְּלִפִּי טְעַנְתּוֹ בְּעִצְמוֹ הוּא חֲשׂוֹד וּפְסוּל לְשְׁבוּעָה וּבִיאָרְתִּי שֵׁם דְּעִיקָר הַטַּעַם דְּחֲשׂוֹד אִינוּ פְּסוּל אֲלֵא מִסְפֵּק דְּהוֹרַע חֲזַקְתּוֹ וּבְנֵדַאי אִם הִרְהַר תְּשׁוּבָה בְּלָבוֹ כְּבָר הַחוֹזֵר לְכַשְׁרוֹתוֹ אֲלֵא דְּהוֹרַע חֲזַקְתּוֹ וְכָל שְׁלֹא הוֹרַע חֲזַקְתּוֹ לְפָנֵי עֵדִים דְּהֵאֲמִינָם תּוֹרָה לְפָנוּסְלוֹ לֹא הוֹרַע חֲזַקְתּוֹ וְאַף לְפָנֵי הָאֲחִיד הַרוּאָה אִינוּ נְפֹסֵל כָּלֵל וְה"נ י"ל פָּאן דְּאִינוּ נְפֹסֵל אֲפִי לְעַנְיִן נְאֻמָּנוֹת עַל אִסּוּרֵין דְּלֹא הוֹרַע חֲזַקְתּוֹ כְּשִׁלֵּא נְפֹסֵל לְפָנֵי עֵדִים וְדו"ק חִי' הַגְּרַע"א בְּהַשְּׁמָטוֹת הַעִיר דְּלִשִׁי רִי"ו דְּפֶסֶק כַּר"י בַּחִי' דְּסוּמָא פְּטוֹר מִכָּל הַמְצוֹת כּוֹ א"כ סוּמָא לֹא בַר זְבִיחָה הוּא וּשְׁחִיטָתוֹ אֲסוּרָה ע"ש שְׁמַסִּיק דָּגָם לַר"י עַל לְאִנְיִן מְצַנּוּהָ וְהֵנָּה בְּעִיקָר הַדְּבָר אִי מְצַנּוּהָ עַל ל"ת הָאֲרַכְּחִי בַּמ"א אֶבֶל לְעַנְיִן עִיקָר הֵסוּד דְּכִינּוּ דְּאִינוּ מְצַנּוּהָ עַל שְׁחִיטָה לֹא הוּי בַר זְבִיחָה לַעֲנִיד אִינוּ מוֹכְרָח דְּנֵדַאי אִין דְּרִשָּׂא זֹו דְּוִזְבַּחַת פְּדִרְשָׂא דְּיוֹקְשָׁרְתָם וְכַתְּבָתָם מִי שְׁמַצְנוּהָ עַל הַקְּשִׁירָה כּוֹ בְּגִיטִין (מ"ה) דַּא"כ נְמַעַט נְמִי מוּמָר לְתִיאָבוֹן ג"כ כְּהֵתָם וְהַכָּא אֲמַרִי בְּהִדְיָא דְּכָשֶׁר אֲלֵא דְּהֵתָם הוּי הַקְּשִׁירָה לְהַכִּי אֶבֶל פָּאן אִין הַמִּיעוּט אֲלֵא מְשַׁמְעוּתָא דְּקָרָא דְּלֹא צוֹנְתָה תּוֹרָה לְזַבּוֹחַ אֲלֵא לְיִשְׂרָאֵל דְּהוּא הוּי בְּכָלֵל וְזַבְּחָתָּ שְׁנַאֲמַר לְיִשְׂרָאֵל אֶבֶל לֹא נְאֻמֵר לְעוֹבְדֵי פּוֹכְבִים וְכֵן מוּמָר לְהַכְעִיס הוּי כְּעוֹבֵד פּוֹכְבִים וְכַמְש"כ הַר"ן ע"ש אֶבֶל סוּמָא וְדַאי הוּי בְּכָלֵל יִשְׂרָאֵל אֶף שְׁלֹא נְצַטְנוּהָ עַל שְׁחִיטָה וְגַם הַש"ף בְּסַכ"ז וְהַעֲט"ז שֵׁם לֹא דְּבָרוּ אֲלֵא לְעַנְיִן קֶטֶן דְּאִינוּ בְּכָל דְּבָר שְׁצָרִיף דַּעַת וְלֹא אִיקְרִי בִי קָרָא בְּכָל דְּנוֹכְתָא וְהוּל"ל דְּצוּוִי דְּוִזְבַּחַת לֹא קָאִי עָלָיו אֶבֶל סוּמָא לֹא פְּטַרְתּוֹ תּוֹרָה מִן הַמְצוֹת אֲלֵא לְהַקְל עָלָיו אֶבֶל לְהַכְשֶׁר זְבִיחָה ל"ג מְכָל אֲדָם וְדו"ק: אֲמַרְתִּי עַם סִיּוּם סְפָרִי לְהַעִיר פָּאן מַחֲדוּשִׁי (לַאו"ח) דְּבָר הַצָּרִיף זְהִירוֹת לְמַעֲשֶׂה).

ה"ת (סל"ב סל"ט) עֲשָׂאָם מְרוֹבְעִים וְאַחַר זְמַן נִתְקַלְקַל רִיבּוּעָם יֵשׁ מִי שְׁאוּמֵר שְׁצָרִיף לְתַקְנָן וְהֵנָּה לֹא נִתְפָּרֵשׁ. לָנוּ שְׁיַעוֹר הַקְּלָקוּל עַד כְּמָה פּוֹסֵל וְהֵנָּה זֶה וְדַאי שְׁאִינוּ פּוֹסֵל בְּמִשְׁהוּ כַּחֲגִירַת צְפוּרָן כְּעִין שְׁהוֹכִיחַ הַט"ז (סַתְרַמ"ה) גְּבִי נְחַלְק הַתְּיוֹמַת שְׁבִלּוּלָב דְּאִינוּ

נפסל בח"צ מדלא חשיב בתולין גבי ג"פ כח"צ ע"ש וה"נ יל"ד לענינו מדלא חשיב
 ריבוע תפילין כעין דחשיב פגימת מזבח שם אבל עד כמה שיעורו לא למדנו והנה מסיק
 בתולין שם דחשיב פגימת מזבח כח"צ והתניא טפח ל"ק הא באבנא הא בסידא דבאבנים
 דבעינו שלמות פוסל בח"צ אבל בסיד דלא קאי עליו שלמות אינו פוסל עד טפח והא
 דפסול טפח ע' בתו' סופה (מ"ט) דילפינו מדכתיב רביע יהי' המזבח וחוינו דבמזבח עד
 טפח מיקרי רבוע אבל מ"מ לא זכיתי לכוין השיעור פאן לענו תפילין דאין לומר לפי
 חשבון דהא התם נקט סתמא מזבח ומשמע בין מזבח של משה שהי' ה' אמות ובין מזבח
 של בית שני דהי' ל"ב אמות ונראה דהלכה הוא במזבח דאין פוסל עד טפח ואין להקשות
 דא"כ בנדה (כ"ו) דחשיב חמשה שיעורין טפח ליחשיב הא נמי דשיעורין טפח ואם נאמר
 לפי חשבון א"ש דלא שינו למיחשב טפח דנה אינו דהא מסיק התם דבפלוגתא לא קא
 מיירי והא פליג ראב"י וסבר דנה בכזית ועוד י"ל דבפגימה לא איירי כדאמר התם
 בטפח על טפח לא מיירי ע"ש ע"כ אין לנו ראי' מפאן לתפילין: כדוהנה בתולין שם
 דפגימה פוסל במזבח כדילפינו בזבחים וזבחת עניו כו כשהוא שלם ולא כשהוא בר חסר
 כו' משמע דלא כשי' התו' דמרבוע לא הנה פסלינו פגימה אלא דילפינו לה מקרא במזבח
 וא"כ בתפילין דליפא קרא יש להקל יותר דאינו פוסל פגימה אבל מ"מ ודאי יש שיעור
 לדבר ועוד בגוף פירושו צ"ע מאוד דהא עיקר הדרשא בזבחים שם לא איירי התם אלא
 דהקדשים הנשחטים בשעה שהי' המזבח פסול נפסלו ול"ד נקט חסר אלא ה"ה כל הני
 דפוסלין במזבח פגון קרן וכבש ויסוד וריבוע דאמרינו שם (ס"ב) דמעכבין ויליף לה
 מעליו כשהוא בכשרותו וזקתו כדפירש"י גופי ואין פאן דרשא לפסול חסר וע"כ נפיק
 מרובע כפי' התו' ואפשר לדחוק בלשון רש"י וצ"ע: והנה אמרינו בר"פ כ"ה (פ"ג)
 דקדשי מזבח א"א בכיסוי הדם דהכי ליעביד ליתבי ולבטלה קא מוסיף אבניו וע"ש בתו'
 דפי' ר"ת דעיקר הטעם דבעינו שיהא מרובע ע"ש ולכאורה ליעביד בפחות מפתח
 דודאי טפח לכיסוי דם עוף וע"כ צ"ל דלכתחילה בעינו מן התורה שיהא מרובע בשווי
 גמור וכן יש לזהר בודאי לענו תפילין ומ"מ אפ"ל דהתם הנה גזירה מדרבנן דילמא
 אתי למיעבד טפי מטפח וכדאמרינו בזבחים (ל"ג) דהפקיעו סמיכת אשם מצורע אפי' אי
 הנה דאו' גזירה שמה ירבה בפסיעות וכן אמרינו ביבמות (י"ט) גזירה ביאה ראשונה
 אטו ביאה שני' והתו' קידושין (ל"ח) ד"ה אקרוי בשם הירושלמי דלא אכלו מצה מחדש
 גזירה פזית ראשון אטו פזית שני ע"ש מיהו מלשון הש"ס קא מוסיף אבניו משמע דהוא
 מדאורייתא וצ"ע וה' יאיר עינינו בתורתו ונדבק לבנו במצותיו השמטות בסי' ט' (במה
 שביארתי דלר"ע א"א חלל אלא מבעולה לכה"ג) ובזה יתיישב קו' המל"מ בפ"ח מא"ב
 (ה"ב).

בסוגיא דר"פ א"נ גבי הא דמסיק דאיפא ביניי' דמאן דדריש אשה הראויה לקיימה למ"ד
 יש בה הוי' אליפא דר"ע בבעולה לכה"ג ופיר"ח דהיינו בכה"ג שאנס בתולה גמורה
 דהנה בעולת עצמו דקיי"ל דמ"ה לא ישא לכתחילה ונחשיבה אינה ראויה לקיימה והקשה
 דא"כ מאי פריה עלה שם ומ"ש דמודה ר"ע דיש בה הוי' הא קיי"ל דבדיעבד אם נשא
 נשוי אפי' לדין אף דודאי בכל ח"ע יוציא וא"כ מש"ה ודאי מודה ר"ע דיש בה הוי'
 ע"ש: ולפ"ד א"ש דודאי הא דפיר"ח בבעולת עצמו היינו התם דאיירי לענו קנס דע"כ
 איירי דהי' בתולה אבל לשון הש"ס סתמא בבעולה לכה"ג משמע דבכל בעולה לכה"ג

מוֹדָה ר"ע דַּיֵּשׁ בַּהּ הוּי' וְהָא דְנִקְט הַש"ס הָכִי הֵינּוּ דַע"כ מוֹכַח הָכִי לַר"ע דַּאִיל"ה חֲלָלָה
הַמ"ל פְּדַבְרֵינוּ וּמַש"ה נִקְט סְתָם בְּעוֹלָה וְאַהָא פְּרִיָּה שְׁפִיר וּמ"ש וְדו"ק וְעוּי"ל דַּע"כ
מוֹכַח דְמוֹדָה ר"ע בְּכָל בְּעוֹלָה לְפִי הַמַּסְקָנָא דְסוּגְיָא דְקִידוּשִׁין (ס"ח) דְקָרָא דְכִי תִהְיֶינּוּ
לְאִישׁ שְׁתֵּי נָשִׁים כּו' אֲלָא שְׁנוּאָה בְּנִשְׂוָא) וְהָא וְא"ר פִּי תִהְיֶינּוּ כּו' דַּלְר"ע ע"כ קָאִי אַבְעוֹלָה
וּי"ל דְבַבְעוֹלָת עֲצָמוּ פִּינּוּ דְבַדִּיעַבְד אִם נָשָׂא נָשׁוּי לָא מִיקְרִי שְׁנוּאָה בְּנִשְׂוָאִי וְע"ש בְּתוֹס'
ד"ם וְכִי כּו' דְבַבְעוֹלָת רְשַׁעְתָּ לֹא הִי צְרִיָּה לֹא מִיָּד לֹא יוּכַל לְבַכֵּר דְבַבְעוֹלָת רְשַׁעְתָּ
נְפֻסִיד בְּנָה וְה"נ י"ל דְבַבְעוֹלָת עֲצָמוּ פִּינּוּ דְאִם נָשָׂא נָשׁוּי לֹא שְׁיָיָה לְהַפְסִיד הַבֵּן שְׁהוּא
נוֹלַד בְּכַשְׁרוֹת וְע"כ דְאִיָּרִי קָרָא בְּכָל בְּעוֹלָה דְעֲלָמָא וְאַפ"ה א"ר פִּי תִהְיֶינּוּ וְדו"ק: בְּסִי
ט"ו (בַּמַּש"כ דְהַנְצִרָה לֹא מִיָּד גְּבִי פ"פ דְנִצְאָן מִשׁוּם חֲזָקָה דְאִין אָדָם טוֹרַח בְּסַעוּדָה
וּמַפְסִידָה מִשׁוּם דְאִית לָהּ מַגוּ דְמוּכַת עֵץ וְאַף דְהָנָה לְהוֹצִיא מ"מ פִּינּוּ דַיֵּשׁ לָהּ שְׁטַר
כְּתוּבָה עִם שְׁטַר אֲמָרִינוּ מַגוּ לְהוֹצִיא וּמִיָּהוּ בְּכָל הַנְּשִׁים דְהַסְפִּיק שְׁמָא לֹא נִתְחַיֵּיב כָּלֵל
ל"מ שְׁטַר כַּמַּש"כ הַש"ף אֲבָל בְּפַחוּתָהּ מִבַּת ג' דְנִדְאִי נִתְחַיֵּיב מִהֵנִי הַשְׁטַר וְהָנָה אֲמָרִינוּ
מַגוּ לְהוֹצִיא וּמַש"ה צְרִיָּה חֲזָקָה) וּבָזָה יִתְיַשֵּׁב תְּמִיּהָת הַתוֹס' שְׁם דְתִינַח בְּאַשְׁת פָּהוּ
וּבְפַחוּתָהּ מִבַּת ג' דְמִיתְסָרָא עֲלֵי' אֲבָל בְּכָל הַנְּשִׁים בְּשִׁלְמָא לְמ"ד כְּנִסָּה בְּחֻזְקָת בְּתוּלָה
וְנִמְצָאָת בְּעוֹלָה הָנָה מְקַח טְעוּת וְאִינָה אֲשֶׁתוּ כָּלֵל וּמַש"ה מַפְסִיד הַסַּעוּדָה אֲבָל לְמ"ד יֵשׁ
לָהּ כְּתוּבָה מְנָה א"כ אִינוּ מַפְסִיד הַסַּעוּדָה כָּלֵל ע"ש וּלפ"ד א"ש דְהָא הָא דְהַנְצִרָה לְחֻזְקָה
אִינוּ אֲלָא בְּפַחוּתָהּ מִבַּת ג' דְנִדְאִי נִתְחַיֵּיב וְהָנָה מִהֵנִי הַשְׁטַר עִם הַמַּגוּ לְהוֹצִיא וּמַש"ה
אִינְצִרָה לְחֻזְקָה אֲבָל בְּכָל הַנְּשִׁים דְאִפְשָׁר שְׁלֹא נִתְחַיֵּיב כָּלֵל תּוּ ל"מ הַשְׁטַר וְא"כ ל"מ
מַגוּ לְהוֹצִיא וּבִלֹּא"ה נִצְאָן וְא"צ לְחֻזְקָה כָּלֵל וְדו"ק: בְּסו' כ"ח בְּהַג"ה ד"ה וְרִאִיתִי לֹא ו"ח
(בַּמַּש"כ דְאִפְשָׁר שְׁיִגְרָשְׁנָה ע"ת שְׁתַּתְקַדֵּשׁ לוֹ אַח"כ וְה"ר מִהֵרָ דְהַיּוֹם אִי אֶתְ אֲשֶׁתִּי
וּלְמַחֵר אֶתְ אֲשֶׁתִּי דְקִי"ל פִּינּוּ דְפְסָקָה פְסָקָה) הַנָּה לְעִיקָר הַדִּין כ' שְׁם הַכּו' דְלְהַמְסָקָנָא
הִיא מְגַרְשָׁת לְעוֹלָם אֲלָא דְכּוּוּנְתִי פָמוּ דְאֲמָרִינוּ הַתָּם דְבִאֲוֹר הַיּוֹם אִי אַח אֲשֶׁתִּי פְסָקָה
בְּזָה וְה"נ פִּינּוּ דִיגְרָשְׁנָה לְגַמְרִי אִף שְׁיִתְנָה שְׁלֹא ח"ז קָצוּב תְּתַקַּדֵּשׁ לוֹ מ"מ עַל תּוֹף אוֹתוּ
הַזְּמַן הִי פְרִיתוֹת גְּמוּר וְהַקִּידוּשִׁין שֹׁא ח"ז לֹא מְגַרְעֵי מִיָּדִי וְהַתָּם דְקִי"ל סְתָמָא דְלֹא חֵר
שְׁאֲגָרְשָׁה לֹא הָנִי קִידוּשִׁין מִשְׁמַע אִפִּי' אוֹמֵר לְזַמַּן גְּדוּל לְאַחַר שְׁאֲגָרְשָׁה וְהִכִּי מְשַׁנֵּי דְאִין
בְּיָדוּ לְקַדְשָׁה וְדו"ק וּמ"מ אִם יִתְנָה שְׁתַּתְקַדֵּשׁ תִּיקָף אַחַר גִּירוּשִׁין הָאֲרַכְתִּי בַּמ"א אִי
מִיקְרִי פְרִיתוֹת וְאִכ"מ: בְּסוּסִל"ו וּמַש"כ וְא"ל בְּעֵרָה"פ שְׁחָל לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת דְקִי"ל
דְשַׁחֲיִטַּת הַפְּסַח דוֹחָה שַׁבַּת) הָאִיר עֵינֵי בְּמַכְתָּב אֲלֵיָּהּ ק נְעוּרֵי אֲדָמוּ"ר הַגָּאוֹן בְּעַה"ש
ר"מ רַבְתָּא דְוּוּלְאִזִּין דְזָה טְעוּת דְהַתָּם קָאִי בְּמַקְדָּשׁ דִּדְעֵי בְּקַבִּיעָא דִּינְרָחָא אֲבָל דְבָרִי
קְצָרִים שְׁם כְּדָרְכֵי אֲבָל הַדְּבָרִים מְוַכְרְחִים בְּשִׁי' הִירוּשְׁלָמִי ר"פ א"ד פִּיִּסְקָא אֲבָל צְלִיָּתוּ
כּו' וְשְׁם הַבְּאָתוּ חוּץ לְתַחֲוֹם שְׁבוֹת כּו' וּמֵאִי וּפְרִיָּה וְהָא חוּץ לְתַחֲוֹם לֹא הִתִּירוּ בְּשׁוֹפֵר
כְּמִבְּנָאָר בַּר"פ יו"ט שְׁל ר"ה וְכֵן בַּכ"ד וְע"כ כַּמַּש"כ וְע"ש בַּמַּפ' וְרַמְזִיתִי ע"ז בַּס"ג אוֹת
ד' שְׁהֲאֲרַכְתִּי בְּזָה הַרְבֵּה בַּמ"א וְגַם כָּאֵן אֲל"מ לְהֲאָרִיָּה: